

יחיד המשגיח ומנהיג העולם

ספר
המידות
תקפ"א

ונוסף לו
ספר שמות הצדיקים

מוגהה ומסודר על פי דפוס מוהרנ"ת
שנת תקפ"א בברסלב

עם חלוקה לימות החודש ומפתח
ערכים מורחב

תקפ"א
ה'תקפ"א

לכבוד נשמת הרה"ח

ישראל בער אודסר זצ"ל

תלמיד הרב ישראל קרדונר זצ"ל

תלמידו של הרב משה ברסלבר זצ"ל

תלמיד מוהרנ"ת זצ"ל

תלמידו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב

נ נח נחמ נחמן מאומן ז"ע ועכי"א

ולעילוי נשמת

עמרם יוסף ב"ר משה נחום הלוי הורביץ זצ"ל

מאיר עקביא בן יעקב ימיני זצ"ל

אהרון בן יעקב פיץ זצ"ל

ת. נ. צ. ב. ה

הודעה ובקשה

במהדורה זו מושקעת יגיעה גדולה שיהיה הספר נקי מכל טעות ושגיאה. אבל כבר ידוע מאמר החכם "כשם שאי אפשר לבר בלי תבן, אי אפשר לספר בלי שגיאות" לכן נבקש שאם ימצא טעות או שגיאה יואילו בטובם להודיע לנו למען יתוקן הדבר במהדורה הבאה בעזרהיית לטל': 058-5581489

ניתן להשיג את כל ספרי רבי נחמן מברסלב במחיר עלות ו/או להורדה חינם באתר: www.BreslovBooks.com

עמותת "מלא וְגָדִישׁ"

להדפסת והפצת ספרי רבי נחמן מברסלב
ופרטום שם הצדיק
052-8371318 | 058-6147148 | 051-2626148

עמותת "וְעֵלֶיךָ אִמְרָתִי"

להדפסת והפצת
כתבי נחמן מברסלב
055-2281484

הובא לדפוס בסיעתא דשמיא שנת תשפ"ב לפ"ק
מהדורה שניה

עיקרי המהדורה

מהדורה זו הינה העתק מדויק של מהדורת שנת תקפ"א שהגיה והדפיס בביתו מוהרנ"ת (רבי נתן זצ"ל), תלמידו המובהק של רבינו הקדוש ר' נחמן מברסלב זצוק"ל.

להלן עיקרי המהדורה:

א. עימוד וסידור - הועתק העימוד המדויק של מהדורת תקפ"א, כל שורה מתחילה ומסתיימת כפי הופעתה במקור, וכל אות, מילה וסימן מונחים במיקומם המקורי. את הדומה והשונה ניתן לראות בדפי דוגמא להלן אשר שם מוצג עמוד ממהדורה תקפ"א המקורית לצד עמוד מחודש ממהדורה זו, לכו ראו שם.

ג. ניקוד - מהדורה זו בהתאם למהדורת תקפ"א איננה מנוקדת מלבד במילים אותן ניקד רבי נתן בעצמו. עם כל זאת, על מנת להקל על הקורא, נוקד על ידינו ספר 'שמות הצדיקים' על פי הגיית שמות הצדיקים המסור בידינו, שכן אין בכך בכדי לפגוע במשמעות הכתוב כיוון שבשם עסקינן ולא במידע.

ד. מספור עמודים - ספר 'שמות הצדיקים' הודפס במקור ללא מספרי עמודים, ונוסף על ידינו לטובת הקורא.

ה. פיסוק - הוחזר לקדמותו הפיסוק המקורי, נקודה באמצע גובה האות (כזהו).

ו. ראשי תיבות וקיצורים - ראשי התיבות והקיצורים הינם כפי הופעתם במהדורת תקפ"א, ואלו כולם ללא יוצא מן הכלל נפתחו בהערת שוליים בכל עמוד על פי סדר אלף בית על מנת להקל על הלימוד.

ז. **תרגום לשון ארמית** - תורגמה כל לשון הארמית בהערות שוליים בכל עמוד.

ח. **חלוקת לימוד** - במהדורה זו נוספה חלוקת לימוד לימות החודש לספר המידות ושמות הצדיקים (בנפרד).

ט. **מפתחות** - בסוף הספר נוסף מפתח ערכים מורחב ובנוסף לו מפתח מועדים, אישים ופסוקים.

י. **צורת האותיות** - כתב רש"י הוחלף למרובע על מנת להקל על הקורא.

יא. **'טעויות דפוס'** - במקומות בודדים בהם הופיעו לכאורה טעויות דפוס, תוקנה הטעות וצויינה בהערת שוליים גרסת המילה כפי הופעתה במקור.

לסיום, זאת להודיע כי מידת הספר במהדורה שלפניכם הינה קרובה ככל האפשר [בהתחשב במגבלות הדפוס] למידתה המקורית של מהדורת תקפ"א, ושאם בהדפסת מהדורה זו נזכה רק לקיים המובא להלן, דיינו:

"וחל עלינו להודיע לגלות אזני אנשי שלומינו . אשר כבוד רבינו אור הנעלם זצוק"ל . הזהיר מאד לעסוק בזה הספר . ושלא ימוש מפינו . כי הוא חיינו . וכתבו בעצמו בכרך קטן מאד . ואמר שכוונתו כדי שיוכל כל אחד לשאתו אצלו תמיד:"
(מתוך ההקדמה)

עד כאן, שבח לבורא עולם יבוא ויגאלנו גאולת עולם.

לוח שינויי נוסח לספר המידות

ובהם דוגמאות לחלק משינויים מהותיים שישנן בתוכן עצמו בין מהדורת תקפ"א לבין המהדורות שיצאו בסמוך בשנים האחרונות, וכל זאת במטרה לתקן הרגלי הבנה שהוכרחו אצל הקוראים מפאת השוני בתוכן, שוני מהותי שיש צורך להדגישו על מנת לזהות ולהכיר את התפיסה או ההבנה החדשה שמתקבלת מעצם החזרה לתוכן המקורי, וזאת כמובן מבלי שהכנסנו פירוש אלא רק מתוך שהכנסנו את שני הגרסאות זה לצד זה, ומתוכם בלבד כל אחד ישפוט לפי ראות עיני שכלו.

[מילים בהם חל שינוי בין הנוסחאות - בהדגשה]

מיקום	נוסח תקפ"א	הנוסח הנפוץ כיום
אמת לג	ע"י שוא בא מכות בנים:	ע"י דיבור שוא בא מכות בנים:
אמונה ח"ב ה	...ואין צריך להמתין עד שיתרמו לו עשבים המיוחדים לרפאותו:	...ואין צריך להמתין עד שיתרמו עשבים המיוחדים לרפאותו:
אמונה ח"ב ו	עיקר הישועה הבאה לאדם אינה אלא ע"י אמונה:	עיקר הישועה הבאה אינה אלא ע"י אמונה:
אמונה ח"ב יא	...אומות העולם מסיתין ומכריחין את ישראל לילך בחכמות חיצוניות:	...אומות העולם מסיתין ומדיחין את ישראל לילך בחכמות חיצוניות:
ארץ ישראל ח"ב ז	...הוא יכול להכיר באחר אם הי' אצל צדיק על ראש השנה אם לאו:	...הוא יכול להכיר באחר אם הי' אצל צדיק אמיתי על ראש השנה אם לאו:

מיקום	נוסח תקפ"א	הנוסח הנפוץ כיום
בנים נא	קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמות גוג ומגוג:	קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמות גוג ומגוג:
בנים נד	ע"י נר חנוכה ונר שבת הוי לי' בנים ת"ח:	ע"י חנוכה ונר שבת הוי לי' בנים ת"ח:
בנים סח	פעולות ה' נמשכין אחר השם של אדם כי שמא גרים:	פעולות השם נמשכין אחר השם של אדם כי שמא גרים:
בנים ח"ב יד	כשיש שלום מלכות עי"ז נולדים בישראל בנים בעלי הוראה :	כשיש שלום מלכות עי"ז נולדים בישראל בעלי הוראה :
בנים ח"ב יח	בזמן שהדגן רוב בעולם... ובזמן שהיין רוב בעולם:	בזמן שהדגן רב בעולם... ובזמן שהיין רב בעולם:
בנים ח"ב יט	...וימעט בלימוד הגדה כי לימוד הגדה הוא מסוגל לבנות:	...וימעט בלימוד אגדה כי לימוד אגדה הוא מסוגל לבנות:
בית ט	כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב:	כל בית שנשמעין בו דברי תורה שוב אינו נחרב:
בושה ב	מותר לבייש את הרבנים ששוכרין את הרבנות וראוי לבזותן:	מותר לבייש את הרבנים ששוכרין את הרבנות לשם גאווה וראוי לבזותן:
גאווה כב	א"א לנאה להשפיל דעתו ובא לידי שכחה:	א"א לגאה להשפיל דעתו ובא לידי שכחה:
גאווה כה	מי שיש בו גסות לסוף נכשל באשת איש... וכאלו בנה במה ומתמעט מחשבתו :	מי שיש בו גסות לסוף נכשל באשת איש... וכאלו בנה במה ומתמעט מחשיבותו :

הנוסח הנפוץ כיום	נוסח תקפ"א	מיקום
ע"י גניבת דעת בא ח"ו חולי הריאה וחזה:	ע"י גניבות דעת בא ח"ו חולי הריאה וחזה:	גניבה גנילה ח"ב א
דע לפי גודל ידיעת התורה וטבעי העולם כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו ולפיכך היו נכנעים האריות תחת דניאל כי דניאל היה חכם גדול וכל רז לא אניס לי' והי' יודע טבע האריה והטבע מתנהגת בידיעת התורה והיא תחת יד הידיעה:	דע לפי גודל ידיעת טבעי העולם כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו ולפיכך היו נכנעים האריות תחת דניאל כי דניאל היה חכם גדול וכל רז לא אניס לי' והי' יודע טבע האריה והטבע מתנהגת בידיעה והיא תחת יד הידיעה:	דעת ח"ב ב
ע"י הבזיונות שמבזין דייני ישראל עי"ז היוקר הווה בעולם:	ע"י הביזות שמבזין את דייני ישראל עי"ז היוקר הווה בעולם:	דיין ח"ב ז
פרשת חושן תיקון לדינים:	חושן תיקון לדינים:	המתקת דין ג
ע"י ישיבת במקוה תחת המים עד שלא יוכל להחזיק בעצמו הרוח והנשימה נמתק הדין:	ע"י ישיבה במקוה תחת המים עד שלא יוכל להחזיק בעצמו הרוח והנפישה נמתק הדין:	המתקת דין נד
מי שבועט ביסורין כאלו אומר לאל סור ממני :	מי שבועט ביסורין כאלו אומר לאל סור ממנו :	המתקת דין ח"ב ח
התפילה שהיא בכוונת הלב היא פותחת כל הפתחים של מעלה:	התפילה שהיא בכוונה היא פותחת כל הפתחים של מעלה:	הרהורים כו
ע"י בטחון לא יבואו לך מחשבות רעות :	ע"י בטחון לא יבואו לך מחשבות זרות :	הרהורים לג

מיקום	נוסח תקפ"א	הנוסח הנפוץ כיום
הרהורים ח"ב טז	כשמבטל הרהורי ע"ז ע"ז מוחלין לו עונותיו :	כשמבטל הרהורי ע"ז ע"ז מוחלין לו כל עונותיו :
יראה כד	מי שאין בו יראה אינו הולך בתורת ד' :	מי שאין בו יראה אינו הולך בדרך השם :
כבוד יז צדיק קפ	מי שעובר על ציווי של הצדיק הוא נופל מחשיבתו :	מי שעובר על ציווי של הצדיק הוא נופל מחשיבותו :
לימוד עה	ע"י התורה תזכה לשלום:	ע"י תורה תזכה לשלום:
מריבה עא	אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם א"ע בשעת מריבה:	אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את פיו בשעת מריבה:
מפלת ד	סגולה למפלת שתמכור עיבורה :	סגולה למפלת שתמכור עוברה :
ניאפו ו	בת כהן לישראל... או מביאתו לידי עניות ולידי גלות :	בת כהן לישראל... או מביאתו לידי עניות ולידי גנות :
נפילה יד	הצדיק שמנהיג באמת את העולם לא יפול מחשיבתו :	הצדיק שמנהיג באמת את העולם לא יפול מחשיבותו :
עצבות ח"ב ד	ע"י קילקול השמחה בא חולאים ח"ו:	ע"י קילקול השמחה בא חולאים עליו :
צדיק קנא	ביאת המשיח תלוי בקרב הצדיקים :	ביאת המשיח תלוי בקרב הצדיק :
צדיק ח"ב יז	...כי הצדיק שאין לו שונאים אין יכול לקרב כמו בעת ביאת המשיח ישב בשלוה ואז אין מקבלין גרים:	...כי הצדיק שאין לו שונאים אין יכול לקרב כמו בעת ביאת המשיח ישבו בשלוה ואז אין מקבלין גרים:

מיקום	נוסח תקפ"א	הנוסח הנפוץ כיום
קרי א	קרי בא ע"י דיבור מזונות:	קרי בא ע"י דיבור מזונות:
הרחקת רשעים ב	הרחק מרשעים כדי שלא תתפוס בעונשם:	הרחק מרשעים כדי שלא תתפס בעונשם:
שלום כג	כשהשרים של מעלה מתגברים תיכף האי תיגרא נתהודה בין האומות ובין החכמים:	כשהשרים של מעלה מתגרים תיכף האי תיגרא נתהודה בין האומות ובין החכמים:
תשובה כד	המחזיר בני אדם לתשובה זוכה ויושב בישיבה של מעלה והקב"ה מבטל הגזירה בשבילו:	המחזיר בני אדם בתשובה זוכה ויושב בישיבה של מעלה והקב"ה מבטל הגזירה בשבילו:
תפילה י	לעולם יבקש אדם רחמים שיהי' הכל מאמצין את כחו ושיסיימוהו מלאכי השרת לבקש רחמים ושלא יהיו לו מסטינים מלמעלה:	לעולם יבקש אדם רחמים שיהי' הכל מאמצין את כחו ושיסייגוהו מלאכי השרת לבקש רחמים ושלא יהיו לו מסטינים מלמעלה :
תפילה נב	כשאתה מבקש איזה דבר תזכור זכות אבות:	כשאתה מבקש איזה דבר תזכיר זכות אבות:
תפילה סג	מין שמתפלל על ישראל הקב"ה מכפר לו על כל עוונותיו:	מי שמתפלל על ישראל הקב"ה מכפר לו על כל עוונותיו:
תפילה סו	מי שמציל את העני מחזק ממנו הכח הוא בנקל באותיות התפילה:	מי שמציל את העני מחזק ממנו בכח הוא בנקל באותיות התפילה:

חן לב

א **כשאדם** בא לעיר לדור ישלח בשר לעניי העיר ועי"ז ישא חן בעיני שרי העיר :

חנופה

א ע"י החנופה בא לידי ניבול פה וה"ה להיפך :
ב [כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה . ישעי' ט'] :
ג ע"י חנופה נעשה אשתו אלמנה ובניו יתומים ואין מרחם עליהם :
ד ע"י חנופה בא פחד :
ה מי שהולך בשוק ונופל בידוע שיש בו חנופה :

לדוד ט"ז

עמוד לב - מחודש ממדהדורה זו

ה מותר להחניף לרשעים בעולם הזה :
ו ע"י חנופה נתעורר הדין [וחנפי לב ישימו אף] (א) :
ז גם תפלתו אינה נשמעת ומאום בעיני כל :

א **ע"י חנופה בא לידי כפירה :**

חקירה

א **על ידי** החקירות בעולם התהו היינו מה למעלה מה למטה וכו' עי"ז גורם קללה והשומר א"ע מחקירות האלו גורם ברכה :
ב ע"י החקירה במה למעלה ומה למטה וכו' עי"ז מזונותיו ביגיעה רבה :
ג המעמיק בעיונו במעשה מרכבה נסתלק קודם זמנו :

חידושין דאורייתא^(ב)

א **לפי** החידוש שאדם מחדש בתורה כן נמשך לו הארה מקדושת א"י :
ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: א"י. ארץ ישראל; א"ע. את עצמו; וה"ה. והוא הדין; ישעי'. ישעיה; הערות ותרגומים: (א) איוב לו, יג; (ב) חידושי תורה;

לב

חן

א כשארדם בא לעיר לדור יטלח צער לעניו
העיר ועי"ז יטא חן צעני שרי העיר:

הנופה

א ע"י הנופה בא לידי גיבול פה ופ"ה להיפך :
[כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה. ישעי' ט'] :
ב ע"י הנופה נעשה אשמו אלמנה וצניו יבומים ואין
מרחם עליהם : ג ע"י חניפה בא פחד :
ד מי שהולך בצוק ונופל צידוע שיש בו חנופה :

עמוד לב - צילום ממהדורת תקפ"א

ה מותר להחניף לרשעים בעולם הזה :
ו ע"י חניפה נחשורר הדין [וחנפי לב ישימו חף] :
ז גם תפלתו אינה נשמעת ומנאוס צעני כל :

א כע"י הנופה בא לידי כפירה :

חקירה

א על ידי החקירות בעולם הבא היינו מה
למעלה מה למטה וכו' עי"ז גורם
קללה והשומר ח"צ מחקירות האלו גורם ברכה :
ב ע"י החקירה צמח למעלה ומה למטה וכו' עי"ז
מאזינים ציגיפה רצה : ג המעמיק בעיונו
צמחש ערכה נסתלק קידם ומנו :

הידושיין דאודיייתא

א סלפי החידוש האדם מהרש בחורה כן נמשך לו
הארה נקדושת ח"י : ע"י

השתלשלות קבלת ספר המידות

כפי הופעתו בהקדמה ל'ספר המידות', דפוס לובלין התר"ע

כדי לקיים מאמר רבותינו ז"ל האומר דבר בשם אומרו וכו', על כן אציגה מקור מוצא הדבר. הסיפור הזה נמצא אצל אחד מאנשי שלומינו, על הטוב יזכר שמו מוה"ר ישראל בן ר' חיים הכהן מטירהאויצע.

פעם אחד היו עומדים לפני רבינו זצוק"ל הרב ר' נתן זצ"ל והרב ר' נפתלי זצ"ל וסיפר להם רבינו ז"ל: פעם אחד היה ראש ישיבה אדם גדול וחשוב, והיתה לו בת יחידה ורצה להשתדך עמה, ונכנס לתוך הישיבה שלו ובירר לו בחור אחד למדן וירא שמים. וישתדך עמו ואח"כ נכנסו לחופה, והיה יושב בחדר מיוחד על התורה ועבודה. לזמן בא אליו מגיד ואמר לו שילמוד עמו רק שיהיה בסוד כי נשלח לו מן השמים, ונשבע לו שיהיה בסוד ולמד עמו זמן ארוך והוטב בעיניו הלימוד שלו. לזמן נכנס עמו בדברים ואמר לו מה שאמרו רבותינו ז"ל שבמקום שבעלי תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים אין יכולין לעמוד, על כן בעל תשובה גדול יותר והוא לא עבר על שום דבר, על כן תראה שתהיה בעל תשובה. והאמין בו ושאל אותו באיזה דבר יכול לעבור ולהיות בעל תשובה. אחר כך והיתה עת נידה לאשתו, ואמר לו שיבוא אליה בנידתה, ושמע לדבריו ורצה לבוא אליה, והיא היתה אישה כשירה וצעקה בקול גדול ושמע אביה בחדרו ונכנס לחדרה ושמע הדבר, והי' לפלא בעיניו הדבר כי היה יודע שהוא איש כשר. ולקחה אביה לחדרו ושכבה שם עד בוקר ואחר כך שאל אביה אותה אם נודמן פעם כך, ואמרה שלא נגע בה חס ושלום ולא

נשמע ממנו חס ושלום שום דיבור דופי בעת כזאת, רק בפעם הזאת ואמר שהוא מכוון לשם מצוה, רק לא רצתה לשמוע לו. ואחר כך שאל אותו חמיו: מה זאת לך, ומה אמרת לה שאתה מכוון לשם מצוה, ואמר כי הוא נשבע ועומד ואין יכול לדבר. וקרא חמיו מנין אנשים והתיר לו השבועה, וסיפר לחמיו שמכבר בא אליו מגיד ונשבע לו שיהיה בסוד ולומד עמו לימוד טוב, ואחר כך אמר לי זה הדבר הנ"ל ובריר לי בראיות על זה. ואמר לו חמיו: אני אמסור לך שמות, וכשיבוא אצלך תכוון תיכף השמות ותביט על מצחו ותראה אותיות על מצחו, אם תראה **א ב** כסדר נכתב על מצחו ולא נחסר שום אות, הוא **מגיד** של אמת. ואם לא נכתב **א ב** כסדר ונחסר לו אותיות, סימן שהוא מגיד של שקר, ותכוון שמות אחרות שאמסור לך ויעשה ממנו עפר ואפר, וכך הוה. לעת הערב בא אליו המגיד וכיוון תיכף השמות והציץ במצחו וראה שאותיות **א ב** נכתב שלא כסדר ונחסר אותיות, וכיוון תיכף השמות השניים ונעשה ממנו תיכף עפר ואפר.

ופתח רבינו זכר קדוש וצדיק לברכה הארגו ולקח כמה כתבים ונתן להרב ר' נתן ז"ל ולר' נפתלי ז"ל ואמר: אבל אני נותן לכם **א ב** כסדר, וזהו;

מפתח סדר המידות

הספר מחולק לדפים כאשר לכל דף שני עמודים. מספר דף אשר מצויין בנקודה אחת (.) מורה על עמוד א' ובשתי נקודות (:) מורה על עמוד ב'.

התנשאות.....	כז:	אמת.....	א.
הצלחה.....	כט.	הכנסת אורחים.....	ב:
הריון.....	כט:	אהבה.....	ג.
הוראה.....	ל.	אמונה.....	ג:
ווידוי דברים.....	ל:	אכילה.....	ו.
וותרן.....	ל:	אלמן.....	ז.
זינפן.....	ל:	ארץ ישראל.....	ז:
זכות אבות.....	ל:	אבידה.....	ח.
זכירה.....	לא.	בנים.....	ח.
זקינים.....	לא.	בית.....	יב.
זריזות.....	לא.	בושה.....	יג.
חלום.....	לא.	בגדים.....	יד:
חן.....	לא:	בטחון.....	טו.
חנופה.....	לב.	בשורה.....	טו:
חקירה.....	לב.	ברכה.....	טז.
חידושין דאורייתא...	לב.	בכיה.....	טז.
חיתון.....	לג.	גאווה.....	טז.
טבע.....	לג:	גניבה וגזילה.....	יז:
טילטול.....	לג:	דעת.....	יח.
טהרה.....	לד.	דרך.....	כ.
ישועה.....	לד.	דיין.....	כ:
יראה.....	לד:	המתקת דין.....	כא.
יחוס.....	לה:	התבודדות.....	כה.
כבוד.....	לו.	הרהורים.....	כה.

כעס	לז.	עונש	נט.
כישוף	לז:	עצה	נט:
לימוד	לז:	עזות	נט:
לשון הרע	מא:	פחד	ס.
ליצנות	מב:	פדיון שבויים	סא.
מריבה	מב:	פרישות	סא:
ממון	מז:	פוסק	סא:
מפלת	נא.	צדקה	סב.
מסור	נא:	צדיק	סד:
משקה	נא:	קללה	עא:
משיח	נא:	קליפה	עב.
מוהל	נא:	קנאה	עב:
מפורסם	נב.	קרי	עב:
ניאוף	נב.	קישוי לילד	עג.
נדה	נד.	הרחקת רשעים	עג:
נפילה	נד:	רחמנות	עד.
ניבול פה	נה.	ראיה	עד:
נהנה מאחרים	נה:	רפואה	עה.
נגינה	נה:	שמחה	עה.
נסיון	נו.	שכרות	עו.
נר תמיד	נו.	שרים	עו:
ספירת העומר	נו.	שוחד	עו:
סוד	נו:	שלום	עו:
ספר	נו:	שבועה	עז.
סגולה	נו:	שבת	עז:
ענוה	נו:	שינה	עז:
עצבות	נח.	שוחט	עז:
עצירת [עצירות]	נט.	תשובה	עח.
עבירה	נט.	תוכחה	פא.
עצלות	נט.	תפלה [תפילה]	פב.

ספר

המדות

מסודר ע"פ אלף בית

מרבין הגדול והקדוש מוהר"ר
נחמן זצוק"ל בעהמ"ח
ספרי ליקומי מוהר"ן :

מהות הספר ומעשיהו יבואר
מעבר לדף בהקדמה . לך נא
וראה שמה :

זה הספר נדפס פעם ראשון במאהלוב .
ועתה נדפס שנית . בתוספות כמה
מעלות טובות כאשר יבואר בהקדמה .

בשנת תקפ"א לפ"ק

הקדמה

בזה הספר מבוארים כל המדות והנהגות על סדר **א"ב** . ונחלק לב' חלקים . והם מכונים אצלינו בשם **א"ב ישן** וא"ב חדש . החלק הא' הם ליקוטים נפלאים אשר לקט רבינו הטהור והקדוש בימי ילדותו . כל אשר השיגה יד חכמתו הגדולה . להבין דבר מתוך דבר . ואסף מכל ספרי קודש . כל אשר מצא בהם מה שנוגע למוסר ולהנהגות ומדות ישרות . וכתבם אצלו לזכרון . הן מה שמצא מבואר בדברי רז"ל איזה מעלה של מדה טובה או להיפך גנות מדה רעה . הכל כאשר לכל היה מאסף על יד על יד . והעתיקם אצלו על סדר **א"ב** אצל כל מדה ומדה . למען יהי' לו לזכרון לראות בעיניו מעלת כל מדה ומדה והיפוכה למען לכת בדרך טובים וארחות צדיקים נשמור . ונוסף לזה השיגה חכמתו הרמה דברים רבים יקרים ונפלאים אשר אינם מבוארים בפירוש בדברי חז"ל . אך ברוב עוצם השגתו הבין דבר מתוך דבר . והשיג חידושים יקרים בעיני המדות מתוך הפסוקים ומתוך דברי רז"ל . אשר אינם מבוארים בדבריהם בפירוש . כ"א ברמזו למשכיל כמותו . והכל אסף וקבץ ביחד על סדר **א"ב** . וברבות הימים נמצא אצלו חיבור שלם על כל המדות . וצוה להעתיק הכל . ומפיו יקרא אלי . ואני כותב על הספר . למען לא ימוש ספר הזה מפינו . להגות בו תמיד . למען נחדל ממדות רעות . כי כ"א בראותו מסודר עוצם גנות מדה רעה וגודל הפסדה . והפגם הנורא המגיע על ידה . יחוס על נפשו . ויאזור מתניו לעמוד כנגדה . ויבקש ממי שהרחמים שלו . למלט נפשו

הקדמה

נפשו מני שחת • להצילו מאותן המדות רעות או תאוות רעות וכיוצא בהן • וכן להיפך במדות טובות : גם משכיל על דבר ימצא טוב • עצות נכונות איך להזהר מאיזה מדה • ע"י שיהי' נשמר מהמדה הסמוכה אליה • כי הם שכנים זו לזו • וכ"א שומרת חברתה • כמבואר בסמוך בהקדמה ששמעתי מפיו הקדוש • ומעלת ספר זה • אין מן הצורך לבאר לכל בעל אמת החפץ באמת ומתגעגע לאחוז בדרכי יושר • בוודאי ימצא בו מרגוע לנפשו • אשרי שיאחז בו • אז טוב לו בזה ובכא • כי כל הספר הזה מיוסד על פסוקי תנ"ך ועל דברי חז"ל • כלם נכחים למבין וישרים למוצאי דעת :

החלק הב' הוא ג"כ כעין החלק הא' בצלמו ותבניתו אין ביניהם הבדל • כי הוא ג"כ ביאור מעלות מדות טובות • וגנות מדות רעות • וכיוצא בזה • **אולם** ההפרש ביניהם • כי הענינים המבוארים בחלק הא' על כל מדה ומדה • הם דברים המבוארים בספרים בפירוש • או עכ"פ ברמז • ומשכיל על דבר הרוצה להעמיק עיונו להבין דבר מתוך דבר • יוכל להבין ולהשיג • מהיכן הוציא הרב ענין זה • מאיזה פסוק או מאיזה מאמר חז"ל • כי כל הדברים המבוארים בא"ב הישן לא נפלאות היא ולא רחוקה היא מהמעייין • לבא עד תכונתו • להבין ולהשיג • מהיכן הענין נובע • אם אמנם • לולי הרב אשר האיר עינינו בדברים אלו לא היה בא על לב המעיין להוציא דבריה' אלו מתוך הספרי קודש • אך אחר אשר כבר גילה לעינינו דברים אלו • יוכל המשכיל אשר לבו שלם בספרי קודש • בספרי תנ"ך

הקדמה

תנ"ך ואגדות רז"ל ושאר מפרשים • להבין ולהשיג • מקור הדברים • אולם הענינים המבוארים בחלק הב' הם עניני השגות גבוהות ונוראות אשר השיג המחבר זצ"ל בימי גדלותו • וכל הדברים האלה גבהו משכל האנושי ונעלמו מעין כל • כי כל ענין וענין יש בו טעם נפלא ונורא מאד ונסמך על איזה מקרא או מאמר חז"ל ברמז נפלא נעלם מאד • כדרכו הנפלא • כאשר יראה הרואה בעיניו • כי יש כמה וכמה ענינים המבוארים כאן בלי שום טעם וראי' • ובתוך החיבור הגדול של דרושים מבואר שם ענין שלם ודרוש נפלא ונורא על ענין זה באריכות גדול • וזה תמצא בכמה מקומות • כמו כן ילמד סתום מן המפורש • כי גם במקום אשר לא ביאר הענין בפירוש • גם שם השיגה ידו הגדולה השגה שלימה על זה אך לא רצה לבאר כל הענין מטעם הכמוס אתו • כי כל הדברים האלה • כולם הם דברים עליונים • וממקום קדוש יתהלכו • ממקור עליון ונורא מאד מאד ואין בהם דבר אשר לא יהי' בו דרוש נפלא ונורא על מה אדני הענין הטבעו • טעמו של דבר וענינו • וסמיכות נפלא ועמוק ונסתר מאד בתוך תורה שבכתב או שבע"פ • ולא עלינו להרבות בעוצם שבת דברים אלו^(א) • כי כל המוסיף גורע • כי לא נעלם מעינינו שפלות ערכינו • וגדולת אדונינו • הרב הקדוש בוצינא עלאה^(ב) זצ"ל • ועוצם העלמו והסתרתו מעיני העולם • אי לזאת • עלינו לשום לפינו מחסום • הם כי לא להזכיר לכלי לספר בעוצם שבחו הקדוש • לא דבר ולא חצי דבר והמשכיל כעת ידום • אל אלקים ה' הוא יודע וישראל הוא

ראשי תיבות וקיצורים: הב' השני; וראי' וראיה; יהי' יהיה; שבע"פ. שבעל-פה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אל; (ב) הנר העליון;

הקדמה

הוא ידע . אשרי המחכה ויגיע לימים אשר יש בהם
חפץ . בעת אשר תצמח קרן ישראל אמת מארץ תצמח
וכו' . שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון .
סמא דמלתא משתוקא כל חד לפום מה דמשער בלבי^(א)
יבין וישכיל עד היכן הדברים מגיעים . אולם באנו
בדברים האלה להעיר לב המעיינים . להודיעם מהות
הספר ומעשהו . וחל עלינו להודיע לגלות אזני אנשי
שלומינו . אשר כבוד רבינו אור הנעלם זצוק"ל . הזהיר
מאד לעסוק בזה הספר . ושלא ימוש מפניו . כי הוא
חיינו . וכתבו בעצמו בכרך קטן מאד . ואמר שכוונתו
כדי שיוכל כ"א לשאתו אצלו תמיד . כי המידות הם
יסוד כל התורה כולה . ובזה זוכה נער את ארחו . לשמור
ככל הכתוב בזה הספר . אז יצליח את דרכיו ואז ישכיל .
כי זה עיקר עבודת האדם כל ימי חלדו . לברוח ממדות
רעות ומתאוות רעות . ולאחוז במדות טובות והנהגות
ישרות המבוארים בזה הספר . אשרי איש שישמע
לדברים האלה לקיים ככל הכתוב בו . לעולם לא ימוש .
וענתה בו צדקתו ביום מחר כי יבא על שכרו . במדה
שאדם מודד בה מודדין לו . אשרי הבוחר בחיים ישלם
ה' פעלו . אם ללצים הוא יליץ לא יעשר ולא יקום חילו
אויב^(ב) לנפשו כי גמול ידיו יעשה לו . ולא יטה לארץ מגלו .
טוב לפני האלקים ימלט ממנו מה רב טוב הצפון למולו
בשמחתו לא יתערב זר נפש עמל עמלה לו . תשתפך
נפשינו אל ה' לשום חלקינו עמו להסתופף בצלו . ולא
יאשמו כל החוסים בו עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה
למחכה לו : דברי המעתיק . הגאנח והנרכה על
הסתלקות

ראשי תיבות וקיצורים: בלבי, בלביה: כ"א. כל אחד:

הערות ותרגומים: (א) רפואה לדבר שתיקה כל אחד כפי מה שמשער בלבו:

(ב) בתקפ"א - או:

הקדמה

הסתלקות פאר ראשינו גאון עוינו מחמד עינינו • מה
נאמר מה נדבר המקום ינקם אותנו :
הק' נתן בא"א מו' נפתלי הירץ ני'
מנעמראב רבתי : חתן הרב הגאון
המפורסם הצדיק מוה' דוד צבי זצ"ל אב"ד
דפ"ק מאהלוב :

והנה כבר נדפס פעם א' זה הספר הקדוש • ואידי
דחביבא קפצו עלייהו זבינא^(א) ולא נשאר מהם
עד אחד • כי רבו העם המתאוים לספר הזה • לאשר
בדרך קטן כזה כלולים כל המדות וכמה דברים ועצות
בדרכים ישרים לעבודת הבורא • אין דבר בעולם נמנע
ממך שלא ידבר ממנו בספר הזה • כאשר יראה הקורא
בעיניו • ויסודתו בהררי קודש על פסוקי תנ"ך ודברי
הז"ל בגמ' ומדרשים ובווה"ק ושאר ספרים קדושים •
ע"כ אמרנו להדפיסם שנית • בכמה תקונים והוספות
חדשות ונפלאות : **וזאת** לדעת כי זה הספר
העתקתי אות באות מפיו הק' • כי אצלו ז"ל היו כתובי' על
דפין קטנים כל דברים האלה • ויותר מזה כפלי כפליים •
ומחמת שלא היה רצונו למסור להעולם להעתיק כל
דבריו שהיו כתובים אצלו בדרכים כאלה • ע"כ לא רצה
למסור לי כתביו כהווייתן להעתיקם • רק טרח בעצמו
ובכבודו וקרא לפני בפיו הק' מלה במלה מתוך כתביו
הנ"ל ומפיו יקרא אלי • ואני כותב על הספר • ונשמע
מפיו שאמר שעל אות רפואה לכד • היו אצלו כמה וכמה
בויגין כתובים • כמדומה שאמר ריש בויגין^(ב) • אך לא רצה
למוסרם

ראשי תיבות וקיצורים: א' אחת: אב"ד. אב בית דין: בא"א. בן אדוני אבי:
בגמ'. בגמרא: דפ"ק. דפה קהילת: הק', הקטן/הקדוש: ובווה"ק. ובוהר הקדוש:
כתובי'. כתובים: מו'. מורינ: מוה'. מורינ הרב: ני'. נרו יאיר: ע"כ. על כן:
הערות ותרגומים: (א) כיוון שחביבה קפצו עליה קונים: (ב) מאתיים דפים:

הקדמה

למוסרם להעולם . וגם אנכי שמעתי מפיו הק' שסיפר לפני זמן רב קודם שמסר לי להעתיק זה הספר הא"ב . שיש אצלו כתבים כאלו על כל המדות ושאר ענינים . והם דברי הספר הזה . ואז אמר לי שהשיג כל הרפואות שבעולם בתוך גבולי א"י שבספר יהושע . כי שמות כל הערים הכתובים שם אצל כל גבול וגבול הם צירופי שמות של כל הרפואות שבעולם איך הם נקראים בכל הלשונות . כי א"י הוא קומה שלימה . וחלוקת א"י הוא כפי קומת אדם . הינו שחלק וגבול זה הוא בחי' ראש . וחלק וגבול זה הוא בחי' יד ימין . וכיוצא בזה כל הי"ב גבולים של א"י שנתחלקה לשבטים שכולם הם כפי חלקי קומת אדם כמובא מזה בספרים . ואמר שאצל כל גבול וגבול של א"י כתובים שם הרפואות השייכים לאותו האבר שמכוון כנגד זה הגבול כנ"ל . כ"ז שמעתי מפיו הק' כבר . והבנתי מדבריו הק' שכל זה השיג בימי ילדותו ממש . אבל לא זכינו לקבל ממנו כ"א דברי הספר הזה . אשר ראה והבין והביט והיה מפלס הדברים במאזני שכלו הק' . מה שצריך למסור להעולם שהם הדברים האלה שמסר להעתיקם כנ"ל . ומה שצריכין להעלים מהעולם . שהטענים שריפה (כמבואר במ"א) :

והנה אצלו ז"ל . היו כתובים כל הדברים האלה שבספר הזה . עם ציון המקומות שהוציא מהם השגות אלו . אבל כשהעתיקתם מפיו הק' . לא נתן לי להעתיק כ"א אלו הדברים לבד כהווייתן . ולא הודיע מקומם איה . אבל מכותלי דיבוריו הק' הבנתי . שיכול כל אדם למצוא איזה מראה מקום ורמזו לאלו הדברים

הקדמה

הדברים • מהיכן הם נובעים ויוצאים מאיזה מקרא או מאמר רו"ל • וקצתם הם מאמרים מפורשים בדברי רו"ל • כאשר יראה הרואה בעיניו • וכבר יגעו ומצאו כמה אנשים • דברים הרבה מספר הזה • היכן הם רמוזים • וכעת בעת עסקינו להדפיסו שנית • העולה על רוחי הי' • לבלי להעתיק מאלו הרמוזים והמראה מקומות לא דבר ולא חצי דבר • מכמה טעמים • וגם מחמת שעדיין לא יצאנו ידי חובותינו למצוא רמזי כל הדברים • ע"כ הי' בדעתי לבלי להציג שום דבר מהם אך אחרי שובי נחמתי • כי אטו מאן דלא יכול למעבד כולה מצוה וכו' (א) • וכל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה • ע"כ נמלכתי • להציג כמה רמוזים אצל כמה דברים אשר כבר מצאה ידי ויד בני גילי למצוא רמז המראה מקום • היכא רמיזא מילתא דנא באורייתא דבכתב או בע"פ (ב) • ומעט מזער ששמעתי מפיו הק' בעצמו • כאשר יבואר במקומו • כי יש דברים הרבה הכתובים כאן בקיצור • ובאמת גילה על ענין זה תורה ארוכה בביאור נפלא נורא כדרכו הנפלא מאד • והמעייין באמת יבין מאליו • כי אחרי כל אלה אפי' במקום שמצאנו הרמז • הוא רק רמז ואסמכתא בעלמא • אבל גוף עצם הענין • באיזה דרך השיגו • נעלם מעינינו • כי כל דבריו הם דברי אלקים חיים • שהשיג כל דבר ודבר • במקום שהשיג וקרא אסמכתא בעלמא הוא • כי ליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא • וע"כ אי לאו דדלא חספא (ג) • והסיר מסוה העורון החופף על עינינו • וגילה השגות הללו • לא אשכחין מרגניתא (ד) •

כי

ראשי תיבות וקיצורים: אפי' אפילו; בע"פ בעל־פה; הי' היה; הק' הקדוש; ע"כ על כן; הערות ותרוממות: (א) כי משום מי שלא יכול לעשות כל המצוה וכו' נלא יעשה אפילו חצי מצוה!; (ב) היכן רמוזה מילה זו בתורה שבכתב או בעל־פה; (ג) ואין זה כתוב במפורש בכתובים אלא בדרך רמז • כי אין מילה שלא רמוזה בתורה • ועל כן אם לא העלה החסר: (ד) לא היינו מוצאים מרגלית; בתקפ"א - אשכחין מרגניתא:

הקדמה

כי אין בכחינו לדון וללמוד בעצמינו דברים כאלה מפסוקים ודברי רז"ל . כי אם מי שזוכה לקדש עצמו באמת עד שיזכה להשיג השגות מלמעלה . והחכם יבין מדעתו כל זה : גם תקנתי עכשיו הסדר של דברים הקדושים האלה . כי ספר הא"ב הראשון נדפס שלא בפני ועוות המדפים . שהדפים הא"ב השני בפ"ע . וחלקו לגמרי מן הראשון . ולא כן אנכי עמדי . כי האף אומנם חלוקים המה בכמה חילוקים . כאשר מבואר למעלה . אך אעפ"כ אין להרחיקם זה מזה . כי מאחר ששניהם כאחד טובים . ושניהם מדברים ממהות המדות מעלתם ופחתותם וכו' . בוודאי ראוי להציג ביחוד כל הדברים המדברים ממדה אחת . כגון אות א' אמת . טוב אשר יפה שיהי' מחוברי' יחד כל הדברים המדברים ממעלת האמת וגנות השקר . אע"פ שההשגות של הא"ב השני שגבו ועצמו מאד מאד מן הראשון כנ"ל . אעפ"כ פנימיות כוונתם אחד . ושניהם לדבר אחד נתכוונו . לגלות גנות השקר ומעלת האמת . כדי שנתחזק בכל כחינו לבלי לדבר שקר . רק אמת בשם ה' . ובשביל זה גילה לנו כל התועלויות המגיעים ע"י האמת ולהיפך כל ההפסידות הבאים ע"י השקר . ובאיזה דרך זוכין לאמת וכיוצא בזה . הן כל הדברים האלה . אם מקור חוצכם ממקום שנובעים . המה משונים זה מזה וגבוהים זה מזה . כי גבוה על גבוה שומר וכו' . עכ"ז . כולם שבים למקום אחד . כדי שזוכה לאמת . ע"כ אמרתי להציג הכל בסדר . וכל הדברים יחדיו יהיו תמים בסדר אחד ע"פ א"ב . רק נמיתי קו . בין הדברים של הא"ב הראשון ובין

הקדמה

ובין ההשגות של הא"ב השני . וגם הצגתי עוד סימן עגול כזה ◦ אצל התחלת כל דבר ודבר שהוא מא"ב השני . למען ידע הקורא . מאיזה מעין נובעים דברים אלו . כי כבר גליתי . ששמעתי מפיו הק' שדבריו האחרונים שבא"ב השני . שגבו וגבהו מאד מאד מהראשונים . ע"כ גבול שמתי ביניהם להבחין ולידע . וה' הטוב ינחני בדרך הישר והאמת . ונוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל הדברים האלה הכתובים כאן . ולהבין ולהשכיל את כל דרכי העצות המבוארים כאן אצל כל מדה ומדה . אז נצליח את דרכינו ואז נשכיל :

גם זאת לדעת שכמה דברים נמצאו כפולים בהא"ב השני . והמעם כי דע אחי שספר הא"ב השני מסר לנו רבינו ז"ל בכתיבת ידו הק' . ואצלו לא היו כתובים הדברים על סדר הא"ב רק כפי סדר ההשגות כפי מה שהשיג כל דבר ודבר במקומו וזמנו . וצוה עלינו להעתיק הדברים ולסדרם כל דבר ודבר למדה השייכה לזה ע"פ סדר הא"ב . וגם פקד עלינו בפירוש שכל דבר שייך לב' או ג' דברים . שנרשם אותו ב' או ג' פעמים אצל כל מדה ומדה . וכן עשינו . כגון למשל . באות ל' **לימוד** . (בסימן ד) מי שלימודו וכו' שאכלתו וכו' . עי"ז שונאיו נידונין וכו' . זה הענין שייך ל**לימוד** וגם שייך ל**מריבה** וכן לאות א' **אכילה** . ע"כ נרשם בכל אלו המקומות . ומזה תקיש על השאר . כי כוונתו הקדושה היה . כדי שיקל על המעיין החפץ לקדש עצמו למצוא מבוקשו בנקל .

שאם

הקדמה

שאם ירצה לידע הסגולה והענין של איזה מדה • שיוכל
בנקל למצוא ע"פ סדר הא"ב באיזה ענין שיעלה על
דעתו כגון במשל הנ"ל • לפעמים האדם רוצה לחפש
למצוא ענין **לימוד** • ולפעמים ירצה למצוא מענין
קדושת **האכילה** וכו' וע"כ טוב שיהיה נרשם
בשני המקומות • כדי שיוכל למצוא מבוקשו בנקל במקום
שירצה • וכן בשאר המדות • ומחמת זה הדברים כפולים
בכמה מקומות • והש"י ינחינו בדרך אמת • וכאשר זכינו
לסדר אותם כן נזכה לעשותם • עד ישובו ישראל
לנויהם כיונים אל ארובותם • ב"ב אכ"ר :

הקדמה שניה מה ששמעתי מפיו הק'

בענין המדות • דע הנה בכל מדה ומדה יש בה כמה
וכמה בחינות וענינים וכל מדה היא בחי' קומה
שלימה וע"כ כשחסר לאדם בחי' אחת מהמדה אף שכל
המדה היא שלימה אצלו אעפ"כ מחמת החסרון אחד
שיש לאדם בהמדה אזי נראה לו כאלו כל המדה חסירה
אצלו כמו אצל האדם כשיש לו חסרון באבר אחד אזי כל
גופו מבולבל ומרגיש החסרון בכל הגוף • כמו כן
כשחסר לאדם איזה חסרון בהמדה נראה לו כאלו חסר
כל המדה • והנה המדות הם שכנים אלו לאלו ע"כ יכולה
מדה אחת לעזור למדה אחרת שהיא שכינה אצלה וכן
באברי המדה יש שכנים ויוכל אבר מדה זו לעזור
לאבר

ראשי תיבות וקיצורים: אכ"ר. אמן כן יהי רצון: ב"ב. במהרה בימינו:
בחי'. בחינת/בחינה: הא"ב. האלף-בית: הק'. הקדוש: והש"י. והשם יתברך:
וע"כ. ועל כן: ע"פ. על פי:

הקדמה

לאבר מדה אחרת כדוגמת שארו"ל אבר מחזיק אבר דהיינו כשאוכל זה האבר מהבהמה יתחזק אבר האדם . כן אצל המדות יוכל לסייע חלק מדה זו שהיא בחי' אבר המדה לאבר מדה השכינה אצלה וע"כ כשאדם רוצה לילך בדרך הקודש צריך לשבר כל המדות רעות ולזכות למדות טובות וצריך לבקש ולחפש עצמו תמיד ולחפש בכל מדה ומדה אם היא שלימה אצלו וכשרואה איזה חסרון באיזה מדה אזי יבקש לו עזר וסיוע מהמדה השכינה :

וזהו ענין הנאמרים באותיות הללו . והענין . למשל כשחסר לו ענוה ויש מדה אחרת המסוגלת לענוה כגון בטחון אזי צריך לסייע לו ע"י בטחון לבוא לענוה דהיינו לפעמים הבטחון הוא בקל לו יותר להשיגו ולהגיעו מענוה ואזי יעשה הקל עי"ז יבוא להמדה שהיא כבידה יותר אצלו . ולפעמים יש לו מדה האחרת אלא שאינו משתמש עמה וכשצריך לסייע לו מזו המדה למדה אחרת צריך להתחיל להשתמש עמה :

(פירוש . עפ"י משל הנ"ל . הינו למשל מי שרוצה לבא לענוה . ורואה שבטחון מסוגל לענוה . ובאמת כבר יש לו מדת הבטחון . רק שאינו משתמש עם זאת המדה של בטחון . אזי כשרוצה לזכות לענוה . צריך להתחיל להשתמש עם מדת הבטחון וכן כל כיוצא בזה בשאר המדות . והבן) :

לדבק א"ע בהש"י עד שילך במחשבתו מהיכל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל ישמור א"ע

מלומר שקר אפילו בטעות :

ב מותר לשנות בדבר השלום :

ג כת שקרים אינם מקבלים פני השכינה :

ד שרי להו לצדיקיא לסגואי ברמאותא עם רמאי(א) :

ה כל המוסף גורע : ו ע"י שקר באים הרהורי ע"ז :

ז ע"י אמת לא ימות קודם זמנו הקצוב :

ח מרוח פיו של השקרן נעשה היצה"ר וכשיבא משיח

אזי לא יהי' שקר ובשביל זה לא יהי' יצה"ר בעולם :

ט מי שהוא איש אמת אזי הוא מכיר באחר אם אחר

דובר שקר אם לאו :

י הסימן של השקר כשלא יסכימו עליו רבים והוא

מג'

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בהש"י. בהשם יתברך: היצה"ר. היצר הרע: יהי. יהיה: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) מותר לצדיקים לנהוג ברמאות עם הרמאים:

אמת

- מג' שהקב"ה שונאן :
יא עשיר מכחש אין הדעת סוכלו והוא נבזה בעיני עצמו
יב תיקון לפה שיתן צדקה :
יג על ידי אמת העולם נשמר מכל הזיקות :
יד על ידי חנופה בא לשקר :
טו מי שנותן צדקה שכרו שיזכה לאמת :
טז השקרן שונא עניוות :
יז אדם ניכר ע"י משרתיו אם הוא אוהב שקר כי זה בזה תלוי . לפעמים משרתיו נופלים לעבירות על ידי שהוא שקרן ולפעמים הוא נופל לשקר ע"י משרתיו שאינם הגונים :
יח כשאין אמת אין חסד גם אינו יכול לעשות עם בני אדם :
יט השקר מעכב את הישועה כי השקר מגלה עוונותיו כדי שלא יושיעו לו :
כ האמת הוא פודה מכל הצרות :
כא טוב לאדם שימות משיחי' ויהי' שקרן בעיני בני אדם :
כב כשיש אמת יש שלום :
כג מי שרחוק מאמת רחוק מצדקה :
כד על ידי אמת נשמר אות ברית :
כה ע"י אמת יזכה לשם עולם :
כו איש ואשה שרגילין לומר שקר הבנים שלהם יהיו מתנגדים גם יהיו פוגמים בכרית :
כז השקר בא ע"י שמקבל על עצמו פחד מבני אדם :
כח ע"י השקר שוכחין את הקב"ה :

מי

ב אמת

כט מי שאין לו בטחון הוא דובר שקרים וע"י שקרים
אין יכול לבטוח באמת

ל לפי הריחוק מאמת כן מחזיק את הסוד מרע לשומה :
לא מי שרוצה לסוד מרע ורואה שאין אמת בעולם
עושה עצמו כשומה :

לב מי שאינו אומר שקר הקב"ה מושיעו בעת צרתו
גם בנים יהיו לו : **לג** ע"י שוא בא מכות בנים :
לד מי שמקושר לשוא בא לשכחה :

לה ע"י שקר בא לניאוף ומחזיק ידי מרעים שלא
יחזרו בתשובה :

לו ע"י שקרים אין לו רפואה אפי' בהרבה רפואות :
לז מי שדובר כזבים נופל בחרב גם נעשה שומה :
לח ע"י יראה יבא לאמת :

לט מי ששומר א"ע משקר הוא מנצח תמיד :
מ מותר לשנות כדי להציל את עצמו :

מא מי שאוהב כזבים הוא מבזה את הצדיק גם הוא
בעצמו נתבזה : **מב** מי שדובר כזבים הוא אובר :
מג ע"י אמת ניצול מלשון הרע גם תפילתו נתקבל גם
כשדנים אותו למעלה דנים אותו לפי זכויות שלו :

מד ע"י חלומות ידע אדם אם לבו אמת עם אלקיו :
מה מי שמקיים דבורו יכול לעשות פעולות :

מו מי שאין לו גאווה ניצול משקר :

מז מי ששומר א"ע משחוק של היתול בידוע שהוא איש
אמת : **מח** מי שהיה שקרן מגילגול העבר עי"ז
כשנתגלגל נעשה איטר יד :

מי

אמת

- מט** מי ששומר את עצמו ודובר תמיד אמת כאלו עשה
שמים וארץ ואת הים ואת כל אשר בהם :
נ השקר אינו אלא בפיו אבל לא בכתב :
נא דברו תורה ונביאים וחכמים בלשון הבאי^(א) :
-

- א** ° על ידי שקר דבריו אינם נשמעים : גם ע"י
שקר מאלמן ח"ו כמה נשים :
ב ע"י אמת נתגלה יחודו בעולם :
ג כשאתה רואה שקרן תדע שגם המנהיג של האיש הזה
שקרן : **ד** ע"י שקר בא לידי גילוי עריות ושפיכות
דמים : וגם מכשיל את הכשירים בגילוי עריות
ושפיכות דמים ומראה היתר מן התורה :
ה מי שאינו משנה בדיבורו הוא יכול להשפיל הגבוהים
ולהגביה השפלים :
ו מי שאינו מדבר אחד בפה ואחד בלב אינו מתיירא
מטביעת מים : **ז** האמת מביא שובע :
ח השילשול והעצירות בא ע"י שקר :
ט ע"י אמת בא הקץ :

הכנסת אורחים

- א** **מי** שאין מכנים אורחים בזה מחזיק ידי מרעים
שלא יחזור בתשובה :
ב עיר שאין בה הכנסת אורחים באים לידי גילוי
עריות וע"י גילוי עריות בא עליהם הריגה :
ג הכנסת אורחים מוכה את האשה לבנים :
ד הכנסת אורחים כהכנסת שבת :
ה המארח ת"ח בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאלו
הקריב תמידין : גדולה

הכנסת אורחים ג

- ו גדולה הכנסת אורחים מהשכמת בית המדרש והקבלת פני שכינה :
- ז כיון דלא שכיחי רבנן גבייהו ככותיים דמו^(א) :

-
- א ע"י הכנסת אורחים אימתו מוטלת על הבריות :
- ב סגולה להחזיר לאשה ווסתה ע"י הכנסת אורחים :
- ג ע"י קדושת השי"ת ההתנשאות של ראשי הדור בתוקף ועוז ועי"ז נחשב בעיני כל המצוה של הכנסת אורחים ועי"ז הלומדים זוכים שהלכ' כמותם :

אהבה

- א כשאין אהבה בין בני אדם עי"ז הם הולכי רכיל וע"י רכילות באים לליצנות וע"י ליצנות הם דוברים שקר :
- ב ע"י שנאה בא בהלות וע"י שנאה בא שריפה :
- ג ע"י אהבת הש"י נשמר הנפש מכל פגעים רעים :
- ד כשתשוב בתחילה על עוונותיך תוכל לבא לאהבת הש"י : ה מי שמתפלל על ישראל במסירת נפש הכל אוהבין אותו : ו ע"י אהבה בא התחזקות :
- ז כשתחזק את האדם בעבודת הש"י הוא יאהב אותך :
- ח ע"י אמירת הלל בקול גדול זוכים לאהבת הש"י :
- ט כשתהא נוהר משנאת חנם אזי כשיהי' לך איזהו משפט עם אלם^(ב) שאינו רוצה לפשר עמך עי"ז יתפשר עמך :
- י מי שנוהר משבועת שקר בוודאי לא יעבור על לא תקום ולא תטור : יא השום מסוגל לאהבה :
- יב העובד מאהבה זכותו מגין עד אלפיים דור : במקום

ראשי תיבות וקיצורים: השי"ת/הש"י. השם יתברך: כשיהי'. כשיהיה: שהלכ'. שהלכה: הערות ותרגומים: (א) מכיוון שאין מצויים אצלם חכמים דומים הם לכותיים: (ב) אדם תקיף.

אהבה

ג. במקום שעושי תנאי או איזה כריתות ברית הש"י
שם הוא :

א. כשהצמחים גדלים במלואם ע"ז אהבה
בעולם :

ב. אהבת אשה לבעלה ניכר בזבובים ויתושים שבבית.
גם ע"י אהבתם יכולין לידע כח היצר הרע אם
כבר נחלש אם לאו :

ג. חכמי הדור שיש בניהם אהבה שרואים זה עם זה
לפרקים אזי יש כח בידם לדון את כל העולם
ודיניהם דין ואין מי שישנה ויכמל דינם כי הקב"ה אב
ב"ד שלהם : ד. ע"י שנאת חנם נכשל במריפות :
ה. ע"י תאות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו :

אמונה

א. צריך להאמין בהש"י בדרך אמונה ולא בדרך
מופת : ב. ע"י ענוה תזכה לאמונה :

ג. בראותך שינוי מעשה אל תאמר מקרה הוא אלא
תאמין כי זה השגחת הש"י :

ד. יש דברים שהם מביאים היזק גדול לעולם והדבר
קשה למה נבראו תדע שבוודאי יש בהם צד א' לטובה :

ה. מי שיש לו הנאה מדיבור של אפיקורס אפי' שאינו
מדברי אפיקורסית ע"ז בא להרהורי ע"ז :

ו. ע"י אמונה האדם חביב להש"י כאשה לבעלה :

ז. מי שאינו מכין את לבו אינו יכול לבא לאמונה :

ח. מי שנאבד לו איזהו דבר בידוע שנפל מאמונתו :

מי

לחיות
ב

ד אמונה

- ט** מי שנאבד אמונתו ממנו ילך על קברי ישראל
ויספר החסדים שעשה לו הקב"ה :
- י** אמונה תולה בפה של אדם : **יא** ע"י הלימוד
נשברים כל הכפירות : **יב** ע"י אמונה נתברך :
- יג** ע"י ריבוי אכילה נופלים מאמונה : **יד** כשתסתכל
בשמים כשהם זכים ובהירים תזכה לאמונת חכמים :
- טו** כשנופל איזה קשיא על הש"י אזי תשתוק וע"י
השתיקה מחשבותיך בעצמם ישיבו לך תירוץ על
קשיותך : **טז** כשמחרפין אותך ואתה שותק תזכה
להבין תירוץ על קשיותך ותזכה לרוח בינה :
- יז** כשיש לאדם מתנגדים לומדים ועשירים גדולים דע
שזה נעשה מחמת שנפל כמה פעמים מאמונה :
- יח** אמונה חשוב כצדקה : **יט** ע"י אמונה נתחכם :
- כ** מתחילה צריך להאמין בהש"י ואח"כ יזכה להבין
אותו בשכל : **כא** זווגא דקוב"ה ע"י נשמות ישראל :
- כב** הפשע של אדם מכניס כפירה לאדם :
- כג** כשנופל מאמונתו יבכה : **כד** אמונה בא ע"י
שתיקה : **כה** ע"י קנאה אדם נופל מאמונתו :
- כו** מי שאין לו אמונה בידוע שמזולזל בדברי תורה :
- כז** מי שמנקה בכל עת ידיו עי"ז מזכה את לבו :
- כח** כשאדם נופל מאמונה ידע שדנין אותו למעלה :
- כט** כשנופל מאמונתו בא לידי קרי ולידי הרהורי אשה
ולידי הרהורי ע"ז : **ל** אמונה בא ע"י צדקה :
- לא** ע"י אמונה יכול להבין את הש"י :
- לב** ע"י אמונה יכול לבוא לבטחון :
- לג** ע"י אמונה הקב"ה יסלח לך על עוונותיך :
לפעמים

אמונה

לד לפעמים הקב"ה שולח צער לאדם ומכה אותו ואין מפיל אותו לחולשה אין זה כ"א בשביל אמונה :

לה ע"י שבועת שקר נופל מאמונה :

לו מי שאין לו אמונה אינו מקבל מוסר :

לז מי שאין מאמין בדברי הצדיק לסוף שאין נהנה מהדבר אעפ"י שהוא רואה : **לח** מי שאין לו

אמונה בוודאי חוקות הקב"ה אצלו נמאס :

לט משיח יבא בפתע פתאום ועי"ז מחמת שמחה

יפחדו ישראל : **מ** כשיבא משיח אזי כל השרים

של מעלה ושל מטה יחלו אבל עכשיו כשיש עליה לאיזה

שר אזי ישראל הם חולים :

מא לעתיד לבא כל אחד הועיר מחבירו בשנים יהיה

יותר למעלה :

מב לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו את השבת

ובטלו ק"ש שחרית וערבית ובטלו תינוקות של בית

רבן ולא היה להם בושת פנים זה מזה והושוו קמץ

וגדול גם לא הוכיחו זה את זה גם ביוז תלמידי חכמים

גם פסקו ממנה אנשי אמונה :

מג אין ירושלים נפדית אלא בצדקה :

מד מלחמה אתחלתא דגאולה^(ס) הוא :

מה מי שמגדל חזירים הוא מעכב את הגאולה :

מו לא יבנה ירושלים עד שיהיה שלום בין ישראל :

מז מה שישראל הולכים בגלות מאומה לאומה הוא

סימן שיבא משיח :

מח כשאומות מחרפין אותנו ביותר זה סי' על משיח :

מט אין הבית המקדש נבנה עד שיכלה גאווה :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: כ"א. כי אם: סי'. סימן: ק"ש. קריאת שמע: הערות ותרגומים: (א) התחלת הגאולה:

ה אמונה

- נ ע"י אחדות שיהי' בישראל יבא משיח :
נא משיח יבא בשנת ברכה :
נב אין משיח בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף :
נג המשיח בתו לת"ח והמהנהו מנכסיו והעושה פרקמטיא^(א) לת"ח זוכה לתחית המתים :
נד מרוח פיו של השקרן נעשה יצה"ר וכשיבא משיח אזי לא יהי' שקר בשביל זה לא יהי' יצר הרע בעולם :
נה מי שהוא איש אמת הוא יכול להכיר באחר אם אחר דובר אמת אם לאו : נן השקר לא יסכימו עליו רבים : נז הקב"ה שונא לזה האיש המדבר אחד בפה ואחד בלב : נח עשיר מכחש אין הדעת סובלו וגם הוא נבזה בעיני עצמו : נט תיקון לפה שיתן צדקה :
ס ע"י האמת העולם נשמר מכל היוזקות :
סא ע"י חנופה בא לשקר : סב מי שנותן צדקה שכרו שיזכה לאמת : סג ע"י שקר בוודאי תשנא הענווים : סד אדם ניכר ע"י משרתיו אם הוא אוהב שקר אם לאו : סה כשאין אמת אין חסד :
סו כשיש לך שקר אזי כשהקב"ה רוצה לעשות לך איזה ישועה אזי השקר מגלה עוונותיך כדי שלא יושיע לך :
סז ע"י אמת הקב"ה פודה אותך מכל הצרות :
סח טוב לאדם שימות משיחיה ויהיה שקרן בעיני בני אדם :

א °לפעמים אדם בא לאיזהו מקום ויש לו צער בזה המקום ידע שזה המקום היו בו אבותיו ונפלו להם איזה כפירה או בניו יבואו

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: יהי. יהיה: יצה"ר. יצר הרע: לת"ח. לתלמיד חכם: שיהי. שיהיה: הערות ותרגומים: (א) עסק/סחורה:

אמונה

יבואו במקו' הזה לאיזהו כפירה ועי"ז הוא סובל עכשיו
צער במקום הזה : ב ע"י חנופה בא לידי כפירה :
ג אין הקב"ה עושה מופתים אלא לזה שהוא מאמין
בשני עולמות :

ד ע"י אמונה נתבטלין הגזירות שאומות גוזרין עלינו :
ה דע שיש לכל עשב ועשב כח מיוחד לרפאות איזה
חולאת מיוחדת וכל זה אינו אלא למי שלא שמר
אמונתו ובריתו ולא שמר א"ע מלעבור על אל תהי
בו לכל אדם אבל מי שיש לו אמונה בשלימות והוא גם
כן שומר הברית ומקיים אל תהי בו לכל אדם אין
רפואתו תולה בחלקי עשבים המיוחדים לחלאתו אלא
נתרפא בכל מאכל וכל משקה בבחי' וברך את לחמך^(א)
וכו' ואין צריך להמתין עד שיתרמו לו עשבים
המיוחדים לרפאותו :

ו עיקר הישועה הבאה לאדם אינה אלא ע"י אמונה
ומדת אמונה היא לפי מנהיגי הדור :

ז כשהולך מרב לרב אז צריך לחזק אמונתו באחדות
הש"י כי הלימוד מהרבה מלמדים מזיק לאמונת
היחוד . וכן הרב שיש לו אמונת היחוד הוא יכול
להאיר לכל תלמיד ותלמיד לפי כחו וכל תלמיד אינו
שומע אלא מה שצריך לו ולא יותר :

ח הנחמה בא ע"י אמונה :

ט ע"י מיעוט אמונה נתרבו הזכוכים בעולם :

י מי ששומר א"ע מלעבור על לא תחמוד עי"ז ניצול
מכעס ומגאווה ומחסרון אמונה הבאה ע"י כעס
וגאווה : ע"י

ראשי תיבות וקיצורים : א"ע. את עצמו: בבחי'. בבחינת: במקו'. במקום:
הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם יתברך: הערות ותרגומים: (א) [שמות
כ"ג, כה]:

אמונה ו

יא ע"י שאין מודיעין אלקותו לאומות העולם ע"ז
אומות העולם מסיתין ומכריחין את ישראל לילך
בחכמות חיצוניות :

יב ע"י קילקול אמונה נתעוררין דינים וע"י הרהורי
ע"ז נתעוררין דיני דינים היינו שדנים את הדינים
שנידון כבר אם נידון כראוי בלי וותרנות :

יג שיכול בנים בא ח"ו על מי שמפיל את חברו
מאמונה :

יד אשה הזהירה בחלה בניה בעלי אמונה :

טו ע"י אמונה נתיישב הדעת :

טז ע"י תורה בא לאמונ' וע"י אמונה בא לקידוש השם :

יז מי שאינו יכול לישן יעלה על מחשבתו אמונת
תחיית המתים :

יח קטני אמנה קשה להם להשיג חידושין דאורייתא^(א) :

אכילה

א **ממה** שאתה אוכל תשייר כדי שיחול ברכת ה'
במזונותיך :

ב שולחנו של אדם מטהר לו מכל עוונותיו :

ג שולחנו של אדם מזכה לו לעלמ' דאתי ומזכה לפרנסה
והוא רשום לטוב לעילא ולעילא ומזכה לי' לאיתוספא
לי' כח וגבורה בשעה שאצטריך ליה^(ב) :

ד בעון עיניו הדין ועוות וקלקול הדין וביטול תורה
בצורת בא ובני אדם אוכלים ואינם שבעים ואוכלי'
לחמם במשקל :

כשאוכל

ראשי תיבות וקיצורים: ואוכלי'. ואוכלים: ח"ו. חס ושלום: לאמונ'. לאמונה:
לי'. ליה: לעלמ'. לעלמא: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) חידושי תורה:
(ב) מזכה לו לעולם הבא ומזכה לפרנסה והוא רשום לטוב למעלה ולמעלה ומזכה
לו שיתוסף לו כח וגבורה בשעה שנצרך לו:

אכילה

- ה כשאוכל קצת לבו נמשך יותר אחר אכילה ממי שלא
אכל כלל ונתיאש מלאכול :
- ו מפני מה נתחייבו ישראל כלי' מפני שנהנו מסעודה
של אותו רשע : ז מזבח מזיח גזירות רעות
ומכפר עוונות ומוזין ומחבב והשולחן דומה למזבח :
- ח האוכל בלא נטילת ידים כאלו בא על אשה זונה
והמזולזל בנטילת ידים נעקר מן העולם :
- ט אין שותין מים בפני רבים :

א ^ומי שיש לו צלם אלקים ע"י אכילתו דבר מן
החי נתעלה וכן להיפך :

ג' לחיות

- ב אכילות הדגים מעוררין תאוות הזווג :
- ג ע"י ברכת המזון נתוודע השי"ת בעולם :
- ד ע"י ברכת המזון נתיישב המלכות מן המריבות
והמלחמות :

ה מי שלימודו בתורה במוחין זכים שאכילתו כל כך
בקדושה שניזון ממזון שהמלאכים ניזונין ממנו
ע"ז שונאיו נידונין בחנק וסימן לדבר ויהי ביום השלישי
בהיות הבוקר ובבוקר הית' שכבת הטל ויהי באשמורת
הבוקר^(א) : (פי' סימן זה שמעתי מפיו הקדוש • כי ויהי
ביום השלישי בהיות הבוקר נאמר במתן תורה • שזהו בחי'
מ"ש לעיל מי שלימודו במוחין זכים • ובבוקר היתה שכבת
הטל נאמר במן • שהוא מזון שהמלאכים ניזונין ממנו
כשארז"ל • ויהי באשמורת הבוקר נאמר בקריעת ים סוף
שנמבעו המצרים בים • שזהו בחי' חנק כשרז"ל • ולמד
בוקר מבוקר • ועי"ז מצא השגה הנ"ל בתוך התורה) :

ראשי תיבות וקיצורים: בחי', בחינת: הית', היתה: השי"ת. השם יתברך:
ועי"ז. ועל ידי זה: כלי'. כללה: כשארז"ל/לכשרז"ל. כמו שאמרו רבותינו ז"ל:
מ"ש. מה שמבואר: פי'. פירוש: הערות ותרגומים: (א) (שמות י"ט, טז; ט"ז, יג;
י"ד, כד):

אכילה

ז

ו מי שאינו מרגיש טעם באכילתו ידע שנתק ממנו השי"ת :

ז אכילת הצדיקים גדולה יותר מהקרבות ומזווגן :
ח הדגים שמנים בזכות הקרבות :

ט מי שכלב נשכו בידוע שרחמי השם מסולקים ממנו :
גם בידוע שנכשל במאכלות אסורים :

י מי שנוהר ממאכלות אסורי' הוא ניצול מחיות רעות :
יא מי ששונאו נתרוממים הוא נופל לתאות אכילה :
יב ע"י תאות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו :

יג לכו לחמו בלחמי ושתו^(א) ר"ת לולב בין עם האותיות גי' ר"ת של אתרוג הדם ערבה מסכתי זה בחי' סוכות . ע"י מצות נטילת ד' מינים וע"י סוכה אדם זוכה לאכילה ושתיה ומלבושי' וגם לחיות הנשמה :
ע"י סוכה זוכה למלבושים בחי' בשומי ענן לבושו^(ב) :
ע"י ערבי נחל זוכה לשתיה . ע"י הדם זוכה לחיות הנשמה . וע"י לולב אתרוג זוכה לאכילה כי יש בהם פרי שהם מיני מאכל :

יד אכילה ושתיה בא ע"י חוק ומשפט :
טו מה כשאדם שותה מתחיל לזמר ולנגן ולא כן באכילתו מחמת שאמרו שירה על הבאר ולא אמרו שירה על המן :

אלמן

א מי שמתה אשתו יאמר בכל יום פרשה אשם^(א) עד שישא אשה אחרת :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: אסורי', אסורים; בחי', בחינת; גי', גימטריא; ד', ארבעה; השי"ת, השם יתברך; ומלבושי', ומלבושים; ר"ת, ראשי תיבות; הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי (משלי ה', ט); (ב) [איוב ל"ח, ט]; (ג) [ויקרא ה', יז-כ; ז', א-י];

אלמן

א ע"י שקר דבריו אינם נשמעים : גם ע"י שקר
מאלמן ח"ו כמה נשים :

ב כשמתה אשתו של אדם אזי כאלו נחסר לו עצם
מעצמו . אבל אצל הצדיק אעפ"י שאשתו מתה
אינו נחסר לו עצם וזהו אלמן אותיות אחת מהנהגה
לא נשברה^(א) :

ארץ ישראל

א ע"י ישיבת ארץ ישראל משיגין השגחת הש"י
על העולם :

ב לפי החידוש שאדם מחדש בתורה כן נמשך לו
הארה מקדושת ארץ ישראל :

ג ע"י השתוקקות שאדם משתוקק לביאת ארץ
ישראל עי"ז נשפע פרנסה גדולה :

ד מי שהוא מפרנס את הרבים עי"ז ממשיך הברכה
מארץ ישראל לחוץ לארץ :

ה מי שמשתוקק לארץ ישראל עי"ז מעורר השתוקקות
אצל אביו ואמו היינו נשמותיהם ובאים לארץ ישראל
והקב"ה בא עמם ומצפים ומשתוקקים אליו :

ו ע"י הממון שנותן לעניי ארץ ישראל עי"ז ממונו
נתקיים בידו :

ז מי שיודע מארץ ישראל שטעם באמת טעם א"י
הוא יכול להכיר באחר אם הי' אצל צדיק על ראש
השנה אם לאו . כי מי שזוכה להיות אצל צדיק אמיתי
על ר"ה אזי בכל מקום שהאיש הזה מסתכל נעשה
אותו האויר בבחי' אוירא דא"י . וע"כ מי שיודע
מטעם א"י כל אחד לפי ערכו . הוא מחויב להרגיש
א"י

ראשי תיבות וקיצורים: א"י. ארץ ישראל: בבחי'. בבחינת: דא"י. דארץ ישראל
[של ארץ ישראל]: הי'. היה: הש"י. השם יתברך: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא:
ח"ו. חס ושלום: ר"ה. ראש השנה: הערות ותרגומים: (א) [תהלים לד, כא]:

ארץ ישראל

ח

א"י כשפוגע ומתוועד יחד עם זה האיש שהיה אצל
צדיק אמיתי על ר"ה . כי על ידו נעשה האויר בבחי'

א"י כנ"ל :

אבידה

א °מי שמחזיר אבידה לבעליו בכח הזה הוא מגייר
גרים :

אות בית בנים

א כל הבוכה ומתאבל על אדם כשר זוכה לגדל
את בניו :

ב צריך לשמור את התינוק שלא ילך בגילוי הראש :
ג אין צריך לאדם לדאוג על פרנסת בניו כי כשהם
גדלים גדלה פרנסתם עמהם :

ד מי שמבטל את חבירו מפרי' ורבי' הולך לשאול
בלא ולד :

ה כל הכופה אשתו לדבר מצוה הוי לי' בנים^(א) שאינם
מהוגנים . ן אשה שדמיה מרובין צער
גידול בנים שלה יותר בעצבון :

ז בת כהן לישראל בת ת"ח לע"ה זרע אין לה :

ח התענית של חמישי בשבת מסוגל לגידול בנים .
ט צניעות שבאשה מזכה לה לבנים הגונים :

י ע"י שמחת יו"ט וע"י הנחת תפילין כראוי תלד
אשתו בנים זכרים :

יא לפעמים מי שאין לו בנים וכשמתפללין עליו שיהי'
לו

ראשי תיבות וקיצורים: א"י. ארץ ישראל. בבחי'. בבחינת: יו"ט. יום טוב: לוי. ליה:
מפרי' ורבי'. מפריה ורביה: ר"ה. ראש השנה: שיהי'. שיהיה: ת"ח לע"ה. תלמיד
חכם לעם הארץ: הערות ותרגומים: (א) יהיו לו בנים:

בנים

- יג** לו בנים הוא מת : **יב** בעון נדרים בנים מתים :
שינוי מקום גורם לבנים :
- יד** בנים גדולים אינם מתים בעון אבותיהם אבל
במקום שיש חילול השם אפי' גדולים מתים :
- טז** דאכלא בישראל ושתיא חמרא הוי לה בנים בריאים^(א) :
טז המסתכל בעקבה של אשה ובאשתו נדה הוי ליה^(ב)
בנים שאינם מהוגנים :
- יז** הדר עשר שנים בארץ ישראל ואין לו בנים יוציא
שמא לא זכה להבנות ממנה :
- יח** מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים ישא אשה
ההוגנת לו ויקדש את עצמו בשעת תשמיש ויבקש
ממי שהבנים שלו :
- יט** כל המוליד בדומה לו הוא מוליד :
- כ** ישמור אדם א"ע מלקוץ איזה אילן בלא זימני^(ג) כי
זה מזיק לגידול בנים : **כא** כל הרודף צדקה
זוכה לבנים בעלי עושר בעלי חכמה בעלי אגדה :
- כב** מה יעשה אדם ויהי' לו בנים יפור מעותיו
לעניים וישמח את אשתו לפני תשמיש :
- כג** כשם שאסור להרוג אדם כן אסור לקוץ אילן
מאכל קודם זמנו :
- כד** יואב שלא הניח בן כמותו נאמר בו מיתה דוד
שהניח בן כמותו נאמר בו שכיבה :
- כה** בת תחילה לא שלמה בהו עינא בישא^(ד) :
כו כל המגדל יתום בתוך ביתו כאלו ילדו :
כז כל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו :
- כח** ארבעים יום קודם יצירת הולד יתפלל על אשתו
שתלד זכר :

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אפי'. אפילו: ויהי'. ויהיו:
זימני'. זימניה: הערות ותרגומים: (א) האוכלת בשר ושותה יין יהיו לה בנים
בריאים: (ב) יהיו לו: (ג) לפני זמנו: (ד) לא ישלוט בהם עין הרע:

כט מי שמהרהר בזנות גם אשתו באה לידי הרהורים
וכשאשתו מהרהרת עי"ז הקליפות באין עליה
בחלום ועי"ז הבנים שלה מתים :

ל מי שמזנה אשתו מזנת עליו :

לא כל השורף תבואתו של חבירו אינו מניח בן ליורשו :
לב אשה שמשכלת בניה בשעת לידה תניח על ראשה
תפוח .

לג כל העושה דבר מצוה ולא גמרו קובר אשתו ובניו :

לד הנושא אשה לשם ממון הוויין ליה^(א) בנים שאינם
מהוגנים ומפסיד את הממון בזמן קצר :

לה העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה להרבה
בנים : **לו** אין הבנים מתים בעון האבות
אלא כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם :

לז התשמיש יפה לולד ללבנו ולרזו ולהיות בעל צורה
ובעל כח :

לח מי שאין לו בנים יקבל על עצמו גלות .

לט היורד לאומנות חבירו כאלו בא על אשת רעהו :
מ כשנמסר אדם ביד שונאיו הויי^(ב) כמו שיכול בנים :
מא מי שבא על הכותית או זכר או הרהר בע"ז לא
יהי' לו בן ת"ח ואם ילמד בנו תורה יהי' שכתן :

מב בנים הטובים הוא רפואה גדולה לאבות :

מג ע"י שקר הבנים מתים :

מד כל שאינו פורש מאשתו סמוך לווסתה אפי' הוי
לי'^(ג) בנים כבני אהרן מתים וכל הפורש הוויין לי'
בנים זכרים וראויין להוראה :

מה כל המבדיל על היין כמוצאי שבת הוויין לי' בנים
זכרים

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: בע"ז. בעבודה זרה: יהי'. יהיה: לי'. ליה [לו]:
ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) יהיו לו: (ב) זה: (ג) יש לו:

בנים

זכרים וראויין להוראה : **מו** המקדש א"ע
בשעת תשמיש דרך צניעות הוויין ל^(א) בנים זכרי' :
מז יזהר מאד שלא יינק הולד מאשה רעה כי חלב
מטמא וחלב מטהר :

מח חמין ושמן מברין את הולד :

מט מי שאינו מעציר א"ע מלהטיל מים תפילתו
שמתפלל על בניו נשמעת :

נ הולד הולך אחר צורת אב ואם : **נא** קשה תרבות
רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמו' גוג ומגוג :

נב יקדים ויחשיך לביה"כ עי"ז יאריך ימי בניו :

נג אל ישנה אדם בנו בין הבנים :

נד ע"י נר חנוכה ונר שבת הוי ל^(ב) בנים ת"ח :

נה דרחים רבנן הוי ל^(ג) בנין רבנין דמוקיר רבנן הוי
ל^(ד) חתנות^(ג) רבנן :

נו בעון נדרים גם בעון ביטול תורה גם בעון מזוזה
גם בעון ציצית גם בעון שנאת חנם בנים מתים
כשהם קטנים : **נז** מי שנותן מעשר מן מעותיו
בניו ניצולים מהחולי הנקרא סמקא^(ד) :

נח תינוקות של בית רבן נתפסין על הדור :

נט ע"י הדסים בשבת זוכה לבנים ת"ח :

ס אשה שמשכלת את בני' הסגולה לזה שתרחץ את
הכלה קודם החופה :

סא לפי אכילותיו של אדם כן בניו ובנותיו :

סב מי שבניו מתים אל ישמש מטתו בחול כ"א משבת
לשבת : **סג** דריכת הקשת בל"ג בעומר הוא
סגולה לבנים : גם התפילה שמתפללין לפני

העמוד

ראשייתביתוקיצורים: א"ע. את עצמו: בני'. בניה: זכרי'. זכרים: חתנותי'. חתנותיה:
כ"א. כי אם: לביה"כ. לבית הכנסת: ל^(א). ליה: ממלחמו'. ממלחמות: ת"ח. תלמידי
חכמים: הערות ותרנגומים: (א) יהיו לו: (ב) יהיו לו: (ג) האוהב את החכמים בניו
יהיו חכמים המייקר חכמים יהיו לו חתנים חכמים: (ד) קוצר נשימה:

העמוד בנגינה הוא סגולה לבנים :

סד צריך ללמוד את התינוק דרך ארץ מנעוריו :

סה השירות והתשבחות שאומרין קודם אור היום הוא סגולה לבנים גם לאשה שנחסר חלבה גם לאשה רעה שהיא כעסניות :

סו מי שהוא מקטין א"ע בפני רבו ושואל ממנו כל הספיקות אע"פ שרבו מבייש אותו עי"ז זוכה שיוצא ממנו בן שהוא גדול בתורה יותר מרבו :
סז מי שמקבל את היסורים באהבה זוכה לזרע שיאריכו ימיהם :

סח פעולות ה' נמשכין אחר השם של אדם כי שמא גרים^(א) :
סט מי שמגביה קולו כדי להתפאר בו באים בניו לשבי' : ע מי שאין לו בנים יהא רגיל בשמן :
עא ולפעמים יעקור דירה ויחיו בניו :

עב ע"י רדיפת שלום מציל את בניו ממיתה ומגלות :
עג מי שעושה איזה דבר והדבר הוא אח"כ מכשול לבני אדם עי"ז הטובה נפסק מזרעו :
עד לפעמים מחמת אהבה גדולה שבין איש לאשתו אינה מולדת :

עה לרוב העקרות כשהם נפקדות מולידים זכר :
עו ע"י אונאת דברים הבנים מתים :

עז יש כח ביד הצדיק לקלל את האדם שלא יהיו לו בנים הגונים :

עח מי שהצדיק נעשה אכסניא אצלו נתברך בבנים :
עט מי שמשתוקק לעשות איזה מצוה ואין זוכה לעשות אותה עי"ז יזכה לבנים וגדולתו מוריש לבניו ובניו

ראשי תיבות וקיצורים: אע"פ. אף על פי: א"ע. את עצמו: לשבי'. לשביה: עי"ז. על ידי זה: הערות ותרגומים: (א) כי השם [של האדם] גורם:

בנים

ובניו יזכו לעשות המצוה הזאת :

פ מי שמקפח פרנסה לסוף שבניו מתים :

פא מאגניט סגולה לבנים :

פב בניו של אדם מתים כשעוסק בשמות הטומאה או

בכשפים או שמאמין בהם :

פג כשאיש ואשה רוחצים ידיהם ונותנים צדקה קודם

התשמיש בזה הם מסירים את רוח הטומאה

מהילדים שהם מולידים :

פד יש אשה שמגדלת נקבות ואינה מגדלת זכרים :

פה אמירת פרשת ציצית^(א) במסירות נפש וביראה גדול'

גם הלבשת ערומים עי"ז זוכה לבנים זכרים :

פו שנה שיש בו ברכה סימן שגם ישראל יפרו וירבו :

פז אשה שעוסקת בכשפי' בניה מתים ונעשית אלמנה :

פח מינקת שנחסר חלבה הסגולה לזה שיתאבל בעלה

על ירושלים :

פט מכות בנים בא ע"י שוא גם המקום גורם :

צ מי שמשמח חתן וכלה יזכה שתלד אשתו זכרים :

צא גם ע"י הזהרות נרות : **צב** שנה שיש הרבה

גשמים סימן שנולדים בזה השנה הרבה זכרים :

צג איש ואשתו שהם מקללים את עצמם אין מגדלין

את בניהם :

צד סגולה לגידול בנים תזרע איזה מין תבואה

וכשתקצור אותה תתן אותה לעניים ואתה לא

תהנה ממנה : **צה** מי שמטיל אימה יתירה

על דורו אין מתקיימין לו בנים חכמי לב :

צו מי שאין לו רחמנות על בניו בידוע שאין לו חלק

בשכל

ראשי תיבות וקיצורים: בכשפי, בכשפים: גדול, גדולה:

הערות ותרגומים: (א) [במדבר ט"ו]:

בנים יא

בשכל דקדושה :

צז כשאינו חוזר על לימודו ושוכח עי"ז הבנים מתים :

צח ע"י זנות אין מגדלין בנים :

צט שם אלו"ק שמירה לבנים :

ק מי שמשדל שיהי' פרנסה לדורשי ה' עי"ז יזכה

שלא יצאו בניו לתרבות רעה :

קא ע"י אמונת צדיקים הבנים חיים וקיימים :

קב כשזכר בא לעולם חסד בא לעולם :

קג מי שמצער את אביו ואמו עי"ז אינו זוכה לגדל

זכרים :

קד מי שרודף שלום עי"ז יזכה לראות בנים לבניו .

קה קילקול הדלת או החלון זה סימן ח"ו לחולשת בנים :

קו המחלוקת זה סימן רע לבנים ושלום זה סימן טוב

לבנים : קז הבנים שומים כשאביו כעסן :

קח ע"י כיבוד אב תזכה לבנים זכרים :

א מ^ו שיש לו צער גידול בנים יקרא בכל

יום מעשה בראשית^(א) . גם על ידי

הקריאה ניצול מעלילות של גזילה :

ב סגולה לבנים להקטין א"ע :

ג ממע הכרם מזיק לגידול וולדות :

ד השתדלות בפדיון שבויים מסוגל להולדה :

ה אמירת המעמדות טוב לבנים :

ו אשה שבניה מתים בחולי שנקרא סמקע^(ב) היינו

זדושין תרחוץ אותם בשמן והשמן הזה תדלוק אותו

אחר כך בטבילת מצוה :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ח"ו. חס ושלום: שיהי'. שיהיה:

הערות ותרגומים: (א) [בראשית א'-ב']: (ב) קוצר נשימה:

בנים

ז מי שקמים עליו רבים וחולקים עליו על אמונתו
והוא עומד כנגדם וטוען כנגדם דברים הנתקבלים
עי"ז זוכה לבנים רבים והעולם נתמלא מזרעו :

ח הא^(א) הנעשה מכסף מסוגל לפריה ורביה :

ט לפעמים בנין הבית גורם לאשה שלא תלד
כשהעצים שבבנין אינם מונחים כסדר הניתן להם
מששת ימי בראשית ואז הבית נקרא הרום אפילו
בבנינו וההרום הזה בא ומזיק לאשה ואינה מולדת :

י צריך לחזור אחר מוהל צדיק וירא שמים כי
כשהמוהל אינו טוב יכול להיות שלא יהי מוליד
ח"ו הנימול על ידו . גם ע"י שהמוהל אינו טוב עי"ז
בא התינוק ח"ו לידי חולי נופל :

יא מי שיש לו בן עוסק בתורה כאלו לא מת :

יב החלב של צדקת הוא טוב לתינוק לירא שמים וגם
נותנת לו ממשלה בעוה"ז :

יג שיכול בנים בא ח"ו על מי שמפיל את חבירו
מאמונה : יך כשיש שלום מלכות עי"ז נולדים
בישראל בנים בעלי הוראה :

יד מי ששומר א"ע גם את העת והזמן שמזווג שלא
יהיה לא הוא ולא העת והזמן חם ביותר ולא קר
ביותר עי"ז בניו הנולדים יהיו חכמים גדולים :

טו מי שהוא שולט ביצרו בניו אינם יוצאים לתרבות
רעה ועי"ז ממונו נתברך ועי"ז לא יבוא לידי נסיון :
יז אפילו אשה צדקת כשהיא אינה מיוחסת עי"ז
מולדת בנים שאינם הגונים :

יח בזמן שהדגן רוב בעולם זה סימן ללידת זכרים
ובזמן

ראשי תיבות וקיצורים: בעוה"ז. בעולם הזה: יהי. יהיה: ח"ו. חס ושלום: הערות
ותרגומים: (א) האות ה"א [ה]:

בנים יב

ובזמן שהיין רוב בעולם זה סימן ללידת נקיבות :
יט מי שאין לו בן זכר ירגיל א"ע להביא מתנות
לתלמידי חכמים ויאמר פ' של בכורים^(א) וגם ילמוד
גמרא הרבה וימעט בלימוד הגדה כי לימוד הגדה הוא
מסוגל לבנות :

כ ע"י לימוד פוסקים עד שיידע להורות הוראות
ע"ז גורם פקידה לכמה עקרות :

כא לפעמים ע"י תפיסה ניצול מכליון בנים :

כב ע"י צדקה זוכה לבנים :

כג סגולה למקשה לילד תתלה על צווארה מפתח של
הבית עלמין גם המפתח הזה מסוגל לעקרה :

כד הבנים מתים ח"ו ע"י ראיית קרי :

כה יש עצים המונעים ההולד' והגידול בנים כשעושין
מטה ויש עצים הגורמין ההולדה והגידול בנים :

כו מי שבניו מתים כשהם קטנים תעשה לו אמו
כתונת והוא ילך בו תמיד עד שיגדיל :

כז כשישראל פרים ורבים אזי האומות מחדשין עלינו
גזירות : **כח** הסגופים מועילים להולדה :

כט הקוצים מסוגלים להולדה :

ל מי שנולד מהול בידוע שכח המדמה שלו טוב ויפה :

בית

א **בית** שאין דרים בו יזהר מליכנס בתוכו כי הוא
מקום שדים :

ב מאן דביש ל' במתא זה ילך למתא אחריתא^(ב) :
כשהבית

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ההולד'. ההולדה: ח"ו. חס ושלום:
ל'י. ליה: פ'. פרשה: הערות ותרומים: (א) [דברים כ"ו]: (ב) מי שרע מזלו בעיר
זו ילך לעיר אחרת:

בית

- ג כשהבית מזומן לברכה אזי כשהצדיק בא לבית הזה גם הברכה באה :
- ד יש מקום מזומן לטובה וה"ה להיפך :
- ה לענין טובות ורעות הבאות לאדם קרוב לדרך הטבע הכל לפי הזמן ולפי המקום :
- ו דפרע קנאה^(א) מחריב ביתו : ז מקום שאדם יצא ממנו אינו מתאוה לאותו מקום ליהנות ממנו :
- ח אם ע"ה חסיד אל תדור בשכונתו :
- ט כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב : י עיר שיש בה מעלות ומורדות מזקינין בחצי ימיהם :
- יא אי נשפך בבית יין כמים איכא^(ב) ברכה :
- יב אל תכנוס לבית שיש בו צלמים :
- יג מי שרוצה ליכנס לבית לדור בתוכו יאמר התורה כולה ואח"כ יכנוס לדור בתוכו :
- יד מי שאין לו קרקע אינו אדם :
- טו יש מקום שגורם לעבור עבירות :
- טז כעס וזנות של אשה מחריב את הבית :
- יז כשנחרב אסקופת הבית או פתחי' הוא סימן רע לבית :

-
- א *לדור בעליה הוא טוב יותר לעבודות הבורא מלדור בבית תחתון :
- ב לפעמים בנין הבית גורם לאשה שלא תלד כשהעצים שבבנין אינם מונחים כסדר הניתן להם מששת ימי בראשית ואז הבית נקרא הרום אפילו בבנינו וההרום הזה

ד' לחורש

ראשי תיבות וקיצורים: בעוה"ז. בעולם הזה: וה"ה. והוא הדין: ע"ה. עם הארץ: פתחי'. פתחיה: הערות ותרגומים: (א) הפורע קנאה: (ב) יש:

בית יג

- הזה בא ומזיק לאשה ואינה מולדת :
- ג בפתח ביתו של אדם ניכר אם תמו זכות אבותיו או אם חלה זכות אבותיו :
- ד צריך להזהר בבנין הבית שלא יהיה בבנינו עין מאלני העושיין פירות :
- ה העצים שבבנין זכה אדם הם בבחינות שרפים עומדים ועומד הבנין זמן רב לא זכה השרפים נשרפים וזהו השריפות דשכיחא^(א) :
- ו כשאדם בונה חומה ונופל כיפתו יידע שזה סימן רע ח"ו לזרעו :
- ז אין אדם נהנה אלא כשדר במקום שדרו אבותיו :
- ח סגולה כשנכנס לבית חדש לגור יכניס לשם חרב או סכין או שאר כלי זיין וסימן לדבר בחכמה יבנה בית^(ב) כלי חמס מכרותיהם חרבותיהם מגורותיהם^(ג) :
- ט הכיפה של בית הוא סימן לחבורה או משפחה מה שיקרה להם :

בושה

- א מי שמבייש פני חבירו נתאלם ושוכח :
- ב מותר לבייש את הרבנים ששוכרין את הרבנות וראוי לבזותן ולהקל בכבודן ואין עומדין בפניהם ואין קורין אותן רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור :
- ג טוב לכבול תורה מלבייש בן ישראל :
- ד המבזה ת"ח או חבירו בפני ת"ח הוי^(א) אפיקורס גם נקרא מגלה פנים בתורה :

כתונת

ראשי תיבות וקיצורים: ח"ו. חס ושלום: ת"ח. תלמיד חכם/תלמידי חכמים:
הערות ותרגומים: (א) שמצויות: (ב) [משלי כ"ד, ג]: (ג) [רש"י על בראשית
מ"ט, ה]: (ד) הוא/יהא:

בושה

- ה כתונת של צדיקים מכפרת על שפיכות דמים :
- ו כשבני אדם מחרפין אותך תתענה ותבכה :
- ז כשבושה בא עליך אין זו אלא בשביל שתעשה תשובה על העוונות שאתה דש בעקב :
- ח גם בושה בא כשאתה משמח בצרת חבירך :
- ט תצייר לפניך אותיות אמונה ובוזה לא יבא עליך שום בושה : י מי שנצרך ללוות על המשכון בידוע שאלו הדברים הממושכנים היו נבזים בעיניו בגלגול אחר :
- יא כשבא על אדם איזה בושה יצפה לישועה :
- יב מי שרוצה להתבייש יצייר דמות של אמו :
- יג ע"י צדקה לשם שמים תבא למדת בושה :
- יד כשבא על אדם איזה בושה בידוע שאין לו בטחון :
- טו מי שכורה בור סוף שבא לידי איזה בזיון ולפעמים הדבר גורם שנעשה שיחה בפי בני אדם :
- טז על ידי בטחון לא יבא עליו בושה :
- יז מי שגוזל את העני בושה באה עליו :
- יח כשאדם מחרף ומבייש אותך והוא אינו אויב לך תשא ותסבול את הבושה כי זה מן השמים בוודאי שיחרף אותך ובוזה הבזיון תהי' נסתר ונחבא מן השמן שהוא שונא אותך והוא מגדיל א"ע תמיד עליך ומקטרג עליך וע"י זאת הבושה שתסבול ממי שאינו אויב לך עי"ז לא יגדיל עליך השונא השמן :
- יט ע"י חנופה תהי' בזוי בין האומות והאומות יקללו אותך ויקציפו עליך :
- כ כשאחד מבזה אותך או שוחק ממך בידוע שאתה ביישת את אבותיו : כשהכל

בושה יד

- כא** כשהכל מבזין אותך ועושין לך צער תדום ולא תצא מפתח ביתך : **כב** כשמביישין אותך תתן צדקה :
כג ע"י צדקה תזכה למדת בושה :
- כד** בזיון המלך הקב"ה נפרע אפי' אומה שביזה מלך אחר שלא מאומתה :
כה החוטא יתבייש בעולם הבא בפני אבותיו :
כו המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו :
כז נכון כאשר ישמע מרעהו דבר כזב אל יקפוץ ויביישהו אלא ירמוז לו בתנועה כדי שיכיר כי לא כן הוא : **כח** מצוה לפרסם את הרשעים :
כט המתבייש לא במהרה הוא חוטא :
ל מי שאין לו בושה בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני :
לא נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים :
לב כשחבירך מביישך תודה לדבריו :
לג המלכין פני חבריו ברבים כאלו שופך דמים ויורד לגיהנם ואינו עולה :
לד נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חבריו ברבים : ואין לו חלק לעולם הבא :
לה אל תבייש עם שאתך בתורה ובמצות אבל לבעל עבירה מותר לביישו ולהונו בדברים :
לו כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה :
לז הכל נפרע ביד שליח חוץ מאונאה ואין הפרגוד ננעל בפניו :

בגדי

בגדים

- א בגדי** אדם מרמזים על מדותיו של אדם :
ב מי שהולך יחף בידוע שהוא חוטא :
ג ע"י עזות מצח נענש בבגדים גם ע"י שבועות :
ד מי שאינו נזהר להסתכל בערות אביו לסוף שילכו בניו ערום ויחף :
ה מי שאוכל קודם התפלה הוא נענש בבגדים :
ו ע"י גאווה נענש בבגדים :
ז מי שמסית את חברו מדרך הטובה לדרך הרעה עי"ז אין לו במה ללבוש :
ח מי שהוא ערב בעד עכו"ם הוא נענש בבגדים :
ט לעתיד הקב"ה יהא נפרע מאותם המלוכשים מלבוש עכו"ם : י מי שהולך בבגדים קרועים מחמת עניות תקנתו הבכי' לפני הש"י :
יא כל המבזה בגדים לסוף אינו נהנה מהם :
יב מי שעושה מלבוש לעני עי"ז הוא ניצול מבזיונות :
יג מי שהוא נזהר מלבייש שום אדם זוכה למלבושים :

-
- א על ידי** סיפורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור של משיח בעולם ודוחה הרבה חושך וצרות מן העולם : גם זוכה לבגדים נאים :
ב הרגיל בקללה עי"ז לא יהי' לו בגדים על שבת :
ג מי שמייפה תמיד את רגליו בלבושין נאים למשל במנעלים יפים ביותר או במכנסיים עי"ז בא לגניבות הדעת :
ד המזלזל במצות ציצית אינו זוכה לקבורה :
ה העושה בגדים לחבירו יכול לשנות רצון חבירו לכל מה

טו בגדים

מה שירצה הן בגשמי הן ברוחני :

ו כשאדם לובש לבוש של אביו ע"ז בנקל לו לילך במדותיו של אביו :

ז לכו לחמו בלחמי ושתו^(א) ר"ת לולב ביון עם האותיות גי' ר"ת של אתרוג הדם ערבה מסכתי זו בחי' סוכות ע"י מצוות נטילת ד' מינים וע"י סוכה אדם זוכה לאכילה ושתיה ומלבושים וגם לחיות הנשמה ע"י סוכה זוכה למלבושים בחי' בשומי ענן לבושים^(ב) ע"י ערבי נחל זוכה לשתיה . ע"י הדם זוכה לחיות הנשמה וע"י לולב אתרוג זוכה לאכילה כי יש בהם פרי שהם מיני מאכל :

בטחון

א מי שיש לו בטחון אין לו שום פחד :

ב ע"י בטחון בא שלום : ג בטחון בא ע"י יראת שמים : ד ע"י אמונה יבא לבטחון :

ה מי שאין לו בטחון הוא דובר שקרים :

ו ע"י שקרים אינו יכול לבטוח באמת :

ז מי שבטוח בהש"י הקב"ה מצילו מכל צרות ובפרט מהריגה : ח ע"י בטחון אין אדם צריך לחבירו גם אין אדם מכלימו :

ט ע"י בטחון אדם ניצול מדאגה :

י ע"י בטחון יזכה לידע שמות הקודש :

יא מי שאין לו מדת הבטחון ישמור א"ע שלא לבייש שום אדם גם יזהר להתפלל בכוונת הלב :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בהש"י. בהשם יתברך: בחי'. בחינת: גי'. גימטריא: ד'. ארבעה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ר"ת. ראשי תיבות: הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי (משלי ה', ט): (ב) (איוב ל"ח, ט):

במחון

- יב** מי שיש לו במחון לא יתקצרו ימיו :
יג מי שאין לו במחון יקום קודם אור הבוקר ויאמר בקשות בקול רם : יד ע"י שתיקה יזכה לבמחון :
טו ע"י זהירות^(א) מלידתן תקיעת כף יזכה למדת הבמחון גם ע"י שלא יתחבר עם רשעים :
טז ע"י חנופה נאבד הבמחון : יז מי הירדן הם סגולה לבמחון : יח ע"י הבמחון האדם נתקרב להש"י :
יט מי שבוטח בעכו"ם דילי' דילהוים :

- א** ° **כשעושה** אדם איזהו דבר באמונה ונכשל באיזה מכשול יבטח שהקב"ה יצילו והקב"ה הזמין לו זאת המכשול כדי שיעשה דרך כבושה לבניו בזאת המכשול שינצלו ממנו :
ב מי שנשמר מהרהורי ע"ז זוכה בכל פעם לבמחון עד שאינו דואג מה יאכל למחר והוא במדריגה ברוך ד' יום יום ועי"ז הקב"ה לא הביט און ולא ראה עמל בו וכל הנוגע בו כאלו נוגע בבת עינו :

בשורה

- א** **מי** שהוא רגיל לומר בשורות טובות הוא נתלכש מבחי' אליהו :
ב אל תבשר בשורה רעה כי מחמת בשורה רעה מתו כמה נפשות :
ג העושה מצוה כמאמרה אין מפשרין אותו בשורות רעות והקב"ה גזור והוא מבטל :

המבשר

ראשי תיבות וקיצורים: דילי'. דיליה: להשי'. להשם יתברך: מבחי'. מבחינת: ע"ז. עבודה זרה: שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) [זהירות]: (ב) [מה ש]שלו שלהם:

בשורה מז

ד המבשר בשורות רעות נופל למוחין דקטנות :

א מי שהוא רגיל לבשר בשורות טובות ע"ז לא
ב יכאבו לו רגליו :

ברכה

א °המתברך צריך ליתן להמברך איזה מתנה :
ב אל תהי ברכת גוי קלה בעיניך :
ג מי שמקרב את הרחוקים לעבודת הש"י הברכות
מסורים בידו :

בכיה

א °מי שאין יכול לבכות יסתכל על הרקיע כי הוא
גרם בכיה למים :
ב הבכי' מבטל הרהורי זנות :
ג סגולה לחלי הצוואר שיבכה על חורבן הביהמ"ק :

אות גימל גאווה

א אין משיח בא עד שיכלה גאווה מן העולם :
ב ע"י גאווה בא לידי תאוה משכב זכור גם בא
לידי כעס גם לפעמים אין אשה מתעברת מחמת
שהיא מקשמת והיא בעלת גאווה :
ע"י

גאווה

- ג ע"י גאווה בא רעב לעולם :
- ד ע"י גאווה בא לשכרות וה"ה להיפך :
- ה ע"י גאווה בא לפחד :
- ו סגולה לבטל גאווה ליתן צדקה :
- ז מי שנוהג רבנות בע"כ בגאווה הקב"ה מעורר עליו שונאים :
- ח מי שלבו רם עליו ידע שהשעה מצלחת עליו :
- ט מי שמושיע לעניים יש בו כח בהסתכלותו על בעלי גאווה להשפיל אותם :
- י מי שהולך בשוק ונופל בידוע שהוא גדלן :
- יא סגולה לבטל גאווה שישתתף בצרתן של ישראל :
- יב עני שהרשע רודף אותו תדע שהעני הוא בעל גאווה : יג ע"י גאווה נופל מאמונתו :
- יד ע"י גאווה נסגר הלב ועיני אדם מלהביט בפלאות הש"י ליראה מלפניו :
- טו אין להתנאות בהשגות גדולות או במעשים הטובים כי הכל ע"י הצדיק שבדור והוא אצל הצדיק כעט אצל סופר : טז אכילה ושתיה מביא לגאווה :
- יז תיקון לגאווה שיתענה :
- יח סגולה לגאווה שיסתכל על השמים :
- יט מבהילין את האדם בחלומות כדי להסיר ממנו גאווה שקוע שהוא מכוסה ממנו שאינו מכיר בה :
- כ כל המתיהר חכמתו ונבואתו מסתלקת :
- כא דל גאה אין הדעת סובלו גם הוא בעצמו מתחרט לאחר זמן ונבזה בעיני עצמו :
- כב א"א לנאה להשפיל דעתו ובא לידי שכחה :
- יהיר

כג יהיר בעל מום הוא : **כד** לפי צורך הענין יש היתר בדבר לעשות דבר הנראה כאלו מתנאה : **כה** מי שיש בו גסות לסוף נכשל באשת איש והוא כעובד ע"ז וכאלו כופר בעיקר וכאלו בא על עריות כולם וכאלו בנה במה ומתמעט מחשבתו ואיננו וראוי לגדעו כאשרה גם אין עפרו ננערת ושכינה מייללת עליו :

כו הכובע של צדיק סגולה להסיר הגאווה : **כז** ע"י אמונה יהיה לך כח לשבר את עצמך מגאווה ותמשול על מדת גאווה :

כח בעל גאווה מחשבותיו אינם מצליחין : **כט** כשנודמן לך עבירה בלי דעת בוודאי יש לך גאווה ובוזה מראין לך שעדיין אין אתה צדיק :

ל כשבא לך איזה גדלות תדאג מפורעניות : **לא** עני שהוא שפל רוח אעפ"י שאינו נותן צדקה הוא טוב מעשיר בעל גאווה אעפ"י שנותן צדקה :

לב כשנופל לך גדלות תצייר לפניך דמות אביך : **לג** גאווה הוא סימן על שבר ח"ו :

לד גאווה בא ע"י שלא תקנת חמאות נעורים : **לה** מי שיינו מחמיץ בידוע שהוא בעל גאווה :

לו מי שיש לו גאווה מדורו אינו מתקיים : **לז** מי שיש בו גאווה אין אני והוא יכולין לדור בעולם

ואפי' רוח קימעא^(א) עוכרתו ואין תפלתו נשמעת ואין לו רפואה ובא לידי עניות של תורה ואשתו מבזה אותו : **לח** מי שמלביש א"ע במלבוש של ת"ח והוא אינו ת"ח אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה :

גאווה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ואפי'. ואפילו: ח"ו. חס ושלים: ע"ז. עבודה זרה: ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) מעט רוח:

גאווה

לֹט גאווה מעכבת את משיח ומטריד את האדם מן
העולם :
מִם הפסוק אם יעלה לשמים שיאו^(א) והפסוק כי לא
לעולם חוסין^(ב) הם מסוגלים לשבר את הגאווה :

גניבה וגזילה

א מִי שנפתה לבו לגזול וכיון שהתיר לעצמו גזילת
חבירו הרי הוא מוכן לכל חטא ועון ואין
תקנה להסירו מדרכו הרעה :
ב בעון הגזל הגובאי^(ג) עולה ורעב הוה^(ד) ובני אדם
אוכלים בשר בניהם : **ג** מי שאינו מהנה את
אחרים מממונו עי"ז גזלנים באים עליו :
ד הגזול את חבירו שוה פרומה כאלו נוטל נשמתו
ונשמת בניו ובנותיו ואפי' גרמא^(ה) :
ה מי שלא חס על ממון חבירו בידוע שהוא גנב :
ו אונאת ממון מותר להנאות את עכו"ם :
ז מי שקופץ את ידו מצדקה גזלנים באים עליו :
ח מי ששם במחוגו על הגוים לסוף לוקחין משלו בעל
כרחו : **ט** ע"י הדיינים והמלמדים שאינם טובים
גם שוחטים עי"ז השונאים אוכלים פרנסתם של ישראל :
י מי שמערב משקיו במים גנבים באים עליו :
יא מי שנוטל חלק מגניבה לסוף שיתגלה הדבר :
יב עיר שיש בה גנבים בידוע שהרב אוהב שוחד :
יג ע"י דברים במלים באים גנבים :
יד מותר לגנוב דעת הבריות כדי להציל נפש מישראל :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: ואפי', ואפילו: הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו -
"אם יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע" [איוב כ, ו]: (ב) הפסוק במילואו - "כי
לא לעולם חסין ואם יגור לדור ודור" [משלי כז, כד]: (ג) מין ארבה: (ד) יהיה:
(ה) בעקיפין:

גניבה וגזילה יח

טו מי שמבייש פני חברו לסוף שמקים עדות שקר כדי שישגזול ממון :

מז מי שיש לו בטחון מנעוריו הוא ניצול מגזלנים :

יז ע"י שמועת דברי שמות הגנבים באים :

יח ע"י שקר גנבים באים :

א ע"י גניבות דעת בא ח"ו חולי הריאה וחזה :

ב ע"י גניבות דעת בא לידי הרהורי זנות עם גוי' :

ג ע"י גניבה מפסיד את הדעת :

ד הגניבה מזיק לעינים :

ה ע"י אמירת תיקון חצות ניצול מגנבים :

ו מי שיש לו צער גידול בנים יקרא בכל יום מעשה

בראשית^(א) : גם ע"י הקריאה ניצול מעלילות של גזילה :

אות ד דעת

א פעמים הקב"ה מביא על האדם דברים כדי

שיבין מהדברים רחמנותו ואלקותו

יתברך :

ב מי שמוחו מבולבל יהי' רגיל בתפלת חבקוק הנביא^(ב)

ג גם למוד ש"ך סגולה לזה . גם אכילת חטים :

ד מזונותיו של אדם מולידין טבע באדם לפי טבעם :

ה טעם דגן מביא דעת לאדם :

ו חמרא וריחני פקחין^(ג) :

ז ע"י המחלוקת אין הדעת מיושבת :

אדם

ראשי תיבות וקיצורים: גוי'. גויה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ח"ו. חס ושלום: יהוי'. יהודה: ע"י. על ידי: ש"ך. 'שפתי כהן': הערות ותרגומים: (א) [בראשית א-ב-1]: (ב) [חבקוק ג-1]: (ג) יין ובשמים מפקחים:

דעת

- ח** אדם מצטער מדבר הנראה לעיניים יותר מהצער שמצער מהידיעה :
- ט** העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה להבנה :
- י** ע"י פת שחרית נתחכם :
- יא** הקב"ה משרה נביאתו על נביא של שליחות בהפסק אפי' אינו חכם :
- יב** החכמים יכולים להשיג בחכמה דברים הרבה שאין בשכל הטבע להשיג : **יג** הרוצה להחכים ידרים :
- יד** כשאדם רוצה לידע איך להתנהג באיזה דבר יפתח ספר יבין איך להתנהג :
- טו** שמן זית מפקח הלב :
- טז** מי שהולך בתמימות נעשה משכיל :
- יז** מי שיש לו אמונה זוכה אח"כ לעבוד את ה' בדעת גדול : **יח** ע"י יראה תזכה לדעת :
- יט** ע"י הכרת צדיקים תזכה לבניה ודעת :
- כ** מי שהוא הצנע לכת מחשבותיו צלולים :
- כא** מה שראה עין יותר נקל להבין אותו הדבר :
- כב** מי שישמור א"ע מבישולי עכו"ם ומנסך זוכה לחכמה ומבין בכל ספר :
- כג** מי שיש לו גאווה לא יזכה להבין ממשלת הש"י על הכל : **כד** כשאין אתה עושה חסד עי"ז אין לך דעת :
- כה** כשאתה עושה שום היזק ידיע ליהוי לך^(א) שפגמת בדעת :
- כו** מי שנתגלה לו איזהו שכל בידוע שיתרומם במהרה איזהו התרוממות : **כז** כשעושה תשובה בכל לב הקב"ה נותן לכו לדעת תאוותו ורצונו :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אפי'. אפילו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם יתברך: הערות ותרגומים: (א) תדע לך:

דעת יט

כח מי שלא תיקן עוונותיו אינו יכול לידע את הקב"ה : כט ע"י אמת תזכה לדעת דרך ה' :

ל גם ע"י הכנסת אורחים :
לא כשתעשה חסד של אמת עם צדיקים תזכה לדעת שכל הדרכים הן תפילה הן אכילה הן שאר תענוגים כולם הם דרך ה' :

לב ע"י רנה של שמחה תהיה בר דעת :
לג מי שמשלמין לו רעה תחת טובה הקב"ה מרחם עליו ונותן לו שכל גדול בעבודת הבורא :

לד לפי הגדלת מעשים טובים של אדם כן הקב"ה מעמיק מחשבותיו של אדם היינו שנותן לו מוח גדול :

א דע° כי לכל העולמות ולכל נברא יש לו קומה מיוחדת ובנין מיוחד למשל מין הארץ קומתו נבדל ממין הצאן הן בכחו והן בבנין אבריו והן בקולו וכן במין האריה בעצמו יש הבדל בין כ"א וא' וכן בכל הנבראים וההבדלים הן כולם רמוזים בתמונת האותיות ובצירופיהם והזוכה להבין את התורה יוכל להבין רמיזות כל ההבדלים שבין כל הנבראים וגם יידע התאחדותם היינו ראשיתם ותכליתם כי בראשית ובתכלית הם באחדות בלי הבדל :

ב דע לפי גודל ידיעת טבעי העולם כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו ולפיכך היו נכנעים האריות תחת דניאל כי דניאל היה חכם גדול וכל רז לא אנים ל' (א) והי' יודע טבע האריה והטבע מתנהגת בידיעה והיא תחת יד הידיעה :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: הארץ, האריה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: והי'. והיה: כ"א וא', כל אחד ואחד: ל'. הקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) לא נעלם ממנו:

דעת

ג ע"י ההשגה שהאדם משיג שהקב"ה הוא אחד ואין שני לו עי"ז מכריח את מלאכי מרום שיגלימו בגולם ולילך בשליחתו :

ד כשבא לאדם הרהורי ע"ז והוא מכמל אותם במחשבת אמונתו אזי נעשה מהרהוריו בחי' טל של ברכה גם עי"ז המוח שלו נתקיים ואין נתבלבל לעולם אפילו כשנתייגע המוח ע"י שמושטט באיזה עיון עמוק אזי הקב"ה מזמין לו מחשבות הנותנים נייחא^(א) למוחו :
ה ע"י מפרנסי עניים נצולין המון עם מן המגפה בזכותם : גם בזכותם מוחין דגדלות קודמין למוחין דקטנות :

ו אפילו בהוללות וסכלות יש חכמה :

ז הקול היוצא מבר דעת שבקדושה מסוגל ליראה :
ח ע"י בלבול הדעת נתקלקל היראה : גם ע"י בלבול הדעת ממשלתו נופלת :

ט חכמי הדור הם כנפי הדור לפי חכמתם כן התקרבות הדור והשגתם או להיפך היינו התרחקותם ח"ו מהשי"ת ולעתיד לא יצטרכו להשיג אלקותו ע"י חכמות כי יקויים בנו ולא יכנף עוד מוריד^(ב) וכו' :

י מי שרוצה להעמיק ולעיין בשכלו באיזה ענין צריך לקשר את שכלו לבית המקדש וסימן לדבר אשא דעי למרחוק^(ג) וירא את המקום מרחוק^(ד) :

יא ע"י אמונה נתיישב הדעת :

יב ע"י גרים נתוסף הדעת בעולם :

יג אפלו הנביאים אינם יודעים אלא מה שהקב"ה מגלה להם :

יד מי שהוא גיבור אין בו כל כך דעת : הפסיעה

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: ח"ו. חס ושלום: מהשי"ת. מהשם יתברך: ע"ז. עבודה זרה: שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) מנוחה: (ב) [ישעיה ל', כ]: (ג) [איוב ל"ו, ג]: (ד) [בראשית כ"ד, ד]:

דעת ב

טו הפסיעה גסה מבלבלת את המחשבה מלעיון :

טז ע"י גניבה מפסיד את הדעת :

יז כשעוביות של זה בא לתוך מחשבת חבירו ועוביות

של חבירו לתוך מחשבתו של זה מזה נעשה תקרת

העולם :

דרך

א מי שרוצה לעבור על הים יוליך עמו איזה ציפור ואיזה דג הים וזה סגולה לעבור את הים

בשלום . [צפור שמים ודגי הים עובר ארחות ימים]^(א) :

ב ומי שמשמח א"ע בשמחת חתן וכלה כשיוצאין מן החופה אינו ניזוק בדרך : ג בשעה שבעלי עגלה

מטריחין את עצמן בעגלה ובסוסי' תתפלל תפילת הדרך [אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר]^(ב)

ד סגולה למי שהולך על הים ישא עמו סיד וינצל :

ה מי שמכין פרנסה לצדיקים מובטח שישמור אותו ה' הן בדרך הן בים :

ו מי שרוכב על סוס יוליך עמו הושענות [כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה]^(ג) :

ז כשתרצה לילך בדרך תקשר א"ע קודם במדת הבטחון ועי"ז לא יגוף רגליך :

ח כשתלך בדרך תתן קודם לצדקה :

ט כל הדרכים שאדם הולך בהן הכל מהש"י והם רצון ה' אבל אין לך אדם שיבין את דרכו אלא מי שהוא

עניו . [מה' מצעדי גבר . ואדם מה : יבין דרכו]^(ד) :

י כשתשא אצלך אבנים הנמצאים על פני השדה תינצל מחיות רעות . [כי עם אבני השדה בריתך . וחית השדה השלמה לך]^(ה) :

תפילה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו/את עצמן; ובסוסי'. ובסוסים; מהש"י. מהשם יתברך; הערות ותרגומים: (א) תהלים ח, ט: (ב) תהלים כ, ח: (ג) חבקוק ג, ח: (ד) משלי כ, כד: (ה) איוב ה, כג:

דרך

- יא תפילה של יונה הנביא^(א) היא סגולה לומר על הים :
יב ע"י לוויה האדם נשמר מכל היוק בדרך :
יג מי שאין לו לוויה יעסוק בתורה :
יד האדם קונה מקום הילוכו :

-
- א ע"י ווידוי דברים גורמין שהקב"ה מזמין
מלמדי תינוקת שלומדים באמונה :
ב גם גורמים שנתתקנים הדרכים ממכשולות :
ג סכנת הדרכים בא ע"י פגם הברית וסימן לדבר
ארחי ורבעי זרית וכו'^(ב) :
ד ע"י נסיעת הדרכים האדם נעשה מבין :
ה כלילה שיש לך פחד בשעת שינה אל תלך בדרך
ביום : ו הדרכים מביאין את האדם ללשון
הרע וע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים . ואלו
עבירות מפסדין את הפרנסה :
ז הפסיעה גסה מבלבלת את המחשבה מלעיין :

דיין

- א *כל דיין שדן דין אמת דינו אינם בטלים
ונתקיימים אפי' שלא ברצון בעלי הדינים .
ב ע"י שהדין תורה הולך ונתמעט עי"ז הפרנסה
נתמעטת וכן להיפך :
ג ע"י העמדת דיינים שאינם הגונים באים הרהורי ע"ז :
ד ע"י חיתון עם ת"ח עי"ז נתמנים דיינים כשרים :
ה ע"י דיינים כשרים התורה חביבה בעולם :
ו ע"י הבזיונות שמבזין את הדיינים התבואה נשתלה
בה מארה : ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: וע"ז. ועבודה זרה: שהקב"ה. שהקדוש
ברוך הוא: ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) [יונה ב', ב-יא]: (ב) תהלים
קל"ט, ג.

כא דיין

- ז ע"י הביזות שמבזין את דיני ישראל עי"ז היוקר
הווה בעולם :
- ח כשאזוהו רשע נתגדל אזי קשה לחדש איזהו סברא
בפוסקים • גם דברי הדיינים אינם נשמעים באזני
הבעלי דינים :
- ט התחדשות המסים וארנוניות הוא על ידי הדיינים :

אות ה המתקת דין

- א **בשעה** שמשגרין על האדם את היסורין
משביעין עליהם שלא ילכו אלא ביום
פלוגי ולא יצאו אלא ביום פלוגי ובשעה פלוגי וע"י סם
פלוגי אבל תשובה תפלה וצדקה מבטלין השבועה :
- ב חלישות הדעת היינו עצבות עי"ז בא רוע מזל וע"י
רוע מזל מדת הדין שולט :
- ג חושן^(א) תיקון לדינים :
- ד כשיש לאדם צער יתן צדקה והצדקה הוי^(ב) כמו שנותן
שכר לדון ועי"ז הדינים נמתקים כי הנוטל שכר
לדון דינו בטלים :
- ה עד היכן תכלית היסורין :
- ו כל שעברו עליו מס^(ג) יום בלא יסורין קבל עולמו
ופורעניות מזומנת לו : ז המוכיח את חברו
לשם שמים מושכין עליו חוט של חסד :
- ח שלשה דברים מזכירין עוונותיו של אדם קיר נטוי
ועיון תפלה ומוסר דין על חברו :
- ט ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם צדקה
צעקה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו/את עצמן; ובסו"י. ובסוסים;
מהש"י. מהשם יתברך; הערות ותרגומים: (א) נראה שהכוונה לפרשת חושן
(שמות כ"ה-ל"ט); (ב) הוא; (ג) ארבעים;

המתקת דין

- צעקה שינוי השם שינוי מעשה :
- י** צעקה מועיל ליחיד דווקא קודם גזר דין :
- יא** גזר שיש עמו שבועה אפי' לציבור אינו מתקרע :
- יב** ע"י התענית שבשני רעבון ניצול ממיתה משונה :
- יג** כשנגזר על אדם איזהו דין נגזר הדין עליו דוקא במקו' מסוים ועי"ז יכול להציל עצמו בשינוי מקום :
- יד** מי שיש לו כאב עינים או כאב מעיים בידוע שדינין שורין עליו : מן צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים :
- טז** כשיש איזהו דין על ישראל ח"ו אזי הקב"ה מודיע לצדיקים כדי שיתפללו על ישראל ומי שאינו מתפלל עליהם הקב"ה כועס עליו :
- יז** כשרואה אדם שדינין שורין עליו יספר משונאיו ויצדיק אותם :
- יח** ע"י העמדת דיינים כשרים נתבטל הצרות :
- יט** מי שגדר ולא שילם נדרו הקב"ה מביא עליו יסורין וכששותק נחשב לו כאלו שילם נדר :
- כ** המקבל יסורים באהבה כאלו הקריב קרבן :
- כא** כשאדם הולך ונופל סימן שנפקד למעלה לאיזה בשלון :
- כב** ע"י טבילת מקוה נתבטל הצרות וישועה באה :
- כג** כשגזרין איזה גזר דין על האדם קודם שיודעין מזה בני אדם הוא בנקל להתהפך :
- כד** מי שנופל מאמונתו ידע שדינין אותו למעלה :
- כה** מי שדינים שורין עליו יסתכל בכל פעם על השמים
- כו** מי שמורה דרך הטוב לרשעים הקב"ה מצדיק אותו בדנין : ע"י

רחמי

המתקת דין כב

כז ע"י אמת הקב"ה עושה עמו חסד שאינו מלובש
בדין : כח מה שהקב"ה מסתיר פניו ממך
הוא מחמת כפירות שיש בך :

כט ע"י במחון נמתק הדין ונמשך החסד :
ל ע"י אמונה תוכל לדבר ולהנהיג את הש"י לרצונך :
לא ע"י צדקה מהפך המשפט והדין למדת חסד :
לב מי שאין לו אמונה בידוע שהקב"ה סילק חסדו
ממנו :

לג כשדינים שורין והחסד יקר ואינו בנמצא תדע
שבכיה מועיל לזה : (שמעתי מפיו הק' בשעת
כתיבתי זאת לפניו . שרמו דבר זה הוא בפסוק מה יקר
חסדך אלקים^(א) . פי' מה יקר חסדך . הינו כשהחסד יקר
ואינו בנמצא דהיינו שדינים שורין ח"ו . אזי הפעולה לזה .
ובני אדם בצל כנפך יחסיון^(ב) ר"ת בכ"י . כי בכ"י מועיל
לזה כנ"ל) :

לד ע"י דעת נמשך חסד : לה ע"י צדקה שנותנין
לאדם הגון תזכה להמשיך חסד גם לאוהביך :
לו מי שאינו מקבל תוכחה יסורין באין עליו :
לז להמתקת הדינים תאמר קפיטיל ל"ט למנצח על
ידותון^(א) :

לח מי שמחזק א"ע קודם התפילה ועושה הכנה גדולה
אע"פ שאח"כ אינו מתפלל כראוי עי"ז יסורין
בדילין ממנו :

לט להמתקת הדינים תגיד משניות זרעים :
מ לפעמים הקב"ה מכלה הצרות על האב כדי שיהי'
שלום לבנו :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים : א"ע. את עצמו: בכ"י. בכיה: הק'. הקדושה: הקב"ה. הקדוש
ברוך הוא: הש"י. השם יתברך: ח"ו. חס ושלום: פי'. פירוש: ר"ת. ראשי תיבות:
שיהי'. שיהיה: הערות ותרגומים: (א) תהלים ל"ו, ח: (ב) שם: (ג) [תהלים ל"ט]:

המתקת דין

- מא** ע"י נדר נתעכב החימה של הש"י :
מב להמתקת הדינין תאמר קפיטיל ע"ז(א) :
מג מי שמקשר א"ע בלילה למדת אמונה נמתק מעליו הדין :
מד ע"י גאווה נסתלק החסד למעלה :
מה ע"י תיקון חצות נמתק הדין :
מו כשתהיה נעור כל הלילה בזה אתה ניצול מדינים :
מז ע"י הצרות שבאין על אדם יכול להשיג ולהבין את עוונותיו :
מח ע"י שבא אל הצדיק ביאתו בעצמו יכולה להמתיק הדינים : **מט** גם המעות שנותנין לצדיק הנתינה בעצמה ממתיק הדין :
נ ע"י עצבות חושבים עליו למעלה לרע לו :
נא ע"י לימוד תורה ישוּבו המקמריגים אחור :
נב כשהולך ונופל לפעמים נגזר עליו למות ועכשו נתבטל ע"י הנפילה :
נג על הגזירות רעות שאומות גוזרין על ישראל יאמרו קפיטיל ס"ב(ב) :
נד ע"י ישיבת במקוה תחת המים עד שלא יוכל להחזיק בעצמו הרוח והנפישה נמתק הדין :
נה לפעמים היין מעורר דין :
נו הנותן פתו למי שאין בו דעה יסורין באין עליו :
נז מי שאין בו דעה לסוף גולה :
נח בת דינא בטל דינא(ג) : **נט** הלומד תורה לשמה משים שלום בפמליא(ד) של מעלה ובפמליא של מטה :
ס הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם :

יש

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הש"י. השם יתברך: הערות ותרגומים:

(א) [תהלים ע"ז]: (ב) [תהלים ס"ב]: (ג) [לך הדין בטל הדין: (ד) בחבורה:

המתקת דין כג

סא יש עתים ומקומות מזומנים לטובה וה"ה להיפך :
סב לפעמים מתעכב הדין ע"י ראש הדור ולפעמים
ע"י הדור :

סג ע"י השונאים יכול לידע הדין שלמעלה :
סד כשאדם מספר לחבירו צערו צריך השומע להחכים
בשעת השמיעה שלא יבא עליו הצער הזה :
סה העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של
חסד ביום :

סו צריך ליתן ממון על פדיון : **סז** כל זמן שתוכל
להנצל ע"י ממון אל תשמש בתפילות :
סח כשיש פלוגתא^(א) למעלה באיזה דבר הם סומכין את
עצמן על הצדיק שבעולם הזה :

סט בשעה שדנים את האדם למעלה דנין את שמו
ולפעמים השלוחים מחליפין בשם אחר ועי"ז בא
המות או הצרה על אדם אחר :

ע מי שאינו מבקש רחמים על דורו עי"ז נענש :
עא מי שיש לו חולה או צער בביתו ילך אצל חכם
ויבקש עליו רחמים או שיברך אותו :

עב כששומעין שאחד מקטרג על ישראל צריכין
השומעים ללמד בפיהם זכות על ישראל וצריכין
לטרוח כדי למצוא זכות :

עג כשהקב"ה רואה שמקנאין לכבודו עי"ז משיב
חרון אפו :

עד עיקר הפדיון או התפילה אינו אלא ביום :
עה אין הכל כשרין לעשות פדיון :
עו מי שרוצה להמתיק דינים אל ישתה יין כל היום :
בעונה

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: וה"ה. והוא הדין:
הערות ותרגומים: (א) מחלוקת:

המתקת דין

- עז** בעגוה מרצין את הקב"ה :
- עח** כשיש דין יתפלל בהתלהבות :
- עט** בנין הבית של אבנים הוא סכנת מיתה :
- פ** הצדקה ממתיק הדין : **פא** המקוה ממתיק הדין :
- פב** אחר הגזר דין צריך להלביש את התפילה בסיפורי מעשיות :
- פג** ע"י פתיחת ס"ת נמתק הדין ונתישב על מקומו :
- פד** ע"י השתיקה נמתק הדין :
- פה** הצום ושק הם סגולה לבטל גזירה :
- פו** להמתיק הדין תאמר הפרשה של י"א יריעות עזים^(א) וקטורת^(ב) וי"א ברכות שבירך משה את השבטים^(ג) ומרכבה של יחזקאל^(ד) :
- פז** ופרשה נדרים^(ה) ומשניות של מסכת שבועות :
- פח** ע"י הכנעה מבטל הדין :
- פט** ע"י שיר השירים נמתק הדינים : **צ** מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק יסורין באין עליו :
- צא** מסכת אהלות מסוגל להמתיק הדין :
- צב** מי שמגדל כלב מעורר דין :
- צג** לפעמים הקב"ה מפיל את הרשע לאיזהו צרה כדי שילך אל הצדיק ויבקש שיתפלל עליו :
- צד** המתקת הדינים הוא ע"י הגורל כמו לעזאזל :
- (פי) דבר זה שמעתי מפיו הק' בשעת כתיבתי לפניו .
- שיקף שני מטבעות . ויפיל עליהם גורל . גורל אחד לה' . וגורל אחד לעזאזל . והמטבע שעלה עלי' הגורל לה' . יתן אותה לצדקה . והשני' שעלה עלי' הגורל לעזאזל ישליך אותה לאיבוד . ועי"ז נמתק דינים) :
- לפעמים

ראשי תיבות וקיצורים: הק'. הקדוש: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: **השני**. והשניה: י"א. אחת עשרה: ס"ת. ספר תורה: עלי'. עליה: פי'. פירוש: הערות ותרגומים: (א) [שמות ו']; (ב) [שמות ל']; (ג) [דברים ל'ג']; (ד) [יחזקאל א']; (ה) [במדבר ל']:

המתקת דין כד

צה לפעמים צדיק הדור בכעסו שיכעוס עליך ממתיק דינים : צו כשקם מלך חדש באומות או שר

חדש אזי הדין נתעורר :

צז ע"י קשיות עורף כנגד התשובה מביא על עצמו שבר גדול באין מרפא :

צח לא טוב לשני בני אדם ששמותיהן שוים שידורו בדירה אחת :

צט ע"י עצבות מעורר הדין : ק ע"י הבושה נמתק הדין : קא צריך להודיע צערו לרבים :

קב כשניתן רשות למשחית אין מבחין בין צדיק לרשע ולא עוד אלא שמתחיל מהצדיק :

קג שינוי מקום קורע גזר דין :

קד ע"י הרחמנות ממתיק הדין :

קה לפעמים אדם מת מחמת פחד או מיתה אחרת פתאומיות תאמין שזה העת והזמן שלו :

קו ע"י השפלות יוכל לבטל גזר דין :

קז ע"י שימוש צדיקים נמתק הדין :

קח בזכות ביקור חולים אין מת מתוך יסורין :

קט כיון שהגיע מדת הדין של מעלה על האדם אע"פ שעדיין אינם שולטין עליו יכול להרגיש את מדת

הדין ע"י הזכוכים שבבית :

א ^ומי שעוסק להמתיק דינים עי"ז בנקל לו לקדש השם בלי מונע : גם עיניו אינם כהות :

ב ע"י הצרות נעשו עמרות :

ג מי שמקבל יסורים בשביל להקל יסורים מעל ישראל עי"ז

המתקת דין

ע"ז יזכה לרוח הקודש :

ד פרשיות המועדים הכתובים בפרשה פינחס^(א)
מסוגלים בקריאתם לבטל דינים ומסוגלים לזכות
בדיני עכו"ם :

ה ע"י צדקה ממתיק הדין של לעתיד לבא היינו יום
הדין של עתיד לבוא :

ו מי שיודע כשרואה איזהו דין על ישראל להפוך את
הדין על אחד מאומות בבחי' ואתן אדם תחתיך^(ב)
ע"ז כל הנבראים מחזירים כחם ונכללים בו בזה
האיש כדי לחדש כחם : גם ע"ז נפתח השער של מיני
משלים בעולם :

ז אלו גומלי חסדים העושים חסד ולפעמים גורמים
עם החסד לרעה ועושים עצמן כאלו אינם רואים
הרעה הצומחת מחסדם וזהו בחי' האזהרה שהזהיר
לכהנים בחי' חסד שלא יפסיעו פסיעה גסה ע"ז
גורמים שהדין שלמעלה ח"ו אינו במתינות . וכן
להיפך כשמדקדקים בחסדם שלא יצמיח רעה ע"ז
הדין במתינות :

ח מי שבועט ביסורין כאלו אומר לאל סור ממנו :
ט כשאדם לומד עד שנתייגע בזה ממתיק דינים
ומעורר רחמים : גם ע"ז מעורר רחמים אצל אביו
בקבר : י לפי שם מדת הדין אינו בידים רקניות :
יא מי שכלב נשכו בידוע שרחמי השם מסולקים ממנו :
גם בידוע שנכשל במאכלות אסורים :

יב לפעמים מסתירין את האדם ממדת הדין בזה
שהצדיק מגביה ומתפאר א"ע על זה האדם ומשפיל
את זה האדם :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בבחי'. בבחינת: ח"ו. חס ושלום:
הערות ותרגומים: (א) [במדבר כ"ח-ל']; (ב) [ישעיה מ"ג, ד]:

התבודדות כה

- א** מי שמתבודד את עצמו ובודל א"ע מבני אדם
מזדקקין עליו מלמעלה :
ב ע"י התבודדות ומפנה לבו לבטלה בא לכעס :
-

- א** ° השיחה שאדם משיח בינו לבין קונו השיחה
הזאת נעשה אח"כ גאולה וישועה
לבניו :

הרהורים

- א** ע"י ענוה ינצל מהרהורי ע"ז :
ב כשאתה מתפלל ונופל לך הרהורי ע"ז תכוין בשם
אלקיננו : **ג** מחשבות טובות באים ע"י וידוי
שמתוודים לפני הת"ח :
ד מי שמספר מעשיות שאירעו לצדיקים ע"ז נמשכין
לו מחשבות טובות :
ה מי שיש לו מחשבות רעות ידין את כל בני אדם
לכף זכות תמיד :
ו ע"י דמעה נמאסים כל התאוות : **ז** מי שאינו
מאמין בצדיק ע"ז אין לבו נכון עם השי"ת :
ח החגורה שחגור בה איזה צדיק כשתחגור בו הוא
סגולה לבטל הרהורים :
ט ע"י שקר נתחלל הברית קודש :
י מי שמקדש את עצמו ועולה על מחשבתו התפארות
כשישבר ההתפארות ישיג ויקנה התורה :
יא הצעקה מבטל את הפניות :
יב ע"י לימוד ארבע שולחן ערוך יתבטל הפניות :
כשתחשוב

הרהורים

- ג** כשתחשוב איזה תורה שחדשת הוא סגולה לבטל המחשבות זרות :
- ד** מי שיש לו מחשבו' רעות ידבר לעצמו דברי בזיונות :
- טו** אכילה ושתייה ממרידות את המחשבה :
- זז** ע"י כעס בא הרהורי ע"ז :
- יז** כשמבזה את המועדות בא להרהורי ע"ז :
- יח** מי שיושב בין אנשי ניאוף או במקום שהיה בו ניאוף על ידי זה בא להרהורים רעים :
- יט** אין היצר הרע תאב אלא לדבר שהוא אסור לו :
- כ** התאוות מלובש בו חסד השי"ת :
- כא** ע"י מחילת עוונות תזכה לבר לבב :
- כב** ע"י הרחמנות יתבטל ממך התאוות :
- כג** ע"י עינים הלב מתאוה :
- כד** ע"י תאוות הלב א"א שלא ידבק בך מאומה :
- כה** להרהורי זנות סגולה שישתה סם המשלשל :
- כו** התפילה שהיא בכוונה היא פותחת כל הפתחים של מעלה :
- כז** מי שיש לו הרהורי ע"ז אל ישא אצלו שום זהב :
- כח** ע"י שכרות בא הרהורי ע"ז : **כט** ע"י אהבת נשים הכבוד ניטל ממך גם אשתך אינה קולטת הזרע ומפלת ובשעת הלידה התינוק מת :
- ל** ע"י המחלוקת באים הרהורי ע"ז גם בית שיש בו מחלוקת יהיה בית ע"ז :
- לא** כשבאים לאדם מחשבות זרות יגביה קולו כאלו הוא בוכה ובוזה יסירו ממנו המחשבות זרות :
- לב** ע"י שבועות וקללות באים מחשבות רעות :
ע"י

כּו הרהורים

לג ע"י בטחון לא יבואו לך מחשבות זרות :
לד חריקת השניים הוא סגולה לבטל מחשבות רעות :
לה לפי המקום שכתפילה כן הניצוצות הקדושה
מלבישים את עצמם בפניות ובאים לאדם כדי לתקנם :
לו מסכת ידים הוא סגולה לבטל מחשבות רעות :
לז מי שתפילתו אינה אלא בשביל השכינה לא יבא לו
מחשבות זרות :

לח ע"י שלום נתרומם שמו יתברך :
לט כשאיש או אשה חושבים בשעת תשמיש באיזה גוי
או בגוי' והמחשבה היא באהבה לאיזה גוי או גוי'
אזי הולך הנולד מזה התשמיש נשתמד :

מ הציצית הם גדר לערוה :
מא ע"י ביקור חולים ניצול מיצר הרע :
מב אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות :
מג בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בהרהורי
עבירה :

מד מי שעבר עבירה ואח"כ מהרהר בה לעשות עוד
אע"פ שלא עשה נפרעין ממנו על ההרהור :
מה לדחות את היצה"ר יאמר רחמנא ניגער בי' בשטן^(א) :
מו החמדה והמחשבה רעה העולה על הלב פתאום
שאין ברשות האדם להמנע ממנה אין נענשין עליו
אלא כאשר ירהר וחוזר ומהרהר :

מז רוב מדות הרעות טוב להקיז דם :
מח ע"י אכילת דגים נתרבה התאוה :
מט מי שאוכל בזכות אבות נופלים לו הרהורי ע"ז :
נ ע"י משכב זכור בא לידי הרהורי ע"ז :

המהרהר

ראשי תיבות וקיצורים: בגוי'. בגויה: בי'. ביה: היצה"ר. היצרהרע: ע"ז. עבודהזרה:
הערות ותרגומים: (א) ה' יגער בו בשטן:

הרהורים

- נא** המהרהר בכותיות בא לידי הרהורי ע"ז :
נב המסתכל בערוה קשתו ננערת :
נג המבזה את המועדות כאלו עובד ע"ז :
נד מי שיש לו אמונה הקב"ה מגין עליו שלא יבא לידי הרהור ואזיל לההוא עלמא^(א) בלא חטא והקב"ה מסייע לו :
נה בזמן שעוסקים בתורה ובג"ח יצדם מסור בידם :
נו מי שיש לו הנאה מדבר אפיקורסית לסוף שיכופו אותו לע"ז : **נז** כשימנע עצמו מעבירות ויבקש כפרה זה יגרום שאפי' במחשבה לא יחטא :
נח הבא על הכותית הוא ממשיך על עצמו הזוהמא ואח"כ כשבא על אשתו והוליד ולד הולד יהי' מומר :
נט אבנט תיקון על הרהורים :
ס מי שיש לו הרהורי נשים ביטולם ע"י שלא יגנוב דעת הבריות : **סא** גם ע"י צדקה :

א ° **כשבא** לאדם הרהורי ע"ז והוא מבטל אותם במחשבת אמונתו אזי נעשה מהרהוריו בחי' טל של ברכה גם עי"ז המוח שלו נתקיים ואין נתבלבל לעולם אפי' כשנתייגע המוח ע"י שמשוטט באיזהו עיון עמוק אזי הקב"ה מזמין לו מחשבות הנותנים נייחא^(ב) למוחו :

ב מי שנשמר מהרהורי ע"ז זוכה בכל פעם לבטחון עד שאינו דואג מה יאכל למחר והוא במדריגה ברוך ד' יום ויעי"ז הקב"ה לא הביט און ולא ראה עמל בו וכל הנוגע בו כאלו נוגע בבת עינו :
להרהורי

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: בחי'. בחינת: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ובג"ח. ובגמילות חסדים: יהי'. יהיה: ע"ז. עבודה זרה: שאפי'. שאפילו: הערות ותרגומים: (א) והולך לעולם ההוא [עולם הבא]: (ב) מנוחה:

הרהורים כז

- ג להרהורי ע"ז יעלה על מחשבתו ויקבל על עצמו שיעסוק בנמילות חסדים ועי"ז יתבטל ההרהורי ע"ז : ד ע"י הרהורי ע"ז נשימתו מתקצרת ואינו נהנה מבשורות טובות [ולא שמעו אל משה מקוצר רוח אף אין יש רוח בהם ע' בס' ל"מ הראשון^(א)] :
- ה כשבאין הרהורי ע"ז יידע שדנין אותו למעלה :
- ו לימוד הפוסקים מבטלין הרהורי ע"ז :
- ז ע"י העמדת דיינים שאינם הגונים בא הרהורי ע"ז :
- ח כשבאין לאדם הרהורי ע"ז יידע שיבא לידי איזהו חולאת או לידי איזהו עלילה מהשר :
- ט ע"י הרהורי ע"ז לסוף נצרך לידי השתמשות בשמות הקדושים : י ע"י מעשר נתבטלים הרהורי זנות :
- יא לפעמים עולה במחשבתו של אדם וחושב באיזהו חולאת וזה סיבה מאת השי"ת כדי שיוכור א"ע לתקן המחשבה רעה שהחולאת באה על ידו :
- יב הרהורי ע"ז והרהורי זנות ושפיכות דמים ולשון הרע הם באים על מי שרגיל בנדירים אבל נתבטלי" ע"י המנהיג שבעיר המסדר הגביות והמסים על כל אחד ואחד לפי ערכו שיוכל לסכול [ע' ל"מ תנינא^(ב)] :
- יג כשאדם יוצא לשוק ומתיירא שלא יבוא לידי הרהור ע"י הראיה שיראה נשים יפות יאמר הפסוק הן אראלם צעקו חוצה וכו'^(ג) ועי"ז ינצל מראות :
- יד מי שיש לו הרהורי עבודה זרה יידע שיד אומות העולם ישלוט בו :
- טו בעיר שיש שם ירידים ויומא דשוקא^(ד) גדולים שם הרהורי ע"ז ביותר : והסגולה לזה שיעסוק ביומא דשוקא

ראשית יבנות וקיצורים: א. ע. את עצמו: בס'. בספר: השי"ת. השם יתברך: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: נתבטלי. נתבטלים: ע'. עיין: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) בסימן פ"ו: (ב) נראה שהכוונה לתורה כז: (ג) הפסוק במילואו - "הן אַרְאֵלִם צַעְקוּ חֻצָּה מִלְאֲכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יִבְכְּיִין" [ישעיה ל"ג, ז]: (ד) ויום השוק:

הרהורים

- דשוקא בתורה ולא יבואו לו הרהורי ע"ז :
- טז** כשמבטל הרהורי ע"ז עי"ז מוחלין לו עוונותיו :
- יז** הסתכלות למזרח מבטל הרהורי זנות :
- יח** הבכיה מבטל הרהורי זנות :
- יט** ביטול הרהורי ע"ז ע"י התלהבות :
- כ** ע"י גניבות דעת בא לידי הרהורי זנות עם גוי' :
- כא** מי שבא לו הרהור זנות עם בת אל נכר בידוע שיהיה לו איזהו נפילה . או איזהו חולאת יבא על אשתו ובניו : **כב** ע"י הרהורי ע"ז שונאים באים ונתרוממים על אדם :
- כג** לבטל הרהורי זנות יצייר דמות אביו :

י
לחיות

התנשאות

- א** מי שמטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים אינו רואה בן ת"ח :
- ב** המתחיל בדבר מצוה ואינו גומרה מורדין אותו מגדולתו : **ג** כשהקב"ה נפרע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינם טובים :
- ד** מנשאין את בן צדיק כשאינו הולך בדרך ישר כדי שילך בדרך ישר : **ה** ע"י הצדקה מתנשא :
- ו** אין אדם עולה לגדולה אא"כ מוחלין לו כל עוונותיו :
- ז** כשמנשאין את אדם חשוב אין מורדין אותו :
- ח** ע"י חכמה ושפלות ומעורב בין הבריות דיבורו נתקיים למעלה :
- ט** כשרוצים לנשא איזה צדיק ולפרסם אותו אזי הקב"ה שולח

התנשאות כח

- שולח מחלוקת בין הרשעים :
- י כשאחד מבזה אותך ואתה מקבל בשמחה עי"ז תזכה לכבוד והתנשאות בשמחה :
- יא מי שאינו מקבל תוכחה עי"ז אינו נתגדל :
- יב התנשאות בא למי שמחזר תמיד על לימודו :
- יג התנשאות בא ע"י תוכחה :
- יד מי שה' אלקיו עמו יהי' לו עלייה :
- טו ע"י שינוי השם נשתנה מזלו :
- טז ע"י הנסיעה שנוסעים מכפר לכפר ומעיר לעיר דבריו אינם נשמעים :
- יז מי שמלמד זכות על ישראל זוכה לעלייה גדולה :
- יח מי שיש לו התנשאות וירא שלא יצטרך למות מחמת שהגיע עת של חבירו לקבל את התנשאות הזאת ינוס מהתנשאות הזאת או לעשות תחבולה שינוס חבירו מעיר הזאת :
- יט כשבני אדם באים אצל אחד ואומרים לו למדינו דרך ה' בידוע שיתנשא :
- כ אין אדם נעשה מפורסם אלא א"כ הקב"ה מופיע עליו מלמעלה :
- כא ההתנשאות בא ע"י הבמחון שבשעת צרה :
- כב מי שיש לו שכל בוודאי ירום במהרה :
- כג כשהצדיק נתרומם אזי העולם תמהים עליו :
- כד מי ששונא גול עולה לגדולה :
- כה ע"י חכמה או הצלחה נעשה מפורסם :
- כו אדם שאו"ה נותנים לו מתנות ידע שהתנשאות שלו נכונה מאת הש"י :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אם כן: א"ע. את עצמו: בס'. בספר: השי"ה/השוי"ת. השם יתברך: יהי. יהיה: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: נתבטלי. נתבטלים: עי. עיין: ע"ז. עבודה זרה: שאו"ה. שאומות העולם:

התנשאות

- כז** ע"י אמירת תהלים נתרומם :
- כח** כשנתנשא אדם הוי"א) כאלו היום נולד :
- כט** ע"י זכירת שמות ע"י אינו מתנשא :
- ל** ע"י לימוד אנדה בלילה מתנשא :
- לא** התנשאות בא . ע"י ששונאים שקר :
- לב** ע"י אהבת צדיקים מתנשא : **לג** ע"י עבדות בדעת לא כמצות אנשים מלומדה בוודאי יתנשא :
- לד** התנשאות בא ע"י דיבורים : **לה** גם ע"י הכנעה :
- לו** ע"י קידוש השם האדם נתרומם :
- לז** התנשאות בא ע"י רחמנות :
- לח** ע"י אמונה הוא מושל על בעלי גאווה :
- לט** מי שמעמיד דיין שאינו הגון לסוף שיפול ביד שופטי אומות :
- מ** ע"י תוכחה לשם שמים זוכה להתנשאות :
- מא** ע"י בנין שבונה בא"י זוכה להתנשאות :
- מב** ע"י כבוד התורה זוכה להתנשאות :
- מג** לאו בכל עת יכול אדם להנהיג נשיאותו כי לפעמים בא עת שאין לעת הזאת חיות כי אם מנשיא אחר :
- מד** מי שנשא אותו הקב"ה תנהוג בו כבוד ותלך אצלו :
- מה** התנשאות של האדם היא טובת השעה :

-
- א** °מי שנכנס בתחומו של חבירו גדולתו נתמעט :
- ב** אין הקב"ה נותן גדולה לאדם עד שבודקו בדבר קטן : **ג** ע"י בלכול הדעת נתקלקל היראה .
- גם ע"י בלכול הדעת ממשלתו נופלת :

ע"י

התנשאות כט

- ד ע"י זריזות זוכה להיות רועה נאמן וסימן לדבר לך
אל נמלה עצל^(א) וכתיב משם רועה^(ב) אבן ישראל^(ג) :
ה כשנותנין ממון להשר בשביל איזהו התמנות שיעביר
את חבירו וימנה אותו זהו כמו כישוף :
ו הרהורי ע"ז והרהורי זנות ושפיכות דמים ולשון
הרע הם באים על מי שרגיל בנדירים אבל נתבטלים
ע"י המנהיג שבעיר המסדר הגבויות והמסים על כל
אחד ואחד לפי ערכו שיוכל לסבול :
ז כשאזוהו רשע נתגדל אזי קשה לחדש איזהו סברא
בפוסקים . גם דברי הדיינים אינם נשמעים באזני
הבעלי דינים : ח אדם כשר צריך להקטין א"ע
כשרואה ממשלת הרשע :
ט מי שנוטל שררה לעצמו עי"ז בתו נעשית זונה :
י מי שמניח צורכי ציבור ועוסק בצרכי עצמו כאלו
לוקח שוחד : יא ע"י ויודוי דברים זוכה להתנשאות :
יב ע"י קדושת השי"ת ההתנשאות של ראשי הדור
בתוקף ועוז ועי"ז נחשב בעיני כל המצוה של
הכנסת אורחים ועי"ז הלומדים זוכים שהלכה כמותם :

הצלחה

- א כל המוציא מעשרותיו כראוי אינו מפסיד כלום
ב תתחבר למצליח ותצליח :
ג אין הברכה מצוי' אלא בדבר הסמוי מן העין :
ד הצלחה סייעתא דשמיא^(א) היא :
ה מי שנפסק לו ההצלחה ואינו מצליח לא במהרה יצליח :
תיכף

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: השי"ת. השם יתברך: מצוי'. מצויה:
ע"ז. עבודה זרה: שנפסק'. שנפסקה: הערות ותרגומים: (א) [משלי ו', ו]:
(ב) בתקפ"א - ר'ועז': (ג) [בראשית מ"ט, כד]: (ד) עזרה מהשמים:

הצלחה

- ו תיכף לת"ח ברכה במעשה ידיהם :
ז עסק התורה היא סגולה להצלחה :
ח מי שאינו משייר פת על שולחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם : ט כיון שלא הזכיר אלא צד אחד הטוב ולא ההיפך אין זה נוחש :
י בית תינוק ואשה הם סימן להצלחה :
יא מי שמגרש את אשתו אינו מצליח :
יב מי שהשעה מצלחת לו לכו רם עליו גם אימתו מופלת על הבריות :
יג מי שאינו מדבר דברים במלים מצליח בכל מעשיו :
יד מי שאומר תמיד אמת הוא מצליח :
טו ע"י וידוי תצליח :
טז הצלחה בא למי שמאכיל ת"ח על שולחנו :
יז כשאין לך אמת אזי ניטל ממך ההצלחה וניתן לאומות :
יח להצלחה תשמע כשהצדיק אומר יחוד ד' היינו שמע ישראל : יט ע"י אמונות חכמים בא הצלחה :

-
- א *מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח :
ב צריך לכבד לזה שהשעה משחקת לו :
ג מי שהוא מוצלח הזמן בידו :

הריון

- א ע"י שקרים אשה יש לה צער בהריון :
ב סגולה להריון שתשא אצלה עין קטן מגג שעל קבר הצדיק או מגניט וליתן צדקה :
ג דגים קטנים מפרין ומרבין : עוברות

- ד עוברות ומניקות לא יאכלו שומים ובצלים :
 ה אשה ששנואין מעשי רשעים בעיניה עי"ז נפקדת :
 ו המקבל גלות על עצמו הוא סגולה להריון :
 ז אכילת בשר בהמה דקה ושתית שמן זית היא סגולה
 להריון :

א אשה שאינה יכולה להתעבר תביט על הסכין של מילה אחר המילה :

הוראה

א אלה המורה הוראות שהוא נכנע לפני גדולים ממנו עי"ז הקב"ה שומרו שלא יכשל בדבר הוראה :

לחודש א

ב מקום ההוראה היא מועילת ליראה :
 ג כשאירע לאדם טריפה בביתו ע"י תערובת איסור בהיתר ואין בהיתר לבטל את האיסור זה מראין לו שפגם באיזהו יחוד וזיווג עליון כי היחוד והזיווג הוא בחי' ביטול האיסור בהיתר בבחי' מוציא אסורים בכושרות^(א) [ע' ל"מ תנינא^(ב)] : ד כשיש שלום מלכות עי"ז נולדים בישראל בנים בעלי הוראה :

ה מי שמחמיר לאחרים ומקיל לעצמו ואומר על מה שלא שמע ששמע עי"ז אינו זוכה לראות ביופי המלך כי הקליפה של אדום שהוא יראה רעה מחשיך מאור עיניו מלהסתכל ביופי פני המלך :

ו ע"י ניאוף נופל לתפיסה או לחולי כאב רגלים .
 גם

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: ע'. עיין: הערות ותרגומים: (א) [תהלים ס"ח, ז]: (ב) נראה שהכוונה לתורה כט:

הוראה

גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה נופל לזה • גם
מזיקין שולטין עליו :

אות ו' ווידוי דברים

- א ע"י ווידוי דברים גורמין שהקב"ה מזמין מלמדי
תניוקת שלומדין באמונה :
ב גם גורמים שנתתקנים הדרכים ממכשולות :
ג ע"י ווידוי דברים זוכה להתנשאות :
ד מי שאינו מתוודה על עוונותיו מורא בא עליו :

וותרן

- א מי שהוא וותרן אין עוונותיו יכולין להכריע
זכותיו :
-

אות ז' זייפן

- א ע"י זיוף בא לעונש בית האסורים :
ב ע"י זיוף הוא מתחבר עם המתנגדים :

זכות אבות

- א ע"י טבילת מקוה מזכירין זכות אבות :
-

- א ע"י מופלגי וחרפי הדור מאירין את היראה וע"י
היראה מתנוצץ זכות אבות וע"י התנוצצות
האבות נתעורר תשובה בעולם :
ב בפתח ביתו של אדם ניכר אם תמו זכות אבותיו
או אם חלה זכות אבותיו :
ג הגומל חסד אין צריך לזכות אבות : מי

זכירה לא

- א מי שמבייש פני חבריו נעשה שכחן :
ב ע"י ראגה בא שכחה :
ג ע"י הלימוד בפה מלא בא זכירה :
ד ע"י צער בא שכחה :
ה כשתצייר לפניך צורת אביך ואמך תבא לזכירה :
ו ע"י מצוות מעשיות האדם נותר ממדת שכחה ונקשר במדת זכירה :
ז ע"י ניאוף מאבד הזכרון : ח ע"י כזבים בא שכחה :
ט מי שאין לו זכרון יחזיר את בני אדם בתשובה :
י מי שאין לו זכרון בידוע שלא תיקן חטאות נעורים :
יא מי שהוא שכחן יתן צדקה :
יב מי שאין לו זכרון יקדש א"ע בקדושה גדולה :
יג ע"י שפלות תזכה לזכרון : יד ע"י עצבות בא שכחה
טו המציע תלמודו בצנעא אינו משכח :

-
- א זקנינים מעמידים את ישראל ועצתם טובה לנו :
ב לפי הזקנינים שבדור כן הפרנסה :
ג אם הזקנינים אינם חכמים סימן לדבר שעיקר חשיבותם הוא אצל נשים הילדות :

זריזות

- א ע"י זריזות זוכה להיות רועה נאמן וסימן לדבר לך אל נמלה עצל^(א) וכתיב משם רועה אבן ישראל^(ב) :

אות ח חלום

- א לחלום רע תאמר בבוקר החלומות שוא ידברו : לחלום

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הערות ותרגומים: (א) [משלי ר', ו] ; (ב) [בראשית מ"ט, כד] :

חלום

- ב** לחלום טוב תאמר בלשון תמי' וכי חלומות שוא
ידברו והא כתיב בחלום אדבר בו^(א) :
- ג** הצנוע בבית הכסא חלומותיו מיושבין עליו :
- ד** ע"י הדיבור רע על איזה צדיק מת מראין לו חלומות
מבוהלין : **ה** מי שרואה חלומות מבוהלין זה סימן
לבן או תלמיד שיקדיח תבשילו ברכים :

א ^ומי שרוצה שיתקיימו חלומותיו יכתוב אותם
בפנקסו ואת היום ואת השעה ואת המקום :

חן

- א** ע"י צדקה זוכה לחן : **ב** ע"י שפלות זוכה לחן :
[לענווים יתן חן - משלי ג'] : **ג** לחן יכנים אורחים :
- ד** גם ישמור א"ע ממאכלי איסור וישמור את פיו
מדיבור אסור :
- ה** מי שמפזר מעותיו בשביל לקנות לעצמו רב ללמוד
ממנו עי"ז ימצא חן :
- ו** כשתעבור על מדותיך תמצא חן :
- ז** ע"י תוכחה תשא חן [מוכיח אדם אחרי חן ימצא -
משלי כ"ח] : **ח** שמן זית מסוגל לחן :
- ט** סגולה לחן תכתוב על קלף כסף וזהב חסד ואמת
אלוף : **י** ע"י היראה מת"ח תוכה לחן :
- יא** דיבורים היוצאים בניחותא^(ב) נתקבלים אצל בני אדם :
- יב** יש דגים שהם מסוגלים לחן :
- יג** עסק התורה בדרך נותנת חן : כשאדם

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: מת"ח. מתלמיד חכם: ע"י. על ידי:
עי"ז. על ידי זה: תמי'. תמיה: הערות ותרגומים: (א) [במדבר י"ב, ו]: (ב) בנחת:

חן לב

א **כשאדם** בא לעיר לדור ישלח בשר לעניי העיר ועי"ז ישא חן בעיני שרי העיר :

חנופה

- א ע"י החנופה בא לידי ניבול פה וה"ה להיפך : [חנף חנף]
[כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה • ישעי' ט'] :
ב ע"י חנופה נעשה אשתו אלמנה ובניו יתומים ואין מרחם עליהם : ג ע"י חנופה בא פחד :
ד מי שהולך בשוק ונופל בידוע שיש בו חנופה :
ה ע"י חנופה בא כאב לב :
ו מי שבטחוננו על אחרים בא לידי חנופה :
ז מי ששומר א"ע מחנופה עי"ז בא לו ישועה :
ח מותר להחניף לרשעים בעולם הזה :
ט ע"י חנופה נתעורר הדין [וחנפי לב ישימו אף]^(א) :
י גם תפלתו אינה נשמעת ומאוס בעיני כל :

א ע"י חנופה בא לידי כפירה :

חקירה

- א **על ידי** החקירות בעולם התהו היינו מה למעלה מה למטה וכו' עי"ז גורם קללה והשומר א"ע מחקירות האלו גורם ברכה :
ב ע"י החקירה במה למעלה ומה למטה וכו' עי"ז מזונותיו ביגיעה רבה : ג המעמיק בעיונו במעשה מרכבה נסתלק קודם זמנו :

חידושין דאורייתא^(ב)

א **לפי** החידוש שאדם מחדש בתורה כן נמשך לו הארה מקדושת א"י : ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: א"י. ארץ ישראל; א"ע. את עצמו; וה"ה. והוא הדין; ישעי'. ישעיה; הערות והרגומים: (א) איוב לו, יג; (ב) חידושי תורה:

חידושי דאורייתא

- ב** ע"י אסמכתות^(א) נשפע פרנסה גדולה לעולם וזה כי יש כמה דברים שלא מצינו לו מקרא מן התורה וטרחו חז"ל למצוא להם אסמכתא בעלמא^(ב) :
- ג** ע"י חידושין דאורייתא^(א) נתגלה השגחת השי"ת יותר לבני אדם :
- ד** כשאחד מבני ישראל נתפס בתפיסה עי"ז לפי בחינתו נסתמו מעינות החכמה מחכמי הדור ולהיפך כשיוצא מהתפיסה :
- ה** ע"י חידושין דאורייתא נתוסף גרים :
- ו** כשאדם רוצה להשיג איזהו השגה בתורה אזי נתעורר עליו קטרוג גדול ואז הוא בסכנה גדולה וצריך להתלכש את עצמו בקלסתר פניו של אברהם ואז ניצול מהקטרוג :
- ז** מחדשי אורייתא צריכים ללמוד קודם החידוש פוסקים וגם אח"כ והלימוד פוסקים הוא השמירה של החידושין שלא יגע בהן זר : גם כשרוצה לעשות צדקה צריך לעשות כן כמו בחידושין :
- ח** החידושין דאורייתא והצדקה כל אחד מעורר את חברו : **ט** לפי החידושין דאורייתא כן נתחדש חידושין במעשה בראשית :
- י** לאו כל החידושין שאדם מחדש בתורה מותר לו לכתוב כי יש שלא ניתן לכתוב אע"פ שנתנו לדרוש ומי שיודע איזהו לכתוב ואיזהו לא הוא יודע ומכיר יהודי אחד בין אלפים מן האומות : [ע' ל"מ תניינא^(ד)] **יא** צריך אדם לשמור מלומר דברי תורה בעת ובמקו' שאינם נשמעים ואפילו בעת ובמקום שנשמעים צריך

ראשי תיבות וקיצורים: השי"ת. השם יתברך: ובמקו'. ובמקום: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: ע'. עיין: דערות ותרגומים: (א) סימוכין: (ב) רמז מהתורה: (ג) חידושי תורה: (ד) נראה שהכוונה לתורה כח:

חידושין דאורייתא לג

צריך לשקול אותם כמה יאמר שלא יהי' בבחי' כל רוחו יוציא כסיל^(א) כי עי"ז מביא חולאת שקורין גישוויליכין^(ב) כי החולאת הזאת בא ע"י התגברות המים שבדם וזה לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה^(ג) :

יב ע"י חידושין דאורייתא^(ד) זוכה למלית נאה :
יג הצדיק מתייגע על איזהו חפץ או על איזהו דבר תורה להשיגה ואח"כ בא זה הדבר לאדם פחות בלי יגיעה ועמל וכל זה כי כבר הפתח פתוח :

יד כשאיזהו רשע נתגרל אזי קשה לחדש איזהו סברא בפוסקים : גם דברי הדיינים אינם נשמעים באזני הבעלי דינים :

טו כשמגלה איזהו טעם מטעמי התורה עי"ז רוח הבריות נוחה הימנו :

טז קמני אמנה קשה להם להשיג חידושין דאורייתא :

חיתון

א *מי שקשה לו למצוא זווגו יאמר בכוונה שירת הים^(ה) :

ב קידוש לבנה סגולה שימצא אדם את זווגו וסי' לדבר לבנה בתולה נשאת ליום הרביעי :

ג ע"י חיתון עם תלמיד חכם באה טובות וברכות לאדם : ד ע"י חיתון עם ת"ח ניצול מעונש הבא ע"י שיעץ עצות רעות על חברו :

ה ע"י החיתון עם ת"ח עי"ז נתמנים דיינים כשרים :

ו מי שקשה לו למצוא זווגו ירגיל את עצמו לקרות בקרבנות הנשיאים^(ו) :

השדוך

ראשי תיבות וקיצורים: בבחי'. בבחינת: וסי'. וסימן: יהי'. יהיה: ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) [משלי כ"ט, יא]: (ב) חולי של תפיחה: (ג) [איוב כ"ח, כה]: (ד) חידושי תורה: (ה) [שמות ט"ו א-כא]: (ו) [במדבר ז']:

חיתון

- ז השידוך שדוברים אעפ"י שאינו נגמר השידוך בעצמו גם זה מן השמים והשידוך לחוד עושה רושם בו ובה : ח הכיסוי שמכסין פני הכלה קודם החופה יש לה כח ההולדה :
- ט ע"י התפילה יכול לשנות זוונו הנכרז בשמים :
- י מי ששומר את עצמו מללון וגם לדור שני זוגות בבית אחד עי"ז זוכה לחתנותא^(א) כהנים ובני אדם חשובים גדולים :
- יא כשאדם נושא אשה אחר מיתת אשה הראשונה אשתו הראשונה מצטערת בקבר :

אות ט טבע

- א **בריאת** הגוף וחיוו ומבעו של אדם הכל הולך לפי טבע וחיי ובריאות אביו ואמו :
- ב מי ששערותיו מרובים שלא על פי הטבע זה עלול לנזקים הרבה ולפגעים רעים מהסטרא אחרא^(א) : סגולתו שיקרא הפרשה שקורין ביום כפור^(ב) :
- טילטול**
- א ע"י הטילטול זוכין לשם טוב :
- ב עפ"י רוב היראים פרנסתם בא ע"י טילטולים :
- ג לפעמים הצדיק בא לטילטולים כדי שיבוא לעולם הבא ויזכור כל המקומות שהיה בהם ועי"ז יבוא טובות לאלו המקומות :
- ד לאו בכל מקום אדם זוכה לסגל תורה ומעשים טובים בשביל זה הקב"ה מסבב סיבובים שיצא זה האדם

ראשית יבנות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הערות ותרומות: (א) לחתנים: (ב) מהצד האחר [צד הטומאה]: (ג) ויקרא ט"ז:

האדם ממקום הזה למקום אחר :

ה לפעמים נתחייב אדם איזהו גלות • ונתחלף לו על

איזהו חולאת :

טהרה

א אשה כשירה מטהרת הבית מצרעת :

אות יוד ישועה

א אין עושין גם אלא למי שיש לו מסירת נפש על

קדושת השם :

ב השמח ביסורין מביא ישועה :

ג ע"י התבודדות בא ישועה :

ד ע"י נסיון עושין לו גם : ה ע"י צדקה בא ישועה :

ו ע"י צניעות של אדם מחזירין לו כל הטובות שנמל

אדם אחר בתפילותיו : ז אין עושין גם לנואף :

ח אל תסמוך על הנס כל זמן שאפשר להנצל לך

בממון או בדבר אחר :

ט קודם שעושה הקב"ה גם לאדם האדם הזה נופל

לרעה והכל לפי גודל הנס :

י מי שאינו מזכיר שם ע"ז הקב"ה עושה לו טובות :

יא מי שצריך לאיזה ישועה ישמח את הצדיק :

יב ע"י בטחון האדם נפלט מצרותיו :

יג ע"י צדקה תזכה שלא תצטרך לישועת אדם :

יד ע"י בטחון תזכה להבין שישועתך מאת הקב"ה

ולא מאדם : טו גם ע"י אמת תזכה לזה :

טז כשאדם בא לאיזה נסיון ידע כשיעמוד בזה הנסיון

שהקב"ה יעשה לו גם : ע"י

ישועה

- יז** ע"י במחון יזכה לשמוח בחסד השם יתברך :
- יח** ע"י לימוד בעמידה מיפר עצת האומות :
- יט** ע"י תענית האדם ניצול ממיתה :
- כ** ע"י במחון יעשה לך חסד :
- כא** ע"י ענוה בא ישועה :
- כב** מי שמתפלל בשמחה יזכה לשמוח בישועתו :
- כג** הנס בא ע"י אמת : **כד** הנס בא ע"י יראה :
- כה** מי שמודיע דרך ה' לרכים עי"ז אפי' כשהוא בין הגוים הקב"ה מושיע לו :
- כו** מי שמתפלל כל היום עי"ז מקבל ישועה :
- כז** כשישראל דוברי אמת עי"ז נשפע להם החסד מן השמים : **כח** ע"י הנגונים שאתה משורר אתה מעורר את הקב"ה שיסתכל באומה הזו שאתה משורר את הניגון שלה למה היא משעבדת בך : [וירא ד' בצר להם בשמעו את רנתם^(א) . ל"מ סי' כ"ז] :

לדוד

יראה

- א** **מי** שאינו חכם בעיני עצמו יכול לבא ליראה :
- ב** מי שמקורב אל הזקן וסובל כעסו עי"ז זוכה ליראה : **ג** כשנודמן לידו איזה גמילות חסד ואינו גומלו עי"ז נופל מיראתו :
- ד** מי שממעט בשיחה יזכה ליראה :
- ה** מי שמדבר ומסית את חבירו ליראת שמים כל הדיבורים שמוציא מפיו בשעה שמדבר עם חבירו נעשה ממנו ספר [אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר^(ב)] :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: סי'. סימן: הערות ותרגומים: (א) תהלים ק"ו, מד: (ב) מלאכי ג', טז:

- ו מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין :
- ז בכיה על מיתת אדם כשר היא חשובה כמו יראת שמים : ח יראת ד' תוסיף ימים לאדם יותר ממה שמזלו מחייב וה"ה להיפך :
- ט ע"י שימוש צדיקים יבא ליראת שמים וה"ה להיפך :
- י הבושה מביא לידי יראת חטא :
- יא זכות היראה עד אלף דור : יב מי שאינו מניח בן או תלמיד זה נקרא לא ירא אלקים :
- יג הכיסוי של הראש מביא לידי יראה :
- יד אדם שהמוץ עם מתברכין בו בידוע שיש בו יראת שמים : טו מי שיש בו יראת שמים יכול לשבר את לב המתגאין :
- טז וממשיך את השכינה בעולם : יז ובא לידי הכנעה : גם המסית לא יכול להסית אותו :
- יח מי שדבוק תמיד ביראת השי"ת הקב"ה עושה לו נסים : כ מי שמקושר תמיד ביראת ה' ואינה שכוח ממנו מוחלין לו כל עוונותיו :
- כא מי שיש בו יראת שמים בוודאי ישמע לקול הצדיקים : כב גם יבא למדת הבטחון : ע"י יראה הקב"ה נתן שלום :
- כד מי שאין בו יראה אינו הולך בתורת ד' :
- כה ע"י יראה יבא לאמת :
- כו מי שיש בו יראה אינו נופל מגדולתו והולך וגדול :
- כז מי שיש לו חכמת אלקים בלבו העם ייראו מלפניו [ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלקים בקרבן] (א) :
- כח מי שיש בו יראה כשבא פחד לעולם הוא לא יפחד אבל גם ישמח : מי

יראה

כט מי שיש בו יראה בוודאי יכניע א"ע לפני הצדיק :
ל ע"י גאווה אין יראה : **לא** ליראה תלך למקוה :
לב ע"י קדושת השם תבא ליראה :
לג הפשעים מסירין את היראה מנגד עיניו [נאום
פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלקים לנגד עיניו] ^(ט) :
לד מי שאין נותן אל לבו יום המיתה ע"ז אין לו יראה :
לה כשאדם נופל מיראתו בידוע שדנין אותו למעלה :
לו ע"י מתנה שנותנין לצדיקים זוכין ליראה :
לז גם ש"י מבילות מסוגלין ליראה [יובילו שי למורא] ^(י) :
לח החשק שחושק אדם לעשות מצוה הוא סימן שיש
לו יראה :

א ע"י היראה והחסד ניצול מאש זוכה לפרנסה :
ב מקום ההוראה היא מועילת ליראה :
ג ע"י לימוד שולחן ערוך באים ליראה :
ד ע"י מופלגי וחריפי הדור מאירין את היראה וע"י
היראה מתנוצץ זכות אבות וע"י התנוצצות האבות
נתעורר תשובה בעולם : **ה** יש כח ביד היחיד
לפרוק עול שמים ואין ביד הרבים לפרוק עול שמים :
ו הקול היוצא מבר דעת שבקדושה מסוגל ליראה :
ז ע"י בלבול הדעת נתקלקל היראה . גם ע"י בלבול
הדעת ממשלתו נופלת : **ח** הרבית מפסיד היראה :
ט אלו המקורבים ליראי ה' גם הם זוכים ליראה
ולדעת :

יחוס

א אין כח הקללה חל על מיוחס :
ב אפילו אשה צדקת כשהיא אינה מיוחסת

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ש"י. שלש מאות ועשר:
הערות ותרגומים: (א) תהלים לו, ב: (ב) תהלים עו, יב:

מיוחסת עי"ז מולדת בנים שאינם הגונים :
 ג קשה לפני הקב"ה להעביר ולבטל גדולי היחום :

אות כף כבוד

- א כשרוצין** לדחות איזה אדם מעבודת אלקות
 נותנים לו כבוד כדי למורדו :
- ב** מי שדובר על צדיק לסוף שנתבזה בעיני כל :
- ג** מי שמבזה א"ע בכל יום בעיני עצמו עי"ז יזכה
 ששמו אינו שכוח מפי הבריות ובני אדם יקראו את
 בניהם בשמו :
- ד** תיקון חצות הוא סגולה לכבוד [עורה כבודי וכו'^(א)].
 כי מזה הפסוק למדו רז"ל שדוד הי' קם בחצות] :
- ה** מי שהקב"ה נתרומם על ידו למעלה הוא נעשה
 מפורסם :
- ו** מי שפוגע בכבוד של צדיקים עי"ז נופל לחולשה :
- ז** חיבוק הספר תורה מסוגל לכבוד . [תכבדך כי
 תחבקנה]^(ב) :
- ח** ע"י ענוה בא כבוד [ולפני
 כבוד ענוה]^(א) : **ט** לפעמים יש לאדם כבוד וגדולה
 בשביל זכות של אחד מבני ביתו :
- י** מי שאומר לא חמאתי הוא מבוזה בעיני כל :
- יא** רוב הבזיונות הבאים על האדם הם בשביל חמאות
 נעורים : **יב** צמאון המופלג הוא סי' לירידת הכבוד :
- יג** מי שמציל ס"ת משום דבר המאבד אותו זוכה
 לכבוד : **יד** איש נכבד דבריו קיימים :
- טו** כשאתה נותן כבוד לאדם תתן כבוד גם למשמשו :
 כשנחמטים

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הי'. היח: סי'. סימן: ס"ת. ספר
 תורה: שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) תהלים נו, ט:
 (ב) משלי ד, ח: (ג) משלי טו, לג/משלי יח, יב:

כבוד

- מז** כשנחטטים המתים בידוע שרצה הקב"ה להביא איזה בזיון על החיים ונתהפך הדבר :
- יז** מי שעובר על ציווי של הצדיק הוא נופל מחשיבתו :
- יח** ע"י רדיפת הכבוד בא לידי הרהורי ע"ז :
- יט** אדם שהוא בחשיבות א"צ לכזותו אע"פ שהוא רשע :
- כ** צריך ליתן כבוד למלכות אע"פ שהוא עובד ע"ז :
- כא** ע"י כבוד שמכבדין את התורה אדם ניצול משונאיו : **כב** כבוד הנס לכא בהצנע :
- כג** מי שהוא מבוזה בידוע שהוא אוהב כובים :
- כד** הבגדים של אדם מכבדין את האדם :
- כה** הכבוד תולה בנפש :
- כו** הכבוד תולה ברצון הלב :
- כז** כשאתה נרדף תזכה לכבוד בעולם הזה :
- כח** ע"י ביקור^(א) חולים הכל מתכבדין בו :
- כט** מתכבד בקלון חבירו לא יזכה לספר שיקרא על שמו :

-
- א** **בני** אדם המכבדין זה את זה בידוע שהם מהוגנין וכן להיפך :
- ב** כל הכבוד של כל המלכויות נכללים בארבע מלכויות וע"י מעשה מגורה וקידוש החודש וקטורת ושמירה מן מאכלים טמאים כל הארבע מלכויות מחזירים את הכבוד שבתוכם להשי"ת :
- ג** בזה שיוצאין לקראת אדם חשוב נתעוררין עשרה מאמרות שבהם נברא העולם : גם ע"י קרבת הרחוקים גם כן :
- ד** צריך לכבד לזה שהשעה משחקת לו :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"צ. אין צריך: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: להשי"ת. להשם יתברך: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - ביק ר:

- א** מי ששומר א"ע מכעס שונאיו אינם שולטים עליו :
- ב** גם ישכון בביתו לא ידורו אחרים במקומו :
- ג** ע"י הכעס נתבוה : **ד** לא תרתח ולא תחמא :
- ה** כל הכועס חכמתו ונבואתו מסתלקת ואפי' פוסקין לו גדולה מן השמים מורידין אותו מגדולתו :
- ו** הקב"ה אוהב למי שאינו כועס ולמי שאינו מעמיד על מדותיו : **ז** הרתחן חייו אינם חיים :
- ח** גם כל מיני גיהנם שולטת בו :
- ט** ותחתוניות שולטת בו : **י** שכינה אינה חשובה כנגדו :
- יא** ומשכח תלמודו : **יב** ומוסיף מפשות :
- יג** ובידוע שעוונותיו מרובין מזכותיו :
- יד** כעס אחר אכילה מזיק מאד :
- טו** כעס של אשה מחריב את הבית :
- טז** ע"י כעס בשרו נכחש :
- יז** סגולה לכעס שיאכל פת שחרית :
- יח** אדם שאין מתלונן על הבריות יהא יקר בעיני הבריות : **יט** ע"י שקר בא כעס :
- כ** מי שהוא כעסן ידור נדר וישלם תיכף עי"ז יבטל ממנו הכעס : [ליקוטי מוהר"ן הראשון סי' נ"ז] :
- כא** מי שמסתכל בפני שקרן בא לידי כעס :
- כב** ע"י קנאה בא לכעס :
- כג** ע"י כעס מגרה על עצמו דינים :
- כד** ע"י כעס מוליד בנים שוטים . [כעס לאביו בן כסיל]^(א) :
- כה** ע"י כעס נתקצרו ימיו :
- כו** סגולה לכעס שתשפיל גאים :
- כז** כשלא יהיה לך כעס על ידי זה תוכל בהסתכלותך להכניע

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ואפי'. ואפילו: סי'. סימן: הערות ותרגומים: (א) משלי יז, כה:

כעס

להכניע בעלי גאווה :

כח מי שהוא כעסן בידוע שהוא אוהב כבוד ואפי' כל המצות שעושה אינו עושה אלא בשביל כבוד :

כט הכועס על עני מכובד כאלו הקניט את הש"י :
ל גם נתאלם : **לא** ונעשה מצורע :

לב מי שמשבר את מדת הכעס יזכה לשם טוב :
לג לפעמים בא כעס ע"י משא כבידה :

לד ע"י כעס בא עצבות :

לה כעס בא ע"י התבודדות^(א) שאינו כראוי :

לו ע"י הקפדה אין שלום : **לז** ע"י אכילה נסתלק הכעס

לח תשמור את עצמך מכעס ביום שנעשה לך ישועה :
לט ע"י צדקה נתבטל הכעס :

מ ע"י הכעס אשה מקשת לילד :

מא הכעס מפחיד את האדם :

מב הכעס מזיק להראות :

כישוף

א בנים הנולדים ע"י הלחשים של שמות הטומאה או ע"י כישוף הם יהיו נואפים :

ב וכל העוסק בשמות הטומאה הוא ניזוק בכל דבר :

ג אין הכישוף מזיק אלא לבעלי גאווה :

אות למד לימוד

א מי שעושה תענוג לאב ומשמח אותו עי"ז יהי' לו חשק ואהבה ללמוד :

ב כשאתה רוצה להחיות איזהו דבר באמירות תורתך
אל

ראשי תיבות וקיצורים: הש"י. השם יתברך: ואפי'. ואפילו: יהי'. יהיה:
הערות ותרגומים: (א) [התבודדות]:

לימוד לח

אל תדרוש מענינים רעים אלא תדרוש פסוקים
וענינים של טוב :

ג כשאדם אומר חידושי אורייתא^(א) עי"ז משמח את
הש"י : ד כשהרשע אומר תורה תדע שהוא
מכשיל אותם השומעים תורתו :

ה מי שהוא מבטל את חבירו מהלימוד בידוע שהוא
סר מדרך ה' :

ו לימוד התורה אפילו מתנמנם הוא טוב :

ז ע"י קבלת היסורין באהבה אינו משכח תלמודו :

ח כל מה שלמד אדם בעולם הזה והי' נמנע אצלו
לעמוד על אמיתת כוונת הלימוד בשלימות יזכה
להבין על אמיתתה בעולם הבא :

ט ע"י קימת בפני תלמידי חכמים זוכין לתורה :

י כל ידיעה במשפטי התורה הן מצות שבין אדם
לחבירו הן מצות שבין אדם לקונו הידיעה הזאת
בעצמה היא הצלחת הנפש :

יא הספר שנכתב בדיו של שמן זית הוא מסוגל ללימוד :

יב יראה מתלמידי חכמים מסוגל ללימוד :

יג העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו :

יד מה יעשה אדם ויחכם ירבה בישיבה וימעט

בסחורה ויבקש רחמים כי הא בלא הא לא סגי^(ב) :

טו הדיבור בקול רם מביא הרגש ותנועה לכל האברי' :

טז הלומד בקול רם מאריך ימים ותלמודו מתקיי' בידו :

יז מי שאין בו גסות תלמודו מתקיים בידו :

יח גם מי שמלמד לאחרים :

השומע

ראשי תיבות וקיצורים: האברי', האברים: הש"י, השם יתברך; והי', והיה;
מתקיי', מתקיים: הערות ותרגומים: (א) חידושי תורה; (ב) זה בלי זה אי אפשר:

לימוד

- יט** השומע מפי הרב מסתייע מילתא מפיי^(א) :
- כ** גדול תלמוד תורה מהקרבת תמידין :
- כא** האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה : **כב** מיגמר בעתיקא קשה מחדתא^(ב) :
- כג** השוכח דבר אחד מתלמודו^(ג) גורם גלות לבניו ומורדין אותו מגדולתו :
- כד** ת"ח שאין תוכו כברו^(ד) נקרא תועבה :
- כה** ת"ח בני עירו מצווין לעשות מלאכתו :
- כו** בשביל ביטול תורה נעשה כביכול מך :
- כז** גדול תלמוד תורה מהצלת נפשות ומבנין בית המקדש ומכיבוד אב ואם :
- כח** ע"י קדושה זוכה לבינה :
- כט** שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום ואחד מהן על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק :
- ל** ע"י בינה זוכה לתשובה :
- לא** אסור ללמד את הרשע דבר פלא :
- לב** גדול יכול ללמוד מרשע אבל קטן לא :
- לג** הרגל הלימוד היא עולה למעל' על קיום כל המצות :
- לד** מי שאין לו אשה שרוי בלא טובה :
- לה** אינו דומה הלומד מפי עצמו ללומד מפי הרב :
- לו** לא ניהא^(ה) להקב"ה שיהיו דנים את ישראל לכף חוב :
- לז** מי שאוהב ת"ח התורה מחזרת עליו ועל זרעו :
- לח** ילמוד אדם אפילו בלא הבנה :
- לט** תועלת גדול לראות פה הרב בשעת הלימוד :
- מ** תועלת גדול ללמוד אצל נהרות :
- מא** העוסק בתורה כלילה כאלו עוסק בעבודה העוסק

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: למעל'. למעלה: ת"ח. תלמיד חכם/תלמידי חכמים: הערות ותרגומים: (א) מצליח הדבר יותר: (ב) לימוד פישן קשה מיוחד: (ג) בתקפ"א - מתלמידו: (ד) כחיצוניותו: (ה) נוח:

לימוד למ

מב העוסק בהלכו' עבודה כאלו נבנה ביה"מק בימיו :
מג הלומד תורה לתלמיד שאינו הגון נופל לגיהנם והוי כזורק אבן למרקולים^(א) :

מד התורה בעצמה ניתנה לכל ישראל אבל הפילפול לא ניתן אלא למשה בלבד והוא בטובת עין נתן לכל ישראל : **מה** כשעושה אדם א"ע הפקר ללמד תורתו לכל התורה ניתנה לו במתנה . [וממדבר מתנה^(ב) כשדרו"ל נדרים נ"ה . ע' פרש"י שם] :

מו אין התורה מתקיימת אלא למי שמעמיד א"ע ערום עליה ובמי שמושים א"ע כמי שאינו יודע . (סוטה כ"א ע"ב) :

מז הלימוד קודם ליראת חטא ויראת חטא קוד' לעיון :
מח ע"י פת שחרית תלמודו מתקיים בידו וזוכה ללמוד וללמד :

מט תורה צריכה דווקא להיות בדיבור כי הלימוד שהוא במחשבה לבד נשתכח ואין בא לידי מעשה :

נ הלומד ואינו חוזר דומה לזורע ואינו קוצר :
נא החוזר תלמודו התורה מבקשת מאת הש"י שיגלה לו טעמי תורה וסתריו :

נב מי שאין לו עת קבוע ללמוד הוא בא להרהורי זנות :
נג מי שאין חוזר תלמודו קשה לו לגדל בנים :

נד הלומד תורה לשמה משים שלום בפמליא^(ג) של מעלה ושל מטה ומגין על כל העולם כולו וכאלו בנה פלטרין^(ד) של מעלה ושל מטה ומקרב את הגאולה :

נה המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו וכאלו עשאה לדברי תורה וכאלו עשאו לעצמו :
המשחיר

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בהלכו'. בהלכות: ביה"מק. בית המקדש: הש"י. השם יתברך: ע'. עיין: קוד'. קודם: הערות ותרגומים: (א) שם עבודה זרה: (ב) במדבר כא, יח: (ג) בחבורה: (ד) ארמון:

לימוד

נו המשחיר פניו בעולם הזה הקב"ה מבהיק פניו לעולם הבא : **נז** המרעיב עצמו על דברי תורה

הקב"ה משביעו לעולם הבא :

נח הקורא בספרי מינין נקרא אפיקורם :

נט הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם :

ס כשיש שני פסוקים מאחד אתה יכול לדרוש זכות וטוב ומאחד אתה יכול לדרוש להיפך תדרוש

הפסוק שהוא לזכות ולטוב :

סא מי שאין לו הבנה בלימודו ישובת אצל צדיק גם עי"ז יזכה ללמוד תורה לשמה או ישתדל לעשות

איזה תענוג לצדיק או ילמוד בשמחה או יקבל את השבת בשמחה או יקבל הצדיק בשמחה :

סב ע"י לימוד בעיון יוכל להתפלל : **סג** מי שאינו יכול ללמוד מחמת מניעות יפרוש ממשקה המשכר :

סד ע"י ביטול תורה יבא לביטול תפלה וה"ה להיפך : **סה** מי שאין יכול ללמוד כי אין לו פנאי ולומד בשבת

ור"ח בזה הוא מעציר את רוח הטומאה :

סו כשאין מבין את לימודו בידוע שדינים שורין עליו : **סז** בנקל להבין איזהו ענין כשהוא במקום גבוה דהיינו

בהר או מקום אחר :

סח התעוררת בבקר ללמוד מסוגל לחוש השמיעה : **סט** ע"י לימוד תינוקת בית רבן נתרבה השלום . [וכל

בניך לימודי ה' רב שלום] (א) :

ע צריך להתפלל שיזכה לתלמידים הגונים :

עא ע"י דרושי התורה לטובה יכול להביא ישועה :

עב ע"י רוחב לב יכול להבין דבר מתוך דבר :

מי

לדורות
יו

- עג** מי שאין לו חשקות ללמוד אל ידבר על שום אדם שום דבר רע: **עד** אל תלמוד אלא אצל ירא שמים:
- עה** ע"י התורה תזכה לשלום. [שלום רב לאוהבי תורתך]^(א): **עו** כשתאמר תורה לפי מדרגתך ולא למעלה ממדרגתך עי"ז הקב"ה יקיים ציוויך:
- עז** ע"י הכפירות אין לאדם חשקות ללמוד:
- עח** ע"י צדקה לשמה תזכה לתורה לשמה:
- עט** ע"י קימת חצות יזכה להבין את התורה ולדרוש אותה: **פ** מי שפסק מדברי תורה לדברים במלים תיקונו שיקום חצות:
- פא** מי ששונא את השקר כמו תועבה יהי' לו חשק ללמוד. [שקר שנאתי ואתעבה]^(ב) תורתך אהבתי]^(א):
- פב** הספר שאדם רשע למד ממנו אל תלמוד ממנו כי האותיות הם ירשעו אותך:
- פג** כשאתה שומע תורה או מוסר מאחד ולא נתכבד בלבך ידוע שהוא אויל: **פד** התורה שיש לך הוצאות עליו עי"ז לא יהי' שכוח ממך:
- פה** מי שרודף אחר תאוות לבו עי"ז תמצא אותו בכל פסוק מפסוקי התורה לגנאי:
- פו** מי שפורש א"ע מן התורה נתחבר לשמן:
- פז** שני ת"ח המכבדין זה לזה בהלכה לשמה ובעונה הקב"ה מצליח להם ועולין לגדולה וזוכין לתורה שניתנה בימין וזוכין לדברים שניתנין בימינה של תורה:
- פח** ת"ח נוקם ונוטר כנחש הדבק בו שסופך ליהנות מתלמודו: **פט** אסור ללמוד מן הממשך לע"ז והלומד ממנו חייב מיתה:
- תורה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: יהי'. יהיה: לע"ז. לעבודה זרה: עי"ז. על ידי זה: ת"ח. תלמידי חכמים/תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) תהלים קי"ט, קסה: (ב) בתקפ"א - ואתעבה: (ג) תהלים קי"ט, קסג:

לימוד

צ תורה בלא מצות הוא כמו הדם שיש בו ריח ואין בו טעם :

צא במי אתה מוצא סדרי תורה במי שמשכים ומעריב עליהם בבית המדרש ומשחיר את פניו עליהם כעורב ומשים עצמו אכזרי על בנו כעורב : [עירובין כב] :
צב אין מן הכל זוכה אדם ללמוד בשביל זה הולכים למרחקים ללמוד :

א י"ע יסורים הבאים על האדם ונקבע להם זמן לפי חיוב סידור הכוכבים המחייבים כל אלו היסורים אבל על ידי הרצון והתאוה שנתעורר אצל התלמידים בשעה שהגיעו עתם הקבוע להם לילך אצל הרב ללמוד עי"ז נתבטלים היסורים קודם הזמן הקצוב להם : ב התורה והמעשר והשבת הם נותנים חיים גשמים גם כן :

ג ע"י לימוד שולחן ערוך באים ליראה :
ד מי שלימודו בתורה במוחין זכים שאכילתו כל כך בקדושה שניזון ממזון שהמלאכים ניזונים ממנו עי"ז שונאיו נידונים בחנק וסימן לדבר ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ובבוקר היתה שכבת הטל ויהי באשמורת הבוקר^(א) :

ה ע"י מופלגי וחרפי הדור מאירין את היראה וע"י היראה מתנוצץ זכות אבות וע"י התנוצצות האבות נתעורר תשובה בעולם :

ו לימוד הפוסקים מבטלין הרהורי ע"ז :
ז כשהולך מרב לרב אז צריך לחזק אמונתו באחדות השי"ת

ראשי תיבות וקיצורים: ע"ז. עבודה זרה; הערות ותרגומים: (א) [שמות י"ט, טז; ט"ז, יג; י"ד, כד]; ועיין 'אכילה' ח"ב אות ה' פירוש הדבר:

לימוד מא

השי"ת כי הלימוד מהרבה מלמדים מוזק לאמונת היחוד : וכן הרב שיש לו אמונת היחוד הוא יכול להאיר לכל תלמיד ותלמיד לפי כחו וכל תלמיד אינו שומע אלא מה שצריך לו ולא יותר :

ח הרב המלמד את תלמידיו בזה הדרך היינו שלא ישמיע אותם אלא לכל אחד ישמיע מה שצריך לו לא פחות ולא יותר עי"ז זוכה שמגלין פנים הנאים והמשובחים שבתורה :

ט כשהתלמיד שומע תורה מהרב ונתבטל רצונו כנגד רצון הרב בזה יידע ששמע כי כשלא נתבטל רצונו אעפ"י ששומע אינו שומע : גם כשנתבטל הרגשותיו בשעת השמיעה יידע גם כן ששומע :

י בשעה שהתלמיד בא לשמוע תורה מפי הרב אזי גם הרע של התלמיד היינו הקליפות שנבראו ע"י הרע שלו באים גם כן לשמוע ולינק אבל ע"י שכל תלמיד אינו שומע אלא השייך לנשמתו כנ"ל עי"ז בורחים הקליפות ואינם יכולים לשמוע אבל יש קליפה דקה שהיא קרוב לקדושה והיא אינה בורחת אלא כשיש בתורה ישועת ישראל אזי היא גם כן בורחת : וסימן לדבר וישלח משה את חותנו^(א) למאן דאמר^(ב) יתרו קודם מתן תורה בא והלך לו :

יא המוציא דברי תורה בפיו ניצול מדין סקילה : יב לאו בכל מקום אדם זוכה לסגל תורה ומעשים טובים בשביל זה הקב"ה מסבב סיבובים שיצא זה האדם ממקום הזה למקום אחר :

יג כשאדם לומד עד שנתייגע בזה ממתיק דינים ומעורר

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: השי"ת. השם יתברך: הערות ותרגומים: (א) [שמות י"ח, כז]: (ב) [כפירוש] מי שאומר:

לימוד

ומעורר רחמים . גם עי"ז מעורר רחמים אצל
אביו בקבר :

יד ע"י תורה בא לאמונ' וע"י אמונה בא לקידוש השם
מן זכי הראות יכולין להכיר את האדם מי רבו שלמדו
תורה ודוקא כשמכירין את תואר פני הרב כי ע"י
ההלכות שלמד מרבו נעשה תואר פני התלמיד כתואר
פני הרב כי ההלכה היא חכמתו המאיר תואר פניו
חכמת אדם תאיר פניו^(א) וכשמקבל ההלכה מקבל חלק
מתואר פניו ולפי ריבוי ההלכות נתרבה חלקי תואר
פניו :

מן ע"י קדושת השי"ת ההתנשאות של ראשי הדור
בתוקף ועוז ועי"ז נחשב בעיני כל המצוה של
הכנסת אורחים ועי"ז הלומדים זוכים שהלכה כמותם :
יז מי שמחמיר לאחרים ומקיל לעצמו ואומר על מה
שלא שמע ששמע עי"ז אינו זוכה לראות ביופי
המלך כי הקליפה של אדום שהיא יראה רעה מחשיך
מאור עיניו מלהסתכל ביופי פני המלך :

לשון הרע

א **המספר** לשון הרע הקב"ה אומר לשר של
גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה עליו
מלמטה ותקנתו יעסוק בתורה וישפיל דעתו גם עי"ז
לא יבא לידי לשון הרע . [ערכין ט"ז] :

ב ע"י לה"ר מגדיל עוונותיו כנגד שלש עבירות [שם] :
ג מילתא דמיתאמרה באפי מרא או באפי תלתא לית
בי'

ראשי תיבות וקיצורים: בי. ביה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: השי"ת. השם
יתברך: לאמונ'. לאמונה: לה"ר. לשון הרע: הערות ותרגומים: (א) [קהלת ח', א]:

לשון הרע מב

בי' משום לישנא בישא^(א) • [שם] :

ד האי לישנא בישא אע"ג דאקבולי לא מיבעי למיחש מיבעי^(ב) :

ה מי שדובר רע על ישראל לסוף שיחלה על פיו :
ו כשאין אהבה בין ישראל נעשים הולכי רכיל וע"י הולכי רכיל נעשים לצים :

ז בני אדם שאוהבים זה את זה מותר לומר זה לזה מאיזה דבר ששמע מאיזה אדם גם חבירו מותר לקבל דבריו ואין בו משום לישנא בישא :

ח ע"י לשון הרע אין לאדם חשק ללמוד : גם מבזה את הצדיק : מ מלשון הרע ניצול ע"י אמת :

י כששומר א"ע מלשון הרע עי"ז לא יחרוש רעה על חבירו : יא מי שאין מקבל לשון הרע על צדיק עי"ז יזכה להמנות עם הצדיקים :

יב גסות מביא את האדם לדבר בגנות בני אדם :
יג לשון הרע אין אומרו עד שכופר בעיקר וחוטא בשמים ובארץ :

יד מותר לומר לשון הרע על בעל המחלוקת :

טו מוציא שם רע על חבירו אין לו מחילה עולמית :
טז ע"י לשון הרע אין מקבל פני השכינה :

יז המספר בלשון הרע והמקבלו ראוי להשליכו לכלבים
יח תיקון ללשון הרע אמירת הקטורת :

יט ע"י לשון הרע נגעים באים עליו ומגדיל עוונות עד לשמים וראוי לסקלו באבן • [שם בערכין] :

א ע"י לשון הרע נתפס בתפיסה :

ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אע"ג. אף על גב: בי'. ביה: עי"ז. על ידי זה: הערות ותרגומים: (א) מילה הנאמרת בפני זה שמדברים עליו או בפני שלושה אין בה משום לשון הרע: (ב) לשון הרע אף על גב שלקבל לא צריך לחוש צריך:

ליצנות

- א ע"י** ליצנות יהי' לו נושים הרבה והם ימשלו בו
גם נכשל בניאוף גם אשתו מושלת בו :
- ב ע"י** ליצנות הולך ונופל גם בא למדת שקר ונע ונד
ממקום למקום :
- ג ע"י** חנופה בא ליצנות : **ד ע"י** ליצנות באו יסורים :
- ה ע"י** ליצנות אין לו חכמה • [בקש לץ חכמה ואין •
משלי י"ד] :
- ו** הליצנות היא מתעבת את האדם על הקב"ה ועל
הבריות : **ז ע"י** ליצנות בא שריפה :
- ח** הלועג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת :
- ט** כל ליצנותא אסירא חוץ מליצנותא דע"ז^(א) :
- י** קשה ליצנות שתחילתו יסורין וסופו כלי' :
- יא** המתלוצץ מזונותיו מתמעטין ונופל בגיהנם ומביא
כליה לעולם :

אות מס מריבה

- א אין** תקומה במלחמה ע"י העברת השבועה :
- ב** מי שרודף את חברו הקב"ה מביא עליו
רעה כדי שישכח את חברו מלרדוף אותו :
- ג ע"י** קריאת הלל יושיע לך הקב"ה מאויביך • [מהולל
אקרא ה' ומן אויבי אוושע • תהלים י"ח] :
- ד ע"י** כבוד התורה אדם ניצול משונאיו :
- ה** קודם המלחמה צריך תפלה להש"י :
- ו** ככל פעם שאדם נופל מאמונתו הוא ממשיך עליו
מתנגד גדול ועשיר :

10 לחורש

כשאדם

ראשי תיבות וקיצורים: דע"ז. דעבודה זרה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: יהי'. יהיה:
כלי'. כליה: להש"י. להשם יתברך: הערות ותרגומים: (א) כל ליצנות אסורה
חוץ מליצנות על עבודה זרה:

- ז כשאדם מתפלל על שונאיו יתפלל בבוקר :
- ח הסתכלות בכל פעם על השמים זהו מבטל שנאת האויבים : ט כששוכח את העניים אין מנצח :
- י עני שהרשע רודף אותו תדע שהוא בעל גאווה :
- יא מי שהוא נצחן הקב"ה שוכח אותו ומסתיר פניו ממנו : יב כשאדם מיצר אויבים נתרוממים :
- יג מי שהוא נצחן בא לידי שכחה :
- יד מריבה בא לאדם כשבא לאדם איזהו מצוה והוא משלחה ואינה מקיימה :
- טו מי שעושה מריבה עם הצדיקים בידוע שמחשבותיו רעים : טז לפעמים המקום גורם מריבה לאדם :
- יז מי שיש לו שונאים יכניע את עצמו עי"ז יצילהו הקב"ה משונאיו :
- יח כשיש לאדם שונאים והוא מחפש בכל מיני חיפוש למצוא להם אהבה עי"ז יהיו כאפס וכאין :
- יט כשיש לאדם אויבים ואינו חושב איך לנקום בהם אלא הוא דבוק בשמחת הש"י עי"ז הקב"ה נותן לו כח לנקום מהם :
- כ הנואפים לרוב הם בעלי מריבה לצדיקים :
- כא כשיש הכנעה עי"ז אין מורא במלחמה כאלו הוא יושב במצור :
- כב מי שהוא נצחן בא עליו חולאים לאין מרפא :
- כג שנים שמריבים והולכים לדון בפני השר של עכו"ם עי"ז הקב"ה מביא עליהם מכה שאין לה רפואה :
- כד לפעמים הקב"ה מחזק לב הרשעים כנגד הצדיקי' במריבה כדי שיהי' להם מפלה :

מי

מריבה

כה מי שנותן כבוד לזקן הוא ניצול ממלחמה :
כו מי שמגיד ריבו לפני הקב"ה רואה נקמתו
בשונאיו : **כז** ע"י המחלוקת בא דלות :
כח מי שחולק עם שכיניו לסוף שיהי' לעג לאויביו :
כט מי ששומע חרפתו ושותק נקרא חסיד והקב"ה
שומר את נפשו . [שמרה נפשי כי חסיד אני^(א)] וארו"ל
שאני שומע חרפתי ושותק] :

ל התפלה בהתלהבות עד שההתלהבות בא לו בפנים
עי"ז נופלים ונתלהמים שונאיו :

לא מי שהוא טוב וישר מנעוריו עי"ז כשיש לו איזה
מחלוקת יתנדבו לבם הרבה בני אדם ויתחברו
אליו לעזור לו . [עמך נדבות ביום חילך בהדרי קודש
מרחם משחר תהלים ק"י] :

לב מי שמסית ומונע את חבריו מדרך הטוב אינו
יכול לקום נגד אויביו בשעת מריבה ומלחמה :

לג ע"י ויודוי יתבטל מעליך מחשבות שונאך :
לד הבעל מחלוקת בידוע שהוא אוהב פשע . [אוהב
פשע אוהב מצה משלי י"ז] :

לה מי שהוא עצור במילין^(ב) לא יוכל אותו שום אדם .
[עצור במילין מי יוכל . איוב ד'] :

לו כשהמתנגדים חולקים על חסידים ורוצים לבטל
אותם ממלאכת שמים עי"ז נופלים ונבזים בעיני
עצמן : **לז** לנצחון תאמר קפיטיל על השמינית^(ג) :

לח מי שמבקר את החולה הקב"ה אינו מוסר אותו
ביד שונאיו . [אשרי משכיל אל דל וכו']^(ד) :

לט מי שיש לו שונאים יאמר כל היום תפילות ובקשות
ואל

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: עי"ז. על ידי זה: שיהי'. שיהיה:
הערות ותרגומים: (א) תהלים פו, ב: (ב) בדברים: (ג) [תהלים ר: י"ב]: (ד) תהלים
מא, ב:

מריבה מד

ואל יפסיק פיו מתפילות ובקשות עי"ז יושיע לו הקב"ה ואיביו יבושו : [מזמור ע"א רוב המזמור מדבר מזה . אלקי פלמני מיד רשע וכו' . ימלא פי תהלתך כל היום וכו' פי יספר צדקתך כל היום תשועתך וכו' ובסוף גם לשוני כל היום תהגה צדקתך כי בושו כי חפרו מבקשי רעתי] :

מ מי שהוא נדרף יזכה לבנים ובני בנים :

מא מי שיש לו שונאים יבקש רבים שיבקשו עליו רחמי' ויהי' לו שלום מן השונאים :

מב כשיש לך שונאים למטה בידוע שיש לך שונאים למעלה :

מג ע"י לימוד השונאים ישובו אחר :

מד ע"י בטחון לא יוכלו השונאים להרע לך :

מה ע"י הכנעה יפלו השונאים במצודה שהכינו לך . [רשת הכינו לפעמי . כפף נפשי . כרו לפני שיחה נפלו בתוכה סלה . תהלים גז] :

מו מי שמתפלל כל היום עי"ז בא בושה על אויביו :

מז מי שהרע לשונאו של צדיק עי"ז יזכה לנצח תמיד :

מח כשבני אדם דוברים עליך תלמוד בכל לילה אגדה :

מט שני צדיקים אינם יכולים לדור בעיר אחת עד שיהיה להם אמת :

נ ע"י בטחון אויביו לא ישמחו בצרתו :

נא מי שאין מבייש פני חבריו לא ישמחו אויביו עליו :

נב מי שיש לו הרבה שונאים בידוע שהשנאה שלא כדון כי אי אפשר שיצאו כולם ידי חובתו כנגדו :

כשיש

מריבה

נג כשיש לאדם שונאים ואח"כ קם עליו איש אחד
מרעיו ואנשיו גם הוא לחלוק עליו הוא סי' שהבעלי
מחלוקת שלו יהיו נכשלים ונופלים :

נד מי שיש לו אמונה אינו ירא מאויבים :

נה ע"י תפלה בשועה אויביו אינם שמחים עליו :

נו מי שיש לו שונאים ואינו יודע אם יפול בידם אם
לאו יסתכל אם נופל ממדריגת עבודת הש"י בידוע
שיהיה נמסר בידם :

נז למחלוקת ילמוד מסכת סוכה (תצפנם בסוכה
מריב לשונות^(*)) : **נח** מחלוקת בא ע"י חבורת רשעים :

נח ע"י עצבות גם האוהבים יחלוקו עליך : **ס** אין
מריבה מצויה בביתו אלא עד שתכלה תבואה מביתו :

סא לפעמים כשהרבה צדיקים חולקים על צדיק אחד
גם הקב"ה מסכים עמהם אף שהאמת עם הצדיק
האחד והצדיקים ממשיכין את רצון הקב"ה עמהם :

סב הקורא לחבירו רשע רשאי לירד לתוך אומנותו
ולמעט מזונותיו עד שלישי :

סג אם אין לאדם חברים ואוהבים נוח לו שימות :
סד כל הדברים נבראים בבחי' זכר ונקבה אפילו
מלכים יש מלך בחי' זכר ויש מלך בחי' נקבה

והקב"ה מרחיקין זה מזה כדי שלא יחריבו את העולם :

סה בעל מריבה אע"פ שהוא למדן אל תכבד אותו :

סו במקום מריבה שם השטן : **סז** מי שקיים ק"ש
שחרית וערבית אינו נמסר ביד שונאיו :

סח ע"י תורה וג"ח אויביו נופלים לפניו :

סט ע"י רדיפה הנדרף נכשר לקרבן לפני אלקים :
לעולם

ראשי תיבות וקיצורים: אע"פ. אף על פי; בבחי'. בבחינת; הקב"ה. הקדוש
ברוך הוא; הש"י. השם יתברך; סי'. סימן; ק"ש. קריאת שמע; וג"ח. וגמילות
חסדים; הערות ותרגומים; (א) תהלים לא, כא.

מריבה מה

ע לעולם תצדד להציל את הנרדפים :
עא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם א"ע

בשעת מריבה : **עב** מי ששוכח דבר אחד
מתלמודו עי"ז קמים עליו בעלי מחלוקת :

עג ע"י מחלוקת שחולקין על הצדיק נתעוררי' מלחמות :
עד כשדוברים על האדם אזי יש כח ביצה"ר להגביר

א"ע על זה האדם שדוברים עליו וצריך לבקש
רחמים על זה :

עה מי שקשה לקבל פיוס הוא מעלמא דנוקבא^(א) :

עו למריבה השכם והערב לביהמ"ד ולמוד תורה או
כשאי אפשר לדון אותם תתפלל עליהם והקב"ה
יפילם ואל תמסור אותם לשר : **עז** כל שיש לו

קנאה על חבירו ודומם הקב"ה עושה לו דין :

עח אל תריב עם אדם שהוא תקיף ממך אע"פ שהוא
מיכף אותך לדבר בלתי הגון אבל אם יש לו אימת

שר תלך עמו אל השר ואל תעשה הדבר בלתי הגון :
עט ע"י לשון הרע נופלים במלחמה :

פ מי שאין אומר לשון הרע הוא מנצח :

פא שנה ופירש עי"ז אויביו רודפין אותו :

פב כשאשתו של אדם שופעת דם בלא עת נרתה בידוע
שאיזה שנאה נתעורר עליו :

פג כשהצדיק יש לו מחלוקת עם אחד ויכול להציל
א"ע עם ממון יציל א"ע ואל ישתמש בצדקתו :

פד בכל בעלי מחלוקת נתגלגלים שם ניצוצין מנשמת
דתן ואבירים :

פה המחלוקת שיש בין שני צדיקים לטובת ישראל תדע
שגם

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אע"פ. אף על פי: ביצה"ר. ביצר הרע:
והקב"ה. והקדוש ברוך הוא: לביהמ"ד. לבית המדרש: נתעוררי'. נתעוררים:
הערות ותרגומים: (א) מ'עולם הנקבה:

מריבה

שגם למעלה יש שני מלאכים שגם הם חולקים ג"כ ואין להם מכריע אלא הקב"ה בעצמו :

פו מי ששומע חרפתו ושותק עי"ז נתבטל ממנו רבות רעות שהיו ראויין לבא עליו :

פז דעתו של הקב"ה נוטה תמיד אחר הרוב אבל אם הרוב הם רשעים אין דעתו נוטה אחריהם . [ישעי' ח' . לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר כשארז"ל סנהדרין כ"ו] :

פח אין מלמדין זכות על המסית . [כשרדז"ל על פסוק כי עשית זאת . בראשית ג'] :

פט כשיש מחלוקת משני אנשים ולכל אחד יש לו אנשים המצדדים לו כשגוזרים מיתה למעלה ח"ו על אחד מאנשי המחלוקת מתחילין מן הקטן שבהם ולא מן האיש שהוא עיקר במחלוקת :

צ לפעמים נגזר על האדם שיכלה זרעו וכשנמסר ביד שונאיו עי"ז נתבטל הגזירה של כליית זרעו :

צא מי שמרחיק את האדם מעבודת הש"י עי"ז יבא ממנו זרעו שיצער זרעו של המרחיק :

צב מי שיש בידו למחות ברשעים ולא מיחה כאלו הוא עושה הרע :

צג המחזיק במחלוקת עובר בלאו וראוי להצטרע : **צד** החולק על מלכות בית דוד ראוי להכישו נחש :

צה ע"י עסק התורה יכול לעמוד בקשרי המלחמה : **צו** צריך להתחזק נגד השונאים ולהעריך עמהם

מלחמה בתחבולה והקב"ה יעשה הטוב בעיניו : **צז** למחלוקת סגולה לומר ויקרא אסא אל ה' עד אנוש^(א)

בד"ה

ראשי תיבות וקיצורים: ג"כ. גם כן: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ח"ו. חס ושלום: הש"י. השם יתברך: ישעי'. ישעיה: הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - "ויקרא אסא אל יהוה אלהיו ויאמר יהוה אין עמך לעזר בין רב לאין כח עזרנו יהוה אלהינו כי עליך נשענו ובשמך באנו על ההמון הזה יהוה אלהינו אתה אל יצער עמך אנוש" [דברי הימים ב' י"ד, י']:

מריבה מו

בד"ה ב' י"ד : צח מי שאין במחוננו באלקיו עי"ז
באים מלחמות ומריבות :

צט ע"י לימוד תורה נופל פחד על האומות שלא
ילחמו עם ישראל :

ק למחלוקת תאמר ויאמר ה' אלקי אבותינו עד כי
עליך עינינו מה שאמר יהושפט^(א) :

קא בשעת מלחמה צריך להכין כלי מלחמה כנהוג
והקב"ה יעשה מה שברצונו ואין לסמוך על הנס :

קב הקובע מקום לתפילתו אויביו נופלים תחתיו :

קג אין להתפלל על שום אדם שימות אפי' על מין כי
יותר טוב להרוג אותם בידי אדם ולא בידי שמים :

קד אל תתגרה ברשע כ"ש ברשע שהשעה משחקת לו :

קה מותר שלא להודות על האמת ולחלוק עליו כדי
דלא ליטעי כולי עלמא בתרי^(ב) :

קו בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו :

קז חרב וביזה רבה בא בעון עינוי הדין ועוות וקלקול
הדין וביטול תורה :

קח אשה נדה דפסקה בין תרי^(ג) אם סוף נדה היא עושה
מריבה ביניהם :

קט הנרדף שמפיים את הרודף עי"ז נתעורר דין על
הרודף :

קי המפרנס את שונאיו עי"ז נדון
השונא בדין שריפה :

א על ידי שדוכרים על הצדיק עי"ז נתגבר
הפילוסופיא בעולם וכן להיפך :

ב יש מפורסמים שעיקר הפירסום שלהם נעשה עי"י
המחלוקת

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: בד"ה. בדברי הימים: בתרי'. בתריה:
כ"ש. כל שכן: הערות ותרגומים: (א) [דברי הימים ב' כ']: (ב) כדי שלא יטעו
כל העולם אחריו: (ג) שעוברת בין שנים:

מריבה

- המחלוקת :** ג ע"י המחלוקת נופל לתאות ניאוף :
- ד** מי שקמים עליו רבים וחולקים עליו על אמונתו והוא עומד כנגדם וטוען כנגדם דברים הנתקבלים עי"ז זוכה לבנים רבים והעולם נתמלא מזרעו :
- ה** מי שנותן עיני שכלו תמיד לחקור את ראשי הדור ומעיין בהם בעינא בישא^(א) עי"ז נופל לרעב שלעתיד היינו לא רעב ללחם וזה רעב עין בתוך רב :
- ו** ע"י צדקה בסבה קלה הוא מכניע את אויביו והקב"ה מצילו מסיבות גדולות של אויביו :
- ז** ע"י ברכת המזון נתודע השי"ת בעולם . גם ע"י ברכת המזון נתיישב המלכות מן המריבו' והמלחמות
- ח** מי שלימודו בתורה במוחין זכים שאכילתו כל כך בקדושה שניזון ממזון שהמלאכים ניזונין ממנו עי"ז שונאיו נידונין בחנק וסימן לדבר ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ובבוקר היתה שכבת המל ויהי באשמורת הבוקר^(ב) :
- ט** הצער והקנטור שיש על החכם עי"ז בא לידי שכחה :
- י** ע"י המריבה גורמים שהתלמידים הקטנים נתפרסמים קודם זמנם וזהו בחי' הפלת נפלים שהולד יוצא לאויר העולם קודם זמנו ועי"ז גורם עניות ולפעמים גורם מיתות ח"ו :
- יא** לפעמים אין שלום בית לאדם וכל בני ביתו בקטטה בידוע שיש שדים בבית הגורמין כל זה ועי"ז באים יסורים על אנשי ביתו :
- יב** לפעמים מקומו של אדם גורם לו מריבות כמו שאין שואלין בשלום חברו במקום המינופת :
- ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: המריבו'. המריבות: השי"ת. השם יתברך: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא: ח"ו. חס ושלום: הערות ותרגומים: (א) בעין הרע: (ב) [שמות י"ט, טז, ט"ז, יג, י"ד, כד]; ועיין 'אכילה' ח"ב אות ה' פירוש הדבר:

יג ע"י הצער והעצבות בא מריבה בעולם וע"י השמחה בא שלום בעולם :

יד התגלות התורה היא ע"י השלום :

טו המשא ומתן או המלאכה שאדם מייגע בו ביום תעניתו זה הדבר מציל אותו משונאים ומרוצחים :

טז מי שיש לו שונאים קשה לו לכוון דעתיה^(א) בתפילה :

יז מי שעושה פירוד בין איש לאשתו היינו שהולך לאיש ומייפה את האשה בפני הבעל והולך אל האשה ומגנה את בעלה בעיניה עד שנעשה פרוד ביניהם עי"ז נעשה טרוד במזונותיו :

יח כשהקב"ה רואה איזה צדיק שיש כח בידו לקרב בני אדם לעבודתו אזי מעמיד עליו שונאים כדי שיוכל לקרב בני אדם כי הצדיק שאין לו שונאים אין יכול לקרב כמו בעת ביאת המשיח ישבו בשלוח ואז אין מקבלין גרים : **יט** ע"י הרהורי ע"ז שונאים באים ונתרוממים על אדם :

כ מי ששונאיו נתרוממים הוא נופל לתאות אכילה :
כא כשאדם מרגיש חיכוך בגופו ידע שיש לו שונאים ולפעמים שע"י מכות וחבורות שיעשה בגופו עי"ז ניצול משונאים כי זה נתחלף בזה :

כב יש שני צדיקים שאחד דיבריו הם בחרישה והשני דבריו בקצירה או אחד דבריו הקמת הברית לזווג והשני דבריו הם הממשיכים את הזרע ומהווים את הולד בבטן אמו ומגדלין אותו בכך כשיש מחלוקת בין שני צדיקי' האלו אל יתערב זר בתוך דבורם שמדברים זה על זה כדי שלא יקלקל המכוון :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: כשהקב"ה. כשהקדוש ברוך הוא: ע"ז. עבודה זרה: עי"ז. על ידי זה: צדיקי'. צדיקים: הערות ותרוממים: (א) דעתו:

מריבה

כג מי שיש לו שונאים יזיר מן היין ועי"ו נעשה ראש להם : כד סגולה להנצל משונאים הן שונאים של מחלוקת הן שונאים שבדרך שמתירא מהם לומר כל הטעמים שבתורה דהיינו פשטא מונח זרקא וכו^(א) :

ממון

- א המתלוצץ** מזונותיו מתמעטין :
- ב** לשון חכמים מביא עושר :
- ג** אין העושר מתקיים מפני שאין מרחמים על הבריות :
- ד** העומד בנסיון של ניאוף יזכה לעושר גדול בין השונאים שלו :
- ה** גדולה מלאכה שהזהיר עליה הקב"ה שיעשה איזה מלאכה : ו כגון אנו לוויין ואוכלין :
- ז** הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה דקה ובחורשין :
- ח** אכילה ושת' יהיה פחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה כמה שיש לו ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו :
- ט** קשה עניות בביתו של אדם יותר מחמשים זכות :
- י** אין אשתו של אדם מתה אא"כ מבקשין ממנו ממון ואין לו :
- יא** הכח שיש לאומות לגזול את ישראל ע"י שלומדים תנ"ך : יב היין מביא עניות :
- יג** כל אדם שיש בו דעה לסוף מתעשר :
- יד** הגזול את חברו עי"ז מטמאין אותו בטומאת קרי :
- טו** כשבא לאדם איזה הבנה חדשה בידוע שכרוך בעקבו ממון רב :

ממון

ראשי תיבות וקיצורים: אא"כ. אלא אם כן: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ושתי'. ושתיה: הערות ותרגומים: (א) [פשטא, מנח, זרקא, מנח סגול, מנח | מנח רביע, מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-גדול, מרכא טפחא מנח אַתְנַחְתָּא, פִּזֵר, תְּלִישָׁא-קִטְנָה, תְּלִישָׁא-גְדוּלָה, קְרָמָא וְאִזְלָא, אִזְלָא-גְרַשׁ, גְרַשִׁים, דְרָגָא תְבִיר, יְתִיב, פְּסִיק | סוף פְּסִיק: שְׁלֻשְׁתָּ קַרְנֵי-פְרָדָה מְרַכָּה כְּפֹלְהָ, יִרְחַן בְּן יוֹמוֹן]:

- טז** ממון של ישראל שנפל ביד גוי מיד טיהר :
יז מי שבניו ובנותיו מוטלין ברעב עי"ז נצול מדין שריפה שבארבע מיתות ב"ד :
יח מי שפורץ גדר של רבנן נעשה עני :
יט מי שמשבר תאוות אכילה זוכה לדירה נאה :
כ קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף ויותר מן הגאולה וכפליים כיולדה . [פסחים ק"ח] :
כא כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור נתעשר :
כב קמורת מעשרת :
כג אל ידאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי כי על כרחם יושיבוך במקומך ובשמך יקראוך :
כד על ד' דברים נכסי בעלי בתים יורדים לטמיון על עושקי שכר שכיר וכובשי שכר שכיר ועל שפורקין עול מעל צוואריהן ונותנין על חבריהן ועל גסות הרוח :
כה שינוי המקום ושינוי השם טובים לפרנסה :
כו אין הגשמים נעצרין אלא על ביטול תרומות ומעשרות ומספרי לשון הרע ועזי פנים וביטול תורה ועון גול : **כז** התיקון למטר ירבה בתפלה :
כח ע"י אמונה נתרבה פרנסה :
כט כשיש שובע בעולם אזי החולשות נתמעמים :
ל אין הגשמים נעצרין אלא על פוסקי צדקה ברכים ואינם נותנים :
לא מאיסותא דביתא^(א) מביא לידי עניות :
לב ג' דברים מביאין את האדם לידי עניות המשתין בפני מטתו ערום והמזולזל בנמילת ידים ומי שאשתו מקללתו בפניו : המעשר

ממון

- לג** המעשר מסוגל לעשירות דווקא בארץ ישראל :
- לד** כבוד התורה וכבוד שבת מסוגל לעשירות :
- לה** כזית מרור שאוכלין בפסח מסוגל לפרנסה . [והנה עלה זית טרף בפיה^(א) יהיו מזונותי מרורין כזית] :
- לו** לכתוב ספר תורה מסוגל לפרנסה :
- לז** בת כהן לישראל או בת ת"ח לע"ה מביאתו לידי עניות : **לח** להשתתף עם מי שהשעה משחקת לו טוב להצלחה :
- לט** מי שאוהב את הש"י באכילתו ובשתייתו ושאר התענוגים זוכה לפרנס את עמים רבים :
- מ** מי ששונא ממון זוכה לאריכות ימים :
- מא** מי שמחפש אחר אוצרות הוא מקרב מיתתו :
- מב** מי שלא תיקן חמאות נעורים נעשה רש :
- מג** מי שמייגע א"ע יומם ולילה אחר פרנסה ואינו מוצא את פרנסתו זו תקנתו שיחזיר בני אדם בתשובה :
- מד** מי שמשבר איזה כלי שלא במתכוין בידוע שהוא חוטא : **מה** מי שלהוט אחר עבודת אדמה בוודאי אין בו תועלת :
- מו** בכל אשר תעשה תבקש את הצדיק שיתפלל עליך :
- מז** השמחה תמידית מסוגל להצלחה :
- מח** דרך ארץ צריך חיזוק :
- מט** המשתף שם שמים בצערו כופלים לו פרנסתו גם פרנסתו מעופפת לו כציפור : [ברכות ס"ג] :
- נ** בעון ביטול תרומות ומעשרות השכר אבד ובני אדם רצים אחר פרנסתם ואינם מגיעים :
- נא** מטר בשביל יחיד ופרנסה בשביל רבים ויחיד דאלים

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הש"י. השם יתברך: לע"ה. לעם הארץ: ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) בראשית ח, יא:

דאלים זכותיה כרבים דמי^(א) :

נב ע"י קידוש על היין בא מטר ונשמע תפילתו :

נג המקיים ס"ת של אביו בביתו זוכה לעושר :

נד מטר בזכות אדם אחד ושדה אחת ועשב אחד

ובזכות הארץ וחסד ויסורין :

נה הגשמים נעצרים בשביל ע"ז ובשביל ניאוף ובשביל

צדיק שלא נספד כהלכה ובשביל מקפחי פרנסת

אחרים : **נו** ע"י עניות ניצול מדינה של גיהנם :

נז ע"י שימוש שמות הקדושים בא עניות ומיתה

ואפי' על מי שיש בידו למחות ואינו מוחה :

נח כשיש לו צעקת לגימא^(ב) על חברו ודומם הקב"ה

עושה לו דין : **נט** כשרואה אדם שמזונותיו

מצומצמין יעשה מהם צדקה :

ס דאגא וטרדא על מזונותיו מכחישין כחו של אדם :

סא ע"י ניאוף בא עניות :

סב לפעמים כשאין להצדיק מזל על פרנסה אז

מקימים עליו איזהו מתנגדים וע"ז נותנים לו

פרנסתם הראוי להם : **סג** העוסק בבנין

מתמסכן : **סד** הצניעות מסוגל לעשירות :

סה משרבו הצרי עין רבו המקפחים פרנסתו של

אדם : **סו** מזונות של אדם נתמעט כשאין דן

את האדם לכף זכות : **סז** גם כשמערב מים במשקיו :

סח גם כשאדם שומע לעצת המסית :

סט גם כשעובר עבירה להכעים נעשה עני והעולם

אין מאמינים לו שהוא עני :

ע מי שעוסק בשמות המומאה ובכשפים נעשה עני :

החולאת

לשון

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ואפי'. ואפילו: ס"ת. ספר תורה: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) יחיד שחזק וגדול זכותו כרבים הוא: (ב) טרוניה על חבירו שגזל ממנו ויורד לחיו לשערי מזונותיו:

ממון

עא החולאת של כחישת הבשר הנקרא דאר הבא על אחד מבני הבית הוא סימן לדלות :

עב כשאיוזה בושה באה על האדם הוא⁽⁸⁾ סימן לדלות :

עג מי שהוא שונא ממון מלמדו אתו מלמעלה הדרך שילך בה :

עד לפעמים מיתת כרת נתחלף על עניות :

עה עני הוא מבולבל כשיכור : **עו** ע"י אונאה נעשה עני :

עז מי שעושה מעשיו במהירות בלי ישוב הדעת נעשה בעל חוב :

עח מי שמקפח⁽⁹⁾ פרנסה לאחד כאלו הרגו :

עט לעולם יחזיק אדם בנחלת אבותיו ואל ימכור ואל יחליף אותם : **פ** מי שהוא תאב ממון הוא נופל ממדרגתו :

פא ע"י כפירה בא דלות :

פב מי שהוא עני ישתדל לספק מזון לדורשי ה' :

פג אמונה הוא טוב לפרנסה : **פד** כאב עינים הוא סי' לעניות :

פה ע"י הכנעה בהמותיו של אדם נתרבה פו ע"י צדקה זוכין לפרנסה :

פז מי שנותן ממון למכשפים עי"ז תולין לו פרנסתו בבית של נכרים :

פח דיבוריו של הצדיק מביאין פרנסה : **פט** העצבות מפסיד הפרנסה :

צ ע"י צדקה יהי' לך הרחבה : **צא** הרבה שינה מביא את האדם לידי עניות . [אל תאהב שינה פן תורש . משלי ד'] :

צב העוסק בתורה ובצדקה זוכה לעשירות :

צג אייקירו לנשייכו כי היכי דתיתערתו⁽¹⁰⁾ : **צד** אין הברכ' מצוי' בתוך ביתו של אדם אלא בשביל כבוד אשתו :

צה המלוה ברבית נכסיו מתמוטטין ואינן עולין : **ע**

ראשי תיבות וקיצורים: הברכ', הברכה; יהי', יהיה; מצוי', מצויה; סי', סימן; עי"ז, על ידי זה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - ה א; (ב) בתקפ"א - שמפקח; (ג) כבודו לנשיכם בשביל שתתעשרו;

ממון

ג

- צו ע"י שמבטלין זמר של שחוק בא זול :
- צז מי שאין לו פרנסה יעסוק בתורה ואח"כ יתפלל על פרנסה בוודאי יתקבל תפילתו :
- צח אין לאדם למכור מקחו הראשון :
- צט מי שיורד לפרנסת חבירו נקרא רשע :
- ק לא יבא שום אחד להזיק את חבירו אם לא מגאות לבו : קא נשירה קשה לעניותא^(א) :
- קב עשיר הוא בחי' זכר ועני הוא בחי' נוקבא^(ב) :
- קג כאב עינים סימן להזק : קד לכל הדברים הן חכמה או עושר או בנים צריך עסק בדרך הטבע ויבקש רחמים שיצליח בדבר העסק :

-
- א °שנה^ו שהיא שנת משא ומתן הוא סימן טוב לבריאות הגוף :
- ב מי שלהוט אחר עבודות אדמה בא לידי אחד משלש או לידי שפיכות דמים או לידי צרעת או לידי שכרות :
- ג ע"י היראה והחסד ניצול מאש וזוכה לפרנסה :
- ד ע"י שהדין תורה הולך ונתמעט עי"ז הפרנסה נתמעטת וכן להיפך :
- ה ע"י אסמכתות נשפע פרנסה גדולה לעולם וזה כי יש כמה דברים שלא מצינו לו מקרא מן התורה וטרחו חז"ל למצוא להם אסמכתא בעלמא^(א) :
- ו לפעמים הקב"ה מתפאר בכשירים שנאומות כנגד השטן כדי שיוכל ליתן פרנסה לישראל בלי קיטרוג :
- ז ע"י השתוקקות שאדם משתוקק לקבורת ארץ ישראל עי"ז נשפע פרנסה גדולה :
לסעודת

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: הערות ותרגומים: (א) לעניות: (ב) נקבה:
(ג) רמז מהתורה:

ממון

ח לסעודת מצוה יטריח אדם א"ע אפילו בבקיעות עצים ויכוין בבקיעת עצים שהוא בוקע ומפריד הרע מהטוב שבעץ הדעת ועי"ז יזכה לפרנסה :

ט ע"י תשובה הפרנסה בנקל :

י מי שמקיים יהי ממון חבירך חביב עליך כשליך^(*) עי"ז זוכה להתפלל בכוונת הלב :

יא גדול הנהגה מייגע כפו שהוא מכיר בכבודו של מקום מה שאין המלאכים יודעים :

יב לפי השנויים שנעשו במלאכים היינו לפעמים יושבים לפעמים עומדים לפעמים נשים לפעמים אנשים וכן שאר השנויים כן השפע הבאה מן השמים נשתנה לפעמים אש לפעמים מים לפעמים אבנים וכן שאר השפעות וכל אלו השנויים נעשים בעולם ובאדם גם נשתנה רצונו לפי השנויים לפעמים רוצה כך ולפעמים רוצה רצון אחר : יג הפרנסה לפי הזווג : יד לפי הזקנים שבדור כן הפרנסה :

טו הרבית מפסיד היראה :

טז המלוה ברבית אינו מוצא מי שלמד עליו זכות : יז מי ששומר א"ע מלעבור על לא תחמוד עי"ז ניצול מכעס ומגאווה ומחסרון אמונה הבאה ע"י כעס וגאווה : יח ע"י משא ומתן באמונה נתבטלים הקללות :

יט מי שצריך ללות מאחרים הוא דומה לבהמה :

כ מי שהוא סרסור כשרוצה לסרסר שיקנה אדם גדול איזהו דבר מאדם פחות ורואה שאין דבריו נכנסים באזני אדם הפחות שימכור את הדבר לאדם הגדול אזי יתפלל הסרסור שיכנוס דבריו באזני הפחות וימכור הדבר לאדם החשוב : מי

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: נכנסתי. נכנסין: הערות ותרגומים: (א) [אבות ב', יב]:

כא מי שהוא שולט ביצרו בניו אינם יוצאים לתרבות רעה ועי"ז ממנו נתברך ועי"ז לא יבוא לידי נסיון :

כב הדרכים מביאין את האדם ללשון הרע ועי"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים : ואלו עבירות מפסידין את הפרנסה : **כג** ע"י הממון שנותן לעניי ארץ ישראל עי"ז ממנו נתקיים בידו :

כד השריפות בא לעולם בשביל מעות עי"ז לכלות אותם : **כה** כשקם מלך חדש או שר חדש אזי נתחדש ונשתנה הפרנסה :

כו מי שעסקו ומשאו ומתנו עם האומות בעת חגם או אפי' שלא בעת חגם אלא שפרנסתו שמעמיד דברים לעי"ז שלהם עי"ז אשתו שופעת דם תיכף סמוך לטבילתה :

כז מי שעושה פירוד בין איש לאשתו היינו שהולך לאיש ומייפה את האשה בפני הבעל והולך אל האשה ומגנה את בעלה בעיניה עד שנעשה פירוד ביניהם עי"ז נעשה טרוד במזונותיו :

כח מי שסחורותיו ונחלותיו מפוזרים ואינם במקום אחד לפעמים ניצול עי"ז מקריעה על מתו :

כט הסוחר הגדול שבעיר הוא הנר שבעיר :

מפלת

א עי" פחד האשה מפלת : **ב** סגולה למפלת נפלים שתשא אצלה מגניט גם תשא אצלה חתיכת עץ מקבר הצדיק . גם יתן צדקה :

ג אשה שהיא מפלת תשא אצלה מי טל :

ד סגולה למפלת שתמכור עיבורה :

ה בעון שנאת חנם האשה מפלת נפלים :

עי"

מפלת

ו ע"י תאות אכילה ושתיה שלה היא מפלת :

א **אשה** ° המפלת נפלים לא תלך בקישוטי זהב
ב המחינה והלישה של קמח של המצות של
פסח הוא סגולה לאשה שמפלת נפלים :

מסור

א **מי** שאומר מסירות על חבירו לסוף שיהא
מטולטל ושונאים קמים עליו ורואה בעצמו
מה שרצה לראות על חבירו וכל הנסמכין עליו נופלים
ומשפחת הנרדף לוקחין גדולתו :
ב מי שמוסר את הצדיק יורד מנכסיו :
ג מותר להרוג את המסור :
ד אסור למסור אפי' את הרשע להריגה :

משקה

א ע"י גניבה המשקות מתקלקלין : **ב** גם ע"י גאווה :

משיח

א ע"י סיפורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור של
משיח בעולם ודוחה הרבה חושך וצרות מן
העולם : גם זוכה לבגדים נאים :
ב ע"י תשובה הרוח של משיח מנשבת על גזרות
המלכויות ומבטלן :
ג עתיד דור אחד שיהי' בעולם שיהי' כולו זכאי :
ד ע"י אמת בא הקץ : **ה** ע"י שמירת שבת ממשיך
על עצמו אור של משיח גם ע"י תשובה :

מוהל

א **צריך** ° לחזור אחר מוהל צדיק וירא שמים כי
כשהמוהל

לחזור

מוהל נב

כשהמוהל אינו טוב יכול להיות שלא יהי' מוליד ח"ו
הנימול על ידו . גם ע"י שהמוהל אינו טוב עי"ז בא
התינוק ח"ו לידי חולי נופל :

ב אשה שאינה יכולה להתעבר תביט על הסכין של
מילה אחר המילה :

ג המוהל נותן הבנה להנימול בלימוד התורה :

ד מצות מילה יש לה כח מה שיש לבגדי כהן גדול :

ה מי שנולד מהול בידוע שכח המדמה שלו טוב ויפה :

ו מי שגומל חסד שם אשר יקרא יתקיים בשביל זה קודם
שיקרא שם לתינוק יגמול חסד ועי"ז יתקיים השם :

מפורסם

א °יש מפורסמים שעיקר הפירסום שלהם נעשה
ע"י המחלוקת :

ב הנסיון הוא בשביל לגדל ולפרסם את האדם :

ג ע"י המריבה גורמים שהתלמידים הקטנים

נתפרסמים קודם זמנם וזהו בחי' הפלת נפלים

שהולד יוצא לאויר עולם קודם זמנו ועי"ז גורם עניות

ולפעמים גורם מיתות ח"ו :

אות נון ניאוף

א מי שמהרהר בבת אל נכר עי"ז בניו לא יהיו
לומדים : **ב** מזל של אשה כפי מזל האיש :

ג הזווג שהוא בבית נאה עי"ז נמשך צורה יפה ומתוקנת

לבניהם : **ד** הבא על הגוי' כאלו נתחתן עמהם :

ה הבשמים מכניסין תאוה לאדם :

בת

ניאוף

ו בת כהן לישראל ובת ת"ח לע"ה אין זווגם עולה
יפה או אלמנה או גרושה או זרע אין לה או קוברת
או קוברתו או מביאתו לידי עניות ולידי גלות :
ז זקן מנאף אין הדעת סובלתו ואח"כ הוא נבזה
בעיני עצמו :

ח שבעה כמגודין ואחד מהם מי שאין לו אשה :
ט תאוות ניאוף אינו נרחק מן האדם אלא על ידי
הרחקת ראות העין והמחשבה :

י לא תכנום עם פיתויך בטוען ונטמען כי אריכת
הרגשת החושב אפי' לבחי' השולל תפעל הגברת
החפץ ותתהפך הרצון אליו : **יא** ע"י היין רוב ניאוף :
יב מי שאין לו אשה אינו אדם וכאלו שופך דמים
וממעט את הדמות : **יג** מי שמחסר עונת אשתו
ויש לה צער מזה הוא נענש במיתה :

יד לפעמים ע"י שידוכים שאינם הגונים זה לזה אחד
מהם מת :

טו מי שנושא אשה רשעה גרושה קוברתו :
טז ניאוף של אשה מחריב את הבית : **יז** כל המזנה
ע"ז אשתו רואה בחלום טומאות הנקרא מארין :

יח כל הנושא אשה לשם שמים כאלו ילדה :
יט ע"י זווג שאינו בקדושה בא שריפה : **כ** כל הבא
דבר עבירה לידו ואינו עושה עושים לו גם :

כא הנושא אשה שאינה הוגנת לו כאלו חורשו לכל
העולם כולו וזורעו מלח וכשהקב"ה משרה שכינתו הוא
מעיד על כל השבטים ואינו מעיד עליו [קידושין ע'] :
כב המפר ברית כאלו הפר כל המצות :

המכנסים

כג המכנסים מכפרים על גילוי עריות :
כד ע"י ניאוף נופלים הצדיקים : **כה** ע"י שמקונן
 על מיתת הצדיק' עי"ז משבר את עצמו מאהבת נשים :
 [ויקונן דוד וכו' נפלאותה אהבתך לי מאהבת נשים]^(א) :
כו ע"י הוצאת זרע לבטלה בורא קליפות המתלבשים
 בכני אדם מתנגדים וחולקי' עליו ועושין לו יסורין :
כז הבא על אשת איש סוף שבא לידי שפיכות דמים :
כח מי שהוא מבקר נואפים בזה הוא מתקן חטאת
 אבותיו : **כט** מי שרוצה לשמור אות ברית יאמר
 תמיד אמת גם יעשה חסד עם מי שלא יצפה
 לתשולם גמולו : **ל** לפגם הברית יהי' רודף שלום :
לא ע"י מחלוקת בא לידי פגם הברית :
לב הרהורי ניאוף באים מחמת שבירת כלי של חסד
 ולפי רוב הניצוצות הן רוב המחשבות של ניאוף :
לג מי שעובר משכב זכור עי"ז נתפס בתפיסה :
לד כסף חי מסוגל לגבורת אנשים :
לה מי שמזווג עם אשתו בשעת שנאה זרע הנולד הן
 משמדין את עצמן : **לו** ע"י ניאוף באים לגלות
 תחת יד שרים לצים ונעשה בעל חוב :
לז בזכות שהנקבות נזהרים מניאוף יבא משיח גם לא
 יצטרך אדם לחבירו וכבוד הצדיקים נתגדל :
לח ניאוף בא ע"י התעסקות בשמות הטומא' ובכשפי'
לט הבא על הכותיות מכנים כל השפע לסט"א :
מ ע"י ניאוף בא שכחה : **מא**^(ב) תיקון להוצאת זרע
 לבטלה שישתדל להחזיר בני אדם בתשובה :
מב מי שהוא נומר ברית אע"פ שאין לו זכות אבות
הקב"ה עושה לו זכות : **בעון**

ראשי תיבות וקיצורים: הטומא'. הטומאה: הצדיקי'. הצדיקים: הקב"ה. הקדוש
 ברוך הוא: ובכשפי'. ובכשפים: וחולקי'. וחולקים: יהי'. יהיה: לסט"א. לסטרא
 אחרא [לצד האחר - צד הטומאה]: הערות ותרגומים: (א) שמואל-ב א, יז, כו;
 (ב) בדפוס ראשון תקע"א בסעיף מא מופיע - "ע"י מיעוט בא הרהורי ניאוף".
 וייתכן שסעיף זה הושמט בטעות כי סעיף מג לא קיים כלל:

ניאוף

- מ**^(כ) מד בעון כישוף וניאוף הצדיק נסתלק :
מה בני נואפים יהיו נצרכים לכישוף :
מזו בנים הנולדים ע"י עסק הכישוף יהיו נואפים :
מזו הנואפים לרוב הם מתנגדים לצדיקים :
מח המוציא זרע לבטלה כאלו הביא בניו קרבן לע"ז
גם נידון בסקילה : **מ**ט ע"י ניאוף מאבד את
הזכרון : **נ** ע"י ניאוף הבושה נסתלק :
נא ע"י אכילה גסה בא לניאוף :
נב כשאדם עובר עבירה אח"כ הוא מצער מחמת
הניצוץ שבו אבל כשפוגם בברית אין מצער אח"כ
כי כבר הלך ממנו הניצוץ :
נג מי שאינו מיפר ברית זה יש לו זכירה :
נד הרהורי ניאוף באים ע"י שבעת שקר : **נ**ה מי
שהוא ערב בעד רשע נעשה נואף . [כי ערב זר ובעד
נכרי' חבלהו משלי כז] : **נ**ו מי שמשחית דרכו עי"ז נכלה
פרוטה מן הכיס : **נ**ז ע"י גילוי עריות בא הריגה :

-
- א** ע"י ניאוף נופל לתפיסה או לחולי כאב רגלים :
גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה נופל
לזה : גם מוזיקן שולטין עליו :
ב ע"י המחלוקת נופל לתאות ניאוף :
ג ע"י תשמיש המטה בימים שאסורין בתשמיש עי"ז
נופל לתפיסה : **ד** ע"י תאוות ניאוף בא עצירות
וע"י עצירות בא צרעת :
ה ע"י טובות שעושה עם בני אדם נתבטל תאוות
ניאוף וכן להיפך :

שומר

ראשי תיבות וקיצורים: לע"ז. לעבודה זרה: נכרי'. נכריה: ע"י. על ידי:
הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א לא מופיע סעיף מג ייתכן עקב טעות בדפוס.
ועיין בענין זה בעמוד הקודם הערת שוליים לסעיף מא:

ניאוף נד

- ו שומר הברית הוא מקור הברכות : ז כל השומר הברית זוכה להבין השבעים לשון הגנוזים בתורה :
ח אסור ללמד זכות על זה שעבר על משכב זכור :
ט הפרנסה לפי הזוג :
י איש במל שאין עוסק בשום עסק עי"ז תאוותו מרובה במשגל ומדבר דברי טינוף תמיד :
יא מי שהוא שומר הברית מותר לו לשמוח כשרואה מפלת שונאיו : יב סכנת הדרכים בא עי"י פגם הברית וסי' לדבר ארחי ורבעי זרית^(ס) וכו' :
יג אשה שנתבעת לזנות אעפ"י שלא נבעלה התביעה לחד עושה בה רושם : יד מי שעוצם עיניו מראות ברע עי"ז ניצול מבזיונות : טו ע"י זנות בא רציחה :
טז ע"י זנות עם האומות בא שמד :
יז מי שנוטל שררה לעצמו עי"ז בתו נעשית זונה ח"ו :
יח הבעלי חשבונות ע"פ רוב הם בעלי תאוות ניאוף :
יט מי שאין מסתכל על נשים זוכה שזרעו יחברו פרושים על התורה :

נדה

א אשה שהוא מרובה בדמים היא דברניות ואל תתיפה בעיני בני אדם גם תרחוץ א"ע במי מעינות גם אל תייגע א"ע הרבה גם בעלה יזהר בנטילת ידים גם אל תכעס גם אחר הטבילה תתן צדקה גם בעלה ילמוד מסכת נדה ואח"כ יאמר שיר של יום גם תרחוץ א"ע בדברים העולים מתוך המצודה מן הנהר גם תשתה חלב עז גם תרחוץ בנוצת עזים גם תעשן א"ע בלבונה :

אשה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמה: וסי'. וסימן: ח"ו. חס ושלום: עי"ז. על ידי זה: ע"פ. על פי: הערות ותרגומים: (א) [תהלים קל"ט, ג].

נדה

- ב** אשה ששופעת דם תכתוב אותיות לא אחד ותשא על' . [מי יתן טהור מטמא לא אחד . איוב^(א)] :
- ג** אשה שהיא פרוצה עי"ז אין לה וסת ומרבה בדמים :
- ד** נדה שראתה דם דרך מקרה הוא מחמת חמא האישי :

א אשה שאין לה ווסת תתענה : **ב** סגולה להחזיר לאשה ווסתה ע"י הכנסת אורחים .

ג מי שעסקו ומשאו ומתנו עם האומות בעת חגם או אפילו שלא בעת חגם אלא שפרנסתו שמעמיד דברים לע"ז שלהם עי"ז אשתו שופעת דם תיכף סמוך למבילתה :

נפילה

א לפעמים אדם נופל ממדריגתו לעת זקנתו :

ב ע"י גביית מס נופל אדם ממדריגתו :

ג ע"י קנאה נופל ממדריגתו : **ד** ע"י קנאה אינו הולך בדרך אחד לפעמים מתפלל בהתלהבות ולומד בהתמדה ולפעמים התפילה והלימוד עליו כמשא :

ה מי שנמעד בדיבורו ובודאי הרגילות של לשונו הי' צריך לדבר כל מה שצריך אבל מי שנמעד ברגילות לשונו בידוע שפרנסתו נתמעט והוא צריך לחסד גדול וישועה שיתן לו הקב"ה פרנסה :

ו ע"י השבועה נכרת ההשתוקקו' של אדם : **ז** כשאדם מחליק ונופל זה ע"י שהתחזק לעבור עבירה :

ח כשאתה מתחיל לעשות איזה מצוה והתחל' היא בכל לבב תצליח בזו המצוה ולא יארע לך שום היזק :

ט מי שנופל מיראתו בידוע שיראתו לא היתה מהורה :

י אדם נופל מחמת תאוות ממון : כשתשמור

ראשית וכתובות וקיצורים: ההשתוקקו', ההשתוקקות: הי'. היה: והתחל'. והתחלה: לע"ז. לעבודה זרה: עלי'. עליה: הערות ותרגומים: (א) איוב י"ד, ד; בתקפ"א משלי: -

נה נפילה

יא כשתשמור את עצמך מגזילות ומשבועות ומשקר
לא תפול ממדריגתך :

יב כשארם מתפלל במנין שיש שם רשעים לפעמים
הם משליכין אותו למטה והסגולה לזה שגיביה ידיו
למעלה בשעת התפילה : יג מי שלבו נופל
מהתלהבות הוא מחמת ששונא את הצדיק :

יד הצדיק שמנהיג באמת את העולם לא יפול מחשיבתו :
טו מי שבורה מן הכבוד והכבוד רודף אחריו בוודאי
לא ירד ולא יפול מכבודו :

טז ע"י התקשרות לצדיקים לא יפול ממדריגתו :

א **מי** שהולך ונופל יידע שמלאכיו השומרים אותו
נסתלקו : ב מי שבא לו הרהור זנות עם
בת אל נכר בידוע שיהי' לו איזהו נפילה :
ג או איזהו חולאת יבוא על אשתו ובניו :

ניבול פה

א **מי** שמדבר ניבול פה בידוע שלבו חושב מחשבות
און : ב ע"י ניבול פה בא חנופה :

ג בעון ניבול פה צרות וגזירות קשות מתחדשות
ובחורי ישראל מתים ח"ו ויתומים ואלמנות צועקים
ואינם נענין (שבת ל"ג) :

ד המנבל פיו אפי' חותמין עליו גזר דין של שבעים
שנה לטובה הופכין עליו לרעה גם מעמיקין לו
גיהנם גם להשומע ושותק (שם) :

ה חמור האומר בפיו מן העושה מעשה :

מה

נהנה מאחרים

א מה שהצדיק מקבל ממון מהרשע אע"פ שזה הממון הוא ספק גזל אעפ"כ מותר לקבל ממנו כדי שלא יקבל הרשע לעצמו איזהו ת"ח רשע ויאמר עליו שהוא צדיק ויתן לו הממון ויחלוק על הצדיק האמת : **ב** משרבו מקבלי מתנות נתמעטו הימים ונתקצרו השנים :

ג אדם שקבלת הנאה ממנו פעם אחד אל תבוהו :
ד מי שמכביד עולו על בני ישראל לסוף שנצרך לאחרים :
ה מי שעושה טובות לבני אדם מותר לו ליהנות מהם וצריכים לשרתו : **ו** ע"י הנאה שאתה מקבל מחבירך עי"ז אתה סוכל צער על עוונותיו :
ז מי שאינו מקבל ממון מאחרים יגדל כל זרעו :
ח המלך גובה יציאותיו מן העם : **ט** צריך לעסוק באיזה מו"מ כדי שלא יצטרך לסוף לבטל מדברי תורה :
י מי ששואל חלקו בפיו כאלו גזל : **יא** המצפה לשולחן חבירו עולם חשך בעדו גם חייו אינם חיים :
[ביצה ל"ב ע"ב] :

יב מי שיש לו נשמה הוא נהנה מריח . [איזהו דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף הוי אומר זה הריח . ברכות מ"ג] :

א ° גדולה יגיע כפו שמציל את האדם מהריגה :
ב מי שהוא שונא מתנות אינו מתיירא מעלילות :

נגינה

א ° כשהצדיקים נתפרסמים בעולם עי"ז נתחדשים נגונים בעולם :
הלויים

ב הלויים היו להם לכל יום ניגון מיוחד ועכשיו בגלות
 נשתכח הנגונים וכשכאה איזהו שבר על איזהו אומה
 אזי מתנוצץ הניגון של הלויים שהוא כנגד השבר הזה :
ג ע"י הנגונים שיש בהם קול בכיה יכולים להוציא
 השבויים בחי' מוציא אסירים בכושרות^(א) :
ד ע"י הנגינה אדם ניכר אם קיבל עליו עול תורה :
ה מה כשאדם שותה מתחיל לזמר ולנגן ולא כן
 באכילתו מחמת שאמרו שירה על הבאר ולא אמרו
 שירה על המן :

נסיון

א ° הנסיון הוא בשביל לגדל ולפרסם את
 האדם : **ב** מי שאין במעלות
 הצדקות וגם אין לו זכות אבות ורוצה לקרב את בני
 אדם לעבודת הש"י ישמור א"ע מנסיונות ובפרט שלא
 יתקנאו בו הרשעים :
ג מי שהוא שולט ביצרו בניו אינם יוצאים לתרבות
 רעה ועי"ז ממונו נתברך ועי"ז לא יבוא לידי נסיון :

נר תמיד

א ° בזכות נר תמיד הדולקים בשמן זית נצולין
 מגזירת שמד :

אות ס ספירת העומר

א ° ע"י ספירת העומר ניצולין מגירוש : **ב** ביותר
 צריך להזהר לטבול לקריו בימי עומר :
ג בספירת העומר יכולין להכניע את המסור : וסימן
 לעמר

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בחי'. בחינת: הש"י. השם יתברך:
 ועי"ז. ועל ידי זה: הערות ותרגומים: (א) [תהלים ס"ח, ז]:

ספירת העומר

לעמר ר"ת מאיגרא רמא לכירא עמיקתא^(א) :

סוד

א ° ע"י עיון עמוק בסודות התורה יוכל לפקוד עקרונות ולרפאות חולאת חזק :

ספר

א ° מי שיש בידו לחבר איזהו ספר ואינו מחברו זה כמו שיכול בנים :

ב אלו המחברי הספרים צריך להם לשקול במשקל את דברי הספר אם יש בהם כדי ספר כי עיקר הספר אינו אלא אלו הדברים הנאמרים בהתקשרות הנשמות בבחי' זה ספר תולדות אדם^(ב) ואם יש בו מעט בהתקשרות הנ"ל אין בו כדי ספר :

ג מבני מדע יכולים להבין כשרואים בספר חידושין דאורייתא^(ג) אם בעל המחבר חידש אלו החידושין בעצמו או שכבר היה לעולמים שחדש אלו החידושין ומחמת שלא היה בהם כדי ספר נתגלה לבעל המחבר אלו החידושין כדי לחברם בספרו אבל באמת לא טרח על אלו החידושין כי בא לו בנקל כי כבר היה מי שטרח בשבילם והביא אותם לגילוי :

ד כשנדפס איזהו ספר חדש עי"ז הבכיה שעל ידו נתחדש זה הספר בבחי' ושיקווי בבכי מסכתי^(ד) הבכיה הזאת נתגבר כנגד גזירותיהם של האומות שלא יתגברו עלינו כי גם עיקר כח ממשלתם אינו אלא בבכיה של עשו וסימן לדבר והיה **מספר בני ישראל כחול הים**^(ה) [ע' ל"מ תנינא^(ו)] :
ה מי שאין מסתכל על נשים זוכה שזרעו יחברו פרושים על התורה :
מה

ראשי תיבות וקיצורים: בבחי', בבחינת: ל"מ. ליקוטי מוהר"ן: ע'. עיין: ר"ת. ראשי תיבות: הערות ותרגומים: (א) מגג גבוה לבור עמוק: (ב) [בראשית ה', א]: (ג) חידושי תורה: (ד) [תהלים ק"ב, י']: (ה) [הושע ב', א] (ו) נראה שהכוונה לתורה ל:

ו מה שספרים קדושים של צדיקים נגנזין ונאבדין
ונשכחין מן העולם כגון כמה ספרים של תנאים
וקדמונים שנאבדו ונשכחו הוא טובה להעולם כי עי"ז
נאבדין ונעקרין ונמחין ספרי מינין ואפיקורסים הרבה
ימח שמם : גם עי"ז נתבטל קנאה ושנאה בין איש
לאשתו הכשרים המתנהגים בקדושה :

ז ע"י ספר גדול שיוצא לעולם נפקדין עקרות :
וסימן זה ספר תולדות אדם^(א) :

סגולה

א *נוצה של עופות הבר הם סגולה לחליי הריאה
ומסוגל לחזק את הרוח חיים :

ב השמים יש בהם שינוי מראות לפי מראות עשבים
הנגדלים על ידיהם והם מסוגלים להסתכל בהן :

ג מי גשמים מסוגלין למי שאין לו גבורת אנשים :
ד אמירת תהלים סגולה להוריד גשמים תהלם

למטר השמים תשתה מים^(ב) :

ה סגולה להחזיר לאשה ווסתה ע"י הכנסת אורחים :
ו מי ששערותיו מרובים שלא על פי הטבע זה עלול

לנזקים הרבה ולפגעים רעים מהסטרא אחרא^(ג) .
סגולתו שיקרא הפרשה שקורין ביו"כ^(ד) : ז מי שנתאלם

בפתע פתאום יעבירו על פיו חלף כשר :

ח סגולה למקשה לילד תתלה לה על צווארה מפתח
של הבית עלמין . גם המפתח הזה מסוגל לעקרה :

ט סגולה לחלי הצוואר שיבכה על חורבן הבי"המק :
י סגולה כשנכנס לבית חדש לגור יכניס לשם חרב

או סכין או שאר כלי זיין וסימן לדבר בחכמה
יבנה

לחיות אצ

ראשי תיבות וקיצורים: ביו"כ. ביום כיפורים: הבי"המק. הבית המקדש: עי"ז. על ידי זה: הערות ותרגומים: (א) [בראשית ה', א]: (ב) [דברים י"א, יא]: (ג) מהצד האחר - צד הטומאה: (ד) [ויקרא ט"ז]:

סגולה

יבנה בית^(א) כלי חמס מכרותיהם חרבותיהם
מגורותיהם^(ב) : יא תפוחים מסוגלים למקשה לילד :

אות עין ענוה

- א** מי שמשתף א"ע בצרות ישראל ומתפלל עליהם
ע"ז בא לענוה : ב ע"י אמת יזכה לענוה :
- ג** ע"י אמונה בא הכנעה : ד ע"י קביעות מקום
לתפילה בא לידי ענוה וחסידות :
- ה** ע"י ענוה תפילתו נשמעת וכאלו הקריב כל
הקרבנות : ו ע"י ענוה מוסיפין לו גדולה על
גדולתו : ז ע"י ענוה מאריך ימים :
- ח** ע"י ענוה אין מדקדקין אחר מעשיו :
- ט** יום שאתה מקטין את עצמך יום הזה מוסיף כח
וגבורה והתרוממות בקדושה של מעלה :
- י** כשאתה רואה שענוה נתרבה בעולם תצפה לרגלי
דמשיחא^(א) : יא ענוה נתבטל פחד האויבים :
- יב** ע"י ענוה נתבטל המחלוקת והיסורין :
- יג** ע"י ענוה הכל עמו בשלום :
- יד** ע"י ענוה בא חן . [ולענוים יתן חן]^(ב) :
- טו** מי שיש לו הכנעה אין לו מורא כאלו יושב במצור :
- טז** מי שאין לו הכנעה אין בו יראה :
- יז** ע"י ענוה נתגדל גם אינו נופל ממדריתו :
- יח** מי שהוא לב רך הוא יכול להכניע א"ע ביותר :
- יט** ע"י ענוה הקב"ה זוכר אותו :
- כ** ע"י ענוה הקב"ה עושה לו תאוותו :

אין

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ע"י. על ידי:
הערות ותרגומים: (א) [משלי כ"ד, ג]; (ב) [רש"י על בראשית מ"ט, ה]; (ג) [לרגלי
לביאת] משיח: (ד) משלי ג, לד:

כא אין העולם מתקיים אלא על מי שמשים עצמו כאין :

- א** °סגולה לבנים להקמין את עצמו :
- ב** ע"י גאווה רבה נבעל כאשה :
- ג** האדם ניכר בקולו אם הוא עניו או בעל גאווה :
- ד** לפעמים ע"י שפלות שאדם משפיל א"ע או אחרים משפילין אותו עי"ז מבטלין מעליו גזירות מיתה :
- ה** כשאדם מרגיש בעצמו שפלות ידע שמיתה נגזר עליו :
- עצבות**
- א** מי שלא תיקן חטאת נעורים עי"ז באים לו דאגות [אדאג מחטאתי]^(א) :
- ב** לרוב בא הצער לאדם ע"י דיבורו :
- ג** כשיש לך צער תדבר מזה הצער :
- ד** ע"י דאגה בלב נופל על האדם אימות מות . [לבי יחיל בקרבי פרש"י דואג . ואימות מות נפלו עלי]^(ב) :
- ה** ע"י הכנעה נתבטל רעה ויגון : ן מי שיש לו עצבות יסתכל על הצדיקים ויבא לו שמחה בלבו :
- ז** כשאתה נכנס בבית נכרי עי"ז בא עצבות . [ועצבך בבית נכרי . משלי ה'] :
- ח** ע"י עצבות אדם נחלש : ט ע"י לב רע הפנים נשתנה . [מדוע פניך רעים אין זה כ"א רוע לב . נחמי' ב'] : י כשיש לך צער ביום שמחה וכל שמחתך נשבת תדע שתמה זכות אבותיך :
- יא** מי שיש לו עצבות יתן מתנה לצדיק תדיר :
- יב** ע"י עצבות בא שריפה : יג עצבות סימן לאיזה חולאת שממשמש לבא : יד ע"י עצבות הקב"ה אין

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ב"א. כי אם: נחמי'. נחמיה: הערות ותרגומים: (א) תהלים לח, יט: (ב) תהלים נה, ה:

עצבות

- אין עמו : טו ע"י עצבות רואה קרי :
- טז עצבות בא ע"י כעס . [ודבר עצב יעלה אף . משלי ט"ו] : יז ע"י עצבות אינו משיג תוחלתו :
- יח ע"י עצבות נתבזה : יט ע"י בכיה אין אדם יכול לאכול . [ותבכה ולא תאכל . שמואל א א'] :
- ב מי שאין לו עצבות והוא תמיד בשמחה בודאי יתנשא : כא ע"י עצבות בא בזיון :
- כב בכי' הוא סימן טוב לחולה : כג ע"י יגון אויביו נתרוממים : כד ע"י יגון בא כאב לב :
- כה מי שהוא מהיר הוא עצבן :
- כו קרבת הצדיקים משמח את הלב :
- כז סגולה להסיר עצבות שישמע את צדיק נכבד כשהוא מזמר : כח מי שאין מתוודה על עוונותיו אנחה ודאגות באים עליו :
- כט כשאדם מתאוה לדברים שהם נגדיים להקב"ה עי"ז בא לו אנחה : ל העצב על חלום רע מבטל את החלום שלא יתקיים :
- לא קול ומראה וריח משיבין דעתו של אדם :
- לב ע"י הצעקה נתבטל הצער :
- לג מי שיש לו עצבות מביא על עצמו יסורין : לד כל הנמשך אחר צערו יותר מדי הצער נמשך אחריו :
- לה תמרים מבטלין דאגה : לו אגדה משמח את האדם :

א °עצבות שבלב האדם כשמרגיש ברעתו כי הלב הוא המסבב לכל זה כי הלב הוא הגורם לכל דבר הן לטוב הן להיפך :

צריך

עצבות נט

- ב** צריך לשמור א"ע מעצבות כדי שלא יבא ח"ו לידי אבילות : **ג** ע"י הצער והעצבות בא מריבה בעולם וע"י השמחה בא שלום בעולם :
- ד** ע"י קילקול השמחה בא חולאים ח"ו :
- ה** סגולה להסיר העצבות ע"י הרחמנות :
- ו** הנדרים והנדבות מביאין שמחה :

עצירת^(א)

- א** ע"י עצירות באים הרהורי ע"ז : **ב** לכל דבר מיתה יפתח נקביו : **ג** עצירת מזיק לעינים :

עבירה

- א** יש עבירות שהמקום גורם :
- ב** מי שעובר עבירה להכעיס לסוף שנתבזה בעיני בני אדם והוא כועס עליהם :

עצלות

- א** ע"י תאוות שאדם תאב ואינו משיג אותם ע"ז בא עצלות וה"ה להיפך :
- ב** ע"י זריזות מסיר השינה ומחי' את המוחין :

עונש

- א** לפעמים כשאדם עושה מצוה והקב"ה מעניש אותו זה מחמת שלא עשה מצוה כזה כשבא לידו : **ב** לפעמים דנין את האדם על פיו : **ג** לפעמים האדם נהרג מחמת שהי' יכול להמליץ בעד אחד ששונאים אותו בחנם :
- ד** לפעמים האדם נענש על שפשע במלאכתו או שנגזר גזירה על אנשי מקומו או על עמו - [מיונה ששאלו אותו מה מלאכתך ומאין תבא וכו' ע' בפירש"י שם - יונה א] :
- הקב"ה

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: וה"ה. והוא הדין: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא: ומחי'. ומחיה: ע'. עיין: ע"ז. עבודה זרה: שהי'. שהיה: הערות ותרגומים: (א) [עצירת]:

עונש

- ה הקב"ה ממחר להפרע מכפויי טובה ע"י כפויי טובה. [רש"י במלכים ב י"ב. בשם מדרש]:
ו מי שכלב נשך אותו בידוע שקיבל לשון הרע או שסיפר לשון הרע. [לכלב תשליכון אותו לא תשא שמע שוא. שמות כב כג]:

עצה

- א אל תשאל עצה אלא ממי שידוע סתרי תורה. [ויועץ וחכם חרשים ונכון לחש. ישעי' ג']:
ב טוב לשאול עצה מזקנים. [ועצה מזקנים. יחזקאל ז]:
ג הנותן לחבירו עצה שאינה הוגנת לו עי"ז נופלים לו מחשבות עי"ז: ד מי שהוא בעל מחשבות רעות אל תקח עצה ממנו:
ה ע"י שאתה נוטל עצה מהרב עי"ז תזכה לתשועה. [ותשועה ברב יועץ. ע' ליקומי מוהר"ן^(א)]:
ו כשאתה רואה שריעך אינם עוזרין לך בידוע שאין שום עצה מועיל לך. [האם אין עזרתי בי ותושי' נדחה ממני. איוב ו']:
ז כשאתה עוזר לבני ישראל יועיל לך עצה:
ח העצה היא מסוגלת יותר בשדה: ט ההולך אחר עצת אשתו נופל בגיהנם:
י אל תשאל עצה אלא מאיש ולא מאשה:

עזות

- א מי שיש בו עזות בידוע שעבר עבירה להכעיס:
ב עזות בא ע"י כעס: ג ע"י עזות לא יקבל מוסר:
ד ע"י עזות נעשה אביר לב גם בידוע שעדיין לא תיקן פשעי אביו: ה מי שיש לו עזות תקונו שיניח תפילין שהיו על ראש צדיק: כשרשע

לחיות

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ותושי'. ותושיה: ישעי'. ישעיה:
ע'. עיין: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) חלק א, סימן קמג:

- ו כשרשע מעיז בפני ישר אין זה אלא כדי שהישר יפשפש במעשיו • [העז איש רשע בפניו • וישר הוא יבין דרכו • משלי כ"א] :
- ז מי שיש לו עזות בידוע שאינו מסתפק במה שיש לו :
- ח התורה היא תיקון לעזות • [מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין • ביצה כ"ה] :
- ט ע"י עזות גשמים נעצרין ובידוע שנכשל בעבירה וסופו שיכשל בעבירה ומותר לקרותו רשע ומותר לשנאתו והוא א' מתתקע"ד דורות :
- י חוצפא אפי' כלפי שמיא מהני והוא מלכותא בלא תגא :^(ס)

א ° **כשרואין** שהעולם מעיזין פניהם כנגד הת"ח ידעו שבוודאי מלחמות גדולות יתעוררו על מדינה הזאת : **ב** כאב הראש בא על זה שמעיז פניו כנגד זרע דוד המלך :

אות פ פחד

- א **בשעה** שבא פחד על רשע בידוע שכזה השעה הקב"ה נותן לצדיק תאוותו :
- ב ע"י פחד בא מכשול :
- ג ע"י בטחון תנצל מפחד • [אבטח ולא אפחד]^(ב) :
- ד סגולה לבטל את הפחד לזכור אברהם אבינו :
- ה בצדקה תבטל את הפחד : ו סגולה לבטל את הפחד שתאמר ה' צבאות : ז ע"י הפחד נתבטל הגאווה :
- ח פחד מכחיש כחו של אדם :

בר

ראשי תיבות וקיצורים: א. אחד: אפי'. אפילו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הת"ח. התלמידי חכמים: מתתקע"ד. מתשע מאות שבעים וארבעה: הערות ותרגומים: (א) חוצפה אפילו כלפי שמים מועילה והוא מלכות בלי כתר: (ב) ישעיה יב, ב:

פחד

- ט** בר דעת אין לו להתפחד מפני קול בעלמא^(א) :
- י** מאן דמיבעת אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי ותקנתו ידלג מדוכתי' ארבעה גרמידי או ליקרי ק"ש או יאמר עיזי דבי טבחא וכו'^(ב) . [מגילה ג'] :
- יא** מי שיש לו פחדים יזמר זמר של שמחה : **יב** ע"י שתצייר שם אלקים לנגד עיניך ילכו הפחדים ממך : מי שאוכל ממון ישראל פחדים באין עליו :
- יג** מי שאינו נזהר בברכת הנהנין תחלה וסוף פחדים באים עליו : **יד** ע"י במחון לא יהי' לך פחד :
- טז** הושענות חבוטים מסוגלים לבטל הפחד : מי ששומע ואצית לדין תורה ניצול מפחד :
- יח** ש"י טבילות מבטלין הפחדים . גם יתן מתנה להצדיק : **יט** ע"י אמת האדם ניצול מפחד בלילות : ע"י ענוה לא יהי' לך פחד :
- כא** בית שיש בו פחד בידוע שיש בו חלק לס"א :
- כב** כשיש איזה פחד ואח"כ בא שריפה בידוע שיתבטל הפחד : **כג** פחד בא ע"י חנופה . [אחזה רעדה חנפים]^(א) :
- כד** כשישראל באחדות האומות מתפחדין מהם :
- כה** כששוכחים את הש"י ואינם נשענים עליו עי"ז מתפחדים מאומות : **כו** ע"י דאגה בא פחד :
- כז** ע"י פחד בא כזבים : **כח** אור הנר סגולה לפחד :
- כט** ע"י התפארות בעשירות בא פחד : **ל** פחד בא ע"י כעס : **לא** ע"י דאגה ופחד נעשה הלכ אטום :
- לב** ע"י לימוד תורה על השולחן בשעת סעודה ניצול מפחד : **לג** מי שיש לו פחד הוא סימן שהקב"ה הסתיר פנים ממנו וסימן שדינים שורין עליו :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: הש"י. השם יתברך: יהי'. יהיה: לס"א. לטטרא אחרא [לצד האחר- צד הטומאה]: מדוכתי'. מדוכתיה: מזלי'. מזליה: שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא: ש"י. שלוש מאות ועשר: הערות ותרגומים: (א) סתם קול: (ב) מי שנבהל אף על גב שהוא לא רואה מזלו רואה ותקנתו ידלג ממקומו ארבע אמות או לקרוא קריאת שמע או יאמר "עזי דבי טבחא שמינא שמינא מינאי" [העוזים של בית המטבחים שמנות ממני]: (ג) ישעיה לג, יד:

פחד סא

לד מי שאינו מתוודה על עוונותיו מורא בא עליו :

א *כשבא פחד על אדם ידע שבא בן גילו
לאיזהו צרה : **ב** לפעמים אדם
מתפחד קודם שבא עליו איזהו טוב :

ג מי שבורח מן הצרה הוא פקח : **ד** בלילה שיש לך
פחד בשעת שינה אל תלך בדרך ביום :

ה כשאדם נוטה למות אפילו כשעדיין בקו הבריאה
ואינו יודע שדינו למיתה אעפ"כ הוא מתפחד
ואומר בפיו שימות :

פדיון שבויים

א ע"י גבהות הלב נופל לתפיסה : **ב** דמורה
לנכרים נופל בידיהו^(א) אלא כל דבריהם תסתור :

ג האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם :

ד ע"י פדיון שבויים נתקבץ נדחיו של הפודה :

ה מי שאינו יוצא מביתו חשוב כתפיסה :

ו בעון משכב זכור נתפס בתפיסה :

ז מי שמרחם על השבויים הקב"ה מצילו ממיתה :

ח מי שהוא בתפיסה בידוע שגם נשמתו למעלה

בתפיסה : **ט** מי שבא להצדיק ושואל את הצדיק

עצה ומיפר עצתו אח"כ עי"ז נתפס בתפיסה :

י מי שמאכיל לחם לרעבים הקב"ה מציל אותו מבית

האסורים . [נותן לחם לרעבים ה' מתיר אסורים .

תהלים קמון] : **יא** מי שלא תיקן חמאות נעורים

עי"ז בא לבית האסורים :

יב מי שהוא רגיל להיות מוהל או לספק צרכי סעודת

ברית

פדיון שבויים

ברית מילה של עני עי"ז ניצול מבית האסורים :

- א** ע"י ניאוף נופל לתפיסה או לחולי כאב רגליים גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה נופל לזה • גם מזיקין שולטין עליו :
- ב** סגולת הצדקה לבטל כל אלו העונשים :
- ג** בשביל שאין מבקשין רחמים על חברו עי"ז נופל לתפיסה ותיקון לתפיסה שיפרנס איזהו בעלי חיים :
- ד** ע"י תשמיש המטה בימים שאסורין בתשמיש עי"ז נופל לתפיסה : **ה** כשאחד מבני ישראל נתפס בתפיסה עי"ז לפי בחינתו נסתמו מעינות החכמה מחכמי הדור ולהיפך כשיוצא מהתפיסה :
- ו** לפעמים ע"י תפיסה ניצול מכליון בנים :
- ז** ע"י לשון הרע נתפס בתפיסה : **ח** השערות שגדילין על אדם והמלבושים שעל האדם בשעה שיושב בתפיסה שורה עליהם רוח מכוער שעוכר ומבוזה את האדם :
- ט** השתדלות בפדיון שבויים מסוגל להולדה :
- י** מי שעוסק בפדיון שבויים גדולי הדור נכללים בו עי"ז :

פרישות

- א** אדם המתנהג בפרישות ואח"כ חוזר מפרישותו עי"ז הוא נופל לתאוה נוספת ממה שהי' לו קודם פרישתו : **ב** הפרישות מביא שובע :
- ג** פרישות מתשמיש חשוב כמו תענית : **ד** חולאת של ריקת דם בא ע"י שמבטל עונה של ליל טבילה :

פוסק

- א** ע"י לימוד פוסקים עד שיידע להורות הוראות

פוסק סב

- הוראות עי"ז גורם פקידה לכמה עקרונות :
- ב** ע"י לימוד שולחן ערוך באים ליראה :
- ג** לימוד הפוסקים מבטלין הרהורי ע"ז :
- ד** כשאזיהו רשע נתגדל אזי קשה לחדש אזיהו סברא בפוסקים . גם דברי הדיינים אינם נשמעים באוזני הבעלי דינים :

אות צ צדקה

- א** כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ומליצי יושר בין ישראל לאביהם שבשמים :
- ב** גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה :
- ג** ומצלת מן המיתה : **ד** ומקבל פני השכינה :
- ה** ונעשה מלוה להקב"ה : **ו** ונתרומם מזלו :
- ז** ונקרא צדיק גמור . (שם) : **ח** ע"י צדקה נעשה סור מרע : **ט** מצוה לזון אלו העוסקים בתורה יותר מאלו שאין עוסקים אבל לענין דינא^(א) אין לחלק :
- י** כשמוציא גיולה מתחת יד חבירו כאלו נתן צדקה :
- יא** הפשרה היא משפט שיש בו צדקה :
- יב** הנותן צדקה לעני שאינו הגון אין מקבל ע"ז שכר :
- יג** צריך להחזיק טובה להנותן ואל תאמר שלא נתן לך משלו : **יד** שקולה צדקה כנגד כל המצות [ב"ב מ'] :
- טו** גדול המעשה יותר מן העושה . (שם) :
- טז** כל פרוטה ופרוטה מצטרפין לחשבון גדול . (שם) :
- יז** גדול העושה צדקה בסתר יותר ממושה . (שם) :
- יח** הנותן פרוטה לעני מתברך בשש והמפייסו מתברך בי"א . (שם) :
- הרודף

ראשי תיבות וקיצורים: ב"ב. בבא בתרא: בי"א. באחת עשרה: להקב"ה. להקדוש ברוך הוא: ע"ז. עבודה זרה/על זה: הערות ותרגומים: (א) דין [הלכה]:

צדקה

- יט** הרודף צדקה הקב"ה ממציא לו מעות וממציא לו בני אדם מהוגנים כדי לקבל עליהם שכר וזכה לבנים בעלי עושר בעלי חכמה בעלי אגדה • (שם) :
- כ** בר"ה דנין את האדם כמה יפסיד ואם זכה נותן זה הממון לעניים • [שם דף י'] : **כא** ירושלים נפדית בצדקה : **כב** ע"י צדקה נתכפר לאחאב מחצה : **כג** הכנסת אורחים מגין על חטא ע"ז :
- כד** גדולה הכנסת אורחים שמרחקת את הקרובים ומקרבת את הרחוקים : **כה** המזמין עכו"ם בתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו :
- כו** כשהעולם אין נותנים צדקה המלכות גוזר גזירות רעות ולוקח ממונם :
- כז** יתן לצדקה בשתי ידיים ויהי תפילתו נשמעת :
- כח** ע"י הנדיבות תהי' לך תקומה • [והוא על נדיבות יקום • ישעי' ל"ב] : **כט** ע"י צדקה בא אמונה :
- ל** מי שהולך בשביל צדקות הוא משכך חימה מן העולם : **לא** גם זוכה לאמת :
- לב** ע"י צדקה יהי' לך בנים ויהי' שלום ביניהם :
- לג** ע"י צדקה הפירות מצמיחין : **לד** ע"י צדקה מקרב הישועה : **לה** בעת צרה מזכירין לו הצדקות שנתן : **לו** ע"י צדקה שתתן גם השרים והמלכים יהיו עמך בשלום :
- לז** ע"י צדקה לא ישמע אדם חמס ושוד ושכר :
- לח** ע"י צדקה זוכה אדם לחן : **לט** מי שמדבר לבני אדם שיתנו צדקה הוא מרבה ישועה :
- מ** כשאין בעיר מי לסמוך את העניים בא שריפה :
זכות

סג צדקה

מא בזכות הצדקה ניצול מגאווה : **מב** אמונה חשוב
כצדקה^(א) . (והאמין בה' ויחשבה לו צדקה)^(ב) :

מג ע"י צדקה לשם שמים בא למדת בושה :

מד ע"י הנדיבות יבא לאהבת הצדיקים :

מה מי שגזול את העני בזיונות באים עליו :

מו מי שנותן צדקה כאלו מביא קרבן :

מז ע"י צדקה בא גשם :

מח ע"י צדקה אין מגרשין את בני ישראל ממקומם :

מט כשאנשים נותנים צדקה עי"ז הפירות נתברכין

והשלום בעולם :

נ ע"י אמת רואים את הצדקה שאתה עושה :

נא צדקה מגיין על זרעו של אדם :

נב מי שמתפלל על חברו נחשב לו כצדקה . (ויעמוד

פנחס ויפלל ותחשב לו לצדקה)^(ג) :

נג מי שיש לו די סיפוקו ואעפ"כ עינו רעה בעניים

שבאים ופושטין ידיהם שיתן להם גם מי שנותן

על מחצית שכר והם עמלים ומביאים לו מחציתו

וכשרואה שהם מרויחין ויש להם פרנסתם ודי סיפוקם

הוא מיצר ע"ז כי עינו רעה עליו נתקיים הנבואה

הנכתב אחר פסוק במלאת ספקו יצר לו עד זה חלק

אדם רשע^(ד) :

נד מי שעושה חסד עם אוהבי השי"ת עי"ז מתקן

פגם הברית : **נה** בזכות עניים אנו ניצולים מן

הגויים : **נו** כשאתה עושה מצוה תראה שהמצוה לא

תהי' בחנם אלא בכסף מלא :

נז בעון תרומות ומעשרות השמים נעצרים והיוקר

הוה

ראשי תיבות וקיצורים: השי"ת. השם יתברך. ואעפ"כ. ואף על פי כן: ע"ז. על זה:
תהי'. תהיה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - חשוב חשוב כצדקה: (ב) בראשית
ט"ו, ו: (ג) תהלים ק"ו, ל לא: (ד) איוב כ:

צדקה

- הוה :** נח השמחה בצדקה הוא סימן על לב שלם :
נט עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועורך בידך :
ס כל המשגר מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם :
סא המטיל מלאי לכים של ת"ח זוכה לישוב בישיבה של מעלה :
סב גדולה צדקה יותר מכל הקרבנות :
סג גדולה ג"ח מן הצדקה : **סד** שמא תאמר כל הבא לקפוץ וליתן צדקה מספיקין בידו וממציאין לו אנשים מהוגנים ת"ל מה יקר צריך לטרוח ולרדוף אחריהם לפי שאינם מצויים לזכות עם מהוגנים :
סה הצדקה היא בשני פנים כמתנת ידו וכברכת ה' :
סו מי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס משלו ומקבל מאחרי' תדע שנפרעין ממנו לאחר מותו שנעשה עבד לזה שלקח ממנו :
סז מי שנותן צדקה אעפ"כ יכול להיות שירד מנכסיו :
סח כל המעלים עיניו מן הצדקה כאלו עובד ע"ז :
סט הגוזז נכסיו ניצול מדינה של גיהנם :
ע אפילו עני יתן צדקה ואין מראין לו סימני עניות :

א ע"י ניאוף נופל לתפיסה או לחולי כאב רגלים . גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה נופל לזה : גם מזיקין שולטין עליו : סגולת הצדקה לבטל כל אלו העונשים :

ב התורה והמעשר והשבת הם נותנים חיים גשמיים גם כן : **ג** ע"י צדקה בסבה קלה הוא מכניע את אויביו והקב"ה מצילו מסיבות גדולות של אויביו :
ד לסייע לתלמידי חכמים בזה מבטל הוראת הכוכבים ומזלות

צדקה סד

ומזלות : ה ע"י מפרנסי עניים נצולין המון עם
מן המגפה בזכותם : גם בזכותם מוחין דגדלות
קודמין למוחין דקטנות : ו ע"י צדקה ממתיק הדין
של לעתיד לבוא היינו יום הדין של עתיד לבוא :

ז אלו גומלי חסדים העושים חסד ולפעמים גורמים
עם החסד לרעה ועושים עצמם כאלו אינם רואים
הרעה הצומחת מחסדם וזהו בחי' האזהרה שהזהיר
לכהנים בחי' חסד שלא יפסיעו פסיעה גסה עי"ז
גורמים שהדין שלמעלה ח"ו אינו במתינות : וכן להיפך
כשמדקדקים בחסדם שלא יצמיה רעה עי"ז הדין
במתינות : ח מחדשי אורייתא^(א) צריכים ללמוד קודם
החידוש פוסקים וגם אח"כ והלימוד פוסקים הוא
השמירה של החידושין שלא יגע בהן זר : גם כשרוצה
לעשות צדקה צריך לעשות כן כמו בחידושין :

ט החידושין דאורייתא^(ב) והצדקה כל אחד מעורר את
חבירו : י גדול כח המעשר שמהפך הקללה לברכה :

יא ע"י מעשר נתבטלים הרהורי זנות :

יב הגומל חסד אין צריך לזכות אבות :

יג ע"י גמילות חסד בא לאריכות ימים :

יד יש תפילות שאינם נתקבלים למעלה אלא עד
שנותנים כל כך מעות לצדקה כפי מספר האותיות
של התפילה השייך לזה הדבר למשל כשמתפלל אלו
התיבות תן לי בנים צריך ליתן לצדקה כמספר אותיות
תן לי בנים : טו ע"י צדקה זוכה לבנים :

טז מי שהוא מפרנס את הרבים עי"ז ממשיך הברכה
מארץ ישראל לחוץ לארץ : יז ע"י הממון שנותן
לעניי

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינת: חי'. חס ושלום:
הערות ותרגומים: (א) המחודשים בתורה: (ב) החידושי תורה:

צדקה

לעניי ארץ ישראל עי"ז ממונו נתקיים בידו :
יח כשאדם בא לעיר לדור ישלח בשר לעניי העיר
ועי"ז ישא חן בעיני שרי העיר :
יט ע"י נתינת שקלים ניצול מיצר הרע :

צדיק

א אל יקשה לך הדבר כשאתה רואה שהצדיק
לא תיקן איזהו דבר כי זה סיבה מאת הש"י
שיניח מקום לבניו להתגדל בו :

כר לחדש

ב פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה^(א) :
ג מקבלים מתנות מרשעים כדי שיחזורו בתשובה :
ד צדיקים מהני זכותיהו אעלמא אדידהו לא^(ב) :
ה מצינו שצדיק אחד עושה דבר כדי שיהי' רבו לצדיק
אחר : ו תועלת גדול לראות פני גדולי הדור :
ז הצדיק נענש כשאינו מתפלל על דורו :
ח הלומד תורה לתלמיד שאינו הגון נקרא רשע :
ט לשון חכמים היא מעשרת ומרפא בכנ תלמוד
לדבר בלשונם : י המלמד תורה לאחרים התורה
נתגלה לו בלא טורח :

יא מצינו שהצדיק מתרעם כשאחד מתלמידיו מתקרב
א"ע לצדיק אחר כדי להתפאר : יב לקרב לצדיקים
בטירחא מיסתיע מילתא טפי^(ג) לעבודות הבורא :
יג לפעמים מראין מן השמים לצדיק דבר שאינו :
יד העושה טובה למי שאינו יודעה כזורק אבן למרקוליס^(ד)
טו כל אדם ינהוג א"ע כמו ששמע מרבו :
טז לפעמים הקב"ה מאסף כמה צדיקים במקום אחד
כדי שידחקו זה את זה ויצטערו ועי"ז יתבשלו כל
צרכם

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם
יתברך: שיהי'. שיהיה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - סודה: (ב) צדיקים מועיל
זכויותיהם על העולם ועליהם לא: (ג) בטירחא מועיל יותר: (ד) שם עבודה זרה:

צדיק   סה

צרכם : יז מי שאינו מעציר א"ע זוכה לתלמידים :
יח יש צדיק שקולו הולך מרחוק היינו בפרסום ואח"כ
הוא נופל ע"י תאוות ממון :

יט מי שהקב"ה חשוב בעיניו יכתוב בספר כל שמות
הצדיקים והתנאים והיראים לזכרון . [ויכתב ספר
זכרון לפניו ליראי ה' ^(א) היינו מי שכותב לעצמו בספר
לזכרון כל שמות הצדיקים יראי ה' . ולחושבי שמו ^(ב) .
בודאי חשוב בעיניו שמו ית'] :

כ אל יקשה לך למה להם לצדיקים ליהנות מאחרים
כדי להנהיג את בני ביתו בעושר וכבוד מוטב שלא
להנהיג ולא ליהנות מאחרים אל יקשה לך כי כל מה
שיש תענוג והרחבה להצדיק עי"ז נתגדל נשמתו ואזי יש
בית מנוחה לשכינת הקב"ה ובכן אין לבא להבית
בידים ריקניות : **כא** כשתרצה שיתפלל עליך איזה
צדיק תלך לצדיק שהוא רחמן :

כב מי שהוא מפורסם בדורו צריך לקרות אותו רבי
אפי' שאתה גדול ממנו : **כג** כשהצדיק נופל
לאיזה צרה צריך לו לבקש מצדיק אחר שיתפלל בעדו :
כד אלו בני אדם הנוסעים להצדיק אע"פ שאין
מקבלים תורה ממנו מקבלים שכר על הנסיעה :

כה מי שאינו משמש תלמידי חכמים חייב מיתה :
כו הצדיק יכול להעלות מתים למדריגה גדולה :
כז בהליכה שהולך אצל ת"ח בזה הוא מתקן פגם
שפגם בברכת הנהנין :

כח כל שאפשר לו למחות ולא מוחה הוא נענש עליהם :
כט לאו אורח ארעא ^(א) לקבל מרות אחרים בפני הצדיק :
כל

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אפי'. אפילו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא:
ת"ח. תלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) מלאכי ג, טו: (ב) שם: (ג) לא דרך ארץ:

צדיק

- ל** כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים :
לא הצדיק יכול לענוש לפי מזלו :
- לב** כשהצדיק נפטר אזי לקותא^(א) בא לפי מדרתו שנהג :
לג בזכות הצדיק תלמידיו מתפרנסין : **לד** מי ששומע תורה מהצדיק הוי^(ב) כאלו הוא אמר התורה :
- לה** שקולה מיתת הצדיקים כשריפת בית אלקינו :
לו אם ת"ח הגון הוא למוד ממנו ואם לאו פרוש ממנו :
לז אין להסתכל על רבו בבית המרחץ וכדומה :
- לח** לפעמים יש שני צדיקים שוין לאחד מראין לו דברים עליונים ולאחד אין מראין לו תדע שזה שאין מראין לו מפני שצריך להשתמש בזכותו להגן על אחרים : **לט** מוטב לקרב א"ע לצדיק שהוא רחמן :
מ בזכות שימוש אדם גדול אדם ניצול ממיתה :
- מא** המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה וראוי להכישו נחש ונקרא חוטא ומורדין אותו מגדולתו ואזיל^(ג) לשאול בלא ולד :
- מב** המקור שממנו תשאוב החכמה דהיינו הרב השתדל שיהיה ברוך וכשר ולא תחליפנו ולא תמיר אותו :
מג כל איש ידמה במעשיו לברכת אותו השבט :
- מד** כשיש רשע בבית אזי נסתלק מהצדיק מעין התורה :
מה בזכות קבורת הצדיקים בחוץ לארץ יזכו גם שאר המתים מגלגול מחילות : **מו** הממון שמהנה את הצדיק הרי זה כאלו עבד עבודת בית המקדש :
מז יש צדיקים שאינם נקראין בשם רבי :
- מח** כשהצדיק אומר איזהו דיבור כל זמן שהדיבור לא נתקיים שעדיין לא בא זמנו הדיבור הזה הוא חקוק

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ת"ח. תלמיד חכם:
הערות ותרגומים: (א) אז מלקות: (ב) זה: (ג) והולך:

חקוק בעולם העליון אבל אין מאיר בבהירות וכשמגיע הזמן שיתקיים אזי הדיבור מתחיל להאיר בבהירות :
מז המהנה את ת"ח צריך לחזק שלא יתבזה בעיניו
 הת"ח : **נ** המונע הלכה מתלמידו כאלו גוזלו
 מנחלת אבותיו ואפילו עוברין שבמעיי אמין מקללין אותו
 ומנקבין אותו ככברה ואם למדו זוכה לברכות כיוסף
 וזוכה ומלמדה לעולם הבא : **נא** מי שאינו מהנה
 ת"ח מנכסיו אינו רואה סימן ברכה לעולם :

נב המלגלג על דברי חכמים הוא נענש מיתה :

נג קרבת הצדיקים טוב בעולם הזה ובעולם הבא :

נד הצדיק בדיבורו יכול לפסוק לזה גן עדן ולזה גיהנם :
נה טוב לכלות זמן רב בשביל שעה אחת שיתקרב
 לצדיק : **נו** כשנתמעט לאדם משמשויו ידאג מיום
 המיתה או צער אחר :

נז יש נאה דורש ואעפ"כ אינו מכוין אל האמת :

נח הצדיק יכול להגביה תורה של צדיק אחר :

נט מה שהצדיק מחדש בתורה הקב"ה אומרה בשמו :

ס דברי צדיקים חכמים חביבין מדברי תורה ומדברי
 נביאים וצריך לשמוע ולציית אותם אע"פ שאין
 מראין לך שום מופת :

סא מי שמשבח את הצדיק ינוחו ברכות על ראשו :

סב הצדיק שבעיר כל דבריהם עליו מוטל :

סג מותר לצדיק לשמש עם מי שהוא שונה הלכות כשהוא
 מלמדו איזהו דבר חדש : **סד** מי שמביא את עם
 הארץ לקרב תחת כנפי הצדיק מקבל ע"ז שכר :

סה ע"י הקבלת פני הרב לא יראה שחת :

לפעמים

צדיק

סו לפעמים התפילה אינה מועלת אלא בשעתה
וכשפוסקין מלהתפלל עושה הקב"ה רצונו וחפצו :

סז המביא דורון לת"ח כאלו מקריב ביכורים :

סח אין להמריח את המקום : **סט** מי שאוהב את
הצדיק צריך לשמור את הצדיק שלא יצא עליו שם רע :

ע כל טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים :

עא אל תתפלל ואל תמריח את קונך כל זמן שאתה
יכול לעשות בפעולה :

עב הצדיק כל זמן שהוא בעולם הזה הגן עדן שיש לו
משתמשין בו הצדיקים אחרים שבגן עדן :

עג יש תלמידים שעיקרם תלויים בוכות הצדיק
וכשנסתלק הצדיק אזי נסתלקים גם הם או נענשים :

עד המקורבים שיש להצדיק בחייו הם יהיו מקורבים
במותם : **עה** מי שהי' מקורב לצדיק אחד

ואח"כ מקרב א"ע לצדיק אחר התורה ששמע מהצדיק
הראשון מטרידין אותו : **עו** לפעמים הצדיק נפטר

כדי שיכריע איזה דין למעלה :

עז איזהו בן עולם הבא זה שחולקין לו כבוד מחמת
חכמתו : **עח** ע"י צדקה נעשה סור מרע :

עט אינך זקוק לייסר תלמידך ולסלקו מלפניך כשאינו
רוצה לילך בדרך הישר אלא תקרבהו כי זה טובת

שאר התלמידים וסופו לתת לב :

פ לפעמים אדם מת קודם זמנו ע"י תרעומת צדיק :
פא יכול להיות שיהי' אדם צדיק גדול אע"פ שלא

למד הרבה : **פב** מי שאינו מאמין בדברי
הצדיקים ראוי לעונש כ"ש מלגלג :

כשאחד

- פג** כשאחד בא לקרב א"ע לצדיק מותר לו להרחיקו
 כששואל קשיות שאינו צריך :
- פד** כשהצדיק אומר תורה לעם מותר לו לחבב תורתו
 בעיניהם קודם שיאמר :
- פה** אפילו זווג ראשון מתהפך בתפילה :
- פו** בעולם הזה כל הרוצה לקרב את עצמו מקרב אבל
 בעולם הבא אין מקרבין אלא המקורבין מכבר :
- פז** צדיק שקירב את האדם ואדם הזה לא רצה לקרב
 א"ע מותר לו לדחות בידים :
- פח** הצדיק יכול לענוש את האדם במיתה אפי' ע"י
 חלישות דעתו אפי' בטעות :
- פט** דברים שאתה שומע מפי הצדיק הם מועילים
 יותר ממה שאתה לומד בספרים :
- צ** אדם מבין יותר כשרואה פני המדבר :
- צא** ע"י דיבור קל של הצדיק נפתח אור גדול אז בנקל
 לבני אדם להשיג חכמות רמות :
- צב** מי שאינו נוהג כשורה מותר להשתעבד בו :
- צג** לפעמים הצדיק מנשא את האדם ואח"כ משפילו
 וזה לטובת האיש :
- צד** יש צדיק נקרא טוב ויש צדיק שאינו נקרא טוב
 ויש רשע רע ויש רשע שאינו רע. (צדיק וטוב לו) (א) :
- צה** גנאי הוא ושפלות לדור שכפופין לזה שאין לו מי
 שיעשה מלאכתו : צן ללמד לאחרים עדיף ממעשה :
- צז** יש ליוהר מלהראות חסידות לפני גדולים :
- צח** מהות האדם ניכר ע"י התקרבותו כשרואין למי
 הוא מקורב : צט הצדיק אל יסכן עצמו להתפלל בעצמו
 עד

צדיק

- עד שיהי' הוא מסוכן אלא ישתתף עמו צדיק אחר :
- ק** הצדיק יש לו כח להתפלל על אדם שינצל מחטאים :
- קא** הצדיק הוא הצלם אלקים של הדרור :
- קב** הצדיק הוא סובל לסובליו בעת צרתם :
- קג** יכול אדם שיהי' צדיק אע"פ שאין לו בטחון בשלימות :
- קד** הצדיק יכול להתענג ואינו ירא מהיצה"ר כי תורתו מגינה עליו . **קה** מי שאינו עומד בפני רבו נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח .
- קו** אין להטריח את הש"י כשיכולין להועיל ע"י דבר אחר . **קז** לפעמים ע"י נחת רוח אחד ומעט שעושין לצדיק עי"ז זוכין לעולם הבא . **קח** מי שיש לו אמונה שלימה בהש"י יכול לעשות נחת רוח לצדיק .
- קט** מי שאין לו שום הרהורי ע"ז הוא משתוקק תמיד להציל את הצדיקים . **קי** מי שרוצה לעשות טובה לצדיק הקב"ה נותן לו כח לזה .
- קיא** ת"ח המבעט ברבותיו נתקצרו שנותיו .
- קיב** המנהיג עצמו ברבנות כשיש גדול ממנו נתקצרים שנותיו . **קיג** כשהצדיק צריך להתפלל שיתנו לו איזה דבר וירא מהמקטריגים על צדקתו יבקש היפך רצונו .
- קיד** כשרשע עושה איזהו רעה ובא להצדיק ושואל ממנו אם יפה עשה מותר לומר לו יפה עשית כדי להציל את נפשו . **קטו** מי שמפריש בני אדם מלבא תחת כנפי השכינה עי"ז נופלים בניו לעבדות .
- קטז** לפעמים צריך לבקש רחמים על החולה שימות .
- קיז** בתחילה הקב"ה מגלה הסוד בהתורה להצדיק ואח"כ אומר הקב"ה התורה בשביל הצדיק .
- לפעמים

צדיק סח

- קִיחַ לפעמים הצדיק מתענה ומתפלל ואינו מועיל .
- קִיטַ הצדיק מותר לו לפרוץ גדרים של אחרים בשביל דרכו . קִךְ לפעמים גוזרים מלמעלה על מספר בני אדם שימותו ויש אחד ביניהם שהצדיק אוהב אותו יש כח בהצדיק להתפלל עליו ולהציל אותו וליתן אחר תחתיו . קכא יש כח בהצדיק ליקח מזה וליתן לזה . קכב ברכת הצדיק הוא פדיון .
- קכג כל צדיק יש לו דבר עבודה שצדיק אחר אפילו גדול ממנו אינו יכול להשיג עבודתו .
- קכד מה שהצדיקים נוסעים ממקום למקום בשביל ממון כי דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר . קכה אריכת ימים של ת"ח בא כשמכבדין זה את זה : קכו אינה דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע .
- קכז מי שמנסה את הצדיק כאלו מנסה את הקב"ה .
- קכח כל הגביות שאומות העולם גובין מישראל אין זה אלא בשביל הפגם שפגמו בכבוד הצדיק .
- קכט כששונאי השם דוברים וחולקים על הצדיק הוא כבוד גדול להצדיק . קל ע"י אמונות צדיקים נמתק הדין . קלא הצדיק הוא מלמד את הקב"ה בתורתו איך יתנהג עמנו . קלב התפילה שאדם מתפלל בהתקשרות הצדיקים הוא נענה . קלג הקב"ה הוא מוחל עוונות ישראל בשביל הצדיקים .
- קלד הליצנות אינו מניח את האדם לילך לצדיקים .
- קלה ע"י צדקה זוכה להתקרבות לצדיקים .
- קלו אין לך צדיק שאין עליו מחלוקת ומחקרים .

יש

צדיק

קלו יש רשע שהוא בוש לכפור בצדיק עצמו ומדבר רעות על אלו שהם תחת הצדיק.

קלח ע"י ראיית פני הצדיק נתחדד השכל.

קלמ מי ששומר את הצדיק שלא יפול בו שום צער יזכה לכבוד ויהנה מצדקת הצדיק.

קמ ע"י שמיעת תורה מפי הצדיק מקבלין חיות:

קמא רשע שעשה חטאים רבים תקנתו שיהי' פעולותיו לחיות את הצדיק:

קמב כשרשע מכניע א"ע תחת הצדיק בידוע שנגזר על הצדיק איזה צרה ועכשיו לא יבא עליו עוד הצרה.

קמג כשתירא מהצדיק תזכה לסור מרע:

קמד כשהצדיק שורה בצער והרשע מבקש רחמים עליו עי"ז יזכה לעתיד לעמוד על שערי צדיק:

קמה מה שלפעמים הקב"ה אינו שומע תפילות הצדיק כדי שידחה בזה את הרשעים שישארו ברשעותן:

קמו ע"י מחלוקת על הצדיק שוכחין את התורה:

קמז השבח שמשבחין את הצדיקים כאלו משבחין את

הקב"ה: **קמח** עיר שהיא ציית את צדיק אין

מלחמה נשמעת בה ואין מהומה ואין שמועה רעה:

קמט ההתנגדות על הצדיקים זה בא מההתנגדו' שבין הצדיקים בעצמן: **קנ** בשביל זה הקב"ה נותן

פרנסה לצדיק ע"י המון עם כדי שיהי' לו איזה התחברות עמהם וכשזוכר הקב"ה את הצדיק יזכור גם

אותם: **קנא** ביאת המשיח תלוי בקרבת הצדיקים:

קנב עיקר השלימות הנפש תלוי בקרבות הצדיקים:

קנג מי שמקרב א"ע להצדיק וקרבתו אינו בתמימות

עי"ז נתהפך אח"כ לרודף: **השקרן**

קנד השקרן בשעה שבא לראות את הצדיק לבו חושב
 איך ידבר אח"כ . [ואם בא לראות שוא ידבר
 כשבא לראות זה ששוא ידבר היינו שקרן כשבא לראות
 את הצדיק אזי לבו יחשב און לו יצא לחוץ כנ"ל .
 תהלים מ"א] : **קנה** הדיבורים שדוברים על הצדיק
 לסוף שדבריהם נהפך עליהם ונופלים למשכב :

קנו מי שמכניע א"ע בפני הצדיק בזה מעורר אהבה
 אצל הצדיק : **קנז** ע"י סיפורי מעשיות מצדיקים
 עי"ז זוכין להתקרב להם :

קנח לפי רוח הקודש שהקב"ה נותן להצדיק כן
 העשירים סומכין אותו ולפי סמיכתם אותו כן
 יכול להחזיר את הרשעים בתשובה :

קנט היסורין שבאין על הצדיקים בשביל כדי שלא
 יהרהרו הרשעים לעולם הבא על הטוב שיתן
 הקב"ה לצדיקים : **קם** כשהיראים הם בהתחברות
 עם הצדיק עי"ז גורמים זיווג בין קוב"ה ושכינתו'
 פב"פ ואין ירידה אחריו : **קסא** ע"י שבה שמשבחין
 את הצדיקים מפילין את הרשעים נפילה גדולה :

קסב הצדיק נסתלק בעון כישוף וניאוף :
קסג הנואפים לרוב הם מתנגדים על הצדיקים :
קסד כשהצדיק נסתלק נשאר העולם כטמאים וצדקת
 העולם נמאס בעיני הקב"ה :

קסה ע"י הגדלת העולם על הצדיק נתעורר ח"ו
 חרון אף גם שריפה נתעורר :

קסו טילטול הצדיקים לפעמים הוא בשביל לגלות
 איזה צדיק נסתר : **קסז** לפעמים יסורין באים
 על

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ח"ו. חס ושלום: פב"פ. פנים בפנים:
 קוב"ה ושכינתו'. קודשא בריך הוא ושכינתיה [הקדוש ברוך הוא והשכינה]:
 שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא:

על הצדיק כדי למעט בצרות ישראל :

קסה מילוי כריסם של המון עם גורם לאבידת הצדיק :
קסט יסורים שבאים על הצדיקים הוא כפרה על כל

ישראל : **קע** מי שאינו רוצה לקבל על עצמו

עול של הצדיק הקב"ה כועס עליו ומבעתהו :

קעא מי שמביא דורון לצדיק הקב"ה עושה לו נחת רוח

קעב ע"י דורון שמביאין לצדיקים מכניעים את
השונאים ומבטלין את הרוח רעה ששורה על האדם :

קעג השתטחות על קברי הצדיקים הקב"ה עושה לו

טובות אע"פ שאינו ראוי לכך . [טובתי בל

עליך לקדושים אשר בארץ] ^(ב) : **קעד** מי שמספר

מעשיות מצדיקים הקב"ה עושה לו חסד :

קעה מה שהצדיק מנהיג את העולם הוא מחמת יראה

שבתוכו : **קעו** כשאדם נתברך מן הצדיק צריך

לעמוד על רגליו : **קעז** המלך גובה יציאותיו מן העם :

קעה ע"י כבוד שמכבדין את בני הצדיקים נתעורר

רצון אצל הש"י שיבא משיח :

קעט ע"י ההליכה שהולכים לצדיק מכניעים את

השונאים : **קפ** מי שעובר על הציווי של הצדיק

הוא נופל מחשיבתו : **קפא** מי שמהנהו מנכסיו כאלו

מהנה כל ישראל וניצול ממיתה :

קפב מי שמסרב על דברי צדיק כאלו שאל בקוסמים :

קפג ע"י החכמה ה' עמו גם אימתו מוטלת על

הבריות : **קפד** מי שסומך את הצדיק בכל מיני

סמיכות הוא סמוך וקרוב לו לעולם הבא : **קפה** מי

שמתגרה בצדיק לסוף הוא נתפס במצודה רעה :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: אע"פ. אף על פי: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם

יתברך: הערות ותרגומים: (א) כך מופיע בתקפ"א: (ב) תהלים ט"ז, ב-ג:

קפו מי שמספר מעשיות מצדיקים מזכירין לו צדקותיו :

קפז הצדיק יכול ליתן דבר שלא בא לעולם :

קפח הצדיק כל מקום אשר ידרוך כף רגליו הוא קונה :

קפט מי שנותן עצה לצדיקים בעת התנגדות מעשה

ידיו קיימים ואין מבטל אותם :

קצ בשעה שמסתכל על הצדיק יסתכל באימה כדי שלא

יענשו אותו מן השמים :

קצא ע"י יראת שמי' נשתוקק האדם לקרב א"ע לצדיק :

קצב ע"י ישיבת אצל שולחן הצדיק נתבטל המלחמה :

קצג מי שהוא זייפן לסוף שיתחבר עם המתנגדים

שחולקים על הצדיק : **קצד** לפעמים הצרעת

פורח לצדיק כי מקרוב קרב איזה אדם בתשובה :

קצה מי שאומר על הצדיק שהוא רשע ועל הרשע

שהוא צדיק עי"ז יפול לחולשה גם עי"ז חמה

ולבנה נלקין : **קצו** התקשרות לצדיק הוא רפואה גדולה :

קצז קשה לאדם להשיג איזה תשועה כשיש צדיק בעיר

ואינו מבקש ממנו שיתפלל עליו :

קצח לפעמים יש אחד שמקורב בהתקרבות גדול

לצדיק ואינו מרגיש בעצמו שום יראת שמים ידע

כי אם לא הי' מקורב לא הי' ראוי לחיות כלל :

קצט לפעמים הצדיק נתבייש לבקש מהקב"ה על

צערן מה עושה הקב"ה מביא צער כזה על

רשע כדי כשהרשע בא ומבקש ממנו שיתפלל עליו עי"ז

ניצול גם הצדיק מצערו : **ק** מי שחולק על הצדיק

בפניו בידוע שאין בו יראת שמים :

רא לפעמים המחלוקת על הצדיק הוא הוכחה גדולה

שהוא

צדיק

שהוא צדיק: **רב** יש רשע שמצליח וכשרודף את הצדיק
אזי הקליפות בעצמם נוקמים ממנו:

רג החילוק שבין צדיק לירא שמים שהירא אין לו רשות
לגלות מסתוריו של הקב"ה אבל הצדיק יש לו רשות:

רד מי שדובר על הצדיק בידוע שהוא גדלן. [הדוברות
על צדיק עתק בגאווה. תהלים ל"א]:

רה כשהקב"ה רוצה שהצדיק ילמד דרך את העם
מרמז לו בפרנסתו:

רו הצדיק כשמתפלל על האדם הוא מבין על איזה
עבירה בא עליו הפורעניות הזאת:

רז מי ששומר את בריתו בוודאי מחבב את הצדיק:
רח כשהצדיק עובר את הש"י ואינו משגיח על המון
עם ללמד אותם עי"ז נופל ממדריגתו:

רט ע"י הפרנסה שמפרנסין את הצדיק נמחל להם כל
עוונותיהם כמו הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים:

א *ע"י סיפורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור
של משיח בעולם ורוחה הרבה חושך וצרות
מן העולם: **ב** גם זוכה לבגדים נאים:

ג בשבעת ימי אבילות של הצדיק הקב"ה משפיע על
המתאבלים עליו מאור הגנוז מששת ימי בראשית:

ד אל תתמה על החפץ שהאדם הוא ברי' קטנה ובו
תלוי כל העולמות כי כן בכל מקום שהשכינה שרוי'
מועט מחזיק את המרובה:

ה כל אדם מצוייר בזיו פניו גן עדן שלו:
ו עפ"י רוב היראים פרנסתם בא ע"י טילטולים:

לפעמים

עא צדיק

ז לפעמים הצדיק בא לטילטולים כדי כשיבוא לעולם
הבא ויזכור כל המקומות שהיה בהם ועי"ז יבואו
טובות לאלו המקומות: ח מי שיודע שמות של בני
הצדיקים שבדור הוא יודע כל המאורעות שיהי' :

ט מי שמצדיק את הבריות כל חפציו נעשים בלי שום
מונע: י כשהצדיק נחלש כחו שאין יכול לעשות
רצון קונו כמקדם ידע שאין הקב"ה רוצה עוד שיוורה
דרך תשובה לרשעים: יא עיקר כח הצדיקים הוא
כשהדין נמתק היינו ע"י אחדות הש"י :

יב כשהצדיקים נתפרסמים בעולם עי"ז נתחדשים
נגונים בעולם: יג מי שמוסר נפשו בשביל
ישראל דינו אינם במלים וכאשר יגזור כן יקום :

יד ע"י שימוש הצדיק בא חירות ונתבטל הקללות:
טו אלו המקורבים ליראי ה' גם הם זוכים ליראה
ולדעת: טז כשהצדיק נתעשר עי"ז הרשעים
חוזרים בתשובה :

יז כשהקב"ה רואה איזה צדיק שיש כח בידו לקרב
בני אדם לעבודתו אזי מעמיד עליו שונאים כדי
שיוכל לקרב את בני אדם כי הצדיק שאין לו שונאים אין
יכול לקרב כמו בעת ביאת המשיח ישב בשלוח ואז אין
מקבלין גרים :

יח יש שני צדיקים שאחד דיבוריו הם כחרישה והשני
דבריו כקצירה או אחד דבריו הקמת הברית לזווג
והשני דבריו הם הממשיכים את הזרע ומהווים את
הוולד בבטן אמו ומגדלין אותו בכך כשיש מחלוקת בין
שני צדיקי' האלו אל יתערב זר בתוך דבורם שמדברים
זה

צדיק

זה על זה כדי שלא יקלקל את המכוון :
יט כשהולכין על קבר צדיקים צריך לזה זכות שיוכל
לאסוף רוחו ונשמתו לקבר שיהי' כאלו הוא חי כי
אם אין זכות אזי רוחו ונשמתו עולים למעלה לתוך
שאר צדיקים : כ ע"י הזכרת שמות הצדיקים יכולין
להביא שינוי במעשה בראשית כלומר לשנות הטבע .
וסימן לדבר אלה תולדות השמים והארץ^(א) וכו' ואלה
שמות בני ישראל^(ב) וכו' . ג"ש :

כא מי שיודע מא"י שמעם באמת מעם א"י הוא יכול
להכיר באחר אם הי' אצל צדיק על ר"ה אם לאו
כי מי שזוכה להיות אצל צדיק אמיתי על ר"ה אזי בכל
מקום שהאיש הזה מסתכל נעשה אותו האויר בבחי'
אורא דא"י^(ג) . וע"כ מי שיודע מטעם א"י כל א' לפי
ערכו . הוא מחויב להרגיש א"י כשפוגע ומתוועד יחד
עם זה האיש שהי' אצל צדיק אמיתי על ר"ה . כי על
ידו נעשה האויר בבחי' א"י כנ"ל :

אות ק קללה

א ע"י הקללות בא אבילות ח"ו : ב אין אדם
רשאי לקלל אא"כ יכול לראות הדורות שיצאו
ממנו : ג אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך :
ד הקללות הולכים אחר הכוונה : ה לפעמים
נתקיים קללת הצדיק כל ימי חייו ולא לאחר מותו :
ו סוף שקללת חנם ישוב על המקלל :
ז קללת חכם אפי' בחנם ואפילו על תנאי באה :
ח אפי' נכרי המכרך את ישראל מתכרך : אדם

ראשי תיבות וקיצורים : א' אחד; אא"כ. אלא אם כן; א"י. ארץ ישראל;
אפי'. אפילו; בבחי'. בבחינת; ג"ש. גזירה שווה; הי'. היה; ח"ו. חס ושלום;
ר"ה. ראש השנה; שהי'. שהיה; שיהי'. שיהיה; הערות ותרגומים : (א) [בראשית
ב', ד]; (ב) [בראשית מ"ג, ח; שמות א', א]; (ג) אור של ארץ ישראל;

קללה עב

א **אדם** הרגיל בקללות הוא מעולם התהו וכן להיפך הרגיל בברכה הוא מעולם התיקון :

ב ע"י החקירות בעולם התהו היינו מה למעלה מה למטה וכו' עי"ז גורם קללה והשומר א"ע מחקירות האלו גורם ברכה : ג הרגיל בקללה עי"ז לא יהי' לו בגדים על שבת : ד אין כח הקללה חל על מיוחס : ה ע"י שימוש הצדיק בא חירות ונתבטל הקללות :

ו ע"י מו"מ באמונה נתבטלים הקללות : ז כשאדם מקלל לחבירו בשעת חרדה מזיק לו הקללה מאד :

קליפה

א אותיות **אתה** מכניעים את הקליפות :
ב שמירה ליולדת שתכתוב על קלף פסוק ה' רמה ידך בל יחזיון^(א) : ג בחורבות קליפות שכיחים :

ד הנר מכניע שלימות הקליפות : ה מזלו של אדם שומר את האדם מלהיות ניזוק : ו השבעה קולות שאמר דוד על המים^(ב) בדיבורן מכניעין הרוח רעה : ז מזיקין מצוין בבורות כמו שמצויין בשדות :

ח מקום שאין בני אדם מצויין שכיחים שם שדים אפי' ביום אבל בעיר אפי' בלילה לא חיישינן^(ג) :

ט לצד צפון השדים נגלים לבני אדם מאד : י סגולה להבריח רוח הטומאה לקרות פרשה נח^(ד) :

יא כשמדבר עם רשע ע"י הבל פיו נתגשם :

א **יש** שדים שמצויים בבתים שהם מקלקלים השלום בית ועי"ז כעס וקטמות בבית ועיקר

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: אפי'. אפילו: יהי'. יהיה: מו"מ. משא ומתן: הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - "ה' רמה ידך בל יחזיון יחזו ויבלשו קנאת עם אף אש צרף תאכלם" [ישעיה כ"ו, יא]: (ב) [תהלים כ"ט]: (ג) לא חוששים: (ד) [בראשית ר' ט"ו]:

קליפה

ועיקר הבית היא האשה כי ביתו זו אשתו • וע"כ עפ"י רוב עיקר הקטמות ממנה ולפעמים נאחזים בשאר בני הבית ועי"ז נעשים הקטמות והמריבות כנ"ל ועי"ז באים יסורים על בני הבית • וזה מפורש בפסוק בתיהם שלום מפחד^(א) ודרז"ל מפחד אלו שדים וזהו שלום מפחד כי השלום היפך הפחד שהם השדים המקלקלים השלום כנ"ל • וזהו ולא שבט אלוהי^(ב) וכו' היינו היסורי' כנ"ל :

קנאה

א כשיתבטל הקנאה אזי יהי' קיבוץ גלויות :
ב ע"י קנאה בא שריפה : ג ע"י קנאה בא שפיכות דמים : ד ע"י קנאה בממון חבירו נעשה שוטה :
ה ע"י ביאתך לצדיק יתבטל ממך הקנאה : ו ע"י קנאה עצמותיו מרקיבין : ז השום מוציא קנאה :
ח דפרע קנאה^(א) מחריב ביתו : ט ע"י קנאה בא

קרי

א קרי בא ע"י דיבור מזונות : גם ע"י שנפל מאמונתו
ב מי שמוציא קרי לסוף הולך ערום :
ג ע"י עצבות רואה קרי : ד מי שזוהר מלאכול משאלת חכם הוא ניצול מטומאת קרי :
ה אין לו לאדם לאכול על שולחן הצדיק קודם שטבל לקריו : ו תשמח בטוב שבא על הצדיקים וזה תיקון לקרי : ז ע"י הליצנות בא לטומאת קרי :
ח קרי בא מקלות ראש : ט קרי בא ע"י אכילת שום ובצים : י גם ע"י דברים בטלים וניבול פה :

א ° השכרות גורם גלות : גם גורם הוצאת זרע לבטלה : הבזיונות

ראשי תיבות וקיצורים: היסורי'. היסורים: יהי'. יהיה: וע"כ עפ"י. ועל כן על פי: הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - בתיקם שלום מפחד ולא שבט אלוהי עליהם (איוב כ"א, ט): (ב) [שם]: (ג) הפורע קנאתו:

- ב** הבזיונות באים ע"י קרי :
- ג** הדיבור שאדם מדבר בחצי דיבור שאינו מוציא האותיות הדיבור יפה יפה זה בחי' כמו בחי' קרי :
- ד** הבנים מתים ח"ו ע"י ראיית קרי :
- ה** תיקון גדול למקרה ח"ו לומר אלו עשרה קפיטל(א) תהלים באותו היום שיקרה לו ח"ו : והן אלו מכתם לדוד . טז . לדוד משכיל אשרי . ל"ב . אשרי משכיל אל דל . מ"א . כאיל תערוג . מ"ב . למנצח אל תשחת . נ"ט . על ידותון . ע"ז . תפלה למשה . צ . הודו לה' קראו . קה . על נהרות בבל . קלז הללו אל בקדשו . ק"ן . ותדע נאמנה שאלו היודים קפיטל מסוגלים מאד מאד לתיקון עון זה והנהגה בזה לומר אותם כנ"ל אין צריך להתיירא עוד כלל כי בוודאי יתקן בזה כי הם תיקון גדול מאד :

קישוי לילד

- א** אשה שאוכלת צנון בעיבורה תלד בקישוי :
- ב** אשה שהיא מקשה לילד סגולה שתתן לה לשתות מים משבעה בארות :
- ג** גם בניה לא יהיו עמה בבית :
- ד** גם תלחוש לה באזנה אותיות של שם ס"ג(א) :
- ה** גם מטתה לא תעמוד במערב וכדרום :
- ו** גם תתלה על צווארה ממרור הנשאר :
- ז** גם תלחוש לה באזנה אותיות פא ואו עין הא :

רחוקים

כשהצדיק

ראשי תיבות וקיצורים: בחי'. בחינה/בחינת: ח"ו. חס ושלום:
 הערות ותרגומים: (א) פֶּרְקִי; (ב) העשרה; (ג) [כך: אות י, אות ו, אות ד, אות ה,
 אות י, אות ו, אות א, אות ו, אות ה, אות י]:

אות ריש הרחקת רשעים

- א** כשהצדיק בא לבית הרשע הבית נתברך ודווקא שהבית מזומן לברכה :
- ב** הרחק מרשעים כדי שלא תתפוס בעונשם :
- ג** בשביל איבה מראין איזה קרבות לרשעים :
- ד** לפעמים כשעושיין איזה טובה לרשע גמור בזה עושיין נחת רוח להקב"ה :
- ה** אסור לספר בשבחן אבל מקום שיבא משבחן שבח לצדיק מותר לספר קצת :
- ו** מי שמלמד זכות על הרשע גם הוא נקרא רשע :
- ז** אפי' עושה איזהו דבר כדת וכדין אין אנו סומכין עליו : **ח** מי שערב בעד רשע נופל לידי תאות ניאוף גם נופל לחולשה : **ט** רשע ששכח את הש"י לגמרי בידוע שלא יצא ממנו זרע כשר :
- י** כשנופל שונאו של הקב"ה בידך אל תרחמהו :
- יא** כשלא תחבר את עצמך לשקרנים הידועים לך עי"ז תזכה להבין את הצבועים : **יב** מי ששונא את המסיתים בוודאי לא ידבק בו דבריהם :
- יג** ע"י לימוד תורה נעשה ריחוק בין הרשעים המקורבים : **יד** מי שמרחק א"ע מרשעים הקב"ה עושה לו ישועה :
- טו** הפיזור שיש בין הרשעים הוא סימן לישועה :
- טז** תרחיק מלדור בבית שדר בו רשע :
- יז** אל תדבר עם המסיתים אפי' להוכיחם ולקרנם :
- יח** התחברות רשעים מזיק לעבודת הש"י :
- יט** נאה ומתקבל לקדושי ה' שיעשה מסך ומגין עד שממנו יברח כל איש מציק ורשע : **מ**

הרחקת רשעים עד

א **מ**י שאינו מבין רשעת הרשעים הצבועים הוא מתועב : **ב** הצבועים גורמים כאב

עינים להמון עם המועים במ :

ג צריך אדם לשמור א"ע מלנשק א"ע עם רשעים כי ע"י הנשיקה נעשה ביניהם התקשרות גם לאחר

מיתה : **ד** יש בני אדם שהם מינים

ואפיקורסים גדולים אבל הם אינם מגלים את אפיקורסית ואין בן אדם יודע לשמור א"ע מהם אבל ע"י מדת הצניעות אדם ניצל מאלו אפיקורסים :

ה הרשעים אינם מבבלים אותנו מעבודתנו בעבירות שעוברים כמו שמבלים אותנו במצות שהם עושים בשביל זה גוי ששבת חייב מיתה :

רחמנות

א **מ**י שמרחם על עניים זוכה לראות בנחמות הש"י :

ב גם מנצח תמיד : **ג** כשאין רחמנות אזי

רעב בא לעולם : **ד** גם גזילות נתרבה :

ה מי שמתפלל בכח זוכה לרחם על עניים :

ו מי שאין לו רחמנות נשתגע :

ז מי שמשלם טובה תחת רעה מאריך ימים ושנים :

ח ע"י הרחמנות יתבטל ממך תאוות :

ט כשאתה רואה שאחיד בצרה ואין אתה עוזר לו כאלו

אתה עשית לו הרעה :

י הרואה חבירו בצער צריך שיבקש עליו רחמים :

יא ע"י בקשת הרחמים זוכים לעשות שידוכים טובים

הגונים : **יב** הדן את בני אדם לכף זכות יזכה

לקבל את המועדים כנכון : בשביל

רחמנות

א ° **בשביל** שאין מבקשין רחמים על חבירו
עי"ז נופל לתפיסה ותיקון לתפיסה

שיפרנס איזהו בעלי חיים :

ב כאב השניים בא ע"י אכזריות על בעלי חיים :

ג סגולה להסיר העצבות ע"י הרחמנות : ד צריך
לשמור א"ע מלצטער את בעלי חיים כי יזיק לו :

ראיה

א ° **אין** העין יכול לראות אלא מה שנותנין לו
רשות לראות אפי' שיהי' הדבר לפניו אינו

יכול לראות עד שנותנין לו רשות מן השמים לראות :

ב חסרון הלבנה ולקותה מזיק לחלושי הראות :

ג קידוש החודש מסוגל לרפאות חלושי הראות :

ד תיקון חצות מסוגל גם כן לחלושי הראות :

ה ע"י שבועה בא כאב עינים : ו הצבועים גורמים
כאב עינים להמון עם הטועים בהם :

ז כשאדם גדול מרגיש איזהו כאב בעיניו יידע שבנו
או תלמידו עשו איזהו עבירה : ח מי שעוצם

עיניו מראות ברע עי"ז ניצול מבזיונות :

ט כשאדם יוצא לשוק ומתיירא שלא יבא לידי הרהור
ע"י הראיה שיראה נשים יפות יאמר הפסוק הן

אראלם צעקו חוצה וכו' (א) ועי"ז ניצל מראות :

י הסתכלות על אתרוג הוא רפואה לכאב עינים :

יא זכי הראות יכולין לראות על החלפים של השוחטים
את כלי בית המקדש :

יב זכי הראות יכולין להכיר את האדם מי רבו שלמדו
תורה ודווקא כשמכירין את תואר פני הרב כי ע"י

ההלכות

ראשי תיבות וקיצורים: אפי': אפילו; שיהי': שיהיה; הערות ותרגומים: (א) הפסוק במילואו - "הן אַרְאֵלִם צַעְקוּ חִצָּה מִלְּאֲבֵי שְׁלוֹם מִרְיָבָיִן" [ישעיה ל"ג, ז]:

ההלכות שלמד מרבו נעשה פני התלמיד כתואר פני הרב כי ההלכה היא חכמתו המאיר תואר פניו חכמת אדם תאיר פניו^(א) וכשקבל ההלכה מקבל חלק מתואר פניו ולפי רבוי ההלכות כן נתרבה חלקי תואר פניו :
 יג כאב עינים מזיק לעתים : יד הגניבה מזיק לעינים :

רפואה

א דע שיש לכל עשב ועשב כח מיוחד לרפאות איזהו חולאת מיוחדת וכל זה אינו אלא למי שלא שמר אמונתו ובריתו ולא שמר א"ע מלעבור על אל תהי בז לכל אדם אבל מי שיש לו אמונה בשלימות והוא גם כן שומר הברית ומקיים אל תהי בז לכל אדם אין רפואתו תולה בחלקי עשבים המיוחדים לחלאתו אלא נתרפא בכל מאכל וכל משקה בבחי' וברך את לחמך^(ב) וכו' ואין צריך להמתין עד שיתרמו לו עשבים המיוחדים לרפואתו :

ב ע"י עיון עמוק בסודות התורה יכול לפקוד עקרות ולרפאות חולאת חזק : ג לצרעת מזיק דברים מלוחים ורפואתו מים חיים וסימן לדבר יגרע נמפי מים היינו צרעת הבא מהתגברות הדם על המים שבו יזוק ממר לאידו [איוב לו] : (יזוקו לשון היזק) :
 ד הסתכלות על אתרוג הוא רפואה לכאב עינים :

אות שין שמחה

א כשאדם עושה מצוה בשמחה זה סימן שלבו שלם לאלקיו : ב מחמת שמחה נפתח הלב : ברכות

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: בבחי'. בבחינת: הערות ותרגומים: (א) [קהלת ח', א]: (ב) [שמות כ"ג, כה]:

שמחה

- ג** ברבות השמחה נתחזק כח השכלי והמאכל והמשתה הם סיבה גדולה לשמחת הלב ולהרחיק העצבות ודאגות: **ד** ע"י צדקה בלב שלם בא לידי שמחה:
- ה** השמחה של מצוה היא מעוז לאדם. [חדות ה' היא מעוזכם נחמיה ח'] : **ו** כשאתה רואה שהרשע בפתע פתאום הוא שוחק בידוע שנפל לו איזה עצה על עבירה: **ז** על ידי עצות^(א) טובות שתתן תזכה לשמחה: **ח** על ידי הרקודין והתנועות שאתה עושה בגוף נתעורר לך שמחה:
- ט** כשנופל לך שמחה בלבך בפתע פתאום זהו מחמת שנולד איזהו צדיק: **י** ע"י יראה בא התלהבות: **יא** מי שמבוזה בעיני עצמו עי"ז יבא להתלהבות:
- יב** על ידי כוונות הלב בא שמחה: **יג** מי שהוא רגיל בשחוק בידוע שהוא רחוק מגדולת הש"י:
- יד** על ידי זמר תבוא לידי שמחה והתלהבות:
- טו** כשתשמח את הצדיק תוכל לעבוד את השם יתברך בשמחה: **טז** מי שמפרסם את הצדיק זוכה לשמחה:
- יז** ע"י בטחון בא שמחה. [כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו]^(ב): **יח** ע"י תנועות הגוף בא התלהבות הלב: **יט** ע"י אמונה שלימה תבוא למדריגה שתתאוה בגוף ונפש לעבודת הש"י:
- כ** מי שמשים עצמו כשריים יזכה להתלהבות:
- כא** ע"י שמחה תפיסת המוח נתגדל:
- כב** השמחה היא סימן שהוא זרע בירך ה':
- כג** הגשמים יורדין בזכות שמחת חתן וכלה:
- כד** על ידי שמחה של מצוה הקב"ה מסכך עליו: **ע**"י

לדורות

ראשי תיבות וקיצורים: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם יתברך: עי"ז. על ידי זה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - מצות: (ב) תהלים ל"ג, כא:

שמחה עו

כה ע"י שמחה בשמחת תורה זוכה לעבוד את הש"י
באהבה : כן כשהשמחה באה לאדם פתאום
בידוע שיבוא לו חסד וישועה :
כז ע"י שמחה נתגלה כבודו של אדם גם יזכה לדעת :

א ^ומי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח :
ב הגדרים והגדרות מביאין שמחה :

שכרות

א ע"י שכרות נופל ממדרגתו :
ב ע"י שתיית יין לסוף שמקבל שוחד :
ג השכרות מביא לידי כפירה באמת ולהודות לשקר :
ד הקב"ה אוהב מי שאינו משתכר :
ה השמן מכבד השכרות : ו הראיה משכרת
ביותר : ז ע"י שכרות נופל להרהורי ניאוף :
ח השיכור אין יכולת בידו להמתיק דינים :
ט השיכור אין מגלין לו רזין דאורייתא^(א) :
י יין עם לבונה מטריפין דעתו של אדם :

א ^ומי שלהוט אחר עבודת אדמה בא לידי אחד
משלש או לידי שפיכות דמים או לידי צרעת
או לידי שכרות :
ב השכרות גורם גלות : גם גורם הוצאת זרע לבטלה :
ג א"א לשכרות שלא יבוא לאיזה תקלה :
ד ע"י שכרות הוא שוכח באזהרות משה רבינו כי
משה מלובש ברמ"ח איבריו של אדם ובכל אבר
ואבר מזהיר את האדם במצוות התלויות בו ובשביל
זה

ראשי תיבות וקיצורים: א"א. אי אפשר: בהקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ברמ"ח.
במאתיים ארבעים ושמונה: הש"י. השם יתברך: הערות ותרגומים: (א) סודות
התורה:

שכרות

זה נקרא מחקק גימ' רמ"ח :

ה ע"י השכרות מפשיט את הדעת מהלכוש חסדים ומלבישו בגבורות חזקות ח"ו : ו מי שיש לו שונאים יזיר מן היין ועי"ז נעשה ראש להם :

שרים

א מי שסבאו מהול במים השרים אינם נוהגים עמו בישרנות . [סבאך מהול במים שריך סוררים ישע' א] : ב מי שאין דן את חבריו לכף זכות כאלו הרגו גם השרים אינם נוהגים עמו בישרנות :

ג אמירת הלל וצדקה מסוגלין לחן בעיני השר :
ד על ידי אכילת פת עכו"ם מונעין היער מלחטוב עצים : ה בשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות :

שוחד

א עיר שיש בה קבלת שוחד חיילות באין עליו :
ב ע"י שוחד גדולתו מסתלקת :
ג ע"י שוחד בא שריפה :

שלום

א נרות של שבת מרבין שלום : ב ע"י רדיפת שלום זוכין לכבוד בעוה"ז ולחיים בעוה"ב :
ג כל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום מדבר שקר תרחק^(א) : ד בני אדם הכופים לצדקה על ידם שלום המלכות נתוסף : ה ע"י רדיפת שלום בא לכטחון : ו שלום בא ע"י אמת :
ז בנין ירושלים תלוי בשלום : ח ע"י שלום באים בשורות טובות : ט כשיש מוסר יש שלום : ע"י

ראשי תיבות וקיצורים: בעוה"ב. בעולם הבא: בעוה"ז. בעולם הזה: גימ'. גימטריא: ד'. ארבעה: ועי"ז. ועל ידי זה: ח"ו. חס ושלום: ישעיהו: רמ"ח. מאתיים ארבעים ושמונה: תלוי. תלויה: הערות ותרגומים: (א) [שמות כ"ג, ז]:

עז   שלום

- י   ע"י לימוד תינוקות בבית רבן נתרבה שלום :
יא   עכירת המים הוא סימן שאין שלום :
יב   כשאין שלום התפילות אינם נתקבלים :
יג   ע"י שלום זוכין להתגלות אליהו :
יד   כשאין שלום אין הנשים יולדת זכרים :
טו   מי שמשאיל לבני אדם דברים הצריכים להם כשיש
בריחה לעולם הוא נמלט :
טז   השלום הוא סימן לחיים :
יז   ע"י רדיפת שלום מציל לבניו ממיתה ומגלות :
יח   הברכה בא ע"י שלום : יט   כשיש שלום אין פחד :
כ   ע"י שיש שלום בין הרשעים עי"ז יש להם כל טוב :
כא   לפעמים הקב"ה עושה שלום בין ישראל ע"י רשעי'
כב   השלום סימן לשובע :
כג   כשהשרים של מעלה מתגברים תיכף האי תיגרא^(א)
נתהוה בין האומות ובין החכמים :

שבועה

- א   עיר שיש בה שבועות תחרב ותהרס ח"ו :
ב   ע"י שבועות שקר נופלים מאמונה :
ג   לימוד מסכת שבועות מסוגל לירידת הגשם :
ד   ע"י שבועות שקר באין הרהורי ניאוף : ה   מי
שהוא רגיל בשבועות מחשבות רעות באים לו תמיד :
ו   ע"י העברת השבועה אין תקומה במלחמה :
ז   מי שעובר על השבועה בידוע שאינו מכבד יראי
ד' . [ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא ימיר .
תהלים טו] : ח   על כל עבירות שבתורה
נפרעין ממנו וכאן ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו
וממנו נפרעין לאלתר : דברים

ראשי תיבות וקיצורים: ד'. השם: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ח"ו. חס ושלום:
רשעי'. רשעים: הערות ותרגומים: (א) בא מריבה:

שבועה

ט דברים שאין אש ומים מכלין אותם שבועות שקר
מכלין אותן: י מלאך גבריאל הוא ממונה על
השריפה לשרוף גם להציל:

שבת

- א **התורה** והמעשר והשבת הם נותנים חיים
גשמים גם כן:
- ב הרגיל בקללה עי"ז לא יהיה לו בגדים על שבת:
- ג עיר ששומרין את עצמן מללכת חוץ לתחום שבת
עי"ז הבשר בזול: ד ע"י שמירת שבת ממשיך
על עצמו אור של משיח: גם ע"י תשובה:
- ה ע"י שמירת שבת הוא כבן המתחטא לפני אביו
והוא ממלא שאלותיו גם הוא גוזר והקב"ה מקיימה
גם הקרן של מע"ט שלו קיימים לעוה"ב ואינו
אוכל אלא מפירותיהם:

שינה

- א **מי** שהוא מקודש יותר הוא רחוק מהשינה יותר:
- ב ע"י ריבוי השינה והתנומה עי"ז דוחפין אותו
ממרכבה דקדושה ונשתנה פניו ונתקלקל צלם
אלקים: ג חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים^(א)
מסוגלים לבטל השינה. ד מי שאינו יכול לישן
יעלה על מחשבתו אמונות תחיית המתים:

שוחט

- א **ע"י** שוחטים הגונים בני אדם מרחמים זה על
זה וה"ה להיפך
- ב השוחט שהוא מקיים כיבוד אב הקב"ה משמרו שלא
להאכיל

ראשי תיבות וקיצורים: וה"ה. והוא הדין: והקב"ה. והקדוש ברוך הוא:
לעוה"ב. לעולם הבא: מע"ט. מעשים טובים: הערות ותרגומים: (א) [תהלים
ק"ב-קל"ד]:

שוחט עה

להאכיל טריפות וה"ה להיפך : ג ע"י השוחטים
הרשעים המאכילין טריפות הגזילות נתרבה בעולם .
ד הזכי הראות יכולים לראות על החלפים של השוחטים
את הכלי בית המקדש : ה מי שנתאלם בפתע
פתאום יעבירו על פיו חלף כשר :

אות תיו תשובה

א התענית מועיל לכל דבר : ב מי שהוא
ערום ממעשים טובים אינו יכול
להפריש אחרים מרשעתם : ג התענית קשה מחרב :
ד התשובה ראוי שתהיה באותו דבר עצמו :
ה כשאדם חושב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי עי"ז
אין מחשבתו נתקיים : ו גלות מכפרת על הכל :
ז מי שדעתו שפלה כאלו הקריב כל הקרבנות :
ח כל המתוודה יש לו חלק לעוה"ב :
ט המלמד את בן חברו תורה כאלו עשאו וכאלו
עשאו לדברי תורה וכאלו עשאו לעצמו : י רב
פפא יתיב בתעניתא^(א) על שקרא לת"ח בלשון גנאי :
יא ישמור אדם את פיו מלומר אעשה העבירה הזאת
אפי' בדרך ליצנות כי דיבורו מכריח אותו למעשה :
יב כל הבוכה בלילה קולו נשמע וכוכבים ומזלות בוכין
עמו : יג חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן :
יד כשבא צער לעולם יחשוב שבשביל חטאו בא זאת
הצרה : טו המלבושין שעושין לצדיק כל
מלבוש יש לו סגולה בפני עצמו לכפר :

כיון

טו
לחיות

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: וה"ה. והוא הדין: לעוה"ב. לעולם הבא:
לת"ח. לתלמיד חכם: הערות ותרגומים: (א) ישב בתענית:

תשובה

- מז** כיון שנשא אדם אשה עוונותיו מתפקקין :
יז כשרואה או ששמע איזה יסורין שבא על גוי יהרהר בתשובה : **יח** הדר בא"י שרוי בלא עון :
יט יש להקל אופן התשובה על החוטאים : **כ** העון מכחיש כחו של אדם : **כא** כשבאין שני מצוות לידך תעשה זאת המצוה שיש בה כפיית היצר יותר :
כב צריכין להתענות כשמצערין את הצדיק :
כג צער הלב הוא קרוב להוריד דמעות :
כד המחזיר בני אדם לתשובה זוכה ויושב בישיבה של מעלה והקב"ה מבטל הגזירה בשבילו :
כה חלישות דעתו של האדם היא גדולה מתענית :
כו העושה דבר עבירה ומתחרט בה מוחלין לו על כל עוונותיו :
כז הנושא ונותן באמונה מוחלין לו על כל עוונותיו :
כח תחילת המחשבה עוזרת לאדם לאמצע וסוף המעשה שיומשך בקדושה ואם לא חשב בקדושה בתחילה אז יארע תקלה באמצע ובסוף :
כט שולחן בהכנסת אורחים מכפרת : **ל** הגדולה מכפרת : **לא** לפעמים כשמתחיל לעשות תשובה באין לו יסורין זה מפני ששהא מלעשות תשובה :
לב ע"י אנחה שנאנח נעשה בריה חדשה :
לג ע"י אהבת צדיקים יכולין הצדיקים להחזיר את העם בתשובה : **לד** מי שמחזיר את העם בתשובה בזכותו אין פחד ומחלוקות בעולם :
לה מי שעוזר ליתומים עי"ז משבר כחם של האומות וע"י שבירתם רשעי ישראל חוזרין בתשובה :
מי

תשובה עט

לו מי שמחזיר בני אדם בתשובה ניצול מבית האסורים : **לו** גם הוא מכובד בעיני ד' :

לח גם זוכה להיות מפורסם בין האומות :

לט מי שדרכו תמיד להחזיר בני אדם בתשובה בזכותו מבטל מחשבות זרות מגדולי הדור :

מ מי שמחזיר רשעים בתשובה יזכה לשמירת שבת :

מא גם אינו ניזוק מנחש : **מב** כשתלמוד את בן רשע דרך טוב עי"ז תוכל לבטל גזירות :

מג ע"י שקר מחזיק ידי רשעים : **מד** מי שעושה תשובה בכל לב הקב"ה נותן לו לב לדעת אותו :

מה ע"י שמיעת קול שופר מאדם כשר היצה"ר נשבר ונתעורר תשובה בעולם : **מו** מי שרוצה לשוב יזהר מלהיות בעל חוב : **מז** מי שאוהב את הצדיקים יכול להחזיר את בני אדם בתשובה :

מח מי שמתוודה הקב"ה אוהב אותו אהבת נדבה ומשיב ממנו חרון אפו : **מט** האומות הם קרובי

תשובה : **נ** לימוד התורה היא מכפרת : **נא** מי שהוא במדריוגה גדולה יכול להשיג שלימותו במיעוט פעולות .

נב כשאיזה צער בא עליך תפשפש במעשיך :

נג מי שרוצה לעשות מעשים טובים ויש לו מניעות הקב"ה משלם לו שכר כאלו עשה ומי שאינו עושה לפי יכולתו אזי מקבל עונש על זה :

נד מי שמזכה את הרבים נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית : **נה** אין ערך למצוה שעושה אדם לעצמו לבד אפילו שתהי' רבה למצוה שתמשך

ממנה

תשובה

- ממנה זכות לרבים אפילו שתהיה קטנה :
- נו** הפרנסה והשונאים והחולאת וריבוי העושר הן המונעין לאדם מהגיע אל השלימות והתכלית :
- נז** כשאתה עושה איזה היזק זה הסימן שיצה"ר שולט עליך :
- נח** מי שמסית את חבירו מדרך הטוב שריפה בא עליו :
- נט** מי שאינו יכול לבכות הסגולה שישב במקום ששופכים שם שני נהרות ביחד :
- ס** מי שמחזיר את בני אדם בתשובה זוכה לחכמה :
- סא** ע"י העצלות נדמה לאדם שנסתר ממנו דרך התשובה :
- סב** מי שמגלה סודותיו אזי קשה לדבר הזה להתקיים :
- סג** מי שבוש על עוונותיו הקב"ה עושה עמו צדקה :
- סד** התענית שהוא בלא דעת אינו תענית :
- סה** משעה שאדם חושב לעשות תשובה אזי מקבלין תפילתו אע"פ שלא עשה עדיין :
- סו** כשתרצה לעשות תשובה תבקש מהצדיק שהוא יכניס אותך לפני השי"ת :
- סז** ע"י חסד ואמת יכפר עון : [בחסד ואמת יכופר עון : משלי יז]
- סח** ע"י שתבקש מהשי"ת שיתן לך אהבה עי"ז יכסה הקב"ה פשעיך :
- סט** מי שמתוודה על עוונותיו יזכה שלא יצטרך למכור מנחלת אבותיו : [אשר חכמים יגידו להם לבדם ניתנה ארץ] ^(א)
- ע** כשאתה מוכיח אותם שלא תיקנו חטאות נעורים תכלל א"ע עמהם ועי"ז יקבלו ממך :
- עא** עיקר תיקון פגם עוונותיו ע"י הכנעה :
- עב** צריך אדם להוכיח את עצמו בכל בוקר : העבדות

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמך: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: השי"ת. השם יתברך: שיצה"ר. שיצר הרע: הערות ותרומים: (א) איוב טו, יח יט:

תשובה פ

עג העבדות שאדם עובד את ד' בבחירתו כל יום ערכו יקר משנים רבות של עבודה לעת זקנתו :
עד אי אפשר שידע אדם בחייו אם נתקבל תשובתו :
עה מה שאנו רואין שמי שמתחיל לעבוד את ד' יסורין באין עליו זה מחמת שהתחיל מתוך יראה של צדק :
עו המתחיל לעבוד את ה' הקב"ה אומר לו יודע אני שחפצך ורצונך לעבוד אותי אבל מה הוא הבטוחו' שמא למחר תעזוב אותי א"כ איך אקרב אותך בשביל הרצון שרצית ואיך אגלה לך תיכף דברים נסתרים אלא כן תעשה בתחילה אהוב אותי כך ותעשה מצוותי אע"פ שאין אתה יודע השכל של המצוה ועבוד אותי פשוט בלא חכמות וכשתעבוד אותי כמה זמנים אזי אאמין לך ואגלה לך טעם ושכל של כל דבר ודבר ואקרב אותך בכל מיני התקרבות כי הזמן הרב שעבדת אותי מקודם הוא בטוחות שלא תעזוב אותי (הן אמת)^(א) :
עז בזה יודע האדם שבאמת הוא רוצה לעבוד כשאינו רוצה בפרסומו :

עח מי שאינו יודע דרך ה' יקטין א"ע :
עט ע"י תפילה שהיא בשועה ימחול לך הקב"ה :
פ ע"י שקרים אין אדם יכול להטיב מעשיו :
פא מי שאינו יכול לבטל את היצה"ר ע"י המשכת אותו לביהמ"ד ידע שעדיין ברשעתו קיים :
פב הקב"ה חפץ במצות שעושה בהם גם רצון הבריות יותר מבמצות שבין אדם לקונו : **פג** מוטב לאדם לקיים המצוה כפי האפשר מלהניח לגמרי :
פד תיקון הגוף קודם תיקון הנפש :

הבוכה

ראשי תיבות וקיצורים: א"כ. אם כן; א"ע. את עצמו; אע"פ. אף על פי; ד'/ה'. השם; הבטוחו'. הבטוחות; היצה"ר. היצהר; הקב"ה. הקדוש ברוך הוא; לביהמ"ד. לבית המדרש; הערות ותרגומים: (א) תהלים נא, ח:

תשובה

פה הבוכה ומתאבל על אדם כשר מוחלין לו על כל עוונותיו : **פו** מצוה להחזיר את בני אדם על כל דבר פשע ואם אתה ירא שלא ישמע לך תאמר דבריך בשם צדיק אחר כדי שישמעו אותך :

פז כל האומר ויכלו^(א) בכוונה ומתפלל בכוונה מלאכי השרת מבקשין מהש"י שיכפר לו :

פח העונה אמן יש"ר בכל כחו אפי' יש בו שמין של ע"ז מוחלין לו :

פט אלו אין רואין פני גיהנם דיקדוקי עניות וחוליי מעים ומי שיש לו נושים ועול מלכות :

צ התחזק במצות יותר ממה שהיכולת בידך .
צא הפסד ממון מכפר על גופו :

צב הצמאון הוא תיקון דברים בטלים :
צג התשובה מביא רפואה לעולם :

צד תשובה מיראה זדונות נעשין כשגגות ומאהבה נעשין כזכיות : **צה** תשובה מקרבת את הגאולה ומארכת ימיו ושנותיו של אדם :

צו ע"י תשובת יחיד מוחלין לו ולכל העולם כולו :
צז הקב"ה נתפיים ע"י ויודיו ודומה כאילו בנה מזבח

והקריב קרבן : **צח** מי שמעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו :

צט התורה וגמילות חסדים מכפרין :
ק צעקה ובכי' בלילה יותר נשמעת לרחם :

קא בעל תשובה יתפלל על הגשם ועי"ז מכפרין לו על עוונותיו : **קב** כשישראל מתענין אין נענין עד שיהיו עם רשעים באגודה :

הדרך

ראשי תיבות וקיצורים: אפי', אפילו: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: ובכי', ובכיה: יש"ר. יהא שמה רבא: מהש"י. מהשם יתברך: ע"ז. עבודה זרה: הערות ותרגומים: (א) [בראשית ב', א]:

תשובה פא

קג הדרך שיבור לו האדם שיאהוב את התוכחות
ויחזיק באמונה יתירה :

א יום שהאדם עושה תשובה הוא למעלה מהזמן
ומעלה כל הימים למעלה מהזמן וכן יום

הכפורים הוא למעלה מהזמן : **ב** גם ע"י תשובה
הרוח של משיח מנשבת על גזירות המלכיות ומבטלן :

ג גם ע"י תשובה נתבטל החמימות הגדולה :

ד הנערים הוא בקל להשיב אותם להשי"ת מוקנים :

ה צריך לכפות את הרשעים בכפיית ממון שיחזרו
בתשובה : **ו** ע"י תשובה הפרנסה בנקל :

ז ע"י מופלגי וחריפי הדור מאירין את היראה וע"י

היראה מתנוצץ זכות אבות וע"י התנוצצות האבות

נתעורר תשובה בעולם : **ח** הקב"ה עושה שבילין

בים כדי לכבוש עוונותינו ולהוציא צדקותינו :

ט כשהצדיק נתעשר עי"ז הרשעים חוזרים בתשובה :

י ע"י שמירת שבת ממשיך על עצמו אור של משיח .

גם ע"י תשובה :

תוכחה

א המוכיח צריך לומר תוכחתו ע"י התקשרות

הדיבור לשרשו ואז נתקבל תוכחתו :

ב מי שנשתמד אל תוכח אותו כי לא תועיל :

ג ע"י שאין מקבל תוכחות נחרב מעונו :

ד מי שמוכיח את העולם שלא בחכמה עי"ז מעורר

ח"ו גלות גדול והכבדה מהאומות :

ה לעולם אל יוציא אדם א"ע מן הכלל :

מפני

תוכחה

- ו מפני עונש תוכחה חוזר בו הקב"ה על הטוב שיצא מפיו: ז היכא דידעת דלא^(א) מקבלי תוכחה הנח להם: ח מי שירא מבני אדם להוכיח אותם לסוף שהקב"ה שובר אותו לפניהם. [אל תחת מפניהם פן אחיתך לפניהם. ירמ' א]:
- ט מי שיודע להזהיר ואינו מזהיר גם חבירו מידו נענש: י ע"י צדקה תזכה לקבל מוסר:
- יא מי שאינו מקבל מוסר נידון במיתה:
- יב ע"י תוכחה שתוכיח תנוח בקבר בלא צער גיהנם ותזכה לגן עדן: יג מותר לדחות בשתי ידיים את זה שלא קיבל ממך תוכחה: יד כל זמן שתוכחה בעולם נחת רוח וטובה וברכה באה לעולם:
- טו ע"י תוכחה נמתק הדין ונמשך החסד:

-
- א **מי** שאין במעלות הצדקות וגם אין לו זכות אבות ורוצה לקרב את ב"א לעבודת הש"י ישמור א"ע מנסיונות ובפרט שלא יתקנאו בו הרשעים:
- ב מי שמקרב את הרחוקים לעבודת הש"י הברכות מסורים בידו: ג מי ששומע תוכחה ואינו נתקבל אצלו יידע שיצטרך ללוות אצל אחרים וסימן לדבר בדברים לא יווסר עבד^(ב) לזה לאיש מלוה^(ג):
- ד אין מי שיכול לזרוק דיבורים לתוך פיו של חבירו מרחוק אלא עד שיכניס את חבירו לבחי' עיבור תחילה: ה בזה שיוצאין לקראת אדם חשוב נתעוררין עשרה מאמרות שבהם נברא העולם: גם ע"י קרבת הרחוקים גם כן: צריך

ראשי תיבות וקיצורים: א"ע. את עצמו: ב"א. בני אדם: הש"י. השם יתברך: ירמ'י. ירמיה: לבחי'. לבחינת: ע"י. על ידי: שהקב"ה. שהקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) איפה שיודעים שלא: (ב) משלי כט יט: (ג) שם כב ז:

תפלה פב

- א צריך** אדם להיות נכסף ומשתוקק לטוב הכללי אעפ"י שימשך לו לבד הפסד :
- ב** המתפלל בביה"כ כאילו הביא מנחה מהורה :
- ג** הקב"ה מצוי בביה"כ : **ד** ע"י חנופה אין תפילתו נשמעת : **ה** ע"י עסק התורה מתוך דוחק תפילתו נשמעת : **ו** המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה :
- ז** מי שדעתו שפלה עליו אין תפילתו נמאסת :
- ח** לעולם יקדים אדם תפילה לצרה : **ט** כל המאמץ עצמו בתפילה למטה אין צרים יכולים להסמינו מלמעלה : **י** לעולם יבקש אדם רחמים שיהי' הכל מאמץ את כחו ושיסיימוהו מלאכי השרת לבקש רחמים ושלא יהיו לו מסטינים מלמעלה :
- יא** תפילת אחר מועיל יותר מתפילת עצמו ואפילו צדיק צריך לתפילת אחרים : **יב** מותר להתפלל על בעל לשון הרע שימות ושישתכח תורתו ושלא יהי' לו חלק לעולם הבא ושלא יהי' לו בנים חכמים :
- יג** כל העוסק בתורה הקב"ה עושה לו חפציו :
- יד** יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גז"ד :
- טו** אל יבקש אדם על שום דבר יותר מדאי :
- טז** ביום הגשמים ישועה פרה ורבה בעולם ומליצי זכות נכנסין לפניו : **יז** תפילת יחיד אינה נשמעת אא"כ לבו מכוין ותפילת ציבור נשמעת אע"פ שאין לב כולם שלם :
- יח** לא מצליחין אתרתי(א) :
- יט** אסור להטריח את ה' לשנות את המבע :

מי

ראשי תיבות וקיצורים: אא"כ. אלא אם כן; בביה"כ. בבית הכנסת; גז"ד. גזר דין; הקב"ה. הקדוש ברוך הוא; יהי'. יהיה/יהיו; ע"י. על ידי; שיהי'. שיהיה; הערות ותרגומים: (א) לא מתפללים על שנים;

תפלה

- כ** מי שמעביר על מדותיו תפילתו נשמעת :
- כא** המספר בשבחו של מקום יותר מדאי נעקר מן העולם : **כב** ביה"כ שמחשבין בו חשבונות לסוף שילינו בו מת מצוה :
- כג** לכל דבר שבקדושה צריך הכנה והזמנה :
- כד** בשאלת צרכיו אל ירים ראשו לשאול שאלה גדולה אבל בתורה ויראת שמים ישאל כל תאוותו :
- כה** מצוה להיות לו בגדים מכובדים בשעת התפילה :
- כו** הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילין לעולם הבא :
- כז** יבקש אדם רחמים שלא יבא לידי עניות :
- כח** ע"י התפלה יכול לשנות את המזל :
- כט** הדיבור בקול רם מביא הרגשה ותנועה בכל האברים : **ל** מי שעולה על רוחו להתחנן לפני הש"י עי"ז נושא חן בעיני הש"י :
- לא** ע"י בטחון הקב"ה שומע תפילתו :
- לב** אל תתפלל בבית שבנה בעל מחלוקות :
- לג** קודם התפילה תתן צדקה ותקשר את עצמך לצדיקי הדור : **לד** אדם מקבל שפע וכח אלקי כפי אותו המקום שמתפלל בו :
- לה** כשהציבור מתפללים הוא עת רצון :
- לו** מי שיש לו ביה"כ ואינו נכנס לשם להתפלל גורם גלות לבניו : **לז** על כל הדברים הן על דבר גדול הן על דבר קטן תתפלל :
- לח** אקדימו ואחשיכו לבי כנישתא כי היכי דתאריכו חיי : **לט** מי שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו

ראשי תיבות וקיצורים: ביה"כ. בית הכנסת: הש"י. השם יתברך: עי"ז. על ידי זה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הערות ותרגומים: (א) תקדימו ותעריבו לבית כנסת בשביל שתאריכו ימים:

תפלה פג

חבירו ואינו מבקש נקרא חוטא :

מ הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ומתפלל
כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן וכאלו טבל :

מא מי שזוהר לומר דיבור קדוש בבית המינופת יזכה
לאריכות ימים :

מב גדולה תפילה ממעשים טובים ומן הקרבנות :

מג תורה ומעשים טובים ותפלה ודרך ארץ צריכין
חיווק: **מד** אל תתפלל אלא בבית שיש בו חלונות :

מה ע"י צדקה בשתי ידיים תפלתו נשמעת :

מו בשעת תפלה יפרוש כפיו כאלו מקבל איזה דבר :

מז ע"י גול או מבייש פני חבירו אין תפילתו נשמעת .
מח שבת ור"ח יותר מסוגל להעלות התפלה .

מט כשאדם נעצר זה סימן שאין תפלתו נתקבלת .

נ ע"י ההשתוקקות שאדם משתוקק בלילה להשי"י
ע"י"ז בנקל לו להתפלל בבוקר

נא תפילה שהיא בדמעות היא נתקבלת :

נב כשאתה מבקש איזה דבר תזכור זכות אבות :

נג כשהקב"ה מעניש איזה רשע שיודע בו שלא יעשה
עוד תשובה והצדיק מתפלל עליו יותר מדאי ע"י"ז

נענש הצדיק : **נד** כשהמתפלל נופל לקטנות

זה סימן שלא יתבלבל תפילתו :

נה כשאין לך שלום עם העולם אין נתקבל תפלתך :

נו צריך להתפלל בשלום העיר אשר אתה דר בה :

נז מי שמתפלל בשמחה הקב"ה מכבד אותו ופוקד
את לוחציו : **נח** ע"י תיקון הצות מזכירין

את הקב"ה את הטובות שהבטיח לישראל :

מי

תפלה

נט מי שמלמד זכות על ישראל עי"ז מעורר תשועה
והתשועה באה על ידו :

ס מי שאין מתפלל על צרת ישראל נקרא חוטא :

סא צריך אדם להתפלל על זרעו ועל כל הבאים

אחריו : **סב** אסור לאדם שיהיה כפוי

טובה בין לישראל בין לגוי :

סג מין שמתפלל על ישראל הקב"ה מכפר לו על כל

עוונותיו : **סד** החולה שמתפלל על עצמו

בדמעות בוודאי הקב"ה ירפא אותו ויקבל תפילתו :

סה כשאתה רוצה לישא תפילתך תתפלל בעד ישראל :

סו הקב"ה מבקש את האדם שיתפלל לפניו :

סז מי שמציל את העני מחזק ממנו הכח הוא בנקל

באותיות התפילה :

סח ע"י בטחון תפילתו של אדם נשמעת :

סט מי שהוא עניו יכול לצעוק בתפילתו מן הלב :

ע ע"י שמחה תבוא תפילתך בהיכל מלך :

עא מי שאין לו הנאה מתפילתו יתפלל ברנה :

עב מי שמתפלל בכח הקב"ה שומע תפילתו :

עג מי שנדר איזהו נדר אין מקבלין תפילתו עד

שישלם את נדרו :

עד מי שאין בו אמונה אין תפילתו נשמעת :

עה מי שמשמח את הצדיק תפילתו נשמעת :

עו צריך קודם התפילה לדבק את רוחו בהבורא

ומחמת הדביקות יצאו הדיבורים מעצמן מפיו :

עז כשתשמע חרפתך ותשתוק תזכה שיענה הקב"ה

בקשתך . **עח** מי שמתפלל על חבירו עי"ז

הקב"ה

תפלה פד

הקב"ה כופל לו את טובתו •

עט תפלה שאינה נתקבלת למעלה נשרפת :

פ מי שמתפלל על החורבן עי"ז יזכה להתפלל בלב וגוף :

פא תפלה שהוא בשמחה היא עריבה ומתוקה להש"י :

פב מי שיש לו ענוה אפי' כשמתפלל במחשבה הקב"ה

עושה מחשבתו : פג לפעמים הקב"ה אין מקבל תפלת

הצדיק כשמתפלל על איזה אדם כי הקב"ה יודע שימשיך

זה האדם לאחר זמן את הצדיק בחטאים מחטאתיו :

פד אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד : [פי'

מי שעובד ה' אחריו הולכים ונמשכים המחשבות

לבלבל יותר משאר בני אדם • וזהו אין המחשבה

הולכות אלא אחר העובד : **חזק**

א **בשביל** שאין מבקשין רחמים על חבירו עי"ז

נופל לתפיס' ותיקון לתפיסה שיפרנס איזהו בעלי חיים :

ב התפלה מעולה כשפניו כלפי מעלה :

ג מי שמבקש רחמים על בני דורו וזכה לגילוי שכינה :

ד ע"י שירות ותשבחות ממשיכין שכינתו למטה :

ה תפילת שליח ציבור יש בה בחי' מלחמה :

ו מי שמקיים יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך עי"ז

זוכה להתפלל בכוונת הלב :

ז אמירת תהלים סגולה להוריד גשמים **תהלים**

למטר השמים תשתה **מים** (א) :

ח כל המוצר בצרות ישראל ומתפלל עליהם אע"פ

שמטיח דברים כלפי מעלה אינו נענש :

ט יש תפילות שאינם נתקבלים למעלה אלא עד

שנותנים

ראשי תיבות וקיצורים: אפי'. אפילו: בחי'. בחינת: להש"י. להשם יתברך:

לתפיס'. לתפיסה: פי'. פירוש: הערות ותרגומים: (א) [דברים י"א, יא]:

תפלה

שנותנים כ"כ מעות לצדקה כפי מספר האותיות של התפילה השייך לזה הדבר למשל כשמתפלל אלו התיבות תן לי בנים צריך ליתן צדקה כמספר אותיות תן לי בנים : י ע"י תפילה יכול לשנות זוונו הנכרז בשמים : יא התפלה של רבים נשמעת יותר כשהם בכנופיא^(א) ממה שהם מפורדים :

יב לפעמים אינה באה הישועה אלא עד שיתפללו כמה בני אדם ולא די בתפילת יחיד :

יג מי שיש לו שונאים קשה לו לכוון דעתיה^(ב) בתפילה : יד צריך אדם להזהר בשעה שמזכיר את השם שיהיה בקדושה ובטהרה היינו שיקדש רוח פיו כ"כ שיהא בכחי' רוח נבואה ואז הרוח הזה הולך ומפיל אותם הבוטחים בשוא ובהבל וזהו בשם י"י אלקינו נזכיר המה כרעו ונפלו^(ג) : חזק (שייך להרהורים)

עצה על הרהורים לכעוס על איזה דבר . ורמו רגזו ואל תחטאו^(ד) . [שמעתי מרבינו ז"ל בפירוש שהכוונ' לרגז ולכעוס על עצמו . וזה מרומז בדברי רז"ל שאמרו לעולם ירגזו אדם יצ"ט על יצה"ר שנאמר רגזו וכו' היינו לרגז ולכעוס על עצמו אבל חלילה לכעוס ממש כי עון הכעס חמור מאד כידוע] גם סגולה לנתק ממקומו ולילך למקום אחר : גם טוב לקפוץ ממקומו : לחולי נופל שיפור צדקה פזר נתן לאביונים^(ה) : סגולה למקשה לילד שתרחץ ביין מלפניה ומלאחריה נכנס יין יצא סוד : סגולה לחולה להסתכל על הציצית . עיין בליקוטי הראשון בס' ח'ח^(ו) :

תושלבע

ראשי תיבות וקיצורים: כ"כ. כל כך. בבחי'. בבחינת: בס'י. בסימן: יצה"ר. יצר הרע: יצ"ט. יצר טוב: שהכוונ': הערות ותרוממים: (א) באסיפה: (ב) דעתו: (ג) [תהלים כ', ח ט]: (ד) [תהלים ד', ה]: (ה) [תהלים ק"ב, ט] (ו) לקוטי מוהר"ן ח"א; בתקפ"א - בס' ח':

שמות הצדיקים

א

שמות א

אָדָם • הֶבֶל • שֵׁת • חֲנוּךְ • מְתוּשֶׁלַח • נֹחַ • שָׁם •
וְעֵבֶר : [אֲבוֹת] : אֲבֵרָה : יִצְחָק : וְיַעֲקֹב •
[אֲמֵהוֹת] • שָׂרָה • רִבְקָה • רָחֵל • לֵאָה • [שְׁבָטִים] •
רְאוּבֵן • וְשִׁמְעוֹן • לֵוִי • וַיהוּדָה • יִשְׁשַׁכָּר • וְזַבּוּלֹן • דָּן •
וְנַפְתָּלִי • גָּד • וְאָשֶׁר • יוֹסֵף • וּבִנְיָמִין • מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם •
[שְׁבָעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב] • חֲנוּךְ • וּפְלוּא •
חֲצֹרֹן • וְכַרְמֵי • יְמוּאֵל • וַיְמִין • וְאוּדָה • וַיְכִין • וְצַחַר •
וְשֹׁאוּל • גְּרִשׁוֹן קָהָת וּמְרָרִי • שְׁלֵה וּפְרִץ וּזְרַח • חֲצֹרֹן •
וְחִמּוּל • תּוֹלַע וּפְוָה וַיּוֹב וְשִׁמְרוֹן • סָרְד וְאֵילֹן וַיְחַלְאֵל •
צַפְיוֹן וְחִגִּי שׁוּגִי וְאַצְבוֹן עֲרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי • יַמְנָה וַיִּשׁוּי •
וּבְרִיעָה • וְשֶׁרַח אַחֹתָם • חֶבֶר וּמִלְכִיאֵל • בַּלַּע וּבְכָר •
וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא וְנַעֲמָן • אַחִי וְרֵאשׁ • מוּפָיִם וְחוּפָיִם וְאַרְדֵּי •
חוּשִׁים יַחְצֵאל וְגוֹנִי וַיְצַר וְשָׁלֵם • דִּינָה בַת יַעֲקֹב : וַיְכַבֵּד •
בַּת לֵוִי : [מִזְשַׁפְּחַת הַלְוִי] לְבָנֵי וְשִׁמְעִי • עֶמְרָם וַיְצַהֵר •
וְחֶבְרוֹן וְעוֹזִיאֵל • מַחְלִי וּמוּשִׁי • אֶהֱרֵן הַכֹּהֵן • **מֹשֶׁה** •
רְבִינּוּ • מָרִים • קָרַח וְנָפֵג וְזֹכְרִי • מִישָׁאֵל וְאַלְצָפָן •
וְסֹתְרִי • אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמְיִנְדָב • נָדָב אֲבִיהוּא אֱלִעֶזֶר •
אִיתְמָר • אֶסִיר וְאַלְקָנָה וְאַבִּיאֶסֶף • פִּינְחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר •
אֱלִיאָב • נְמוּאֵל • (מִבְּנֵי רְאוּבֵן) אַרְדֵּי וְנַעֲמָן מִבְּנֵי •
בִּנְיָמִין : מִבְּנֵי מְנַשֶּׁה • מְכִיר • גַּלְעָד אִיעֶזֶר • חֶלֶק •
אֲשִׁרְיָאֵל שְׁכֵם שְׁמִידַע חֶפֶר צֶלְפָחֵד וְשֵׁם בָּנוֹת צֶלְפָחֵד •
מַחֲלָה וְנוּעָה חַגְלָה מְלָכָה וְתַרְצָה • בְּנֵי אֶפְרַיִם • שׁוֹתְלַח •
בְּכָר תַּחַן עֶרֶן • [י"ב נְשִׂאִים] נַחֲשׁוֹן בֶּן עַמְיִנְדָב •
נְתַנְאֵל בֶּן צוּעֵר • אֱלִיאָב בֶּן חֲלוּן • אֱלִיצֹר בֶּן שְׁדִיאֹר •
שְׁלוּמִיאֵל בֶּן צוּרִי שְׁדִי אֱלִיָסֶף בֶּן דְּעוּאֵל אֱלִישַׁמַּע בֶּן •
עַמְיָהוּד גְּמְלִיאֵל בֶּן פְּדָה צוּר • אֲבִידִן בֶּן גְּדַעוּנִי אַחִיעֶזֶר •

בן

שמות הצדיקים

ב

בן עמישדי : פגעיאל בן עכרן : אחרע בן עינן :
יהושע בן נון : כלב בן יפונה : בצלאל בן אורי בן
חור : אהליאב בן אחיסמךד : שבועים זקנים : אלדד
ומידד : חור : יאיר בן מנשה : נבח : (נשיאים
שהנחילו הארץ לישראל) : כלב וכו' (א) : שמואל
בן עמיהוד : אלדד בן פסלון : בקי בן יגלי : חניאל בן
אפוד : קמואל בן שפטן : אליצפן בן פרנד : פלטיאל
בן עזן : אחיהוד בן שלומי : פדהאל בן עמיהוד :
(שופטים) : עתניאל בן קנו : אהוד בן גרא : שמגר
בן ענת : דבורה הנביאה . וברק בן אבינועם : גדעון
בן יואש . תולע בן פואה . יאיר הגלעדי : יפתח :
אבצן : אילון הזבולוני : עבדון בן הלל הפרעותני
שמשון בן מנוח : עלי הכהן : שמואל בן אלקנה בן
ירחם בן אליהוא בן תחו בן צוף . חנה הנביאה :
(נביאים) אחי' השילוני וב"ד . והם . עדוא
החזיה ושמע' הנביא ואחימעץ כהן גדול . ועזרי'
שמואל הנביא : אליהו הנביא . מבית דינו היו . עזרי'
בן עודד . וחנוני' הרואה . ויהוא בנו ועובדי' . ויחיאל
בן זכרי' מבני יוסף : ומיכהו בן ימלא . ויהורם כ"ג
ויהודע : אלישע בן שפט . מב"ד היו . יונה בן אמתי .
וזכרי' בן יהודע נביאים ויהושע כהן גדול . יהודע
כהן . הושע בן בארי . עמוס . יואל כ"ג . ואורי'
ישעי' בן אמוץ . מיכה . שלום כ"ג : יואל בן פתואל .
ומב"ד היו . נחום וחקבוק הנביאים ושרי' כ"ג .
נחום האלקושי . צפני' בן כושי : ירמי' בן חלקי' .
מב"ד הי' צפני' . ואורי' . הנביאים וחלקי' כהן גדול .
ועזרי'

ראשי תיבות וקיצורים: אחי. אחיה: הי'. ואורי. ואוריה:
וב"ד. ובית דינו: זכרי'. וחקריה: וחלקי'. וחנניה: ועובדי'. ועובדיה:
ועזרי'. ועזריה: ושמעיה: ושרי'. ושריה: זכרי'. חלקי. חלקיה:
ירמי. ירמיה: ישעי'. ישעיה: כ"ג. כהן גדול: מב"ד. מבית דינו: עזרי'. עזריה:
צפני'. צפניה: הערות ותרומים: (א) כלב בן יפונה:

שמות הצדיקים

ג

שמות

ועזרי' • חולדה הנביאה • יחזקאל בן בוזי • ברוך בן גר' • יהוצדק אבי עזרא כ"ג : חגי זכרי' מלאכי • זרובבל • מרדכי • בלשן • עזרא הכהן הסופר • יהושע בן יהוצדק • שר' רעלי' מספר בני • רחום בענה • נחמ' בן חבלי' • פולם מאנשי כה"ג : אסתר דניאל • חנניא מישאל ועזרי' • נתן הנביא • וגד החוזה : עובדי' הנביא : חזיאל מבני מתניה • אליעזר בן דוד והוי(א) ממורשה • נריה שריה מחסיה • חנמאל ושלום • אבנר בן נר : פלטי בן ליש : יהונתן בן אביתר : (ואלה שמות בני ישראל הנזכרים בדברי הימים) : בני זרח • זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע : בני איתן עזריה : בני חצרון ירחמאל : רם פלוכי : עמינדב : נחשון שלמון בועז עובד ישי : [בניו] אליאב אבינדב שמעא • נתנאל רדי אצם דוד • הוא דוד המלך : ואחותיהם צרויה ואביגיל : אבשי • יואב עשהאל : עמשא יתר הישמעאלי : ישר שוכב ארדון : שגוב יאיר : אשחור אבי תקוע : ירחמאל : רם ובינה וארן ואצם אחיה • מעץ וימין ועקר : שמי וידע נדב ואבישור : אחבן מוליד : סלד ואפים : ישעי ששן אחלי' : יתר ויונתן : פלת וזוא : עתי(ב) נתן זכר אפלל עובד יהוא עזריה חלץ אלעשה • ססמי שלום יקמיה אלישמע : מישע מרשה אבי חברון : קרח ותפח ורקם ושמע : רחם אבי ירקעם • שמי מעון חרן מוצא גזו : יהדי רגם ויותם וגישן ופלמט ועיפה ושעף : שבר תרחנה : שוא אבי מכבנא ואבי גבעא : עכסה בת פלב : בני פלב בן חור בכור אפרתה • שובל שלמה חרף : בני

ראשי תיבות וקיצורים: ועזרי', ועזריה; זכרי', זכריה; חכלי', חכליה; כ"ג, כהן גדול; כה"ג, כנסת הגדולה; נחמיה, נחמיה; נרי', נריה; עובדי', עובדיה; רעלי', רעליה; שרי', שריה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אלעזר בן דוד; (ב) בתקפ"א - עתי;

שמות הצדיקים

ד

(בְּנֵי דָוִד) דְּנִיאל • שְׁפֹטִיהַ יִתְרָעַם • שְׁמַעְא וְשׁוֹבָב
וְנָתַן וְשַׁלְמָה • וַיִּבְחַר וְאֶלְיָשָׁמַע וְאֶלְיָפְלֹט • וְנָגַה וְנִפְגַּ
וַיְפִיעַ • וְאֶלְיָשָׁמַע וְאֶלְיָדַע וְאֶלְיָפְלֹט : בֵּת שְׁבַע אָם
שְׁלֹמֹה הַמְלֹךְ : (מַלְכֵי בֵּית דָּוִד) אָסָא • יְהוֹשָׁפָט •
יְהוֹאָשׁ עֲזַרְיָהוּ יוֹתָם יְחֻזְקִי יֵאֱשִׁיָהוּ צְדָקִי • בְּנֵי יִכְנִי' •
אֶסִיר שְׁאֵלְתֵי־אֵל וּמַלְכִירָם וּפְדִיָה וְשִׁנְאֶצֶר יִקְמו' הוֹשָׁמַע
וְנִדְבִי' • וּבְנֵי פְדִיָה זְרוּבָבֵל וְשִׁמְעִי וּבֶן זְרוּבָבֵל מִשְׁלָם
וְחַנְנִיָה וְשְׁלוֹמִית אַחֹתָם וְחַשׁוּבָה וְאוֹהֵל וּבְרַכְיָה וְחַסְדָּיָה
וְיֹשֵׁב חֶסֶד חָמֵשׁ • פְּלִטְיָה וַיִּשְׁעִיָה • רַפְיָה אֶרְנָן עַבְדֵיָה
שְׁכַנְיָה • שְׁמַעֲי' • חַטּוּשׁ וַיְגָאֵל וּבְרִיחַ וַנְעֲרִיָה וְשָׁפָט •
אֶלְיוֹעִינִי וְחֻזְקִיָה וְעֲזַרְיָקָם • הוֹדְוִיָהוּ וְאֶלְיָשִׁיב וּפְלִיָה
וְעֻקוֹב וַיֹּחָנָן וְדַלְיָה וְעַנְנִי • חוֹר וְשׁוֹבָל רֵאִיָה יַחַת
אֲחוּמִי לְהֹד • צְרַעְתִּי אֶשְׁתְּאֵלִי • אָבִי עֵיטָם יִזְרַעְאֵל
וַיִּשְׁמָא וַיִּדְבַּשׁ • פְּנוּאֵל אָבִי גְדוֹר עוֹר אָבִי חוּשָׁה • אַחְזָם
חֶפְרֵי תִימְנִי אַחְשֶׁתְרִי • צַרְתַּ צַּחַר אֶתְנָן • קוֹץ עֲנוּב צַבְבָּה •
אַחְרַחֵל בֶּן הָרַם • יַעֲבִץ • כְּלוּב אַחִי שׁוּחָה • מַחִיר אָבִי
אֶשְׁתוֹן • רַפָּא • פֶּסֶח • תַּחְנָה : בְּנֵי קְנוֹ עֲתַנְיָאֵל וְשָׁרְיָה
חַתַּת • מְעוֹנְתִי עֶפְרָה שָׁרְיָה יוֹאָב • עִירוֹ אֵלָה וְנַעַם
וּקְנוֹ • יְהִלְלָאֵל זִיף וַיִּזְפֵּא תִירְיָא וְאַשְׁרָאֵל • עוֹרָה יֵתֵר
וּמְרַד עֶפְרָא^(א) וַיְלוֹן מְרִים שְׁמִי יִשְׁבַּח אֶשְׁתְּמוֹעַ • וְאַשְׁתוֹ
הִיְהוּדִיָה יִלְדָה אֶת יֵרַד אָבִי גְדוֹר וְאֵת חֶבֶר אָבִי שׁוֹכֹ
וְאֵת יְקוֹתִיָאֵל אָבִי זְנוּחַ וְאֵלָה בְּנֵי בִתְיָה בֵּת פְּרַעָה אֶשֶׁר
לְקַח מְרַד • הוֹדִיָה נַחַם אָבִי קַעִילָה הַגְרָמִי וְאַשְׁתְּמוֹעַ
הַמְעַכְתִּי • שִׁימוֹן אֲמַנוֹן וְרִנָּה בֶן חֲנָן וְתִילוֹן יִשְׁעִי זוּחַת
וּבֶן זוּחַת • עַר אָבִי לָכָה וְלַעֲדָה אָבִי מְרֻשָׁה • אֶשְׁבַּע •
יֻקִים וְאַנְשֵׁי כּוֹזָבָא וַיִּשְׁבִּי לָחֵם : (בְּנֵי שְׁמַעוֹן) נְמוּאֵל
יָרִיב

ראשיתניות וקיצורים: ונדבבי', ונדבביה: יחזק'י, יחזקיהו: יכנני', יכניה: יקמ'י, יקמיהו:
צדק'י, צדקיהו: שמע'י, שמעיה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - צפר:

שמות הצדיקים

ה

שמות
ע

יָרִיב זָרַח • שְׁלוֹם מִבְּשֵׁם מִשְׁמַע • חֲמוּאֵל זָבוּר שְׁמַעִי •
מִשׁוֹבֵב וּמִלֶּךְ וְיוֹשֵׁה בֶן אֲמִצְיָה • וְיוֹאֵל וְיֵהוּא בֶן יוֹשְׁבֵינָה
בֶּן שָׁרְיָה בֶן עֲשִׂיאל • וְאֶלְיוֹעֲנִי וְעֵקֶבֶה וְיִשׁוּחָה וְעֲשִׂיָה
וְעֲדִיאל וְיִשְׁמִיאֵל וּבְנִיָה • וְזִזְא בֶן שַׁפְּעִי בֶן אֶלֹן בֶּן
יֵדִיָה בֶן שְׁמַרְיָה בֶן שְׁמַעְיָה • פְּלַטְיָה וְנַעֲרִיָה וּרְפָיָה
וְעוֹזִיאֵל בְּנֵי יֵשׁוּעַ : (בְּנֵי רֵאוּבֵן) וְיֹאֵל שְׁמַעְיָה גֹזַג
שְׁמַעִי • מִיכָה רֵאִיָה בַעַל בָּאֲרָה • יַעֲיָאֵל וְזִכְרִיָהוּ • בְּלַע
בֶּן עֹזוֹ בֶּן שְׁמַע בֶּן יוֹאֵל : (בְּנֵי גַד) וְיֹאֵל הָרֵאשִׁי וְשַׁפְּם
הַמְּשֻׁנָּה וְיַעֲנִי וְשַׁפְּט בְּבִשָּׁן • מִיכָאֵל וּמִשׁוֹלֵם וְשַׁבְעַת וְיִזְרִי
וְיַעֲכָן וְזִיעַ וְעֶבֶר • אֲבִיחֵיֶל חוּרֵי יְרוּחַ גְּלַעַד מִיכָאֵל יִשְׁשִׁי
יַחֲדוֹ בּוֹז • אַחֵי עַבְדֵי־אֵל גּוֹנֵי • וְעַפְרָי וְיֵשׁוּעַ וְאַלְיָאֵל
וְעוֹרִיאֵל וְרַמְיָה וְהוֹדְוִיָה וְיַחֲדִיאֵל : (בְּנֵי אֶהֱרָן
הַכֹּהֵן) אֲבִישׁוּעַ בּוֹקֵי עֵזוֹ • זִרְחִיָה מְרִיזוֹת • אֲמַרְיָה
אֲחִיטוֹב • צְדוֹק אֲחִימַעֲזַן עֲזַרְיָה יוֹחָנָן • עֲזַרְיָה
אֲמַרְיָה אֲחִיטוֹב • צְדוֹק שְׁלוֹם • חֲלֻקָּה עֲזַרְיָה •
שָׁרְיָה יְהוֹצֶדֶק : (בְּנֵי לֵוִי) • יַחַת זִמְהָ יוֹאָח עֵדוֹ
זָרַח יְאֹתָרִי • עַמִּינַדָב קָרַח אֲסִיר אֶלְקָנָה
אֲבִיסָף אֲסִיר תַּחַת אוּרִיאֵל עוֹזִיָה שְׂאוּל • עַמְשֵׁי אֲחִימֹת
צוֹפִי נַחַת אֲלִיאָב יְרַחֵם אֶלְקָנָה • בְּנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וְשֵׁנִי
וְאֲבִיָה • לְבִנֵי שְׁמַעִי עוֹזָה שְׁמַעְיָה חַגִּיָה עֲשִׂיָה • הַיִּמָּן
הַמְּשׁוֹרֵר בֶּן יוֹאֵל בֶּן שְׁמוּאֵל בֶּן אֶלְקָנָה בֶּן יְרַחֵם בֶּן
אֲלִיאֵל בֶּן תוֹחַ בֶּן צוֹף בֶּן אֶלְקָנָה בֶּן מַחַת בֶּן עַמְשֵׁי בֶן
אֶלְקָנָה בֶּן יוֹאֵל בֶּן עֲזַרְיָה בֶּן צַפְנִיָה • בֶּן תַּחַת בֶּן אֲסִיר
בֶּן אֲבִיסָף בֶּן קָרַח • בֶּן יִצְהָר בֶּן קָהַת בֶּן לֵוִי בֶּן
יִשְׂרָאֵל : אֲסָף בֶּן בְּרַכְיָהוּ בֶּן שְׁמַעְיָה בֶּן מִיכָאֵל בֶּן
בַּעֲשִׂיָה בֶּן מַלְכִיָה בֶּן אֲתַנִּי בֶּן זָרַח בֶּן עֲדִיָה בֶּן אִיתָן בֶּן

זִמְהָ

שמות הצדיקים

זָמַח בֶּן שִׁמְעִי בֶן יַחֲת בֶּן גֵּרְשָׁם בֶּן לֵוִי : אֵיתָן בֶּן
קִישִׁי^(א) בֶּן עֲבָדִי בֶן מִלֹּךְ בֶּן חֲשִׁבְיָה בֶּן אֲמִצְיָה בֶּן חֲלֻקְיָה
בֶּן אֲמִצִּי בֶּן בְּנֵי בֶּן שָׁמֶר בֶּן מַחְלִי בֶּן מֹוֹשִׁי בֶּן מְרָרִי בֶּן
לֵוִי : [בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר] עֹזִי וּרְפָיָה וִירִיאֵל וַיַּחֲמִי וַיְבִשָׁם
וְשִׁמוּאֵל . יִזְרְחִיָה מִיכָאֵל וְעֹבַדְיָה וַיֹּאֵל יִשְׁיָה . יְדִיעָאֵל .
אַצְבוֹן עֹזִי וְעֹזִיאֵל וִירִימוֹת וְעִירִי זְמִירָה וַיֹּעֲזֵשׁ
וְאַלְיַעֲזָר וְאַלְיֹעֲנִי וְעַמְרִי וִירִימוֹת וְאַבְיָה וְעֲנַתוֹת
וְעֲלָמֹת . בִּלְהֵן יַעֲוִשׁ וּבְנִימָן וְאַהֲוֹד וּבְנַעֲנָה וַיִּזְיָן וְתַרְשִׁישׁ
וְאַחִישַׁחַר . וְשִׁפְסָם וְחוּפָם בְּנֵי עִיר חֹוֹשִׁים בְּנֵי אַחַר :
(בְּנֵי מִנְשָׁה) אֲשִׁרְיָאֵל פְּרִישׁ שָׁרֵשׁ אֹוֹלָם וְרָקַם בְּדָן . אִישׁ
הוֹד אֲבִיעֲזָר מַחְלָה . שְׁמִידַע אַחֲזִין וְשִׁכְסָם וְלֻקְחִי וְאַנְיַעָם :
(בְּנֵי אֶפְרַיִם) בְּרַד תַּחַת אֲלַעְדָּה תַּחַת זָבֵד שׁוֹתְלַח עֹזֵר
אַלְעָד . בְּרִיעָה רַפַּח רִשָּׁף תִּלַּח תַּחַן לַעֲדָן עַמְוִיהוֹד
אַלְיִשְׁמַע נֹון יְהוֹשֻׁעַ : (בְּנֵי אֲשֵׁר) יַפְלַט שׁוֹמֵר חוֹתָם
שׁוּעָא . פֶּסֶךְ וּבְמַהֲל וְעִשְׁוֹת . אַחִי וְרַהֲנָה וְחַבָּה וְאַרָם .
וּבֶן הַלֵּם אַחִיו צוּפַח וַיְמַנָּה וְשִׁלְשׁ וְעַמֵּל . סוּחַ וְחַרְנַפְרִי^(ב)
וְשׁוּעֵל וּבְרִי וַיְמַרָה . בְּצַר וְהוֹד וְשִׁמָּא וְשִׁלְשָׁה וַיִּתְרֵן
וּבְאַרָא . וּבְנֵי יִתֵר יַפְנָה וּפְסַפָּא וְאַרָא . וּבְנֵי עֵלָא אֶרַח
וְחַנְיָאֵל וְרַצִּיאַ : (בְּנֵי בְנִימִין) בְּלַע אֲשַׁבַּל אַחֲרַח נוּחָא
רַפָּא . אֲדָר וְגֵרָא וְאַבְיָהוֹד . וְאַבְיָשׁוּעַ וְנַעֲמָן וְאַחוּחַ .
וְגֵרָא וְשִׁפּוּפֹן וְחוּרָם . אַחוּד וְנַעֲמָן וְאַחִיָּה וְגֵרָא עֲזָא
אַחִיחַד . שְׁחַרְיָם יוֹכָב צִכְיָא מִישָׁא מַלְכָם יַעֲוִין שְׁכִיָּה
מְרָמָה אֲבִיטוּב אֲלַפְעֵל עֶבֶר וּמִשְׁעָם וְשִׁמְד^(ג) וּבְרַעָה וְשִׁמַּע
וְאַחִיו שְׁשֶׁק וִירִימוֹת וּזְבִדְיָה וְעֶרֶד . וְעֶדֶר וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה
וַיּוֹחָא . וּזְבִדְיָה וּמִשְׁלָם וְחוּזְקִי וְחָכֵר . וַיִּשְׁמְרִי וַיִּזְלִיאָה
וַיּוֹכָב . וַיְקִים וְזַכְרִי וְזְבִדִי . וְאַלְיַעֲנִי וְצִלְתִּי וְאַלְיָאֵל וְעֶדְיָה
וּבְרָאִיָּה^(ד)

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - קושי; (ב) בתקפ"א - והרגפר; (ג) בתקפ"א -
שומר; (ד) בתקפ"א - ובאירה;

שמות הצדיקים

ז

וּבְרָאִיהָ וְשִׁמְרָתָּהּ • וְיִשְׁפֹּן וְעֵבֶר וְאַלְיָאֵל • וְעֵבְדוֹן וְזִכְרִי
וְחֲנָן • וְחַנְּנִיָּה וְעֵלִים וְעִנְתִּיתָהּ • וְיִפְדִּיָּה וּפְנִיָּאֵל •
וְשִׁמְשָׁרִי וְשִׁחְרִיָּה וְעִתְלִיָּה וְעֵרְשֵׁיהָ וְאַלְיָה וְזִכְרִי בְּנֵי
יְרָחִים : עֵבְדוֹן וְצוּר וְקִישׁ וְבַעַל וְנָדָב וְגִדְדוֹר וְאַחִיו וְזִכְרִי
וּמְקַלּוֹת שְׁמֹאָה • נֵר קִישׁ שְׂאוּל [הוּא שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ]
יְהוֹנָתָן מַלְכֵי־שׁוּעַ אֲבִינָדָב אֲשַׁבְעֵל • מְרִיב בַּעַל מִיכָה
פִּיתוֹן וְמֶלֶךְ וְתַאֲרַע וְאַחִיו • יְהוּעֲדָה עֲלָמַת עֲזֻמוֹת וְזִמְרִי
מוֹצָא בְּנֵעָא רַפָּה אֲלַעְשָׂה אֲצֵל עֲזֻרִיקָם בְּכָרוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל
וְשַׁעְרִיָּה וְעֵבְדִיָּה וְחֲנָן • עֵשֶׂק אוֹלָם יַעוֹשׁ וְאַלְיָפְלָטָּה • עוֹתִי
בֶּן עַמְיָהוּד בֶּן עַמְרִי בֶּן אֲמִרִי בֶּן בְּנִיָּאֵל • עֲשִׂיָּה הַבְּכוֹר
וּבְנָיו יַעֲוִאֵל • סְלוּא בֶּן מְשׁוּלָם בֶּן הוֹדְוִיָּה בֶּן הַסְּנוּאָה •
וְיִבְנִיָּה בֶּן יְרָחִים וְאַלְהָה בֶּן עֲזִי בֶּן מְכָרִי וּמְשָׁלָם בֶּן
שְׁפַמְיָה בֶּן רַעוּאֵל בֶּן יִבְנִיָּה • מִן הַכּוֹהֲנִים • יַדְעִיָּה
וְיְהוִיָּרִיב וְיִכִּין • וְעֲזֻרִיָּה בֶּן חֲלָקִיָּה בֶּן מְשָׁלָם בֶּן צְדוּק בֶּן
מְרִיזוֹת בֶּן אַחִיטוֹב • וְעֲדִיָּה בֶּן יְרָחִים בֶּן פְּשַׁחוּר בֶּן
מַלְכִּיָּה • וּמַעֲשִׂי בֶּן עֲדִיָּאֵל בֶּן יַחֲזִירָה בֶּן מְשָׁלָם בֶּן
מְשַׁלְּמִית בֶּן אֲמִר • שְׁמַעְיָה בֶּן חֲשׁוּב בֶּן עֲזֻרִיקָם בֶּן
חֲשַׁבְיָה • וּבְקַבְקַר חֲרָשׁ וְגִלְלָה וּמַתְנִיָּה בֶּן מִיכָא בֶּן זִכְרִי
בֶּן אֶסְפָּה • וְעֵבְדִיָּה בֶּן שְׁמַעְיָה בֶּן גִּלְלָה בֶּן יְדוּתוֹן וּבְרַכְיָה
בֶּן אֶסָּא בֶּן אֶלְקָנָה • שְׁלוֹם וְעַקוּב וְטַלְמָן וְאַחִימָן
וְאַחִיהֶם שְׁלוֹם הָרֵאשׁ • וְשְׁלוֹם בֶּן קוֹרָא בֶּן אֲבִיסָפָה בֶּן
קֹרַח זִכְרִיָּה בֶּן מְשַׁלְּמִיָּה שַׁעַר • וּמַתְתִּיָּה • יַעֲוִאֵל •
(גְּבוּרִי דְדוּד) • יִשְׁבָּעָם בֶּן חַכְמוּנִי • אֲלַעְזָר בֶּן דוּדוֹ
הָאֲחוּחִי • אֲבִישִׁי אַחִי יוֹאֵב • בְּנִיָּה בֶּן יְהוּדֵעַ • עֲשֵׂהֲאֵל
אַחִי יוֹאֵב • אֶלְחָנָן בֶּן דוּדוֹ מִבֵּית לָחֶם • שְׁמוֹת הַהֲרוּרִי
חֲלָץ הַפְּלוּנִי • עִירָא בֶּן עַקֵּשׁ הַתְּקַעִי • אֲבִיעֲזָר הָעִנְתוֹתִי •

סבכי

שמות הצדיקים

ח

סבכי החושתי • עילי האחוסי • מהרי הנטפתי • איתי
בן ריבי מגבעת בני בנימין • בגיה הפרעתי • חורי
מנחלי געש • אביאל הערתי • עזמות הפחרומי •
אליחבא השעלבוני • בני השם הגזוני יונתן בן שגה
ההררי • אחיאם בן שכר ההררי אליפל בן אור • חפר
המכרתי • אחיה הפלוני • חצרו הפרמלי נערי בן אזבי •
יואל אחי נתן • מבחר בן הגרי • צלק העמוני נחרי
הברוטי • עירא היתרי גרב היתרי • אוריה החתי זכר
בן אחלי • עדינא בן שיזא הראובני • חנן בן מעכה
ויושפט המתני עוזיא העשתרתי שמע ויעיאל בני חותם
הערערי • ידיעאל בן שמרי ויוחא אחיו התיצי • אליאל
המחויים^(א) ויריבי ויושויה בני אלנעם ויתמה המואבי •
אליאל ועובד ויעשיאל המצביה : (ואלה הבאים
אל דוד וכו') • הראש אחיעזר ויואש בני השמעה
הגבעתי ויזיאל ופלמ בני עזמות וברכה ויהוא הענתתי •
וישמעיה הגבעני • וירמי' ויחזיאל ויוחנן ויוזבד
הגדרתי • אלעזרי וירימות ובעליה ושמריהו ושפטיהו
החרופי • אלקנה וישיהו ועזראל ויועזר וישבעם
הקרחים • ויעאלה וזבדיה בני ירחם • עזר הראש עבדיה
אליאב משמנה ירמיה עתי אליאל יוחנן אלזבד ירמיהו
מכבני • עדנח ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא
וצלתי • יהודע הנגיד לאהרן וצדוק • אבינדב • עזא
ואחיו • אוריאל השר • עשיה השר • יואל השר • שמעי'
השר • אליאל השר • עמינדב השר • צדוק ואביתר
הכהנים • זכריהו בן ויעזיאל ושמירמות ויחזיאל ועני
אליאב

שמות הצדיקים

ט

רחוקים
u

אֱלִיָּאב וּבְנֵיהוּ וּמַעֲשֵׂיהוּ וּמַתְתִּיהוּ וְאֵלִיפֶלְהוּ וּמְקַנְיָהוּ
וְעַבְדָּא דְאָדָם וַיַּעֲיָאֵל הַשׁוֹעֲרִים . וְעֻזְיָהוּ וּבְנֵיהוּ וּבְרַכְיָה
וְאֶלְקָנָה וְשִׁבְנִיָּהוּ^(א) וַיּוֹשֶׁפֶט וּנְתַנְאֵל וְעַמְשֵׁי וְזַכְרְיָהוּ וּבְנֵיהוּ
וְאֶלְעֶזֶר וַיַּחֲזִיחַ : (וַיַּחֲלַקְסָם דְּדוֹד וְכוּ') לַעֲדָן וְשִׁמְעִי
יַחֲזִיאֵל וְזַתָּם וַיּוֹאֵל . שְׁלֹמִית וְחֻזַּיאֵל וְהָרָן . יַחַת זִינְא
וַיַּעֲוֹשׂ וּבְרִיעָה : בְּנֵי מֹשֶׁה גְרִשׁוֹם וְאֶלְעֶזֶר . שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ
רַחֲבִיָּה הָרֹאשׁ . שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ . יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ . אֲמֵרִיָּה
יַחֲזִיאֵל וַיִּקְמַעַם . מִיכָה הָרֹאשׁ וַיִּשְׁיָה . אֶלְעֶזֶר וְקִישׁ .
מַחֲלִי וְעַדְר וִירְמוֹת . שְׁמַעֲיָ בֶן נְתַנְאֵל הַסֶּפֶר . אַחִימֶלֶךְ
בֶּן אֲבִיתָר . (כ"ד רֵאשֵׁי מִשְׁמֹרֹת כְּהוֹנָה) :
א' יְהוֹרִיב . יַדְעָיָה הַב' . חָרִים הַג' שְׁעָרִים הַד' .
מַלְכִּיָּה הַה' מִיַּמִּין הו' . הַקּוֹץ הו' . אֲבִיָּה הַח' . יִשׁוּעַ הַט'
שְׁכַנְיָ הַי' . אֱלִישִׁיב י"א . יָקִים י"ב . חֶפְהָ י"ג . יִשְׁבְּאָב
י"ד . בְּלָגָה ט"ו אֲמֹר ט"ז חֲזִיר י"ז הַפְּצִץ י"ח פְּתַחְיָה
י"ט . יַחֲזַקְאֵל כ' . יָכִין כ"א גְּמוּל כ"ב דְּלִיָּהוּ כ"ג .
מַעֲזִיָּהוּ כ"ד : יַחֲדִיָּהוּ יַחַת מִיכָה שְׁמִיר יִשְׁיָה^(ב) זַכְרְיָהוּ
יַעֲזִיָּהוּ וְשֵׁהֶם וְזַכּוּר וְעַבְרִי יַרְחֻמְאֵל : בְּנֵי אֶסְף זַכּוּר
וַיּוֹסֶף וּנְתַנְיָה וְאַשְׁרָאֵלָה : בְּנֵי אֶסְף יְדוּתוֹן בְּנֵי יְדוּתוֹן
גְּדַלְיָהוּ וְצַרִי וַיִּשְׁעִיָּהוּ חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתְתִּיָּהוּ : בְּנֵי הַיַּמֵּן
בּוּקִיָּהוּ מַתְנִיָּהוּ עֻזַּיאֵל שְׁבוּאֵל וִירְמוֹת חַנְנִיָּה חַנְנִי
אֱלִיאָתָה גְּדַלְתִּי וְרוּמְמַתִּי עֶזֶר יִשְׁבַּקְשָׁה מְלוּתִי הוֹתִיר
מַחֲזִיאוֹת : (כָּל אֵלֶּה רֵאשֵׁי כ"ד מִשְׁמֹרֹת לְוִיָּה) : בְּנֵי
מִשְׁלֹמִיָּהוּ . זַכְרְיָהוּ יַדְעָאֵל זַכְרְיָהוּ יַתְנִיאֵל עֵילָם יְהוֹחָנָן
אֱלִיהוֹעֲנִי . שְׁמַעְיָה יְהוֹזָבֵד יוֹאָח וְשִׁכְר וּנְתַנְאֵל עַמְיָאֵל
יִשְׁשַׁכְר פְּעֻלְתִּי . עֲתַנִּי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבֵד אֱלִיָּהוּ
וּמַמְכִּיָּהוּ . חֶסֶה שְׁמִרִי חֶלְקִיָּהוּ מְבַלְיָהוּ זַכְרְיָהוּ . שְׁפִים
אַחִיָּה

ראשי תיבות וקיצורים: כ"ד. עשרים וארבעה: שכני, שכניהו;
שמעי, שמעיה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - ושכניהו: (ב) בתקפ"א - וישיר:

שמות הצדיקים

אֲחִיָּה יִשְׁעִיהוּ יוֹרָם זְכָרִי שְׁלוֹמִית בְּנֵיהוּ חֲשַׁבְיָהוּ יְרִיָּה
הָרֹאשׁ : (רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת וְכוּ') יִשְׁבָּעִם בֶּן זְבַדְיָאֵל .
דוּדֵי הָאֲחוּחֵי וּמְקֻלוֹת הַנְּגִיד . בְּנֵיהוּ בֶן יְהוּדַע הַפֶּהֶן .
עַמְיֻזְבַּד בְּנוֹ . עֶשְׂהָאֵל אַחֵי יוֹאֵב וְזְבַדְיָה בְּנוֹ . שְׁמֵהוּת
הַיִּזְרַח . עִירָא בֶן עֲקָשׁ הַתְּקוּעִי . חֶלְץ הַפְּלוּנִי . סַבְכִּי
הַחוּשְׁתִּי . אֲבִיעֶזֶר הַעֲנַתִּי . מַהֲרֵי הַנְּטוּפְתִּי . בְּנֵיה
הַפְּרַעַתְנִי . חֶלְדֵי הַנְּטוּפְתִּי^(א) . לְעַתְנִיאֵל . אֲלִיעֶזֶר בֶּן זְכָרִי .
שְׁפַטְיָהוּ בֶן מַעֲכָה . חֲשַׁבְיָה בֶן קְמוּאֵל . צְדוּק . אֱלִיהוּ
מֵאֲחֵי דָּוִד . עֲמָרִי בֶן מִיכָאֵל . יִשְׁמַעְיָהוּ בֶן עוֹבַדְיָהוּ .
יְרִימוֹת בֶּן עֲזַרְיָאֵל . הוֹשֵׁעַ בֶּן עֲזוּיָהוּ . יוֹאֵל בֶּן פְּדִיָּהוּ .
יְדוּ בֶן זְכַרְיָהוּ . יַעֲשִׂיאֵל בֶּן אֲבִנָּר . עֲזַרְיָאֵל^(ב) בֶּן יֶרַחִם .
עֲזֻמוֹת בֶּן עֲדִיאֵל . יְהוֹנָתָן בֶּן עֲזִיָּהוּ . עֲזָרִי בֶן כְּלוּב .
שְׁמַעִי הַרְמָתִי זְבַדִּי הַשְּׁפָמִי . בַּעַל חֲנֵן הַגְּדַרְדִּי . יוֹעֵשׁ
שְׂרָטִי הַשְּׂרוּנִי . שְׁפַט בֶּן עַדְלִי . אוֹבִיל הַיִּשְׁמַעְלִי . יַחְדִּיָּהוּ
הַמְּרַנְתִּי . יִזִּיז הַהֲגֵרִי . יְהוֹנָתָן דָּוִד דָּוִד וַיְחִיאֵל
בֶּן חַכְמוֹנִי . חוּשֵׁי הָאֲרָכִי . יְהוּדַע בֶּן בְּנֵיהוּ :
(וְאֵלֶּה רֵאשֵׁי אֲבוֹתֵיהֶם הָעוֹלָיִם מִבְּבֶל) גְּרֵשֶׁם דְּנִיאֵל
חַטוּשׁ . מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פְרַעֲשׁ זְכַרְיָה . אֱלִיהוּעִינִי בֶן
זְרַחְיָה^(ג) . מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן יַחְזִיאֵל וּמִבְּנֵי עֲדִין עֶבֶד בֶּן
יוֹנָתָן וּמִבְּנֵי עֵילָם יִשְׁעִיָּה בֶּן עַתְלִיָּה^(ד) . וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה
זְבַדְיָה בֶּן מִיכָאֵל . מִבְּנֵי יוֹאֵב עַבְדְּיָה בֶּן יַחִיאֵל וּמִבְּנֵי
שְׁלוֹמִית בֶּן יוֹסֶפֶה . וּמִבְּנֵי כְּבִי זְכַרְיָה בֶּן כְּבִי וּמִבְּנֵי
עוֹגַד יוֹחָנָן בֶּן הַקָּטָן וּמִבְּנֵי אֲדוּנִיקָם אַחֲרוֹנִים אֱלִיפְלַט
יַעִיאֵל וְשְׁמַעְיָה וּמִבְּנֵי כְּנִי עוֹתִי וְזַכּוּרִי^(ה) . אֲלִיעֶזֶר אֲרִיאֵל
שְׁמַעְיָה אֲלַנְתָּן יָרִיב אֲלַנְתָּן נָתַן זְכַרְיָה מְשׁוּלָם רֵאשִׁים
יוֹרִיב וְאֲלַנְתָּן מְבִינִים . אֲדוּ הָרֹאשׁ . אִישׁ שָׁכַל וְשַׁרְכָּהּ
וּבְנָיו

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - הנוטפתי; (ב) בתקפ"א - עזריאל; (ג) בתקפ"א

- זרחי; (ד) בתקפ"א - נתניה; (ה) בתקפ"א - זכור;

שמות הצדיקים

יא

שמות

ובניו • חשביה ישעיה • מרמות בן אוריה הפהן אלעזר
בן פנחס • יוזבד בן ישוע ונועדיה בן בני הלוי •
שכניה בן יחיאל • יונתן בן עשהאל ויחזיה בן תקוה משולם
ושבתי הלוי • קדמיאל ובניו : בוני חומת ירושלים
אלשיב הפהן הגדול זכור בן אמרי • מרמות בן אוריה
בן הקוץ • משולם בן ברכיה בן משיזבאל •
צדוק בן בענא • יודע בן פסח ומשולם בן בסודיה
מלטיה הגבעוני וידון המרגתי • עויאל בן חרהיה חנניה
בן הרקחים • רפיה בן חור • ידיה בן חרומף • חמוש
בן חשכניה • מלכיה בן חרים וחשוב בן פחת מואב •
שלום בן הלוחש • חנון מלכיה בן רכב • שלון בן כל חוזה
נחמיה בן עזבוק : הלוי • רחום בן בני חשביה בני בן
חננד • עזר בן ישוע ברוך בן זפי • מרמות בן אוריה
בן הקוץ • בנימו וחשוב עזריה בן מעשיה בן ענניה •
בנוי בן חננד • פלל בן אוזי פדיה בן פרעש • צדוק
בן אמר שמעיה בן שכניה • חנניה בן שלמיה חנן בן
צלף משולם בן ברכיה • מלכיה בן הצרפי : מתתיה
ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו •
ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשם וחשבדנה זכריה
משלם • וישוע ובני ושרביה ימין עקוב שבתי הודיה
מעשיה קליטא עזריה יוזבד חנן פלאיה • ישוע ובני
קדמיאל שבניה^(א) בוני שרכיה בני כנני • חשכניה הודיה
פתחיה : ועל החתומים נחמיה התרשתא בן חכליה
וצרקיה שריה עזריה ירמיה • פשחור אמריה מלכיה •
חמוש שכניה מלוך • חרם מרמות עובדיה • דניאל
גנתון ברוך • משולם אביה מימין • מעזיה בלגי שמעיה •

אלה

שמות הצדיקים

אֱלֹהֵי הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם • וַיֵּשׁוּעַ בֶּן אֲזַנְיָה בְּנוֹי מִבְּנֵי חַנְדָּד
 קְדַמְיָאֵל • שְׁבַנְיָה הַזֹּדֵיָה קְלִימָא פְּלֵאִיָּה חָנָן • מִיכָא
 רְחוֹב חֲשַׁבְיָה • זְכוּר שְׂרָבְיָה שְׁבַנְיָה הַזֹּדֵיָה בְּנֵי בְּנֵינוּ :
 רֵאשִׁי הָעַם • פֶּרְעֵשׁ פַּחַת מִזְאֵב עֵילָם זְתוּא בְּנֵי • בּוּנֵי
 עֲזוּגָד בְּבֵי • אֲדוּנְיָה בְּנֵי עֲדִין • אֲטָר חֲזַקְיָה עֲזוּר •
 הַזֹּדֵיָה חֲשֵׁם בְּצִי • חֲרִיף עֲנַתוֹת נִיבֵי • מִנְפִיעֵשׁ מִשְׁלָם
 חֲזוּר • מִשְׁזִיבְאֵל צְדוֹק יְדוּעַ • פְּלִמְיָה חָנָן עֲנִיָּה • הוֹשֵׁעַ
 חֲנַנְיָה חֲשׁוֹב • הַלּוֹחֵשׁ פְּלַחַא שׁוֹבֵק • רְחוּם חֲשַׁבְנָה
 מַעֲשִׂיָּה • וְאַחִיָּה חָנָן עָנָן • מְלוֹךְ חֲרָם^(א) בַּעֲנָה : (וְאֵלֹהֵי
 רֵאשִׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בִירוּשָׁלַיִם) עֲתִיָּה
 בֶּן עֲזַיָּה בֶּן זְכַרְיָה בֶּן אֲמַרְיָה בֶּן שְׁפַמְיָה בֶּן מַהֲלֵלְאֵל
 מִבְּנֵי פְּרִץ • וּמַעֲשִׂיָּה בֶּן בְּרוּךְ בֶּן כָּל חֲזַנָּה בֶּן חֲזַנָּה בֶּן
 עֲדָיָה בֶּן יוֹרִיב בֶּן זְכַרְיָה בֶּן הַשִּׁילּוּנִי • סְלוּא בֶּן מִשְׁלָם
 בֶּן יוֹעֵד בֶּן פְּדִיָּה בֶּן קוֹלִיָּה בֶּן מַעֲשִׂיָּה בֶּן אִיתִיָּאֵל בֶּן
 יִשְׁעִיָּה • גְּבִי סְלִי • וִיוֹאֵל בֶּן זְכַרְיָה וְיִהוּדָה בֶּן הַסְּנֹאָה •
 יְדַעְיָה בֶּן יוֹרִיב יְכִין • שְׂרָיָה בֶּן חַלְקִיָּה בֶּן מִשְׁלָם בֶּן
 צְדוֹק בֶּן מְרִיּוֹת בֶּן אַחִיטוֹב • עֲדָיָה בֶּן יְרוּחָם בֶּן פְּלִלְיָה
 בֶּן אֲמָצִי בֶּן זְכַרְיָה בֶּן פֶּשְׁחוֹר בֶּן מְלֻכְיָה • עַמְשָׁסִי בֶּן
 עֲזַרְיָאֵל בֶּן אַחֲזִי בֶּן מִשְׁלָמוֹת בֶּן אֲמָר • זְבַדְיָאֵל בֶּן
 הַגְּדוֹלִים • שְׁמַעְיָה בֶּן חֲשׁוֹב בֶּן עֲזַרְיָקָם בֶּן חֲשַׁבְיָה בֶּן
 בּוּנֵי • וְשַׁבְתִּי וְיִזְבֹּד • מַתַּנְיָה בֶּן מִיכָא בֶּן זְבַדִּי בֶּן
 אָסָף • בְּקַבּוּקִיָּה עֲבָדָא בֶּן שְׁמוּעַ בֶּן גָּלָל בֶּן יְדוּתוֹן •
 עֲקוֹב טַלְמוּן • צִיחָא וְגִשְׁפָא • עוּזִי בֶּן בְּנֵי בֶּן חֲשַׁבְיָה
 בֶּן מַתַּנְיָה בֶּן מִיכָא • פֶּתַחְיָה בֶּן מִשְׁזִיבְאֵל : וְאֵלֹהֵי
 הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם זְרוּבָבֶדֶל בֶּן שְׂאֵלְתִיָּאֵל וַיֵּשׁוּעַ •
 שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֲזָרָא • אֲמַרְיָה מְלוֹךְ חַפְזוֹשׁ • שְׁכַנְיָה רְחוּם
 מְרִימוֹת

שמות הצדיקים

יג

רחוקים

מרימות • עדוא גנתוי אביה • מימין מעדיה בלגה •
שמעיה ויורייב ידעיה • סלו עמוק חלקיה ידעיה •
והלויים ישוע בנוי קדמיאל שרביה יהודה מתניה •
ובקבוקיה ועוני • יויקים אלישיב יודע • יונתן ידוע •
מריה חנניה • משולם יהוחנן • יונתן יוסף • עדנא
חלקי • זכריה משלם • זכרי פלטי • שמוע יהונתן • מתני
עזי • קלי עבר • חשביה נתנאל • הושעיה וחצי שרי
יהודה • ועזריה עזרא ומשלם • יהודה ובנימין ושמעיה
וירמיה • זכריה בן יונתן בן שמעיה בן מתניה בן
מיכיה בן זפור בן אסף • שמעיה ועזראל מללי גללי
מעי נתנאל ויהודה חנני • אליקים מעשיה מנימין
מיכיה אליועיני זכריה חנניה • ומעשיה ושמעיה ואלעזר
ועזי ויהוחנן ומלכיה ועלם ועזר ויזרחיה הפקיד •
שלמיה הפהן וצדוק הסופר ופדיה • חנן בן זפור בן
מתניה : יתרו • יהונדב בן רכב • גדליה בן אחיקם •
אלימלך ונעמי • רות צפורה אשת משה • דבורה מינקת
רבקה : מתתיהו בן יוחנן פהן גדול חשמונאי ובניו
יהודה מפכאי הכבוד • הב' יונתן הג' יוחנן • הד'
שמעון • הה' אלעזר :

שמות התנאים והאמוראים

[אות אלף] אבא אחיו של רבן גמליאל • אבא בר
אבא הפהן אביה דשמואל • אבא אביו
של ר' יהודה • אבא אריכא הוא רב • ר' אבא בר יעקב •
ר' אבא בר זבדא • ר' אבא בר המנונא • ר' אבא בר
הונא • ר' אבא בר מינא • ר' אבא בר ממל • ר' אבא
בר אבינא^(א)

שמות הצדיקים

בר אביןא . ר' אבא . ר' אבא ברב יהודה . ר' אבא בר
 עילאי . ר' אבא בר חנא . ר' אבא בר כהנא . ר' אבא
 בר חייא . ר' אבא בר יצחק . ר' אבא בר כהנא
 בר יודן . ר' אבא בר כהן . ר' אבא הכהן בר פפא .
 אבא מר בריה דרב פפא . ר' אבא בריה דרב פפי .
 ר' אבא בר זוטרא . ר' אבא בר אחא . אבא אבוה
 דר' אמי . אבא בר' ירמיה . ר' אבא דחיפא . ר'
 אבא בר חייא בר אבא . אבא ברב הונא . ר' אבא סלא .
 אבא בר אחא בר סלא מפפרי . ר' אבא דמן עכו .
 ר' אבא דמן^(א) קסרי . אבא אבוה דר' ירמיה בר אבא .
 ר' אבא בר זמינא . ר' אבא הכהן ברדלא . אבא יוסי
 בן חנינא . אבא אומנא . ר' אבא זוטי . אבא קשישא .
 ר' אבא דמן יפו . אבא בר אבימי . אבא אבוה דר'
 אבא מרי . אבא כהן אבוה דר' חייא . ר' אבא בנו של
 ר' חייא בר אבא הכהן . ר' אבא בר יעקב בר אידי .
 ר' אבא בר אדא . ר' אבא בר סורמקי . ר' אבא .
 ברב הונא . ר' אבא בר המנונא . אבא בר חסדא .
 אבא בר מראתא דהוא אבא בר מניומי . ר' אבא בר
 שילא . ר' אבא בר ביסנא או ביזנא . ר' אבא בר
 יסא . ר' אבא קרטינגנאה . אבא בריה דרב בנימין בר
 חייא . אבא בר מיש או^(ב) בר רמש . ר' אבא בר יהודה .
 ר' אבא בר בר חנה והוא רבה בב"ח . אבא גרשאה .
 נ"א אדא . אבא ביראה בר' אליעזר בן יעקב . אבא
 מהגרונאי . ר' אבא בר נתן^(ג) : ר' אבא בר אלישוב : אבא
 סוראה . אבא בר שמואל . אבא בר חילפי בר קריה .
 ר' אבא ברב יוסף בר רבא . רב אבא אבוה דרב בריה
 דרב משרשיא . ר' אבא בר לימא

ראשי תיבות וקיצורים: בב"ח. בר בר חנה: נ"א. נוסח אחר:
 הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - דבן; (ב) בתקפ"א - משיאו; (ג) בתקפ"א - נתל:

שמות הצדיקים

לִימָא^(א) . ר' אָבָא בַר לִוִי . אָבָא אַבוּהַ דְר' שְׁמַלְאֵי . אָבָא
 צִדוּנֵי . אָבָא בַר דּוּסְאֵי . ר' אָבָא סְדְרוּנְיָא . או
 מְרוּמְנְיָא . ר' אָבָא בַר אַחוּהַ דְר' יוֹסִי . אָבָא הַדוּרְשׁ .
 אָבָא בַר תַּחְלִיפָא . אָבָא בַר מַחְסְיָא . אָבָא סְמוּקִיד .
 אָבָא תַּחְנָא אָבָא בַר שׁוּמְנֵי . אָבָאֵי : רַב אַבְדוּמָה^(ב) .
 נַחוּתָא . ר' אַבְדוּמֵי^(ג) בַר טוּבֵי . ר' אַבְדוּמֵי בַר בְּרַתִּי
 דְר' טְבִי . ר' אַבְדוּמֵי בַר תַּנְחוּם . ר' אַבְדוּמוֹס בַר
 יוֹסִי בֶן חַלְפָתָא . אַבְדֵימֵי דְמֵן חִיפָא^(ד) . רַב אַבְדֵימֵי בַר
 הַמְדוּרָא . ר' אַבְדֵימֵי אַבוּהַ דְר' יַצְחָק . ר' אַבְדֵימֵי
 בַר חַמָּא בַר חַסָּא . רַב אַבְדֵימֵי בַר חַסְדָּא אוּ בַר דּוּסָא .
 ר' אַבְדֵימֵי דְצִיפּוּרִין . ר' אַמִּי אָבִיו . ר' אַבְדֵימֵי בַר
 נַחוּנְיָא . ר' אַבְדֵימֵי אַחוּי דְר' יוֹסִי . ר' אַבְדֵימֵי מַלְחָא .
 אַבְדֵימֵי . אַבְדֵן הוּא אָבָא יוֹדֵן . ר' אַפְהוּ . ר' אַפְהוּ מַבְבַּל .
 ר' אַפְהוּ בֶן זוּמְרַתִּי . ר' אַפְהוּ בְרִי^(ה) דְרַב בִּיבִי . ר'
 אַפְהוּ אָבִיו שֶׁל רַב שְׁמוּאֵל . ר' אַפְהוּ בַר אַחָא . אַבוּהַ
 בְּרִי דְרַב גְּנִיבָא . אַבוּהַ אָבִיו שֶׁל רַבָּה ב"א . אַבוּהַ בַר
 אִיזִי . אַבוּהַ אָבִיו שֶׁל מְרִי . בַר אַבִּין וְבַר קִיפּוּק .
 ר' אַבּוּי סְבָא הוּא רַב אֲוִיָּא . אַבּוּיָהּ אָבִיו שֶׁל אֱלִישֶׁע
 אַחַר . אַבּוּיָהּ רַב אַדָּא בְּנוֹ . אַבּוּבְרִים . אַבוּנָה
 סְפָרָא . ר' אַבוּנָה בַר סְחוּרָה . אַבְטוּלִיּוֹן . אַבְטוּלְמָס .
 אַבְטוּלָס בֶּן אַבְטוּלְמוֹס . אַבְטוּלָס בֶּן רְאוּבֵן . ר'
 אַבְטוּלָס בְּר' יוֹסֵף בֶּן חַלְפָתָא . ר' אַבְטוּלָס . אַבּוּזֵן
 אָבִיו שֶׁל ר' יְהוֹשֻׁעַ . אַבוּטָל סְפָרָא . אַבּוּי קְשִׁישָׁא .
 אַבּוּי בַר אַבִּין . אַבּוּי בַר אָבָא . אַבּוּי בְּרִי דְר' אַבוּהַ .
 אַבּוּי בַר ר' בְּנִימִין . ר' אַבּוּי . אַבּוּי הַפְּהֵן בֶּן בֵּיילִיל .
 הוּא נַחְמֵינִי הוּא אַבּוּי סְתָם חֲבָרוּ שֶׁל רַבָּא . אַבּוּימֵי בַר
 אַפְהוּ

ראשי תיבות וקיצורים: ב"א. בר אבהו: בריה: בריה: ברתי. ברתי:

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - ליעא: (ב) בתקפ"א - אמרומה: (ג) בתקפ"א -

אבורמי: (ד) בתקפ"א - חפיא: (ה) בתקפ"א - ארי:

שמות הצדיקים

אָבֵהוּ • אָבִימִי מֵהַגְרוּנֵיָא • אָבִימִי מִפִּי חוּזָאִי • אָבִימִי
 אַחוּהָ דְבַר אֵיפָא • ר' אָבִימִי^(א) בַּר חַמָּא • אָבִימִי נְיוּתָאִי :
 אָבִימִי בַר פִּפְי • אָבִימִי בַר נַאֲזִי • ר' אָבִימִי בַר טוּבְנִי •
 אָבִימִי דְמֵן חֲבֵרִי מְבַקֵּר בֵּישָׂא • ר' אָבִין בַּר הוּנָא •
 ר' אָבִין דְמֵן נְשִׁיקָא • אָבִין בַּר חֲסָדָא • ר' אָבִין נַגְרָא •
 ר' אָבִין בַּר שְׁמוּאֵל • אָבִין צִיפּוּרָאָה • אָבִין רַמְאָה
 בְּמַצּוֹת • ר' אָבִין בְּרַב אַדָּא • ר' אָבִין אוּ אַבוּהָ בֵּן
 זוּטְרָתָא • ר' אָבִין בַּר רַב נַחֲמָן • ר' אָבִין הַלּוּי • ר'
 אָבִין בַּר חֵיָא • ר' אָבִין בַּר פֶּהֲנָא • ר' אָבִין בַּר בִּיסְנָא •
 ר' אָבִין בְּרִי' דְר' תַּנְחוּם בְּר' טְרִיפִין • ר' אָבִין בַּר
 אִיהִי • אָבִין בַּר בְּנִימִין • ר' אָבִין הוּא רַבִּין סַתְמָא •
 וְהוּא ר' בּוּן שְׁבִירוּשְׁלָמִי • רַבִּין בַּר חִינָנָא • רַבִּין סָבָא •
 רַבִּין דְנַרְשׁ • רַבִּין חֲסִידָא • רַבִּין בַּר מַמְל • רַבִּין בַּר
 אָפָא וְאַמְרִי לְהוּם^(ב) • ר' אָבִין בַּר שְׁבָא • רַבִּין בְּרַב אַחָא •
 ר' אָבִינָא אָבִירִים אָבִישְׁלוּם • ר' אַבְשָׁלוּם הַזֶּקֶן • ר'
 אָבִיתֵר • אַבְלֵט • ר' אַבְמַכּוּס • אַבְמְרִי הוּא אָפָא מְרִי •
 אַבְנִימוּס • אַבְסַקְנָטָה • אַבְקוּלְס אַבְרָם חוּזָאָה • אַגְרָא •
 רַב אַדָּא בַר אַהֲבָה [ב' או ג' הוּי] • רַב אַדָּא בַר אָפָא
 אַדָּא בַר אָבִימִי • רַב אַדָּא בְּרִי' דְרַב יַצְחָק • אַדָּא בַר
 חָבוּ • רַב אַדָּא בְּרִי' דְרַבָּא • בַּר אַדָּא מְשׁוּחָאָה • ר'
 אַדָּא דְמֵן קַסְרִי • אַדָּא מְרִי • רַב אַדָּא מְסוּרָא • רַב
 אַדָּא דְמֵן יָפוּ • רַב אַדָּא נַרְשָׂאָה • רַב אַדָּא קַרְחִינָאָה •
 רַב אַדָּא בַר אַחָא • אַדָּא דִּיֵּלָא • אַדָּא בַר מְנִימִי • רַב
 אַדָּא בַר שִׁימִי • רַב אַדָּא בַר אָבִין • ג"א אִידִי • רַב
 אַדָּא סָבָא • רַב אַדָּא בַר חֵיָא • רַב אַדָּא בְּרַב אֲוִיָא •
 אַדָּא תַחְלִיפָא • רַב אַדָּא בַר עֲזָא • רַב אַדָּא בְּרַב

עוקא

ראשי תיבות וקיצורים: ב. שניים; ג. שלושה; ברי. בריה; חברי. חבריה:
 טובי. טוביא; ג"א. נוסח אחר; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אבימא; (ב) ויש
 אומרים:

שמות הצדיקים

עוקא . רב אָדאָ בר גַרְשׁוֹן . רב אָדאָ בר חֲנִינְא . רב
אָדאָ בר מִתְנָה . רב אָדאָ . אָדאָ אַר' שְׁמֵלָאִי . רב
אָדאָ בר פֶּפֶּא . רב אָדאָ בר חֲמָא . רב אָדאָ מִפִּי
כְּלוּחִית אָדאָ צִיידָא . ר' אַבָּא בר הוּנָא . ר' אָדאָ בר'
שְׁמַעוֹן . אָדאָ בר בר חַנָּא גְּנִיבָא . רב אָדאָ דְּחוּטְרָא .
אָדאָ בר עֵתְלִיָּה . אָדאָ הֶרְפִּנְאָה : אַדְמוֹן בֶּן גִּדְאִי .
אַהֲבָה אַבוּהַ דְּרַב אָדאָ . אַהֲבָה בְּרִי' דְּר' זִירָא . אוּ
דְּר' זְעִירָא . רב אַהֲלֵאִי^(א) . בר אַהֲיֵי . רב אַהֲרֹן . רב
אוּרְאִי . עוּרְאִי סָבָא : אַוֶּן בר אַמִּי . ר' אוּנְיָה .
אוּנְקְלוּס הַגֵּר . אוּסְטֵיָא . אוּרִי . אַבָּא אוּרִין אִישׁ
צִיידִין . ר' אוּשְׁעִיא בְּנוֹ שֶׁל ר' יְהוּדָה הַבּוּשֵׁם . ר' אוּשְׁעִיא
רַבָּא בְּר' חֲמָא בר בִּיסְנָא . ר' אוּשְׁעִיא בְּר' חִיָּא . ר'
אוּשְׁעִיא זְעִירָא דְּמֶן חֲבֵרְיָא . אוּשְׁעִיא אִישׁ מִרְיָא . ר'
אוּשְׁעִיא בר שְׁמַאי . הוּשְׁעִיא הַכֹּהֵן . הוּשְׁעִיא בר זְעִירָא
אוּשְׁעִיא בר זַבְדָּא . רב הוּשְׁעִיא . בְּרִי' דְּרַב אִידִי . ר'
הוּשְׁעִיא בְּרִי' דְּר' שְׁמֵלָאִי דְּקֶסְרִין . ר' אַחִי מִכְּפָרִי .
רב אַחָא בר רב . רב אַחָא בְּרִי' דְּרַבָּא . רב אַחָא בר
יַעֲקֹב . רב אַחָא בר תַּחְלִיפָא . רב אַחָא בר אִיקָא .
רב אַחָא מְדִיפְתָא . רב אַחָא בר אַבָּא . רב אַחָא בְּרִי'
דְּרַב אַחָא . רב אַחָא שֶׁר הַפִּירָה . רב אַחָא בְּרַב הוּנָא .
רב אַחָא בר חֲנִינְא . רב אַחָא בר אָדאָ . ר' אַחָא
אַרִיכָא^(ב) . דְּהוּא רב אַחָא בר פֶּפֶּא . ר' אַחָא בר אֲבִין
בר בְּנִימִין . רב אַחָא בר יוֹסֵף . רב אַחָא בְּרַב אוּרְיָא .
רב אַחָא בר עוּרְיָא . רב אַחָא בר עוּזָא . רב אַחָא בר
יֵיבָא . רב אַחָא בר אַבְיִי . רב אַחָא בר בִּיבִי . רב אַחָא
בר אַהֲבָה . ר' אַחָא אַחוּהַ דְּמַר אַחָאי . אוּ דְּמֶן אַחָא .
רב

ראשי תיבות וקיצורים: ארי', אמר רבי; בריה, בריה;
הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אהילאו; (ב) בתקפ"א - ארוכא:

שמות הצדיקים

רב אחא בר יצחק • ר' אחא מפדווקא • רב אחא
 גלילאה • ר' אחא אחוי דר' יוסי מברקתיה • רב אחא
 בר זעירא • רב אחא בר' דר' זירא • רב אחא סבא •
 נ"א מאבא • רב אחא בר עולא • רב אחא בר דליא •
 רב אחא מבי חוואה רב אחא בר מניומי • רב אחא בר
 קטינא • רב אחא בר הושעיא • רב אחא בר' דרב
 אשי • רב אחא מהוצל • רב אחא בר פנחס • רב אחא
 בר חנילאי • רב אחא בר' דרב נחמן • רב אחא
 קרטינגנאה וא"ל רב חנה • ר' אחא בר שלקא • רב אחא
 בר חנה • ר' אחא בר' דר' חייא בר אבא • רב אחא
 ברב אמי • רב אחא בר ביזנא • רב אחא בר אבין בר
 בנימין • אחא בר שילא איש כפר תמרתא • רב אחא
 בר' יוסי • רב אחא בר' דרבנא • ר' אחא תנא
 דפרייתא • רב אחא אחוה דאבא אבוה דר' ירמיה נ"א •
 רב אחאי • ר' אחאי בר יאשיה • אחי ברבי :
 רב אחדפויה בר מתנא • רב אחדבוי בר אמי • רב
 אחדבוי • אחי שקיא • רב אחי אחיה • אחיה הפבלי •
 ר' אחיה הגדול • אחיתאי • רב אחלי אטיטוס • רב
 איבא • ר' איבא בר פהנא • איבו אבוה דרב • איבו
 בנו של רב • איבו (וחזקי') בר ברתי' דרב • ר' איבו
 בר נגרא • או בר אנרי • [איבו ואיבו אחד הוא] •
 איבות בר איהי איבי • מר אידאי • רב אידי • רב
 אידי אבוה דר' יעקב והוא בר פי רב דחד יומא • רב
 אידי סרסאי דרב ששת • רב אידי בר אבין נגרא • רב
 אידי בר אבא • רב אידי בר גרשום • רב אידי דחוטרין •
 רב אידי בר' שישא • אידי בר אושעיא • רב אידי ברב
 איקא

ראושי תיבות וקיצורים: ב"א. בר אבא: בר'י. בריה: ברתי. ברתי: ואל. נאמרי
 לה (ויש אומרים): וחזקי'. וחזקי': ירמיה. ירמיה: נ"א. נוסח אחר:

שמות הצדיקים

ט

שמות

איקא . אידי אבוה דשמואל . רב אידית . רב איהי : איז .
אילא דיבנה . ר' אילא ר' אילא ברי' דרב שמואל בר
מרתא . ר' אילאי דנציבין ובנו . אילים בנו יוסף .
אילם ובנו הלל . אילופיסה . אליועינה בן הקף . אילעיני .
אילפא . ר' אילפי השני . ר' אילפי בר קרניא . אימי .
ר' אוני . ר' איניא בן פוי . איניא . ר' אונייא . ר'
אינייא בר סיסי . איסי בן עקיבא או בן עקב' . והוא
יוסף איש הוצל . הוא יוסף הפבלי . הוא איסי בן גור
אריה . הוא איסי בן יהודה . הוא איסי בן גמליאל .
הוא איסי בן מהללאל . ומה שמו איסי בן עקב' שמו .
איסי בר היני . איסי אבוה דר' זירא וא"ל אחוה דר"ז .
איסי בן מנחם . איסי ברי' דר' יצחק ברב יהודה . ר'
איסי דקסרון . איסי בן שמאי . אבא איסי בן יוחנן .
ר' איסי . איסור גיורא . איסק ב' היו . איפא בן
רחבה . רב איקא בר אבין . רב איקא ברי' דרב אמי
רב איקא ברי' דר' חנינא . רב איקא מפשרונאי . רב
איקא ברב אידי . רב איקא אבוה דרב אחא . רב איתי
ר' אלוני בן טבריי . ר' אליהו עיני . ר' אליקום שמעי'
דרבא : אליקום אביו של ר' יוחנן . אלישוב : אלישע
בן אבוי' . אלישע אביו של ר' ישמעאל כ"ג . אלישע
אביו של ר' ישמעאל חבירו של ר"ע . אלישע אביו של
ר' יוסי . אלישע אביו של ר' יהושע . אלישע בעל
כנפיים . ר' אלכסא . ר' אלכסנדרא . ר' אלכסנדרוי .
ר' אלכסנדרוי בר חגרי . ר' אלכסנדרוי דצדוקי אלנתן .
ר' אלטאי הזקן . ר' אלטאי . ר' אלטאי בן אלעזר :
(ג"א בן אלישע) : ר' אלטאי בר' ברכיה : (ג"א ר'
אלעזר

ראשי תיבות וקיצורים: אבוי', אבויה: ב', שניים: ברי', בריה: דר"ז, דר' זירא:
וא"ל, נאמרי לה (ויש אומרם): כ"ג, כהן גדול: ג"א, נוסח אחר: עקבי', עקביה:
ר"ע, רבי עקיבא: שמעי', שמעיה:

שמות הצדיקים

ב

אַלְעֶזֶר בְּרַ"ב) . ר' אֶלְעָאי בְּר' מְנַחֵם . אֶלְעֶזֶר שְׁהִי' עַל הַפְּרוּכָת : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן חֲרוֹסוֹם . ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן חֲנַנְיָה בֶּן חֲזַקְיָה בֶּן גּוֹרִיּוֹן : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן עֶרְדָּה : ר' אֶלְעֶזֶר הַגָּדוֹל בֶּן הוֹרְקָנוֹם . ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' צְדוּק . ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה : ר' אֶלְעֶזֶר הַמוֹדְעִי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן שְׁמַעְיָה אִישׁ כֶּפֶר אוֹתְנִיָּא^(א) : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן פֶּרְטָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן פֶּרְטָא בֶּן בְּנוֹ שֶׁל ר"א בֶּן פֶּרְטָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן פִּילָא גַ"א פֶּאֲבִי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן מֵתִיא : אֲבָא אֶלְעֶזֶר בֶּן דְּלַעָאי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן דְּגַלְאִי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כֶּפֶר בְּרֵתוֹתָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה : אֶלְעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אֵיבֻלִים : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן תְּרַדְיּוֹן : אֶלְעֶזֶר סַפְרָא : ר' אֶלְעֶזֶר חֶסְמָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן שְׁמוּעָה : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן תְּדָאִי : ר' אֶלְעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹסִי הַגָּלִילִי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן דְּמָא : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' יוֹסִי בֶּן חֲלַפְתָּא : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי : ר' אֶלְעֶזֶר הַקָּלִיר : ר' אֶלְעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל ר' אֶלְעֶזֶר הַקָּפֶר : אֶלְעֶזֶר בֶּן יִרְמְיָהוּ : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן פְּדַת ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן^(ב) יִצְחָק אִישׁ כֶּפֶר דְּרוֹם : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' אֲבִינָא : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' מְנוּיָמִי : ר' אֶלְעֶזֶר דְּמֵן רוּמָא ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' יְנָאי . ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן אַנְמִיגָנוֹם : אֶלְעֶזֶר זַעִירָא : ר' אֶלְעֶזֶר דְּמֵן נְנוּהָה : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן מְרִים : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן מְנַחֵם : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' בְּרַכְיָה : אֶלְעֶזֶר נְיוֹתָאי : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן תּוֹרְתָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן ר' מְלָאי ר' אֶלְעֶזֶר מַהֲגֵרוֹנְיָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן דּוֹרְדֵיָא : ר' אֶלְעֶזֶר בֶּן פְּנַחֵם : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' חַגְיָא : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' מְרִינּוֹם : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' יוֹסִי : ר' אֶלְעֶזֶר בְּר' יִשְׁמַעְאֵל אֶלְעֶזֶר

ראשי תיבות וקיצורים: בר"ב, בר ברכיה; ברכי, ברכיה; חזקיה; חזקיה; ירמיה. ירמיה:
ג"א, נסח אחר: ר"א, רבי אלעזר; שהי, שהיה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א -
אותנו; (ב) בתקפ"א - גן.

שמות הצדיקים

כא

שמות א

אַלְעָזָר אִישׁ בְּרִיא : ר' אַלְעָזָר בֶּן מַחְבַּאי : ר' אַלְעָזָר
בַּצְרָא : אָבָא אַלְעָזָר בֶּן גּוֹמֵל : בֶּן אַלְעֵשָׁה :
ר' אָמִי הַכֹּהֵן . רַב אָמִי . אָמִי . אָמִי בַר חֲנִי . ר' אָמִי
בַר טוֹבֵי אוֹ בַר טַבְיוּמִי . ר' אָמִי בַבְּלָאָה . ר' אָמִי בַר
אָבָא . אָמִי אַבוּהַ דְשִׁמוּאֵל בַר אָמִי . רַב אָמִי בַר שְׁמוּאֵל
בַר אָמִי . אָמִי וְרַדְיָנָאָה ר' אָמִי בַר דְקוּלֵי רַב אָמִי בַר
אָדָא הַרְפָּנָאָה . ר' אָמִי בַר יוֹדֵן . ר' אָמִי בַר חִינָא .
ר' אָמִי בַר אַהֲבָה . ר' אָמִי בַר קַרְחָה . ר' אָמִי בַר
יְחֻזְקָאֵל ר' אָבוּי דְר' אַבְדִּימִי דְצִיפּוּרִי . רַב אָמִי בַר חִיָּיא
ר' אָמִי בַר מַתְנָא . ר' אָמִי בַר חָמָא ר' אָמִי בַר אָבִין :
אָמִימֵר בְּרִיהַ דְמֵר יְנוּקָא בֶּן רַב חֶסְדָא הַכֹּהֵן . אַנְדְרִי
אָבוּי שֶׁל ר' חִינָא אָבָא אַנְטוֹלִי . אַנְטוֹיְנוֹס אִישׁ סוֹכוֹ .
ר' אַנְטוֹיְנוֹס תָּנָא דְבְרִייתָא . אַנְטוֹפְרַס . אַנְיִינִי בֶּן סִיסִי .
ר' אָסִי . אַסְטִיין ר' אָסִי הַכֹּהֵן רַב אָסִי . רַב אָסִי
הָאָרוּךְ ר' אָסִי מְנַהֵר בּוּל . אָסִי בַר הִינִי . ר' אָסִי בַר
חִיָּיא . רַב אָסִי דְהוּצֵל רַב אָסִי בַר חִינָא . אָסִי בַר
שְׁמַי רַב אָסִי בַר מָמֵל . ר' אָסִי בַר חָמָא ר' אָסִי^(א) בַר
מַתִּיא . ר' יֵיסָא בַר שְׁבִתִי . ר' יֵיסִי בַר בְּרַתִּיהַ דְר'
יֵיסָא . אַפּוֹטְרִיקִי בֶּן דְרוֹסָאי . ר' אָפְסִי אַפִּישְׁקוֹנִין .
אַפְקוֹלוֹס . אַפְרָיִם סַפְרָא . אַפְרָיִם מְקַשָּׁאָה . בֶּן אַרְזָא .
ר' אַרְמִנְיָא . אַרְסֶמּוֹן . רַב אָשִׁי הַקְדָּמוֹן רַב אָשִׁי מַאוּרִיא
רַב אָשִׁי בַר אָבִין רַב אָשִׁי בְּרַב אִידִי רַב אָשִׁי מְהוּצֵל רַב
אָשִׁי שְׁחִיבֵר הַתְלָמוּד בְּבִלִי רַב אָשִׁי בַר נָתַן : אָשִׁיאַן
אָשִׁיאַן בַר נַדְבָד אָשִׁיין בַר נִדְבָה אָשִׁיין נַגְרָאי ר'
אָשִׁיין בַר יָקִים . אָשִׁיאַל :

אות

שמות הצדיקים

[אות בית] בַּאֲלֵי • בַּבָּא בֶּן בּוֹטָא • רַב בְּבִי • בֶּן
 בַּג בַּג • בְּהָא • רַב בּוּדְיָא ר' בּוּרְקִי •
 בְּטִיטִי • בְּטַנְיָתָא^(א) בְּרִיה דְּאַבָּא שְׂאוּל בֶּן בְּטַנְיָתָא^(ב) • בְּטַרְסִים
 בֶּן יַטְסָס • בֶּן בִּיבִי • רַב בִּיבָא בְּרִיה דְּר' אַבָּא • ר'
 בִּיבִין רַב בִּיבִי בְּרִיה דְּר' אַמִּי רַב בִּיבִי בַר בִּיזְנָא רַב
 בִּיבִי בַר אַבִּין רַב בִּיבִי סָתָם רַב בִּיבִי בְּרִיה דְּרַב
 מְשֻׁרְשָׁא בְּרִיה דְּרַב בִּיבִי • רַב בִּיבִי בַר אֲשִׁיא רַב בִּיבִי
 בַר דְּלָא אוּ בַר גּוּלָא אוּ בַר גִּידֵל • ר' בִּיבִי מְרַנְנָא רַב
 בִּיבִי בֶּן אַבְיִי ר' בִּיבִי בַר אַחָא רַב בִּיבִי בַר כְּהֵנָא ר'
 בִּיזְנָא בַר זְבֵדָא רַב בִּינִי ר' בִּיסָא אוּ ר' בִּיסָנָא • ר'
 בִּירִיִּים אַבָּא בִּירְאָה ר' בִּירְנָא ר' בִּיתָא בַר בִּיזְנָא •
 בִּייתוּס בֶּן זוּנִין • רַבִּי בִּייתוּס • בְּלוּוֹטִי • בֶּן בּוּכְרִי^(ג) •
 בֶּן בּוּנִים • בּוּנִים בֶּן בּוּנִים • בֶּן תִּימָא ר' בְּנָאָה ר'
 בְּנָאָה בְּרִיה דְּר' עוּלָא • ר' בְּנָאָה אַחוּא דְּר' חִיָּא בַר
 אַבָּא ר' בְּנִי • בְּנִימִין הַצְּדִיק ר' בְּנִימִין בַר יֶפֶת ר'
 בְּנִימִין בַר גִּידֵל ר' בְּנִימִין בַר חִיָּא ר' בְּנִימִין בַר לִוִי
 בְּנִימִין גְּנוּבִיא בְּנִימִין בַר אִיהִי בְּנִימִין בַר אֲשֶׁתוֹר אַבָּא
 בְּנִימִין ר' בְּנִימִין אַסִּיא ר' בְּצֵלָה ר' בְּצֵלָאֵל • בְּרַבִּי •
 בְּרַדְלָא • רַב בְּרוּנָא ר' בְּרוּקָא חוּזָאָה ר' בְּרַכְיָה • ר'
 בְּרַכְיָה בַר אַבָּא בַר כְּהֵנָא • ר' בְּרַכְיָה בַר חָמָא הַכְּהֵן
 ר' בְּרַכְיָה בַר סִימוֹן בַר יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִי • ר' בְּרַכְיָה
 בַר סִימוֹן • ר' בְּרַכְיָה סָבָא ר' בְּרַכְיָה בּוּצְרֵייה • ר'
 בְּרַקוּרְיָא ר' בַּתָּא • בֶּן בַּתִּירָא :

[אות גימל] גְּבִיָּהָה בֶּן פְּסִיסָא • גְּבִיָּהָה מְבִי כְּתִיל •
 רַב גְּבִיָּה מְאַרְנֵוּיא • גְּבִינִי כְּרוּז • בֶּן
 גְּבַר • רַב גְּדָא • אַבָּא גּוּרְיָא • אַבָּא גּוּרְיָן אִישׁ צִיָּדָן •
 גּוּרְיָן

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - בטניס: (ב) בתקפ"א - בטניס: (ג) בתקפ"א -
 - בוכרא:

שמות הצדיקים

כג

גוריון בן אסמיון • גוריון מאספורק • רב גזא • רב
גידל • רב גידל בר מניומי • גידל בר בנימין • גידל בר
מנשיא • רב גידל דמן נירש • גלילאה • רב גמדא •
רבן גמליאל הזקן • רבן גמליאל דיבנה בן רבן שמעון
הנהרג בן רבן גמליאל הזקן • רבן גמליאל בנו של ר'
יהודה הנשיא • גמליאל זונא או גמליון זוותא • ר'
גמליאל • ר' גמליאל בר בריה דר' מנא • ר' גמליאל
בר' חנינא • גניבא • שני גרדיים משער האשפות •
גורסקי^(א) בר דארי ר' גרשום :

[אות דלית] דארי בר פפא • דווא דמן חרוב • ר'
דוסא בן הורקנוס • ר' דוסא ממלחיא
ר' דוסא בר שבתאי • דוסתאי איש כפר יתמא • ר'
דוסתאי בר' ינאי • ר' דוסתאי בר' יהודה • ר' דוסתאי
דמן פירא • ר' דוסתאי סבא • ר' דוסתאי בר מתון •
ר' דוסתאי מבי ישבאב • רב דימי בר שישנא רב דימי
בר יצחק • רב דימי סתם הוא בר יוסף • רב דימי בר
חנינא • רב דימי בר נחמיה בריה דרב יוסף רב דימי
אחיה דרב ספרא רב דימי בר אבא רב דימי בריה
דרב הונא מדמחרין נ"א בריה דרב פהנא • רב דימי
בר לואי • רב דימי מנהרדעא • רב דלא בר טביומי •
רב דלייה • רב דניאל בר רב קטינא • דניאל חייטא
ר' דרוסתאי :

[אות ה'] בן הא הא : בן הי הי^(ב) : בר הדיא : הוגרם
בן לוי על השיר : הון ברי^(ג) דרב נחמן :
רב הונא ראש גלות : רב הונא סתם : רב הונא בר
רב קטינא : רב הונא בר אשי הקדמון : הונא מר או
מר

ראשי תיבות וקיצורים: ג"א. נוסח אחר: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א -

גרדסן: (ב) בתקפ"א - בי: (ג) בתקפ"א - ברי:

שמות הצדיקים

מר הונא ברב אשי : רב הונא צפוראָה : רב הונא ברי' דרב יהושע : רב הונא בר חייא אבוב דלוי : רב הונא בר חייון או חלוון : רב הונא בגדתאָה : רב הונא בר מתנה : רב הונא בר יוסף : רב הונא בר מניומי : רב הונא בר תורתא : רב הונא בר סחורה : הונא מר ברי' דרב אידי : רב הונא בר ברכיה : רב הונא בר חלוב : הונא ברי' דמר זוטרא : רב הונא בר רב איקא : רב הונא בר פפי : הונא בר חנילאי : הונא מר ברי' דרבא מפרוקי רב הונא ברי' דרבא : רב הונא מדמהרי' : רב הונא בר מנוח : רב הונא בר חיננא או בר חנינא . רב הונא מר בר רב נחמן . הונא מר בריה דרב נחמיה . רב הונא מר בר אביא . רב הונא בר יהודה רב הונא מברניש רב הונא מסורא רב הונא בריה דרב פינחס רב הונא בר גניבא רב הונא ספרא דסדרא רב הונא בר אחא רב הונא בריה דרב עלאי . הונא בר תחליפא הונא בריה דר"ה רב הונא בר ביבי רב הונא בריה דרב ירמיה בר אבא רב הונא בר ביננא הונא מר בר מרימור . רב הונא מדסקרתא רב הונא הכהן בן משה בר עצור . ר' אבא הונא הכהן בר' אבין . רב הונא אביו של זעירא הכהן . רב הונא בר אבין רב הונא בר נתן רב הונא אחיו של רב אחאי : ר' הורייני אחוי דר' שמואל בר סוסרטיי : ר' הורקנוס בר' אלעזר בן הורקנוס : ר' הושע בר יאיר : רב הינק : הלל הזקן : הלל בר' גמליאל : ר' הלל בזמן רבי . הלל הנשיא בר' יהודה נשיאה : ר' הלל : ר' הלל בן פזיאי : ר' הלל בר' וולם : ר' הלל דכפרי : הלל

ג' לחות"ט

שמות הצדיקים

כה

הלל אחוה דר' גמליאל זוגא : ר' הלל ברי' דר' שמואל
בר נחמני : הלל בר נחמן : ר' הלל בר הילני : ר'
הלל בר ברכיה : רב הלל חבר רב אשי : בר המדורי :
רב המנונא סבא : רב המנונא סבא שבוהר : רב
המנונא . ב' היו : רב המנונא זוטי : רב המנונא ברי'
דרב יוסף : רב המנונא ברי' דרבא מפשרוניא : רב
המנונא סבא : רב המנונא ברי' דרב אדא בר אהבה :
[אות ו'] ר' ווסטיני : וורדימוס בן ר' יוסי ר' וולם :
(אות ז') רב זבדא : רב זבדי : זבדי בן לוי : ר'
זבדיה בר' יעקב בר זבדי . ר' זבדיה
חתנו דר' לוי . זבולון בן דין תלמיד שמואל . רב זביד
רב זביד מנהרדעא ר' זבידא . זוגא דמן הדייב . ר'
זוגא . זוגא קריביה דר' אבא בן זבדא . ר' זוהמאי :
ר' זיוואי : ר' זילאי . רב זוטי : רב זוטרא ברי' דר'
זירא : ר' זוטרא בר טובי' : ר' זוטרא תנא דבריייתא :
מר זוטרא חסידא : מר זוטרא חבר רב אשי : מר זוטרא
רבה : מר זוטרא זוטא : מר זוטרא בר רב נחמן : מר
זוטרא ברב הונא : מר זוטרא ברב אבדימי : מר זוטרא
ברי' דרב מבי : מר זוטרא בר רישבא : מר זוטרא
ברי' דרב מרי : מר זוטרא בן רב מרי בר איסור :
זוגין : ר' זוגין החזן . ר' זירא ר' זירא^(א) בר אדא : ר'
זירא דמן קסרי : רב זירא בר ממל : ר' זבאי : ר'
זבאי דאלכסנדריא : ר' זבאי דשאב : ר' זבאי דמן
קבול : זבויי^(ב) טבחא : בן זבאי : זכריה בן קבוטל : ר'
זכרי' בן הקצב : ר' זכרי' בן אבקולס : ר' זכרי' :
חתנו דר' לוי : ר' זעירא הקדמון : ר' זעירא : זעירא

ר'

ראשי תיבות וקיצורים: ב', שניים: ברי', בריה: זכרי', זכריה: טובי', טוביה:

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - זיר: (ב) בתקפ"א - זכוי:

שמות הצדיקים

ר' זעירא ברי' דר' אבהו בקסרין : זעירא בר חמא
 אושפוזכני דכולהי רבנן דקסרי : ר' זירא בר חמא : זעירא
 דכפר דאמין . ר' זעירא בר חגינא : זעירא ברב הונא
 הכהן : זעירי . ר' זעירי מדיהבות : ר' זריקא : ר'
 זריקן בר חמוי דר' זריקן : ר' זריקן מטייבה :

[אות חית] בר חבו : רב חביבא : חביבא מסורא
 דפרת : רב חביבא בר סורמקי : רב

חביבא ברב יוסף בר רבא : רב חביבא ברי' דרבא :
 רב חביבא מחוונאה : רב חגא : רב חגא בר חנא .

ר' חגא דציפורי : רב חגי מדרומא :
 ר' חגאי בוזמאי : ר' חגי בן אלעזר : ר' חגי הנשלח

לרשב"י . אבא חלפא . אבא חגרא . ר' חידקא : ר'
 חונאי חמוה דר' אמי . רב חונה : רב חונה ספרא^(א)

דסדרא . רב חונה בר חייא^(ב) : חוני המעגל : חוני המעגל
 בר ברי' דחוני המעגל : חוני הקטן : חוניא בן יוסף

בן פכסס : ר' חוניא יעקב מאפרתים . ר' חוניא דמן
 חוורן . ר' חוצפית המתורגמן . חזקיה אחיו של הלל .

חזקי' בנז של ר' חייא הגדול . חזקי' ברי' דר' חייא
 ברי' דרב פהנא . חזקי' אבי עקש . חזקי' בן ברתני

דרב . ר' חזקי' תלמיד ר' ירמי' . ר' חזקי' עפטיה
 חזקיה בר בליוטי . חזקי' בר' פרנד . ר' חזקי' חוקק

ר' חזקי' בזמן אבני . בר חטייא . ר' חייא סתם הוא
 ר' חייא רבה . רב חייא בר אשי . ר' חייא בר אסי .

רב חייא בר רב . ר' חייא בר אבא הכהן . ר' חייא
 בר אבא בר אחתי' דבר קפרא . ר' חייא בר אדא .

ר' חייא ברי' דרב אדא דמן יפו . ר' חייא בר אויא .
 רב

ד' לחות

ראשי תיבות וקיצורים: אחתי: אחתיה: ברי': בריה: ברתני: ברתיה: חזקי': חזקיה:
 ירמיי': ירמיה: לרשב"י: לרבי שמעון בר יוחאי: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א
 - סגרא: (ב) בתקפ"א - חיי:

שמות הצדיקים

כז

רב תייא בר אבין נגרא . רב תייא בר יוסף . ר' תייא
בר פפא . רב תייא בר רב הונא . ר' תייא ברי' דרב
הונא . רב תייא בר אמי . ר' תייא ברי' דרבה בר
נחמני . ר' תייא בר נחמני . ר' תייא ברב נחמן . תייא
בר נחמן' . ר' תייא בר מנהמא . ר' תייא בר רב
מדיפתא . רב תייא אריכא . ר' תייא בר חיננא . ר'
תייא איש כפר עכו . ר' תייא מחינרא . ר' תייא בר
מירא . ר' תייא ברב מתנה . ר' תייא בר זרנוקי . ר'
תייא פרודאה . ר' תייא ברי' דרב יצחק . ר' תייא
ברי' דר' יצחק עטישייא . ר' תייא מהורמן . ר' תייא בר
לולויני . ר' תייא בר' נתן . רב תייא מווסתינא . ר'
תייא בר נמדא . ר' תייא ברונא . ר' תייא בר יהודה .
ר' תייא בר זוא^(א) מקסרין . ר' תייא ברמזא . ר' תייא
בר אבויה . ר' תייא אבוי . ר' תייא דפפר תחומין .
ר' תייא בר שפתי . רב תייא בר עמרם . ר"ח בר אחא .
ר"ח אביו של ר' אחא ר"ח ברי' דרב ייבא ר' תייא בר
זעירי . ר' תייא בר יעקב תייא בר עוקבא . ר' תייא בר
טיטס^(ב) . ר' תייא קרא . ר' תייא בר ינאי . ר' תייא
קטוספאה : ר' תייא בר גוריא . ר' תייא דציפורן . ר'
תייא בר תנחום . ר' חילא . חילפא בר אנרא . חילפי
בר ברי' דר' אבהו . חלפא בר אידי . ר' חילפי בר
זביד . אבא חלפא קרויא . ר' חכינאי . ר' חלבו . ר'
חלבו מטיבה . ר' חלבו בן חילפי בר סמקאי בר' וירא
ר' חלבו בר חנן . ר' חלפתא . חלפתא בן אנרא . ר'
חלפתא איש כפר חנניה . ר' חלפתא בר' יוסי בן חלפתא .
ר' חלפתא בן שאול . ר' חלפתא דמן רדפא . ר' חלפתא

דמן

ראשי תיבות וקיצורים: ברי', בריה; נחמני', נחמיה; ר"ח, ר' תייא;
הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - בת גזע; (ב) בתקפ"א - טוטס;

שמות הצדיקים

דמן הונא : חלפתא קסרי . חלפתא קרויא . אבא חלקיה
 בר ברי' דחוני המעגל : רב חלקיה . ר' חלקיה אבוה
 דר' מנימין . ר' חלקיה אביו של ר' מני . רב חלקיה
 מהגרוניא : רב חלקיה בריה דרב אמיא רב חלקיה בר
 טוביה . חלקי' הדרומי . רב חמא בר ביסנא . ר' חמה
 בר אושעיא . ר' חמא הפהן אביו של ר' חנינא . ר'
 חמא בר חנינא . רב חמא . רב חמא בר
 בוזי . [רב חמא בר אבא וכו'] . רב חמא ברי' דרבה
 בר אבוה . חמא בר אדא שליח ציון . רב חמא בר
 גורי' . רב חמא בר טובי' . רב חמא בר עוקבא . רב
 חמא אבוה דרב יוסף בר חמא . רב חמא בר ברתיה
 דחסא . רב חמא מנהרדעא . רב חמא בר יוסף . רב
 חמא בר מארי . ר' חמא בר פפא . ר' חמא בר חנינא
 בר פפא . רב חמא בר אשי . רב חמא בר שקלא . רב
 חמא דכפר תחומין . רב חנא בגדתאה . ר' חנא
 פתוראה . רב חנא חתנו דרב אדא בר אהבה . רב חנא
 בר אדא . רב חנא בר חנינא . רב חנא בר אחא . [רב
 חנא בר אבא] . רב חנא בר קטינא . רב חנא בר ביזנא
 רב חנא אבוה דרבב"ח . רב חנא קרטינגאה . רב
 חנא בר יהודה . רב חנא בר ייבא . ר' חנא שאונה .
 רב חנא בר חנילאי . חנא בר לואי . רב חנין . רב
 חנין בר אשי . רב חנין מחוזנאי . רב חנין בר אבבי .
 רב חנין^(ס) ברי' דרב ייבא . רב חנין חתניה דבי נשיאה .
 רב חנין דציפורין . רב חנין בר פפא . חנן בן אבישלוס .
 חנן המצרי . חנן הנחפא . רב חנן בן פיטום . חנן בן
 פנחס . רב חנן בר אבא . רב חנן בר רבא . רב חנן
 בר

ראשי תיבות וקיצורים: ברי', בריה; גורי', גוריא; דרבב"ח, דרבה בר בר חנא;
 חלקי', חלקיה; טובי', טוביה; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - חננן;

שמות הצדיקים

כט

שמותיהם

בר רב חסדא • רב חנן מבי צלוחית • חנן מגובתא •
ר' חנן בן זבדי • ר' חנן בן מולדא • חנן חייט • רב
חנן בר יצחק • רב חנן בר אמי • רב חנן מנהרדעא •
רב חנן בר תחליפא • רב חנן אבוי דר"ש • רב חנן
ברי' דר' ברכיה בוצרי' • ר' חנן בן פוי • אבא חנן •
רב חיננא בר שילא • רב חיננא בר שלמי' • רב חיננא
בר פהנא • רב חיננא ברי' דרב אידי • רב חיננא בריה
דרב איקא • רב חיננא בר אבין • רב חיננא בריה דרבא
מפשוניא • רב חיננא בריה דרב יהושע • חיננא בריה
דרב אסי בר ממל • רב חיננא בר רב יצחק • רב חיננא
וורדאין • חיננא אבוי דרב ינטה • רב חיננא סבא •
רב חיננא בר חייא • רב חיננא • רב חיננא בר פפא •
חיננא קרחנאה • ר' חנינא בן דוסא • ר' חנינא בן
גמליאל דיבנה • ר' חנינא בן אנטיגנוס • ר' חניניה
בן עקשיא ר' חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי • ר' חנינא
בן אנטיגנוס הכהן • ר' חנינא הגדול • ר' חנינא קרא •
ר' חנינא בר חמא הכהן • ר' חנינא בר עקבי' • ר'
חנינא בר פפי • ר' חנינא בר פפא • [באלף] ר' חנינא
בר שלקא • ר' חנינא בן עגול • ר' חנינא בריה דר'
אדא • ר' חנינא בן תורתא • ר' חנינא טירטאה • ר'
חנינא חונאה • ר' חנינא בר אבהו • ר' חנינא בר הלל •
ר' חנינא מסורא דפרת • ר' חנינא מסורא • רב
חנינא בר אבדימי • ר' חנינא בר ביבי • ר' חנינא בר
מניומי • ר' חנינא בר יוסף • רב חנינא • חנינא בן
שמואל • ר' חנינא איש מבעון • ר' חנינא הזקן • ר'
חנינא בר סיסי • ר' חנינא בר סרסי • ר' חנינא בן

סנסן

ראשי תיבות וקיצורים: בוצרי', בוצריה; ברי', בריה; דר"ש, דרבי שמעון;
עקבי', עקביא; שלמי', שלמיא;

שמות הצדיקים

סגסן חנינא בר איסי • ר' חנינא בן פזי • ר' חנינא
 פתובא • ר' חנינא ענתיה • ר' חנינא בר אנדריי •
 ר' חנינא בן אורי • ר' חנינא בן עטל • ר' חנינא
 ברוקא • ר' חנינא בן עיוקא • ר' חנינא סגן הכהנים
 חנניה בן חזקיה בן גוריון • ר' חנניה בן תרדיון •
 ר' חנניה בן חכינאי • חנניה איש אונו • ר' חנניה בן
 עקשיא • ר' חנניה בן עקבי • חנניה בן אחי ר'
 יהושע • ר' חנניה בריה דר' אבהו • ר' חנניה בריה
 דר' איבי • חנניה בן יהודה • חנניה בריה דר' ייסא •
 ר' חנניה בן חלניסי • חנניה בן עכברי • רב חנניה
 דבית חורון • רב חנילאי בר אידי • רב חנילאי מחוזנא
 חנמאל המצרי • ר' חנמאל • ר' חננאל • ר' חננאל
 בר פפא • רב חסא • רב חסדא הכהן • ר' חסדא בר
 יוסף • רב חסדא בר אשי • ר' חסדא בר אבדימי :
 [אות ט'] מאבות רישבא • מאבי או טובי • ר' טובי
 טובי בר בריה דמרי טובי : רב טובות • טובי
 עבד רבן גמליאל • רב טובימי • ר" טבלא בר טוברי •
 רב טובי בר קיסנא • ר" טובי בר קיסנא • רב טובי
 בר רב נחמ' • רב טובי בר מתנה • ר' טובי בר
 יצחק : רב טובי בדרב קמינא : רב טימאי • ר" טולי
 ר" טייפי סמוקה ר" טרייא • ר" טרפון הכהן :

[אות יוד] ר" יאשיה • ר" יאשיה דדריה דר' אלעזר
 ר" יאשיה דאושא • ר" יאשיה מהוצל •

ר' יאשיה בר ינאי • ר" ייבא סבא • ייבא חמוה דאשיין
 בר נדבך • ר" ייבא בר יוסי • ר" ידוע הבבלי • יהודא
 בן טבאי • ר" יהודה בן בתירא • ר' יהודה בנו של
 ריב"ז

שמות הצדיקים

לא

ריב"ז • ר יהודה הפהן • ר יהודה בן אבא • ר יהודה
בן בבא • מ' הרוגי מלכות • אבא יהודה • ר יהודה
הבושם • יהודה איש כפר ברתותא • יהודה בן
הוסתאי • ר יהודה בן פטירי • ר יהודה בן פתורה •
ר יהודה בן גודגדא • ר יהודה בן גוריא • ר יהודה
בן פתירוש • ר יהודה בן גדיש : יהודה איש כפר עכו •
ר יהודה בן אנגרא • ר יהודה בן פפוס • ר יהודה בן
גמליאל • ר יהודה בר נחמי' או נחמן ר יהודה הנחתום
ר יהודה בן תימא • ר יהודה בן שמוע • ר יהודה
הענתותי • ר יודן ענתוריא • ר יהודה בן יאיר • ר
יהודה בר' אלעאי • ר יהודה בן רועץ : ר יהודה איש
טיבעום • ר יהודה הנשיא הוא רבי הוא רבינו הקדוש •
ר יהודה נשיאה : ר יהודה בן נקיסא • יהודה חייטי •
ר יהודה הגור • יהודה בר' חייא • ר יהודה בן לקיש
תנא • ר יהודה בן מנסיא • ר יהודה בן גרים • ר
יהודה איש הוציא • ר יהודה בן גדאי • ר יהודה בן
נירון • ר יהודה בן פדיה • ר יודן ברפי • ר יהודה בר
חנינא • ר יודן בר חנין • יהודה גרוגרות • ר יודן בר
ברתיה דרשב"י : ר יהודה בן ספרא • ר יהודה בר
מספרתא • רב יהודה הספר • רב יהודה סתם בר
יחזקאל • רב יהודה בר אשי • רב יהודה בריה דרב
שמואל בר שילת • רב יהודה בר זבדא • יהודה בן
ישעיה הבושם • רב יהודה בר אבא • רב יהודה בר
אידי • ר יהודה בר ליואי • ר יהודה בן לוי • רב יהודה
בר' שמעון • ר יהודה בריה דר' שמעון בן פזי • ר
יהודה בן פזי • ר יהודה קלוסקרא • ר יהודה בר
נחמני

נחמני . רב יהודה בר חביבא . רב יהודה בר אמי :
 יהודה בר אושעיא . רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא
 רב יהודה אחוה דרב כהנא . ר יהודה בר סימן . ר"
 יהודה בר טיטוס . ר יהודה בן סיננא . ר יהודה בן
 זבינא . ר יהודה בר ביזנא . ר יהודה בן אחותו של ר'
 יוסי בר חנינא . ר יהודה בר נתן . ר יהודה בר'
 ישמעאל . ר יהודה בר שילא . רבי יהודה בר עולא .
 מר יהודה : יהודה בר הונא . רב יהודה מדאיסקרתא
 רב יהודה בר מרימר . רב יהודה מדפתני . רב יהודה
 בר אשתיתא . רב יהודה בר אחיתאי . ר יהודה הנדואה
 ר יהודה בן שלום . ר יודן בריה דר' יודן .
 ר יהודה הלוי בר' שלום . ר יהודה בן צרויה . רב
 יהודה מהגרוניא . יהודה בר מתתיה . ר יהודה בן
 לקרח . ר יהודה מסורא . ר יהודה בר קזא . ר יודן
 בריה דר' חמא דכפר תחומין . ר יהודה איש כפר
 גבורתא ואמרי לה^(א) גבור חיל : רב יהודה ברב יצחק .
 ר יהודה בר תורתא . רב יהודה בר מנשיא . ר יהודה
 בר' אלעזר . יהודה בן יעקב מבית גוברין . ר יודן
 דכפר אימי . ר יהודה בן גמדא איש כפר עכו . ר'
 יהודה בר מערבי . ר יהודה בן בוני . ר יהודה בר
 בון . ר יהודה דסכנין . ר יודן בר שקלי : ר יודן בן
 טרפון . ר יודן קפודקיא . ר יודין איש צידין . ר יודן
 בר חלפאי . ר יודן בר פילא . ר יודן גלייא . ר יודן מריא
 ר יודן מגדלייא . ר יודן דמן גלילא : ר יודן בר'
 אייבו : ר יודן אבוי דר' מתניה : ר יודן בר נחמיה .
 ר יודן : ר יהושע בן פרחיה . רב יהושע בן בתירא .
 ר"

רחוק

שמות הצדיקים

לב

ר" יהושע סתם • הוא בן חנניה • ר יהושע בר ממל • ר" יהושע בן הורקנוס : ר יהושע בן פתר ראש : ר יהושע בן גמלא • ר יהושע בן מתתאי : ר יהושע בן זמא • ר יהושע בן קפוסאי • ר יהושע הגרסי • ר יהושע בן זירוז בן חמיו של ר"מ : ר יהושע בר" עקיבא • ר יהושע בן קרחא : (י"א ששניהם אחד) : ר יהושע בן לוי • ר" יהושע בן לוי בר' שלום • ר יהושע הדרומי • ר יהושע בן אלישע • ר יהושע בן יאיר • ר יהושע עוזאה • ר יהושע דסכנין : ר' יהושע בריה דר' תנחום בר חיאי דכפר חנין • ר' יהושע בר אבא ר' יהושע בר אידי ר' יהושע בריה דרב אידי ר' יהושע הפהן בר' נחמיה ר' יהושע בר גיזורה ר' יהושע אונג'י ר' יהושע בר אביון ר' יהושע בריה דר' טימי ר' יהושע בן ביתום ר' יהושע בר זידל רב יהושע בר אבירים ר' יהושע בריה דר' כננדי ר' יהושע בן פדיה • ר' יהושע בר אבא אושע'י איש טריא • ר' יהושע הלוי בר שלום ר' יהושע בר נחמן ר' יהושע בן מרתא בן אחי ר' חייא • ר' יהושע בר בנמיין בר לוי • ר' יושוע אחוי דהוריא • ר' יהושע בן אלם ר' יהושע : ר' יוד • רב יוחני • מר יוחנן • מר יוחנא בריה דרב תנא בר אדא • מר יוחנא בריה דרב תנא בר ביזנא : יוחנן כהן גדול • יוחנן בן נרבאי ר' יוחנן בן בתירא ר"י בן זכאי ר"י בן החורנית ר"י בן גורי ר' יוחנן בן בג בג ר' יוחנן בן ברוקא ר' יוחנן בן גודגדא • ר' יוחנן בן ישוע בן חמיו של ר' עקיבא • יוחנן בן משולם ר' יוחנן הסנדלר ר' יוחנן בן מתתאי ר' יוחנן בן דהבאי ר' יוחנן הנזוף ר' יוחנן בר

שמות הצדיקים

בר פִּינְחָס ר' יוֹחָנָן בַּר יֵאֲשִׁיָּהּ . ר' יוֹחָנָן אִישׁ בִּקְעַת
 בֵּית חוֹרְתָן . ר' יוֹחָנָן . ר' יוֹחָנָן מְלַחֶשֶׁד . ר' יוֹחָנָן
 הַמַּפְתִּי ר' יוֹחָנָן בֶּן אֲרָא ר' יוֹחָנָן בַּר בְּרַכְיָה ר' יוֹחָנָן
 דִּיפּוּ . ר' יוֹחָנָן בַּר אֲבִין . ר' יוֹחָנָן בַּר חֲנִינְיָא
 ר' יוֹחָנָן בֶּן אֶלְעָזָר ר' יוֹחָנָן קַסְקַסָּא ר' יוֹחָנָן חֲקוּקָא
 ר' יוֹחָנָן בַּר רַבִּינָא ר' יוֹחָנָן אַחֵוּי דְרַב סַפְרָא ר' יוֹחָנָן
 סַפְרָא דְגוֹפְתָא ר' יוֹחָנָן בֶּן מַרְיָא ר' יוֹחָנָן בֶּן שְׂאוּל
 ר' יוֹחָנָן בַּר שִׁילָא ר' יוֹחָנָן בַּר שְׂאוּנָה ר' יוֹחָנָן בֶּן
 קַצְרֶתָה ר"י דְצַפּוֹרִין ר"י בֶּן מוֹלְדָא ר"י בֶּן פְּזִי ר' יוֹחָנָן
 בַּר יוֹסִי ר' יוֹחָנָן בֶּן יוֹסֵף ר' יוֹחָנָן בֶּן יְהוֹשֻׁעַ ר' יוֹחָנָן
 בֶּן תּוֹרְתָא ר' יוֹחָנָן בֶּן עַבְמָאי ר' יוֹחָנָן עֲנַתְנִיּוֹתָא^(א) ר'
 יוֹנָה אַבוּהַ דְר' מְנִי ר' יוֹנָה בַּר תַּחְלִיפָא ר' יוֹנָה
 בּוֹצְרִיָּה . יוֹנָתָן בֶּן עוֹזִיאֵל ר' יוֹנָתָן בֶּן בְּתִירָא . יוֹנָתָן
 בֶּן הוֹרְקָנוֹס ר' יוֹנָתָן בֶּן חַרְשָׁא אִישׁ גִּנּוּסָר : ר' יוֹנָתָן
 בֶּן מְשׁוּלָם ר' יוֹנָתָן בֶּן אַבְטוּלְמוֹס ר' יוֹנָתָן בַּר יוֹסִי
 ר' יוֹנָתָן בֶּן יוֹסֵף . ר' יוֹנָתָן . ר' יוֹנָתָן חֲבִירוֹ שֶׁל ר'
 אֲבִיָּתָר ר' יוֹנָתָן בֶּן שְׂאוּל ר' יוֹנָתָן בֶּן עַבְמָאי ר'
 יוֹנָתָן בֶּן אֶלְעָזָר ר' יוֹנָתָן בַּר יוֹסִי בֶּן לְקוּנְיָא ר' יוֹנָתָן
 בֶּן עַמְרָם ר"י יוֹנָתָן בַּר הֵילָא ר"י יוֹנָתָן בֶּן חַלִּי ר"י יוֹנָתָן
 דְּבֵית גּוֹבְרִין ר"י יוֹנָתָן בַּר חַגִּי ר"י יוֹנָתָן קִיפָא . יוֹנָתָן
 אִישׁ קְבוּרָה ר' יוֹנָתָן סַפְרָא דְגוֹפְתָא ר' יוֹנָתָן בַּר יַצְחָק
 בַּר אַחָא . יוֹנָתָן הַקִּיטוֹנִי ר' יוֹסֵטָא ר' יוֹסֵטָא בֶּן יְהוּדָה
 ר' יוֹסֵטָא חֲבֵרָא . ר' יוֹסֵטָא בַּר מִתּוֹן ר' יוֹסֵטָא בַּר
 סִימּוֹן ר' יוֹסֵטָא בַּר שׁוֹנֵם יוֹסֵטָא חִיטָא . יוֹסִי בֶּן
 יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה . יוֹסִי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם ר' יוֹסִי
 הַכֹּהֵן ר' יוֹסִי הַגְּלִילִי יוֹסִי בֶּן חוּנִי ר' יוֹסִי בֶּן קִסְמָא
 ר"

לחיות

ראשי תיבות וקיצורים: ר"י. ר' יוחנן: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - ענתניות:

שמות הצדיקים

לה

ר" יוסי בן דורמסקית ר יוסי בן החוטף אפרתי^(א) ר יוסי סתם הוא בן ר חלפתא ר יוסי בן משולם ר יוסי בר יהודה ר יוסי בר יהודה איש כפר הכבלי ר יוסי בן דולגאי ר יוסי בן שלום . ר יוסי בן כיפר ר יוסי בן פרידה ר"י בן פרטא . ר"י בן תדאי איש טבריה ר יוסי דפקיעין ר יוסי בן יעקב איש כפר אונו ר יוסי בן יעקב ר יוסי דכפר חנן ר יוסי בר אלעזר ברשב"י ר"י בר שמעון בן לקוניא . ר יוסי הארוך ר"י בן זמרא ר"י בן פטרוס יוסי מעונאה ר"י בן פזי ר"י בר יאסין ר"י בן שאול ר"י בן נהוראי ר"י בן קצרתא ר"י בן יוסי ר"י בר אסיין ר"י בר אסי ר"י בן אללקום ר"י ממלחיא ר"י בן יהושע . ר יוסי בר חנינא (ב' היו) . ר יוסי גלילאה ר יוסי ציידנא ר יוסי דמן יוקרת ר"י בר אבין ר יוסי בן זבידא ר יוסי בר בון ר יוסי בר ביבי ר יוסי איש הוצל ר"י בר אבא ר"י בר אבהו ר יוסי בר זמינא ר יוסי בר אשיין ר יוסי איש צייתור ר יוסי בן עקביא . ר"י מברקתיה . ר"י מנהר בול : ר"י דמן קסרי : ר יוסי המבוס . ר יוסי הכהן . ר יוסי איש בר גופתא . ר"י יוסי בר חנן . ר יוסי בן חנניה . ר"י בר נתן . ר"י מדאה . ר יוסי בריה דר"י תנחום דכפר אגון . ר"י דרומיאי . יוסי בן מנשיא . ר"י בן גזירא . ר יוסי בר אלעאי . ר יוסי בר רב חוני . ר יוסי רישא . ר יוסי בן אלישע . ר יוסי בר חמא . ר יוסי דכפר דן . ר"י יוסי בר סימון . יוסי בן סימאי . ר ייסא שבזוהר . אבא יוסי התורתי . אבא יוסי חלי קופרי איש טבעון .

אבא^(ב)

ראשי תיבות וקיצורים: ב. שניים: ברשב"י. בן רבי שמעון בר יוחאי: ר"י. ר יוסי: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אברתי: (ב) בתקפ"א - אאא:

שמות הצדיקים

אבא יוסי בן חנן איש ירושלים • אבא יוסי בן יוחנן איש
 ינוח • אבא יוסי המחזיז • אבא יוסי החורם • אבא יוסי
 החורני • אבא יוסי בן אבאי אבא יוסי בן דוסתאי •
 יוסף אחיו של ישמעאל בן קמחית כ"ג • יוסף בן אילים
 מציפורי כ"ג • יוסף קטנותא • יוסף חפני • יוסף בן
 סימאי • רב יוסף צירונא יוסף בן פכסס • יוסף מוקיר
 שבי • יוסף בר ר יהושע בן לוי • רב יוסף ברי דרב
 מנשיא מדויל • רב יוסף בר אמי • רב יוסף בר חנינא •
 רב יוסף ברב גחוניא יוסף בר חוניאי יוסף בר חוניאי
 יוסף בר חנין רב יוסף בר מניומי רב יוסף בר אבדימי
 רב יוסף בר חבו יוסף ברבב"ח ר יוסף בן אבין ר"י בר
 זבד • יוסף הכהן רב יוסף בר אילעאי רב יוסף סתם בן
 ר' חייא • רב יוסף בר אבא רב יוסף בר חמא רב יוסף
 בריה דרבא ר' יוסף בר' שמעיה רב יוסף בריה
 דרב סלא חסידא • רב יוסף בריה דרב שמואל רב
 יוסף מבי חתום רב יוסף בר דוסאי אבא יוסף הבנאי
 אבא יוסף בר חנן • יוסתאי בר מתון • יועזר איש
 צרידה • יועזר איש הבירה • רב יחזקאל • רב יחיאל •
 ר' יילי • רב יימר בר שלמיא • רב יימר מדיפתא • רב
 יימר • רב יימר בר שזבי • רב יימר בר חשווי • רב יימר
 סבא • רב יימר בריה דרב הלל • ר' ינאי • הקדמון •
 ר' ינאי רבה • ר' ינאי בר בריה דר' ינאי סבא • ר' ינאי
 זעירא • [ר' ינאי בר" שמעון ברבי] • ר' ינאי חמוי
 דר" אמון • ר' ינאי בר אמי הכהן • ר' ינאי בר ישמעאל
 ר' ינאי קפודקאה • ר' ינאי בר גחמני • ר' ינאי אחוה
 דר" חייא בר אבא : [ר ינאי בר שמואל בר ינאי] :

ט' לחדש

רב

ראשי תיבות וקיצורים: ברבב"ח. בר רבה בר בר חנא: ברי. בריה: כ"ג. כהן גדול: ר"י. ר' יוסף:

שמות הצדיקים

ז

רַב יַנְטָה בַּר חִינָנָא . יַעֲבִין בֶּן ר' יְהוּדָה הַנְּשִׂיא . ר' יַעֲבִין . ר' יַעֲקֹב בֶּן בְּתוֹ שֶׁל אֱלִישֶׁע . ר' יַעֲקֹב בֶּן קוֹרְשָׁאִי . ר' יַעֲקֹב סֶתֶם שְׁפַמְשָׁנָה . ר' יַעֲקֹב סֶתֶם דְּגַמְרָא . ר' יַעֲקֹב בַּר חִנְיָא . ר' יַעֲקֹב אִישׁ כֶּפֶר חֲנַנְיָה . ר' יַעֲקֹב דְּכֶפֶר חָנָן . ר' יַעֲקֹב בַּר אַחָא . ר' יַעֲקֹב אַחוּהָ דְרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב . ר' יַעֲקֹב בַּר בְּרַתִּי דְרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב . ר' יַעֲקֹב בַּר אַחָא בַּר אִידִי . ר' יַעֲקֹב בַּר אַבָּא . ר' יַעֲקֹב בַּר רַב אִידִי . רַב יַעֲקֹב בַּר בֶּת יַעֲקֹב . ר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי בַּר אוֹשְׁעִיא . רַב יַעֲקֹב בַּר אַדָּא . ר' יַעֲקֹב בַּר אַדָּא בַּר עֲתַלְיָה . ר' יַעֲקֹב בַּר יַעֲקֹב . ר' יַעֲקֹב בְּרִיהַ דְּבֶת שְׁמוּאֵל . ר' יַעֲקֹב בַּר גִּזְרִי . ר' יַעֲקֹב גְּבוּלְאָה . ר' יַעֲקֹב בַּר נַחְמִנִי . ר' יַעֲקֹב אִישׁ כֶּפֶר נְבוּרְיָא . ר' יַעֲקֹב בַּר זְבָדִי . ר' יַעֲקֹב בַּר תַּחְלִיפָא . ר' יַעֲקֹב מֵאֶפְרַתִּי . ר' יַעֲקֹב הַדְיִיבָא . ר' יַעֲקֹב בְּר' יַנְאִי . ר' יַעֲקֹב מְנַהֵר פְּקוּד . ר' יַעֲקֹב דְרוּמָאָה . ר' יַעֲקֹב אַרְמְנִיא . ר' יַעֲקֹב בַּר אַבְיָא . ר' יַעֲקֹב בְּר' בּוּן . ר' יַעֲקֹב בַּר חֲמָא . ר' יַעֲקֹב בַּר יַפְלִיטִי . ר' יַעֲקֹב בַּר אַסִּי . ר' יַעֲקֹב בַּר יוֹסִי . ר' יַעֲקֹב בַּר דְאַסִּי . ר' יַעֲקֹב בֶּן דּוֹסָאִי . ר' יַעֲקֹב בַּר סִיסִי . ר' יַעֲקֹב עַמְסוֹנְיָא . ר' יַעֲקֹב בַּר יוֹחָאִי . ר' יַעֲקֹב גְרוּסָה ר' יַעֲקֹב דְקֶסְרִין . ר' יַעֲקֹב בַּר אִימִי : יַעֲקֹב קְרָחָה . יַעֲקֹב בֶּן יַצְחָק מִבֵּית גּוֹפְנִין : ר' יַצְחָק . ר' יַצְחָק בֶּן טַבְלָא . ר' יַצְחָק נַפְחָא . ר' יַצְחָק חַקוּלָא . ר' יַצְחָק בֶּן אֶלְעָזָר . ר' יַצְחָק בַּר אַחָא דְשִׁמְעֵתָא . ר' יַצְחָק בֶּן פְּנַחַס דְאַנְדֹתָא . ר' יַצְחָק בֶּן אֶלְעָא . רַב יַצְחָק ר' יַצְחָק רַבָּה . ר' יַצְחָק דְבִי בַר אַמִּי . יַצְחָק דְבִי ר' יַנְאִי

שמות הצדיקים

ינאי • ר' יצחק בר אבדימי • (ב' ה'ו) • רב יצחק ברב
 אדא • רב יצחק בר שמואל בר מרתא • ר' יצחק אבוב
 דרב שמואל • ר' יצחק בר אשי • רב יצחק בר יונתן •
 רב יצחק בר אבא בר מחסיה • רב יצחק בר יוסף • ר'
 יצחק בר' יוסי • ר' יצחק איש כפר עכו • ר' יצחק
 דיהבא • ר' יצחק פסקאה • ר' יצחק קסקסאה • ר'
 יצחק בר יעקב בר גיורי • ר' יצחק איש כפר עטוש •
 ר' יצחק בר איסטיא • ר' יצחק בן אלשיב • ר' יצחק
 מגדלאה • ר' יצחק בר מרי • ר' יצחק בר מריון • ר'
 יצחק בר אוריין • ר' יצחק בר נחמני או בר נחמן • ר'
 יצחק בר מנחם • ר' יצחק בר חלוב • ר' יצחק ברב אמי
 ר' יצחק בר אבא • ר' יצחק ברב אידי • ר' יצחק בריה
 דר' חייא פתובה • ר' יצחק בר חייא • רב יצחק בר
 רדיפא • ר' יצחק בר חנינא • יצחק סחורה • ר' יצחק
 בר קפרא • ר' יצחק בן קצרתא • ר' יצחק בר גופתא •
 רב יצחק בר^(א) • ר' יצחק בר אבין • רב יצחק בר אשיאן •
 ר' יצחק בר זירא • רב יצחק בר ביסנה • רב יצחק ברב
 יהודה • יצחק בריה דרב יהודה בר יחזקאל • ר' יצחק
 ברי' דרבה בב"ח • יצחק תלמיד רב פפא • ר' יצחק
 ברב משרשיא • רב יצחק בריה דרב • ר' יצחק קריצפא
 ר' יצחק בר שילא • ר' יצחק בן לוי • ר' יצחק דמן
 קרטיגנין • ר' יצחק הפהן • ר' יצחק רביא • רב יצחק
 בר נפתלי • ר' יצחק בר סברין • ר' יצחק בר סימון •
 ר' יצחק בר תרדיון • ר' יקים איש תדיר • יקים איש
 צורות שעשה תשובה • ר' ירמיה בן אלעזר • ב' ה'ו •
 אבא ירמיה • ר' ירמיה בר אבא • רב ירמיה בר תחליפא
 ר'

ראשי תיבות וקיצורים: ב', שניים: בב"ח. בר בר חנא: ברי'. בריה:
 ירמיה. הערות ותרגומים: (א) ברבי:

שמות הצדיקים

לט

שמות

ר' ירמיה דשבשב • ר' ירמיה ב' היו • ירמיה בר אחא
רב ירמיה ביראה • ר' ירמיה מגופתא • רב ירמיה
מדיתפא • ר' ירמיה בר' חנינא • ר' ירמיה דרומיא •
ר' ירמיה ספרא • ר' ירמיה רבה • ר' ישבאב הסופר
הוא ר' ישבב מי' הרוגי מלוכה • בר' ישיטא • ר'
ישמעאל בן פאבי כ"ג • ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג •
מי' הרוגי מלכות • ר' ישמעאל סתם • ר' ישמעאל
בן חנניה • ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה • ר'
ישמעאל בן ראב"ע • ר' ישמעאל בן אלעזר • ר' ישמעאל
בר' יוסי • ר' ישמעאל בן קמחית ואחיו ישבב כ"ג • ר'
ישמעאל בן סתריאל או בתריאל מערקתה דלכנה • ר'
ישמעאל כ"ג • ר' ישמעאל שזוריא • ר' ישמעאל
בן זירוד • ר' ישמעאל אביו של ר' ינאי • ר' ישמעאל
בר' נחמן • ר' ישמעאל איש כפר יפא • או דיפא • ר'
ישמעאל בן יושוע • ר' ישמעאל בר' יעקב בר' אחא •
ר' ישמעאל אביו דר' יודן • ר' ישעיה • ר' יששכר
דכפר מגדי • ר' יתא :

(אות בר) בדי רב כהן אחיו של ר' חייא בר אבא •
ר' כהן • רב כהן בר אבון • רב כהנא
קמא • רב כהנא ב' • וי"א ג' היו • רב כהנא בר נחוניא
שמעי' דרב יהודה • רב כהנא ברב נחמיה • רב כהנא
בר רב חנינא סבא • רב כהנא חמוה דרב משרשיא •
ר"כ בר תחליפא • ר"כ בר מניומי • ר"כ בר מלכיו •
ר"כ רפי' דרב • ר"כ ברב נתן • ר"כ בר ירמין • ר"כ
אחיה דרב יהודה • בר כפרא • ר' פרוספדאי ב' היו :
(אות למד) לודא • ר' לוזמי • לוי הסרד • לוי
סתם

ראשי תיבות וקיצורים: ב', שניים: ב"ג. בן גמליאל: וי"א ג'. ויש אומרים שלוש: ירמיה, ירמיה: כ"ג. כהן גדול/כהנים גדולים: מי. מעשרה: ראב"ע. רבי אלעזר בן עזריה: רבי. רביה: ר"כ. רב כהנא: שמעי'. שמעיה:

שמות הצדיקים

סָתָם הוּא לְוִי בֶן סִיסִי • בֶר לְוֹאֵי • ר' לְוִי סָבֵא • ר' לְוִי סוּכְיָא • לְוִי בֶר שְמוּאֵל • ר' לְוִי בֶר' שְמוּאֵל בֶר נַחֲמָנִי • לְוִי בֶר בּוּדִי • אוּ בֶן בִּירְיִי • לְוִי בֶר בּוּטָא • ר' לְוִי בֶר לַחֲמָא אוּ בֶר חֲמָא • לְוִי בֶר הוֹנָא בֶר' חֲיִיא ר' לְוִי בֶן פֶּרְטָא • ר' לְוִי בֶן פֶּנְטִי אוּ בֶר פֶּאטִי • ר' לְוִי בֶן פִּיטוּס • ר' לְוִי בֶר' טַרְפוֹן • לְוִי בֶר חֲיִיתָא • ר' לְוִי בֶר חֲיִיא • ר' לְוִי בֶר' דֶּר' זְעִירָא • ר' לְוִי צִנְבְּרִיָא^(א) • ר' לְוִי בֶר יַעֲקֹב • ר' לְוִי בֶר ר' לְוִי בֶר טַבְרִי לְוִי בֶר יַצְחָק : ר' לְוִי בֶר הִינֵי ר' לְוִי בֶר בֶּרְכִי' • ר' לְוִיטָס אִישׁ יִבְנֶה • ר' לּוּלְאִינִי בֶר טַבְרִי • לּוּלְאִינִי חֲבִירוֹ שֶׁל פֶּפּוּס שְנֵהֲרַג עַל ק"ה • ר' לּוּלְאִינוּס דְרוּמִי • בֶר לּוּלְאִיתָא • רַב לְיוֹנָטִי • לַחֲמָא בֶר לּוּאֵי • ר' לְוִיא • לְוִיא בֶר מֵאֲנִי אוּ בֶר מִמָּל • ר' לִיל בֶר אֶלֶם :

(אות מם) ר' מאיר • רב מארי בֶר רַב בִּיזְנָא •

מֵאֲרִי בֶר אַבּוּהָ • רַב מֵאֲרִי בֶר מַר • רַב מְרִי • רַב מְרִי בֶרֶב פִּנְחָס חֲסָדָא • רַב מְרִי בֶרֶב חֲסָדָא • מְרִי בֶרֶב הוֹנָא בֶר' יִרְמְיָה בֶר אֲבָא • מְרִי בֶר אִיסק ב' הָיוּ • רַב מְרִי בֶר אִיסוּר גִּיּוֹרֵי • רַב מְרִי בֶר רַחֵל בַּת שְמוּאֵל : רַב מֵאֲרִי בְרִיה דְרַב בִּהֲנָא : מֵאֲרִי בֶר מַר עוֹקֵבָא • רַב מְרִי בְרִיה דְרַב אֲשִׁי • אֲבָא מַר בְרִיה דְרַב פֶּפֶּא • אֲבָא מְרִי רִישׁ גְּלוּתָא • אֲבָא מְרִי • אֲבָא מְרִי אַחוּהָ דֶר' יוֹסִי • מַר יְנוּקָא וּמַר קְשִׁישָׁא בְנֵי רַב חֲסָדָא • מַר בְרִיה דְרַבִּינָא • מַר בְרִיה דְרַב יוֹסֵף • מַר קְשִׁישָׁא בְרִיה דְרַבָּא • מַר בֶּר יִשְׁמַעֵאל • מַר • מַר בֶּר אַחָא בְרִיה דְרַבָּא • מַר בֶּר רַב אֲדָא בֶר אֶהֱבָה • מַר בֶּר אִידָאי • מַר בֶּר אִידֵי • מַר בֶּר אַמִּימַר • מַר בֶּרֶב אֲשִׁי

מַר

שמות הצדיקים

מא

מר בר רב אשי שחתם התלמוד וטביומי חתם • מר
בריה דרב סמא ברב אשי • מר בר המדורי מר בר
חייא • מרי טבי • מבוג • מגבילה אחוי דר' אבא בר
כהן • ר' מונא • ר' מונא בר תנחום • מונבז • ר' מחסיא
בר אידי • מטי • ר' מאישה • ר' מיישה בר בריה
דריב"ל • ר' מישה • ר' מיישה בר ירמיה • ר' מישון
בר נגרא מלאי אביו של ר' אלעזר • ר' מלוך ערבאה •
רב מלכיא • רב מלכיו • ר' ממין • ר' מנא • ר' מנא
בר תנחום • ר' מנא דשאב • ר' מנא בציפורין • ר'
מנאה • ר' מנאמן • ר' מנהמא בר' זעירא • ר' מנהמא
ר' מני דצור : ר' מני בריה דר' יונה • ר' מני • ר' מני
בר פטיש • ר' מני בר חלקי • מנחם חבירו של הלל •
מנחם בן סינגאי • ר' מנחם • ר' מנחם בר' סימאי
ר' מנחם בן כפרי : ר' מנחם אחוה דר' גוריון • ר'
מנחם דמן גלגאי • מנחם יודפאה • ר' מנחם בן גופתא
ר' מנחם איש כפר שערים • ר' מנחם בר תנחום • ר'
מנחם בר מבסימא אחוי דיונתן קיפא • ר' מנחם בן
נפח • ר' מנחם טלמיא • ר' מנחם חתני' דר' אלעזר
בר אבונא • ר' מנחמה • מנחם בר' יהודה בר לוי •
רב מניומי • ר' מניומי בר חלקיה • מניומי ברי' דרב
נחומי • מנימין בר חייא מנימין גר המצרי • מנימין
סקסקאה • מנימין בר איהי • רב מנסיא בר בריה דר'
מנסיא • רב מנסיא רבה • רב מנשה • רב מנשה בר
זביד • רב מנשיא בר גדא • רב מנשיא בר שגובלי •
מנשיא בן עזת • רב מנשיא בר ירמיה • רב מנשיא בר'
ירמיה מדיפתא • רב מנשיא בר יהודה • רב מנשיא

בן

שמות הצדיקים

בן יעקב • רב מנשיא בר תחליפא • רב מנשיא • רב מנשיא בריה דרבא • מנשיא בר מנשה • ר' מנשי • ר' מעדיא בן ר' מעדיא • רב מרדכי • ר' מריון • רב מריון בר אבין • מרימר • מרימר האחרון • מרימר בר חנינא • בר מרינא • רב מרינוס אביו של ר' שבתאי • ר' מרינוס בר אושעיא • רב מרינוס • ר' משון בר נגרא • רב משרשי בר חלקאי • רב משרשיא • רב משרשיא בן רבא • רב משרשיא בר חנין • רב משרשיה בריה דרב אחא • רב משרשיא בר רב • רב משרשיא בן בנו של רב אחא בר רב • רב משרשיא בריה דרב תייא • רב משרשיא ברב אמי • רב משרשיא בריה דרב נתן • רב משרשיא בריה דרב אידי • רב משרשיא ברב דימי • רב משרשיא מתוסניא • רב משרשיא בר פקוד • רב משרשיא בריה דרב ביבי • ר' מתון • מתיא בן שמואל • ר' מתיא בן חרש • רב מתנה • מתתיהו בר יהודה :

מוקרט הקבור יחד עם יב"ע :

(אות גון) נאנאי בריה דר' יוסף בר אבא • נאנאי נגדא • ר' נהוראי • ר' נהוראי אמורא • נהוראי בר סינייא • אבא נהוראי • ר' נהוראי סבא • רב נהילאי • רב נהילאי בר אידי • גזירא בר גזירא • נחום הלבלר • נחום המדי • נחום הזקן • נחום איש גם זו • נחום איש קודש קדשים • נחום בר' סימאי • נחום בן ירמיי' • ר' נחום אחוה דר' אילא • נחום בר נפח • ר' נחום בר פפא • נחום שמעי' דר' אבהו • ר' נחום • נחום איש גליא • נחום בן קנה • נחומא בן אפקשיון • רב נחומי בר אדא • רב נחומי • רב נחומי בר' זכריה • ר'

ל' יחודות

שמות הצדיקים

נג

ר' נחומי בר חייא בר אבא . ר' נחוניא בן הקנה :
קנה אבן גדוד בנו נחום . ר' נחוניא הגדול ר' נחוניא
בן אלנתן איש כפר הכבלי . נ"א נחמי' . ר' נחוניא
בן גודגדא . ר' נחוניא חופר שיחין . ר' נחוניא בריה
דרב יוסף . רב נחוניא בן יוסף בן פפסס^(א) . ר' נחוניא איש
בקעת בית חורתן . ר' נחוניא . ר' נחוניא דבית חוורן
ר' נחמי' העמסוני . נחמיה איש בית דלי . ר' נחמיה .
נחמי' איש שיחין . ר' נחמי' דיפו . נחמי' . ר' נחמיה
בר רב יוסף . ר' נחמיה חתני' דבי נשיאה . ר' נחמיה
בריה דרב חנילאי . רבנא נחמיה . ר' נחמיה בר
עוקבן . ר' נחמיה בר מר עוקבן בריה דר' יוסף .
רבנא נחמיה אחיה דריש גלותא . רב נחמיה ריש גלותא
רב נחמיה בן אלעזר . ר' נחמיה ברב שמואל בר נחמן
ר' נחמיה הפחה . ר' נחמיה בריה דר' חייא בר אבא .
רב נחמיה ברב יהושע . רב נחמן . רב נחמן בר נחמן
בר יעקב רב נחמן בר יצחק . רב נחמן ברב חסדא .
רב נחמן בר גוריא . רב נחמן בר כהן . רב נחמן בר
שמואל בר נחמן . ר' נחמן ברב זבדא . רב נחמן בר
רבא . רב נחמן בר זכריה . רב נחמן בר מניומי . רב
נחמן בן פרטא . רב נחמן בר ברוך . רב נחמן בר
אבדימי . רב נחמן בר פפא . רב נחמן מנהרדעא .
רב נחמן ברב איקא . רב נחמן ברב אדא . נחמן סבא
רב נחמן דיפו . רב נחמן בר הונא . רב נחמיני הכהן
ניולי . ניותי . ר' ניתא בר סבא . ר' נחומי . נימוס .
ניקומכי . נקנור . ניתאי הארכלי . ניתאי איש תקוע .
ניתאי תלמיד^(ב) שמואל . ר' נסא . ר' נסה דקיסרין .
ר'

שמות הצדיקים

ר' נפתלי • ר' נתן הבבלי • ר' נתן בן אבישלום • ר'
 נתן ברבי רב נתן בר אושעיא • ר' נתן בר טובי • ר'
 נתן בר מניומי • רב נתן בר' ברכיה • רב נתן בר אמי •
 נתן בר מר זוטרא • נתן בר שילא ריש טבחיא דציפורי •
 רב נתן בר אבא • רב נתן בר אבין • ר' נתן בהן •
 רב נתן בר מר עוקבא • רב נתן בר אסיא • רב נתן
 דרומא • רב נתן • ר' נתן ביראה • רב נתן אבוה דר' הונא
 בר נתן • ר' נתן בן עמרם • נתן דצוציתא ר' נתנאל :
[אות סמך] : סבא • סבי דפומבדיתא : סבא
 דסורא : סבא קרויא או סרויא^(א) :

בג
 גולד

סבי דהגרוניא : סבי דנוניא^(ב) סבי דבי רב המנונא • בן
 סבר • ר' סוביה^(ג) • סוקה בר פתבת • סומכוס סורחב
 בר פפא • רב סחורה • ר' סידור^(ד) • סילני • רב סימא
 בר' דרב אידי • רב סימא בר אשי • ר' סימאי • ר'
 סימון • ר' סימון בן זבדי • ר' סימון דתרי • ר' סימון^(ה)
 בר' דריב"ל • רב סימונא מרבנן סבוראי • ר' סיי •
 רב סלא חסידא • רב סמא בר רב ירמיה • רב סמא
 בר' דרב מרי • רב סמא בר' דרבא • רב סמא
 בריה דרב יבא • רב סמא בר יהודה • רב סמא ברב
 אסי • רב סמא בר חלקאי רב סמא בר רקתא רב סמא
 בריה דרב משרשיא רב סמא ברב אשי ר' סמאי •
 סמליון • אבא סמוקיד • רב סעורם^(ו) אחוה דרבא רב
 ספרא • רב ספרא בריה דרב יבא רב ספרא בר טוביה
 רב ספרא ברב סעורם :

[אות עין] עאדא • רב עובדיה • עובד גלילאה ר'
 עזיאל בריה דר' חוניא דבית חורון • ר'
 עזיאל

ראשי תיבות וקיצורים: ברי, בריה: דריב"ל. דרבי יהושע בן לוי:
 הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - סריו; (ב) בתקפ"א - דנוני; (ג) בתקפ"א - טובי;
 (ד) בתקפ"א - סיהור; (ה) בתקפ"א - סימין; (ו) בתקפ"א - סעורר:

שמות הצדיקים

מה

עוֹזֵיאל בַּר עוֹזֵיאל מְשֻׁמֵיָה דְעוֹזֵיאל רַבָּה . ר' עוֹרֵא
סָבָא . רַב עוֹרֵא . עוֹלָא . רַב עוֹלָא בְרִיה דְרַב עִילָאִי
רַב עוֹלָא בַר אֲשִׁי רַב עוֹלָא בַר אָפָא . עוֹלָא בַר חִינָנָא .
עוֹלָא בַר יִשְׁמַעְיָאל רַב עוֹלָא בַר רַב אִידִי עוֹלָא בַר
מְנַשֵּׂיא עוֹלָא בַר רַב . עוֹלָא דְקִיסְרִין . עוֹלָא בְרִיאָה .
עוֹלָא (בְרִיה דְר') לְעוֹר . עוֹלָא שְׁכַפְּ' עוֹלָא חֲזוּנ' מַר
עוֹקְבָא . מַר עוֹקְבָא בַר חֵיָא רַבָּנָא עוֹקְבָא רַב עוֹקְבָא
מְמִישֵׁן רַב עוֹקְבָא בַר אָפָא עוֹקְבֵן בַר נַחֲמִיָה רִישׁ
גְּלוּתָא רַב עוֹקְבָא . רַב עוֹקְבָא בַר חַמָּא רַב עוֹקְבָא בַר
חִינָנָא מְפְרִישְׁנָא^(א) רַב עוֹקְבָא מְפִשְׁרוּנְיָא עוֹקְבֵן הַבְּבֵלִי ר'
עוֹרָא בְרִיה דְר' אַבְטוּלָס ר' עוֹרִיָה . ר' עוֹרִיָה דְכַפֵּר
חֲזוּן : ר' עוֹרִיָה בַר' סִימְאִי ר' עִילָא ר' עִילָאָה רַב
עִילָישׁ רַב עֵינָא . רַב עֵינָא סָבָא . עֵיפָא . רַב עַמְרָם .
רַב עַמְרָם בְרִיה דְר' שְׁמַעוֹן בַר אָפָא רַב עַמְרָם חֲסִידָא
רַב עָנָן . רַב עָנָן בַר תַּחְלִיפָא רַב עָנָן בַר חֵיָא רַב
עָנָן בַר רַבָּא . רַב עָנָן בַר יוֹסֵף . עֵינִי בַר נַחֲשׁוֹן . עָנְנִי בַר
שִׁשׁוֹן עַקְבִּיָה בֶן מַהֲלֵלָאִל . עַקְבִּיָה . ר' יִרְמִיָה עַקְבִּיא .
רַב עַקְבִּיא . ר' עַקְיָבָא בֶן יוֹסֵף הוּא הָעֵיקֵר בְּעֶשְׂרֵה
הַרוּגֵי מַלְכוּת . ר' עַקְיָבָא בֶן דּוּסָא רַב עַקְיָבָא^(ב) אַמּוּרָא
עַקִּילָס הַגֵּר :

[אוֹת פֵּא] ר' פֵּאָא . בַר פֵּאָא רַב פֵּדִיָה רַב פֵּדָת
הַזְקוֹן . רַב פֵּדָת בֶּן רַב אֶלְעָזָר בֶּן פֵּדָת .
פּוּגָא שְׁמַעִיָה דְר' יוֹסִי בַר חִינָנָא . רַב פּוּזִי . בֶּן פּוּזִי .
בֶּן פִּטְוִירִי . פְּלִיפִי' בַר פְּרוּטָה . פְּלִטְיָא דְנֻהָ . פְּלִטְוִיֹן
אִישׁ רוּמִי . פְּלִימוֹ . רַב פְּנָדָא . פְּנַחֵס אִישׁ חַבְרָה אוֹ
אִישׁ הַבִּירָה . רַב פְּנַחֵס בֶּן עֲרוּבָא . רַב פְּנַחֵס . רַב
פְּנַחֵס

ראשי תיבות וקיצורים: חזנא: פליפאי, פליפיה: שכפ', שכפר:
הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - מברישנא: (ב) בתקפ"א - עקיא:

שמות הצדיקים

פְּנַחַס בֶּן יֵאִיר • פְּנַחַס אָחִיו שֶׁל שְׁמוּאֵל הַכֹּהֵן ר' פְּנַחַס
 בַּר חֲמַא ר פְּנַחַס הַכֹּהֵן רב פְּנַחַס בְּרַב חֲסְדָּאִי רב
 פְּנַחַס בְּרַב מְרִי רב פְּנַחַס בְּרִיה דְּרַב אָמִי ר פְּנַחַס בַּר
 חֲנִינְיָא ר פְּנַחַס בַּר זַכַּיִי ר פְּנַחַס בֶּן לִוִי ר פְּנַחַס דִּיפּוֹ
 פְּנַחַס בֶּן גַּבְתָּא • פְּנַקָּאִי רבו שֶׁל ר' יוֹחָנָן בֶּן נְרָבָאִי •
 רב פָּפָא סבָא רב פָּפָא • רב פָּפָא בַר חָנַן מִבֵּי צְלוּחִית
 רב פָּפָא בַר שְׁמוּאֵל רב פָּפָא בְּרִיה דְּרַב אַחָא בַר אֲדָא
 רב פָּפָא בַר נַחְמָן רב פָּפָא בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף רב פָּפָא
 בַּר אַבָּא רב פָּפָא בַר יַעֲקֹב פְּפוּס בֶּן יְהוּדָה פְּפוּס
 חֲבִירוֹ שֶׁל אֲלֵיָּנוּם • רב פָּפִי • רב פָּפִי הַשְּׂנִי • ר' פְּפִיִּים •
 בַּר פִּיקָה • ר פְּרוּזְדִּירָה בַר נַחֲשָׂא • ר פְּרֻטָא בַּר
 אֲלַעְזָר בֶּן פְּרֻטָא בֶּן בְּנֵי שֶׁל ר' פְּרֻטָא הַגָּדוֹל • ר'
 פְּרֻגוּרִי דְקֶסְרִין • ר' פְּרִידָא ר' פְּרִירִי ר פְּרָנָא ר' פְּרַנְדַּי •
 פֶּשֶׁפֶּשָׂה : פְּתַחְיָא עַל הַקֵּינִין :

[אות צדיק] ר' צדוק • ר' צדוק תלמיד רבי • ר' צדוק
 בֶּן חֲלוּקָה ר' צִפְרָא אבֹהָ דְרַב צִפְרָא :
 [אות קורף] בֶּן קוּפְיָא • רב קְטִינָא • קְטִיעָה בַר שְׁלוּם •
 בַּר קִיפּוּף • קָלָא • ר' קַמְצָפָא • קָנָה אֶבֶן
 גְּדוּד • ר' קֶסְרָא • בַּר קֶפְרָא • בַּר קֶפְתָּא קֶרְנָא • ר'
 קוּרְיִים דִּידְמָא • קְרִיסְפָא :

[אות ר'] ר' ראובן • ר' ראובן האֵימְטְרוּכְלִי • רב הוא
 אַבָּא אַרְיִכָא • רב בַּר שְׁבָא • רב מְדִיפְתָא
 רב אָחוּי דְמַר אַחָא • רב אבֹהָ דְרַב מִשְׁרֻשְׁיָה • רב בְּרִיה
 דְשְׁמוּאֵל • רב בַּר יוּדָה^(א) • רבָא בַר בַּר חֲנָא • רבָא
 הַקְדָּמוֹן • רבָא (סְתָם הוּא) בַּר יוֹסֵף • בַּר חֲמַא • רבָא
 בְּרִיה דְרַבָּה בַר רב הוּנָא • רבָא בְרִי' דְרַבָּה • רבָא
 מִבְּרַנְיָשׁ

ברכות

ראשי תיבות וקיצורים: ברי', בריה: פתחיה: פתחיה:
 הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - וודה:

שמות הצדיקים

מִפְרָנִישׁ • רְבָא בַר אֵיהִי • אוֹ בַר אֵיתִי • רְבָא בַר
אֵהִינִי רְבָא בַר נַתָּן • רְבָא בַר שְׁרָשׁוּם • רְבָא בַר רַב
פְּפֵא • רְבָא בַר בְּרִיה דְרַב פְּפִי • רְבָא בַר לִימָא : רְבָא
בַר יִשְׁמַעֲלֵא • רְבָא בַר מִשְׁרְשָׁיָא • רְבָא בַר אַבָּא • רְבָא
בְּרַב אַחָא בְּרַב הוּנָא • רְבָא זְעִירָא • רְבָא בַר מַחְסִיא •
רְבָא בַר קִיסְנָא • רְבָא (אוֹ רְבָה) • אַחוּהָ וּא"ל אַבּוּהָ
דְרַב מְרִי בַר רַחֵל • רְבָא בַר מַנְיוּמִי • רְבָא בַר יוֹנָתָן •
רְבָא בַר עֵילָאָה • רְבָא בְּרַב יַצְחָק רְבָא בַר אֵהִילָאִי :
רְבָא בְּרַב נַחְמָן : רְבָא בַר זוּטְרָא : רְבָא בַר שְׁמוּאֵל :
רְבָא בַר מְרִי : רְבָא בַר בִּינָא רְבָא בְּרַב הוּנָא זוּטִי :
רְבָא בַר עוּלָא : רְבָא זוּטִי : רְבָא מַפְרֻזְקִי : רְבָא בַר
זַמְיָנָא : רְבָא בַר הַלֵּל : רְבָא בְּרַב חֲנָן : רְבָא בְּרַב עוּזָא
רְבָא בַר שִׁירָא^(א) : רְבָא מַקּוּבִי • רְבָא בַר חֲנִינָא : רְבָא
בַר שְׂבָא : רְבָא בַר יְרֵמְיָה : רְבָא מַפְשְׁרוּנְיָא : רְבָא
בַר שִׁילָה שְׂאֵלְתָה : רְבָא בַר זְבֵדִי : רְבָא בַר אַדָּא : רְבָא
תוֹסְפָאָה : רְבָא בַר חֶלְקָאִי : רְבָא בַר לוֹאִי : רְבָא בַר
תַּחְלִיפָא : רַב רַבָּאִי דְמֵן רוּב : רְבָה בַר בַר חֲנָה :
רְבָה (סְתָם הוּא) בַר נַחְמָנִי : רְבָה בְּרַב הוּנָא : רְבָה
בְּרַב הוּנָא זוּטִי : רְבָה זוּטִי : רְבָה בַר לוֹאִי : רְבָה בְּרַב
חֲנָן בַר רְבָא : רְבָה בַר חֲנִינָא : רְבָה בַר חֲנַנְיָא
(אוֹ חִינְיָא אוֹ חֲנִינָא) סְבָא : רְבָה בַר אַבּוּהָ : רְבָה
בְּרַב נַחְמָן בַר יַעֲקֹב : רְבָה בַר שְׁמוּאֵל • רְבָה בַר יְרֵמְיָה
בְּרַב בַר יַצְחָק : רְבָה בַר טוּבְיָה בַר יַצְחָק : רְבָה בַר מַמְל
רְבָה בֶּן אִיסִי : רְבָה בַר יוֹסֵף : רְבָה בַר מְרִיוֹן : רְבָה
בַר זוּטְרָא : רְבָה בַר שִׁילָא : רְבָה בַר שְׂאֵלְתָה : רְבָה
בַר שִׁילָת : רְבָה בַר שִׁירָה : רְבָה בַר חִיָּא קַטְוֹסְפָּאָה :

רְבָה

ראשי תיבות וקיצורים: וא"ל. ראמרי לה (ויש אומרים):

הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - שידא:

שמות הצדיקים

רְבֵה תוֹסַפָּאָה : רְבֵה בַר רַב אֲדָא : רְבֵה בְרִיהַ דְרַב
 אִידִי בַר אֲבִין : רְבֵה בַר עוֹלָא : רְבֵה בַר עִילָאִי : רְבֵה
 בַר אֶהֱלָאִי : רְבֵה בַר יוֹנָתָן : רְבֵה בַר מְרִי : רְבֵה
 (אוּ רְבָא) בֶּן רַב מְרִי בֶּן אִיסוּר גִּיזְרָא : רְבֵה בַר
 תַּחְלִיפָא . רְבֵה מַפְשְׁרוּנְיָא : רְבֵה בַר שׁוּמְנִי רְבֵה בַר
 עֶפְרוֹן : רְבֵה בַר מַתְנֶה . רְבֵה בַר בְּרוּנָא . רְבֵה בַר
 חֲקוּלָא : רְבֵה בַר עַסְבִי : רְבֵה בַר חַמָּא : רְבֵה מְקוּבְרִיהַ
 רְבֵה בַר שִׁמִּי : רְבֵה בַר הַמְנוּנָא . רְבֵה בַר אַמִּי .
 [רְבֵה בַר נַחוּם] רְבֵה בְרִיהַ דְרַבָּא . רְבֵה בַר סַפְרָא .
 רְבֵה בַר רַב פְּהֵנָא : רְבֵה בַר אַחִיתָא : רְבֵה בַר אִיבּוּ :
 רְבֵה בַר אֲבִין . רְבֵה בַר אֲבִינָא . רְבֵה בַר זְבַדָּא : רְבֵה
 בַר שְׁמַעוֹן : רְבִינָא בַר קִיסִיא : רְבִינָא בַר שִׁילָא : רְבִינָא
 בְּרַב עוֹלָא . רְבִינָא מַפְרוּקִי : רְבִינָא בַר נַחוּנְיָא . רְבִינָא
 הַקְדָּמוֹן : רְבִינָא זוּטִי בֶּן אַחוּתוֹ שֶׁל רְבִינָא : רְבִינָא :
 רְבִנְאִי אַחוּוְהַ דְר' חֲיִיא בַר אֲבָא : רְבִנְאִי חוּזָאָה : רְבִנָן
 דְקִיסְרִין : ר' רְדִיפָא : ר' רוּמְנוּם : רַחְבֵּה דְפּוּמְבִדִיתָא :
 רַב רַחוּמִי : ר' רַחֲמָאִי . ר' רִימוֹן . רְכִישׁ בַר פֶּפְא .
 רְמִי בַר יַחְזַקְאֵל . רְמִי בַר חַמָּא . רְמִי בַר רַב : רְמִי
 בַר רַב יְהוּדָא . רְמִי בַר רַב יוּד : רְמִי בַר שְׁמוּאֵל :
 בְּרִי' דְרַב יִיבָא : רְמִי בַר (בְּר') בְּרוּנִי [הוּא גְהַרְבְּלָאִי]
 רְמִי בַר בְּרַכְיָה : רְמִי בַר פֶּפְא : רְמִי בַר תַּמְרִי
 [דְהוּא] רְמִי בַר דִּיקוּלִי : רְמִי בַר אֲבָא : רְמִי בַר מְרִי
 נְכֻדוֹ שֶׁל רַב יְרֵמְיָה בַר אֲבָא : רְמִי בַר חֲלֻקְיָה . רְמִי בַר
 אֲבִין . רְמִיטָא בַר יְנָאי : רַפְרָם מְסִיכְרָא . רַפְרָם בַר
 פֶּפְא : רַפְרָם :
 (אוֹת נְשִׁין) אֲבָא שְׁאוּל בֶּן בְּטַנִּית : אֲבָא שְׁאוּל :
 אֲבָא

ר' לוחמנ'

שמות הצדיקים

מט

אָבא שְׂאוּל מְבִית מְרֻמָּשָׁא . אָבא שְׂאוּל בֶּן אָמָה מְרִים .
אָבא שְׂאוּל גָּבַל שֶׁל בֵּית רַבִּי . אָבא שְׂאוּל מְשֻׁמִּי דְרַב .
אָבא שְׂאוּל בַּר גִּישׁ וְאָמְרִי לְהָאָא (א) בַּר רַמְשׁ . אָבא שְׂאוּל בֶּן
נָנְס . ר' שְׂאוּל [או שִׁילָא] דְנִווּה . [ר' שְׂאוּל] . רַב
שְׂבָא . שְׂבַחַת או שְׂבַחַת בְּרִי דְר' חֲנִינְא [ג"א בְּרִי
דְרַבִּינְא] . שְׂבַנְא אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם . [ג' תו' שְׂכַנְא בְּכַף]
שְׂבַנְא אַחִיו שֶׁל הֶלֶל . שְׂבַתְאִי בַר מְרִינוּס . ר' שְׂבַתְאִי .
ר' שְׂבַתִּי . ר' שׁוּבְתִי . ר' שׁוּבְתִי דְצְדוּקִי . רַב שׁוּבִי
[שׁוּבִי בַר יִימַר] . רַב שְׂיִיא . ר' שִׁילָא אִישׁ כְּפַר תַּמְרֵתָא .
ר' שִׁילָא . רַב שִׁילָא . רַב שִׁילָא מְשַׁלְגִיָא . שִׁילָא בַר
אֲבִינָא . או בַר אֲבִימִי . שִׁילָא . ר' שִׁילָא בַר יַצְחָק .
שִׁילָא מְרִי . רַב שִׁימִי בַר חִיָא בַר רַב . רַב שִׁימִי בַר
חֲזַקְיָה . רַב שִׁימִי בַר עוֹקְבָא . רַב שִׁימִי בַר אֲשִׁי . רַב
שִׁימִי בַר זִירִי . רַב שִׁימִי מְקִיסְרִין . ר' שִׁימִי בַר אָבָא .
ר' שִׁימִי בַר אָדָא . רַב שִׁימִי מְנַהֲרְדֵעָא . רַב שִׁימִי
מְחוּזְנָאָה . רַב שִׁימִי מְבִירְתָא דְשַׁחוּרִי . ר' שִׁיין . רַב
שִׁינְנָא בְּרִי דְרַב אִידִי . רַב שִׁירָה . רַב שִׁישָׁא (או רַב
שִׁשַׁת) בְּרִי דְרַב אִידִי בַר אֲבִין נַגָּא . רַב שִׁישָׁא בַר
הוּנָא . רַב שְׁלוֹם . ר' שְׁלוֹם הַלְוִי . ר' שְׁלֵמוּא . בַר
שְׁלֵמוּא סַפְרָא . ר' שְׁלֵמוּנִי . ר' שְׁלֵמֶן מְבִי כְלוּחִית .
רַב שְׁלֵמֶן . שְׁלֵמֶן בַּר לְוִי . בֶּן שְׁלֵקוֹת . שְׁמַאי הַזֶּקֶן . ר'
שְׁמַאי . ר' שְׁמַיִי . שְׁמוּאֵל הַקָּטָן . שְׁמוּאֵל הַכֹּהֵן :
רַב שְׁמוּאֵל בַּר אָבָא . רַב שְׁמוּאֵל בַּר אָבָא מְהַגְרוּנְיָא .
רַב שְׁמוּאֵל בְּרִי דְר' אֲבָהוּ . רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת . רַב
שְׁמוּאֵל בַּר מְרֵתָא . רַב שְׁמוּאֵל אַחִיו שֶׁל פְּנַחַס הַכֹּהֵן בַּר
חַמָּא . רַב שְׁמוּאֵל בַּר נָדָב . שְׁמוּאֵל סְבָא חַמוּהָ דְרַב
שְׁמוּאֵל

ראשי תיבות וקיצורים: ברי. בריה: גי' תו'. גירסת תוספות: משמיו. משמיה:
ג"א. נוסח אחר: הערות ותרגומים: (א) ויש אומרים:

שמות הצדיקים

שְׁמוּאֵל בֶּר אָמִי . שְׁמוּאֵל הַזֶּקֶן רַב
שְׁמוּאֵל בֶּר אָמִי . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר אֲנִיא . רַב שְׁמוּאֵל בָּרַב
יֶצְחָק . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי אוֹ נַחֲמָן . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר
יְהוּדָה הַנְּדוּאָה . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר יְהוּדָה . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר
בֶּר חֲנַא . רַב שְׁמוּאֵל בְּרִי דְרַבב"ח . רַב שְׁמוּאֵל בָּרַב
שָׁבָא . ר' שְׁמוּאֵל בֶּן חֲלַפְתָּא . שְׁמוּאֵל בֶּר נַחוּם אַחֵי
אָמוּ (י"א אָבִי אָמוּ) שֶׁל רַב אַחָא בֶר חֲנִינְא . ר' שְׁמוּאֵל
בֶּר תַּנְחוּם . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר חֵיִיא . (ר' שְׁמוּאֵל בָּרַב
חֲסֵדָא) רַב שְׁמוּאֵל בֶּר חֵיִיא בֶר יְהוּדָה . רַב שְׁמוּאֵל
אֲחוּהַ דְר' בְּרַכְיָה . ר' שְׁמוּאֵל אַחֵי דְרַב . ר' שְׁמוּאֵל
אֲחוּהַ דְר' נַחֲמָנִי . ר' שְׁמוּאֵל אַחֵי דְר' הוֹשַׁעֲיָא .
ר' שְׁמוּאֵל בְּר' יוֹסִי . ר' שְׁמוּאֵל בְּרִי דְר' יוֹסִי
בְר' בּוּן . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר אַחַתָּאִי . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר אַחָא .
רַב שְׁמוּאֵל בֶּר בִּיסְנָא . מַר שְׁמוּאֵל . רַב שְׁמוּאֵל בָּרַב
קַטְיָנָא . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר יַעֲקֹב . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר סַסְרְטָאִי
ר' שְׁמוּאֵל בֶּן סוּטֵר . ר' שְׁמוּאֵל דְסוּפְפָתָא . רַב שְׁמוּאֵל
בְּרִי דְרַב אֵיקָא . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר אַבְדִּימִי . ר' שְׁמוּאֵל
בֶּר אָבִין . רַב שְׁמוּאֵל מֵתוּאֲדָ . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר צְדוּק .
רַב שְׁמוּאֵל בֶּר בִּידְרִי . רַב שְׁמוּאֵל מְזֻרְקוֹנְיָא . ר' שְׁמוּאֵל
בֶּר גְּדַלְיָה . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר אֲדָא (רַב שְׁמוּאֵל בֶּר פֶּהֲנָא)
ר' שְׁמוּאֵל בֶּר יִיבָא . שְׁמוּאֵל מְדִיפְתָא . רַב שְׁמוּאֵל
קְפוּסְקָאָה . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר חֲנִינְא . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר חֲנַנְיָה .
רַב שְׁמוּאֵל בֶּר זוּטְרָא . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר זוּטֵר . רַב שְׁמוּאֵל
בֶּר נֶתָן . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר פֶּפָּא . רַב שְׁמוּאֵל בֶּר שִׁימִי .
ר' שְׁמוּאֵל בֶּר חוּבָה . ר' שְׁמוּאֵל פְּדַגְרִיטָא . ר' שְׁמוּאֵל
בְּר' זַעֲיָרָא . ר' שְׁמוּאֵל בֶּר ר' (א) . ר' שְׁמֵלָאִי . שְׁמֵלָאִי
שְׁמַעֲיָ

רחמי

ראשי תיבות וקיצורים: ברי', בריה; דרבב"ח, דרבה בר בר חנא; י"א, יש אומרים;
נחמי', נחמיה; שמעי', שמעיה; הערות ותרגומים: (א) רבי;

שמות הצדיקים

נא

שְׁמַעִי דָר' יְהוּדָה נְשִׂיאָה וְדָר' יִנְאִי . ר' שְׁמַלְאִי
דְקַסְרִין . רַב שְׁמֹן בַּר אֲבָא הַכֹּהֵן . רַב שְׁמֹן . רַב שְׁמֹן
מְסִיכְרָא . שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק . שְׁמַעוֹן בֶּן שְׁמַח . ר' שְׁמַעוֹן
בֶּן הֵלֶל הַזְּקֵן . שְׁמַעוֹן בֶּן בְּתִירָא . שְׁמַעוֹן הַפְּקוּלִי .
שְׁמַעוֹן אִישׁ הַמְּצַפֶּה . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן נַתְנָאֵל . רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל הַזְּקֵן . [מַעֲשֶׂרָה הַרוּגֵי מַלְכוּת] . שְׁמַעוֹן
הַצְּנוּעֵ . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן הַסֵּגֵן . שְׁמַעוֹן בַּר פְּהֵנָא . שְׁמַעוֹן
אָחִי עֲזַרְיָה . שְׁמַעוֹן הָעֵמְסוּנִי . שְׁמַעוֹן הַתִּמְנִי . ר'
שְׁמַעוֹן בֶּן נָגַם . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן זֹמְאָ . שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאי .
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן עֶקְשִׂיא . שְׁמַעוֹן בֶּן אַנְמִיפָּרַס . שְׁמַעוֹן
בֶּן לֹגְנָא . ר' שְׁמַעוֹן הַשְּׁקֻמוּנִי . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן גִּירְיוֹן .
שְׁמַעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא . שְׁמַעוֹן סְכֵנִי . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן טַרְפוּן
ר' שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי . ר' שְׁמַעוֹן דְּמִן קַצְטוֹר . ר' שְׁמַעוֹן
בֶּן גּוֹדַע . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן גּוֹדָא . שְׁמַעוֹן בֶּן ר' עֲקִיבָא
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי . רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל . ר' שְׁמַעוֹן
בֶּן יְהוּדָה . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן חֲנַנְיָא . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלַעְזָר
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כֶּפֶר עֵבֹ . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן
מְנַסִּיא ר' שְׁמַעוֹן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּינוּ הַקָּדוֹשׁ . שְׁמַעוֹן אֶפְרָתִי
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹסִי בֶּן לְקוֹנְיָא . ר' שְׁמַעוֹן בַּר יוֹסִי . ר'
שְׁמַעוֹן בֶּן קַפְרָא . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצְדֵק . [ב' הָיוּ] .
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן זִירוּד . ר' שְׁמַעוֹן הַמַּחְזוּזִי . ר' שְׁמַעוֹן
בֶּן לְקִישׁ : ר' שְׁמַעוֹן בַּר אֲבָא . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יַעֲקֹב .
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיקוּם . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי . ר' שְׁמַעוֹן
בֶּן הֵלֶל בֶּן פְּזִי ר' שְׁמַעוֹן בַּר לְוִי . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן קִיסְמָא .
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יַסִּינָא . ר' שְׁמַעוֹן בַּר סְנָא אוֹ בַר קָנָא .
ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אַבְיִשְׁלוּם . ר' שְׁמַעוֹן בֶּן רַב זְבִיד . ר'
שְׁמַעוֹן

שמות הצדיקים

שְׁמֵעוֹן נְזִירָא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּן שְׁטַח אַמּוֹרָא . ר' שְׁמֵעוֹן
הַשִּׁילּוֹנְיָא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹנָא ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר יִנְאִי .
ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר יִנְיִי . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר חִיָּיא חוּזָאָה . ר'
שְׁמֵעוֹן בֶּר חִיָּיא ר' שְׁמֵעוֹן חֲסִידָא . שְׁמֵעוֹן בֶּן אַבְטוּלְמוּס .
ר' שְׁמֵעוֹן אִישׁ קַטְרוּן . שְׁמֵעוֹן קַמְטְרִיא . ר' שְׁמֵעוֹן
בֶּן תַּחְלִיפָא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר סִימוֹן . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר
גְּרִשְׁיָה . רבֵּן שְׁמֵעוֹן בֶּן יְהוֹשֻׁעַ . ר' שְׁמֵעוֹן דְּתוֹסְפָתָא
ר' שְׁמֵעוֹן דֵּינִי . שְׁמֵעוֹן סַפְרָא דְטוֹרְבָנָא . ר' שְׁמֵעוֹן
בֶּר מִישָׁא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר אִיבּוֹ . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר זְכַרְיָה
ר' שְׁמֵעוֹן בְּלוּטָה בֶּר חֲנִינְא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר אֶלְעָזָר
בֶּן פֶּרְטָא . ר' שְׁמֵעוֹן בֶּר יִשְׁמַעְאֵל . שְׁמַעֲיָ חֶבֶר
אַבְטָלוֹן : רב שְׁמַעֲיָ מְקַלְבּוֹ . רב שְׁמַעֲיָה בֶּר זִירָא .
ר' שְׁמַעֲיָה בּוֹמֵן רַבִּינָא . רב שְׁמַעֲיָ . רב שְׁמַעֲיָה
חֲסִידָא . שְׁמַעֲיָ וְאַחֵיו אַחִיָּה שְׁנַהֲרָגוּ . ר' שְׁפַטִּי .
שְׁפִיפּוֹן בֶּן לִישׁ . ר' שְׁפִיר . רב שְׁרָבְיָה . רב שֵׁשָׁא בֶּר
אַבָּא . רב שֵׁשָׁנָא בְרִי דְר' שְׁמוּאֵל בֶּר אַבְדּוּמִי . רב
שֵׁשֶׁת מְקַרְטִיזָא . רב שֵׁשֶׁת . רב שֵׁשֶׁת בְּרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ :
[אֹת תִּיּוֹן] תַּאוּנְיָא . ר' תְּדַאִי . תוֹדוּס אִישׁ רוּמִי .
תוּמְאִי . בֶּר תוּמְנִי . ר' תוּמָה אוֹ ר' תִּימָא בֶּר פְּפִיאוּס .
ר' תַּחְלִיפָא אַבּוּהָ וְאַמְרִי לָהּ^(א) אַחוּהָ דְרַבְנָאִי חוּזָאָה . רב
תַּחְלִיפָא בֶּר אַבְדִּימִי . רב תַּחְלִיפָא בֶּר אַבִּימִי . רב תַּחְלִיפָא
בֶּר חֲסִידָא ר"ת בֶּר אַבִּינָא ר"ת אַבּוּהָ דְרַב הוּנָא . רב
תַּחְלִיפָא בֶּר מַעֲרָבָא . רב תַּחְלִיפָא דְקַסְרִין . רב תַּחְלִיפָא
בֶּר גִּזָּא . רב תַּחְלִיפָא בֶּר שְׁמוּאֵל . רב תַּחְלִיפָא בֶּר בֶּר
חֲנָא . ר' תַּחְלִיפָא חֲמוּי דְר' חֲמָא . ר' תַּחְלִיפָא חֲמוּי
דְרַב אַחָא . ר' תַּחְלִיפָא חֲמוּי שֶׁל ר' אַבְהוֹ . רב תַּחְלִיפָא

ב' תרס"ח

בֶּר

ראשי תיבות וקיצורים: ברי', בריה: ר"ת. רב תחליפא: שמעי'. שמעיה:
שפטי'. שפטיה: הערות ותרגומים: (א) ויש אומרים:

שמות הצדיקים

נג

בר אימי • ר' תחליפא • ר' תחנא • אבא תחנה
חסידא • בן תימא • ר' תימא בר פפיים • ר' תנחום
ברי' דר' תייא בר אבא • ר' תנחום בר' תייא • ר'
תנחום ברי' דר' תייא איש כפר עכו • ר' תנחום
דכפר גנן ר' תנחום בר יהודה • ר' תנחום בר חנילאי •
ר' תנחום בר עילאי • ר' תנחום דמן גוי • ר' תנחום
בר אמי • ר' תנחום דמן פרווד • ר' תנחום • ר' תנחום
בר אחיאי • ר' תנחום בר מרי • ר' תנחום בר מריון •
ר' תנחום בר פפא • ר' תנחומא מיושבאי אדרעי • ר'
תנחום בצרוריה^(א) • ר' תנחום בר חנינא • ר' תנחום
בר' ירמיה • ר' תנחום ברבי חתני' דר' שמליי • ר'
תנחום הלבלר • ר' תנחום בר אוסכולסטיקא • ר'
תנחום בר אבא • ר' תנחומא בר אבא הדרשן • ר'
תנחומא • ר' תפריי :

רבנן סבוראי

ר' יוסי • רב סמא בר יהודה רב אחאי בר רב הונא •
רב הונא ריש גלותא • רב אחא בריה דרבה בר אבוקה •
רב תחנא ומר זוטרא בני חנינא • רב יוסף • רב
סימונא • ורב עינא : גאונים רב חנן מאישקא •
רב מרי בריה דרב דימי סורנא • רב מרי בר רב הונא •
רב חנינא גאון מן נהורא • רב חנא • רב יצחק • מר רבא •
רב שיננא משרשיאי בר חלפתא • רב בוסתנאי רב הונא
מרי בן רב יוסף • רב חנינא מנהר פקוד • רב הילאי הלוי
מן גרש • רב תייא ממישן • רביא • רב נטורנאי בר
רב נחמיה • רב יעקב הכהן מנהר פקוד • רבי יהודא • רב
שמואל רב יוסף רב שמעון קיירא בה"ג • רב שמואל
בר

ראשי תיבות וקיצורים: בה"ג. בעל "הלקות גדולות": בריה בריה:
חתני'. חתניה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - בצדוריה:

שמות הצדיקים

לחזור
בס

בר מרי רב אחאי משפחי' בעל השאלות • רב נטוראי •
 רב אברהם כהן רב מרי הכהן רב אחא רב יהודה בר רב
 נחמן • רב יהודאי בר רב אוהנאי הכהן רב דודאי רב
 חנינאי בר רב משרשיא רב מלכא בר רב אחא רב רבא
 בר רב דוראי • רב הילאי בר מרי רב חנינא הכהן בר ר'
 אברהם רב הונא בר יצחק הלוי בר מנשה רב צדק בר
 רב אשי • רב ישעיה הלוי רב הילאי בר חנינא רב יוסף
 בר שילא רב קמוי רב פהנא בר חנינאי רב משרשיא בר
 יעקב הכהן רב אבומאי בר שרידא רב כהן צדק בר רב
 אבומאי רב אברהם בר שרידא רב יוסף בר חייא
 רב שלום בר מרדכי רב יצחק בר חנינא רב נטורנאי
 בן רב • הילאי בר רב מרי רב יוסף בר רב מרדכי רב
 פלטוי בר אפי • רב עמרם רב אחאי • מנחם בריה
 דרב יוסף בר חייא רב מתתיהו רב נחשון בר צדוק
 רב אפא בר רב אמי רב צמח בר רב חיים רב האי
 בריה דרב נחשון • רב האי בר דוד • רב הילאי בר רב
 נטורנאי רב קמוי בר רב אחואי רב שלום בר רב
 מישאל רב יעקב בר רב נטורנאי רב יהודא בר שמואל
 רב מבשר הכהן רב כהן צדק רב סעדיה רב צמח בר
 רב פפנאי רב חנינא בר יהודה מר רב נחמן בר רב
 כהן צדק • רב שרידא • ר' משה ובנו ר' חנוך שגשבו
 עם ר' חושאל אביו של רב חננאל ור' שמרי' בר אלחנן (א) •
 ר' נתן דיין וחסיד גדול • ר' יוסף בר יצחק שטאנש
 בן אביתר • רב האי גאון בר שרידא [הוא סוף
 הגאונים] • ר' קלונימוס איש רומי • רבינו גרשון מ"ה •
 רב שמואל הכהן בר חפני • ר' יוסף בן גיקמילה • ר'
 נתן

ראשי תיבות וקיצורים: מ"ה. מאור הגולה: משבחי'. משבחיא: נחמיי'. נחמיה:
 שמרי'. שמריה: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - אלחון:

שמות הצדיקים

נה

נתן בעל הערוך • רבי יצחק בר יהודה בן גיאות •
רבינו שמעון בר' יצחק ורבינו יהודה הגדול ראש
הנהרגים לקדשת ה' ורבינו יהודה הפהן • רבינו
אליהו הזקן • ר' יצחק רבו של רש"י • ר' יעקב בר'
יקיר רבו של רש"י • ר' יצחק בר' יהודה רב^(א) של רש"י •
ר' משה הדרשן רבו של רש"י • ר' יהודה בר ברצלוני •
ר' יוסף טוב עלם • ר' זרחיה הלוי • ר' משה העניו •
ר' משה בן יוסף בן מרן הלוי • ר' לוי בן אחיו של ר'
יצחק • ר' אברהם בר יצחק • ר' משולם בר' יעקב •
ר' אברהם הלוי הנהרג על קידוש השם • ר' יוסף בר
מאיר אבן מגאש • ר' שמעון הגדול • ר' אלעזר בר'
משולם ור' אלעזר בר' מאיר בר' יצחק • רש"י הוא ר'
שלמה ירחי בר יצחק מטרויוש • רבינו מאיר חתן רש"י •
בניו ר' שמואל הוא רשב"ם • ור"ת והוא ר' יעקב תם •
ורבים הוא ר' יצחק • רבינו יהודה בר נתן חתן רש"י •
רבינו אפרים חתן רש"י • רבינו שמריה • רבינו ברוך
בר' שמואל ממגנצא ר' שמחה דוויטרא ר' שמעון
משנץ ראב"ד הראשון הוא ר' אברהם בר דיאור ר'
חיים כהן תלמיד ר"ת ר' נתנאל הקדוש רבינו יצחק
בר' שמואל בר' שמחה דוויטרא בעל התו' הנקרא ר"י
הזקן בנו רבינו אלחנן : ר' שמשון משנץ בר' אברהם •
רבינו חננאל • רבינו יעקב מאורלייניש • ר' יצחק אלפסי •
הרמב"ם • ר' אברהם בר דוד הוא הראב"ד בעל
ההשגות • רבינו משה בר נחמן הוא הרמב"ן • ר' יעקב
מקורביל • ר' משה בן יעקב בעל הסמ"ג^(א) • ר' אליעזר
ממיץ • ר' אמנון הקדוש שיסד ונתנה תוקף • ר' ברוך
בר

שמות

ראשי תיבות וקיצורים: התו', התוספות: הסמ"ג, הספר "מצוות גדול":
ור"ת, ורבינו תם: ר"ת, רבינו תם: הערות ותרומים: (א) בתקפ"א - רבן:

שמות הצדיקים

בר יצחק בעל התרומות • ר' יצחק בעל העיטור • ר'
 אלעזר בר' יואל הלוי הנק' (א) אבי העזרי : ר' אלעזר
 מגרמזא • ר' יהודה חסיד • ר' יעקב בן גיקטילא •
 רבינו יחיאל אביו של הרא"ש • רבינו יונה • רשב"א הוא
 רבינו שלמה בן אברהם בן אדרת • מהר"ם מרוטנבורק
 הוא ר' מאיר בר ברוך • [נפטר בתפיסה] • אלכסנדר
 בר שלמה הביאו לקבורה • רבינו יחיאל מפרישי • ר'
 יצחק בעל א"ז • ר' מנחם דרקנטי • רבינו פחיי בן
 אשר • ר' פריץ החסיד • ר' מרדכי בר' הלל בעל
 המרדכי • נהרג על קידוש השם • ר' שמעון הדרשן
 בעל הילקוט • ר' שמשון מקינון • ר' שמשון בר' צדוק
 בעל המשב"ץ • הר"ר חיים אהויב) ורבו של הרא"ש •
 הרא"ש הוא רבינו אשר • בניו • רבינו יחיאל • ור' שלמה
 החסיד • ורבינו יעקב בעל הטורים • ור' אליקים • ור'
 משה • ור' אלעזר • ור' שמעון • ור' יהודה • ר' נתן
 רבו של הרא"ש • ר' ירוחם בר' משולם בעל ס' משורים
 ואדם וחוה • רבינו שמואל בר' צדוק בעל
 האגודה • ר' אהרן הכהן הנקרא רא"ה •
 ר' יצחק מדורא בעל שערי דורא •
 הרר דוד אבודרהם • ר' גיסן בר' ראובן הוא הר"ן •
 רבינו יונה • ר' יוסף בעל נ"י ר' יצחק בר ששת הוא
 הריב"ש • רבינו יום טוב בעל מגיד משנה • הר"ר
 יום טוב בר אברהם בעל מגדול עוז • ר' מכיר ר'
 יוסף נ' חביב ספרדי ר' יעקב מוילין בר משה הלוי
 הוא מהרי"ל • ר' שלום הנקרא מהר"ש ר' ישראל הנק'
 איסרל בעל תרומת הדשן ר' יעקב מוילין ור' אהרן
 רבותיו

ראשי תיבות וקיצורים: א"ז. "אור זרוע": הנק'. הנקרא: הר"ר. הרב רבי:
 נ"י. "נימוקי יוסף": נ'י. אבן: ס'. ספר: הערות ותרוממים: (א) בתקפ"א - הצק':
 (ב) בתקפ"א - הרר חיים אביו:

שמות הצדיקים

רבותיו • ר' יעקב ווייל ר' יצחק קנפטיין בר יעקב •
ר' יצחק דיליאון • ר' יצחק אבוהב בעל מנורת המאור ר'
שמואל וולאנסי בן הר"ר אברהם ר' יוסף קלון בר
שלמה הוא מהר"ק • ר' יעקב בר' שמואל בעל האגור
ר' יוסף גיקטלייא בעל שערי אורה ר' יצחק דמן עבו
תלמיד הרמב"ן ר' יוסף בן שרגא ר' עובדיה
מברטנורא ר' לוי בר' יעקב בן חביב ר' יעקב פי רב
ר' משה אלשקר ר' יהודה מינץ ר' מאיר פארווה ר'
שלמה אלקבץ ר' משה אלשיך בר' חיים ר' שמואל קלעי
בעל משפטי שמואל ר' יוסף בן לב ר' שכנא ר' אלעזר
אזקירי ר' יוסף סרגוסי ר' דוד בן זמרא ר' שלמה
לוריא ר' אליהו בעל שם ר' יצחק בר' בצלאל ר' יוסף
קארו במו אפרים בעל הש"ע והב"י • ר' משה איסרלש •
ר' נתן מהוראדני החסיד בר' שמשון שפירא • ר' יצחק
חיות ר' ליואי בר בצלאל בעל גור אריה ר' מרדכי יפה
בעל הלבושים ר' בצלאל אשכנזי רבו של האר"י ז"ל •
ר' יוסף יעבץ ר' ברכיה ר' יצחק לוריא ר' חיים וויטל
ר' ישראל סרוג ר' יהושע פאלק בעל הסמ"ע ר' יואל
בר' שמואל בעל הב"ח ר' אפרים בעל עוללות אפרים
ר' ישעיה סג"ל בר' אברהם בעל השל"ה • בנו ר'
שעפטייל • רב משה קורדיווארי ר' אליהו בעל הר"ח ר'
אברהם גאלנטי ר' שמואל^(א) אליעזר הוא המהרש"א
ר' דוד הלוי בעל הט"ז ר' שבתיה ביהן בעל הש"ך ר"א
אבא בעל המ"א ר' משה בעל הח"מ ר' שמואל
בעל הבית שמואל ר' מאיר שוף ר' מאיר בעל המהר"ם
ר' שמשון אוסטרפאליר • חכם צבי • ר' נפתלי ביהן

הנקרא

ראשי תיבות וקיצורים: במו, בן מורינו; הב"ח, ה"בית חדש"; הח"מ, ה"חלקת מחוקק"; הט"ז, ה"טורי זהב"; המ"א, ה"מגן אברהם"; הסמ"ע, ה"ספר מאירת עינים"; הר"ח, ה"ראשית חכמה"; הר"ר, הרב רבי; הש"ך, ה"שפתני כהן"; השל"ה, ה"שני לוחות הברית"; הש"ע והב"י, ה"שולחן ערוך"; וה"בית יוסף"; ר"א, ר' אברהם; הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א - שמואל בר;

שמות הצדיקים

הַנֶּקְרָא רַבִּי ר' נִפְתָּלִי ר' סַעֲנַדְר בְּעַל הַתְּבוּאוֹת שׁוּר
ר' יְהוֹשֻׁעַ בְּעַל הַפִּי • ר' נִתָּן נֹטֵעַ בְּעַל הַמַּגֵּעַ :

קֶצֶת שְׁמוֹת הַצְּדִיקִים הַמְּפֹרָסִים שֶׁהָיוּ
בְּדוֹרוֹת הַסְּמוּכִים

ל' לוחות

ר' יִשְׂרָאֵל בַּעַשׂ"ט • בְּנוֹ ר' צְבִי • נִכְדוֹ ר' אֶהֱרָן • חֲתָנוּ
ר' יַחִיאֵל • נִכְדוֹ ר' אֶפְרַיִם אב"ד דְּק"ק סִידִילְקָב •
נִכְדוֹ ר' בְּרוּךְ מְטוּלְטְשִׁין • נִכְדוֹ ר' נַחֲמָן מִבְּרֶסֶלַב •
ר' חַיִּים בְּעַל אוֹר הַחַיִּים • ר' נַחֲמָן קְאָסִיבֵר • בְּנוֹ ר'
מֹשֶׁה • ר' בְּעַר הַמְּגִיד מְעִזְרֵטְשִׁיר • ר' גֵּרְשׁוֹן קִיטִיבֵר • ר'
וְוַאלֶף קִיטְצִים • ר' יַעֲקֹב יוֹסֵף אב"ד דְּק' פּוֹלְנָאָה • בְּנוֹ
ר' שְׁמִשׁוֹן • ר' קְאָפִיל בַּעַה"מח קוֹל יַעֲקֹב •
ר' דָּוִד מִיקִלְיֵאבֵר • ר' יַחִיאֵל מִיקִלְיֵאבֵר • ר' מְעַנְדֵּל
מ"מ דְּק' בָּאָר • ר' נַחֲמָן הָאֲרִיִּינְקֵר • ר' דָּוִד פּוֹרְקִים •
ר' מֹשֶׁה קִיטִיבֵר • ר' פִּינְחָס • ר' מִיכָל בְּר' יִצְחָק בְּר'
יוֹסֵף • ר' אֶלְעָזָר אב"ד דְּק' א"ד • ר' פִּינְחָס אב"ד
דְּק' פּפ"ד • אַחִיו ר' שְׁמַעֲלָא • ר' שְׁבַתִּי רֵאשֶׁקִיבֵר •
ר' אֶהֱרָן קְרִלְיֵנֵר • ר' אֶלִּימֶלֶךְ • אַחִיו ר' זוֹסְיָא • ר' לִיב
הַמּוֹכִיחַ • ר' נְחוּם • ר' יִשְׁעִי מִיאֲנוֹב • ר' מְעַנְדֵּל
וְוִיטְפֶסְקֵר • ר' לִיפֵא חַמְעֵלְנִיקֵר ר' זָאב מְזִיטְאָמֵר •
ר' יוֹסֵף מְגִיד דְּק' אוֹסְטְרָהָא • ר' חַיִּים קְרֵאסְנִיר • ר'
לִיב פִּיסְטִינִיר • ר' לִיבֵר מִבְּאֲרֵדִיטְשׁוֹב • ר' לְוִי יִצְחָק
אב"ד דְּק' בְּאֲרֵדִיטְשׁוֹב • ר' מְרִדְכֵי מ"מ דְּק' ש"ג •
ר' מְעַנְדֵּל פְּרוֹמִישְׁלֵאִינֵר • ר' יִשְׂרָאֵל וְר' עֶזְרִיאֵל
פְּאֵלִיזְקֵר • ר' יוֹסֵף קְאָמִינְקֵר ר' נֹטֵעַ מְנַאֲוֹרִיטְשׁ • ר'
לִיב שְׁרוֹת • ר' אֶהֱרָן קְלִיוֹאִינֵר מ"מ דְּק"ק סְלֵאפְקוֹיִין
ר' יוֹסֵף פּוֹלְנָאָר • ר' יַעֲקֹב שְׁמִשׁוֹן אב"ד דְּק' שְׁפִיטוֹבְקָא

ר'

ראשי תיבות וקיצורים: אב"ד דק"ק. אב בית דין דקהילת קודש: א"ד. אמסטרדם:
בעה"מח. בעל המחבר: בעש"ט. בעל שם טוב: דק'. דקהילת: המג"ע. ה"מגלה
עמוקות: ה"פ"י. ה"פנייהושע: ישעי'. ישעיה: מ"מ. מגיד מישרים: ספ"ד. פרנקפורט
דמיין: ש"ג. שאריגראד:

שמות הצדיקים

נט

ר' ארי' ליבוש אב"ד דק' וואליטשיסק . ר' ליב פהן .
ר' בער אב"ד דק' זלאטשוב . חתנו ר' אברהם חיים
ר' צבי אב"ד דק' פרוליקא . ר' יעקב אנפאליר .
ר' צבי אנפאליר . ר' לוי אלאניכיר . ר' מרדכי חזן
דק' זאסלאב . ר' אייזיק אב"ד דק' קארעץ . ר'
אברהם בן המניד . בנו ר' שלום . ר' גדליה אב"ד
דק' ליניץ . ר' ליב טראסטינעצער . ר' אברהם קאליסקר
ר' אברהם פודלאישיר . ר' יחיאל הוראדנאר .
ר' אפא . ר' שמערייל . ר' משה סופר . ר' ישראל
מ"מ דק' קאזיניץ . ר' יצחק לאנצטור . ר' משה ליב . ר'
יוסף בר' מיכל . אחיו ר' מרדכי . אחיו ר' זאב . ר' יצחק
פשיסטוחוויור . ר' חיים טשערנאוועציר ר' פייבוש
זבריוור : ר' הירש ליב מאליק . ר' אהרן מזיטאמיר
ר' שניאור זלמן . ר' אפרים אב"ד דק' סקאהל . בנו ר'
דוד . רבי אברהם דוב הרב דחמעלניק . ר' דוד אב"ד דק'
קארטיטשיב . ר' מרדכי הרב מנסכיז . ר' אשר מ"מ דק'
אוסטרהא . ר' אברהם משה הלוי בעל המים קדושים
ר' חיים סאניר . ר' משה אוסטריר . ר' דוד צבי .
ר' ישראל אברהם . רבי צבי סופר הבעש"ט .
ר' צבי הרב דקראטי' . ר' נחמן מפאר ר' דוד לייקים :
אין מוקדם ומאוחר בתורה :

עד הנה עזרונו רחמיך . לסדר כל שמות הצדיקים
הנוכרים בתנ"ך . וכל שמות התנאים ואמוראים
הנוכרים בכל הש"ס בתלמוד בבלי וירושלמי ספרי
וספרא ותוספתא ומכילתא ומדרשים ובספרי הזוה"ק .
לכולם

ראשי תיבות וקיצורים: אב"ד דק'. אב בית דין דקהילת: ארי'. אריה:
דקראטי'. דקראטיע: הבעש"ט. הבעל שם טוב: הזוה"ק. הזוהר הקדוש: מ"מ. מגיד
מישרים:

שמות הצדיקים

ס

לכולם בשם יקרא אחד מהם לא נעדר . ומעלת הזכרת שמותם . מבואר בספרים כי כל שמותם הם סודות עליונות . וע"י הזכרת שמותם נזכה לעורר כח הרשימה של מעשיהם הטובים ועבודתם הקדושה . ועי"ז נזכה להתעורר ג"כ לעבודת הש"י . לילך בעקבותם . וע' בס' המדות לרבינו ז"ל מעלת ענין זה . וזאת לדעת כי הצדיקים שאחרי בעלי הש"ס . לא הי' בידי לרשום כולם . כי אין אנו יודעים מהם כ"א ע"י חיבוריהם . ואין בידי כל חיבוריהם לפרוט כולם . וגם מהצדיקים שהיו סמוכים לדורותינו . אנכי הרואה . שג"כ נשמט מהם הרבה . כי צעיר אנכי לימים . ונעלם ממני ולא אדע לפרוט כולם ויכול להיות שגם מאותן שכבר ידעתי נשכחו קצתם מאתי בעת הדפוס . גם דעת לנכון נקל שאין מהדרך לרשום כ"א אותן הצדיקים שכבר נסתלקו ע"פ מארז"ל שאין הקב"ה מייחד שמו על החיים וכו' הן על כל אלה . אל יפלא המעיין . אם ימצא זכר כמה צדיקים לברכה שנשמטו מכאן . כי לא היה בידי לפרוט כולם מחמת כל הנ"ל . ואת אשר מצאה ידי לעשות עשיתי לזכות אותי ואת בני גילי שיהיו שגור בפינו הזכרת שמות הצדיקים אשר מעלת הזכרת שמותם אין לשער . ויכלו המון יריעות . לבאר כמה מעלות טובות בלי שיעור נצמחים מזה . והרוצה להוסיף יבא ויוסיף ויוסיפו לו מן השמים . והש"י ישים חלקינו עם הצדיקים לעולם ובזכותם יבנה ציון וירושלים ב"ב . אמנ : **חזק**

(א)

ראשי תיבות וקיצורים: ב"ב. במהרה בימינו: בס'. בספר: ג"כ. גם כן: הי'. היה: הקב"ה. הקדוש ברוך הוא: הש"י. השם יתברך: וע'. ועיין: ועי"ז. ועל ידי זה: כ"א. כי אם: ע"י. על ידי: ע"פ. על פי: הערות ותרגומים: (א) בתקפ"א הופיעה כאן הגהת מוהרנ"ת:

תפילה לאומרה אחר הזכרת שמות הצדיקים

מועתק מתוך ספר ליקוטי תפילות תנינא תפילה נט שהביא לדפוס ר' ישראל קורדנור זצ"ל בשנת תרס"ה בעה"ק ירושלים תובב"א

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו • שבזכות
כל הצדיקים האלו שהזכרתי לפניך • חסידים
גבורים מארי תורה חוזים נביאים צדיקים • בזכות
שמותם הקדושים • ובזכות תורתם ומעשיהם הטובים
שעשו לפניך • שתרחם עלינו ברחמיך הרבים • ותזכנו
שיומשך עלינו אור קדושתם • שנזכה לילך בעקבותם •
ולדרוך בנתיבותם • ונזכה מעתה בכחם הגדול לשוב
אליך באמת וללכת בדרכי ישרים לפניך • ותתן בלב כל
הצדיקים הן אותם שזכרתי לפניך • הן אותם הצדיקים
הגנוזים שהיו בכל דור ודור שלא זכיתי לידע משמותם •
שכלם כאחד יגינו עלינו וימליצו טוב בעדנו לפני כסא
כבודך • שתחום ותרחם עלינו • ותתן בלבנו לשוב אליך
באמת • ותסיר ממנו לב האבן • ותתן לנו לב בשר •
ותחזירינו בתשובה שלמה לפניך • ונזכה לילך באורח
צדיקים • ויהיה חלקינו עמהם לעולם הבא בגן עדן • ולא
ניעול בכיסופא קמך • ותעזור לנו בזכות הזכרת שמות
הצדיקים שנזכה לפעול כל בקשתינו לפניך • בכל מה
שאנו צריכים בגשמיות ורוחניות • ותבטל הטבע •
ותשגיח עלינו בהשגחתך לטובה ולברכה לחיים

מפתחות לספר המידות

מועדים | אישים | פסוקים | ערכים

מפתח מועדים והמצוות הנוהגות בהם

מרור - ממון לה; קישוי לילד ו; ל"ג בעומר - בניים סג;	ארבעת המינים - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;
לולב - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;	אתרוג - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז; ראיה ח"ב י; רפואה ח"ב ד;
נטילת ארבעת מינים - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;	הדס - אכילה ח"ב יג; בניים נט; בגדים ח"ב ז; לימוד צ;
מצות של פסח - מפלת ח"ב ב;	הושענות - דרך ו;
סוכה - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;	הושענות חבוטות - פחד טו;
סוכות - אכילה ח"ב יג;	יום הכיפורים - תשובה ח"ב א;
פסח - ממון לה; מפלת ח"ב ב;	יום טוב - בניים י;
ראש השנה - ארץ ישראל ח"ב ז;	יום כיפור - טבע ח"ב ב;
צדקה כ; צדיק ח"ב כא;	ימי העומר - ספירת העומר ח"ב ב;

מפתח אישים

יוסף - צדיק נ;	אברהם אבינו - חידושין דאורייתא ו; פחד ד;
יתרו - לימוד ח"ב י;	אהרון - בניים מד;
מלכות בית דוד - מריבה צד;	אלהו - בשורה א; שלום יג;
משה - לימוד מד; לימוד ח"ב י;	אסא - מריבה צז;
צדקה יז; שכרות ח"ב ד;	בית דוד - מריבה צד;
משה רבינו - שכרות ח"ב ד;	גבריא - שבועה י;
*משיח - אמת ח; אמונה לט, מ, מו, מח, נ, נא, נב, נד; בגדים ח"ב א; גאווה א, לט; מריבה ח"ב יח;	דוד - בניים כד; מריבה צד; קליפה ו;
משיח ח"ב א, ב, ה; ניאוף לז; ענוה י; צדיק קנא, קעח, ח"ב א, יז; שבת ח"ב ד; תשובה ח"ב ב, י;	דוד המלך - עזות ח"ב ב;
רב פפא - תשובה י;	דניאל - דעת ח"ב ב;
	דתן ואבירם - מריבה פד;
	יואב - בניים כד;

מפתח פסוקים

במפתח זה מופיעים רק הפסוקים שצוינו בספר, ובלשון הופעתם.

(בראשית כב, ד) "וירא את המקום מרחוק" - דעת ח"ב י;	בראשית
(בראשית מו, ח) "ואלה שמות בני ישראל" - צדיק ח"ב כ;	(בראשית ב, ד) "אלה תולדות השמים והארץ" - צדיק ח"ב כ;
(בראשית מח, ב) "הנה בנך יוסף בא אליך" - דף פד בסופו;	(בראשית ה, א) "זה ספר תולדות אדם" - ספר ח"ב ב, ז;
(בראשית מט, ה) "כלי חמס	

ישעיה

- **(ישעיה כ, ב, ג, ד)** "ערום ויחף" - בגדים ד;
- **(ישעיה כו, יא)** "ה' רמה ירך בל יחזיון" - קליפה ב;
- **(ישעיה ל, כ)** "ולא יכנף עוד מורך" - דעת ח"ב ט;
- **(ישעיה לג, ז)** "הן אראלם צעקו" - הרהורים ח"ב י"ג; ראייה ח"ב ט;
- **(ישעיה מג, ד)** "ואתן אדם תחתיך" - המתקת דין ח"ב ו;

הושע

- **(הושע ב, א)** "והיה מספר בני ישראל כחול הים" - ספר ח"ב ד;

עמוס

- **(עמוס ח, יא)** "לא רעב ללחם" - מריבה ח"ב ה;

זכריה

- **(זכריה י, ב)** "החלומות שוא ידברו" - חלום א ב;

תהילים

- **(תהלים ד, ה)** "רגזו ואל תחטאו" - הרהורים ח"ב כג;
- **(תהלים כ, ח, ט)** "בשם ה' אלוקיני נזכיר וכו' המה כרעו ונפלו" - תפילה ח"ב יד;
- **(תהלים ל"ד, כ"א)** אחת מהנה לא נשברה" - אלמן ח"ב ב;
- **(תהלים לו, ח)** "מה יקר חסדך אלוקים" - המתקת דין לג; צדקה סד;
- **(תהלים סח, ז)** "מוציא אסירים בכושרות" - הוראה ג;
- **(תהלים סח, כ)** "ברוך ה' יום יום" - בטחון ח"ב ב; הרהורים ח"ב ב;
- **(תהלים קב, י)** "ושקוי בבכי מסכתי" - ספר ח"ב ד;
- **(תהלים קיב, ט)** "פזר נתן לאביונים" - דף פד בסופו;

מכרותיהם" - בית ח"ב ח; סגולה ח"ב י;

(בראשית מט, כד) "משם רועה אבן ישראל" - התנשאות ח"ב ד; זריות ח"ב א;

שמות

- **(שמות יד, כד)** "ויהי באשמורת הבוקר" - אכילה ח"ב ה; לימוד ח"ב ד מריבה ח"ב ח;
- **(שמות טז, יג)** "ובבוקר היתה שכבת טל" - אכילה ח"ב ה; לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח;
- **(שמות יח, כז)** "וישלח משה את חותנו" - לימוד ח"ב י;

(שמות יט, טז) "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר" - אכילה ח"ב ה; לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח;

- **(שמות כ, יד)** "לא תחמוד" - אמונה ח"ב י; ממון ח"ב יז;

- **(שמות כג, א)** "מדבר שקר תרחק" - שלום ג;

- **(שמות כה, כה)** "וברך את לחמך" - אמונה ח"ב ה; רפואה ח"ב א;

ויקרא

(ויקרא יט, יח) "לא תקום ולא תטור" - אהבה י;

במדבר

- **(במדבר יב, ו)** "בחלום אדבר בו" - חלום ב;

(במדבר כב, כא) "לא הביט און ולא ראה עמל בו" - בטחון ח"ב ב; הרהורים ח"ב ב;

דברים

(דברים יא, יא) "למטר השמים תשתה מים" - סגולה ח"ב ד; תפילה ח"ב ז;

- (איוב לח, ט) "בשומי ענן לבושו" -
אכילה ח"ב יג;
(איוב לח, ט) "בשומי ענן לבושו" -
בגדים ח"ב ז;

קהלת

- (קהלת ח, א) "חכמת אדם תאיר
פניו" - לימוד ח"ב ט; ראייה ח"ב י"ב;

דניאל

- (דניאל ד, ו) "וכל רו לא אניס ליה" -
דעת ח"ב ב;

דברי הימים

- (דברי הימים ב יד, ז) "ויקרא אסא
אל ה וגו אנוש" - מריבה צו;
(דברי הימים ב, ו-יב) "ויאמר
ה' אלוקי אבותינו וכו' כי עליך
עינינו" - מריבה ק;

מסכת עירובין

- (דף סה.) "נכנס יין יצא סוד" - דף
פד בסופו;

מסכת כתובות

- (פרק א משנה א) "בתולה נשאת
ליום הרביעי" - חתון ח"ב ב;

מסכת סנהדרין

- (דף קח.) "בתייהם שלום מפחד
אלו שדים" - קליפה ח"ב א;

מסכת אבות

- (פרק ב משנה יב) "יהי ממון חברך
חביב עליך כשלך" - ממון ח"ב י;
תפילה ח"ב ו;
(פרק ד משנה ג) - "אל תהי בו לכל
אדם" - אמונה ח"ב ה; רפואה ח"ב א;

- (תהלים קלט, ג) "ארחי ורבעי
זרית" - דרך ח"ב ג; ניאוף ח"ב יב;

משלי

- (משלי ו, ו) "לך אל נמלה עצל" -
התנשאות ח"ב ד; זריזות ח"ב א;
(משלי ט, ה) "לכו לחמו בלחמי
ושתו ביין מסכתי" - אכילה ח"ב יג;
בגדים ח"ב ז;
(משלי כב, ז) "לזה לאיש מלוה" -
תוכחה ח"ב ג;
(משלי כד, ג) "בחכמה יבנה
בית" - בית ח"ב ח; סגולה ח"ב י;
(משלי כז, כד) "כי לא לעולם
חוסך" - גאווה מ;
(משלי כט, יא) "כל רוחו יוציא
כסיל" - חידושין דאורייתא ח"ב יא;
(משלי כט, יט) "בדברים לא יוסר
עבר" - תוכחה ח"ב ג;

איוב

- (איוב יד, ד) "לא אחד" - נדה ב;
(איוב כ, ו) "אם יעלה לשמים
שיאר" - גאווה מ;
(איוב כ, כב) "במלאות שפקו יצר
לו" - צדקה ג;
(איוב כ, כט) "זה חלק אדם רשע" -
צדקה ג;
(איוב כא, ט) "בתייהם שלום
מפחד" - קליפה ח"ב א;
(איוב כח, כה) "לעשות לרוח
משקל ומים תכן במדה" - חידושין
דאורייתא ח"ב יא;
(איוב לו, ג) "אשא דעי למרחוק" -
דעת ח"ב י;
(איוב לו, כז) "יגרע נטפי מים יזוקו
מטר לאדו" - רפואה ח"ב ג;

מפתח ערכים

ערכים רגילים - מסומנים בהבלטה. ערכים שהם מידות ב'ספר המידות' - מסומנים בהבלטה ובכוכבית (*). ערכי משנה - מסומנים בקו תחתון.

יח, כ, כב, כג, מ, נא, נג, סא, סח, עז, פב; בושה יא, יד, יח, לא, לד; בגדים א, יג ח"ב ו, ז; בטחון ח, ט, יא, יח ח"ב א; בית ה, ז, יד ח"ב ג, ה, ו, ז; גאווה יד, יט, לט; דעת א, ד, ה, ח, יד, לד ח"ב ג, ד; דרך ט, יב, יד ח"ב ד, ו; המתקת דין א, ד, ח, יג, יז, כא, כג, מז, סד, סט, קט ח"ב ט, יב; התבודדות ח"ב א; הרהורים לה, מו ח"ב א, ה, ח, יא, יג, כב; הוראה ג; התנשאות ו, כ, כו, כח, לו, מג, מה ח"ב ב; זכות אבות ח"ב ב; זכירה ו; חן ח"ב א; חידושין דאורייתא ו, י; יא; חתן ח"ב ב, ג, יא; טבע ח"ב א; טלטול ח"ב ד, ה; ישועה ו, ט, יב, יד, טז, יט; יראה ח, יד, לה, לח; כבוד א, ט, יא, טו, כא, כד; כעס מא; לימוד ג, ח, י, יד, לח, מה, עג, עז, צב, ח"ב א, יב, יג, טו; לשון הרע ח, יב; ליצנות ו; מריבה ד, ו, ז, יב, יד, טז, יח, יט, לה, נג, סג, עד, קג ח"ב יב, טו, יט, כא; ממון י, טו, כ, כא, כג, לב, נט, ס, סה, סו, סז, סח, סט, עט, פה, צא, צד, צח ח"ב ז, ח, יב, כא, כב; מפורסם ב; ניאוף ט, יב, לו, נב; נפילה א, ב, ו, ז, י, יב; נהנה מאחרים ג; נגינה ח"ב ה; נסיון ח"ב א; ענוה ח"ב ד, ה; עצבות ב, ד, כט, לו; עונש א; פחד ה, יט, ח"ב א, ב; פדיון שבויים ח"ב ח; פרישות ח"ב א; צדקה כ, לו, לח ח"ב יח; צדיק ה, טו, פח, צ, קג, קלד, קעב, קעו, קצא, קצד, קצו, רו ח"ב ד; קליפה ה; קרי ה; הרחקת רשעים ח"ב ג; ראייה ח"ב ט; שמחה א, ה, כו; תשובה יא, טז, כ, כה, כח, עב, עג, עד, עז, פ, פג, צה, קג ח"ב א; תוכחה ה; תפילה א, יד, טו, לד,

א

אב - ארץ ישראל ח"ב ה; בנים יד, נ, קג, קז; בגדים ד, ח"ב ו; גאווה לב; המתקת דין מ ח"ב ט; הרהורים ח"ב כג; זכירה ה; טבע ח"ב א; לימוד א ח"ב יג; ממון נג; שבת ח"ב ה;
אב בית דין - אהבה ח"ב ג;
אבוד - ספר ח"ב ו;
אבות - אמונה ח"ב א; בנים לו, מב; בית ח"ב ז; בושה כ, כה, ל; זכות אבות ח"ב א;
*אבידה - אמת מב; אמונה ח, ט; אבידה ח"ב א; בטחון טז; המתקת דין צד; זכירה ז; כבוד יג; לימוד כא; ממון נ;
אבידת הצדיק - צדיק קסח;
אביונים - דף פד בסופו;
אבינו שבשמים - צדקה א;
אביר לב - עזות ד;
אבלות - בנים א, פח; עצבות ח"ב ב; צדיק ח"ב ג; תשובה פה;
אבן - התנשאות ח"ב ד; זריזות ח"ב א; לימוד מג; לשון הרע יט; צדיק יד;
אבנט - הרהורים נט;
אבנים - דרך י; המתקת דין עט; ממון ח"ב יב;
אברהם - חידושין דאורייתא ו;
אגדה - בנים כא ח"ב יט; התנשאות ל; מריבה מה; עצבות לו;
אגודה - תשובה קב;
אדום - הוראה ה; לימוד ח"ב יז;
אדם - אמת יז, כא, מד, סד; אמונה ו, כב, כה, כח, סח, ח"ב א, ה, ו; אכילה ב, ג ח"ב טו; אלמן ח"ב ב; ארץ ישראל ח"ב ב, ג; בנים ג,

לט, מו, נ, נא, נד, נה, סח, פא, קב
ח"ב ו; ענוה יא; עצבות כג; צדקה
ח"ב ג;

אוויל - לימוד פג;

אוויר - ארץ ישראל ח"ב ז; צדיק
ח"ב כא;

אוויר העולם - מריבה ח"ב י; מפורסם
ג;

אובל - אכילה א, ד, ה, ח;

אובלין - ממון ו;

אובל ממון - פחד יג;

אומה - אמונה מז, מח ח"ב ד; בניס
ח"ב כה; ברשה יח, כד; ישועה כח;
נגינה ח"ב ב;

אומות - המתקת דין גג, צו ח"ב ו;
הצלחה יז; חידושין דאורייתא י;
ישועה יח; מריבה צט; ממון ח"ב ו,
כו; ניאוף ח"ב טז; נדה ח"ב ג; פחד
כד, כה; שלום כג; תשובה לה,
לח, מט; תוכחה ד;

אומות העולם - אמונה ח"ב יא;
הרהורים ח"ב יד; התנשאות כז;
ממון יא; צדיק קכח;

אומנות - בניס לט; מריבה סב;

און - בטחון ח"ב ב; הרהורים ח"ב ב;
אוצרות - ממון מא;

אור - בגדים ח"ב א;

אור גדול - צדיק צא;

אור הבוקר - בטחון יג;

אור הגנוז - צדיק ח"ב ג;

אור היום - בניס סה;

אור הנר - פחד כח;

אורח ארעא (דרך ארץ) - צדיק
כט;

אור של משיח - משיח ח"ב א, ה;
צדיק ח"ב א; שבת ח"ב ד; תשובה
ח"ב י;

אות - אמת כד;

אות ברית - ניאוף כט;

אותיות - ברשה ט; בגדים ח"ב ז;
דעת ח"ב א; לימוד פב; נדה ב;

סא, סב, טו, פג ח"ב יד; **אדם אחד** -
ממון נד, **אדם גדול** - ממון ח"ב כ;
ראיה ח"ב ז, **אדם הגון** - המתקת
דין לה, **אדם חושב** - תשובה ה,
סה, **אדם חשוב** - התנשאות
ז; כבוד יט, ח"ב ג; ממון ח"ב כ;
תוכחה ח"ב ה, **אדם כשר** - בניס
א; התנשאות ח"ב ח; יראה ז;
תשובה מה, פה, **אדם מדבר** - קרי
ח"ב ג, **אדם מת** - צדיק פ, המתקת
דין קה, **אדם נחלש** - עצבות ח,
אדם ניכר - נגינה ח"ב ד; ענוה
ח"ב ג, **אדם נעצר** - תפילה מט,
אדם פחות - חידושין דאורייתא
יג; ממון ח"ב כ, **אדם רשע** - לימוד
פב; צדקה נג;

***אהבה** - אהבה א, ה, ו, ז, יא, יב
ח"ב א, ג, ה; אכילה ח"ב יב; בניס
עד; הרהורים לט; לשון הרע ו, ז;
מריבה יח; שמחה כה; תשובה
סח, צד; **אהבת אשה** - אהבה
ח"ב ב; **אהבת היסורים** - בניס טז;
המתקת דין כ; לימוד ז; **אהבת
הצדיק** - צדיק טט, קכ; **אהבת
הצדיקים** - צדקה מד; **אהבת
הקדוש ברוך הוא** - כעס ו; שכרות
ד; תשובה מח; **אהבת השם
יתברך** - אהבה ג, ד, ח; ממון לט;
תשובה עו; **אהבת חכמים** - בניס
נה; לימוד לו; **אהבת כבוד** - כעס
כה; **אהבת כובים** - אמת מא;
כבוד כג; **אהבת לימוד** - לימוד א;
אהבת נדה - תשובה מח; **אהבת
נשים** - הרהורים כט; ניאוף כה;
אהבת פשע - מריבה לד; **אהבת
צדיקים** - התנשאות לב; תשובה
לג, מז; **אהבת שוחד** - גניבה
וגזילה יב; **אהבת שקר** - אמת
יז; אמונה סד; **אהבת תוכחה** -
תשובה קג;

אוהב - המתקת דין לה; מריבה
נט, סג;

אוהבי השם יתברך - צדקה נד;

אויב - ברשה יח; מריבה ג, ח;

אויבים - מריבה ג, יב, יט, כח, לב,

טז; דעת לא; הרהורים טו, מט ח"ב ב; כעס יד, לו; ממון ח, לט; נגינה ח"ב ה; עצבות יט; קרי ד, ה; שבת ח"ב ה; אכילה גסה - ניאוף נא; אכילה בפסח - ממון לה; אכילה בקדושה - לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח; אכילה של אדם - בנים סא; אכילת בשר - בנים טו; הריון ז; אכילת בשר בניהם - גניבה וגזילה ב; אכילת דגים - אכילה ח"ב ב; הרהורים מח; אכילת הבהנים - צדיק רט; אכילת הצדיקים - אכילה ח"ב ז; אכילת חטים - דעת ג; אכילת פרנסת ישראל - גניבה וגזילה ט; אכילת פת עכום - שרים ד; אכילת צנון - קישוי לילד א; אכילת שום וביצים - קרי ט; אכילת שום ובצל - הריון ד; האכלת תלמיד חכם - הצלחה טז; זכיה לאכילה - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז; טעם באכילה - אכילה ח"ב ו; ריבוז אכילה - אמונה יג;

אכסניה - בנים עח;

אל - המתקת דין ח"ב ח;

אלוף - חן ט;

אלוקות - אמונה ח"ב יא; דעת א ח"ב ט;

אלוקינו - הרהורים ב;

אלם - אהבה ט; בושה א; כעס לו; סגולה ח"ב ז; שוחט ח"ב ה;

*אלמון - אמת ח"ב א; אלמן ח"ב א, ב;

אלמנה - בנים פז; חנופה ב; ניאוף ו; ניבול פה ג;

אל נכר - הרהורים ח"ב כא;

אלקים - אמת מד; מריבה סט, צח; שמחה א;

אם - ארץ ישראל ח"ב ה; בנים ג, קג ח"ב כו; בושה יב; זכירה ה; טבע ח"ב א; מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח;

*אמונה - אמונה ג, ו, י, יב, יח,

צדקה ח"ב יד; קליפה א; קרי ח"ב ג; קישוי לילד ד, ז; תפילה טז; תפילה ח"ב ט;

אזהרה - המתקת דין ח"ב ז; צדקה ח"ב ז; שכרות ח"ב ד; תוכחה ט;

אונים - דין ח; התנשאות ח"ב ז; ממון ח"ב כ; קישוי לילד ד, ז;

אח - רחמנות ט;

אחאב - צדקה כב;

אחרות - אמונה נ ח"ב ז; דעת ח"ב א; לימוד ח"ב ז; פחד כד;

אחרות השם יתברך - צדיק ח"ב יא;

אחיוה - קליפה ח"ב א;

אטר יד - אמת מח;

איבה - הרחקת רשעים ג;

איבוד הזכרון - ניאוף מט;

איבר - דעת ח"ב א;

איברים - לימוד טו; שכרות ח"ב ד; תפילה כט;

אילן - בנים כ, כג;

אימה - הכנסת אורחים ח"ב א; בנים צה; התנשאות א; הצלחה יב; צדיק קפג, קצ;

אימת מות - עצבות ד;

אימת שר - מריבה עח;

אין - מריבה יח; ענוה כא;

אינו יודע - לימוד מו;

איסור - הוראה ג;

איש - אמת כו ח"ב ג; אמונה נו; ארץ ישראל ח"ב ז; בנים עד, פג, צג; המתקת דין ח"ב ו; הרהורים לט;

מריבה נג ח"ב יז; ממון ח"ב כו; ספר ח"ב ו; עצה י; צדיק מג ח"ב כא;

איש אמת - אמת ט, מז; אמונה נה; איש בטל - ניאוף ח"ב י; איש מציק - הרחקת רשעים יט;

איש נכבד - כבוד יד;

אכזר - לימוד צא;

אכזריות - רחמנות ח"ב ב;

*אכילה - אכילה ח"ב א, ה, יד, ט; בגדים ה; בטחון ח"ב ב; גאווה

חן ט; ישועה טו, כג, כז; לימוד ח;
 לשון הרע ט; מריבה מט, סא, קה;
 משיח ח"ב ד; ניאוף כט; נפילה יד;
 ענוה ב; פחד יט; צדקה ג; צדיק נו
 ח"ב כא; שלום ו; תשובה סו, עז;
ביאה לאמת - אמת לח; יראה
 כה; זכייה לאמת - אמת ט; אמונה
 סב; ריחוק מאמת - אמת ל;

אנחה - עצבות כח, כט; תשובה לב;

אנשי אמנה - אמונה מב;

אנשי ביתו - מריבה ח"ב יא;

אנשים - ממון ח"ב יב;

אנשים מהוגנים - צדקה סד;

אנשי מקומו - עונש ד;

אנשי ניאוף - הרהורים יח;

אסיפת רוחו - צדיק ח"ב יט;

אסורים - הוראה ג; נגינה ח"ב ג;

אסמכתא - חידושין דאורייתא ב;

אסמכתות - ממון ח"ב ה;

אסקופה - בית יז;

אפיקורוס - אמונה ה; בושה ד;
 לימוד נח;

אפיקורסות - הרהורים נו;

אפיקורסים - ספר ח"ב ו; הרחקת
 רשעים ח"ב ד;

אפס - מריבה יח;

ארבע מיתות בית דין - ממון יז;

אריה - דעת ח"ב א ח"ב ב;

אריכות ימים - בנים נב, סז; לימוד
 טז; ממון מ; ענוה ז; צדקה ח"ב
 יג; צדיק ל, קה, קכה; רחמנות ז;
 תשובה צה; תפילה לח, מא;

אריכות שנים - רחמנות ז; תשובה
 צה;

ארנוניות - דין ט;

ארץ - אמת מט; לשון הרע יג;
 ממון נד;

*ארץ ישראל - ארץ ישראל
 ח"ב א, ב, ג, ד, ה, ו, ז; בנים יז;
 התנשאות מא; ממון לג ח"ב ז;

יט, כד, כו, לו, לא, לב, לג, לד, לו,
 לח ח"ב ד, ו, ח, ט, יג, טו; בנים פב
 ח"ב ז, יג; בטחון ד ח"ב א; גאווה
 כז; דעת יז ח"ב יא; המתקת דין ל,
 לב, קה; הרהורים נד; התנשאות
 לח; לימוד ח"ב ז, יד; מריבה נד
 ח"ב ד; ממון כח, סט, פג; ענוה ג;
 צדקה מב; תשובה כז; תפילה
 עד; אבידת אמונתו - אמונה ט;
אותיות אמונה - בושה ט; אמונה
דבריי הצדיק - אמונה לו; צדיק
 פב; אמונה בהשם יתברך - אמונה
 א, כ; אמונה בצדיק - הרהורים
 ז; אמונה בשלימות - אמונה ח"ב
 ה; רפואה ח"ב א; אמונה בשני
עולמות - אמונה ח"ב ג; אמונה
יתירה - תשובה קג; אמונה
שלימה - צדיק קח; שמחה יט;
אמונת היחוד - אמונה ח"ב ז;
 לימוד ח"ב ז; אמונת חכמים -
 אמונה יד; הצלחה יט; אמונת
צדיקים - בנים קא; צדיק קל;
אמונת תחית המתים - אמונה
 ח"ב יז; שינה ח"ב ד; ביאה
לאמונה - אמונה ז ח"ב טז; צדקה
 כט; בעלי אמונה - אמונה ח"ב יד;
זכייה לאמונה - אמונה ב; חיזוק
אמונתו - אמונה ח"ב ז; חסרון
אמונה - אמונה ח"ב י; למידה
באמונה - דרך ח"ב א; וידי דברים
 ח"ב א; משא ומתן באמונה - ממון
 ח"ב יח; מחשבת אמונתו - דעת
 ח"ב ד; הרהורים ח"ב א; נפילה
מאמונה - אמונה ח, יג, יז, כג, כה,
 כח, כט, לה; גאווה יג; המתקת דין
 כד; מריבה ו; קטני אמנה - אמונה
 ח"ב יח; קלקול אמונה - אמונה ח"ב
 יב; שמירת אמונתו - אמונה ח"ב
 ה; רפואה ח"ב א;

אמן - תשובה פח;

*אמת - אמת ז, ט, יג, יח, כ, כב,
 כג, כד, כה, כט, לא, מג, מד, מז,
 מט ח"ב ב, ז, ט; אמונה נה, ס, סה,
 סז; בטחון ו; דעת כט, לא; דין א;
 המתקת דין כז; הצלחה יד, יז;

בגדי כהן גדול - מוהל ד;
***בגדים** - בגדים א, ג, ה, ו, ח, י,
יא ח"ב א, ב, ה; כבוד כד; שבת ח"ב
א; תפילה כה;

בגדים נאים - משיח ח"ב א; צדיק
ח"ב ב;

בדיקה - התנשאות ח"ב ב;

בהיר - אמונה יד;

בהירות - צדיק מח;

בהלה - גאווה יט;

בהלות - אהבה ב;

בהמה - ממון ח"ב יט;

בהמה דקה - הריון ז; ממון ז;

בהמות - ממון פה;

בוקר - חלום א; לימוד סח ח"ב
ד; מריבה ז ח"ב ח; תשובה עב;
תפילה נ;

בור - בושה טו; ספירת העומר ח"ב ג;

בורא - ניאוף כו;

בורות - קליפה ז;

***בושה** - בנים סו; בושה א, ב, ג,
ז, ח, ט, יא, יב, יג, יד, טז, יז, יח,
כ, כב, כג, כה, כז, כט, ל, לב, לה;
בגדים יג; בטחון יא; גניבה וגזילה
טו; המתקת דין ק; זכירה א; יראה
י; מריבה לט, מו, נא; ממון עב;
ניאוף נ; צדיק קלו, קצט;

בושה על עוונות - תשובה סג;

בושת פנים - אמונה מב;

בוז - אמונה ח"ב ה; רפואה ח"ב א;

בזוי - שמחה יא;

בזיון - אמת מא; אמונה מב;
בושה ב, טו, יח, כ, כא; בגדים יב;
הרהורים יד; התנשאות י; כבוד
טז, יט; מריבה לו; נהנה מאחרים
ג; עצבות יח, כא; פדיון שבויים
ח"ב ח; צדיק מט; בזיון בגדים -
בגדים יא; בזיון הדיינים - דין ו,
ז; בזיון המועדות - הרהורים יז,
נג; בזיון המלך - בושה כד; בזיון
הצדיק - לשון הרע ה; בזיונות -
כבוד יא; ניאוף ח"ב יד; צדקה מה;

צדקה ח"ב טז; צדיק ח"ב כא;
תשובה יח;

אש - יראה ח"ב א; ממון ח"ב ג, יב;
שבוטה ט;

אשה - אמת כו; הכנסת אורחים
ג ח"ב ב; אהבה ח"ב ב; אמונה ח"ב
יד; אלמן א; בנים ו, ט, טז, לב,
לד, ס, פג, פד, פז ח"ב ו, ט; בית
ח"ב ב; גאווה ב; הרהורים לט,
מג; הצלחה י; הריון א, ה ח"ב א;
כעס טו, מ; לימוד לד; מפלת ח"ב
ב; מוהל ב; ניאוף ח, יב, יח, כא
ח"ב יג; נדה א ח"ב א, ב; סגולה
ח"ב ה; ענוה ח"ב ב; עצה י; קליפה
ח"ב א; קישוי לילד א, ב; תשובה
טז; אשה הוגנת - בנים י"ח;
אשה זונה - אכילה ח; בית טז;
אשה כשרה - טהרה ח"ב א; אשה
לבעלה - אמונה ו; אשה מפלת -
מפלת א, ג, ה ח"ב א; אשה נדה -
מריבה קח; אשה פרוצה - נדה ג;
אשה צדקת - בנים יז; יחוס ח"ב
ב; אשה ראשונה - חיתון ח"ב יא;
אשה רעה - בנים מז, סה; אשה
רשעה - ניאוף טו; אשה שופעת
דם - נדה ב; אשה שנחסר חלבה -
בנים טה;

אשמורת - לימוד ח"ב ד; מריבה
ח"ב ח;

אשרה - גאווה כה;

אשת איש - בושה לד; גאווה כה;
ניאוף כז;

אשתו - אלמן א; אלמן ח"ב ב;
בנים ה, י, טז, כב, כח, כט, ל, לג,
מד, עד, צ, צג; גאווה לו; הרהורים
כט, נח; הרהורים ח"ב כא; הצלחה
יא; חנופה ב; ליצנות א; מריבה
פב; מריבה ח"ב יז; ממון י, לב;
ממון ח"ב כו, כז; ניאוף יז, לה; נדה
ח"ב ג; נפילה ח"ב ג; ספר ח"ב ו;
אשת רעהו - בנים לט;

ב

באר - אכילה ח"ב טו; נגינה ח"ב ה;

קישוי לילד ג; הרחקת רשעים טו; תפילה לב; בית אלוקינו - צדיק לה; בית האסורים - זיוף א; פדיון שבויים י, יא, יב; תשובה לו; בית הטינופת - תפילה מא; בית הכנסת - בניים נב; תפילה ב, ג, כב, לו; בית הכסא - חלום ג; בית המדרש - לימוד צא; תשובה פא; בית המקדש - אמונה מט; בכיה ח"ב ג; דעת ח"ב י; לימוד מב; סגולה ח"ב ט; ראייה ח"ב יא; שוחט ח"ב ד; בית המרחץ - צדיק לו; בית הרוס - בניים ח"ב ט; בית ח"ב ב; בית חדש - סגולה ח"ב י; בית מנוחה - צדיק כ; בית נאה - ניאוף ג; בית נכרי - עצבות ז; בית עלמין - סגולה ח"ב ח; ביתו של אדם - ממון ט, צד; בית של נכרים - ממון פז; בית מדרש - הכנסת אורחים; מריבה עו; בית עבודה זרה - הרהורים ל; בית עלמין - בניים ח"ב כג; בית רשע - הרחקת רשעים א; בית שיש בו חלונות - תפילה מד; בית תחתון - בית ח"ב א; **בכורים** - צדיק טז; ***בכיה** - אמונה כג; בניים א; בושה ו; בגדים י; בכיה ח"ב א, ב, ג; המתקת דין לג; הרהורים לא ח"ב יח; יראה ז; לימוד כט; ספר ח"ב ד; סגולה ח"ב ט; עצבות יט, כב; תשובה יב, נט, פה, ק;

בלבול - דעת ב ח"ב ד, ח, טו; דרך ח"ב ז; הרהורים ח"ב א; התנשאות ח"ב ג; יראה ח"ב ז; ממון עה; הרחקת רשעים ח"ב ה; תפילה נד;

בלימה - מריבה עא;

במה - גאווה כה;

בן - בניים כד, סו; המתקת דין מ; חלום ה; יראה יב; לימוד נה; ראייה ח"ב ז; בן גילו - פחד ח"ב א; בן המתחטא - שבת ח"ב ה; בן זכר - בניים ח"ב טו; בן חברו - בניים כז; תשובה ט; בן ישראל - בושה ג; בן ליורשו - בניים לא; בן עולם

קרי ח"ב ב; בזיון תלמיד חכם - בושה ד, כו;

בחורי ישראל - ניבול פה ג;

בחרות - תשובה עג;

בטוחות - תשובה עו;

*בטחון - אמת כט; אמונה לב; בושה יד, טז; בטחון א, ב, ג, ד, ה, ח, ט, י, יא, יב, יג, יד, טו, טז, כט; הרהורים לג ח"ב ב; ישועה יב, יד, יז, כ; מריבה מד, נ; פחד ג, טו; שמחה יז; שלום ה; תפילה לא, סח ח"ב יד; בטחון באלוקיו - מריבה צח; בטחון באמת - בטחון ו; בטחון בגויים - גניבה וגזילה ח; בטחון בהקדוש ברוך הוא - בטחון ח"ב א; בטחון בהשם יתברך - בטחון ז; בטחון בעכום - בטחון יט; בטחון בשלימות - צדיק קג; בטחון בשעת צרה - התנשאות כא; בטחון מנעוריו - גניבה וגזילה טז; בטחון על אחרים - חנופה ו;

בטן - מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח;

ביאת המשיח - מריבה ח"ב יח; צדיק קנא, קעח ח"ב יז;

ביזה - מריבה קז;

בי כנישתא (בית כנסת) - תפילה לח;

בין אדם לקונו - תשובה פב;

בינה - דעת יט; לימוד כח, ל;

ביצים - קרי ט;

ביקור חולים - המתקת דין קח; הרהורים מא; כבוד כח; מריבה לח;

בישול - צדיק טז;

בישולי עכו"ם - דעת כב;

*בית - הכנסת אורחים ה; אהבה ח"ב ב; בניים כו, נא; בית א, ג, ו, ט, יא, יב, יג, טז, יז ח"ב ג, ח, ט; המתקת דין עא, קט; הרהורים ל; הצלחה י; הוראה ג; חיתון ח"ב י; טהרה ח"ב א; כעס ב, טו; מריבה ס, ק; ממון לא, נג; פחד כא; צדקה כה; קליפה ח"ב א;

יג, יז, יח, כ, כב, לה, לח, מב, מד, נג, סג, סה, ע, עז, עט, פא, פט, צג, צד, צח, צט, קד, קה, קו ח"ב ב, ה, ו, כא, כב, כה; גניבה וגזילה ב; כבוד ג; כישוף א; מריבה מ; ממון קד ניאוף ג, מו; ענוה ח"ב א; צדקה לב ח"ב יד, טו; קישוי לילד ג;

תפילה ח"ב ט; בנים אינם הגונים - בנים ה, טז, לד ח"ב יז; יחוס ח"ב ב; בנים בעלי הוראה - בנים ח"ב יד; הוראה ד; בנים בעלי עושר - בנים כא; בנים בריאים - בנים טו; בנים גדולים - בנים יד; בנים הגונים - בנים ט, עז; בנים זכרים - בנים י, יח, מד, מה, מו, פה, קח; בנים חיים וקיימים - בנים קא; בנים חכמי לב - בנים צה; בנים חכמים - בנים נה; תפילה יב; בנים מתים - בנים יב, כט, לו, מג, נו, סב, עו, פ, פב, פז, צו ח"ב כד, כו; קרי ח"ב ד; בנים רבים - בנים ח"ב ז; מריבה ח"ב ד; בנים שוטים - בנים קז; כעס כד; בנים תלמידי חכמים - בנים נד;

בנין - בית ח"ב ה; דעת ח"ב א; התנשאות מא; ממון סג; בנין הבית - בנים ח"ב ט; בית ח"ב ב, ד; המתקת דין עט; בנין ירושלים - שלום ז; בנית בית - סגולה ח"ב י; בנית בית המקדש - לימוד כז; בנית מזבח - תשובה צו; תפילה מ;

בני נואפים - ניאוף מה;

בני עירו - לימוד כה;

בעיטה - המתקת דין ח"ב ח;

בעילה - ניאוף ח"ב יג; ענוה ח"ב ב; בעל (של אשה) - אהבה ח"ב ב; אמונה ו; בנים פח; מריבה ח"ב יז; ממון ח"ב כז; נדה א; בעל גאווה - גאווה יב, כח, לא, לה; התנשאות לח; כעס כז; כישוף ג; מריבה י; ענוה ח"ב ג; בעל דין - דין א, ח; התנשאות ח"ב ז; חידוש דאורייתא יד; בעל המחבר - ספר ח"ב ג; בעל חוב - ממון עז; ניאוף לו; תשובה מו; בעלי אגדה -

הבא - צדיק עז; בן עוסק בתורה - בנים ח"ב יא; בן צדיק - התנשאות ד; בן רשע - תשובה מב; בן תלמיד חכם בנים מא; התנשאות א;

בנות - בנים ח"ב יט; גניבה וגזילה ד; ממון יז;

בני אדם - אמת יח, כז; אהבה א; בנים עג; בושה טו; המתקת דין כג, צח; התבודדות א; הרהורים ה; התנשאות יט; חן יא; חידוש דאורייתא ג; כבוד ג ח"ב א; לשון הרע ז, יב; מריבה לא, מח ח"ב יח; ממון ג; ניאוף ח"ב ה; נהנה מאחרים ה; נסיון ח"ב ב; צדיק כד, צא; קליפה ח, ט; רחמנות יב; שלום ד, טו; תשובה פו; תוכחה ח ח"ב א; תפילה ח"ב יב; בני אדם אוכלים - אכילה ד; גניבה וגזילה ב; בני אדם בתשובה - זכירה ט; ממון מג; ניאוף מא; בני אדם חשובים - חיתון ח"ב י; בני אדם מהוגנים - צדקה יט; בני אדם מינים ואפיקורסים - הרחקת רשעים ח"ב ד; בני אדם מחפרים - בושה ו; בני אדם מתנגדים - ניאוף כו;

בני ביתו - כבוד ט; מריבה ח"ב יא; ממון עא; צדיק כ;

בני דורו - תפילה ח"ב ג;

בני הצדיקים - צדיק קעח ח"ב ח;

בני ישראל - חידוש דאורייתא ד; נהנה מאחרים ד; עצה ז; פדיון שביים ח"ב ה;

בניו - אהבה ח"ב ה; אמונה ח"ב א; אכילה ח"ב יב; בנים א, ג, לג, מט, נב, נו, סא, סט, עא, עב, צו, ק ח"ב טו, טז; בגדים ד; בטחון ח"ב א; גניבה וגזילה ד; התבודדות ח"ב א; הרהורים ח"ב כא; חנופה ב; לימוד כג; ממון ח, יז ח"ב כא; ניאוף א, מח; נפילה ח"ב ג; נסיון ח"ב ג; צדיק א;

*בנים - אמת כו, לב, לג; הכנסת אורחים ג; אמונה יד; בנים ח, יא,

בריה קטנה - צדיק ח"ב ד;

בריחה - לימוד ח"ב י; פחד ח"ב ג;
הרחקת רשעים יט;

בריחה בעולם - שלום טו;

בריחה מהכבוד - נפילה טו;

בריות - הכנסת אורחים ח"ב א;
גניבה וגזילה יד; הרהורים ס;
התנשאות ח; הצלחה יב; כבוד
ג; כעס יח; ליצנות ו; ממון ג; צדיק
קפג ח"ב ט; תשובה פב;

ברית - אמת כד, כו; אהבה יג;
אמונה ח"ב ה; דרך ח"ב ג; מריבה
ח"ב כב; ניאוף כב; צדיק רו; רפואה
ח"ב א;

ברית מילה - פדיון שבויים יב;

ברית קודש - הרהורים ט;

*ברכה - אמונה יב ח"ב ה; ארץ
ישראל ח"ב ד; בית ג, יא; ברכה
ח"ב א; המתקת דין עא; הצלחה
ג, ו; יראה יד; ממון צד; צדקה יח
ח"ב יט; רפואה ח"ב א; שלום יח;
תוכחה יד; **ברכה בבית** - הרחקת
רשעים א; **ברכה בממון** - בניס
ח"ב טז; ממון ח"ב כא; נסיון ח"ב ג;
ברכה בפירות - צדקה מט; **ברכת**
בנים - בניס עח; **ברכת גוי** - ברכה
ח"ב ב; **ברכת השבט** - צדיק מג;
ברכת השם - אכילה א; צדקה
סה; **ברכת המון** - אכילה ח"ב ג,
ד; מריבה ח"ב ז; **ברכת הנהגות** -
פחד יד; צדיק כו; **ברכת הצדיק** -
צדיק קכב, קעו; **גרימת ברכה** -
חקירה א; **טל של ברכה** - דעת ח"ב
ד; הרהורים ח"ב א; **סימן ברכה** -
הצלחה ח; **שנת ברכה** - אמונה
נא; בניס פו;

ברכות - ברכה ח"ב ג; חיתון ח"ב ג;
ניאוף ח"ב ו; צדיק ג, סא; תוכחה
ח"ב א; תפילה כו;

בר לבב - הרהורים כא;

*בשורה - בשורה א, ב, ג, ד ח"ב
א; הרהורים ח"ב ד;

בשורות טובות - שלום ח;

צדקה יט; **בעלי בתים** - ממון
כד; **בעלי דינים** - פוסק ח"ב ד;
בעלי חיים - פדיון שבויים ח"ב ג;
רחמנות ח"ב א, ב, ד; תפילה ח"ב
א; **בעלי חכמה** - צדקה יט; **בעלי**
חשבונות - ניאוף ח"ב יח; **בעלי**
עושר - צדקה יט; **בעל לשון הרע** -
תפילה יב; **בעל מחלוקת** - לשון
הרע יד; מריבה עב, פד; תפילה
לב; **בעל מחשבות רעות** - עצה
ד; **בעל עגלה** - דרך ג; **בעל**
צורה - בניס לו; **בעל תשובה** -
תשובה קא;

בעלים - צדיק רט;

בצורת - אכילה ד;

בצל - הריזן ד;

בקיעת עצים - ממון ח"ב ח;

בקשה - לימוד נא; צדיק קיג, קצו,
קצט; תפילה טו, סו, עז; **בקשה**
מהצדיק - ממון מו; תשובה טו;
בקשה מהשם יתברך - תשובה
סח, פז; **בקשות** - בטחון יג;
מריבה לט; **בקשת דבר** - תפילה
נב; **בקשת ממון** - ממון י; **בקשת**
כפרה - הרהורים נו; **בקשת**
רחמים - המתקת דין טו, ע, עא,
; לימוד יד; מריבה מא, עד; ממון
קד; פדיון שבויים ח"ב ג; צדיק קטז,
קמו; רחמנות י, יא ח"ב א; תפילה
י, כז, לט; תפילה ח"ב א; תפילה
ח"ב ג; **בקשת תפילה** - המתקת
דין צג;

בראשית - בניס ח"ב ט; בית ח"ב ב;
צדיק ח"ב ג;

בר דעת - דעת לב; דעת ח"ב ז;
יראה ח"ב ו; פחד ט;

ברוך - צדיק מב;

בריאה - אמונה ד;

בריאות - בניס טו, מה; טבע ח"ב א;

בריאות הגוף - ממון ח"ב א;

בריאת העולם - כבוד ח"ב ג; תוכחה
ח"ב ה;

בריה חדשה - תשובה לב;

ו, כד ח"ב א, ב; יראה כו; כבוד ט; כעס ה; לימוד כג, פז; מסור א; ענוה ו; שוחד ב; תשובה ל;
גדולי הדור - פדיון שבויים ח"ב י;
 צדיק ו; תשובה לט;
גדולים - צדיק צז;
גדולת השם יתברך - שמחה יג;
גדילה - סגולה ח"ב ב; צדיק ח"ב יח;
גדלות - גאוה ל, לב;
גדלן - גאוה י; צדיק רד;
גדר - הרהורים מ;
גובאי - גניבה וגזילה ב;
גוג ומגוג - בנים נא;
גוזז נכסיו - צדקה סט;
גוזל - ממון יד;
גוי - הרהורים לט; הרחקת רשעים ח"ב ה; תשובה יז; תפילה סב;
גויה - גניבה וגזילה ח"ב ב; הרהורים לט ח"ב כ; ניאוף ד;
גוים - גניבה וגזילה ח; ישועה כה;
 צדקה נח;
גולם - דעת ח"ב ג;
גומל חסד - צדקה ח"ב יב;
גומלי חסדים - המתקת דין ח"ב ז;
 צדקה ח"ב ז;
גוף - אמונה נב; טבע ח"ב א;
 מריבה ח"ב כא; שמחה ח, יט;
 תשובה פד, צא; תפילה פ;
גורל - המתקת דין צד;
גורם - עצבות ח"ב א;
גזילה עני - צדקה מה;
גזירה - בשורה ג; המתקת דין נב, פה; מריבה צ; עונש ד; צדיק קב, קמב; צדיק ח"ב יג; שבת ח"ב ה; תשובה כד; גזר דין - המתקת דין ט, י, יא, יג, כג, עג, פב, קג, קו; ניבול פה ד; תפילה יד; גזירה שוה - צדיק ח"ב כ;
גזרות - ניבול פה ג; תשובה מב;
גזרות האומות - אמונה ח"ב ד;
 בנים ח"ב כז; ספר ח"ב ד; גזרות המלכויות - משיח ח"ב ב; תשובה

בשמים - דעת ו; ניאוף ה;
בשר - גניבה וגזילה ב; הריץ ז;
 חן ח"ב א; כעס טז; צדקה ח"ב יח;
 שבת ח"ב ג;
בת - אמונה נג; בנים ז, כה;
 הרהורים ח"ב כא; התנשאות ח"ב ט; ניאוף ח"ב יז;
בת אל נכר - ניאוף א; נפילה ח"ב ב;
בתולה - חיתון ח"ב ב;
בתים - קליפה ח"ב א;
בת כהן - ממון לז; ניאוף ו;
בת תלמיד חכם - ממון לז; ניאוף ו;

ג

גאה - גאוה כא;
*גאווה - אמת מו; אמונה מט ח"ב י; בגדים ו; גאוה א, ב, ג, ד, ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, כד, כו, כז, כט, לג, לד, לו, לז, לט, מ; דעת כג; המתקת דין מד; יראה טו, ל; כעס כו, כז; כישוף ג; מריבה י; ממון ח"ב יז; משקה ב; ענוה ח"ב ב; פחד ז; צדקה מא; גאוה שקרעה - גאוה יט;
גאולה - אמונה מד, מה; התבודדות ח"ב א; לימוד נד; ממון כ; צדקה ב; תשובה צה;
גאולה לעולם - פדיון שבויים ג;
גאות לבו - ממון ק;
גבהות הלב - פדיון שבויים א;
גבוהים - אמת ח"ב ה;
גבורה - אכילה ג; ענוה ט;
גבורות - שכרות ח"ב ה;
גבורת אנשים - ניאוף לד; סגולה ח"ב ג;
גביה - נהנה מאחרים ח; צדיק קעו;
גביות - הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; צדיק קכח;
גבית מס - נפילה ב;
גג - הריץ ב;
גדול - לימוד לב;
גדולה - בנים עט; התנשאות ב,

גמילות חסדים - בנינים לה; דעת ט; הרהורים נה ח"ב ג; זכות אבות ח"ב ג; יראה ג; מריבה סח; מוהל ו; צדקה סג; תשובה צט;

גמרא - בנינים ח"ב יט;

גנאי - לימוד פה; מריבה ח"ב יז; ממון ח"ב כז; צדיק צה;

גנב - גניבה וגזילה ה, י, יב, יג, יז, יח ח"ב ה;

גנוז - ניאוף ח"ב ז; ספר ח"ב ו;

גנות - לשון הרע יב;

גניבה - גניבה וגזילה יא ח"ב ג, ד; דעת ח"ב טז; משקה א; ראייה ח"ב יד;

גניבת דעת - בגדים ח"ב ג; גניבה וגזילה יד ח"ב א, ב; הרהורים ס ח"ב כ;

גן עדן - צדיק נד, עב ח"ב ה; תוכחה יב;

גסות - גאווה כה; לימוד יז; לשון הרע יב;

גסות רוח - ממון כד;

גרושה - ניאוף ו;

גרים - אבידה ח"ב א; דעת ח"ב יב; חידושי דאורייתא ה; מריבה ח"ב יח; צדיק ח"ב יז;

גרמא - גניבה וגזילה ד;

גשם - בנינים צב; צדקה מז; תשובה קא;

גשמיות - בגדים ח"ב ה;

גשמים - ממון כו, ל, נה; סגולה ח"ב ג, ד; עזות ט; שמחה כג; תפילה טז ח"ב ז;

ד

דאגה - בטחון ט ח"ב ב; גאווה ל; הרהורים ח"ב ב; זכירה ב; ממון כג, ס; עצבות ד, לה; פחד כו, לא; צדיק נו;

דאגות - עצבות א, כה; שמחה ג; **דביקות** - אמת א; יראה יט; לימוד פח; מריבה יט; תפילה עו;

דבר - אמונה ד, ח; בנינים עג; דעת

ח"ב ב; **גזרות רעות** - אכילה ז; המתקת דין נג; צדקה כו; **גזרת מיתה** - מריבה פט; ענוה ח"ב ד, ה; **גזרת שמד** - נר תמיד ח"ב א;

גזל - בנינים ח"ב א; בושה יז; גניבה וגזילה א, ב, ד ח"ב ו; התנשאות כד; ממון יא, כו; נהנה מאחרים א, י; צדקה י; צדיק נ; תפילה מז;

גזלות - נפילה יא; רחמנות ד; שוחט ח"ב ג;

גזלנים - גניבה וגזילה ג, ז, טז;

גזלת ממון - גניבה וגזילה טו;

גיבור - דעת ח"ב יד;

גידול - אהבה ח"ב א; מריבה ח"ב כב; מפורסם ב; נסיון ח"ב א; ענוה יז;

גידול בנינים - לימוד נג;

גיהנום - בושה לג; כעס ח; לימוד מג; לשון הרע א; ליצנות יא; ממון נו; ניבול פה ד; עצה ט; צדקה סט; צדיק נד; תשובה פט; תוכחה יב;

גיור - אבידה ח"ב א;

גילוי - אמת יט ח"ב ב; גניבה וגזילה יא; דעת כו ח"ב יג; חידושי דאורייתא טו; צדיק רג; תשובה עו;

גילוי כבוד - שמחה כז;

גילוי סודות - תשובה סב;

גילוי עריות - אמת ח"ב ד; הכנסת אורחים ב; דרך ח"ב ו; ממון ח"ב כב; ניאוף כג, נז;

גירוש - הצלחה יא; ספירת העומר ח"ב א;

גירוש בני ישראל - צדקה מח;

גלגול - אמת מח; בושה י; מריבה פד;

גלגול מחילות - צדיק מה;

גלות - אמונה מז; בנינים לח, עב; המתקת דין נז; הריון ו; טלטול ח"ב ה; לימוד כג; ניאוף ו, לו; נגינה ח"ב ב; קרי ח"ב א; שכרות ח"ב ב; שלום יז; תשובה ו; תוכחה ד;

גלות בנינים - צדקה כה; תפילה לו; **גמילות חסד** - צדקה ח"ב יג;

דובר אמת - אמונה נה;

דובר כזבים - אמת לו; מב;

דובר שקרים - אמת כט;

דיבור - אמת מה, מט, נא ח"ב א, ה, ו; אמונה נו; אלמן ח"ב א; המתקת דין ל; הרהורים יד; התנשאות ה, טו, לד; חלום ב; חן יא; יראה ה; כבוד ב; לימוד מט; לשון הרע יב; נפילה ה; ניבול פה א; עצבות ב, ג; צדיק מח, רד; קליפה ו; קרי ח"ב ג; תשובה יא; תוכחה ח"ב ד; **דיבור אסור** - חן ד; **דיבור בחרשה** - מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח; **דיבור בקול רם** - לימוד טו; תפילה כט; **דיבור בקצירה** - מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח; **דיבור לבני אדם** - צדקה לט; **דיבור מזונות** - קרי א; **דיבור עם המסיתים** - הרחקת רשעים יז; **דיבור עם רשע** - קליפה יא; **דיבור קדוש** - תפילה מא; **דיבור קל** - צדיק צא; **דיבור רע** - חלום ד; **דיבור רעות** - צדיק קלו; **דיבור שוא** - חלום א; **דיבור של אפיקורוס** - אמונה ה; **דיבור שקר** - אמת ט;

דיו - לימוד יא;

דיינים - גניבה וגזילה ט; דין א, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט; המתקת דין יח; הרהורים ח"ב ז; התנשאות לט ח"ב ז; חיתון ח"ב ה;

דילוג - פחד י;

***דין** - המתקת דין עח, צב, צו, צט ח"ב ו, ז; חנופה ט; יראה לה; מריבה עו, קט ח"ב ח; ממון נח; הרחקת רשעים ז; **דין (ביטול)** - המתקת דין פח; **דינא (דין)** - צדקה ט; **דיני עכום** - המתקת דין ח"ב ד; **דין למיתה** - פחד ח"ב ה; **דין למעלה** - צדקה ח"ב ז; צדיק עו; **דין שריפה** - מריבה קי; ממון יז; **דין תורה** - דין ב; ממון ח"ב ד; פחד יז;

א, יב, יד, כא; צדיק קפו; **דבר אסור** - הרהורים יט; **דבר הוראה** - הוראה א; **דבר הסמוי** - הצלחה ג; **דבר חדש** - צדיק סג; **דבר מן החי** - אכילה ח"ב א; **דבר עבודה** - צדיק קכג; **דבר עבירה** - ניאוף כ; תשובה כו; **דבר פלא** - לימוד לא; **דבר שקר** - שלום ג; **דברי הדיינים** - חידושין דאורייתא יד; פוסק ח"ב ד; **דברי הצדיק** - אמונה לו; צדיק פב, קפב; **דברי חכמים** - ליצנות ח; צדיק נב; **דברי טינוף** - ניאוף ח"ב י; **דברים בטלים** - גניבה וגזילה יג; הצלחה יג; לימוד פ; קרי י; תשובה צב; **דברים מלוחים** - רפואה ח"ב ג; **דברים נסתרים** - תשובה עו; **דברים עליונים** - צדיק לח; **דברי נביאים** - צדיק ס; **דברי צדיקים** - צדיק ס; **דברי שטות** - גניבה וגזילה יז; **דברי תורה** - אמונה כו; חידושין דאורייתא יא, יג; נהנה מאחרים ט; צדיק ס, קכד; תשובה ט;

דבר מתוך דבר - לימוד עב;

דברנית - נדה א;

דגים - אכילה ח"ב ב, ח; דרך א; הרהורים מח; הריון ג; חן יב; **דגן** - בנים ח"ב יח; דעת ה; **דוחק** - תפילה ה;

דור - אהבה יב; בנים נח, צה; דעת ח"ב ט; המתקת דין סב, ע; זכות אבות ח"ב א; זקנים ח"ב ב; יראה יא; לימוד ח"ב ה; משיח ח"ב ג; צדיק צה, קא ח"ב ח;

דורון - צדיק סז, קעא, קעב;

דורשי השם - בנים ק; ממון פב;

דחיה - בגדים ח"ב א; כבוד א; משיח ח"ב א; צדיק קמה; צדיק ח"ב א;

דחיה בידים - צדיק פז; תוכחה יג;

דחיפה - שינה ח"ב ב;

דחיקה - צדיק טז;

דיבוק רוחו - תפילה עו;

ח"ב ג; דעת ח"ב טז; הפשטת הדעת - שכרות ח"ב ה; השפלת דעתו - גאווה כב; לשון הרע א; זכיה לדעת - דעת יח, יט, כט, לא; יראה ח"ב ט; צדיק ח"ב טז; שמחה כז; חלישות הדעת - המתקת דין ב; צדיק פח; ישוב הדעת - אמונה ח"ב טז; כיוון דעתו - מריבה ח"ב טז; תפילה ח"ב יג; עבדות בדעת - התנשאות לג; פגימה בדעת - דעת כה; תוספת דעת - דעת ח"ב יב;

דפוס - ספר ח"ב ד;

דקדוק - המתקת דין ח"ב ז; ענוה ח; צדקה ח"ב ז;

דקדוקי עניות - תשובה פט;

דר - בית א, ח, יג; בית ח"ב א, ז; גאווה לז; המתקת דין צח; חן ח"ב א; חיתון ח"ב י; כעס ב; מריבה מט; צדקה ח"ב יח; הרחקת רשעים טז; תשובה יח; תפילה נו;

דרום - דעת יג; קישוי לילד ה;

דרוש - לימוד ב, ס, עא, עט;

*דרך - דרך ב, ה, ז, ח, יב ח"ב ה; חן יג; לימוד ח"ב ח; מריבה ח"ב כד; ממון עג; נפילה ד; פחד ח"ב ד; צדיק קיט, רה; תשובה קג; דרך ארץ - בניים סד; ממון מח; תפילה מג; דרך הטבע - ממון קד; דרך הישר - צדיק עט; דרך השם - דעת כט, לא; התנשאות יט; ישועה כה; לימוד ה; תשובה עח; דרך טובה - בגדים ז; המתקת דין כו; מריבה לב; תשובה מב, נח; דרך ישר - התנשאות ד; דרך כבושה - בטחון ח"ב א; דרך ליצנות - תשובה יא; דרך רעה - בגדים ז; גניבה וגזילה א; דרך תשובה - צדיק ח"ב י; תשובה סא;

דרכים - דעת לא; דרך ט ח"ב ב, ג, ד, ו; וידי דברים ב; ממון ח"ב כב; ניאוף ח"ב יב;

דרכי שלום - שלום ג;

דרש - חידושין דאורייתא י;

דינה של גיהנום - ממון נו; צדקה טט;

דינים - אמת מג; אהבה ח"ב ג; אמונה כח ח"ב יב; אכילה ד; דין א; המתקת דין ג, ד, ח, יג, יד, טז, יז, כד, כה, כז, כז, כט, לא, לג, מג, מה, מו, נה, נח, סב, סג, סט, פט ח"ב ד; הרהורים ח"ב ה; כעס כג; לימוד לו, טו; פחד לג; צדקה כ; צדיק ח"ב יג;

דירה - בניים עא; גאווה לו; המתקת דין צח;

דירה נאה - ממון יט;

דל - גאווה כא;

דלות - מריבה כז; ממון עא, עב, פא;

דלת - בניים קה;

דם - בניים ו; חידושין דאורייתא יא; מריבה פב; נדה ב; פרישות ח"ב ד; רפואה ח"ב ג; תוכחה ט;

דמות - גאווה לב;

דמים - נדה א;

דמימה - בושה כא; מריבה עז; ממון נח;

דמעה - הרהורים ו;

דמעות - תשובה כג; תפילה נא, סד;

דיןן את האדם - עונש ב;

דין לכף זכות - רחמנות יב; שרים ב;

דע - אמונה יז ח"ב ה; דעת ח"ב א, ב; ***דעת** - אמת יא; אמונה נח; גאווה כא, כט; דעת כד, כז ח"ב יד; המתקת דין לד, נו, נז; ממון יג; ניאוף ז; תשובה מד, סד; בלבול הדעת - דעת ח"ב ח;

התנשאות ח"ב ג; יראה ח"ב ז; דעת גדול - דעת יז; דעתו של אדם - עצבות לא; שכרות י;

דעת מיושבת - דעת ז ח"ב יא; דעת שפלה - תשובה ז; תפילה ז; הבאת דעת - דעת ה; דעתו של הקדוש ברוך הוא - מריבה פז; הפסד הדעת - גניבה וגזילה

הודאה - מריבה קה; שכרות ג;
הוכחה - אמונה מב; המתקת דין
 ז; צדיק רא; הרחקת רשעים יז;
 תשובה עב;

הולדה - בנים יט ח"ב ד, י, יד, טו,
 כה, כח, כט, ל; בית ח"ב ב; דעת
 ד; הרהורים לט, נח; חיתון ח"ב ח;
 מוהל א; ניאוף יח; פדיון שבויים
 ח"ב ט; הולדת בנים - בנים ח"ב יז;
 יחוס ח"ב ב; הולדת זכרים - שלום
 יד; הולדת צדיק - שמחה ט;

הולכה - דרך א; דרך ו;

הולכי רכיל - לשון הרע ו;

הוללות - דעת ח"ב ו;

הון - לימוד כא;

הונאה - בנים עו; בושה לה, לו,
 לז; גניבה וגזילה ו; ממון עו;

הוספה - אמת ה; ענוה ט;

הופעה - התנשאות כ;

הוצאת זרע לבטלה - קרי ח"ב א;

הוצאות - לימוד פד;

***הוראה** - בנים מד, מה, ח"ב יד,
 כ; המתקת דין כו; הוראה א, ב, ד,
 ו; ניאוף ח"ב א; פדיון שבויים ח"ב
 א; צדקה ח"ב ד, א; צדיק ח"ב י;

הורדת גשמים - תפילה ח"ב ז;

הורדת דמעות - תשובה כג;

הזכרת שמות הצדיקים - צדיק
 ח"ב כ;

הזמנה - בטחון ח"ב א; דעת ח"ב ד;
 וידוי דברים א; תפילה כג;

הזק - דעת כה; כעס יד; כישוף
 ב, ג; ממון קג; נפילה ח; קליפה
 ה; רחמנות ח"ב ד; תשובה נו; הזק
בדרך - דרך ב, יב; הזק גדול -

אמונה ד; הזק חברו - ממון ק; הזק
לאמונת היחוד - אמונה ח"ב ז;

הזק לאשה - בנים ח"ב ט; בית ח"ב
 ב; הזק לגידול בנים - בנים כ; הזק
לחלושי הראות - ראייה ח"ב ב; הזק
לעבודת השם יתברך - הרחקת

רשעים יח; הזק לעינים - גניבה
 וגזילה ח"ב ד; עצירות ג; ראייה

דת - הרחקת רשעים ז;

ה

הא [האות] - בנים ח"ב ח;

האכלת טריפות - שוחט ח"ב ב, ג;

הארה - אמונה ח"ב ז; ארץ ישראל
 ח"ב ב; חידושין דאורייתא א;
 יראה ח"ב ד; לימוד ח"ב ה, ז, טו;

הארת היראה - תשובה ח"ב ז;

הארת פנים - ראייה ח"ב יב;

הבאי (גוזמא) - אמת נא;

הבאת קרבן - צדקה מו;

הבדלה - בנים מה; דעת ח"ב א;

הבחנה - המתקת דין קב;

הבטה - בטחון ח"ב ב; גאווה יד;
 הרהורים ח"ב ב; הריון ח"ב א;
 מוהל ב;

הבטחה - תפילה נח;

הבל - תפילה ח"ב יד;

הבל פה - קליפה יא;

הבנה - דעת ט, יד, כא ח"ב א;
 דרך ח"ב ד; ישועה יד; לימוד ח,
 לח, סז, עב; ניאוף ח"ב ז; ספר ח"ב
 ג; צדיק צ, רו; הרחקת רשעים

ח"ב א; הבנה בכל ספר - דעת כב;
הבנה בלימודו - לימוד סא, סו;

הבנה חדשה - ממון טו; הבנה
לנימול - מוהל ג; הבנת התורה -

לימוד עט; הבנת דרכו - דרך ט;
הבנת השם יתברך - אמונה כ,

לא; הבנת ממשלת השם יתברך -
 דעת כג; הבנת עונותיו - המתקת
 דין מז;

הגברת החפץ - ניאוף י;

הגדלת העולם - צדיק קסה;

הגינות - אמת יז; בנים ה, ט, טז,
 יח, לד, עז ח"ב יז; דין ג; הרהורים
 ח"ב ז; התנשאות לט; יחוס ח"ב ב;

כבוד ח"ב א; מריבה עח; ניאוף יד,
 כא; עצה ג; רחמנות יא;

הגנה - צדיק קד;

הדלקה - בנים ח"ב ו;

הכרעה - ותן ח"ב א; מריבה פה;
צדיק ע;

הכרת האדם - ראייה ח"ב יב;

הכשת נחש - צדיק מא;

הלבנה - בושה לא, לג, לד;

הלבשה - המתקת דין פב;

הלואה - בושה י; ממון ח"ב יט;
תוכחה ח"ב ג;

הליכה - בניס ח"ב כו; בית ב;

בגדים ד, י; דעת ח"ב ג; דרך ז,

ח, ט ח"ב ה; המתקת דין כא, נב;

הרהורים ח"ב כג; התנשאות ד;

לימוד צב; ליצנות ב; שבת ח"ב

ג; הליכה בגילוי ראש - בניס ב;

הליכה בגלות - אמונה מז; הליכה

בחכמות חיצוניות - אמונה ח"ב

יא; הליכה במדותיו - בגדים ח"ב

ו; הליכה במחשבה - אמת א;

הליכה בשוק - גאווה י; חנופה

ד; הליכה בתמימות - דעת טז;

הליכה יחף - בגדים ב; הליכה

לחכם - דרך עא; הליכה לצדיק -

המתקת דין צג; צדיק קעט; הליכה

לקברי ישראל - אמונה ט; הליכה

לקברי צדיקים - צדיק ח"ב יט;

הליכה לתלמיד חכם - צדיק כז;

הליכה מרב לרב - אמונה ח"ב ז;

הליכה על הים - דרך ד;

הלכה - הכנסת אורחים ח"ב ג;

התנשאות ח"ב יב; לימוד מב, פז

ח"ב טו, טז; ממון נה;

הלכות - צדיק סג; ראייה ח"ב יב;

הלל - אהבה ח;

המון עם - צדקה ח"ב ה; צדיק קג,

קסח, רח; הרחקת רשעים ח"ב ב;

ראייה ח"ב ו;

המלצה - עונש ג;

המרה - צדיק מב;

המשכה - ארץ ישראל ח"ב ד;

המתקת דין לה; הרהורים ד, נח;

יראה טז; מריבה ו ח"ב כב; משיח

ח"ב א, ה; צדקה ח"ב טז; צדיק ח"ב

א, יח; שבת ח"ב ד; תשובה פא;

ח"ב יד; הזק לעתים - ראייה ח"ב יג;

הזק לצרעת - רפואה ח"ב ג; הזק

לראות - כעס מב; הזק מנחש -

תשובה מא;

הזקות - אמת יג; אמונה ס;

הזרה - מריבה ח"ב כג;

החזקה באמונה - תשובה קג;

החזקת טובה - צדקה יג;

החלקה - נפילה ז;

החלשת כח - צדיק ח"ב י;

הטבת מעשים - תשובה פ;

הטלת מים - בניס מט;

היכל - אמת א;

היכל מלך - תפילה ע;

היתול - אמת מז;

היתר - אמת ח"ב ד; לשון הרע יד;

מריבה קה; ניאוף ח"ב יא;

הכבדה - נהנה מאחרים ד; תוכחה

ד;

הכנה - תפילה כג;

הכנסה - סגולה ח"ב י;

***הכנסת אורחים** - הכנסת אורחים

א, ב, ג, ד, ו ח"ב א, ב, ג; דעת ל;

התנשאות ח"ב יב; חן ג; לימוד ח"ב

טז; נדה ח"ב ב; סגולה ח"ב ה; צדקה

כג; כד; תשובה כט;

הכנעה - המתקת דין פח; התנשאות

לה; יראה יז, כט; מריבה יז, כא, מה;

ממון פה; עונה ג, טו, טז; יח; עצבות

ה; צדיק קמב, קנו; תשובה עא;

הכנעת אויבים - מריבה ח"ב ו;

צדקה ח"ב ג; הכנעת בעלי גאווה -

כעס כז; הכנעת המסור - ספירת

העומר ח"ב ג; הכנעת הקליפות -

קליפה א; הכנעת הרוח רעה -

קליפה ו; הכנעת שונאים - צדיק

קעב, קעט; הכנעת שליטת

הקליפות - קליפה ד;

הכרה - אמת ט, יז; אמונה נה;

ארץ ישראל ח"ב ז; לימוד ח"ב טו;

צדיק ח"ב כא;

הסתלקות - המתקת דין מד ח"ב
יא; חקירה ג; נפילה ח"ב א; צדיק
עג, קסב, קסד; שוחד ב;
הסתפקות - עזות ז;

הסתרה - המתקת דין כח ח"ב יב;
מריבה יא;

הסתרת פנים - פחד לג;

הפלת נפלים - מריבה ח"ב י;
מפורסם ג;

הפסד - בנים לד; גניבה וגזילה ח"ב
ג; דעת ח"ב טז; דרך ח"ב ו; הצלחה
א; יראה ח"ב ח; ממון ח"ב טו, כב;
צדקה כ; תפילה א;

הפסד ממון - תשובה צ;

הפסקה - הצלחה ה;

הפקר - לימוד מה;

הפרה - פדיון שבויים ט;

הפרשה - תשובה ב;

הפרשת בני אדם - צדיק קטו;

הפשטת הדעת - שכרות ח"ב ה;

הצדקה - המתקת דין יז, כו;

הצדקת הבריות - צדיק ח"ב ט;

הצטרבות - ישועה יג;

הצלה - בטחון ח"ב א; דעת
ח"ב ה; דרך ד; המתקת דין סו;
הרהורים א; לשון הרע ט; מריבה
ע, פג ח"ב ו, טו; ממון נו ח"ב יז,
כח; צדקה סט ח"ב ג, ה; צדיק
קכ; שבועה ה; הצלה לבניו - שלום
ישועה ח; הצלה לבניו - שלום
יז; הצלה מאפיקורסים - הרחקת
רשעים ח"ב ד; הצלה מאש -

יראה ח"ב א; ממון ח"ב ג; הצלה
מבזיונות - בגדים יב; ניאוף ח"ב
יד; ראייה ח"ב ח; הצלה מבית
האסורים - פדיון שבויים י, יב;
תשובה לו; הצלה מגאווה - אמונה
ח"ב י; ממון ח"ב יז; צדקה מא;

הצלה מגויים - צדקה נה; הצלה
מגולנים - גניבה וגזילה טז; הצלה
מגורת שמד - נר תמיד ח"ב א;
הצלה מגירוש - ספירת העומר ח"ב
א; הצלה מגנבים - גניבה וגזילה

המתנה - אמונה ח"ב ה; רפואה
ח"ב א;

המתקה - המתקת דין ד, כט, מג,
מה, פט;

***המתקת דינים** - המתקת דין לו,
לט, מב, מח, מט, נד, נו, פ, פא, פג,
פד, פו, צא, צד, צה, ק, קד, קז ח"ב
א, ה, ט; לימוד ח"ב יג; צדקה ח"ב
ו; צדיק קל; שכרות ח; תוכחה טו;

הנאה - אמונה ה; אכילה ו; בנים
צד; בית ז ח"ב ז; בגדים יא; גניבה
וגזילה ג; הרהורים נו ח"ב ד; נהנה
מאחרים ג, ה; הנאה מאחרים -
צדיק כ; הנאה מחבר - נהנה
מאחרים ו; הנאה מנכסים - צדיק
קפא; הנאה מצדקת הצדיק - צדיק
קלט; הנאה מריח - נהנה מאחרים
יב; הנאה מתלמודו - לימוד פח;
הנאה מתפילתו - תפילה עא;

הנהגה - המתקת דין ל; התנשאות
מג, מד; נפילה יד; צדיק טו, כ, קלא;
שרים א, ב; תפילה כו;

הנחת תפילין - עזות ה; תפילה מ;

הסכמה - אמת י; אמונה נו;

הספד - ממון נה; צדיק ל;

הסתכלות - ארץ ישראל ח"ב ז;
גאווה ט; הוראה ה; ישועה כח; כעס
כו; לימוד ח"ב יז; מריבה נו; סגולה
ח"ב ב; צדיק ח"ב כא; הסתכלות
באשה - בנים טז; הסתכלות
בערוב - הרהורים נו; הסתכלות
בערות אביו - בגדים ד; הסתכלות
בפני שקרן - כעס כא; הסתכלות
בשמים - אמונה יד; גאווה יח;
המתקת דין כה; מריבה ח;
הסתכלות למורח - הרהורים ח"ב
יז; הסתכלות על אתרוג - ראייה
ח"ב י; רפואה ח"ב ד; הסתכלות על
הרקיע - בכיה ח"ב א; הסתכלות
על נשים - ניאוף ח"ב יט; ספר ח"ב
ה; הסתכלות על צדיקים - עצבות
ו; צדיק קצ; הסתכלות על ציצית -
דף פד בסופו; הסתכלות על רבו -
צדיק לו;

א, ב; בשורה ג; גאווה ז, לח; דעת א, יא, כז, כח, לג, לד; דעת ח"ב ג, ד, יג; דרך ח"ב א; המתקת דין טז, יט, כז, כח, לב, מ, סה, עג, עז, צג; הרהורים נד; הרהורים ח"ב א, ב; התנשאות ג, ט, כ, מד; התנשאות ח"ב ב; הוראה א; וידוי דברים א; טלטול ח"ב ד; ישועה ט, י, יד, טז, כה, כח; יראה יט, כג; יחוס ח"ב ג; כבוד ה, טז, כעס ו; לימוד כט, לו, נז, עז, פז; לימוד ח"ב יב; לשון הרע א; ליצנות ו; מריבה ב, ג, יא, יז, יט, כג, כד, כז, כט, לט, סא, סד, עז, עז, פה, פז, קא; מריבה ח"ב ו, יח; ממון ד, נח; ממון ח"ב ו; ניאוף כא, מב; נפילה ה; ענוה יט, כ; עצבות יד, כט; עונש א, ד; פחד א, לג; פדיון שבויים ז, י; צדקה ה, יט; צדקה ח"ב ג; צדיק טז, יט, כ; צדיק ח"ב ג, י, יז; הרחקת רשעים ד, י, יד; שמחה ח"ב כד; שכרות ד; שלום כא; שבת ח"ב ה; שוחט ח"ב ב; תשובה כד, מד, מח, נג, נד, סג, סח, עז, עט, פב, צז; תשובה ח"ב ח; תוכחה ו, ח; תפילה ג, יג, לא, נג, נז, נח, סג, סד, סו, עב, עז, עח, פב, פג;

הקבלת פני הרב - צדיק סה;

הקזת דם - הרהורים מז;

הקטנה - בנינים סו ח"ב ב; התנשאות ח"ב ח; ענוה ט ח"ב א; תשובה עח;

הקלה - תשובה יט;

הקמת הברית - צדיק ח"ב יח;

הקנטה - כעס כט;

הקפדה - כעס לו;

הקרבה - המתקת דין כ;

הקרבת בכורים - צדיק סז;

הקרבת קורבנות - תשובה ז, צז; תפילה מ;

הקרבת תמידין - לימוד כ;

הר - לימוד סז;

הרגל הלימוד - לימוד לג;

הרגשה - אכילה ח"ב ו; ארץ ישראל

ח"ב ה; **הצלה מדאגה -** בטחון ט; **הצלה מדינים -** המתקת דין מז; **הצלה מדין סקילה -** לימוד ח"ב יא; **הצלה מדין שריפה -** ממון יז; **הצלה מהריגה -** בטחון ז; **הצלה מחטאים -** צדיק ק; **הצלה מחיות רעות -** אכילה ח"ב י; **הצלה מחסרון אמונה -** אמונה ח"ב י; **ממון ח"ב יז; הצלה מטומאת קרי -** קרי ד; **הצלה מיצר הרע -** הרהורים מא; **צדקה ח"ב יט; הצלה מכליון בנינים -** בנינים ח"ב כא; **פדיון שבויים ח"ב ו; הצלה מכעס -** אמונה ח"ב י; **ממון ח"ב יז; הצלה מלשון הרע -** אמת מג; **הצלה ממלחמה -** מריבה כה; **הצלה משונאים -** כבוד כא; **מריבה ד יז ח"ב כא, כד; הצלה ממיטה -** ישועה יט; **פדיון שבויים ז; צדקה ג; צדיק מ, קפא; המתקת דין יב; הצלה מעלילות של גזילה -** בנינים ח"ב א; **גניבה וגזילה ח"ב ו; הצלה מפחד -** פחד ג, יז, יט, לב; **הצלה מקטרוג -** חידושין דאורייתא ו; **הצלה מראות -** הרהורים ח"ב יג; **ראיה ח"ב ט; הצלה משקר -** אמת מז; **הצלת בניו -** בנינים נז, עב; **הצלת האדם -** נהנה מאחרים ח"ב א; **הצלת הצדיקים -** צדיק קט; **הצלת נפשות -** גניבה וגזילה יד; **לימוד כז; צדיק קיד; הצלת ספר תורה -** כבוד יג; **הצלת עני -** תפילה סז; **הצלת עצמו -** אמת מ; המתקת דין יג;

***הצלחה -** גאווה ח, כח; התנשאות כה; הצלחה ב, ד, ה, ז, י, יא, יב, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט ח"ב א, ג; לימוד י, פז; ממון לח, מז, קד; נפילה ח; צדיקרב; שמחה ח"ב א;

הצנע לכת - דעת כ;

הקב"ה (הקדוש ברוך הוא) - אמת י, כח, לב; אהבה ח"ב ג; אמונה ט, כא, לג, לד, לח, נז, סו, סז; אמונה ח"ב ג; ארץ ישראל ח"ב ה; בושח כד; בגדים ט; בטחון ז; בטחון ח"ב

יג, טו; עצבות יז; עצלות א; צדיק
 צא; השגת עבודה - צדיק קבג;
השגת שלימות - תשובה נא;
השגת תשועה - צדיק קצו;

השגחה - אמונה ג; ארץ ישראל ח"ב
 א; חידושין דאורייתא ג; צדיק רח;
השטחות - צדיק קעג;

השכמה - הכנסת אורחים ו;

השלכה - לשון הרע יז; נפילה יב;

השם יתברך - אמת א; הכנסת
 אורחים ח"ב ג; אהבה ג, יג; אמונה
 א, ג, ו, טו, כ, לא; אמונה ח"ב ז;
 אכילה ח"ב ג, ו; ארץ ישראל ח"ב
 א; בגדים י; בטחון ז, יח; גאווה
 יד; דעת כג; דעת ח"ב ט; דרך ה,
 ט; המתקת דין ל, מא; הרהורים
 ז, כ; הרהורים ח"ב יא; התנשאות
 כו; התנשאות ח"ב יב; חידושין
 דאורייתא ג; ישועה יז; כבוד ח"ב
 ב; כעס כט; לימוד ג, נא; לימוד
 ח"ב ז; מריבה ה, יט; מריבה ח"ב
 ז; פחד כה; צדיק קו, קח, רח;
 רחמנות א; תשובה סו; תשובה
 ח"ב ד; תפילה יט, ל, ג, פא;

השענות - פחד כה;

השפלה - אמת ח"ב ה; גאווה ט,
 כב; המתקת דין ח"ב יב; לשון הרע
 א; ענוה ח"ב ד; צדיק צג;

השפלת גאים - כעס כו;

השפעה - ארץ ישראל ח"ב ג;
 ישועה כז; ממון ח"ב ה, ז, יב; צדיק
 ח"ב ג;

השראת שכינה - ניאוף כא;

השתדלות - לימוד סא; ממון פב;
 ניאוף מא; פדיון שביים ח"ב ט;
 צדיק מב;

השתוקקות - ארץ ישראל ח"ב ג,
 ה; בנים עט; ממון ח"ב ז; נפילה ו;
 צדיק קט, קצא; תפילה א, ג;

השתנות - ממון ח"ב כה;

השתתפות - ממון לח, מט; ענוה א;

התבדלות - התבודדות א;

ח"ב ז; המתקת דין קט; לימוד טו
 ח"ב ט; מריבה ח"ב כא; ענוה ח"ב ה;
 עצבות ח"ב א; צדיק קצח ח"ב כא;
 ראייה ח"ב ז; תפילה כט;

הרגשת חושב - ניאוף י;

*הרהורים - אמת ו; אמונה ה, כט
 ח"ב יב; בנים כט, מא; הרהורים
 ח, יח, נט, מד, מו, נא, נד ח"ב יג,
 כג; ניאוף א; צדיק קנט; ראייה ח"ב
 ט; הרהורי אשה - אמונה כט;

הרהורי זנות - בכיה ח"ב ב; גניבה
 וגזילה ח"ב ב; הרהורים כה ח"ב י,
 יז, יח, כא, כג; התנשאות ח"ב ו;
 לימוד נב; נפילה ח"ב ב; צדקה ח"ב
 יא; הרהורי ניאוף - ניאוף לב, מג,
 נד; שכרות ז; שבועה ד; הרהורי

נשים - הרהורים ס; הרהורי
עבודה זרה - אמת ו; אמונה ה,

כט ח"ב יב; בנים מא; בטחון ח"ב ב;
 דעת ח"ב ד; דין ג; הרהורים א, ב,
 טו, יז, כו, כח, ל, מט, נ, נא ח"ב א,
 ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, יב, יד, טו,
 טז, יט, כב; התנשאות ח"ב ו; כבוד
 יח; לימוד ח"ב ו; מריבה ח"ב יט;
 עצירות א; פוסק ח"ב ג; צדיק קט;
הרהורי עבירה - הרהורים מג;
 הרהור תשובה - תשובה יז;

הרחבה - ממון צ; צדיק כ;

הרחקה - צדיק פג;

הרחקת העצבות - שמחה ג;

הריגה - הכנסת אורחים ב; בנים
 כג; בטחון ז; מריבה קג; ממון
 עח; מסור ג, ד; ניאוף נו; נהנה
 מאחרים ח"ב א; עונש ג; שרים ב;

*הרייון - הרייון א, ב, ו, ז;

הרס - שבועה א;

הר סיני - ברושה ל;

השאלה - שלום טו;

השבת הדעת - עצבות לא;

השגה - אמונה ח"ב יח; ארץ
 ישראל ח"ב א; גאווה טו; דעת
 יב ח"ב ג, ט; המתקת דין מז;
 הרהורים י; חידושין דאורייתא ו,

כח; לימוד טח ח"ב א; צדקה ח"ב ט; צדיק קסה, קעה; תוכחה ד; התעוררות אהבה - צדיק קנו; התעוררות דין - המתקת דין נה, צב, צו, צט; חנופה ט; מריבה קט; התעוררות מלחמות - מריבה עג; עזות ח"ב א; התעוררות עשרה מאמרות - כבוד ח"ב ג; תוכחה ח"ב ה; התעוררות רחמים - המתקת דין ח"ב ט; לימוד ח"ב יג; התעוררות שונאים - גאווה ז; התעוררות שמחה - שמחה ח; התעוררות שנאה - מריבה פב; התעוררות תשובה - זכות אבות ח"ב א; יראה ח"ב ד; תשובה מזה ח"ב ז; התעוררות תשועה - תפילה נט;

התעסקות - ניאוף לח; התעצלות - צדיק ל; התערבות - צדיק ח"ב יח; התפארות - בניס סט; המתקת דין ח"ב יב; הרהורים י; ממון ח"ב ו; פחד כט; צדיק יא; התפשרות - אהבה ט; התקדשות - הרהורים י; התקרבות - צדיק צח, קלה, קצח; תשובה עו; התקשרות - דרך ז; המתקת דין ח"ב מג; יראה כ; הרחקת רשעים ח"ב ג; תפילה לג; התקשרות הדיבור - תוכחה א; התקשרות הנשמות - ספר ח"ב ב; התקשרות לצדיק - צדיק קצו; התקשרות לצדיקים - נפילה טז; צדיק קלב;

התר - הוראה ג; חנופה ח; מסור ג; נהנה מאחרים א, ה; עזות ט; צדיק סג, פג, פז, צב, קיד, קיט; הרחקת רשעים ה; תוכחה יג; תפילה יב;

התרוממות - דעת כ; הרהורים לח ח"ב כב; התנשאות כב, כג, כז,

התבודדות - התבודדותא, ב; ישועה ג; כעס לה; התגברות - מריבה ח"ב א; ספר ח"ב ד; רפואה ח"ב ג; שלום כג; התגדלות - צדיק א; התגלות - מריבה ח"ב יד; קליפה ט; שלום יג; התגרות - מריבה קד; צדיק קפה; התגשמות - קליפה יא; התוערות - ארץ ישראל ח"ב ז; צדיק ח"ב כא; התחברות - לימוד פו; צדיק קנ, קס, קצג; הרחקת רשעים יח; התחדשות - דין ט; ממון ח"ב כה; נגינה ח"ב א; צדיק ח"ב יב; התחזקות - אהבה ו, ז; אמונה ח"ב ז; המתקת דין לח; מריבה כד, צו; נפילה ז; שמחה ג; תשובה צ; התיירות - גאווה כ; התיפות - נדה א; התלבשות - ניאוף כו; התלהבות - המתקת דין עח; הרהורים ח"ב יט; מריבה ל; שמחה י, יא, יד, יח, כ; התלהטות - מריבה ל; התמדה - נפילה ד; התמנות - התנשאות ח"ב ה; התמעטות - צדיק נו; התנגדות - צדיק קמט, קפט; התנדבות - מריבה לא; התנהגות - דעת יד ח"ב ב; ספר ח"ב ו; פרישות ח"ב א; התנוצצות - יראה ח"ב ד; לימוד ח"ב ה; נגינה ח"ב ב; תשובה ח"ב ז; התנשאות - הכנסת אורחים ח"ב ג; התנשאות ה, ז, י, יב, יג, יח, יט, כא, כו, לא, לד, לז, מ, מא, מב, מה ח"ב יא, יב; וידוי דברים ג; לימוד ח"ב טז; עצבות כ; התעוררות - ארץ ישראל ח"ב ה; חידושין דאורייתא ו, ח; ישועה

זונה - התנשאות ח"ב ט; ניאוף ח"ב יז;

זורע - ניאוף כא;

*זיוף - זיוף א, ב; צדיק קצג;

זיו פניו - צדיק ח"ב ה;

זכאי - משיח ח"ב ב;

זך - אמונה יד, כו; אכילה ח"ב ה;

זכויות - כעס יג; תשובה צד;

זכות - אמת מג; אהבה יב; דעת ח"ב ה; ותרן ח"ב א; כבוד ט;

לימוד ס; ממון נא, נד; ניאוף לו, מב; נר תמיד ח"ב א; צדקה ח"ב ה; צדיק ד, לח, מ ח"ב יט; שמחה

כג; תשובה לד, לט; זכות ביקור

חולים - המתקת דין קח; זכות היראה - יראה יא; זכות הצדיק -

צדיק לג, עג; זכות הצדקה - צדקה מא; זכות הקורבנות - אכילה ח"ב

ח; זכות הרבים - תשובה נה; זכות עניים - צדקה נה; זכות קבורת

הצדיקים - צדיק מה;

*זכות אבות - בית ח"ב ג; הרהורים מט; זכות אבות א ח"ב א, ב, ג; יראה

ח"ב ד; לימוד ח"ב ה; ניאוף מב; נסיון ח"ב ב; עצבות י; צדקה ח"ב

יב; תשובה ח"ב ז; תוכחה ח"ב א; תפילה נב;

זכיה - הכנסת אורחים ח"ב ג; אמונה טז, כ; ארץ ישראל ח"ב ז;

בנים יז, לה, נט, סו, עט, ק, קג, קד ח"ב ז; בית ח"ב ה; בטחון י;

דעת יז, כג, כט; המתקת דין לה; התנשאות י ח"ב יב; טלטול ח"ב ד;

ישועה יג, יד, טו, יז, כב, כו; כבוד ג; לימוד ח, ע, עט, צב ח"ב ח, יב,

טו, יז; לשון הרע יא; מריבה מז; ממון ח"ב י; ניאוף ח"ב יט; ספר

ח"ב ה; צדקה כ, סא, סד; צדיק מה, נ, קמד ח"ב כא; רחמנות א;

שמחה כה; תשובה כד, לח, סט; תפילה עז, פ ח"ב ו; זכיה בדיני

עכום - המתקת דין ח"ב ד; זכיה לאהבת השם יתברך - אהבה

ח; זכיה לאכילה - בגדים ח"ב ז;

לו; כבוד ה; מריבה יב ח"ב יט, כ; ענה ט; עצבות כג; צדקה ו;

1

ידידי - הרהורים ג; הצלחה טו; ידידי דברים ד; מריבה לג; עצבות

כה; פחד לד; תשובה ח, מח, סט, צ;

ידידי דברים - דרך ח"ב א; התנשאות ח"ב יא; ידידי דברים א, ג;

ולד - בנים ד, כת, לו, מז, מח, נ ח"ב ג; הרהורים לט, נח; מריבה

ח"ב י, כב; מפורסם ג; צדיק מא ח"ב יח;

וסת - הכנסת אורחים ח"ב ב; בנים מד; נדה ג; נדה ח"ב א, ב; סגולה

ח"ב ה;

ותרן - ותרן ח"ב א;

ותרנות - אמונה ח"ב יב;

2

זכובים - אהבה ח"ב ב; אמונה ח"ב ט; המתקת דין קט;

זדונות - תשובה צד;

זדושין - בנים ח"ב ו;

זהב - הרהורים כו; חן ט;

זהירות - אהבה ט, י; אמונה ח"ב יד; אכילה ח"ב י; בנים מז, צא;

בית א ח"ב ד; בגדים ד, יג; בטחון יא, טו; ממון ה; ניאוף לו; נדה א;

ספירת העומר ח"ב ב; פחד יד; צדקה ח"ב ז; צדיק צו; קרי ד ח"ב

ה; תשובה מז; תפילה מא ח"ב יד; **זוגות** - חיתון ח"ב י;

זוהמה - הרהורים נח;

זווג - אמונה כא; אכילה ח"ב ז; בנים ח"ב טו; הוראה ג; חיתון ח"ב

א, ב, ו, ט; מריבה ח"ב כב; ממון ח"ב יג; ניאוף ג, ו, לה ח"ב ט; צדיק

קס ח"ב יח; תפילה ח"ב ט;

זווג ראשון - צדיק פה;

זווג שאינו בקדושה - ניאוף יט;

זול - ממון צו; שבת ח"ב ג;

קו; זכיה לעושר - ממון ד, נג;
זכיה לעליה גדולה - התנשאות
 ה; זכיה לענוה - ענוה ב; זכיה
לעשירות - ממון צב; זכיה
לפרנס - ממון לט; זכיה לפרנסה -
 אכילה ג; יראה ח"ב א; ממון פו
 ח"ב ג, ח; זכיה לקבורה - בגדים
 ח"ב ד; זכיה לקבל מוסר - תוכחה
 י; זכיה לרוח בינה - אמונה טז;
זכיה לרוח הקודש - המתקת דין
 ח"ב ג; זכיה לרחם - רחמנות ה;
זכיה לשדוכים - רחמנות יא;
זכיה לשלום - לימוד עה; זכיה
לשמחה - שמחה ז, טז; זכיה
לשם טוב - טלטול ח"ב א; כעס
 לב; זכיה לשמירת שבת - תשובה
 מ; זכיה לשם עולם - אמת כה;
זכיה לשתיה - בגדים ח"ב ז;
זכיה לתורה - לימוד ט, פו; זכיה
לתורה לשמה - לימוד סא, עח;
זכיה לתחית המתים - אמונה נג;
זכיה לתלמידים - צדיק טז; זכיה
לתשובה - לימוד ל;

זכי הראות - לימוד ח"ב טו; ראייה
 ח"ב יא, יב; שוחט ח"ב ד;

*זכירה - המתקת דין ח; הרהורים
 ח"ב יא; התנשאות כט; הצלחה
 ט; זכות אבות א; זכירה ג, ה, ו;
 טלטול ח"ב ג; ישועה י; ניאוף נג;
 ענוה יט; פחד ד; צדקה לה; צדיק
 קג, קפו ח"ב ז; תפילה נח;

זכר - בניים כח, מא, מד, עה, פד,
 צ, צב, קב, קג ח"ב יח, יט; מריבה
 סד; ממון קב; שלום יד;

זכרון - זכירה ז, ט, י, יב, יג; ניאוף
 מט; צדיק יט;

זלזול - אמונה כו; אכילה ח;
 בגדים ח"ב ד; ממון לב;

זמן - אמת ז; בית ה ח"ב ה;
 המתקת דין קה; הצלחה ח"ב ב;
 חקירה ג; לימוד ח"ב א; מריבה ח"ב
 י; צדיק מח, נה; תשובה ח"ב א;
 תוכחה יד;

זמר - שמחה יד;

זכיה לאמונת חכמים - אמונה
 יד; זכיה לאמת - אמת טו, אמונה
 סב; צדקה לא; זכיה לאריכות
ימים - ממון מ; תפילה מא;
זכיה לבגדים - צדיק ח"ב ב; זכיה
לבגדים נאים - בגדים ח"ב א;
 משיח ח"ב א; זכיה לבטחון -
 בטחון יד ח"ב ב; הרהורים ח"ב ב;
זכיה לבינה - דעת יט; לימוד כח;
זכיה לבנים - הכנסת אורחים ג;
 בניים ט, כא, עט ח"ב כב; מריבה
 מ ח"ב ד; צדקה יט ח"ב טו; זכיה
לבנים זכרים - בניים פה, צ, קח;
זכיה לבר לבב - הרהורים כא;
זכיה לגידול בניים - בניים א; זכיה
לגילוי שכינה - תפילה ח"ב ג; זכיה
לגן עדן - תוכחה יב; זכיה לדירה
נאה - ממון יט; זכיה לדעת - דעת
 יח, יט, לא; יראה ח"ב ט; צדיק ח"ב
 טו; שמחה כז; זכיה להבין - דעת
 ט; ניאוף ח"ב ז; הרחקת רשעים
 יא; זכיה להבנת התורה - דעת
 ח"ב א; זכיה להיות רועה נאמן -
 התנשאות ח"ב ד; זריזות ח"ב א;
זכיה להתגלות אליהו - שלום
 יג; זכיה להתלהבות - שמחה כ;
זכיה להתנשאות - התנשאות מ,
 מא, מב ח"ב יא; זכיה להתקרבות
לצדיקים - צדיק קלה, קנו; זכיה
לזכרון - זכירה יג; זכיה לחיות
הנשמה - בגדים ח"ב ז; זכיה
לחכמה - דעת כב; תשובה ט;
זכיה לחן - חן א, ב, י; צדקה
 לח; זכיה לטלית נאה - חידושין
 דאורייתא יב; זכיה ליראה -
 יראה ב, ד, לו ח"ב ט; צדיק ח"ב
 טו; זכיה לישועה - עצה ה; זכיה
לכבוד - התנשאות י; כבוד יג,
 כז; צדיק קלט; שלום ב; זכיה
למדת בושח - בושח כג; זכיה
למדת בטחון - בטחון טו; זכיה
למועדים - רחמנות יב; זכיה
למלוכשים - בגדים יג ח"ב ז;
זכיה לסור מרע - צדיק קמג;
זכיה לספר - כבוד כט; זכיה
לעולם הבא - אכילה ג; צדיק

חבורות - מריבה ח"ב כא;
חבורת רשעים - מריבה נח;
חביב - אמונה ו; אכילה ז; דין ה;
 ממון ח"ב י; צדיק ס; תפילה ח"ב ו;
חבוק - דעת ב;
חבר - בטחון ח; המתקת דין ח,
 סד; התנשאות יח; התנשאות ח"ב
 ה; חידושין דאורייתא ח; לימוד
 י; לשון הרע ז, י, טו; מריבה סב,
 סג ח"ב יב; ממון כד, נח; ניאוף לז;
 נהנה מאחרים ו; עצה ג; פדיון
 שבייים ח"ב ג; רחמנות י ח"ב א;
 שרים ב; תוכחה ח"ב ד; תפילה
 לט ח"ב א; אומנות חברו - בנינים
 לט; בושה מחברו - בושה לב;
ביון חברו - בושה ד; ביטול
חברו - לימוד ה; בן חברו - בנינים
 כו; לימוד נה; גזילת חברו - גניבה
 וגזילה א, ד; ממון יד; דם חברו -
 תוכחה ט; הוכחת חברו - המתקת
 דין ז; הזק חברו - ממון ק; הפלת
חברו - אמונה ח"ב יג; בנינים ח"ב
 יג; מחשבת חברו - דעת ח"ב
 יז; ממון חברו - גניבה וגזילה
 ה; מניעת חברו - מריבה לב;
מסירות על חברו - מסור א; מסית
חברו - בגדים ז; יראה ה; מריבה
 לב; תשובה נח; עשית בגדים
לחברו - בגדים ח"ב ה; פני חברו -
 בושה א, לג, לד; גניבה וגזילה טו;
 זכירה א; פרנסת חברו - ממון
 צט; צרת חבריך - בושה ח; קלון
חברו - כבוד כט; קנאה על חברו -
 מריבה עז; רדיפת חברו - מריבה
 ב; תבואת חברו - בנינים לא; תחום
חברו - התנשאות ח"ב א; תפילה
על חברו - תפילה ו, עח;
חג - ממון ח"ב כו;
חגורה - הרהורים ח;
חדש - לימוד כב;
חוטא - בושה כה, כט; בגדים ב;
 לשון הרע יג; ממון מד; צדיק מא;
 תפילה לט, ס;
חוטאים - תשובה יט;

זמרה - אכילה ח"ב טו; נגינה ח"ב
 ה; עצבות כז;
זמר של שחוק - ממון צו;
זמר של שמחה - פחד יא;
 זן - צדקה ט;
זנות - בנינים כט, ל, צח; ניאוף ח"ב
 יג, טו, טז; קרי א;
זקן - יראה ב; מריבה כה;
זקנה - בית י;
זקנים - זקנים ח"ב א, ב, ג; עצה ב;
 תשובה ח"ב ד;
זקן מנאף - ניאוף ז;
זקנים שברור - ממון ח"ב יד;
זר - חידושין דאורייתא ז; צדקה
 ח"ב ח; צדיק ח"ב יח;
*זריזות - בנינים לז; התנשאות ח"ב
 ד; זריזות ח"ב א; עצלות ב;
זריקה - לימוד מג; צדיק יד;
זריקת דיבורים - תוכחה ח"ב ד;
זרע - בנינים ז; בית ח"ב ו; לימוד לז;
 מריבה צא; ניאוף ו ח"ב יט; ספר
 ח"ב ה; גידול זרעו - נהנה מאחרים
 ז; המשכת הזרע - מריבה ח"ב
 כב; צדיק ח"ב יח; הפסקת הטובה
מזרעו - בנינים עג; התמלאות
העולם מזרעו - בנינים ח"ב ז;
 מריבה ח"ב ד; זכיה לזרע - בנינים
 סז; זרע ברך השם - שמחה כב;
זרע דוד המלך - עזות ח"ב ב; זרעו
של אדם - צדקה נא; זרע כשר -
 הרחקת רשעים ט; זרע נולד -
 ניאוף לה; כליון זרעו - מריבה צ;
קליטת הזרע - הרהורים כט;
תפילה על זרעו - תפילה סא;
זרעים - המתקת דין לט;
זרע לבטלה - ניאוף כו, מא, מח;
 קרי ח"ב א; שכרות ח"ב ב;
זרקא - מריבה ח"ב כד;
זריעה - בנינים צד; לימוד ג;

חורש - ניאוף כא;
חורשינ - ממון ז;
חושב - המתקת דין נ; ניבול פה א;
חוש השמיעה - לימוד סח;
חושך - בגדים ח"ב א; הוראה ה;
 לימוד ח"ב יז; משיח ח"ב א; נהנה
 מאחרים יא; צדיק ח"ב א;
חותן - לימוד ח"ב י;
חזה - גניבה וגזילה ח"ב א;
חזיר - אמונה מה;
חזרה בתשובה - צדיק ג ח"ב טז;
 תשובה כד, לג, לד, לה, לו, לט, מ,
 מז, ס ח"ב ה, ט;
חטא - גניבה וגזילה א; הרהורים
 נד, נו ח"ב כג; כבוד י; כעס ד;
 תשובה יד;
חטא האיש - נדה ד;
חטא עבודה זרה - צדקה כג;
חטאים - צדיק קמא; תפילה פג;
חטאת אבותיו - ניאוף כט;
חטאת נעורים - גאווה לד; זכירה
 י; כבוד יא; ממון מב; עצבות א;
 פדיון שבויים יא; תשובה ע;
חטיבת עצים - שרים ד;
חטיטה - כבוד טז;
חטים - דעת ג;
חי - צדיק ח"ב יט;
חיבוב - צדיק פד, רו;
חיבוק - כבוד ז;
חיבור - הצלחה ב; זיוף ב; מריבה
 לא; הרחקת רשעים יא;
חיבור פרושים - ניאוף ח"ב יט;
 ספר ח"ב ה;
חידוד השכל - צדיק קלח;
חידוש - בנים ח"ב כז; בית ח"ב
 ה; המתקת דין ח"ב ו; הרהורים
 יג; התנשאות ח"ב ז; חידושין
 דאורייתא ז, י, יד; צדקה ח"ב ח;
חידושין דאורייתא (חידושי תורה) -
 אמונה ח"ב יח; ארץ ישראל ח"ב ב;
 חידושין דאורייתא ג, ה, ז, ח, ט,

חוט של חסד - המתקת דין ז, סה;
חול - בנים סב;
חולאים - עצבות ח"ב ד;
חולאת - הרהורים ח"ב ח, יא, כא;
 חידושין דאורייתא יא; טלטול ח"ב
 ה; ממון עא; נפילה ח"ב ג; עצבות
 יג; פרישות ח"ב ד; רפואה ח"ב א;
 תשובה נו;
חולאת חזק - סוד ח"ב א; רפואה
 ח"ב ב;
חולה - המתקת דין עא; מריבה
 לח; עצבות כב; צדיק קטז; תפילה
 סד; דף פד בסופו;
חול הים - ספר ח"ב ד;
חולי - אמונה מ ח"ב ה; בנים נו ח"ב
 ו, י; בכיה ח"ב ג; גניבה וגזילה ח"ב
 א; הוראה ו; לשון הרע ה; מריבה
 כב; ניאוף ח"ב א; פדיון שבויים ח"ב
 א; חולי הצואר - סגולה ח"ב ט;
חולי הריאה - סגולה ח"ב א; חולי
כאב רגלים - צדקה ח"ב א; חולי
מעים - תשובה פט; חולי נופל -
 מוהל א; דף פד בסופו;
חולק - מריבה כח; צדיק ר;
חולקים - מריבה לו, סא ח"ב ד;
 ניאוף כו; צדיק קכט, קצג;
חולשה - אמונה לד; בנים קה; כבוד
 ז; ממון כט; צדיק קצה; הרחקת
 רשעים ח;
חומה - בית ח"ב ו;
חומרה - הוראה ה; לימוד ח"ב יז;
חוסן - גאווה מ;
חופה - בנים ס; דרך ב; חיתון ח"ב ח;
חוץ לארץ - ארץ ישראל ח"ב ד;
 צדקה ח"ב טז; צדיק מה;
חוצפה - עזות י;
חוקות - אמונה לח;
חורבות - קליפה ג;
חורבן - בית ו, ט, טז, יז; בכיה ח"ב
 ג; כעס טו; מריבה סד; סגולה ח"ב
 ט; שבעה א; תפילה פ;
חורבן ביתו - קנאה ח;

ח"ב יב; תוכחה ד; בעלי **חכמה** -
 בנים כא; זכיה לחכמה - דעת כב;
חכמת אלקים - יראה כו; מעיינות
החכמה - חידושין דאורייתא ד;
רצון לחכמה - דעת יג;
חכמות - דעת ח"ב ט; תשובה עו;
חכמות חיצוניות - אמונה ח"ב יא;
חכמות רמות - צדיק צא;
חכמי הדור - אהבה ח"ב ג; דעת
 ח"ב ט; חידושין דאורייתא ד; פדיון
 שבויים ח"ב ה;
חכמי לב - בנים צה;
חכמים - אמת נא; דעת יב;
 הכנסת אורחים ז; בנים נה ח"ב
 טו; דעת יב; זקנים ח"ב ג; ליצנות
 ח; ממון ח"ב ה; צדיק ס; שלום כג;
חלב - בנים מז, סה, פח ח"ב יב;
חלב עז - נדה א;
חלה - אמונה ח"ב יד;
חלום - אמת מד; בנים כט; גאווה
 יט; חלום א, ב, ג, ד, ה ח"ב א;
 עצבות ל;
חלום רע - עצבות ל;
חלון - בנים קה;
חלונות - תפילה מד;
חלושי ראות - ראייה ח"ב ב, ג, ד;
חלישות - המתקת דין ב;
חלישות הדעת - צדיק פח; תשובה
 כה;
חלפים - ראייה ח"ב יא; שוחט ח"ב ד;
חלף כשר - סגולה ח"ב ז; שוחט
 ח"ב ה;
חלק לעולם הבא - תשובה ח;
 תפילה יב;
חם - בנים ח"ב טו;
חמדה - אמונה ח"ב י; הרהורים
 מו; ממון ח"ב יז;
חמה - צדיק קצה;
חמור - בושה ב;
חמימות - תשובה ח"ב ג;
חמס - בית ח"ב ח; צדקה לו;

יב, טז; לימוד ג; ספר ח"ב ג; צדקה
 ח"ב ט;
חידושי תורה - חידושין דאורייתא
 א;
חיוב - אכילה ו; טלטול ח"ב ה;
 צדיק ח"ב כא; הרחקת רשעים
 ח"ב ה;
חיות - התנשאות מג; לימוד ב;
 עצלות ב; צדיק קמ, קמא;
חיות הנשמה - אכילה ח"ב יג;
 בגדים ח"ב ז;
חיות רעות - אכילה ח"ב י; דרך י;
חיוזק - ממון מח; סגולה ח"ב א;
 צדיק מט;
חייבי כריתות - תשובה יג;
חיים - אמת כא; אמונה סח; בנים
 עא, קא; טבע ח"ב א; כבוד טז; כעס
 ז; לימוד ח"ב ב; נהנה מאחרים יא;
 צדיק קצח; שלום ב, טז; תשובה
 עד;
חיים גשמיים - צדקה ח"ב ב; שבת
 ח"ב א;
חיכוך - מריבה ח"ב כא;
חילול - הרהורים ט;
חילול השם - בנים יד;
חילוף - המתקת דין סט; ממון עד,
 עט; צדיק מב;
חילוק - צדיק רג;
חילות - שוחד א;
חימה - המתקת דין מא; צדקה ל;
חיפוש - מריבה יח; ממון מא;
חירוף - אמונה טו, מח; בושה ו,
 יח;
*חיתון - דין ד; חיתון ח"ב ג, ד, ה;
חכם - דעת יא ח"ב ב; המתקת דין
 עא; יראה א; מריבה ח"ב ט; צדיק
 ל; קרי ד;
חכמה - אמונה יט; בית ח"ב ח; גאווה
 כ; דעת י, יב ח"ב ו; המתקת דין סד;
 התנשאות ח, כה; כעס ה; לימוד יד
 ח"ב טו; ליצנות ה; ממון קד; סגולה
 ח"ב י; צדיק מב, עז, קפג; ראייה

חרון אף - המתקת דין עג; צדיק קסה; תשובה מח;

חרות - צדיק ח"ב יד;

חרטה - גאווה כא; תשובה כו;

חריפי הדור - זכות אבות ח"ב א; יראה ח"ב ד; תשובה ח"ב ז;

חרישה - לשון הרע י; מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח;

חרפה - מריבה כט; פו; תפילה עז;

חשבון - צדקה טז; תפילה כב;

חשיבה - כבוד יז; נפילה יד; צדיק קפ;

חשיבות - הכנסת אורחים ח"ב ג; התנשאות ח"ב יב; זקנים ח"ב ג; חיתון ח"ב י; יראה ז; כבוד יט; כעס י; לימוד ח"ב טז; צדיק יט;

חשק - יראה לח; לימוד א, עג, עז, פא; לשון הרע ח;

חשש - לשון הרע ד;

חתונה - ניאוף ד;

חתיכת עץ - מפלת ב;

חתימה - ניבול פה ד;

חתן - שמחה כג;

חתנים - בנינים נה, צ; דרך א; חיתון ח"ב י;

ט

טבילה - יראה לו; מומן ח"ב כו; נדה א ח"ב ג; ספירת העומר ח"ב ב; פרישות ח"ב ד; תפילה מ;

טבילת מצוה - בנינים ח"ב ו;

טבילת מקוה - המתקת דין כב; זכות אבות א;

טבילת קרי - קרי ה;

טביעה - אמת ח"ב ו;

טביעת מים - אמת ח"ב ו;

*טבע - בית ה; דעת ד, יב ח"ב ב; טבע ח"ב א, ב; סגולה ח"ב ו; צדיק ח"ב כ; תפילה יט;

טבעי העולם - דעת ח"ב ב;

*טהרה - אכילה ב; בנינים מז;

*חן - חן ג, ח, יב; ענוה יד; שרים ג; **זכיה לחן** - חן א, ב, י; **מציאת חן** - חן ה, ו; **נשיאת חן** - חן ז ח"ב א; תפילה ל; **נתינת חן** - חן יג; **סגולה לחן** - חן ט;

חנוכה - בנינים נד;

*חנופה - אמת יד; אמונה סא ח"ב ב; בושח יט; בטחון טז; חנופה א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט ח"ב א; ליצנות ג; ניבול פה ב; פחד כג; תפילה ד;

חנם - צדקה נו;

חנק - אכילה ח"ב ה; לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח;

חסד - אמת יח; אמונה סה; דעת כד; המתקת דין כז, לא, לב, לד, לה ח"ב ז; חן ט; ישועה כ, כז; יראה ח"ב א; ממון נד ח"ב ג; ניאוף כט; נפילה ה; צדקה א, נד ח"ב ז; צדיק קעד; שמחה כו; תשובה סז; תוכחה טו; **ביאת חסד** - בנינים קב; **הסתלקות החסד** - המתקת דין מד; **חסד השם יתברך** - הרהורים כ; ישועה יז; **חסד יקר** - המתקת דין לג; **חסד של אמת** - דעת לא;

חסדים - שכרות ח"ב ה;

סיפור החסדים - אמונה ט;

חסיד - בית ח; מריבה כט;

חסידות - ענוה ד; צדיק צז;

חסידים - מריבה לו;

חסרון אמונה - ממון ח"ב יז;

חפץ - חידושין דאורייתא יג; צדיק סו ח"ב ד; תשובה עו, פב;

חפצים - צדיק ח"ב ט; תפילה יג;

חצות - לימוד עט, פ;

חק - אכילה ח"ב יד;

חקיקה - צדיק מח;

*חקירה - חקירה א, ב; מריבה ח"ב ה;

חרב - אמת לו; אמונה מב; בית ח"ב ח; מריבה קז; סגולה ח"ב י; תשובה ג;

טו; לימוד צ; צדיק ח"ב כא; תשובה עו;

טעמי התורה - חידושין דאורייתא טו; לימוד נא; מריבה ח"ב כד;

טענה - בניים ח"ב ז;

טפשות - כעס יב;

טרפות - אהבה ח"ב ד; הוראה ג; שוחט ח"ב ב;

י

יאוש - אכילה ה;

יגון - עצבות ה, כג, כד;

יגיעה - חקירה ב; חידושין דאורייתא יג; לימוד ח"ב יג; מריבה ח"ב יג; ממון מג; נדה א;

יגיע כפים - ממון ח"ב יא; נהנה מאחרים ח"ב א;

יגע - המתקת דין ח"ב ט; הרהורים ח"ב א;

יד - צדקה נט; קליפה ב;

יד חברו - צדקה י;

ידיים - אמונה כז; ארץ ישראל ח"ב ו; בניים לו, פג; המתקת דין ח"ב י; הצלחה ו; נפילה יב; צדקה כז; תפילה מה;

ידיים ריקניות - צדיק כ;

הודעה - המתקת דין טו, טז, קא; ישועה כה; מריבה ח"ב ז;

ידיעה - אמת מד, מז ח"ב ג; אמונה ד, ה, כו, כח ח"ב א; אכילה ח"ב ו, ט; בניים צו ח"ב ל; בית ח"ב ו; בושח י, יד, כ, ל; בגדים ב; גאווה ח, י, יב, לה; גניבה וגזילה ה, יב; דעת ח, כה, כו ח"ב א, ב, יג;

המתקת דין יד, כג, כד, לב, לג ח"ב ו, יא; הרהורים ח"ב ה, ח, יד, כא; זכירה י; ישועה טז; יראה יד, לה; כבוד טז ח"ב א; כעס יג; לימוד ד, ה, סו ח"ב ט; מריבה י, טו, לד, נב, נו, פב, פה ח"ב כא; ממון טו, מד; מוהל ה; נפילה ח ח"ב א, ב;

ניבול פה א; ענוה ח"ב ה; עצבות י; עונש ו; עצה ו; עוות א, ד, ז,

טהרה ח"ב א; ממון טז; נפילה ט; תפילה ח"ב יד;

טובה - אמונה ד; בניים עג; המתקת דין ט, טא; זקנים ח"ב א; לימוד לד, נט, עא; מריבה פה; צדיק יד, עט, צג, קי; הרחקת רשעים ד; תוכחה יד;

טובה לעולם - ספר ח"ב ו;

טובה תחת רעה - רחמנות ז;

טובות - חיתון ח"ב ג; טלטול ח"ב ג; ישועה ו, י; ניאוף ח"ב ה; נהנה מאחרים ה; צדיק קעג; צדיק ח"ב ז; תפילה נח;

טוב כללי - תפילה א;

טוב עין - לימוד מד;

טובתן של רשעים - צדיק ע;

טומאה - בניים מז; ממון יד;

טומאות - ניאוף יז;

טועים - הרחקת רשעים ח"ב ב;

טוען - מריבה ח"ב ד;

טוען ונטען - ניאוף י;

טחינה - מפלת ח"ב ב;

טיירה - הרהורים טו; מריבה ח"ב יז; ממון ס ח"ב כז;

טירחה - דרך ג; המתקת דין עב; ממון ח"ב ה, ח; ספר ח"ב ג; צדקה סד; צדיק י, יב, סח, עא, קו; תפילה יט;

טל - אכילה ח"ב ה; דעת ח"ב ד; הרהורים ח"ב א; לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח;

טלטול - טלטול ח"ב א, ב, ג; מסור א; צדיק קסו ח"ב ו, ז;

טלית - בושח ב; חידושין דאורייתא יב;

טמאים - צדיק קסד;

טנופת - מריבה ח"ב יב;

טעות - אמת א; מריבה קה; צדיק פח; ראייה ח"ב ו;

טעם - אכילה ח"ב ו; ארץ ישראל ח"ב ז; דעת ה; חידושין דאורייתא

יום המיתה - יראה לד; צדיק נו;
יופי - בגדים ח"ב ג; הוראה ה;
 מריבה ח"ב יז;
יופי המלך - לימוד ח"ב יז;
יוקר - דין ז; המתקת דין לג; צדקה
 בז;
יושר - שרים א, ב;
יחוד - אמת ח"ב ב; הוראה ג;
יחוד השם - הצלחה יח;
יחוס - בנים ח"ב יז; יחוס ח"ב ג;
יחיד - המתקת דין י; יראה ח"ב ה;
 תשובה צו; תפילה ח"ב יב;
יחף - בגדים ב, ד;
יין - אכילה ח"ב יג; בנים ט, מה
 ח"ב יח; בית יא; בגדים ח"ב ז;
 גאווה לה; דעת ו; המתקת דין נה,
 עו; מריבה ח"ב כג; ממון יב, נב;
 ניאוף יא; שכרות ב, י ח"ב ו; דף פד
 בסופו;
יכולת - תשובה נג, צ;
ילדות - זקנים ח"ב ג;
ילדים - בנים פג;
יללה - גאווה כה;
ים - אמת מט; אכילה ח"ב ה; דרך
 א, ד, ה, יא; ספר ח"ב ד; תשובה
 ח"ב ח;
ימים - בית י ח"ב ב;
ימים אסורים - ניאוף ח"ב ג; פדיון
 שבוים ח"ב ד;
ימין - לימוד פז;
יניקה - בנים מז; לימוד ח"ב י;
יסורים - המתקת דין א, ו, יט,
 לו, לח, נו, צ, קח; לימוד ח"ב
 א; ליצנות ד, י; מריבה ח"ב
 יא; ממון נד; ניאוף כו; עצבות
 לג; צדיק עט, קנט, קסז, קסט;
 קליפה ח"ב א; תשובה יז, לא,
 עה; ביטול היסורים - ענה יב;
בעיטה ביסורים - המתקת דין
 ח"ב ה; קבלת היסורים - בנים
 סז; המתקת דין כ ח"ב ג; לימוד ז;

ט ח"ב א; פחד א, כא, כב ח"ב א;
 צדקה סו; צדיק יד, לח, קמב,
 קצח, ר, רד ח"ב ח, י; קרי ח"ב ה;
 הרחקת רשעים ט, יא; ראייה ח"ב ז;
 שמחה ו, יג, כו; שבועה ז; תשובה
 עד, עז, פא; תוכחה ז ח"ב ג; ידיעה
במשפטי התורה - לימוד י; ידיעה
להורות - בנים ח"ב כ; פוסק ח"ב
 א; ידיעה להזהיר - תוכחה ט;
ידיעה להתנהג - דעת יד; ידיעה
לשמור - הרחקת רשעים ח"ב
 ד; ידיעה מארץ ישראל - ארץ
 ישראל ח"ב ז; צדיק ח"ב כא;
ידיעה על אהבת כבוד - כעס כח;
ידיעה על אהבת כזבים - כבוד
 כג; ידיעה על אויל - לימוד פג;
ידיעה על התנשאות - התנשאות
 יט; ידיעה על חנופה - חנופה ד;
ידיעה על שדים בבית - מריבה
 ח"ב יא; ידיעה על שונאים
השם - תשובה עח; ידיעת הדין
שלמעלה - המתקת דין סג; ידיעת
המלאכים - ממון ח"ב יא; ידיעת
הקדוש ברוך הוא - דעת כח;
ידיעת יהודי - חידושין דאורייתא
 י; ידיעת יראתו - נפילה ט; ידיעת
כח היצר הרע - אהבה ח"ב ב;
ידיעת נשמתו - פדיון שבוים
 ח; ידיעת סתרי תורה - עצה א;
ידיעת שמות הקודש - בטחון י;
יד שרים - ניאוף לו;
יהודי - חידושין דאורייתא י;
יהושפט - מריבה ק;
יהיר - גאווה כג;
יולדת - קליפה ב;
יום - דרך ח"ב ה; המתקת דין א,
 סה, עד, עו; חלום ח"ב א; חיתון
 ח"ב ב; ממון מג; ענה ט; קליפה ח;
יומא דשוקא (**יום השוק**) - הרהורים
 ח"ב טו;
יום הגשמים - תפילה טז;
יום הדין - המתקת דין ח"ב ה;
 צדקה ח"ב ו;

י; לימוד מזו; נפילה מיראה - יראה ג, לה; נפילה ט; קלקול היראה - דעת ח"ב ח; התנשאות ח"ב ג; יראה ח"ב ז; תועלת ליראה - הוראה ב; יראה ח"ב ב; יראי השם - צדיק ח"ב טו; יראים - טלטול ח"ב ב; צדיק יט, קס ח"ב ו; ירא שמים - בנים ח"ב י; בטחון ג; לימוד עד; מוהל א; צדיק רג; יראת שמים - בנים ח"ב יב; יראה ה, ו, ז, ט, יד, טו, כא; צדיק קצא, קצח, ר; תפילה כד; ירושא - בנים לא, עט; ירושלים - אמונה מב, מג, מו; בנים פח; צדקה כא; יריד - הרהורים ח"ב טו; ירידה - התנשאות ב, ז; כבוד יב; כעס ה; לימוד כג; מסור ב; נפילה טו; צדיק קס; ירידה לטמיון - ממון כד; ירידה מגדולה - צדיק מא; ירידה מנכסים - צדקה סו; ירידת גשמים - שבעה ג; ישוב הדעת - ממון עז; *ישועה - אמונה ח"ב ו; ישועה יא, יד, כב; כעס לח; נפילה ה; שמחה כו; תפילה טז; ביאת ישועה - המתקת דין כב; חנופה ז; ישועה ב, ג, ה, כא; לימוד עא; תפילה ח"ב יב; הושעת עניים - גאווה ט; זכיה לישועה - ישועה כו; עצה ה; ישועה לבניו - התבודדות ח"ב א; ישועת אדם - ישועה יג; ישועת הקדוש ברוך הוא - אמת לב; אמונה סו; ישועה כה; מריבה ג, לט; הרוקת רשעים יד; ישועת ישראל - לימוד ח"ב י; סימן לישועה - הרוקת רשעים טו; עיכוב הישועה - אמת יט; צפיה לישועה - בושה יא; ריבוי ישועה - צדקה לט; ישיבה - לימוד יד; צדיק קצב; ישיבה במקום - תשובה נט;

שמח ביסורים - ישועה ב; תכלית היסורין - המתקת דין ה; יער - שרים ד; יציאה - לימוד ח"ב יב; תוכחה ח"ב ה; יציאה לעולם - ספר ח"ב ז; יציאה לשוק - ראייה ח"ב ט; יציאה מהבית - פדיון שבויים ה; יצר - בנים ח"ב טז; הרהורים נה; ממון ח"ב כא; נסיון ח"ב ג; יצר הרע - אמת ח; אהבה ח"ב ב; אמונה נד; הרהורים יט, מא, מב, מה ח"ב כג; מריבה עד; צדקה ח"ב יט; צדיק קד; תשובה מה, נו, פא; יצר טוב - הרהורים ח"ב כג; יקר - כעס יח; צדקה סד; תשובה עג; ירא - התנשאות יח; מריבה נד ח"ב כד; נהנה מאחרים ח"ב ב; צדיק קד, קיג, רג; ראייה ח"ב ט; תשובה פו; תוכחה ח; ירא אלקים - יראה יב; *יראה - אמת ח"ב ז; בנים פה; גאווה יד; דעת יח ח"ב ז; הרהורים ח"ב יג; ישועה כד; יראה כג, כד, כה, כו, כח, כט, ל, לא, לד, לו, לח ח"ב א, ו; ממון ח"ב ג; ענוה טז; צדיק קעה; קרי ח"ב ה; שמחה י; תשובה צד; ביאה ליראה - אמת לח; יראה א, יג, לב ח"ב ג; לימוד ח"ב ג; פוסק ח"ב ב; הארת היראה - זכות אבות ח"ב א; יראה ח"ב ד; לימוד ח"ב ה; תשובה ח"ב ז; הסרת היראה - יראה לג; הפסד היראה - יראה ח"ב ח; ממון ח"ב טו; זכות היראה - יראה יא; זכיה ליראה - יראה ב, ד, לו ח"ב ט; צדיק ח"ב טו; יראה מהצדיק - צדיק קמג; יראה מתלמיד חכם - חן י; לימוד יב; יראה רעה - הוראה ה; לימוד ח"ב יז; יראה של צדק - תשובה עד; יראת העם - יראה כז; יראת השם - יראה ח, יט, כ; יראה ח"ב ט; שבעה ז; יראת חטא - יראה

ו; ניאוף לו; כבוד השבת - ממון לו; כבוד התורה - התנשאות מב; מריבה ד; ממון לד; כבודו של אדם - שמחה כז; כבודו של מקום - ממון ח"ב יא; כבוד יראי השם - שבועה ז; כבוד לזקן - מריבה כה; כבוד מלכות - כבוד כ; כבישת עוונות - תשובה ח"ב ח;

כברה - צדיק ג;

כבשן אש - ברושה לא;

כהן - בנין ז; ממון לו; צדקה ס;

כהנים - המתקת דין ח"ב ז; חיתון ח"ב י; צדקה ח"ב ז; צדיק רט;

כובע - גאווה כו;

כוחו של אדם - פחד ח;

כוכבים - לימוד ח"ב א;

כוכבים ומזלות - צדקה ח"ב ד; תשובה יב;

כוונה - הרהורים ב, כו; חיתון ח"ב א; תשובה פז;

כוונת דעתו - תפילה ח"ב יג;

כוונת הלב - בטחון יא; ממון ח"ב י; שמחה יב; תפילה ח"ב ו;

כועס - כעס ה, כ, כח, כט; עבירה ב;

כופר - לשון הרע יג;

כותים - הכנסת אורחים ז; בנין מא;

כותית - הרהורים נא, נח; ניאוף לט;

כותנת - בנין ח"ב כו;

כותנת צדיקים - ברושה ה;

כזב - אמת לו, מא, מב; ברושה כז; זכירה ח; כבוד כג;

כזבים - פחד כז;

כח - אהבה ח"ב ג; אמונה ח"ב ה, ז; אכילה ג; אבידה ח"ב א; בנין לו, עז; גאווה ט, כז; דעת ח"ב א; המתקת דין ח"ב ו; יראה ח"ב ה; לימוד ח"ב ז; מריבה יט ח"ב יח; ממון יא; מוהל ד; ספר ח"ב ד; ענוה ט; צדיק ק, קי, קכ, קכא ח"ב י;

ישיבה של מעלה - צדקה סא; תשובה כד;

ישן - לימוד כב;

ישר - מריבה לא; עזות ו;

ישראל - אהבה ה; אמונה ט, לט, מ, מו, מז, נ ח"ב יא; אכילה ו; בנין ז, פו ח"ב יד, כז; ברושה ג; גאווה יא; גניבה וגזילה ט, יד; דין ז; המתקת דין טז, נג, עב ח"ב ג, ו; התנשאות יז ח"ב ד; הוראה ד; זקנים ח"ב א; זריזות ח"ב א; ישועה כז; לימוד לו, מד ח"ב י; לשון הרע ה, ו; מריבה פדה, צט; ממון יא, טז, לו ח"ב ו; ניאוף ו; ניבול פה ג; ענוה א; פחד כד; צדקה א; צדיק קכח, קלג, קסז, קסט, קפא ח"ב יג; שלום כא; תשובה לה, קב; תפילה נח, נט, סב ח"ב ח;

יתום - בנין כו;

יתומים - חנופה ב; ניבול פה ג; תשובה לה;

יתושים - אהבה ח"ב ב;

כ

כאב - בשורה ח"ב א; המתקת דין יד; כאב לב - חנופה ה; עצבות כד; כאב עינים - ממון פד, קג; הרחקת רשעים ח"ב ב; ראייה ח"ב ה, ו, ז, י, יג; רפואה ח"ב ד; כאב ראש - עזות ח"ב ב; כאב רגלים - הוראה ו; ניאוף ח"ב א; פדיון שבוים ח"ב א; צדקה ח"ב א; כאב שיניים - רחמנות ח"ב ב;

*כבוד - ברושה ב; המתקת דין עג; הרהורים כט; התנשאות י, מד; הצלחה ח"ב ב; כבוד א, ד, ז, ח, ט, יב, יג, טו, יח, כא, כה, כו, כז ח"ב ב, ד; כעס כח; לימוד פז; כבוד סה; נפילה טו; צדיק כ, עז, קכה, קלט, קעח; שלום ב; תשובה לו; תפילה נז; כבוד אשתו - ממון ח, צג, צד; כבוד גדול - צדיק קכט; כבוד הנס - כבוד כב; כבוד הצדיק - צדיק קכח; כבוד הצדיקים - כבוד

כנופאי - תפילה ח"ב יא;
כניעה - דעת ח"ב ב; הוראה א;
כנפי הצדיק - צדיק סד;
כנפי השכינה - צדיק קטו;
כנפים - דעת ח"ב ט;
כסול - חידושין דאורייתא יא;
כסף - בנים ח"ב ח; חן ט;
כסף חי - ניאוף לד;
כסף מלא - צדקה נו;
*כעס - אמונה ח"ב י; המתקת דין
 צה; הרהורים טז ח"ב כג; יראה ב;
 כעס א, ג, יד, טז, כג, כד, כה, כז,
 לג, לד, לה, מ, מא, מב; ממון סט;
 נדה א; עצבות טז; עזות ב; פחד
 ל; קליפה ח"ב א; ביאה לכעס -
 גאווה ב; התבודדות ב; כעס יט,
 כא, כב; ביטול הכעס - כעס לט;
הסתלקות הכעס - כעס לו; הצללה
מכעס - ממון ח"ב יז; כעס הקדוש
ברוך הוא - המתקת דין טז; צדיק
 קע; כעס של אשה - בית טז; כעס
 טו; מדת הכעס - כעס לב; סגולה
לכעס - כעס יז, כו; שמירה מכעס -
 כעס לח;
כעסן - בנים קז; כעס כ, כח;
כעסנית - בנים שה;
כפוי טובה - עונש ה; תפילה סב;
כפוף - צדיק צה;
כף זכות - הרהורים ה; ממון סו;
 רחמנות יב; שרים ב;
כף חובה - לימוד לו;
כפיה - בנים ה; הרהורים נו;
 מריבה עח; תשובה ח"ב ה;
כפיה לצדקה - שלום ד;
כפילת הטובה - תפילה עח;
כפירה באמת - שכרות ג;
כפירה בצדיק - צדיק קלו;
כפירות - אמונה יא, כב ח"ב א, ב;
 גאווה כה; המתקת דין כח; חנופה
 ח"ב א; לימוד עז; ממון פא;
כפית היצר - תשובה כא;

רפואה ח"ב א; תשובה פח; תפילה
 י, טז; כח אלוקי - תפילה לד; כח
ביד - צדיק ח"ב יז; כח האדם -
 ממון ס; תשובה כ; כח האומות -
 תשובה לה; כח ההולדה - חיתון
 ח"ב ח; כח היצר הרע - אהבה ח"ב
 ב; מריבה עד; כח המדמה - בנים
 ח"ב ל; מוהל ה; כח המעשר -
 צדקה ח"ב י; כח הצדיקים - צדיק
 ח"ב יא; כח הקללה - יחוס ח"ב א;
כח השכלי - שמחה ג;
כחוש - כעס טז;
כחישה בשר - ממון עא;
כחש - אמת יא; אמונה נח; ממון ס;
כיבוד אב - בנים קח; שוחט ח"ב ב;
כיבוד אב ואם - לימוד כז;
כיס - ניאוף נו; צדקה סא;
כיסוי - חיתון ח"ב ח;
כיסוי הראש - יראה יג;
כיסופין - תפילה א;
כיפה - בית ח"ב ו, ט;
כישוף - בנים פב, פז; התנשאות
 ח"ב ה; כישוף א, ג; ניאוף מד, מה,
 מו; צדיק קסב;
כלב - אכילה ח"ב ט; המתקת דין
 צב ח"ב יא; לשון הרע יז; עונש ו;
כלה - בנים ס, צ; דרך ב; חיתון
 ח"ב ח; שמחה כג;
כל טוב - שלום כ;
כלי בית המקדש - ראייה ח"ב יא;
 שוחט ח"ב ד;
כליה - אכילה ו; בנים ח"ב כ;
 המתקת דין מ; ליצנות י, יא; ממון
 ח"ב כד;
כליון - מריבה ס, צ; ניאוף נו;
 שבועה ט;
כלי זין - בית ח"ב ח; סגולה ח"ב י;
כלי חמס - סגולה ח"ב י;
כלימה - בטחון ח;
כלי מלחמה - מריבה קא;
כלל - תוכחה ה;

לא; לב האדם - עצבות ח"ב א;
לב המתנאין - יראה טו; לב
הרשעים - מריבה כד; לב חושב -
 צדיק קנד; לב מכונן - תפילה יז;
לב מתאווה - הרהורים כג; לב
רך - ענוה יח; לב רע - עצבות ט;
לב שלם - צדקה נח; שמחה א, ד;
 תפילה יז;

לבונה - נדה א; שכרות י;

לבוש - המתקת דין כז; הרהורים
 כ, לה; ממון ח; שכרות ח"ב ד, ה;

לבנה - חיתון ח"ב ב; צדיק קצה;
 ראייה ח"ב ב;

לגלוג - צדיק נב, פב;

להכעיס - עבירה ב; עוות א;

לווה - ממון ו;

לוחצים - תפילה נז;

לויים - נגינה ח"ב ב;

לולב - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;

לומדים - הכנסת אורחים ח"ב ג;
 אמונה יז; התנשאות ח"ב יב; וידוי
 דברים א; ניאוף א;

לחישה באוזן - קישוי לילד ד, ז;

לחם - אמונה ח"ב ה; אכילה ד
 ח"ב יג; בגדים ח"ב ז; מריבה ח"ב ה;
 פדיון שבויים י; רפואה ח"ב א;

לחשים - כישוף א;

ליבון - בנים לז;

לידה - בנים י, כו, כז, כח, לב,
 עד, עה, פג, צ, צב ח"ב ט, יח;
 התנשאות כח; הוראה ד; ממון כ;

לילה - דרך ח"ב ה; המתקת דין
 מג, מו, סה; התנשאות ל; לימוד
 יג, מא; מריבה מח; ממון מג; פחד
 ח"ב ד; קליפה ח; תשובה יב, ק;
 תפילה נ;

לילות - פחד יט;

ליל טבילה - פרישות ח"ב ד;

*לימוד - אמונה יא ח"ב ז; אכילה
 ח"ב ה; בנים מא; המתקת דין
 ח"ב ט; התנשאות יב, יט; חן ה;
 לימוד א, ה, ח, יא, יב, יז, לג,

כפר - התנשאות טז;

כף רגל - צדיק קפח;

כפרה - אכילה ז; בושחה; הרהורים
 נז; ניאוף כג; צדקה כב; צדיק קסט,
 רט; תשובה ו, טו, כט, ל, נ, פז, צא,
 צט;

כפרת עוון - תשובה סו, קא;
 תפילה טג;

כריעה - תפילה ח"ב יד;

כריתות - אהבה יג;

כרם - בנים ח"ב ג;

כרס - צדיק קסח;

כרת - תשובה יג;

כשלון - אמת ח"ב ד; אהבה ח"ב
 ד; אכילה ח"ב ט; בטחון ח"ב א;
 גאווה כה; המתקת דין כא ח"ב יא;
 הוראה א; ליצנות א; מריבה נג;
 עוות ט;

כשפים - ממון ע; ניאוף לח;

כשר - אמת ח"ב ד; דין ד, ה;
 המתקת דין יח, עה; מריבה סט;
 צדיק מב;

כשרים - ספר ח"ב ו;

כשרים שבאומות - ממון ח"ב ו;

כתב - אמת נ;

כתיבה - חלום ח"ב א; חן ט;
 חידושין דאורייתא י; לימוד יא;
 ממון ל; נדה ב;

כתיבה בספר - צדיק יט;

כתיבה על קלף - קליפה ב;

ל

לאו (איסור) - מריבה צג;

לב - אמת מד ח"ב ו; אמונה ז, כז,
 נז; אכילה ה; גאווה ח, יד; גניבה
 וגזילה א; דעת טו, כז; התבודדות
 ב; הרהורים ז, כד, מו; הצלחה יב;
 יראה כז, לד; כבוד כו; לימוד פג,
 פה; מריבה לא; ממון ק; נפילה
 יג; ניבול פה א; עצבות ד; צדיק
 עט; שמחה ב, ט, יח; תשובה מד;
 תפילה סט, פ; לב אטום - פחד

לה, לח, לט, מ, מג, מז, מח, מט, נ, נב, נד, סא, סג, סה, סו, סח, עג, עד, עז, פא, פב, פט, צב ח"ב א, ד, ז, יג, טו; לשון הרע ח; מריבה מג ח"ב ח; ממון עג; צדיק ט, לו, נ, פא, רח; לימוד אגדה בלילה - התנשאות ל; מריבה מח; לימוד אחרים - צדיק צו; לימוד ארבעה שולחן ערוך - הרהורים יב; לימוד באמונה - דרך ח"ב א; לימוד בהתמדה - נפילה ד; לימוד בעיון - לימוד סב; לימוד בעמידה - ישועה יח; לימוד בפה - זכירה ג; לימוד בקול רם - לימוד טו; לימוד גמרא - בנים ח"ב יט; לימוד דרך - צדיק רה; לימוד התינוק - בנים סד; לימוד זכות - המתקת דין עב; התנשאות יז; מריבה פח; ממון ח"ב טז; ניאוף ח"ב ח; הרחקת רשעים ו; תפילה נט; לימוד מסכת נדה - נדה א; לימוד מסכת סוכה - מריבה נו; לימוד מרשע - לימוד לב; לימוד משניות - המתקת דין לט; לימוד פוסקים - בנים ח"ב כ; הרהורים ח"ב ו; חידושין דאורייתא ז; לימוד ח"ב ו; פוסק ח"ב א, ג; צדקה ח"ב ח; לימוד רשע - תשובה מב; לימוד שולחן ערוך - יראה ח"ב ג; לימוד ח"ב ג; לימוד ש"ך (שפתי כהן) - דעת ג; לימוד תורה - המתקת דין נא, נט; לימוד ו; מריבה עו, צט; מוהל ג; פחד לב; הרחקת רשעים יג; ראייה ח"ב יב; תשובה נ; לימוד תינוקות - שלום י; לימוד תנך - ממון יא;

לינה - חיתון ח"ב י;

*ליצנות - אהבה א; ליצנות א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ט, י, יא; צדיק קלד; קרי ו; תשובה יא;

לישה - מפלת ח"ב ב;

למדן - מריבה סה;

למידה בהתמדה - נפילה ד;

למידה בספרים - צדיק פט;

למעלה מהזמן - תשובה ח"ב א;

לעג - ליצנות ח; מריבה כח;

לצים - לשון הרע ו; ניאוף לו;

לקיחה - המתקת דין צד; צדקה כו; צדיק קכא;

לשון - אמת נא; חלום ב; ניאוף ח"ב ז; נפילה ה;

לשון גנאי - תשובה י;

*לשון הרע - אמת מג; דרך ח"ב ו; הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; לשון הרע א, ב, ג, ד, ז, ח, ט, י, יא, יג, יד, טז, יז, יח, יט ח"ב א; מריבה עט, פ; ממון כו ח"ב כב; עונש ו; פדיון שבויים ח"ב ז; תפילה יב;

לשון חכמים - ממון ב; צדיק ט;

מ

מאוס - אמונה לח; הרהורים ו; חנופה י; צדיק קסד;

מאורע - הוראה ג;

מאורעות - צדיק ח"ב ח;

מאור עינים - הוראה ה; לימוד ח"ב יז;

מאכיל - פדיון שבויים י;

מאכל - אמונה ח"ב ה, יג; בנים כג; בגדים ח"ב ז; רפואה ח"ב א; שמחה ג;

מאכלות אסורות - אכילה ח"ב ט, י; המתקת דין ח"ב יא; חן ד;

מאכלים טמאים - כבוד ח"ב ב;

מארה - דין ו;

מארח - הכנסת אורחים ה;

מאריך - ניאוף יז;

מבוהל - חלום ד, ה;

מבוזה - אמת יא; אמונה נח; ברשה י; גאווה כא, לז; כבוד ב, ג, י, כג; כעס ג; עבירה ב;

מביני מדע - ספר ח"ב ג;

מביש פני חברו - תפילה מז;

מבעת (מפחד) - פחד י;

מגורים - סגולה ח"ב י;

מונח (סוג של טעם בתורה) -
מריבה ח"ב כד;
מונע - צדיק ח"ב ט; תשובה נו;
מונע הלכה - צדיק ג;
מוסר (לשון תוכחה) - שלום ט;
תוכחה י, יא;
מוסר - אמונה לו; לימוד פג; מסור
ב; עזות ג;
מועדות - הרהורים יז, נג;
מועדים - רחמנות יב;
מועט מחזיק את המרובה - צדיק
ח"ב ד;
מופלגי הדור - תשובה ח"ב ז;
מופת - אמונה א; אמונה ח"ב ג;
צדיק ס;
מוקיר רבנן (מכבד חכמים) - בנים
נה;
מורא - וידי דברים ד; מריבה כא;
ענה טו; פחד לד;
מורה - דעת ח"ב ט; הוראה א, ו;
ניאוף ח"ב א; פדיון שבויים ח"ב א;
צדקה ח"ב א;
מורה הלכה - צדיק מא;
מושל - גאווה כז; התנשאות לח;
מות - המתקת דין סט; צדקה סו;
צדיק עד;
מזבח - אכילה ז;
מזוזה - בנים נו;
מזון - לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח;
ממון פב;
מזונות - אכילה א ח"ב ה; דעת ד;
חקירה ב; ליצנות יא; מריבה סב
ח"ב יז; ממון א, כ, ס, טו ח"ב כז;
מזונות מצומצמין - ממון נט;
מזיקין - הוראה ו; ניאוף ח"ב א;
פדיון שבויים ח"ב א; צדקה ח"ב א;
קליפה ז;
מזכה הרבים - תשובה נד;
מזל - התנשאות טו; יראה ח;
ממון סב; פחד י; צדקה ו; צדיק
לא; תפילה כח;

מגיפה - דעת ח"ב ה; צדקה ח"ב ה;
מגן - הרהורים נד; לימוד נד;
צדקה כג, נא; הרחקת רשעים יט;
מגנט - בנים פא; הירון ב; מפלת ב;
מדה - צדיק לב;
מדות - בגדים א ח"ב ו; בטחון יא,
טו; דרך ז; המתקת דין לא; חן
ו; כעס ו; תשובה צח; תפילה כ;
מדות רעות - הרהורים מז; **מדת**
אמונה - המתקת דין מג; **מדת**
בושה - צדקה מג; **מדת בטחון -**
יראה כב; **מדת הדין -** המתקת דין
ב, קט ח"ב י, יב; **מדת כעס -** כעס
לב; **מדת צניעות -** הרחקת רשעים
ח"ב ד; **מדת שקר -** ליצנות ב;
מדיח - אמונה ח"ב יא;
מדינה - עזות ח"ב א;
מדמה - בנים ח"ב ל;
מדריגה - בטחון ח"ב ב; לימוד עו;
מריבה נו; ממון פ; צדיק כו, רח;
שמחה יט; שכרות א; תשובה נא;
מהול - מוהל ה;
מהול במים - שרים א;
מהומה - צדיק קמח;
מהות האדם - צדיק צח;
מהיר - עצבות כה;
מהירות - בושה כט; התנשאות
כב; הצלחה ה; ממון עז;
מוהל - בנים ח"ב י; מוהל א, ג;
פדיון שבויים יב;
מוחין - אכילה ח"ב ה; עצלות ב;
מוחין רגדלות - דעת ח"ב ה;
צדקה ח"ב ה;
מוחין דקטנות - בשורה ד; דעת
ח"ב ה; צדקה ח"ב ה;
מוחין זכים - לימוד ח"ב ד; מריבה
ח"ב ח;
מוכיח - תשובה ע; תוכחה א, ד;
מום - גאווה כג;
מומר - הרהורים נח;

מחשבות - אמונה טו; גאווה כח; דעת כ, לד; הרהורים ח"ב א; **מחשבות און** - ניבול פה א; **מחשבות זרות** - הרהורים יג, לא, לג, לו; תשובה לט; **מחשבות טובות** - הרהורים ג, ד; **מחשבות עבודה זרה** - עצה ג; **מחשבות רעות** - הרהורים ה, יד, לב, לד, לו; מו; הרהורים ח"ב יא; מריבה טו; עצה ד; שבועה ה; **מחשבות שונאין** - מריבה לג; **מחשבות של ניאוף** - ניאוף לב;

מטבע - המתקת דין צד;

מטה - ממון לב;

מטר - ממון כז, נא, נב, נד; סגולה ח"ב ד; תפילה ח"ב ז;

מי גשמים - סגולה ח"ב ג;

מידה - חידושין דאורייתא יא;

מי הירדן - בטחון יז;

מיוחס - יחוס ח"ב א, ב;

מיושב - חלום ג;

מיטה - בנים סב ח"ב כה; קישוי לילד ה;

מי טל - מפלת ג;

מילה - הריון ח"ב א; מוהל ב, ד;

מים - אכילה ט; בית יא; בכיה ח"ב א; גניבה וגזילה י; המתקת דין נד; חידושין דאורייתא יא; ממון סז ח"ב יב; סגולה ח"ב ד; קליפה ו; קישוי לילד ב; שרים א; שלום יא; שבועה ט; תפילה ח"ב ז;

מים חיים - רפואה ח"ב ג;

מי מעיינות - נדה א;

מין - מריבה קג; תפילה סג;

מינוי - דין ד; התנשאות ג ח"ב ה; חיתון ח"ב ה; ממון כא; שבועה י;

מינים - לימוד נח; הרחקת רשעים ח"ב ד;

מיסים - דין ט; הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; נפילה ב;

מיעוט - דין ב;

מיעוט אמונה - ניאוף מג;

מזל האיש - ניאוף ב;

מזלו של אדם - קליפה ה;

מזל של אשה - ניאוף ב;

מזנה - ניאוף יז;

מזרח - הרהורים ח"ב יז;

מח - דעת ב, לד; דעת ח"ב ד; הרהורים ח"ב א;

מחאה - מריבה צב; ממון נז; צדיק כח;

מחוקק - שכרות ח"ב ד;

מחבריו ספרים - ספר ח"ב ב;

מחדשי אורייתא (מחדשי התורה) - צדקה ח"ב ח;

מחיה - ספר ח"ב ו;

מחילה - הרהורים כא ח"ב טז; התנשאות ו; יראה כ; לשון הרע טו; תשובה עט, פח, צו;

מחילת עוונות - צדיק קלג, רט; תשובה כז, כז, פה;

מחיצה - גאווה לח;

מחלוקת - בנים קו ח"ב ז; דעת ז; הרהורים ל; מריבה כז, לא, נז, נח, נט, פג, צז, ק, קה ח"ב ב, ג, כד; מפורסם א; ניאוף לא ח"ב ב; צדיק קלו; תשובה לד;

אנשי המחלוקת - מריבה פט;

ביטול המחלוקת - ענוה יב; **בעל מחלוקת** - מריבה לד, נג, עב, פד;

החזקה במחלוקת - מריבה צג;

מחלוקת בין צדיקים - מריבה פה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח; **מחלוקת בין רשעים** - התנשאות ט; **מחלוקת על הצדיק** - מריבה עג; נהנה מאחרים א; צדיק קמו, רא;

מחקרים - צדיק קלו;

מחשבה - אמת א; אמונה ח"ב יז; גאווה כה; דעת ח"ב ד, טו, יז; דרך ח"ב ז; הרהורים י, טו, לט, נז; ח"ב ג; כבוד יז; לימוד מט; ניאוף ט; נפילה יד; צדיק קפ; שינה ח"ב ד; תשובה ה, כח; תפילה פב, פד;

מחשבה רעה - הרהורים ח"ב יא;

מלאך גבריאל - שבועה י;

מלאכה - לימוד כה; מריבה ח"ב טו; ממון ה; עונש ד; צדיק צה;

מלאכי השרת - תשובה פז; תפילה י;

מלאכים - אכילה ח"ב ה; לימוד ח"ב ד; מריבה פה ח"ב ח; ממון ח"ב יא, יב; נפילה ח"ב א;

מלאכי מרום - דעת ח"ב ג;

מלאכת שמים - מריבה לו;

מלבושים - אכילה ח"ב יג; בניס פה; בגדים ז, ט, יב, יג ח"ב ג, ו, ז; בשורה א; גאולה לח; חידושין דאורייתא ו; פדיון שבויים ח"ב ח; תשובה טו;

מלוה - צדקה ה;

מלוה בריבית - ממון צה ח"ב טז;

מלח - ניאוף כא;

מלחמה - אמונה מד; אכילה ח"ב ד, יג; בניס נא; מריבה א, ה, כא, כה, לב, עג, עט, צה, צח, צט, קא; מריבה ח"ב ז; צדיק קמח, קצב; שבועה ו; תפילה ח"ב ה;

מלחמות - עזות ח"ב א;

מלויץ יושר - צדקה א;

מליצי זכות - תפילה טז;

מלך - בושה כד; המתקת דין צו; הוראה ה; מריבה סד; נהנה מאחרים ח; צדיק קעז;

מלך חדש - ממון ח"ב כה;

מלכות - אכילה ח"ב ד; כבוד כ; מריבה ח"ב ז; עזות י; צדקה כו; שרים ה; תשובה פט;

מלכויות - כבוד ח"ב ב; משיח ח"ב ב; תשובה ח"ב ב;

מלכים - מריבה סד; צדקה לו;

מלמד - אמונה ח"ב ז; בניס כז; גניבה וגזילה ט; לימוד יח, לא, מה, מח, נה, טט ח"ב ז, ח, טו; מריבה פח; צדיק ח, סג, קלא; תשובה ט;

מיעוט הימים - נהנה מאחרים ב;

מיתה - אמת ז, כא; אמונה סח; בניס יא, כד ח"ב יא; המתקת דין קה, קח; התנשאות יח; מריבה סג, קג; עצירות ב; צדיק פח, קכ; תוכחה יא; תפילה יב; אחר מיתה - הרחקת רשעים

ח"ב ג; ביאת מיתה - ממון נו; גזירת מיתה - המתקת דין נב; מריבה פט; גרימת מיתה -

מריבה ח"ב י; מפורסם ג; הצלה ממיתה - ישועה יט; שלום יז; חיוב מיתה - לימוד פט; צדיק כה,

מא; הרחקת רשעים ח"ב ה; מיתה משונה - המתקת דין יב; מיתת אדם כשר - יראה ז; מיתת אשה ראשונה - חיתון ח"ב יא; מיתת

אשתו - אלמן א ח"ב ב; ממון י; מיתת בחורי ישראל - ניבול פה ג; מיתת בניס - בניס יב, יד, כט, לו, מג, מד, נו, סב, עב, עו, פ,

פב, פז, צו ח"ב ו, כד, כו; מיתת הצדיקים - ניאוף כה; צדיק לה; מיתת חולה - צדיק קטו; מיתת

כרת - ממון עד; מיתת נפשות - בשורה ב; מיתת תינוק - הרהורים כט; עונש מיתה - ניאוף יג; צדיק

נב; צדיק מת - חלום ד; קירוב מיתתו - ממון מא;

מיתוק הדין - צדיק ח"ב יא;

מך - לימוד כו;

מכה - מריבה כג;

מכות - אמת לג; אמונה לד; בניס פט; בושה כו; מריבה ח"ב כא; ממון ט;

מכחיש - פחד ח;

מכירה - ממון עט, צח ח"ב כ; מפלת ד; תשובה טט;

מכנסים - בגדים ח"ב ג; ניאוף כג;

מכשול - בניס עב; בטחון ח"ב א; דרך ח"ב ב; וידוי דברים ב; לימוד ד; פחד ב;

מכשפים - ממון פז;

מלאי - צדקה סא;

מסירה - מריבה נו, סז, עו, צ;
מסירה למלכות - שרים ה;
מסירות - מסור א, ד;
מסירת נפש - אהבה ה; בניס פה;
 ישועה א; צדיק ח"ב יג;
מסית - אמונה ח"ב יא; בגדים
 ז; יראה ה, יח; מריבה לב, פח;
 ממון סח; הרחקת רשעים יב, יז;
 תשובה נח;
מסך - הרחקת רשעים יט;
מסכת - מסכת אהלות - המתקת
 דין צא; מסכת ידיים - הרהורים
 לו; מסכת נדה - נדה א; מסכת
סוכה - מריבה נו; מסכת שבועות -
 המתקת דין פז; שבועה ג;
מספר בני אדם - צדיק כב;
מספר בני ישראל - ספר ח"ב ד;
מספר האותיות - צדקה ח"ב יד;
מסתור - צדיק רג;
מעות - בניס כב, נו; המתקת דין
 מט; חן ה; ממון ח"ב כד; צדקה יט;
מעות לצדקה - צדקה ח"ב יד;
 תפילה ח"ב ט;
מעוז - שמחה ה;
מעז - עזות ו ח"ב א, ב;
מעידה - נפילה ה;
מעיס - המתקת דין יד; צדיק ג;
 תשובה פט;
מעין התורה - צדיק מד;
מעינות החכמה - חידושין
 דאורייתא ד; פדיון שבויים ח"ב ה;
מעלים עיניו - צדקה סח;
מעמדות - בניס ח"ב ה;
מערב - קישוי לילד ה;
מעשה - ניבול פה ה; צדקה טו;
 צדיק צו;
מעשה בראשית - בניס ח"ב א;
 גניבה וגזילה ח"ב ו; חידושין
 דאורייתא ט; צדיק ח"ב כ; תשובה
 נד;
מעשה ידיו - צדיק קפט;

מלמדי תינוקות - דרך ח"ב א; וידוי
 דברים א;
מלמד תורה - צדיק י;
*ממון - ארץ ישראל ח"ב ו; בניס
 לד ח"ב טז; גניבה וגזילה ג, ו, טו;
 המתקת דין סו, סז; התנשאות
 ח"ב ה; ישועה ח; מריבה פג;
 ממון י, טו, מ, עג, פ, פז ח"ב כא,
 כג; נהנה מאחרים ז; נסיון ח"ב ג;
 צדקה כ; צדקה כו ח"ב יז; צדיק
 מו, קכד; תשובה צא ח"ב ה; ממון
חברו - גניבה וגזילה ה; ממון ח"ב
 י; קנאה ד; תפילה ח"ב ו; ממון
ישראל - ממון טז; פחד יג; ממון
רשע - נהנה מאחרים א;
ממעט את הדמות - ניאוף יב;
ממשלה - בניס ח"ב יב; דעת כג
 ח"ב ח; התנשאות ח"ב ג, ח; יראה
 ח"ב ז; ליצנות א; ספר ח"ב ד;
מן - אכילה ח"ב ה, טו; נגינה ח"ב ה;
מנהג - גאווה ז;
מנהיג - אמת ח"ב ג; נפילה יד;
 צדיק קיב, קעה;
מנהיגי הדור - אמונה ח"ב ו;
מנהיגי העיר - הרהורים ח"ב יב;
 התנשאות ח"ב ו;
מנודה - ניאוף ח;
מנוחה - תוכחה יב;
מנוסה - התנשאות יח;
מנורה - כבוד ח"ב ב;
מנחה טהורה - תפילה ב;
מניעה - בניס ח"ב כה; המתקת דין
 ח"ב א; הרהורים מו, נו; לימוד ח,
 סג; שרים ד; תשובה נג;
מניקות - הריון ד;
מנמנם - לימוד ו;
מנעלים - בגדים ח"ב ג;
מנצח - המתקת דין לו; מריבה
 ט, פ;
מנקת - בניס פח;
מסור - מסור ג; ספירת העומר
 ח"ב ג;

אורחים ח"ב ג; התנשאות ח"ב יב; לימוד ח"ב טז; מצות מילה - מוהל ד; מצות ציצית - בגדים ח"ב ד;

מצוות - בושה לה; כעס כח; לימוד י, לג, צ; ניאוף כב; צדקה יד; הרחקת רשעים ח"ב ה; שכרות ח"ב ד; תשובה כא, עו, פב, צ;

מצוות מעשיות - זכירה ו;

מצוי - צדקה סד;

מצור - מריבה כא; ענוה טו;

מצורע - כעס לא;

מצויאה - המתקת דין עב; חן ו; חידושין דאורייתא ב; חיתון ח"ב א, ב, ו; לימוד פה, צא; מריבה יח; ממון מג; צדקה נט;

מצר - צדקה נג; תפילה ח"ב ח;

מצרים - אכילה ח"ב ה;

מקבל מאחרים - צדקה סו;

מקודש - שינה ח"ב א;

מקוה - המתקת דין נד, פא; יראה לא;

מקום - אמונה ח"ב א; בנינים יג; בית ה, ז ח"ב ז; דעת ח"ב י; המתקת

דין יג; הרהורים יח; חלום ח"ב א; טלטול ח"ב ד; כעס ב; לימוד

ח"ב יב; ליצנות ב; מריבה ח"ב יב;

צדיק קכד, קפח ח"ב ד; קליפה ה;

מקום גבוה - לימוד סז; מקום גורם - בנינים פט; בית טו; מריבה

טז; עבירה א; מקום ההוראה -

הוראה ב; יראה ח"ב ב; מקום הלכנו - דרך יד; מקום מוּמַן

לְטוֹבָה - בית ד; מקום שדים - בית א; מקום תפילה - מריבה קב;

ענוה ד;

מקומות - המתקת דין סא; טלטול ח"ב ג; צדיק ח"ב ז;

מקונן - ניאוף כה;

מקורבים - יראה ח"ב ט;

מקור הברכות - ניאוף ח"ב ו;

מקח - ממון צח;

מקטרג - המתקת דין נא;

מעשה מנורה - כבוד ח"ב ב;

מעשה מרכבה - חקירה ג;

מעשיות - הרהורים ד;

מעשיות צדיקים - צדיק קעד, קפו ח"ב א;

מעשים טובים - גאווה טו; דעת לד;

טלטול ח"ב ד; לימוד ח"ב יב; שבת ח"ב ה; תשובה ב, נג; תפילה מב, מג;

מעשי רשעים - הריון ה;

מעשר - בנינים נז; הרהורים ח"ב י;

הצלחה א; לימוד ח"ב ב; ממון כו, לג, נ;

צדקה נו ח"ב ב, י, יא; שבת ח"ב א;

מפורדים - תפילה ח"ב יא;

*מפורסם - התנשאות כ, כה; כבוד ה; צדיק כב; תשובה לח;

מפורסמים - מריבה ח"ב ב; מפורסם א;

מפלה - אמונה לד ח"ב יג; בנינים ח"ב יג; המתקת דין צג; מריבה כד,

מה, עו; צדיק קסא; תפילה ח"ב יד;

*מפלת - הרהורים כט; מפלת א, ג, ד, ו;

מפלת נפלים - מפלת ב, ה ח"ב א, ב;

מפלת שונאיו - ניאוף ח"ב יא;

מפר ברית - ניאוף כב, נג;

מפריד רע מטוב - ממון ח"ב ח;

מפרנס - ארץ ישראל ח"ב ד;

מפרנס הרבים - צדקה ח"ב טז;

מפרנסי עניים - דעת ח"ב ה; צדקה ח"ב ה;

מפתח - בנינים ח"ב כג; סגולה ח"ב ח;

מצודה - מריבה מה; נדה א; צדיק קפה;

מצוה - בנינים ה, לג, עט; בושה כח; התנשאות ב; יראה לח; מריבה

יד; נפילה ח; עונש א; צדקה ט, נו; תשובה כא, נה, פג, פו; תפילה

כה; מצוה בשמחה - שמחה א;

מצוה כמאמרה - בשורה ג; מצות אנשים מלומדה - התנשאות לג;

מצות הכנסת אורחים - הכנסת

משכון - בושה י;
משכיל - דעת טז;
משל - דעת ח"ב א; המתקת דין ח"ב ו; צדקה ח"ב יד; תפילה ח"ב ט;
משמש - כבוד טו;
משמשים - צדיק נו;
משניות - המתקת דין לט, פז;
משפחה - בית ח"ב ט; מסור א;
 שבועה ח;
משפט - אהבה ט; אכילה ח"ב יד;
 המתקת דין לא; צדקה יא;
משפטי התורה - לימוד י;
*משקה - אמונה ח"ב ה; גניבה וגזילה י; ממון סו; משקה א;
 רפואה ח"ב א;
משקה המשכר - לימוד סג;
משקל - חידושין דאורייתא יא;
 ספר ח"ב ב; צדקה יד; צדיק לה;
משרת - אמת יז; אמונה סד;
משתה - שמחה ג;
משתין - ממון לב;
מת - כבוד טז; ניאוף יד;
מתועב - הרחקת רשעים ח"ב א;
מתים - צדיק מה;
מתילות - המתקת דין ח"ב ז; צדקה ח"ב ז;
מתיקות - תפילה פא;
מתלונן - כעס יח;
מתלוצץ - ממון א;
מתמסכן - ממון סג;
מת מצוה - תפילה כב;
מתנגד - אמת כו; אמונה יז;
 מריבה ו;
מתנגדים - זיוף ב; מריבה לו; ממון סב; ניאוף כו; מז; צדיק קסג, קצג;
מתנה - בנים ח"ב יט; ברכה ח"ב א; התנשאות כו; יראה לו; לימוד מה; עצבות יא;
מתנה לצדיק - פחד יח;
מתנות - נהנה מאחרים ב ח"ב א;
 צדקה ס;

מקטרגים - צדיק קיג;
מקל - לימוד ח"ב יז;
מקרא - חידושין דאורייתא ב;
 ממון ח"ב ה;
מקרה - אמונה ג; בית ח"ב ט; נדה ד;
מקשה לילד - בנים ח"ב כג; כעס מ; סגולה ח"ב ח, יא; קישוי לילד ב; דף פד בסופו;
מורעת - בושה ב;
מרות - צדיק כט;
מרחיק - מריבה צא;
מראה - עצבות לא;
מראות - סגולה ח"ב ב;
*מריבה - מריבה יד, טו, טז, כ, כג, כד, לב, ס, סה, סו, עא, עו, עח, צח, קח ח"ב ה, י, יג; מפורסם ג;
מריבה בעולם - עצבות ח"ב ג;
מריבות - אכילה ח"ב ד; מריבה ח"ב ז, יב;
מרכבה דקדושה - שינה ח"ב ב;
מרפא - מריבה כב;
מרקוליס - לימוד מג; צדיק יד;
משא - נפילה ד;
משא ומתן - מריבה ח"ב טו; ממון ח"ב א, יח, כו; נדה ח"ב ג; נהנה מאחרים ט;
משא כבדה - כעס לג;
משגל - ניאוף ח"ב י;
משובח - לימוד ח"ב ח;
משוגע - רחמנות ו;
משוטט - דעת ח"ב ד; הרהורים ח"ב א;
משומד - ניאוף לה;
משחיר פניו - לימוד נו, צא;
משחית - המתקת דין קב;
משחית דרכו - ניאוף נו;
משיכה - ארץ ישראל ח"ב ב;
 המתקת דין ז, סה;
משכב זכר - הרהורים נ; ניאוף לג ח"ב ח; פדיון שבויים ו;

נזק - טבע ח"ב ב;
נזקים - סגולה ח"ב ו;
נחלה - ממון ח"ב כח;
נחלת אבות - ממון עט; צדיק נ;
 תשובה ט;
נחמה - אמונה ח"ב ח;
נחש - לימוד פח; מריבה צד; צדיק
 מא; תשובה מא;
נחת רוח - צדיק קז, קח, קעא;
 הרחקת רשעים ד; תוכחה יד;
נטילת ידים - אכילה ח; ממון לב;
 נדה א; תפילה מ;
נטירה - אהבה י; לימוד פח;
*ניאוף - אמת לה; הרהורים
 יח; הוראה ו; זכירה ז; כישוף א;
 ליצנות א; ממון ד, נה, סא; ניאוף
 יא, כד, לב, לו, לח, מ, מד, מט,
 נ, נא ח"ב א; פדיון שבויים ח"ב א;
 צדקה ח"ב א; צדיק קסב;
ניאוף של אשה - ניאוף טז;
*ניבול פה - חנופה א; ניבול פה
 א, ב, ג, ד; קרי י;
ניגון - אכילה ח"ב טו; ישועה כח;
 נגינה ח"ב ב;
ניגונים - ישועה כח; נגינה ח"ב א,
 ב, ג; צדיק ח"ב יב;
ניחוש - הצלחה ט;
ניחא (נוח) - לימוד לו;
ניחותא (נחת) - חן יא;
נייחא (מנוחה) - דעת ח"ב ד;
 הרהורים ח"ב א;
נימול - בנים ח"ב י, ל; מוהל א, ג;
ניצוץ - ניאוף נב;
ניצוצות - הרהורים לה; מריבה
 פד; ניאוף לב;
ניקוב - צדיק נ;
נישואין - אלמן א; בנים יח, לד;
 הרהורים מג; חיתון ח"ב יא; ניאוף
 טו, יח, כא; תשובה טו;
נישוק - הרחקת רשעים ח"ב ג;
ניתוק - הרהורים ח"ב כג;

מתנות רשעים - צדיק ג;
מתן תורה - אכילה ח"ב ה; לימוד
 ח"ב י;
מתנת ידו - צדקה סה;

נ

נאה - גאווה כב; לימוד כא;
 הרחקת רשעים יט;
נאה דורש - צדיק נו;
נבואה - גאווה כ; דעת יא; כעס ה;
 צדקה נג; תפילה ח"ב יד;
נביאים - אמת נא; דעת ב, יא ח"ב
 יג; דרך יא; צדיק ס;
נברא - דעת ח"ב א; המתקת דין
 ח"ב ו; לימוד ח"ב י; מריבה סד;
*נגינה - בנים סג; נגינה ח"ב ד, ה;
נגעים - לשון הרע יט;
נדבות - עצבות ח"ב ו; שמחה ח"ב ב;
*נדה - בנים טז; מריבה פב, קח;
 נדה ד;
נדיבות - צדקה כח, מד;
נדרים - בנים יב, נו; המתקת
 דין יט, מא; הרהורים ח"ב יב;
 התנשאות ח"ב ו; כעס כ; עצבות
 ח"ב ז; שמחה ח"ב ב; תפילה עג;
נהנה - אמונה לו, נג;
נהר - נדה א;
נהרות - לימוד מ; תשובה נו;
נואף - ישועה ז; מריבה כ; ניאוף
 נה;
נואפים - ניאוף כח, מוה, מו, מז;
 צדיק קסג;
נוהג כשורה - צדיק צב;
נוח - בושח לא, לד; חידושין
 דאורייתא טו; מריבה סג;
נוטה למות - פחד ח"ב ה;
נוטר ברית (שומר ברית) - ניאוף מב;
נוצת עופות הבר - סגולה ח"ב א;
נוצת עזים - נדה א;
נושא ונותן באמונה - תשובה כז;
נושים - ליצנות א; תשובה פט;

נד; נפילה לרעב - מריבה ח"ב ה;
נפילה לרעה - ישועה ט; נפילה
לתאוה - פרישות ח"ב א; נפילה
לתאות אכילה - אכילה ח"ב יא;
מריבה ח"ב כ; נפילה לתאות
ניאוף - מריבה ח"ב ג; ניאוף ח"ב
ב; הרחקת רשעים ח; נפילה
לתפיסה - הוראה ו; ניאוף ח"ב
א, ג; פדיון שבויים א ח"ב א;
צדקה ח"ב א; רחמנות ח"ב א;
תפילה ח"ב א; נפילה מאמונתו -
אמונה ח, יג, יז, כג, כה, כח,
כ, לה; גאווה יג; המתקת דין
כד; מריבה ו; קרי א; שבועה ב;
נפילה מגדולה - יראה כו; נפילה
מיראתו - יראה ג, לה; נפילה
ט; נפילה מהתלהבות - נפילה
יג; נפילה מחשיבותו - כבוד
יז; נפילה יד; צדיק קפ; נפילה
מכבודו - נפילה טו; נפילה
ממדרגיתו - ממון פ; נפילה א,
ב, ג, יא, טז; ענוה יז; צדיק רח;
שכרות א; נפילת אויביו - מריבה
סח, קב; נפילת הבנים - צדיק
קטו; נפילת הצדיקים - ניאוף כד;
נפילת הרהורי עון - הרהורים ב,
מט; נפילת כיפת הבית - בית
ח"ב ו; נפילת כפירה - אמונה ח"ב
א; נפילת ממשלתו - דעת ח"ב
ח; התנשאות ח"ב ג; יראה ח"ב ז;
נפילת פחד - מריבה צט; נפילת
צער - צדיק קלט; נפילת שונא -
הרחקת רשעים י; נפילת שונאיו -
מריבה ל;

נפלים - מריבה ח"ב י;

נפנה - תפילה מ;

נפש - אהבה ג; בשורה ב; גניבה
וגזילה יד; כבוד כה; לימוד י;
מריבה כט; צדיק קנב; שמחה יט;
תשובה פד;

נצחון - אמת לט; מריבה לז, מז;
רחמנות ב;

נצחן - מריבה יא, יג, כב;

נצרך לאחרים - נהנה מאחרים ד;

נכסי בעלי בתים - שרים ה;

נכסים - אמונה ג; ממון כד, צה;
מסור ב; צדקה סט; צדיק נא, קפא;
נכרים - פדיון שבויים ב;

נמלה - התנשאות ח"ב ד; זריזות
ח"ב א;

נמלט - שלום טו;

נס - ישועה א, ד, ז, ח, ט, טז, כג,
כד; יראה יט; כבוד כב; מריבה
קא; ניאוף כ;

*נסיון - ממון ד ח"ב כא; מפורסם
ב; נסיון ח"ב א, ג; צדיק קכו;

נסינות - בנים ח"ב טז; ישועה ד,
טז; נסיון ח"ב ב;

נסיעה - דרך ח"ב ד; התנשאות טז;
צדיק קכד;

נסך - דעת כב;

נסמך - מסור א;

נסתר - בושה יח; תשובה סא;

נע ונר - ליצנות ב;

נעור - המתקת דין מו;

נעורים - בנים סד; גניבה וגזילה
טז; מריבה לא;

נעילה - בושה לו, לז;

נערים - תשובה ח"ב ד;

*נפילה - בנים ח"ב י; בושה
לא; גאווה י; המתקת דין כא,
נב; הרהורים ח"ב כא; חנופה

ד; ליצנות ב; מריבה לו, נג, נו;
ממון טז; מסור א; נפילה ז, י
ח"ב א, ב; פדיון שבויים ב; צדיק

יח, קסא; תפילה ח"ב יד; נפילה
בגיהנום - לימוד מג; ליצנות יא;

עצה ט; נפילה בחרב - אמת לז;
נפילה במלחמה - מריבה עט;

נפילה להרהורי ניאוף - שכרות
ז; נפילה לחולשה - כבוד ו;

צדיק קצה; הרחקת רשעים ח;
נפילה למוחוץ דקטנות - בשורה

ד; נפילה למשכב - צדיק קנה;
נפילה לעבירות - אמת יז; נפילה

לצרה - צדיק כג; נפילה לשקר -
אמת יז; נפילה לקטנות - תפילה

נשמות ישראל - אמונה כא;

נשמתו - פדיון שבויים ח; צדיק כ; צדיק ח"ב יט;

נשתמר - הרהורים לט; תוכחה ב;

נתינה - אמת יב, טו; בטחון טו; ברכה ח"ב א; גאווה לא; דעת כז, לג; דרך ח; המתקת דין ד, לה, מט, נו, סו; התנשאות ח"ב ב, ה; חן יג; יראה לו; כבוד א;

נתינת מעות - תפילה ח"ב ט;

ס

סבל - אמת יא; אמונה ח"ב א; בושה יח; גאווה כא; הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; ניאוף ז; נהנה מאחרים ו; צדיק קב;

סברא - דין ח; התנשאות ח"ב ז; חידושי דאורייתא יד; פוסק ח"ב ד;

*סגולה - דעת ג; טבע ח"ב ב; נפילה יב; סגולה ו; תשובה טו; סגולה לאמירה בים - דרך יא; סגולה לבטחון - בטחון יז; סגולה לביטול גאווה - גאווה ו, יא; סגולה לביטול גזירה - המתקת דין פה;

סגולה לביטול הרהורי זנות - הרהורים ח"ב כג; סגולה לביטול הרהורים - הרהורים ח; סגולה לביטול מחשבות זרות - הרהורים

יג, לד; סגולה לביטול פחד - פחד ד, ו; סגולה לביכיה - תשובה נט;

סגולה לבנים - בנים סג, סה, פא ח"ב ב; סגולה לגאווה - גאווה יח;

סגולה לגידול בנים - בנים צד; סגולה להבריח טומאה - קליפה

י; סגולה להוריד גשמים - סגולה ח"ב ד; תפילה ח"ב ז; סגולה להחזיר לאשה וסתה - הכנסת

אורחים ח"ב ב; נדה ח"ב ב; סגולה ח"ב ה; סגולה להנצל

משונאים - מריבה ח"ב כד; סגולה להסרת גאווה - גאווה כז;

סגולה להסרת עצבות - עצבות כז ח"ב ה; רחמנות ח"ב ג; סגולה להצלחה - הצלחה ז; סגולה

נקבה - בנים פד ח"ב יח; מריבה סד, עה; ממון קב; ניאוף לז;

נקבים - עצירות ב;

נקיון - אמונה כז;

נקל - צדיק צא;

נקמה - אהבה י; לימוד פח; מריבה יט, כו; צדיק רב;

נרדף - כבוד כז; מריבה מ, סט, ע, קט; מסור א;

נר - קליפה ד;

נרות - בנים צא;

נרות של שבת - שלום א;

נר חנוכה - בנים נד;

נר שבעיר - ממון ח"ב כט;

נר שבת - בנים נד;

*נר תמיד - נר תמיד ח"ב א;

נשבר - אמונה יא;

נשיא - התנשאות מג;

נשיאה - דרך ד, י; הרהורים כז; התנשאות ד, ט, כח, כט, ל, לב,

לג, מד; הריון ב; חן ז ח"ב א; חיתון ח"ב ב; מפלת ב, ג; נדה ב;

נשיאות האדם - צדיק צג;

נשיאים - חיתון ח"ב ו;

נשיאת חן - צדקה ח"ב יח; תפילה ל;

נשיכה - אכילה ח"ב ט; המתקת דין ח"ב יא; עונש ו;

נשים - אמת ח"ב א; אלמן ח"ב א; הרהורים ח"ב יג; זקנים ח"ב ג; ממון ח"ב יב; ניאוף ח"ב יט; ספר ח"ב ה;

שלום יד;

נשים יפות - ראייה ח"ב ט;

נשימה - המתקת דין נד; הרהורים ח"ב ד;

נשיקה - הרחקת רשעים ח"ב ג;

נשירה - ממון קא;

נשמה - נהנה מאחרים יב;

נשמות - אמונה נב; ארץ ישראל ח"ב ה; גניבה וגזילה ד; לימוד ח"ב

י; מריבה פד;

סילוק - צדיק עט;
סימן - בית ח"ב ט; המתקת דין כא; חלום ה; פחד לג; שמחה כב; תשובה נו; תפילה מט; נד; **סימן ברכה -** הצלחה ח; צדיק נא; **סימן טוב -** ממון ח"ב א; עצבות כב; **סימני עניות -** ממון עב; צדקה ע; **סימן לדלות -** ממון עב; **סימן לחוק -** ממון קג; **סימן להצלחה -** הצלחה י; **סימן לחולאת -** עצבות יג; **סימן לחיים -** שלום טז; **סימן לירידת הכבוד -** כבוד יב; **סימן לישועה -** הרחקת רשעים טו; **סימן לשובע -** שלום כב; **סימן על לב שלם -** צדקה נח; שמחה א; **סימן על שבר -** גאווה לג; **סימן רע -** בית ח"ב ו; **סימן שאין שלום -** שלום יא; **סימן של יראה -** יראה לח; **סימן של שקר -** אמת י;
סיעתא דשמיא (סיוע מן השמים) - הצלחה ד;
סיפור - אמונה ט; המתקת דין יז, סד; הרהורים ד; הרחקת רשעים ה;
סיפורי מעשיות - בגדים ח"ב א; המתקת דין פב; משיח ח"ב א; צדיק קנז ח"ב א;
סירוב - צדיק קפב;
סכין - בית ח"ב ח; הריון ח"ב א; סגולה ח"ב י;
סכין של מילה - מוהל ב;
סכלות - דעת ח"ב ו;
סכנה - דרך ח"ב ג; חידושין דאורייתא ו; צדיק צח;
סכנת הדרכים - ניאוף ח"ב יב;
סכנת מיתה - המתקת דין עט;
סליחה - אמונה לג;
סם - המתקת דין א;
סם המשלשל - הרהורים כה;
סמיכה - המתקת דין סח; צדיק קנח, קפד; הרחקת רשעים ו;
סמיכת העניים - צדקה מ;
סמקא - בנים נו ח"ב ו;

להרהורי זנות - הרהורים כה;
סגולה להרהורי עז - הרהורים ח"ב טו; **סגולה להריון -** הריון ב, ו, ז; **סגולה לחולה -** דף פד בסופו; **סגולה לחולי הצואר -** בכיה ח"ב ג; **סגולה ח"ב ט;** **סגולה לחולי הריאה -** סגולה ח"ב א; **סגולה לחולי נופל -** דף פד בסופו; **סגולה לחץ -** חן ט; **סגולה לכבוד -** כבוד ד; **סגולה לכעס -** כעס יז; **סגולה למחלוקת -** מריבה צז; **סגולה למינקה -** בנים פח; **סגולה למפלת -** מפלת ב, ד ח"ב ב; **סגולה למציאת זיווג -** חיתון ח"ב ב; **סגולה למקשה לילד -** בנים ח"ב כג; **סגולה ח"ב ח, יא;** קישוי לילד ב; דף פד בסופו; **סגולה לעבור הים -** דרך א, ד; **סגולה לפחד -** פחד כח; **סגולה לשיכול בנים -** בנים ס; **סגולה שנכנס לבית חדש -** בית ח"ב ח; **סגולה ח"ב י;** **סגולת הצדקה -** פדיון שבוים ח"ב ב; צדקה ח"ב א;
*סוד - צדיק קי; תשובה סב; דף פד בסופו;
סודות התורה - סוד ח"ב א; רפואה ח"ב ב;
סוחר גדול - ממון ח"ב כט;
סוסים - דרך ג, ו;
סופר - גאווה טו;
סור מרע - אמת ל; צדקה ח; צדיק עח, קמג;
סחורה - לימוד יד; ממון ח"ב כח;
סטרא אחרא (צד אחר) - טבע ח"ב ב; ניאוף לט; **סגולה ח"ב ו;** פחד כא;
סיבה - הרהורים ח"ב יא; צדקה ח"ב ג;
סיבה מהשם יתברך - צדיק א;
סיבובים - טלטול ח"ב ד; לימוד ח"ב יב;
סיגופים - בנים ח"ב כח;
סיד - דרך ד;
סיוע - הרהורים נד; צדקה ח"ב ד;

עבודת השם יתברך - אהבה ו; ברכה ח"ב ג; דעת יז; מריבה נו, צא ח"ב יח; נסיון ח"ב ב; צדיק ח"ב יז; הרחקת רשעים יח; שמחה טו, יט, כה; תשובה עג, עה, עו; תוכחה ח"ב א, ב;

***עבירה** - אמת יז; בית טו; בושח לה; גאווה כט; דרך ח"ב ו; הרהורים מד, נו; ממון סט; ניאוף כ, נב; נפילה ז; עבירה ב; עזות א, ט; צדיק רו; ראייה ח"ב ז; שמחה ו; תשובה יא, כו;

עבירות - לשון הרע ב; עבירה א; הרחקת רשעים ח"ב ה; שבעה ח;

עגלה - דרך ג;

עדות - ניאוף כא;

עדות שקר - גניבה וגזילה טו;

עובר - אהבה יב; תפילה פד;

עובר אלילים - גניבה וגזילה ו;

עוביות - דעת ח"ב יז;

עובר - מפלת ד; צדיק נ;

עוברות - הריגה ד;

עוון - אמת יט; אהבה ד; אמונה לג, סו; אכילה ב, ד, ז; בנים יב, יד, לו, נו; בושח ז; גניבה וגזילה א, ב; דעת כח; המתקת דין ח, מז; הרהורים כא ח"ב טז, כג; התנשאות ו; וידי דברים ד; ותרו ח"ב א; יראה כ; כעס יג; לשון הרע ב, יט; מריבה קו, קז; ממון כו, נ; מפלת ה; ניאוף מד; ניבול פה ג; פדיון שבוים ו; צדקה נו; צדיק קסב; תשובה יח, כ, סז; תוכחה ג; **עוונות** - נהנה מאחרים ו; עצבות כח; פחד לד; צדיק קלג, רט; תשובה טו, כו, כז, סג, סט, עא, פה, קא; תשובה ח"ב ח;

עוות הדין - מריבה קז;

עוז - הכנסת אורחים ח"ב ג; התנשאות ח"ב יב; לימוד ח"ב טז;

עול - צדיק קסה;

עולם - אמת ח, יג, לא ח"ב ב; אהבה ח"ב א, ג; אמונה ד, נד,

סעודה - אכילה ו;

סעודת ברית מילה - פדיון שבוים יב;

סעודת מצוה - ממון ח"ב ח;

***ספירת העומר** - ספירת העומר ח"ב א, ג;

ספק - בנים סו; בושח לד; נהנה מאחרים א;

סר - לימוד ה;

***ספר** - דעת יד, כב; יראה ה; כבוד כט; לימוד יא, פב; ספר ח"ב א, ב, ג, ד, ז;

ספרי מינין - לימוד נח; ספר ח"ב ו;

ספרים קדושים - ספר ח"ב ו;

ספר תורה - המתקת דין פג; כבוד ז, יג; ממון לו, נג;

סקילה - לימוד ח"ב יא; לשון הרע יט; ניאוף מח;

סרסור - ממון ח"ב כ;

סתירה - פדיון שבוים ב;

סתר - לימוד נא;

סתרי תורה - עצה א;

ע

עבר - צדקה סו; תוכחה ח"ב ג;

עבדות - התנשאות לג; צדיק קטו; תשובה עג;

עבודה - לימוד מא, מב; צדיק קכג, רח; הרחקת רשעים ח"ב ה; תשובה עג;

עבודה זרה - גאווה כה; דרך ח"ב ו; הרהורים ל, נג, נו; התנשאות כט; ישועה י; כבוד כ; לימוד פט; ליצנות ט; ממון נה ח"ב כב, כד, כו; ניאוף מח; נדה ח"ב ג; עצה ג; צדקה סח; תשובה פח;

עבודת אדמה - ממון מדה ח"ב ב; שכרות ח"ב א;

עבודת אלוקות - כבוד א;

עבודת בית המקדש - צדיק מו;

עבודת הבורא - בית ח"ב א; דעת לג; צדיק יב;

נג, קד; צדיק ט, כ ח"ב טז; תשובה
נו ח"ב ט;

עז - נדה א;

עזאזל - המתקת דין צד;

***עזות** - עזות א, ב, ג, ד, ה, ז, ח, ט;

עזות מצח - בגדים ג;

עזיבה - תשובה עו;

עזי דבי טבחא - פחד י;

עורה - מריבה לא; עצה ו, ז; רחמנות

ט; תשובה כח, לה;

עזי פנים - ממון כו;

עט - גאווה טו;

עטרה - המתקת דין ח"ב ב;

עיבור - גאווה ב; הריון ח"ב א; מוהל

ב; קישוי לילד א; תוכחה ח"ב ד;

עיון - דעת ח"ב ד, י, טו; דרך ח"ב ז;

הרהורים ח"ב א; חקירה ג; לימוד

מו, סב; סוד ח"ב א; רפואה ח"ב ב;

עיון תפילה - המתקת דין ח;

עין - דעת כא; הצלחה ג; ראייה

ח"ב א;

עינא בישא (עין רעה) - מריבה

ח"ב ה;

עין הרע - בנים כה;

עינוי - אכילה ד;

עינוי הדין - מריבה קו;

עינים - גניבה וגזילה ח"ב ד;

דעת ח; המתקת דין יד ח"ב א;

הרהורים כג, מב; הריון ה; יראה

לג; לימוד ח"ב יז; מריבה ח"ב יו;

עצירות ג; **עיני בני אדם** - נדה א;

עבירה ב; **עיני האדם** - גאווה יד;

עיני השכל - אמת א; **עיני השם** -

תשובה לו; תפילה ל; **עיני השר** -

שרים ג; **עיני שכלו** - מריבה ח"ב ה;

עין רעה - צדקה נג;

עיר - בית ב, י; גניבה וגזילה יב;

הרהורים ח"ב יב, טו; התנשאות

טז, יח; חן ח"ב א; מריבה מט; ממון

ח"ב כט; צדקה מ ח"ב יח; צדיק

קמח, קצו; קליפה ח; שוחד א;

שבועה א; שבת ח"ב ג;

ס ח"ב ג, ט; אכילה ח ח"ב ג; ארץ

ישראל ח"ב א; בנים קב ח"ב ז, יב,

יח; בגדים ח"ב א; גאווה א, ג, לו,

לט; מ; דעת ח"ב ב, ד, יב; דין ה, ז;

המתקת דין ס, סח ח"ב ו; הרהורים

נד; התנשאות כג; יראה טז; לימוד

נד, נט; ליצנות יא; מריבה סד, עא

ח"ב א, ד; ממון כט, סט ח"ב ד, יב,

כד; משיח ח"ב א, ג; ניאוף כא;

נפילה יד; נהנה מאחרים יא; נגינה

ח"ב א; ספר ח"ב ו; ענוה כא; צדיק

קסד, קעה, קפו ח"ב א, יב; שבועה

ח; תשובה צג, צו; תוכחה ד;

עולם הבא - בושה כה, לד; טלטול

ח"ב ג; לימוד ח, נו, נז; צדיק נ, נג,

עו, פו, קז, קנט, קפד ח"ב ז; שלום

ב; שבת ח"ב ה; תשובה ח; תפילה

יב, כו;

עולם הזה - חנופה ח; כבוד כז;

לימוד ח, נו; צדקה א; צדיק נג,

עב, פו; שלום ב; תפילה כו;

עולם העליון - צדיק מח;

עולם התווה - חקירה א;

עולמות - צדיק ח"ב ד;

עול מלכות - תשובה פט;

עול שמים - יראה ח"ב ה;

עול תורה - נגינה ח"ב ד;

עומר - ספירת העומר ח"ב ג;

עונה - פרישות ח"ב ד;

***עונש** - בגדים ג, ה, ו, ח; המתקת

דין ע; הרהורים מו, יזוף א; ניאוף

יג; עונש א, ד; צדיק ז, כח, לא, נב,

פב, פח, קצ; הרחקת רשעים ב;

תשובה נג; תוכחה ו, ט; תפילה

נג ח"ב ח;

עונשים - פדיון שביים ח"ב ב;

צדקה ח"ב א; צדיק עג;

עונת אשתו - ניאוף יג;

עוצם עיניו - ניאוף ח"ב יד;

עורב - לימוד צא;

עושק - ממון כד;

עושר - ממון ב, ג, ד, ז, יג, כא, כב,

עו, פב, קב; פדיון שבויים יב;
צדקה יח, ע; תפילה סז;

עניי ארץ ישראל - ממון ח"ב כג;

עני מכובד - כעס כט;

עניות - בגדים י; גאווה לו; מריבה
ח"ב י; ממון ט, יב, לא, לב, לו, נו,
נז, סא, עד, פד, צא, קא; מפורסם
ג; ניאוף ו; תשובה פט; תפילה כז;

עניי ארץ ישראל - צדקה ח"ב יז;

עניי העיר - צדקה ח"ב יח;

עניים - צדקה כ, מ, נג, נה ח"ב ה;
צדיק קכד; רחמנות א, ה;

עניינים רעים - לימוד ב;

עני שאינו הגון - צדקה יב;

ענית אמון - תשובה פח;

ענן - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;

עסק - ממון קד ח"ב כו; ניאוף מו
ח"ב י; נדה ח"ב ג; נהנה מאחרים ט;

עפר - גאווה כה;

*עצבות - בנים ו; המתקת דין ב,
ג, צט; זכירה יד; כעס לד; מריבה
נט ח"ב יג; עצבות ז, ח, יא, יב,
יג, יד, טו, טז, יז, יח, כ, כא, כז, לג
ח"ב א, ב, ג, ה; קרי ג; רחמנות ח"ב
ג; שמחה ג;

עץ - מפלת ב;

עצב - עצבות ל;

עצבן - עצבות כה;

*עצה - הרהורים ח"ב כג; זקנים
ח"ב א; ישועה יח; ממון סח; עצה
א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, י; פדיון
שבויים ט; צדיק קפט;

עץ הדעת - ממון ח"ב ח;

עצה של עבירה - שמחה ו;

עצור במילין - מריבה לה;

עצות טובות - שמחה ז;

עצים - בנים ח"ב ט, כה; בית ח"ב
ב, ד, ה; הריבון ב; שרים ד;

עצימת עינים - ראייה ח"ב ז;

עצירה - לימוד סה; צדיק יז;

עירבוב - גניבה וגזילה י;

עירום - קרי ב;

עישון - נדה א;

עכבה - אמת יט; המתקת דין מא,
סב;

עכוי"ם - בגדים ח, ט; בטחון יט;
ממון טז; צדקה כה;

עכירות - פדיון שבויים ח"ב ח;

עכירת המים - שלום יא;

עלומות - דעת ח"ב א;

עליה - בית ח"ב א; התנשאות ו,
יד, יז, כד; לימוד פז;

עליה למעלה - צדיק ח"ב יט;

עלילה - בנים ח"ב א; גניבה וגזילה
ח"ב ו; הרהורים ח"ב ח;

עלילות - נהנה מאחרים ח"ב ב;

עלית מתים - צדיק כו;

עלמא דאתי (עולם הבא) - אכילה
ג;

עלמא דנוקבא (עולם הנקבה) -
מריבה עה;

עם - דעת ח"ב ה; יראה יד, כז;
נהנה מאחרים ח; עונש ד; צדיק
פד, קעז, רה; תשובה לד;

עם הארץ - בנים ז; בית ח; ממון
לו; ניאוף ו; צדיק סד;

עמים - ממון לט;

עמוד - בנים סג;

עמל - בטחון ח"ב ב; הרהורים ח"ב
ב; חידושין דאורייתא יג; צדקה נג;

ענו - אמת טז; אמונה סג; דרך ט;
ענוה ח"ב ג; תפילה סט;

*ענוה - אמונה ב; המתקת דין עז;
הרהורים א; ישועה כא; כבוד ח;
לימוד פז; ענוה א, ב, ד, ה, ו, ז, ח,
י, יא, יב, יג, יד, יז, יט, כ; פחד כ;
תפילה פב;

עני - ארץ ישראל ח"ב ו; בנים כב,
צד; בושח יז; בגדים יב; גאווה ט,
יב, לא; דעת ח"ב ה; חן ח"ב א;
מריבה ט, י; ממון יח, סט, ע, עה,

ח"ב ט; המתקת דין ח"ב ה; משיח
 ח"ב ג; צדיק קמד;
עתיד לבוא - צדקה ח"ב ו;
עתים - המתקת דין סא, קה;
 התנשאות יח; לימוד נב ח"ב א;
עת צרה - צדקה לה; צדיק קב;
עת רצון - תפילה לה;

ב

בגיעה - כבוד ז; צדיק ח"ב כא;
בגם - אמת כו; דעת כה; דרך ח"ב
 ג; הוראה ג; צדיק קכח;
בגם הברית - ניאוף ל, לא, נב ח"ב
 יב; צדקה נד;
בגעים - אהבה ג; טבע ח"ב ב;
 סגולה ח"ב ו;
בדות - אמת כ; אמונה מג, סז;
 צדקה כא;
בדיון - המתקת דין סו, עד, עה;
 צדיק קכב;
*בדיון שבויים - בניים ח"ב ד;
 פדיון שבויים ד ח"ב ט, י;
פה - אמת יב, נ ח"ב ו; אמונה נו,
 נט; המתקת דין עב; חן ד; לימוד
 ח"ב יא; לשון הרע ה; ניבול פה
 ה; נהנה מאחרים י; סגולה ח"ב ז;
 עונש ב; פחד ח"ב ה; קליפה יא;
 שוחט ח"ב ה; תוכחה ו; תפילה עו;
פה הרב - לימוד לט; פה חברו -
 תוכחה ח"ב ד; פה של אדם -
 אמונה יא;
פודה - פדיון שבויים ד;
פוסקים - בניים ח"ב כ; דין ח; הרהורים
 ח"ב ו; התנשאות ח"ב ז; חידושין
 דאורייתא ז, יד; לימוד ח"ב ו; פוסק
 ח"ב א, ג, ד; צדקה ח"ב ח;
פורענות - גאווה ל; המתקת דין ו;
 צדיק רו;
פורץ גדר - ממון יח;
פורק עול - ממון כד;
*פחד - אמת כו; בטחון א; גאווה
 ה; המתקת דין קה; חנופה ג; כעס

*עצירות - אמת ח"ב ח; ניאוף ח"ב
 ד; עצירות א, ג;
עצירת גשמים - עזות ט;
עצירת השמים - צדקה נו;
*עצלות - התנשאות ח"ב ד; זריזות
 ח"ב א; עצלות א; תשובה סא;
עצם - אלמן ח"ב ב;
עצמות מרקיבין - קנאה א;
עצת אשתו - עצה ט;
עקב - בושה ז;
עקירה - ספר ח"ב ו; תפילה כא;
עקה - בניים עה ח"ב כ, כג; סגולה
 ח"ב ח;
ערב - בגדים ח; ניאוף נה; הרחקת
 רשעים ח;
ערבה - אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז;
ערבית - אמונה מב; מריבה סז;
ערוה - בגדים ד; הרהורים מ, נב;
ערום - בגדים ד; לימוד מו; ממון
 לב; תשובה ב;
ערוות - גאווה כה;
ערך - ארץ ישראל ח"ב ז; הרהורים
 ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; צדיק ח"ב
 כא; תשובה נה, עג;
עשב - אמונה ח"ב ה; ממון נד;
 רפואה ח"ב א;
עשבים - סגולה ח"ב ב;
עשו - ספר ח"ב ד;
עשיר - מריבה ו; ממון קב;
עשירות - אמת יא; בניים כא; פחד
 כט;
עשירים - אמונה יז, נח; גאווה לא;
 ממון לג, לד, סד, צב; צדיק קכד,
 קנח;
עשרה מאמרות - כבוד ח"ב ג;
 תוכחה ח"ב ה;
עשרה קפיתל תהילים - קרי ח"ב ה;
עת - בניים ח"ב טו; צדיק ח"ב יז;
עת זקנה - נפילה א; תשובה עג;
עת חגם - נדה ח"ב ג;
עתיד - אמונה מא; בגדים ט; דעת

פנקס - חלום ח"ב א;
פסוק - גאווה מ; המתקת דין ס;
 הרהורים ח"ב יג; לימוד ב, נט, ס,
 פה; צדקה נג; קליפה ב ח"ב א;
 ראייה ח"ב ט;
פטיעה גסה - דעת ח"ב טו; דרך
 ח"ב ז; המתקת דין ח"ב ז; צדקה
 ח"ב ז;
פסיקה - צדיק נד;
פעולה - אמת מה; בניס סח; צדיק
 עא;
פעולות - צדיק קמא; תשובה נא;
פקח - פחד ח"ב ג;
פקידה - בניס עה ח"ב כ; המתקת
 דין כא; הריון ה; תפילה נו;
פקידת עקרונות - סוד ח"ב א; ספר
 ח"ב ז; פוסק ח"ב א; רפואה ח"ב ב;
פרגוד - בושה לה;
פרוד - ממון ח"ב כז;
פרוטה - גניבה וגזילה ד; ניאוף נו;
 צדקה טז, יח;
פרוצה - נדה ג;
פרות - צדקה לג, מט; שבת ח"ב ה;
פרי - אכילה ח"ב יג; בית ח"ב ד;
 בגדים ח"ב ז;
פריה ורביה - בניס ד, פו ח"ב ח,
 כז; הריון ג; תפילה טז;
פריעה - בושה כד, לו; בגדים ט;
 הרהורים מד; התנשאות ג; עונש
 ה; צדקה סו; שבעה ח;
פריקה - יראה ח"ב ה;
פרישה - בניס מד; לימוד סג, פו;
 מריבה פא; צדיק לו;
*פרישות - פרישות ח"ב א, ב;
פרישות מתשמיש - פרישות ח"ב ג;
פרישת כפים - תפילה מו;
פרנס - התנשאות ג; מריבה קי;
 ממון כא, לט;
פרנסה - זקנים ח"ב ב; טלטול ח"ב
 ב; ממון כה, כח, לה, לו, מג, מט,
 נ, נא, סב, פג, פז, פח, צז ח"ב יג,

מא; מפלת א; פחד ב, ג, ד, ה, ו, ז,
 ח, ט, טו, טז, יז, יח, כ, כא, כב, כג,
 כו, כז, כח, כט, ל, לא, לב, לג ח"ב
 א, ב, ה; קליפה ח"ב א; שלום יט;
 תשובה לד; פחד בלילות - פחד
 יט; פחד בשעת שינה - דרך ח"ב ה;
 פחד ח"ב ד; פחד האויבים - ענוה
 יא; פחד ישראל - אמונה לט;
פחד לעולם - יראה כח; פחד על
האומות - מריבה צט; פחד על
רשע - פחד א;
פחדים - פחד יא, יב, יג, יד, כד,
 כה;
פטירה - צדיק לב, עו;
פיוס - המתקת דין ח"ב י; מריבה
 עה; תשובה צז;
פיזור - הרחקת רשעים טו;
פילוספיא - מריבה ח"ב א;
פירוד - מריבה ח"ב י;
פיתוי - גניבה וגזילה א; ניאוף י;
פלאות - גאווה יד;
פלוגתא (מחלוקת) - המתקת דין
 סח;
פלטרין - לימוד נד;
פלוטה - ישועה יב;
פלפול - לימוד מד;
פמליא - המתקת דין נט; לימוד
 נד;
פנאי - לימוד סה;
פניות - הרהורים יא, יב, לה;
פנים - בושה א; מריבה יא, ל;
 עצבות ט; צדקה סה; צדיק קס;
 שינה ח"ב ב; **פנים כלפי מעלה** -
 תפילה ח"ב ב; **פני אדון** - לשון
 הרע ג; **פני גיהנום** - תשובה
 פט; **פני הכלה** - חיתון ח"ב
 ח; **פני המדבר** - צדיק צ; **פני**
הצדיק - צדיק קלח; **פני הרב** -
 לימוד ח"ב טו; ראייה ח"ב יב; **פני**
השכינה - לשון הרע טז; **פני**
התלמיד - לימוד ח"ב טו; ראייה
 ח"ב יב; **פני חברו** - מריבה נא; **פני**
שלושה - לשון הרע ג;

פשע - אמונה כב; מריבה לד; עונש ד; תשובה פו;
פשעי אביו - עזות ד;
פשעים - יראה לג; תשובה סח, צח;
משפוש במעשים - עזות ו; תשובה נב;
פשרה - צדקה יא;
פת - המתקת דין נו; הצלחה ח;
פתח - בית יז ח"ב ג; בושה כא; הרהורים כו; חידושין דאורייתא יג;
פתח הבית - בושה כא; זכות אבות ח"ב ב;
פתיחת הלב - שמחה ב;
פתיחת נקבים - עצירות ב;
פת עכו"ם - שרים ד;
פת שחרית - דעת י; כעס יז; לימוד מח;

צ

צאן - דעת ח"ב א;
צבאות (שם קדוש) - פחד ו;
צבועים - הרחקת רשעים יא; הרחקת רשעים ח"ב א, ב; ראייה ח"ב ו;
*צדיק - אלמן ח"ב ב; ארץ ישראל ח"ב ז; בנים עח ח"ב י; בית ג; גאווה כט; המתקת דין מט, צג, קב ח"ב יב; התנשאות ט; הצלחה יח; חידושין דאורייתא יג; יראה כט; כבוד ב; לימוד סא;
 לשון הרע יא; מריבה סא, עג, פג ח"ב א, יח; ממון נה, סב; מוהל א;
 פדיון שבוים ט; צדיק יג, כו, לא, מד, מז, נח, סא, צג, צט, קא, קג, קיז, קלו, קמא, קמו, קנה, קנו, קנח, קסה, קפז, קפח, קצב, קצב, קצד, קצה, ר, רא, רג, רד, רה, רח ח"ב ג, טז, יז; הרחקת רשעים א, ה; שמחה ט; תשובה ח"ב ט;
 תפילה יא; **אבידת הצדיק** - צדיק קסח; **אהבת הצדיק** - צדיק סט;
אמונה בצדיק - הרהורים ז;

יד, כה, כו; ניאוף ח"ב ט; נדה ח"ב ג; צדקה נג, סו; צדיק לג, רה ח"ב ו;
 תשובה נו; **הפסד הפרנסה** - דרך ח"ב ו; ממון פט ח"ב כב; **התמעטות הפרנסה** - דין ב; ממון ח"ב ד;
 נפילה ה; **זכיה לפרנסה** - אכילה ג; יראה ח"ב א; ממון פו ח"ב ג, ח; **פרנסה בנקל** - תשובה ח"ב ו;
 ממון ח"ב ט; **פרנסה גדולה** - ארץ ישראל ח"ב ג; חידושין דאורייתא ב; ממון ח"ב ה, ז; **פרנסה לדורשי השם** - בנים ק; **פרנסה לצדיקים** - דרך ה; צדיק קנ, רט; **פרנסת בניו** - בנים ג; **פרנסת בעח** - פדיון שבוים ח"ב ג; רחמנות ח"ב א;
 תפילה ח"ב א; **פרנסת חברו** - ממון צט; **פרנסתו של אדם** - ממון סה;
פרנסת ישראל - גניבה וגזילה ט;
 ממון ח"ב ו; **קפוח פרנסה** - בנים פ; ממון כג, נה, עח;

פרסום - בושה כח; התנשאות ט; מריבה ח"ב י; מפורסם א, ב, ג;
 נגינה ח"ב א; נסיון ח"ב א; צדיק יח;
 צדיק ח"ב יב; שמחה טז; תשובה עז;

פרצת גדר - צדיק קיט;

פרקמטיא - אמונה נג;

פרשה - **פרשת אחת עשרה ברכות** - המתקת דין פו; **פרשת אחת עשרה יריעות עזים** - המתקת דין פו; **פרשת אשם** - אלמן א; **פרשת ביכורים** - בנים ח"ב יט; **פרשת המועדים** - המתקת דין ח"ב ד; **פרשת חושן** - המתקת דין ג; **פרשת יום הכיפורים** - טבע ח"ב ב; סגולה ח"ב ו; **פרשת מרכבת יחזקאל** - המתקת דין פו; **פרשת נדרים** - המתקת דין פו; **פרשת נח** - קליפה י; **פרשת פנחס** - המתקת דין ח"ב ד; **פרשת ציצית** - בנים פה; **פרשת קטורת** - המתקת דין פו;

פשטא - מריבה ח"ב כד;

פשיטת יד - צדקה נג;

אמיני - צדיק ח"ב כא; צדיק בעולם הזה - המתקת דין סח; צדיק עב; צדיק גדול - צדיק פא; צדיק גמור - צדקה ז; צדיק האמת - נהנה מאחרים א; צדיק טוב - צדיק צד; צדיק מת - חלום ד; צדיק נכבד - עצבות כו; צדיק נסיעה - צדיק כד; צדיק נסתר - צדיק קסו; צדיק נענש - צדיק ז; צדיק רחמן - צדיק כא, לט; צדיק שבור - גאווה טו; המתקת דין צה; צדיק שבעיר - צדיק סב, קצו; צדיקי הדור - תפילה לג; ציווי הצדיק - כבוד יז; צדיק קפ; ציות לצדיק - צדיק קמח; צער הצדיק - צדיק קמו, קצט; תשובה כב; קבר הצדיק - הריון ב; קול הצדיק - צדיק יח; ראית הצדיק - צדיק קנד; רדיפת הצדיק - צדיק רב; שולחן הצדיק - צדיק קצב; קרי ה'; שונא הצדיק - מריבה מז; שימוש הצדיק - צדיק ח"ב יד; שמחת הצדיק - שמחה טו; ישועה יא; תפילה עה; שמירת הצדיק - צדיק קלט; תאות הצדיק - פחד א; תורת הצדיק - צדיק לד, נט, פד, קלא; תיקון הצדיק - צדיק א; תענוג הצדיק - לימוד סא; צדיק כ, קד; תענית הצדיק - צדיק קיח; תפילת הצדיק - צדיק ק, קיג, קיח, קכ, קכו, קמוה, רו; תפילה נג, פג; תרעומת הצדיק - צדיק יא, פ;

צדיקים - בגדים ח"ב א; דעת לא; המתקת דין טז; הרהורים ד; יראה לו; מריבה מט, סא; משיח ח"ב א; צדיק טז, כ, לח, מז, ע, עב, קלג, קנו, קעב, קעד ח"ב א, יח; קרי ו; אהבת צדיקים - תשובה לג, מז; אכילת הצדיקים - אכילה ח"ב ז; אמונת צדיקים - צדיק קל; בני הצדיקים - צדיק קעח ח"ב ח; דברי צדיקים - צדיק ס, פב; הכרת הצדיקים - דעת יט; הליכה לצדיקים - צדיק קלד; הסתכלות על צדיקים - עצבות

ביאה לצדיק - המתקת דין מח; פדיון שבויים ט; צדיק קיד; קנאה ה; ביזוי הצדיק - אמת מא; לשון הרע ח; בקשת הצדיק - ממון מו; צדיק כג; ברכת הצדיק - צדיק קכב, קעה; גזירה על הצדיק - צדיק קמב; דברי הצדיק - צדיק קפב; דיבור הצדיק - ממון פח; צדיק מח, נד, צא; הבאת דורון לצדיק - צדיק קעא; הליכה לצדיק - צדיק קעט; הנהגת הצדיק - נפילה יד; צדיק קעה; הסתכלות על הצדיק - צדיק קצ; הסתלקות הצדיק - ניאוף מז; צדיק עג, קסב, קסד; התגרות בצדיק - צדיק קפה; התחברות לצדיק - צדיק קס; התקרבות לצדיק - צדיק נה, עז, עה, פג, פז, קנג, קצא, קצח; התקשרות לצדיק - צדיק קצו; התרוממות הצדיק - התנשאות כג; התר לצדיק - צדיק סג, קיט; זכות הצדיק - צדיק לג, עג; חגורת הצדיק - הרהורים ח; חיבוב הצדיק - צדיק רו; טובה לצדיק - צדיק קי; טלטול הצדיק - טלטול ח"ב ג; צדיק ח"ב ז; יסורי הצדיק - צדיק קסז; יראה מהצדיק - צדיק קמג; כבוד הצדיק - צדיק קכח, קכט; כובע של צדיק - גאווה כו; כח הצדיק - בניס עז; צדיק קכא ח"ב י; כנפי הצדיק - צדיק סד; כפירה בצדיק - צדיק קלו; מלבוש הצדיק - תשובה טו; מסירת הצדיק - מסור ב; מתנה לצדיק - עצבות יא; נחת רוח לצדיק - צדיק קז, קח; נסיון הצדיק - צדיק קכו; סבל הצדיק - צדיק קב; סמיכת הצדיק - צדיק קפד; עבודת הצדיק - צדיק קכג; עול הצדיק - צדיק קע; עונש הצדיק - צדיק ז, פח; תפילה נג; פה הצדיק - צדיק פט, קמ; פטירת הצדיק - צדיק לב, עו; פני הצדיק - צדיק כט, קלח; פרנסת הצדיק - צדיק קג, רט; פרסום הצדיק - שמחה טז; צדיק אחר - תשובה פו; צדיק

ח"ב ב; צדקה ח"ב א; **פוסקי צדקה** - ממון ל; **צדקה בלב שלם** - שמחה ד; **צדקה בסתר** - צדקה יז; **צדקה לאדם הגון** - המתקת דין לה; **צדקה לשמה** - לימוד עה; **צדקה לשם שמים** - בושה יג; **צדקה מג**; **כבוד צדקה** - בנים כא; **כחוק מצדקה** - אמת כג; **תפילה כג**;

צדקות - צדקה לה; **צדיק קיג**;

צידקות - מריבה פג; **נסיון ח"ב ב**; **צדיק קלט**, **קפו**, **תשובה ח"ב ח**; **תוכחה ח"ב א**;

צדקת - בנים ח"ב יב, יז;

צואה רותחת - ליצנות ה;

צום - המתקת דין פה;

צואר - בנים ח"ב כג; **כביה ח"ב ג**; **ממון כד**; **סגולה ח"ב ח**, **ט**; **קישוי לילד ו**;

צורה יפה - ניאוף ג;

ציבור - המתקת דין יא; **התנשאות א**; **ממון כא**; **תפילה לה**;

ציווי - כבוד יז; **לימוד כה**, **עו**; **צדיק קפ**;

ציור - בושה ט, יב; **גאווה לב**; **הרהורים ח"ב כג**; **זכירה ה**; **פחד יב**;

ציות - צדיק ס, **קמח**; **צדיק ח"ב ה**;

ציפור - דרך א; **ממון מט**;

ציצית - בנים נו; **בגדים ח"ב ד**; **הרהורים מ**; **דף פד בסופו**;

צירוף - דעת ח"ב א;

צלילות - דעת כ;

צלם אלקים - אכילה ח"ב א; **צדיק קא**; **שינה ח"ב ב**;

צלמים - בית יב;

צמאון - כבוד יב; **תשובה צב**;

צמחים - אהבה ח"ב א;

צמיחה - המתקת דין ח"ב ז; **צדקה לג**; **צדקה ח"ב ז**;

צניעות - בנים ט, **מד**; **ישועה ו**; **ממון סד**; **הרחקת רשעים ח"ב ד**;

ו; **הצלת הצדיקים** - צדיק קט; **התנגדות על הצדיקים** - צדיק קמט; **התקרבות לצדיקים** - צדיק יב, **קלה**; **התקשרות לצדיקים** - צדיק קלב; **התר הצדיקים** - אמת ד; **זכות הצדיקים** - צדיק ד; **טלטול הצדיקים** - צדיק קסו; **יסורי הצדיקים** - צדיק קנט; **כבוד הצדיקים** - כבוד ו; **כח הצדיקים** - צדיק ח"ב יא; **מחלוקת צדיקים** - מריבה פה ח"ב כב; **מיתת הצדיקים** - צדיק לה; **מריבה עם צדיקים** - מריבה טו, כ, **כד**; **מתנגדים לצדיקים** - ניאוף מז; **נסיעת הצדיקים** - צדיק קכד; **נפילת הצדיקים** - ניאוף כד; **ספרי צדיקים** - ספר ח"ב ו; **עצה לצדיקים** - צדיק קפט; **פרסום הצדיקים** - נגינה ח"ב א; **צדיק ח"ב יב**; **פרנסת הצדיקים** - דרך ה; **קבורת הצדיקים** - צדיק מה; **קברי צדיקים** - צדיק קעג ח"ב יט; **קול הצדיקים** - יראה כא; **קרבת הצדיקים** - צדיק נג, **קנא**; **שבח הצדיקים** - צדיק קמו, **קסא**; **שמות הצדיקים** - צדיק יט ח"ב כ;

צדק - תשובה עה;

*צדקה - אמת יב, טו; **אמונה יח**, **ל**, **מג**, **נט**, **סב**; **בנים פג ח"ב כב**; **בושה כב**, **כג**; **גאווה ו**, **לא**; **גניבה וגזילה ז**; **דרך ח**; **המתקת דין א**, **ד**, **ט**, **לא**, **פ**, **צד ח"ב ה**; **הרהורים סא**; **התנשאות ה**; **הריון ב**; **זכירה יא**; **חן א**; **חידושין דאורייתא ז**, **ח**; **ישועה ה**, **יג**; **מריבה ח"ב ו**; **ממון נט**, **פו**, **צ**, **צב**; **מפלת ב**; **נדה א**; **פחד ה**; **צדקה א**, **ב**, **ח**, **י**, **יא**, **יב**, **יד**, **כא**, **כב**, **כו**, **כז**, **כט**, **לב**, **לג**, **לד**, **לו**, **לז**, **לח**, **לט**, **מב**, **מו**, **מז**, **מח**, **מט**, **נ**, **נא**, **נב**, **נח**, **סב**, **סג**, **סד**, **סה**, **סז**, **סח**, **ע** ח"ב ג, ו, ח, ט, יד, טו; **צדיק עח**, **קלה**; **שרים ג**; **שלום ד**; **תשובה סג**; **תוכחה י**; **תפילה טו**; **דף פד בסופו**; **זכות הצדקה** - צדקה מא; **סגולת הצדקה** - פדיון שבויים

צר עין - ממון סה;

צרעת - טהרה ח"ב א; מריבה צג;
ממון ח"ב ב; ניאוף ח"ב ד; צדיק
קצד; רפואה ח"ב ג; שכרות ח"ב א;

ק

קבורה - בנים לג; בגדים ח"ב ד;
ממון ח"ב ז; ניאוף ו, טו;

קבורת הצדיקים - צדיק מה;

קביעת מקום - מריבה קב; ענוה ד;

קבלה - לשון הרע ד, ז, יא, טז, יז;

קבלת פני שכניה - צדקה ד;

קבלת שוחד - שכרות ב; שוחד א;

קבר - המתקת דין ח"ב ט; חיתון
ח"ב יא; לימוד ח"ב יג; צדיק ח"ב יט;
תוכחה יב;

קבר צדיק - הריון ב; מפלת ב;

קברים - אמונה ט;

קברי צדיקים - צדיק קעג; צדיק
ח"ב יט;

קדושה - דעת ח"ב ז; יראה ח"ב ו;
לימוד כח ח"ב י; תשובה כח; תפילה
כג ח"ב יד; התנהגות בקדושה - ספר

ח"ב ו; קדושה גדולה - זכירה יב;

קדושה של מעלה - ענוה ט;

קדושי השם - הרחקת רשעים יט;

קדושת אכילתו - אכילה ח"ב ה;

לימוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח; קדושת

ארץ ישראל - ארץ ישראל ח"ב ב;

חידושין דאורייתא א; קדושת

השם - יראה לב; לימוד ח"ב טז;

קדושת השם יתברך - הכנסת

אורחים ח"ב ג; התנשאות ח"ב יב;

קדושת תשמיש - בנים יח, מו; שכל

דקדושה - בנים צו;

קדמונים - ספר ח"ב ו;

קו הבריאה - פחד ח"ב ה;

קול - דעת ח"ב ז; יראה ח"ב ו;

ענוה ח"ב ג; עצבות לא; תשובה

יב; הגבלת קולו - בנים טז;

הרהורים לא; קול בכיה - נגינה

ח"ב ג; קול בעלמא - פחד ט; קול

גדול - אהבה ח; קול האריה -

צנעה - זכירה טו; חלום ג; כבוד
כב;

צעקה - המתקת דין ט, י;
הרהורים יא; הרהורים ח"ב יג;

ניבול פה ג; עצבות לב; ראייה ח"ב
ט; תשובה ק; תפילה יד, טט;

צעקת לגימא - ממון נח;

צער - אמונה לד ח"ב א; בנים
קג; בושה כא; דעת ח; המתקת

דין ד, טו, סד, קא; זכירה ד;

מריבה צא ח"ב ט, יג; ממון מט;

ניאוף יג, נב; עצבות ב, ג, לב,

לד ח"ב ג; צדיק טז, קלט, קמד,

קצט; רחמנות י; תשובה יד, נב;

צער בביתו - המתקת דין עא;

צער ביום שמחה - עצבות י;

צער בעלי חיים - רחמנות ח"ב ד;

צער בקבר - חיתון ח"ב יא; צער

גידול בנים - בנים ו; בנים ח"ב א;

גניבה וגזילה ח"ב ו; צער גיהנום -

תוכחה יב; צער הלב - תשובה

כג; צער הצדיק - תשובה כב;

צער הריון - הריון א; צער על

עוונותיו - נהנה מאחרים ו;

צפון - קליפה ט;

צפיה - ארץ ישראל ח"ב ה; בושה

יא; ניאוף כט; נהנה מאחרים יא;

ענוה י;

צרה - אמת לב; המתקת דין כב,

מ, מז, סט, צג; מריבה נ; פחד ח"ב

א; צדיק כג, קב, קמב; תשובה

יד; תפילה ח; בריחה מהצרה -

פחד ח"ב ג; צרת אחיך - רחמנות

ט; צרת חבריך - בושה ח; צרת

ישראל - גאווה יא; תפילה ס; שעת

צרה - התנשאות כא;

צרות - אמת כ; אמונה טז; בגדים

ח"ב א; בטחון ז; המתקת דין מז

ח"ב ב; ישועה יב; משיח ח"ב א;

ניבול פה ג; ענוה א; צדיק קסז;

צדיק ח"ב א; תפילה ח"ב ח;

צרים - תפילה ט;

צרכי סעודה - פדיון שבויים יב;

צרכי ציבור - התנשאות ח"ב י;

מריבה יד; עצבות ל; צדקה ח"ב יז;
תשובה סב;
קימה - לימוד ט;
קימת חצות - לימוד עט; לימוד פ;
קיפוח - בנים פ; ממון כג, נה, סה,
עח;
קיצור ימים - בטחון יב; כעס כה;
קיצור שנים - נהנה מאחרים ב;
צדיק קיא, קיב;
קיר - המתקת דין ח;
קירוב - צדיק לט, סד, פו ח"ב טו;
תשובה עו; **קירוב אדם** - צדיק
פו, קצד; **קירוב בני אדם** - מריבה
ח"ב יח; נסיון ח"ב ב; צדיק ח"ב יז;
קירוב הגאולה - צדקה ב; תשובה
צה; **קירוב הישועה** - צדקה לד;
קירוב לצדיק - צדיק פג, קצא;
קירוב מסיתים - הרחקת רשעים
יז; **קירוב רחוקים** - ברכה ח"ב
ג; צדקה כד; תוכחה ח"ב ב, ה;
קירוב תלמיד - צדיק עט; **קרבת**
הצדיקים - עצבות כו; צדיק נג,
קנא; **קרבת רחוקים** - כבוד ח"ב ג;
קישוט - גאוה ב;
*קישוי לילד - קישוי לילד א;
קל - בגדים ח"ב ו; ברכה ח"ב ב; דעת
כא; המתקת דין כג; המתקת דין
ח"ב א, ג; הוראה ה; לימוד סז; ממון
ח"ב ט; ספר ח"ב ג; תפילה ג, סז;
קלון - כבוד כט;
קלות ראש - קרי ח;
קליפה - הוראה ה; לימוד ח"ב י, יז;
קליפה דקה - לימוד ח"ב י;
קליפות - בנים כט; ניאוף כו; צדיק
רב; קליפה א, ג, ד;
קללה - בנים עז, צג; בושה יח;
בגדים ח"ב ב; הרהורים לב; חקירה
א; יחוס ח"ב א; ממון לב; ממון ח"ב
יח; צדקה ח"ב י; צדיק נ; שבת ח"ב ב;
קללות - צדיק ח"ב יד;
קלסתר פנים - חידושין דאורייתא ו;
קלף - חן ט; קליפה ב;

דעת ח"ב א; **קול הצדיק** - צדיק יח;
קולות - קליפה ו; **קול רם** - בטחון
יג; לימוד טו, טז; תפילה כט; **קול**
שופר - תשובה מה;
קומה - דעת ח"ב א;
קוסמים - צדיק קפב;
קופץ - בנים ח"ב כט;
קורבן - המתקת דין כ; מריבה סט;
ניאוף מח;
קורבנות - אכילה ח"ב ז, ח; עננה
ה; צדקה סב; תפילה מב;
קורבנות הנשיאים - חיתון ח"ב ו;
קושי - דין ח; התנשאות ח"ב ז;
חידושין דאורייתא יד, טז; חיתון
ח"ב א, ו; יחוס ח"ב ג; לימוד נג;
מריבה עה; מריבה ח"ב טז; ממון
ט; צדיק א, כ, קצז; תשובה סב;
תפילה ח"ב יג;
קושיא - אמונה טו, טז;
קושיות - צדיק פג;
קטורת - כבוד ח"ב ב; לשון הרע
יח; ממון כב;
קטטה - מריבה ח"ב יא; קליפה
ח"ב א;
קטן - לימוד לב; מריבה פט;
קטנות - תפילה נד;
קטני אמנה - חידושין דאורייתא
טז;
קטרוג - בושה יח; המתקת דין
עב; חידושין דאורייתא ו; ממון
ח"ב ו;
קיובוץ גלויות - קנאה א;
קיובוץ נדחים - פדיון שבויים ד;
קידוש החודש - כבוד ח"ב ב; ראייה
ח"ב ג;
קידוש השם - אמונה ח"ב טז;
המתקת דין ח"ב א; התנשאות לו;
ישועה א; לימוד ח"ב יד;
קידוש לבנה - חיתון ח"ב ב;
קידוש על יין - ממון נב;
קיום - אמת מה; ארץ ישראל ח"ב
ו; בנים צה, קא; לימוד לג, עו;

קריעת ים סוף - אכילה ח"ב ה; ממון כ;
קרן - שבת ח"ב ה;
קרקע - בית יד;
קשה לחדש - פוסק ח"ב ד;
קשוי זהב - מפלת ח"ב א;
קשיות עורף - המתקת דין צו;
קשר - דעת ח"ב י;
קשרי המלחמה - מריבה צה;
קשת - בנים סג; הרהורים נב;

ר

ראוי - צדיק קעג;
ראות העין - ניאוף ט;
ראיה - אמת לא; אהבה ח"ב ג;
 אמונה לו; בנים קד; גאווה כט;
 המתקת דין יז, עג; הרהורים מב
 ח"ב יג; התנשאות א; ממון נט;
 מסור א; ניאוף ח"ב יא; ענוה י;
 עצה ו; עוות ח"ב א; צדיק א, יג;
 רחמנות ט, י; ראיה ח"ב ט, יא;
 שמחה ו; שכרות ו; שחט ח"ב ד;
 תשובה יז; **הזק הראיה** - כעס מב;
ראיה בחלום - ניאוף יז; **ראית**
דין - המתקת דין ח"ב ו; **ראית דם** -
 נדה ד; **ראית ההיכלות** - אמת א;
ראית העיניים - דעת ח, כא; ראיה
 ח"ב א; **ראית הצדיק** - צדיק קנד;
ראית הקדוש ברוך הוא - מריבה
 ח"ב יח; צדיק ח"ב יז; **ראית חלומות**
מבהילים - חלום ה; **ראית יופי**
המלך - הוראה ה; לימוד ח"ב
 יז; **ראית נחמות** - רחמנות א;
ראית נקמה - מריבה כו; **ראית**
סימן ברכה - צדיק נא; **ראית**
פני גדולי הדור - צדיק ו; **ראית**
פני גיהנום - תשובה פט; **ראית**
פני המדבר - צדיק צ; **ראית פני**
הצדיק - צדיק קלח; **ראית קרי** -
 בנים ח"ב כד; עצבות טו; קרי ח"ב
 ד; **ראית רע** - ניאוף ח"ב יד; ראיה
 ח"ב ח; **ראית רעה** - המתקת דין
 ח"ב ז; **ראית שינוי מעשה** - אמונה
 ג; **ראית שקרן** - אמת ח"ב ג;

קלקול - אמונה ח"ב יב; בנים קה;
 דעת ח"ב ח; התנשאות ח"ב ג; יראה
 ח"ב ז; משקה א; שינה ח"ב ב; **קלקול**
הדין - מריבה קז; **קלקול המכונן** -
 מריבה ח"ב כב; צדיק ח"ב יח; **קלקול**
השלום בית - קליפה ח"ב א; **קלקול**
השמחה - עצבות ח"ב ד;
קמח - מפלת ח"ב ב;
קנאה - אמונה כה; בית ו; המתקת
 דין עג; כעס כב; מריבה עז; נפילה ג,
 ד; נסיון ח"ב ב; ספר ח"ב ו; קנאה א,
 ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט; תוכחה ח"ב א;
קנטור - מריבה ח"ב ט;
קניה - דרך יד; הרהורים י; חן ה;
 ממון ח"ב כ; צדיק קפח;
קפיטל - המתקת דין לו, מב, נג;
 מריבה לו;
קפיצה - בושח כז; הרהורים ח"ב
 כג;
קפיצת יד - גניבה וגזילה ז;
קץ - אמת ח"ב ט; משיח ח"ב ד;
קצירה - בנים צד; לימוד נ; מריבה
 ח"ב כב; צדיק ח"ב יח;
קצף - בושח יט;
קר - בנים ח"ב טו;
קרובי תשובה - תשובה מט;
קרוע - בגדים י;
*קרי - אמונה כט; בנים ח"ב כד;
 ממון יד; ספירת העומר ח"ב ב;
 עצבות טו; קרי א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח,
 ט; קרי ח"ב ב, ג, ד;
קריאה - המתקת דין ס ח"ב ד;
 חיתון ח"ב ו; טבע ח"ב ב; כבוד ג,
 כט; לימוד נט; סגולה ח"ב ו; קליפה
 י; **קריאה בספרי מינון** - לימוד נח;
קריאת הלל - מריבה ג; **קריאת**
מעשה בראשית - בנים ח"ב א;
 גניבה וגזילה ח"ב ו; **קריאת רבי** -
 בושח ב; **קריאת שם** - מוהל ו;
קריאת שמע - אמונה מב; מריבה
 סז; פחד י; תפילה מ;
קריעה - המתקת דין ט, יא, קג;
קריעה על מת - ממון ח"ב כח;

שבויים ח"ב ח; רוח נבואה - תפילה ח"ב יד; רוח פינ - אמת ח; אמונה נד; תפילה ח"ב יד; רוח רעה - צדיק קעב; קליפה ו; רוח של משיח - משיח ח"ב ב; תשובה ח"ב ב;

רוחב לב - לימוד עב;

רוחניות - בגדים ח"ב ה;

רועה - התנשאות ח"ב ד; זריזות ח"ב א;

רועה נאמן - התנשאות ח"ב ד; זריזות ח"ב א;

רוע מזל - המתקת דין ב;

רוצחים - מריבה ח"ב טו;

רושם - חיתון ח"ב ז; ניאוף ח"ב יג;

רוז - דעת ח"ב ב;

רויח דאורייתא (סודות התורה) - שכרות ט;

רחוק - אמת כג; אמת ל; שינה ח"ב א;

רחוקים - כבוד ח"ב ג;

רחיצה - בנים ס, פג; בנים ח"ב ו; נדה א; דף פד בסופו;

רחמים - המתקת דין טו, ע, עא ח"ב ט; חנופה ב; לימוד יד ח"ב יג; מריבה מא, עד; ממון ג, קד; צדיק קמד; הרחקת רשעים י; רחמנות י, יא; תשובה ק; תפילה י, כז; רחמי הקדוש ברוך הוא - דעת לג; רחמי השם - המתקת דין ח"ב יא; רחמי שמים - אכילה ח"ב ט; רחמים על בני דור - תפילה ח"ב ג; רחמים על חברו - פדיון שבויים ח"ב ג;

רחמנות ח"ב א; תפילה לט; רחמים על חולה - צדיק קטז; רחמים על שבויים - פדיון שבויים ז;

*רחמנות - בנים צו; דעת א; המתקת דין קד; הרהורים כב; התנשאות לז; עצבות ח"ב ה;

רחמנות א, ג, ה, ו, ח; רחמנות ח"ב ג; ריאה - גניבה וגזילה ח"ב א; סגולה ח"ב א;

ריבוי דמים - נדה א, א, ג;

ראש - בנים ב, לב; מריבה ח"ב כג; צדיק סא; שכרות ח"ב ו; תפילה כד;

ראשי הדור - הכנסת אורחים ח"ב ג; המתקת דין סב; התנשאות ח"ב יב; לימוד ח"ב טז; מריבה ח"ב ה;

ראש חודש - לימוד סה; תפילה מח;

ראשית - דעת ח"ב א;

ראש צדיק - עזות ה;

רב - אמונה ח"ב ז; בנים טו; גניבה וגזילה יב; חן ה; לימוד יט, לה, לט; לימוד ח"ב א, ז, ח, ט, י, טו;

עצה ה; צדיק מב, סה;

רבו - צדיק טו, לו, מא, קה; ראייה ח"ב יב;

רבי - צדיק כב, מז;

רבנות - בושח ב; גאווה ז; צדיק קיב;

רבנים - בושח ב, כה, קיא;

רבנן (חכמים) - ממון יח;

רגילות - אמת כו;

רגלים - בגדים ח"ב ג; בשורה ח"ב א; דרך ז; הוראה ו; צדיק קעו;

רגלי משיח - ענוה י;

רדיפה - כבוד יח; מריבה טט, פא; צדקה סד;

רדיפת שלום - שלום ב, ה, יז;

רוגז - הרהורים ח"ב כג;

רווף - גאווה יב; לימוד פה; מריבה ב, י, קט; צדיק קנג, רב;

רווף צדקה - צדקה יט;

רווף שלום - ניאוף ל;

רווח - צדקה נג;

רוח - אמת ח; גאווה לז; המתקת דין נד; חידושין דאורייתא יא; צדיק ח"ב יט; תפילה ל,

ע; רוח בינה - אמונה טז; רוח הבריות - חידושין דאורייתא טו;

רוח הקדש - המתקת דין ח"ב ג; צדיק קנח; רוח חיים - סגולה ח"ב א; רוח טומאה - בנים פג; לימוד

סה; קליפה י; רוח מכוער - פדיון

ח"ב א; חידושין דאורייתא ו, ז;
 כבוד א; לימוד ח"ב א, ט; מריבה
 לו; ממון ח"ב יב; ניאוף י; צדקה סו
 ח"ב ח; צדיק סו, עט, קי, קיג, קע;
 תשובה נג, עו; תפילה סה; רצון
בעלי דינים - דין א; רצון הבריות -
 תשובה פב; רצון הלב - כבוד כו;
רצון הקדוש ברוך הוא - דעת כז;
 כבוד טז; מריבה סא; צדיק רה;
רצון השם - דרך ט; מריבה קא;
 צדיק קעח; רצון חבירו - בגדים
 ח"ב ה; רצון להחיות - לימוד ב;
רצון להחכים - דעת יג; רצון
להמתיק דינים - המתקת דין
 עו; רצון להתעשר - ממון ז; רצון
לעבוד - תשובה עז; רצון לקרב -
 נסיון ח"ב ב; צדיק פו, פז; תוכחה
 ח"ב א; רצון לשוב - תשובה מו;
רצון לשמור את ברית - ניאוף
 כט; רצון קונו - צדיק ח"ב י;
רציחה - ניאוף ח"ב טו;
רקודין - שמחה ח;
רקיע - בכיה ח"ב א;
רקיט דם - פרישות ח"ב ד;
רש - ממון מב;
רשות - צדיק רג; ראייה ח"ב א;
רשע - המתקת דין קב; כבוד יט;
 לימוד ד, לב, פב; מריבה סב; ממון
 צט; עזות ו, ט; פחד א; צדיק ח,
 צד, קה, קיד, קכו, קלז, קמא, קצה;
 הרחקת רשעים ו, טז, יט; שמחה
 ו; בית רשע - הרחקת רשעים א;
בקשת רשע - צדיק קמד, קצט;
דיבור עם רשע - קליפה יא;
הכנעת רשע - צדיק קמב; הפלת
רשע - המתקת דין צג; הצלחת
רשע - צדיק רב; התגדלות
רשע - דין ח; התנשאות ח"ב ז;
 חידושין דאורייתא יד; פוסק ח"ב
 ד; התגרות ברשע - מריבה קד;
לימוד רשע - לימוד לא; ממון
רשע - נהנה מאחרים א; ממשלת
רשע - התנשאות ח"ב ח; מסירת
רשע - מסור ד; סעודת רשע -

ריבית - יראה ח"ב ח; ממון צה;
 ממון ח"ב טו;
ריח - לימוד צ; נהנה מאחרים יב;
 עצבות לא;
ריחוק - מריבה סד; צדקה כד;
 הרחקת רשעים יג, יד;
ריצה - ממון נ;
רכיבה - דרך ו;
רכילות - אהבה א; לשון הרע ו;
רם - גאווה ח; הצלחה יב;
רמאות - אמת ד;
רמוז - בושה כז; בגדים א; דעת ח"ב
 א; הרהורים ח"ב כג; צדיק רה;
רמ"ח אברים של אדם - שכרות
 ח"ב ד;
רנה - דעת לב; תפילה עא;
רע - המתקת דין נ; חלום ד;
 לימוד עג; לימוד ח"ב י; לשון הרע
 ה; מריבה מד, מז, צב;
רע (לשון חבר) - בושה כז; מריבה
 נג; עצה ו;
רעב - גאווה ג; גניבה וגזילה ב;
 המתקת דין יב; לימוד נו; מריבה
 ח"ב ה; ממון ז; צדקה ס; רחמנות ג;
רעבים - פדיון שבוים י;
רעה - אמת לה; הכנסת אורחים
 א; דעת לג; המתקת דין ח"ב ז;
 ישועה ט; לשון הרע י; מריבה ב,
 פו; ניבול פה ד; עצבות ה; עצבות
 ח"ב א; צדקה ח"ב ז; צדיק ע, קיד;
 רחמנות ט;
רעות - צדיק קלז;
*רפואה - אמת לו; אמונה ח"ב ה;
 גאווה לו; המתקת דין צז; מריבה
 כג; סוד ח"ב א; צדיק ט, קצו; ראייה
 ח"ב ג; רפואה ח"ב א, ב, ג; תשובה
 צג; תפילה סד; רפואה לאבות -
 בנים מב; רפואה לכאב עיניים -
 ראייה ח"ב י; רפואה ח"ב ד; רפואה
למכתו - בושה כו;
רצון - דעת יד ח"ב י; דרך א, ז;
 המתקת דין ל; התנשאות ט; חלום

א, יא; הרהורים לב; מריבה א;
נפילה ו; ראייה ח"ב; שבועה ו, ז;
שבועות - שבועה א, ה;
שבועת שקר - אהבה י; אמונה
לה; ניאוף נד; נפילה יא; שבועה
ב, ד, ט;

שבח - צדיק סא, קמו, קסא;
הרחקת רשעים ה;

שבחו של מקום - תפילה כא;

שבחים - בנינים סה;

שבט - קליפה ח"ב א;

שבטים - ניאוף כא;

שבי - בנינים סט;

שבילים - תשובה ח"ב ח;

שביעה - אמת ח"ב ז; אכילה ד;
לימוד נו;

שבירה - אלמן ח"ב ב; גאווה כו,
לג, מ; הרהורים י; יראה טו; כעס
לב; ניאוף כה; תשובה לה, מה;
תוכחה ח;

שבירת כלי - ממון מד;

שבירת כלי חסד - ניאוף לב;

שביתה - לימוד סא;

שבעה בארות - קישוי לילד ב;

שבעה קולות - קליפה ו;

שבעים לשון - ניאוף ח"ב ז;

שבעת ימי אבלות - צדיק ח"ב ג;

שבר - המתקת דין צו; נגינה ח"ב
ב; צדקה לו;

***שבת** - הכנסת אורחים ד; אמונה
מב; בנינים ח, מה, נט, סב; בגדים
ח"ב ב; לימוד סא, סה; לימוד ח"ב
א; משיח ח"ב ה; צדקה ח"ב ב; שבת
ח"ב א, ב, ג, ד, ה; תפילה מח;

שגגות - תשובה צד;

שדה - דרך י; ממון נד; עצה ח;

שדות - קליפה ז;

שדים - בית א; מריבה ח"ב יא;
קליפה ח, ט; קליפה ח"ב א;

שהיה - תשובה לא;

אכילה ו; **ענישת רשע** - תפילה נג;
עבדות לרשע - ניאוף נה; הרחקת
רשעים ה; **רדיפת רשע** - גאווה יב;
מריבה י; **רשע בבית** - צדיק מד;
רשע גמור - הרחקת רשעים ד;
שכחת רשע - הרחקת רשעים ט;

רשעות - תשובה ב, פא;

רשעו ישראל - תשובה לה;

רשעים - המתקת דין כו; חנופה
ח; מריבה פז; נפילה יב; נסיון ח"ב
ב; צדיק קנח ח"ב י, טז; הרחקת
רשעים יג, יד, טו ח"ב ה; שלום כא;
שוחר ח"ב ג; תשובה מ, מג ח"ב ט;
אגודת רשעים - תשובה קב; **דחית
הרשעים** - צדיק קמה; **הפלת
הרשעים** - צדיק קסא; **הרהור
הרשעים** - צדיק קנט; **הרחקה
מרשעים** - הרחקת רשעים ב;

התחברות עם רשעים - בטחון
טו; הרחקת רשעים יח; **חבורת
רשעים** - מריבה נח; **טובתן
של רשעים** - צדיק ע; **לב
רשעים** - מריבה כד; **מחאה
ברשעים** - מריבה צב; **מחלוקת בין
רשעים** - התנשאות ט; **נישוק עם
רשעים** - הרחקת רשעים ח"ב ג;
פרסום הרשעים - בושח כח; **קנאת
הרשעים** - תוכחה ח"ב א; **קרבות
לרשעים** - הרחקת רשעים ג;
רשעים צבועים - הרחקת רשעים
ח"ב א; **שלום בין רשעים** - שלום כ;
רתחן - כעס ז;

רתיחה - כעס ד;

ש

שאל - בנינים ד; צדיק מא;

שאלה - בנינים סו; נהנה מאחרים
י; עצה א, ב, י; פדיון שבויים ט;
צדיק פג, קיד, קפב; שבת ח"ב ה;

שאלת חכם - קרי ד;

שאלת צרכיו - תפילה כד;

שבויים - נגינה ח"ב ג; פדיון
שבויים ז;

***שבועה** - בגדים ג; המתקת דין

ישראל - התנשאות ג; **שונא** מסיתים - הרחקת רשעים יב; **שונא מתנות** - נהנה מאחרים ח"ב ב; **שלום מן השונאים** - מריבה מא; **שליטת שונאיו** - כעס א; **שנאת גזל** - התנשאות כד; **שנאת השטן** - ברושה יח; **שנאת ממון** - ממון מ, עג; **שנאת שקר** - התנשאות לא; לימוד פא; **תפילה על שונאיו** - מריבה ז; **שונה הלכות** - צדיק סג; **שוועה** - מריבה נה; **שופטי אומות** - התנשאות לט; **שופך דמים** - ניאוף יב; **שופעת דם** - מריבה פב; ממון ח"ב כו; נדה ב; נדה ח"ב ג; **שוק** - גאווה י; הרהורים ח"ב יג; חנופה ד; ראייה ח"ב ט; **שורש** - תוכחה א; **שותף** - תשובה נד; **שחוק** - אמת מז; ברושה כ; שמחה ו, יג; **שחרית** - אמונה מב; מריבה סז; **שחת** - סה; **שטן** - ברושה יח; הרהורים מה; לימוד פו; מריבה סו; ממון ח"ב ו; **שידוך** - חיתון ח"ב ז; ניאוף יד; **שידוכים** - רחמנות יא; **שיחה** - ברושה טו; התבודדות ח"ב א; יראה ד; **שי טבילות** - פחד יח; **שיכול בנים** - בנים לב, מ, ס; בנים ח"ב יג; ספר ח"ב א; **שיכור** - ממון עה; שכרות ח, ט; **שימוש** - הרהורים ח"ב ט; צדקה כה; צדיק סג; **שימוש אדם גדול** - צדיק מ; **שימוש הצדיק** - צדיק ח"ב יד; **שימוש צדיקים** - המתקת דין קז; יראה ט; **שימוש תלמידי חכמים** - צדיק כה; ***שינה** - אמונה ח"ב יז; דרך ח"ב

שוא - אמת לג, לד; בניס פט; חלום א; חלום ב; תפילה ח"ב יד; **שובע** - ממון כט; פרישות ח"ב ב; שלום כב; **שוד** - צדקה לז; ***שוחד** - גניבה וגזילה יב; התנשאות ח"ב י; שכרות ב; שוחד א, ב, ג; ***שוחט** - גניבה וגזילה ט; ראייה ח"ב יא; שוחט ח"ב ב; **שוחטים** - שוחט ח"ב א, ג, ד; **שוטה** - אמת ל, לא, לז; בניס קז; קנאה ד; **שולחן** - אכילה ב, ג, ז; הצלחה ח, טו; פחד לב; תשובה כט; **שולחן הצדיק** - צדיק קצב; קרי ה; **שולחן חבירו** - נהנה מאחרים יא; **שולחן ערוך** - הרהורים יב; יראה ח"ב ג; לימוד ח"ב ג; פוסק ח"ב ב; **שולט ביצרו** - נסיון ח"ב ג; **שולל** - ניאוף י; **שום** - אהבה יא; הריון ד; קנאה ז; קרי ט; **שומר הברית** - ניאוף ח"ב ו, ז, יא; **שונאים** - גאווה ז; גניבה וגזילה ט; המתקת דין סג; הרהורים ח"ב כב; מריבה יח, לט, מב, מג, מדר, נב, נג, נו ח"ב טז, יח, יט, כג; ממון ד; מסור א; צדיק ח"ב יז; שכרות ח"ב ו; תשובה נו; תפילה ח"ב יג; **הכנעת השונאים** - צדיק קעב, קעט; **הפלת השונאים** - מריבה מה; **הצלחה משונאיו** - כבוד כא; מריבה ד, יז; **הצלחה משונאים** - מריבה ח"ב טו, כא, כד; **התרוממות שונאיו** - אכילה ח"ב יא; מריבה ח"ב כ; **מחשבות שונאיו** - מריבה לג; **סיפור משונאיו** - המתקת דין יז; **שונא** - מריבה קי; **שונא הצדיק** - מריבה מז; **שונאי השם** - צדיק קכט; **שונאיו** - אכילה ח"ב ה; בנים מ; לימוד ח"ב ד; מריבה כו, לח, סו, צ, צו ח"ב ח; **שונאי**

שכינה - אמת ג; הכנסת אורחים ו; גאווה כה; הרהורים לו; יראה טז; כעס י; לימוד יג; לשון הרע טז; ניאוף כא; צדקה ד; צדיק כ, קס; צדיק ח"ב ד; תפילה ח"ב ג, ד;

שכירה - בושה ב;

שכל - אמת א; אמונה כ; בנינים צו; דעת יב, כו, לג; דעת ח"ב י; התנשאות כב; מריבה ח"ב ה; צדיק קלח; תשובה עו;

שכנים - מריבה כח;

שכר - אמת טו; אמונה סב; המתקת דין ד; ממון ג; צדקה יב, יט, נג; צדיק סד; תשובה נג;

שכר נסיעה - צדיק כד;

שכר שכיר - ממון כד;

*שכרות - גאווה ד; הרהורים כח; ממון ח"ב ב; קרי ח"ב א; שכרות א, ג, ד, ה, ו, ז; שכרות ח"ב א, ב, ג, ד, ה;

שלוה - מריבה ח"ב יח;

שלוחים - המתקת דין סט;

*שלום - אמת ב, כב; בנינים קו; בטחון ב; דרך א; המתקת דין נט; הרהורים לח; יראה כג; כעס לו; לימוד נד, סט, עה; מריבה ח"ב יד; ענוה יג; צדקה לב, לו; צדיק ח"ב יז; קליפה ח"ב א;

ו, ח, ט, י, יא, יב, יג, יד, טז, יח, יט, כב; **דרכי שלום** - שלום ג; **רדיפת שלום** - בנינים עב, קד; שלום ב, ה, יז; **שלום בין ישראל** - אמונה

מו; שלום כא; **שלום בין רשעים** - שלום כ; **שלום בית** - מריבה ח"ב יא; קליפה ח"ב א; **שלום בעולם** - מריבה ח"ב יג; עצבות ח"ב ג; צדקה מט; תפילה נה; **שלום גדול** - צדקה א; **שלום העיר** - תפילה נו; **שלום חבירו** - מריבה ח"ב יב; **שלום לבנו** - המתקת דין מ; **שלום מלכות** - בנינים ח"ב יד; הוראה ד; שלום ד; **שלום מן השונאים** - מריבה מא;

שליח - בושה לו;

ה; ממון צא; עצלות ב; שינה ח"ב א, ב, ג, ד;

שינוי - אמת ב, מ; אמת ח"ב ה; בגדים ח"ב ה; צדיק ח"ב כ; **שינוי הטבע** - תפילה יט; **שינוי המזל** - תפילה כח; **שינוי זיווג** - תפילה ח"ב י; **שינוי מקום** - המתקת דין קג; ממון כה; **שינוי שם** - התנשאות טו; ממון כה;

שינים - הרהורים לד;

שיעבוד - דעת ח"ב ב; ישועה כח; צדיק צב;

שירה - אכילה ח"ב טו; נגינה ח"ב ה; **שיר המעלות** - שינה ח"ב ג;

שיר השירים - המתקת דין פט;

שירות - נהנה מאחרים ה; תפילה ח"ב ד;

שירים - בנינים סה;

שיריים (לשון ענוה) - שמחה כ;

שיר של יום - נדה א;

שירת הים - חיתון ח"ב א;

שיתוף - גאווה יא; צדיק צט;

ש"ך (שפתי כהן) - דעת ג;

שכוח - ספר ח"ב ו;

שכול בנינים - אמונה ח"ב יג;

שוכח - בושה א;

שכחה - אמת לד; גאווה כב; זכירה ב, ד, ו, ח, יד, טו; יראה כ; כבוד ג; לימוד מט, פד; מריבה יג ח"ב ט; ניאוף מ; שכרות ח"ב ד;

שכחן - בנינים מא; זכירה א, יא; **שכחת הניגונים** - נגינה ח"ב ב; **שכחת הקדוש ברוך הוא** - אמת כח; **שכחת השם יתברך** - פחד כה; הרחקת רשעים ט; **שכחת התורה** - צדיק קמו; תפילה יב; **שכחת חברו** - מריבה ב; **שכחת לימודו** - בנינים צו; **שכחת עניים** - מריבה ט; **שכחת תלמודו** - כעס יא; לימוד ז, כג; מריבה עב; צדיק קה;

שכיבה - בנינים כד;

זכיה לשמחה - ישועה יז, שמחה ז, טז; לימוד בשמחה - לימוד סא; רנה של שמחה - דעת לב; שמח ביסורי - ישועה ב; שמחה בלב - עצבות ו, כו; שמחה בצדקה - צדקה נח; שמחה בצרתו - מריבה ג; שמחה לאב - לימוד א; שמחה של מצוה - שמחה ה, כד; שמחה תמידית - ממון מז; שמחת אויביו - מריבה נא, נה; שמחת אשתו - בניס כב; שמחת הצדיק - ישועה יא; לימוד סא; שמחה טו; תפילה עה; שמחת השבת - לימוד סא; שמחת השם יתברך - לימוד ג; מריבה יט; שמחת חתן וכלה - בניס צ; דרך ב; שמחה כג; שמחת יום טוב - בניס י; שמחת מצוה - שמחה א; שמחת תורה - שמחה כה; תפילה בשמחה - ישועה כב; תפילה נו, פא;

שמיא (שמים) - עזות י;

שמים - אמת מט; אמונה יד; בושה יח; גאווה יח, מ; המתקת דין כה; חיתון ח"ב ז, ט; ישועה כז; יראה ח"ב ה; כעס ה; לשון הרע יג, יט; מריבה ח, קג; ממון ח"ב יב; סגולה ח"ב ב, ד; צדיק יג, קצ; ראה ח"ב א; תפילה ח"ב ז, י;

שמינית - מריבה לו;

שמיעה - המתקת דין עב; הוראה ה; חידושין דאורייתא יא; לימוד ח"ב ח, יז; ניבול פה ד; פחד יז; צדקה לז; צדיק ס, קמה; תשובה יז, פו; החכמת השומע - המתקת דין סד; שמיעה לעצת המסית - ממון סח; שמיעה לקול הצדיקים - יראה כא; שמיעה לרחם - תשובה ק; שמיעה מהרב - צדיק טו; שמיעה מפני הרב - לימוד יט; שמיעה מרעהו - בושה כז; שמיעת דברי הדיינים - דין כז; התנשאות ח"ב ז; שמיעת דבריו - אמת ח"ב א; אלמן ח"ב א; התנשאות טז; יראה

שליחה - חן ח"ב א; מריבה יד; צדקה ח"ב יח;

שליחות - דעת יא; דעת ח"ב ג; התנשאות ט;

שליח ציבור - תפילה ח"ב ה;

שלוטה - בניס ח"ב טז; המתקת דין ב, קט; הרהורים מב; הרהורים ח"ב יג; הוראה ו; כעס א, ח, ט; ממון ח"ב כא; ניאוף ח"ב א; פדיון שבויים ח"ב א; צדקה ח"ב א; תשובה נו;

שליטת הקליפות - קליפה ד;

שלימות - לימוד ח; צדיק קנב; תשובה נו;

שלשול - אמת ח"ב ח;

שם - אמת כה; בניס סח; המתקת דין ט, סט, צח; כבוד ג, כט; ממון כג; מוהל ו; תפילה ח"ב יד; שם אלוך - בניס צט; שם אלוקים - פחד יב; שם הוי"ו - התנשאות יד; שמות בני הצדיקים - צדיק ח"ב ח; שמות בני ישראל - צדיק ח"ב כ; שמות הטומאה - בניס פב; כישוף א, ב; ממון ע; ניאוף לח; שמות הצדיקים - צדיק יט; צדיק ח"ב כ; שמות הקדושים - בטחון י; הרהורים ח"ב ט; ממון נו; שמות עבודה זרה - התנשאות כט; שמו יתברך - הרהורים לח; שם טוב - טלטול ח"ב א; כעס לב; שם סג - קישוי לילד ד; שם שמים - בושה יג; המתקת דין ז; התנשאות א, מ; ממון מט; ניאוף יח; שם רע - לשון הרע טו; צדיק סט;

שמד - ניאוף ח"ב טז;

שמועה - לימוד כא; צדיק קמח;

*שמחה - אמונה לט; בושה ח; התנשאות י; הצלחה ח"ב א; יראה כח; מריבה ח"ב יג; ניאוף ח"ב יא; עצבות י, כ, לו ח"ב ג, ו; קרי ו; שמחה ב, ג, ד, ט, יב, כא, כב, כז, כז ח"ב א, ב; תפילה ע; ביאה לשמחה - שמחה יד, יז; התעוררות לשמחה - שמחה ח;

אמונה ט; שמירת העיר - שבת
 ח"ב ג; שמירת הפה - חן ד;
 תשובה יא; שמירת הצדיק -
 צדיק קלט; שמירת הקדוש ברוך
הוא - הוראה א; שוחט ח"ב ב;
שמירת התינוק - בנים ב; שמירת
מלאכיו - נפילה ח"ב א; שמירת
שבת - משיח ח"ב ה; שבת ח"ב ד,
 ה; תשובה מ; תשובה ח"ב י;

שמן - בנים מח, ע; בנים ח"ב ו;
 שכרות ה;

שמן זית - דעת טו; הריון ז; חן ח;
 לימוד יא; נר תמיד ח"ב א;

שמע ישראל - הצלחה יח;

שנאה - אמת י, טז; אהבה ב;
 אמונה נו, סג; הריון ה; מריבה
 נב, פב; ספר ח"ב ו; עוות ט; שנאת
האויבים - מריבה ח; שנאת
הצדיק - נפילה יג; שנאת חנם -
 אהבה ט; אהבה ח"ב ד; בנים נו;
 מריבה ק; מפלת ה; עונש ג;

שנה - ממון ח"ב א;

שנה ופרש - מריבה פא;

שנים רבות - תשובה עג;

שעה - גאווה ח; התנשאות מה;
 הצלחה יב; הצלחה ח"ב ב; חלום
 ח"ב א; כבוד ח"ב ג; לימוד ח"ב י;
 מריבה קד; שעה אחת - צדיק
 נה; שעה משחקת - ממון לח;
שעה שמוכיח - תפילה ח"ב יד;
שעת לידה - הרהורים כט;
שעת מלחמה - מריבה קא;
שעת מריבה - מריבה עא; שעת
סעודה - פחד לב; שעת שינה -
 פחד ח"ב ד; שעת שנאה - ניאוף
 לה; שעת תפילה - נפילה יב;
 תפילה כה, מו;

שער - בושה לו; המתקת דין ח"ב ו;

שערות - טבע ח"ב ב; סגולה ח"ב ו;
 פדיון שבויים ח"ב ח;

שערי צדיק - צדיק קמד;

שפיכה - בית יא; תשובה נט;

שפיכות דמים - אמת ח"ב ד; בושה

ו; שמיעת דברי שטות - גניבה
 וגזילה י; שמיעת דברי תורה -
 בית ט; שמיעת הצדיק - הצלחה
 יח; עצבות כז; שמיעת התלמיד -
 אמונה ח"ב ז; לימוד ח"ב ז, ט,
 י; שמיעת חרפתו - מריבה כט,
 פ; תפילה עז; שמיעת קול
שופר - תשובה מה; שמיעת
תוכחה - תוכחה ח"ב ג; שמיעת
תורה - לימוד ד, פג; שמיעת
תפילות - בנים מט; גאווה לו;
 חנופה י; ממון נב; ענוה ה;

שמירה - אמת א, לט, מז, מט;
 אמונה ח"ב י; בנים ח"ב טו; בטחון
 יא; דעת כב; חיתון ח"ב י; ממון
 ח"ב יז; רחמנות ח"ב ד; שמירה
בדרך - דרך ה; שמירה בים - דרך
 ה; שמירה לבנים - בנים צט;
שמירה ליולדת - קליפה ב;
שמירה מגולות - נפילה יא;
שמירה מהרהורי עז - בטחון
 ח"ב ב; הרהורים ח"ב ב; שמירה
מחנופה - חנופה ז; שמירה
מחקירות - חקירה א; שמירה
מכעס - כעס א, לח; שמירה
מלשון הרע - לשון הרע י;
שמירה ממאכלי איסור - חן ד;
שמירה ממאכלים טמאים - כבוד
 ח"ב ב; שמירה מנסיונות - נסיון
 ח"ב ב; תוכחה ח"ב א; שמירה
מעצבות - עצבות ח"ב ב; שמירה
משבועות - נפילה יא; שמירה
משקר - נפילה יא; שמירת
אות ברית - אמת כד; ניאוף
 כט; שמירת אמונתו - אמונה
 ח"ב ה; שמירת האדם - בנים
 כ; דרך יב; חידושי דאורייתא
 יא; קליפה ה; הרחקת רשעים
 ח"ב ג; שמירת הברית - אמונה
 ח"ב ה; צדיק רו; רפואה ח"ב א;
שמירת האמונה - רפואה ח"ב
 א; שמירת החידושים - חידושי
 דאורייתא ו; צדקה ח"ב ח;
שמירת הנפש - אהבה ג; מריבה
 כט; שמירת העולם - אמת יג;

שרפים - בית ח"ב ה;
שררה - התנשאות ח"ב ט; ניאוף ח"ב יו;
שר של גיהנום - לשון הרע א;
שר של עכו"ם - מריבה כג;
ששת ימי בראשית - צדיק ח"ב ג;
שתייה - אכילה ט; אכילה ח"ב יג, יד, טו; בנים טו; בגדים ח"ב ז; גאווה טז; המתקת דין עו; הרהורים טו, כה; הירון ז; ממון ח, לט; נדה א;
 נגינה ח"ב ה; סגולה ח"ב ד; תפילה ח"ב ז;
שתית יין - שכרות ב;
שתית מים - קישוי לילד ב;
שתיקה - אמונה טו, טז, כד; בטחון יד; המתקת דין יט, פד; מריבה כט, פו; ניבול פה ד; תפילה עו;

ת

תאב - הרהורים יט; ממון פ;
 עצלות א;
תאוה - בית ז; דעת כז; הרהורים ו, כ, כב, כג, כד, מח; לימוד ח"ב א; ניאוף ח"ב י; ענוה כ; עצבות כט; פחד א; שמחה יט; תפילה כד; תאוה לאדם - ניאוף ה;
תאוות - עצלות א; רחמנות ח;
תאות אכילה - אהבה ח"ב ה;
 אכילה ח"ב יא, יב; מריבה ח"ב כ;
 ממון יט; מפלות ו; תאוות זיווג - אכילה ח"ב ב; תאוות לבו - לימוד פה; תאוות ממון - נפילה י; צדיק יח; תאות משכב זכר - גאווה ב;
תאות ניאוף - מריבה ח"ב ג; ניאוף ט; ניאוף ח"ב ב, ד, ה, יח; הרחקת רשעים ח; תאות שתייה - מפלת ו;
תבואה - בנים לא, צד; דין ו;
 מריבה ס;
תביעה - ניאוף ח"ב יג;
תבשיל - חלום ה;
תגא (כתר) - עזות י;
תהילים - סגולה ח"ב ד; תפילה ח"ב ז;

ה, לג; דרך ח"ב ו; הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו; ממון ח"ב ב, כב; ניאוף כז; קנאה ג; שכרות ח"ב א;
שפלות - המתקת דין קו;
 התנשאות ח; זכירה יג; חן ב; ענוה ח"ב ד, ה; צדיק צה;
שפלים - אמת ח"ב ה;
שפל רוח - גאווה לא;
שפע - ממון ח"ב יב; ניאוף לט; תפילה לד;
שק - המתקת דין פה;
שקילה - חידושין דאורייתא יא; ספר ח"ב ב;
שקלים - צדקה ח"ב יט;
שקר - אמת א, ג, ו, ט, י, יד, יז, יט, כו, כז, כח, כט, לב, לה, לו, לט, מו, נ; אמת ח"ב א, ד, ח; אהבה א; אמונה נד, נו, סא, סג, סד, סו; אלמן ח"ב א; בנים מג; בטחון ה, ו; גניבה וגזילה יח; הרהורים ט;
 התנשאות לא; הירון א; כעס יט; לימוד פא; ליצנות ב; שכרות ג; שלום ג; תשובה מג;
שקרים - תשובה פ;
שקן - אמת ח, טז, יז, כא, מח; אמת ח"ב ג; אמונה נד, סח; כעס כא; צדיק קנד;
שקרנים - הרחקת רשעים יא;
שר - המתקת דין צו; הרהורים ח"ב ח; התנשאות ח"ב ה; חן ח"ב א; מריבה עו, עח; שרים ג;
שר חדש - ממון ח"ב כה;
שרי העיר - צדקה ח"ב יח;
*שרים - אמונה מ; ניאוף לו; צדקה לו; שרים א, ב; שלום כג;
שריפה - אהבה ב; בנים לא; בית ח"ב ה; ליצנות ז; מריבה קי; ממון יז; ממון ח"ב כד; ניאוף יט; עצבות יב; פחד כב; צדקה מ; צדיק קסה; קנאה ב; שוחד ג; שבועה י; תשובה נו; תפילה עט;
שריפת בית אלוקינו - צדיק לה;

דברי תורה - אמונה כו;
חביבות התורה - דין ה; **חידוש התורה** - חידושין דאורייתא
 י; צדיק נט; **חשיבת תורה** -
 הרהורים יג; **טעמי התורה** - לימוד
 נא; **כבוד התורה** - התנשאות מב;
 כבוד כא; **לימוד תורה** - בניס כו,
 מא; לימוד ו, מג, מה, נה ח"ב ד;
 מריבה ח"ב ח; צדיק ח, י; תשובה
 ט; **מגלה פנים בתורה** - בושה
 ד; **מקרא מן התורה** - חידושין
 דאורייתא ב; ממון ח"ב ה; **משפטי התורה** - לימוד י; **סדרי תורה** -
 לימוד צא; **סוד התורה** - צדיק
 קיז; **עבירות שבתורה** - שבועה
 ח; **עניות של תורה** - גאווה לו;
עסק התורה - בניס לה ח"ב יא;
 דעת ט; דרך יג; המתקת דין סה,
 צ; הרהורים נה ח"ב טו; הצלחה ז;
 חן יג; לימוד יג, כט, מא; מריבה
 צה; ממון צב, צז; צדקה ט; תפילה
 ה, יג; **פסוקי התורה** - לימוד פה;
פרושים על התורה - ניאוף ח"ב
 יט; ספר ח"ב ה; **פרישה מהתורה** -
 לימוד פו; **קבלת תורה** - צדיק כד;
קנין התורה - הרהורים י; **שכחת התורה** - צדיק קמו; **תורת השם** -
 יראה כד; **תורה לשמה** - המתקת
 דין נט; לימוד נד, סא, עח; **תלמוד תורה** - לימוד כ, כז;
תחבולה - התנשאות יח; מריבה צו;
תחום - התנשאות ח"ב א;
תחום שבת - שבת ח"ב ג;
תחית המתים - אמונה נג; אמונה
 ח"ב יז; שינה ח"ב ד;
תחנונים - תפילה לו;
תחתוניות - כעס ט;
תינוק - בניס ב, סד; בניס ח"ב י,
 יב; הרהורים כט; הצלחה י; מוהל
 א, ו;
תינוקות של בית רבן - אמונה מב;
 בניס נח; לימוד סט; שלום י;
תיקון - לימוד פ; ניאוף ג; עזות
 ה; צדיק א; **תיקון גדול למקרה** -

תואר - לימוד ח"ב טו;
תואר פני הרב - ראייה ח"ב יב;
תורה - בושה לב;
תהילים - התנשאות כז; קרי ח"ב
 ה; שינה ח"ב ג;
*תוכחה - המתקת דין לו;
 התנשאות יא, יג, מ; חן ז; תוכחה
 א, ב, ג, ו, ז, ח, יב, יג, יד, טו;
 תוכחה ח"ב ג;
תולדות אדם - ספר ח"ב ב, ז;
תולדות השמים והארץ - צדיק
 ח"ב ב;
תועבה - לימוד כד, פא; ליצנות ו;
תועלת - בניס ח"ב כח, כט;
 המתקת דין י; הוראה ב; יראה ח"ב
 א; לימוד לט, מ; ממון מה; עצה ו,
 ז; צדיק ו, סו, פט, קו, קיח; תשובה
 א; תוכחה ב; תפילה יא;
תוקף - הכנסת אורחים ח"ב ג;
 התנשאות ח"ב יב; לימוד ח"ב טז;
תורה - אמת נא; אמונה ח"ב טז;
 אכילה ח"ב ה; בניס סו; בושה
 לה; טלטול ח"ב ד; לימוד לד, לו,
 מד, מו, מט, עה, פג, צ ח"ב ב, ח,
 ט, י, יב, יד, טו; מריבה סח; ניאוף
 ח"ב ז; עזות ח; צדקה ח"ב ב; צדיק
 לד, נח, עה, פד, קד, קלא, קמ;
 שבת ח"ב א; תשובה צט; תפילה
 כד, מג; **אמירת התורה** - בית
 יג; לימוד ב, ד, עו; **ביטול תורה** -
 אכילה ד; בניס נו; בושה ג; לימוד
 כו, סד; מריבה קז; ממון כו; צדיק
 ב; **בקשת התורה** - לימוד נא;
דברי תורה - אמונה כו; בית ט;
 לימוד נו, נז, פ ח"ב יא; צדיק ס;
דרושי התורה - לימוד עא, עט;
הבנת התורה - דעת ח"ב א; לימוד
 עט; **הונה של תורה** - לימוד כא;
הוצאות התורה - לימוד פד;
השגת התורה - הרהורים י;
 חידושין דאורייתא ו; **התגלות התורה** - מריבה ח"ב יד; **התב**
מן התורה - אמת ח"ב ד; **זכיה לתורה** - לימוד ט, פז; **זלזול**

חכם - הכנסת אורחים ה; **אהבת תלמיד חכם** - לימוד לו; **בין תלמידי חכמים** - אמונה מב; **בן תלמיד חכם** - בניס מא; **התנשאות א**; **בת תלמיד חכם** - בניס ז; **ממון לו**; **האכלת תלמיד חכם** - הצלחה טז; **הליכה לתלמיד חכם** - צדיק כז; **הנאת תלמיד חכם** - צדיק מט, נא; **כיס של תלמיד חכם** - צדקה סא; **סיוע לתלמידי חכמים** - צדקה ח"ב ד; **קיימה בפני תלמיד חכם** - לימוד ט; **תלמיד חכם הגון** - צדיק לו; **תלמיד חכם רשע** - נהנה מאחרים א;

תלמידי חכמים - בניס נד, נט ח"ב יט; **הצלחה ו**; **לימוד פז**;

תלמידים - מריבה ח"ב י; **צדיק יא**, לג, עג, עט;

תלמידים קטנים - מפורסם ג;

תלמיד שאינו הגון - לימוד מג; **צדיק ח**;

תמונה - דעת ח"ב א;

תמידין - הכנסת אורחים ה;

תמיהה - התנשאות כג; **חלום ב**; **צדיק ח"ב ד**;

תמימות - דעת טז; **צדיק קג**;

תמרים - עצבות לה;

תנאי - אהבה יג;

תנאים - ספר ח"ב ו; **צדיק יט**;

תנומה - שינה ח"ב ב;

תנועה - בושה כז; **לימוד טו**; **תפילה כט**;

תנועות - שמחה ח;

תנועות הגוף - שמחה יח;

תנ"ך - ממון יא;

תענוג - צדיק כ, קד;

תענוגים - דעת לא; **לימוד א**, סא; **ממון לט**;

תענית - בניס ח; **בושה ו**; **גאווה יז**; **המתקת דין יב**; **ישועה יט**; **מריבה ח"ב טו**; **נדה ח"ב א**; **פרישות ח"ב**

קרי ח"ב ה; **תיקון דברים בטלים** - תשובה צב; **תיקון הגוף** - תשובה פד; **תיקון הדרכים** - דרך ח"ב ב; **וידוי דברים ב**; **תיקון הניצוצות** - הרהורים לה; **תיקון הנפש** - תשובה פז; **תיקון חטאת אבותינו** - ניאוף כח; **תיקון חטאת נעורים** - גאווה לד; **זכירה י**; **ממון מב**; **עצבות א**; **פדיון שבויים יא**; **תשובה ע**; **תיקון חצות** - גניבה וגוילה ח"ב ה; **המתקת דין מה**; **כבוד ד**; **ראיה ח"ב ד**; **תפילה נח**; **תיקון לגאווה** - גאווה יז; **תיקון לדינים** - המתקת דין ג; **תיקון להוצאת זרע לבטלה** - ניאוף מא; **תיקון ללשון הרע** - לשון הרע יח; **תיקון למטר** - ממון כז; **תיקון לעזות** - עזות ח; **תיקון לפה** - אמת יב; **תיקון לקרי** - קרי ו; **תיקון לתפיסה** - פדיון שבויים ח"ב ג; **רחמנות ח"ב א**; **תפילה ח"ב א**; **תיקון מחשבה רעה** - הרהורים ח"ב יא; **תיקון עוון** - קרי ח"ב ה; **תיקון עוונותיו** - דעת כח; **תיקון על הרהורים** - הרהורים נט; **תיקון פגם** - צדיק כז; **תשובה עא**; **תיקון פגם הברית** - צדקה נד; **תיקון פשעי אביו** - עזות ד;

תירוץ - אמונה טו, טז;

תכלית - דעת ח"ב א; **המתקת דין ה**; **תשובה נז**;

תלמודו - זכירה טז; **כעס יא**; **לימוד ז**, **טז**, **כג**, **מח**, **נא**, **נג**, **פח**; **מריבה עב**; **צדיק קה**;

תלמיד - אמונה ח"ב ז; **הוראה ו**; **חלום ה**; **יראה יב**; **לימוד ח"ב א**, **ז**, **ח**, **ט**, **י**, **יט**; **ניאוף ח"ב א**; **פדיון שבויים ח"ב א**; **צדקה ח"ב א**; **צדיק ג**, **עט**; **ראיה ח"ב ז**;

תלמיד הגון - לימוד ע;

תלמיד חכם - אמונה נג; **בושה ד**, **כו**; **גאווה לח**; **דין ד**; **הרהורים ג**; **חן י**; **חיתון ח"ב ג**, **ד**, **ה**; **לימוד יב**, **כד**, **כה**, **פה**; **עזות ח"ב א**; **צדיק סז**, **קיא**, **קכה**; **תשובה י**; **אירוח תלמיד**

ג; צדיק קיח; תשובה א, ג, י, כב, כה, טד;
תעורבות - הוראה ג;
תפוח - בניים לב; סגולה ח"ב יא;
*תפילה - בניים יא; דעת לא; המתקת דין א, לח, עד, צג; הרהורים ב, לו; חיתון ח"ב ט; ישועה כו; לימוד סב, ע; מריבה מו, עו, קג ח"ב טז; ממון כז, מו; ענוה א; צדקה ח"ב יד; צדיק כא, כג, סו, עא, פה, צט, קיג, קיח, קכ, קלב, קצז, קצט; תפילה ד, ח, ט, יב, יח, כח, לב, לו, מ, מב, מג, מד, נד, נו, ס, סה, סו, סז, ע, עט ח"ב ב, י, יב, יג; אכילה קודם התפילה - בגדים ה; ביטול תפילה - לימוד ט; הנאה בתפילה - תפילה עא; מקום התפילה - הרהורים לה; מריבה קב; תפילה לד; עלית התפילה - תפילה מח; צעקה בתפילה - תפילה טט; קבלת התפילה - אמת מג; ממון צו; תשובה סה; תפילה מט, נה, עג; קודם התפילה - תפילה לג, עו; שמיעת התפילה - בניים מט; גאווה לו; חנופה י; ממון נב; ענוה ה; תפילה ה, כ, לא, מה, מז, סח, עב, עד, עה; שעת התפילה - תפילה כה, מו; תפילה בבוקר - מריבה ז; תפילה נ; תפילה בביי - תפילה ב; תפילה בדמעות - תפילה נב, ט; תפילה בהתלהבות - המתקת דין עח; מריבה ז; נפילה ד; תפילה בכונה - תשובה פז; תפילה בכונת הלב - בטחון יא; הרהורים כו; ממון ח"ב י; תפילה ח"ב ו; תפילה בכח - רחמנות ה; תפילה עב; תפילה במנון - נפילה יב; תפילה ברנה - תפילה עא; תפילה בשוועה - מריבה נה; תשובה עט; תפילה בשמחה - ישועה כב; תפילה נו, פא; תפילה להשם יתברך - מריבה ה; תפילה לפני העמוד - בניים סג; תפילה נמאסת - תפילה ז; תפילה נשמעת -

צדקה כו; תפילה על אדם - צדיק ק, רו; תפילה על אשתו - בניים כח;
תפילה על הגשם - תשובה קא;
תפילה על הדור - צדיק ז; תפילה על זרעו - תפילה סא; תפילה על חברו - צדקה נב; תפילה ו; תפילה על ישראל - אהבה ה; המתקת דין טז; תפילה סג; תפילה על שונאיו - מריבה ז; תפילות - המתקת דין סז; ישועה ו; מריבה לט; צדקה ח"ב יד; שלום יב, תפילה ח"ב ט; תפילת אחר - תפילה יא; תפילת הדרך - דרך ג; תפילת הסרסור - ממון ח"ב כ; תפילת חבקבוק - דעת ב; תפילת יונה - דרך יא; תפילת יחיד - תפילה יז ח"ב יב; תפילת צדיק - צדיק קכו, קמה; תפילה נג, פג; תפילת ציבור - תפילה יז, לה; תפילת רבים - תפילה ח"ב יא; תפילת שליח ציבור - תפילה ח"ב ה;
תפילין - בניים י; עזות ה; תפילה מ;
תפיסה - בניים נח; בניים ח"ב כא; הוראה ו; חידושין דאורייתא ד; לשון הרע ח"ב א, ניאוף לג; ניאוף ח"ב א, ג; פדיון שבוים א, ה, ו, ח, ט; פדיון שבוים ח"ב א, ג, ד, ה, ו, ז, ח; צדיק קפה; הרחקת רשעים ב; רחמנות ח"ב א; תפילה ח"ב א;
תפיסת המצח - שמחה כא;
תקומה - צדקה כח;
תקיעת כף - בטחון טו;
תקיף - מריבה עח;
תקלה - שכרות ח"ב ג; תשובה כח;
תקנה - בגדים י; גניבה וגזילה א; לשון הרע א; ממון מג; פחד י; צדיק קמא;
תקרת העולם - דעת ח"ב יז;
תרבות רעה - בניים נא, ק ח"ב טז; ממון ח"ב כא; נסיון ח"ב ג;
תרומות - ממון כו, נ; צדקה נז;
תרעומת - צדיק פ;
תשובות - תפילה ח"ב ד;
*תשובה - המתקת דין א, צו;

ג; צדיק קיח; תשובה א, ג, י, כב, כה, טד;
תעורבות - הוראה ג;
תפוח - בניים לב; סגולה ח"ב יא;
*תפילה - בניים יא; דעת לא; המתקת דין א, לח, עד, צג; הרהורים ב, לו; חיתון ח"ב ט; ישועה כו; לימוד סב, ע; מריבה מו, עו, קג ח"ב טז; ממון כז, מו; ענוה א; צדקה ח"ב יד; צדיק כא, כג, סו, עא, פה, צט, קיג, קיח, קכ, קלב, קצז, קצט; תפילה ד, ח, ט, יב, יח, כח, לב, לו, מ, מב, מג, מד, נד, נו, ס, סה, סו, סז, ע, עט ח"ב ב, י, יב, יג; אכילה קודם התפילה - בגדים ה; ביטול תפילה - לימוד ט; הנאה בתפילה - תפילה עא; מקום התפילה - הרהורים לה; מריבה קב; תפילה לד; עלית התפילה - תפילה מח; צעקה בתפילה - תפילה טט; קבלת התפילה - אמת מג; ממון צו; תשובה סה; תפילה מט, נה, עג; קודם התפילה - תפילה לג, עו; שמיעת התפילה - בניים מט; גאווה לו; חנופה י; ממון נב; ענוה ה; תפילה ה, כ, לא, מה, מז, סח, עב, עד, עה; שעת התפילה - תפילה כה, מו; תפילה בבוקר - מריבה ז; תפילה נ; תפילה בביי - תפילה ב; תפילה בדמעות - תפילה נב, ט; תפילה בהתלהבות - המתקת דין עח; מריבה ז; נפילה ד; תפילה בכונה - תשובה פז; תפילה בכונת הלב - בטחון יא; הרהורים כו; ממון ח"ב י; תפילה ח"ב ו; תפילה בכח - רחמנות ה; תפילה עב; תפילה במנון - נפילה יב; תפילה ברנה - תפילה עא; תפילה בשוועה - מריבה נה; תשובה עט; תפילה בשמחה - ישועה כב; תפילה נו, פא; תפילה להשם יתברך - מריבה ה; תפילה לפני העמוד - בניים סג; תפילה נמאסת - תפילה ז; תפילה נשמעת -

ח"ב ה; קבלת התשובה - תשובה
 עד; קרובי תשובה - תשובה מט;
תשובה בכל לב - דעת כז; תשובה
 מד; תשובה מאהבה - תשובה
 צד; תשובה מיראה - תשובה צד;
תשובה על עוונות - אהבה ד;
 בושה ז; תשובת יחיד - תשובה צו;
 תשועה - צדיק קצו; תפילה נט;
 תשישות כח - קנאה ט;
 תשלום - דעת לג; המתקת דין יט;
 כעס כ; רחמנות ז; תשובה נג;
 תשלום גמול - ניאוף כט;
 תשמיש - בנים יח, כב, לז, מו, סב,
 פג; הרהורים לט; פרישות ח"ב ג;
 תשמיש המטה - ניאוף ח"ב ג; פדיון
 שבויים ח"ב ד;
 תקע"ד דורות - עזות ט;

ממון ח"ב ט; משיח ח"ב ב, ה;
 צדיק קצד; שבת ח"ב ד; תשובה
 ד, לא, לה, סה, סו, צג, צה ח"ב
 א, ב, ג, ד, ו, י; תפילה נג; אופן
התשובה - תשובה יט; דרך
תשובה - צדיק ח"ב י; תשובה סא;
החזרת בני אדם בתשובה - זכירה
 ט; ממון מג; ניאוף מא; תשובה
 כד, לט, מז, ס; החזרת העם
בתשובה - תשובה לג, לד, מ;
החזרת רשעים בתשובה - צדיק
 קנח ח"ב טז; תשובה ח"ב ט; הרהור
בתשובה - תשובה יז; התעוררות
התשובה - זכות אבות ח"ב א;
 יראה ח"ב ד; לימוד ח"ב ה; תשובה
 מזה ח"ב ז; זכיה לתשובה - לימוד
 ל; חזרה בתשובה - אמת לה;
 הכנסת אורחים א; תשובה לה,

לכל מאן דבעי

הספר מודפס לזיכוי הרבים ומופץ
 לכל דורש ומבקש. כל מטרתנו
 בהדפסת הספרים הקדושים היא
 לקיים את צוואת מוהרנ"ת זצ"ל,
 שציוה קודם הסתלקותו "יפוצו
 מעינותיך חוצה".

הרשות נתונה לכל מי שברצונו
 להדפיס ספר זה בכל לשון שהוא
 בכל מדינה ומדינה, ואין רשות
 לאף אחד לאוסרו אלא אדרבה,
 "יגדיל תורה ויאדיר".